BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

CALENDAR NAȚIONAL
2010

CHIŞINĂU, 2009

CZU 050.9
C 13

Director general: Alexe Rău

Colegiul de redacţie: acad. Petru Soltan (preşedinte), acad. Andrei Eşanu, prof. univ. Aurel Marinciuc, dr. Iurie Colesnic, Valeria Matvei, Elena Sănduță

Autori: Valeria Matvei (V.M.), Maria Şveţ (M.Ş.), Madlena Puşcaşu (M.P.), Tatiana Nastas (T.N.), Xenia Netida (X.N.), Vlad Pohilă

Redactor: Vlad Pohilă
Copertă şi prezentare artistică: Dragoş Popa Miu
Procesare computerizată şi prezentare grafică: Maria Griniuc
Consilier editorial: Elena Turuta

Descrierea CIP a Camerei Naţionale a Cărţii
Calendar Naţional ... / Valeria Matvei, Maria Șveţ, Madlena Puşcaşu [et al.] ; col. red. : Petru Soltan (preş.), Andrei Eşanu, Aurel Marinciuc [et al.] ; Bibl. Naţ. a Rep. Moldova. – Ch. : S. n., 2009 (Imprimeria BNRM). – ISSN 1857-1549.
... 2010. – 2009. – 272 p. – Bibliogr. la sfârşitul art. – Ind. alf. al datelor memorabile documentate: p. 266-267. – 300 ex. – ISBN 978-9975-9968-5-3.
- - 1. Calendare – Date memoriale – Aniversări.

050.9
C 13

© Biblioteca Naţională, 2009
ISBN 978-9975-9968-5-3
ISSN 1857-1549

Decenii, Ani, Aniversări, Luni, Săptămâni, sărbători tradiţionale, naţionale, zile internaţionale (mondiale), comemorative şi profesionale

Declaraţiile ONU de lungă durată:

2001-2010 – Deceniul internaţional de promovare a culturii păcii şi a non-violenţei în favoarea copiilor lumii **(**International Decade for a Culture of Peace and Non-Violence for the Children of the World).

2001-2010 – Al doilea Deceniu internaţional pentru eradicarea colonialismului (Second International Decade for the Eradication of Colonialism).

2003-2012 – Deceniul Națiunilor Unite pentru alfabetizare: Educație pentru toți (United Nations Literacy Decade: Education for All).

2005-2014 – Deceniul pentru educație în scopul dezvoltării durabile (United Nations Decade of Education for Sustainable Development).

2005-2014 – Al doilea Deceniu al popoarelor indigene (autohtone) (Second International Decade of the World's Indigenous People).

2005-2015 – Deceniul internaţional al programului *Apă pentru Viață* (International Decade for Action, "Water for Life").

2008-2017 – Al doilea Deceniu pentru eradicarea sărăciei (A second Decade to Eradicate Poverty).

Anul 2010 a fost declarat:

Anul Internaţional al biodiversităţii (International Year of Biodiversity) (ONU).

Anul Internaţional al apropierii între culturi (Year of Rapprochement of Cultures) (ONU).

Anul Internaţional al marinarului (Year of the Seafarer) (International Maritime Organization).

Anul Internaţional al laserului (LaserFest) (*American Physical Society* în colaborare cu *European Optical Society*).

Anul European pentru combaterea sărăciei şi a excluziunii sociale (European Year for Combating Poverty and Social Exclusion) (UE).

Anul European al creierului (iniţiat pentru a atrage atenţia asupra afecţiunilor psihice asociate îmbătrânirii şi a măsurilor de prevenire a acestora).

Anul F. Chopin (International Federation of Chopin Societies -IFCS).

Anul L. N. Tolstoi (UNESCO).

Anul Veteranilor (în spaţiul CSI).

Anul Ştiinţei şi Inovaţiilor (în spaţiul CSI).

Anul omagial al Crezului Ortodox şi al Autocefaliei Româneşti (Declarat de către Patriarhia Română în contextul aniversării a 1685 de ani de la Sinodul I Ecumenic de la Niceea (325) şi a 125 de ani de la recunoaşterea oficială a Autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române (1885).

Anul Mihai Eminescu

Anul Grigore Vieru

În 2010:

Oraşele Pécs (Ungaria) şi Istanbul (Turcia) precum şi Regiunea Ruhr (fost centru industrial şi minier al Germaniei) au fost declarate **Capitale Europene ale Culturii.**

(Iniţiat în 1985, acest Program al Parlamentului European, desemnează câte un oraş din ţările Europei occidentale, iar din 2007 şi din ţările central şi est-europene, pentru a-şi prezenta viaţa culturală şi dezvoltarea timp de un an. Oraşele cărora li se acordă acest titlu folosesc anul respectiv pentru a-şi consolida baza culturală şi pentru a-şi promova imaginea).

Oraşul Ljubljana (Slovenia) este desemnat **Capitala Mondială a Cărţii**.
(Este o iniţiativă culturală lansată de UNESCO în anul 2001. UNESCO şi cele trei organizaţii profesionale internaţionale din lumea cărţii (Uniunea Internaţională a Editorilor (UIE), Federaţia Internaţională a Librarilor (IBF) şi Federaţia Internaţională a Asociaţiilor Bibliotecarilor şi Bibliotecilor (IFLA), identifică, pentru o perioadă de un an, noua Capitală Mondială a Cărţii, care debutează de Ziua Mondială a Cărţii şi a Drepturilor de Autor (23 apr.).

Oraşul Stockholm (Suedia) este desemnat **Capitala Verde a Europei**.
(Iniţiativă, în premieră, a Comisiei Europene pentru protecţia mediului).

Oraşul Torino (Italia) este declarat **Capitala Europeană a Tineretului**.
(Iniţiativă lansată de Forumul European al Tineretului (YFJ) pentru a încuraja dezvoltarea de noi idei şi proiecte inovatoare legate de participarea activă a tinerilor în societate şi stimularea cooperării în materie de politici de tineret la nivel local şi european. Sloganul oraşului Torino pentru Capitala Europeană a Tineretului 2010 este 'Pyou Life').

Oraşul Geneva (Elveţia) – Capitala Mondială a „Lumii Circului - 2010".
(Proiect internaţional multicultural coordonat de Fundaţia Culturală Europeană. Festivalul de circ durează timp de 365 de zile şi a fost iniţiat în 1984 de către Youri Messen-Yashin. Se organizează o dată la patru ani).

Oraşul Bucureşti este desemnat **Capitala Mondială a Turismului.**
(Destinaţie turistică în cadrul proiectului "Drumul Mătăsii" – legătura între Asia şi Europa).

Anul turistic al Expoziţiei Mondiale de la Shanghai (China).

Asocierea UNESCO la evenimentele importante din diferite ţări:

1600 de ni de la naşterea lui **Movses Horenatzi,** renumit istoric şi scriitor medieval, autor al unei ample "Istorii a Armeniei"(cca 410-493) (Armenia).

1300 de ani de la întemeierea oraşului **Heijō-kyō,** apoi **Kyoto (**actualul oraş Nara), capitală japoneză în sec. VIII (710) (Japonia).

1100 ani de la fondarea **Abaţiei de Cluny** (Saône-et-Loire, regiunea Bourgogne), centrul spiritual şi sediul celui mai mare ordin medieval monahal în Occident, al călugărilor benedictini) (910) (Franţa).

1000 de ani de la fondarea Catedralei Patriarhale georgiene **Sveti Tskhoveli (***Stâlpul vieţii*) din Mtsheta, vechea capitală a Georgiei (1010).

1000 de ani de la alcătuirea, de către celebrul poet persan Abu Al-Qasim Firdoùsi, a poemului epic intitulat Shahnameh sau Epopeea lui Kings**,** sau Cartea regilor **-** capodoperă a literaturii universale (1010) (Iran).

1000 de ani de la fondarea oraşului **Iaroslavl** (1010) (Federaţia Rusă).

1000 de ani de la fondarea oraşului **Thang Long - Hanoi** (1010) (Vietnam).

800 de ani de la naşterea lui **Toros Roslin,** remarcabil miniaturist din Armenia în Evul Mediu (cca 1210 – 1270) (Armenia).

550 de ani de la naşterea lui **Tilman Riemenschneider,** pictor şi sculptor german (1460 – 7 iul. 1531) (Germania).

450 de ani de la naşterea lui **Marc-Antonio de Dominis,** arhiepiscop romano-catolic, teolog şi om de ştiinţă (1560 – 8 sept. 1624) (Croaţia).

300 de ani de la fondarea oraşului **Saint-Georges** (1710) (Grenada).

200 de ani de la naşterea lui **Ivan Hrutsky** (**Hruţki**), pictor belarus, de origine polonez, reprezentant al artei academice, fondator al şcolii ruse de natură statică (27 ian. 1810 – 13 ian. 1885) (Belarus).

200 de ani de la naşterea lui **Zaharie Zugravul/Zograf (Zaharie Dimitrov)**, unul dintre cei mai reprezentativi pictori bulgari, creator de şcoală picturală în perioada renaşterii naţionale a Bulgariei (8 oct. 1810 – 14 iun. 1853) (Bulgaria).

200 de ani de la naşterea lui **Robert Schumann,** pianist şi compozitor german, considerat unul dintre cei mai celebri compozitori romantici (8 iun. 1810 – 29 iul. 1856) (Germania).

200 de ani de la naşterea lui **Frédéric Chopin**, compozitor polonez, de origine franceză, considerat drept unul dintre cei mai prolifici şi influenţi compozitori de muzică pentru pian (1 mart. 1810 – 17 oct. 1849) (Polonia şi Franţa).

150 de ani de la stingerea din viaţă a filozofului **Arthur Schopenhauer** (22 febr. 1788 – 21 sept. 1860) (Germania). Prin opera sa fundamentală "Lumea ca voinţă şi reprezentare", a întemeiat voluntarismul în filosofia modernă.

150 de ani de la naşterea prozatorului şi dramaturgului rus **Anton P. Cehov** (29 ian. 1860 – 15 iul. 1904) (Federaţia Rusă).

150 de ani de la naşterea pianistului şi politicianului polonez **Ignacy Jan Paderewski** (18 noiemb. 1860 – 29 iun. 1941) (Polonia).

150 de ani de la naşterea lui **Martin Kukučín** (pseudonimul lui **Matej Bencúr**), prozator, dramaturg şi publicist slovac (17 mai 1860 – 21 mai 1928) (Slovacia).

100 de ani de la descoperirea, de către geologul iugoslav Andrija Mohorovičić, a discontinuităţii dintre crusta terestră şi mantaua superioară, cunoscută sub denumirea de **Discontinuitatea Mohorovicic** sau **Moho** (1910) (Croaţia).

100 de ani de la naşterea **José Lezama Lima,** romancier şi poet cubanez **(**19 dec. 1910 – 8 aug. 1976) (Cuba).

100 de ani de la naşterea lui **Karel Zeman,** actor, regizor şi scenarist, reprezentant de frunte al filmului animat ceh (3 noiemb. 1910 – 5 apr. 1989). (Republica Cehă).

100 de ani de la naşterea **Monseñor Leonidas Proaño**, teolog latino-american, episcop de Riobamba, cunoscut drept *Episcopul săracilor* şi *Episcopul indienilor* (29 ian. 1910 – 31 aug. 1988) (Ecuador).

100 de ani de la naşterea lui **Vahtang Ciabukiani,** mare dansator, coregraf şi profesor georgian**,** considerat ca fiind un reformator al artei dansului (27 febr. 1910 – 6 apr. 1992) (Georgia).

100 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Osman Hamdi Bey**, teoretician al artei, pictor şi arheolog turc, fondator al Muzeului de Arheologie din İstanbul şi al Academiei de Arte Frumoase a Turciei (1842 – 24 febr. 1910) (Turcia).

100 de ani de la naşterea **Agnes Gonxha Bojaxhiu**, cunoscută cu numele **Maica Tereza**, călugăriţă catolică de origine albaneză, care a fondat, în 1950, în Calcutta (India), Ordinul *Misionarii caritătii* (27 aug. 1910 – 5 sept. 1997) (India, cu sprijinul Macedoniei).

50 de ani de la organizarea primei ediţii a festivalului internaţional de poezie **Serile de Poezie de la Struga** (Macedonia). (Printre laureaţi se află mai mulţi câştigători ai Premiului Nobel pentru literatură, precum Eugenio Montale, Pablo Neruda, Joseph Brodsky, Seamus Heaney, la fel şi Nichita Stănescu, Marin Sorescu etc.)

***

Cărţi/opere - aniversare în 2010:

840 ani – *Cântecul lui Roland* – poem epic francez (1170).
415 ani – *Romeo şi Julieta* – tragedie de William Shakespeare (1595).
405 ani – *Don Quijote de la Mancha* – roman de Miguel de Cervantes (*El ingenioso Hidalgo don Quijote de la Mancha* (1605, *El ingenioso caballero don Quijote de la Mancha,* 1615).
335 ani – *Letopiseţul Ţării Moldovei de la Aaron-vodă încoace* de Miron Costin (1675).
310 ani – *Imaginea tainică a ştiinţei sacrosante* – lucrare filozofică de Dimitrie Cantemir (1700).
305 ani – *Istoria ieroglifică* – lucrare de Dimitrie Cantemir (1705).
260 ani – *Enciclopedia* franceză (*L'Encyclopédie*) de Denis Diderot (1750-1765).
190 ani – *Ruslan şi Ludmila* – poem de A.S. Puşkin (1820).
190 ani – *Ivanhoe* – roman de Walter Scott (1820).
180 ani – *Roşu şi Negru* – roman de Stendhal (1830).
185 ani – *Descrierea Moldovei* (în limba română) de Dimitrie Cantemir (1825).
175 ani – *Prinţesa şi bobul de mazăre* (sau *Adevărata prinţesă*), *Degeţica* – poveşti de Hans Christian Andersen (1835).
175 ani – *Kalevala* – epopee naţională finlandeză (1835).
170 ani – *Buchetiera de la Florenţa* – nuvelă de Vasile Alecsandri (1840).
170 ani – *Un erou al timpului nostru* (roman) şi *Mţîri* (poem) de Mihail Lermontov (1840).
165 ani – *După douăzeci de ani; Regina Margot; Contele de Monte-Cristo* – romane de Alexandre Dumas, tatăl (1845).
165 ani – *Pantofiorii cei roşii*, *Clopotul*, *Crăiasa Zăpezilor* (1845) – poveşti de Hans Christian Andersen (1835).
160 ani – *Chiriţa în Iaşi* sau *Doua fete şi-o neneacă* – piesă de Vasile Alecsandri (1850).
160 ani – *David Copperfield* – roman de Charles Dickens (1850).
155 ani – *Cântarea lui Hiawatha* – poem de Henry Wadsworth Longfellow (1855).
150 ani – *Călăreţul fără cap* – roman de Mayne Reid (1860).
145 ani – *Alice în Ţara Minunilor* – poveste de Lewis Carroll (1865).
140 ani – *Venere şi Madonă* – poem de Mihai Eminescu (1870).
140 ani – *20.000 de leghe sub mări* – roman de Jules Verne (1870).
135 ani – *Insula misterioasă* – roman de Jules Verne (1875).
135 ani – *Capra cu trei iezi*, *Punguţa cu doi bani* şi *Soacra cu trei nurori* – poveşti de Ion Creangă (1875).
120 ani – *Dicţionarul enciclopedic* al lui Brockhaus şi Efron (1890–1907).
90 ani – *Aventurile Dr. Dolittle* – roman de Hugh (John) Lofting (1920).
85 ani – *Capul profesorului Dowell* – roman de A. Beleaev (1925).
70 ani – *Donul liniştit* – roman de Mihail Şolohov (1940).
70 ani – *Pentru cine bat clopotele* – roman de Ernest Hemingway (1940).
60 ani – *Cântăreaţa cheală* – piesă de Eugen Ionescu (1950).
55 ani – *Moromeţii* – roman de Marin Preda (Vol.1, 1955).
55 ani – *Peppi Ciorap Lung* (Pippi Şoseţica) – (*Pippi Långstrump*) de Astrid Landgreen (1955).
50 ani – *Dumnezeu s-a născut în exil* – roman de Horia Vintilă (1960).
30 ani – *Cel mai iubit dintre pământeni* – roman de Marin Preda (1980).

***

Biblioteci aniversare (din RM) :

80 de ani – Biblioteca Universităţii Pedagogice din Tiraspol (1930), cu sediul la Chişinău (din 1992).
70 de ani – Biblioteca Liceului Internat Republican de Muzică *Ciprian Porumbescu* din Chişinău (1940).
70 de ani – Biblioteca Uniunii Scriitorilor şi a Muzeului literaturii române *Mihail Kogălniceanu* din Chişinău (1940).
70 de ani – Biblioteca Publică Orăşenească din Cahul (1940).
65 de ani – Biblioteca Ştiinţifică Medicală a Universităţii de Medicină şi Farmacie *N. Testemiţeanu* (1945).
65 de ani – Biblioteca Ştiinţifică a Universităţii de Stat *A. Russo* din Bălţi (1945).
65 de ani – Biblioteca Colegiului Naţional de Comerţ al ASEM (1945).
65 de ani – Biblioteca Colegiului Naţional de Medicină şi Farmacie (1945).
65 de ani – Biblioteca Academiei de Muzică, Teatru şi Arte Plastice din Moldova (1945).
60 de ani – Biblioteca Institutului Naţional pentru Viticultură şi Vinificaţie (1950).
55 de ani – Biblioteca Serviciului de Standardizare şi Metrologie din Moldova (1955).

55 de ani – Biblioteca Şcolii Republicane medii fără frecvenţă pentru surzi şi hipoacuzici (1955).
50 de ani – Biblioteca *Vasile Alecsandri* (Chişinău) (1960).
45 de ani – Biblioteca Companiei Publice Naţionale Teleradio-Moldova (1965).
65 de ani – Biblioteca Liceului *Natalia Dadiani* (Chişinău) (1945).
40 de ani – Biblioteca Liceului Teoretic *Matei Basarab* (Chişinău) (1970).
30 de ani – Biblioteca Colegiului Pedagogic *Alexei Mateevici* (Chişinău) (1980).
20 de ani – Biblioteca Liceului Naţional *Mihai Viteazul* (Chişinău) (1990).
20 de ani – Biblioteca Liceului Teoretic *Nicolae Iorga* (Chişinău) (1990).
20 de ani – Biblioteca Liceului Teoretic român-englez *Mircea Eliade* (1990).
20 de ani – Biblioteca Liceului Teoretic român-german *Mihail Kogălniceanu* (Chişinău) (1990).
20 de ani – Biblioteca Liceului Teoretic român-italian *Dante Alighieri* (Chişinău) (1990).
20 de ani – Biblioteca Colegiului de Microelectronică şi Tehnică de calcul (Chişinău) (1990).
10 ani – Centrul Academic *Eminescu* (Chişinău) (2000).

***

Anul Nou – 1 ianuarie
Ziua mondială a păcii – 1 ianuarie
Naşterea lui Isus Hristos (Crăciunul, stil vechi) – 7 ianuarie
Ziua Comemorării lui Mihai Eminescu – 15 ianuarie
Ziua internaţională a îmbrăţişărilor – 21 ianuarie
Ziua Unirii Principatelor Dunărene Moldova şi Ţara Românească (1859) – 24 ianuarie
Ziua mondială a vămilor – 26 ianuarie
Ziua internaţională de comemorare a victimelor Holocaustului – 27 ianuarie
Ziua internaţională de mobilizare împotriva războiului nuclear – 28 ianuarie
Ziua europeană a protecţiei datelor – 28 ianuarie
Ziua lucrătorului Procuraturii – 29 ianuarie
Ziua internaţională a nonviolenţei în şcoli – 30 ianuarie
Ziua mondială a tineretului ortodox – 2 februarie
Ziua mondială a stomatologului – 9 februarie
Ziua siguranţei pe Internet – 14 februarie
Ziua internaţională a îndrăgostiţilor – 14 februarie
Ziua internaţională a demonstraţiilor pentru Pace – 15 februarie
Ziua bunătăţii spontane – 17 februarie
Ziua mondială a echităţii sociale – 20 februarie
Ziua mondială a limbii materne – 21 februarie
Ziua dragostei şi a bunăvoinţei - Dragobete – 24 februarie
Ziua Mărţişorului – 1 martie
Ziua mondială a protecţiei civile – 1 martie
Ziua internaţională a salvatorului – 1 martie
Ziua mondială a păcii pentru scriitori – 3 martie
Ziua mondială al luptei împotriva exploatării sexuale – 4 martie
Ziua mondială a eficienţei energetice – 5 martie
Ziua mondiala a femeii – 8 martie
Ziua ONU pentru drepturile femeii şi pacea internaţională – 8 martie
Sărbătoarea Purim – Ziua salvării evreilor din robie, conform calendarului iudaic – 10 martie
Ziua europeană a victimelor terorismului – 11 martie
Ziua mondială a rinichiului – 12 martie
Ziua internaţională de luptă împotriva barajelor şi pentru râuri, apă şi viaţă – 14 martie
Pesah (Paştele evreiesc) – 15-22 martie
Ziua internaţională împotriva violenţei poliţiei – 15 martie
Ziua mondială a consumatorului – 15 martie
Luna pădurii – 15 martie-15 aprilie
Ziua internaţională a Francofoniei – 20 martie
Ziua internaţionala a teatrului pentru copii şi tineret – 20 martie
Ziua mondială a teatrului de animaţie – 21 martie
Ziua internaţională pentru eliminarea discriminării rasiale – 21 martie

Ziua internaţională de combatere a insomniei – 21 martie
Ziua internaţională a poeziei – 21 martie
Ziua mondială a apei – 22 martie
Ziua mondială a meteorologiei – 23 martie
Ziua internaţională de combatere a tuberculozei – 24 martie
Ziua mondială a teatrului – 27 martie
Ziua internationala pentru comemorarea victimelor accidentelor de muncă – 28 martie
Ziua internaţională a păsărilor – 1 aprilie
Ziua internaţională a cărţii pentru copii – 2 aprilie
Ziua internaţională de conştientizare a autismului – 2 aprilie
Ziua Naţională "Un arbore pentru dăinuirea noastră" – aprilie, prima sâmbătă a lunii
Sfintele Paşti – 4 aprilie
Sfintele Paşti la catolici şi protestanţi – 4 aprilie
Ziua mondială a sănătăţii – 7 aprilie
Ziua internaţională a rromilor – 8 aprilie
Ziua internaţională a celor eliberaţi din lagărele de concentrare fasciste – 11 aprilie
Paştile Blajinilor – 12 aprilie
Ziua mondială a aviaţiei şi a cosmonauticii – 12 aprilie
Ziua internaţională a culturii – 15 aprilie
Ziua internaţională a monumentelor şi locurilor istorice – 18 aprilie
Ziua europeană a circului – 19 aprilie
Ziua mondială a Planetei Pământ – 22 aprilie
Ziua mondială a cărţii şi a dreptului de autor (copyright) – 23 aprilie
Ziua mondială a protecţiei animalelor de laborator – 24 aprilie
Ziua lucrătorului din gospodăria de locuinţe şi deservire comunală – aprilie, a patra duminică a lunii
Ziua mondială a informaţiei – 26 aprilie
Ziua mondială a proprietăţii intelectuale – 26 aprilie
Ziua internaţională de comemorare a muncitorilor traumatizaţi şi accidentaţi la locurile de muncă – 27 aprilie
Ziua mondială a siguranţei şi sănătăţii la locul de muncă – 28 aprilie
Ziua mondială a dansului – 29 aprilie
Ziua europeană a solidarităţii între generaţii – 29 aprilie
Ziua Televiziunii Naţionale – 30 aprilie
Ziua internaţională a solidarităţii oamenilor muncii – 1 mai
Ziua internaţională a libertăţii presei – 3 mai
Ziua Soarelui – 3 mai
Ziua europeană a persoanelor cu handicap – 4 mai
Ziua mondială de luptă împotriva astmului – 5 mai
Ziua internaţională a Crucii Roşii şi a Semilunii Roşii – 8 mai
Zilele comemorării şi reconcilierii, în memoria celor ce şi-au pierdut viaţa în timpul celui de-al Doilea Război Mondial – 8-9 mai
Ziua Victoriei şi a comemorării eroilor căzuţi pentru Independenţa Patriei – 9 mai
Ziua Europei – 9 mai
Ziua europeană a operei – 9 mai
Ziua păsărilor şi a arborilor – 10 mai
Ziua internaţională a astronomiei – 10 mai
Ziua internaţională a modei – 11 mai
Ziua mondială a comunicaţiilor sociale – 11 mai
Ziua internaţională a asistenţei medicale – 11 mai
Ziua Latinităţii – 15 mai
Ziua internaţională a medicului veterinar – 15 mai
Ziua internaţională de acţiune pentru climă – 15 mai
Ziua internaţională a familiei – 15 mai
Ziua sportului – mai, a treia sâmbătă a lunii
Ziua lucrătorului culturii – mai, a treia zi de duminică a lunii
Ziua mondială a telecomunicaţiilor – 17 mai

Ziua mondială a societăţii informaţionale – 17 mai
Ziua mondială a protecţiei mediului – 17 mai
Ziua mondiala a Internetului – 18 mai
Ziua internaţională a muzeelor – 18 mai
Ziua internaţională a lumânărilor aprinse (comemorarea victimelor SIDA) – 18 mai
Ziua mondială de luptă împotriva hepatitei – 19 mai
Ziua internaţională a metrologiei – 20 mai
Ziua internaţională a arborelui – 20 mai
Ziua Eroilor – ziua pomenirii tuturor românilor care şi-au dat viaţa pentru făurirea istoriei naţionale – 20 mai
Ziua mondială pentru diversitate culturală, pentru dialog şi divertisment – 21 mai
Ziua internaţională a diversităţii biologice – 22 mai
Ziua Sfinţilor Apostoli Chiril şi Metodiu - Sărbătoarea alfabetului chirilic şi a culturii slave – 24 mai
Ziua europeana a păsărilor – 24 mai
Ziua europeană a parcurilor – 24 mai
Ziua internaţională a copiilor dispăruţi – 25 mai
Începutul săptămânii de solidaritate cu popoarele din teritoriile aflate sub administrare străină – 25 mai
Ziua europeană a vecinilor – mai, ultima zi de marţi a lunii
Ziua ştiinţei – 27 mai
Ziua Mondială a comunicaţiilor sociale – 27 mai
Ziua internaţională a sportului – 27 mai
Ziua Provocării („Challenge Day" – pentru manifestări sportive şi culturale) – mai, ultima zi de miercuri a lunii
Ziua internaţională pentru sănătatea femeii – 28 mai
Ziua internaţională a susţinătorilor păcii – 29 mai
Ziua ştiinţei – mai, ultima duminică a lunii
Ziua mondială fără tutun – 31 mai
Ziua internaţională a ocrotirii copilului – 1 iunie
Ziua emigranţilor şi nomazilor – 2 iunie
Ziua internaţională a copiilor inocenţi – victime ale agresiunii – 4 iunie
Ziua mondială pentru diversitate în dialog şi dezvoltare – 4 iunie
Ziua lucrătorului bancar – 4 iunie
Ziua internaţională a mediului (ecologiei) – 5 iunie
Ziua amelioratorului – iunie, prima duminică a lunii
Ziua Oceanului Planetar – 8 iunie
Ziua grănicerului – 10 iunie
Ziua internaţională împotriva exploatării copilului prin muncă – 12 iunie
Ziua lucrătorului din industria uşoară – iunie, a doua duminică a lunii
Ziua mondială a donatorului de sânge – 14 iunie
Ziua mondială a clerului Bisericii Creştine Universale – 17 iunie
Ziua mondială de combatere a deşertificării şi a secetei – 17 iunie
Ziua lucrătorului medical şi a farmacistului – iunie, a treia duminică a lunii
Ziua mondială a refugiatului – 20 iunie
Ziua Soarelui – 21 iunie
Ziua mondială pentru pace şi rugăciune – 21 iunie
Ziua muzicii europene – 21 iunie
Ziua comemorării victimelor fascismului – 22 iunie
Ziua internaţională olimpică – 23 iunie
Ziua Suveranităţii Republicii Moldova – 23 iunie
Ziua ONU pentru serviciul public – 23 iunie
Ziua europeană a siguranţei trecerilor la nivel cu calea ferată – 25 iunie
Ziua absolventului – ultima sâmbătă a lunii iunie
Ziua internaţională antidrog – 26 iunie
Ziua internaţională de colaborare în favoarea păcii şi democraţiei – 26 iunie
Ziua internaţională împotriva torturii – 26 iunie
Ziua inventatorului şi raţionalizatorului – iunie, ultima sâmbătă a lunii
Ziua internaţională a pescarului – 27 iunie
Ziua Dunării – 29 iunie

Ziua mondială a arhitecturii – 1 iulie
Ziua Comemorării lui Ştefan cel Mare şi Sfânt – 2 iulie
Ziua internaţională a cooperaţiei – iulie, prima zi de sâmbătă a lunii
Ziua internaţională a ziaristului sportiv – 2 iulie
Ziua internaţională a sărutului – 6 iulie
Ziua mondială a ştiinţei pentru pace şi dezvoltare – 11 iulie
Ziua mondială a populaţiei – 11 iulie
Ziua pescarului – iulie, a doua duminică a lunii
Ziua lucrătorului din comerţ – iulie, a treia duminică a lunii
Ziua mondială a şahului – 20 iulie
Ziua geodezistului – iulie, ultima duminică a lunii
Ziua Constituţiei – 29 iulie
Ziua scrisului şi a culturii găgăuze – 30 iulie
Ziua feroviarului – august, prima zi de duminică a lunii
Ziua Hiroshimei (Ziua Mondială a luptei pentru interzicerea armei nucleare) – 6 august
Ziua lucrătorului din construcţii – august, a doua zi de duminică a lunii
Ziua internationala a infinitului (infinităţii) – 8 august
Ziua internaţională a popoarelor indigene – 9 august
Ziua internaţională a grădinilor zoologice şi parcurilor – 9 august
Ziua internaţională a tinerilor – 12 august
Ziua internaţională a stângacilor – 13 august
Ziua lucrătorului financiar – 15 august
Ziua europeană de comemorare a victimelor stalinismului şi nazismului – 23 august
Ziua internaţională de comemorare a comerţului cu sclavi şi abolirii acestuia – 23 august
Ziua Independenţei Republicii Moldova – 27 august
Sărbătoarea Naţională Limba Noastră cea Română – 31 august
Ziua cunoştinţelor – 1 septembrie
Ziua internaţională a nealinierii – 1 septembrie
Ziua internaţională a surdităţii – 1 septembrie
Ziua Armatei Naţionale – 3 septembrie
Ziua lucrătorului serviciului vamal – 4 septembrie
Ziua lucrătorului din sistemul gaze – septembrie, prima zi de duminică a lunii
Ziua internaţională pentru alfabetizare – 8 septembrie
Ziua mondială a literaturii – 8 septembrie
Ziua lucrătorului din organele Securităţii Statului – 9 septembrie
Ziua mondială a frumuseţii – 9 septembrie
Ziua mondială pentru democraţie – 15 septembrie
Ziua internaţională pentru conservarea stratului de ozon – 16 septembrie
Ziua europeană de prim ajutor – 16 septembrie
Ziua europeană a patrimoniului – 17 septembrie
Ziua lucrătorului din silvicultură – septembrie, a treia sâmbătă a lunii
Ziua mondială a monitorizării calităţii apei – 18 septembrie
Ziua mondială a geologilor – 18 septembrie
Ziua mondială a inimii – ultima duminică a lunii septembrie
Ziua lucrătorului aviaţiei civile – 19 septembrie
Anul Nou evreiesc Roş Haşana (după calendarul iudaic - anul 5769-5770) – 19 septembrie
Ziua Porţilor Deschise (iniţiativă a Consiliului Europei; zi când toate muzeele se pot vizita fără taxe) – 20 septembrie
Ziua internaţională a păcii – 21 septembrie
Ziua internaţională fără maşini – 22 septembrie
Ziua mondială a curăţeniei – 23 septembrie
Ziua internaţională împotriva exploatării sexuale şi traficului de femei şi copii – 23 septembrie
Ziua mondială a marinei – ultima saptămână a lunii septembrie
Ziua economistului – septembrie, ultima duminică a lunii
Ziua mondială a Mării – 26 septembrie
Ziua mondială a Inimii - 26 septembrie

Ziua europeană a limbilor – 26 septembrie
Ziua mondială a munţilor curaţi – 26 septembrie
Ziua mondială a turismului – 27 septembrie
Ziua internaţională a accesului la informaţii – 28 septembrie
Ziua internaţională a traducătorului – 30 septembrie
Ziua mondială a zâmbetului – 1 octombrie
Ziua internaţională a muzicii – 1 octombrie
Ziua mondială a vârstnicilor – 1 octombrie
Ziua internaţională a medicului – 1 octombrie
Ziua mondială de rugăciune pentru pacea Ierusalimului – prima zi de duminică din luna octombrie
Ziua mondială a cocorilor – 3 octombrie
Ziua mondială a animalelor sălbatice – 4 octombrie
Săptămâna mondială a spaţiului cosmic – 4-10 octombrie
Ziua internaţională a mediului de viaţă (habitat) – prima zi de luni din luna octombrie
Ziua europeană a părinţilor – a doua zi de marţi din luna octombrie
Ziua bibliotecarului – 5 octombrie
Ziua mondială a profesorilor – 5 octombrie
Ziua mondială a educatorilor – 5 octombrie
Ziua mondială a arhitecţilor – 7 octombrie
Ziua internaţonală a muncii decente – 7 octombrie
Ziua europeană a culturii evreieşti – 7 octombrie
Ziua internaţională a poştei – 9 octombrie
Ziua mondială a sănătăţii mentale – 10 octombrie
Ziua internaţională pentru diminuarea dezastrelor naturale – a doua zi de miercuri din luna octombrie
Ziua europeană a siguranţei rutiere – 13 octombrie
Ziua Vinului – a doua duminică din luna octombrie
Hramul municipiului Chişinău – 14 octombrie
Ziua internaţonală a standardizării – 14 octombrie
Ziua oamenilor nevăzători (Ziua bastonului alb) – 15 octombrie
Ziua mondială a femeilor din mediul rural – 15 octombrie
Ziua mondială a alimentaţiei – 16 octombrie
Ziua mondială pentru eradicarea sărăciei – 17 octombrie
Ziua europeană de luptă împotriva traficului de persoane – 18 octombrie
Ziua lucrătorului justiţiei – 19 octombrie
Ziua mondială a misionarilor – 22 octombrie
Ziua lucrătorului din transportul auto – 22 octombrie
Ziua internaţională pentru dezvoltare informaţională – 24 octombrie
Ziua internaţională a ONU – 24 octombrie
Săptămâna dezarmării – 24-30 octombrie
Ziua europeană a justiţiei civile – la 25 octombire
Ziua internaţională a bibliotecilor şcolare – octombrie, a patra zi de luni
Ziua mondială a audiovizualului – 27 octombrie
Ziua internaţională a Internetului – 29 octombrie
Ziua mondială a cărţii – 29 octombrie
Ziua Radiodifuziunii Naţionale – 30 octombrie
Ziua automobilistului – octombrie, ultima zi de duminică a lunii
Ziua internaţională a Mării Negre – 31 octombrie
Halloween – 31 octombrie - 2 noiembrie
Ziua mondială a vegetarienilor – 1 noiembrie
Ziua internaţională pentru prevenirea exploatării mediului în timp de război şi conflict armat – 6 noiembrie
Ziua europeană a gătitului şi alimentaţiei sănătoase – 8 noiembrie
Ziua internaţională a zonelor urbane – 8 noiembrie
Ziua internaţională împotriva discriminării de orice fel – 9 noiembrie
Ziua internaţională a Poştei – 9 noiembrie
Ziua pompierului – 9 noiembrie
Ziua scrisului şi a limbii ucrainene – 9 noiembrie

Ziua internaţională a tineretului – 10 noiembrie
Ziua internaţională a ştiinţei pentru pace şi dezvoltare – 10 noiembrie
Ziua mondială a calităţii – a doua zi de joi din luna noiembrie
Ziua mondială a uzabilităţii (World Usability) – 12 noiembrie
Ziua internaţională de educaţie a copiilor nevăzători – 13 noiembrie
Ziua internaţională a mimului – 13 noiembrie
Ziua mondială de combatere a diabetului – 14 noiembrie
Ziua Naţională a tineretului – noiembrie, a doua zi de duminică a lunii
Ziua internaţională a scriitorilor întemniţaţi – 15 noiembrie
Ziua mondială a sistemelor informaţionale geografice – 15 noiembrie
Ziua internaţională a toleranţei – 16 noiembrie
Ziua internaţională a studenţilor – 17 noiembrie
Ziua europeană a informării despre antibiotice – 18 noiembrie
Ziua internaţională de prevenire a abuzului asupra copilului – 19 noiembrie
Ziua internaţională a bărbaţilor – 19 noiembrie
Ziua internaţională a drepturilor copilului – 20 noiembrie
Ziua internaţională a filozofiei – noiembrie, a treia zi de joi a lunii
Ziua lucrătorului din industrie – noiembrie, a treia zi de duminică a lunii
Ziua mondială a televiziunii – 21 noiembrie
Ziua mondială a salutului – 21 noiembrie
Ziua internaţională pentru eliminarea violenţei asupra femeilor – 25 noiembrie
Ziua mondială a informaţiei – 26 noiembrie
Ziua lucrătorului din agricultură şi industria prelucrătoare – noiembrie, a patra zi de duminică a lunii
Ziua internaţională de solidaritate cu poporul palestinian – 29 noiembrie
Ziua românilor de pretutindeni – 30 noiembrie
Ziua mondială împotriva pedepsei cu moartea – 30 noiembrie
Ziua internaţională pentru protecţia informaţiei – 30 noiembrie
Ziua Naţională a României şi a tuturor românilor - Desăvârşirea Unirii pământurilor româneşti (1918) – 1 decembrie
Ziua mondială anti-SIDA – 1 decembrie
Ziua internaţională pentru abolirea sclaviei – 2 decembrie
Ziua internaţională a persoanelor cu dizabilităţi – 3 decembrie
Ziua internaţională a voluntarilor în slujba dezvoltării economice şi sociale – 5 decembrie
Ziua internaţională a aviaţiei civile – 7 decembrie
Ziua internaţională a copiilor în mass-media – 9 decembrie
Ziua internaţională a anticorupţiei – 9 decembrie
Ziua internaţională a drepturilor omului – 10 decembrie
Ziua internaţională a fotbalului – 10 decembrie
Ziua Premiului Nobel (Nobeldagen) – 10 decembrie
Ziua internaţională a munţilor – 12 decembrie
Ziua mondială a televiuziunii şi radioului pentru copii – decembrie, a doua duminică a lunii
Ziua carabinierului – 12 decembrie
Ziua internaţională a cântului coral – decembrie, a doua duminică a lunii
Ziua poliţiei – 18 decembrie
Ziua internaţională a migranţilor – 18 decembrie
Ziua ONU pentru cooperare Sud-Sud – 19 decembrie
Ziua energeticianului - decembrie, a treia zi de duminică a lunii
Ziua internaţională a solidarităţii umane – 20 decembrie
Ziua protecţiei civile – 24 decembrie
Naşterea lui Iisus Hristos (Crăciunul, stil nou) – 25 decembrie
Ziua internaţională pentru eliminarea violenţei împotriva femeilor – 25 decembrie
Ziua internaţională a cinematografiei – 28 decembrie
Ziua internaţională a libertăţii presei – 30 decembrie

CALENDAR NAȚIONAL

ianuarie

2010

Vineri	1
Sâmbătă	2
Duminică	3
Luni	4
Marți	5
Miercuri	6
Joi	7
Vineri	8
Sâmbătă	9
Duminică	10
Luni	11
Marți	12
Miercuri	13
Joi	14
Vineri	15
Sâmbătă	16
Duminică	17
Luni	18
Marți	19
Miercuri	20
Joi	21
Vineri	22
Sâmbătă	23
Duminică	24
Luni	25
Marți	26
Miercuri	27
Joi	28
Vineri	29
Sâmbătă	30
Duminică	31

70 de ani de la naşterea actorului VASILE TĂBÂRŢĂ (1 ian. 1940 – 10 febr. 2004).

60 de ani de la naşterea scriitorului ION IACHIM (1 ian. 1950). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 9-11*.

155 de ani de la apariţia la Iaşi, sub direcţia lui V. Alecsandri, a foii periodice "ROMÂNIA LITERARĂ" (1 ian. 1855 – 3 dec. 1855). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 9*.

150 de ani de la apariţia la Bucureşti, sub red. lui G. Sion, a revistei de literatură, ştiinţă, istorie, artă şi politică "REVISTA CARPAŢILOR" (1 ian. 1860 – 15 dec. 1861).

120 de ani de la apariţia la Bucureşti, sub red. lui M. Demetriade, a revistei literare "BIBLIOTECA FAMILIEI " (1 ian. 1890 – 18 iul. 1895).

100 de ani de la naşterea scriitorului român, originar din Bucovina de Nord, MIRCEA STREINUL (2 ian. 1910 – 17 apr. 1945). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 12-14*.

90 de ani de la naşterea criticului de artă KIR RODNIN (2 ian. 1920 - 28 febr. 1975).

90 de ani de la naşterea biochimistului şi scriitorului fantast american, evreu originar din Rusia, ISAAC ASIMOV (2 ian. 1920 – 16 apr. 1992). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 10*.

135 de ani de la stingerea din viaţă a filologului şi lexicologului francez PIERRE LAROUSSE (23 oct. 1817 – 3 ian. 1875). *A se vedea şi art. din CN 2007, p. 304*.

130 de ani de la stingerea din viaţă a pictorului german ANSELM FEUERBACH (12 sept. 1829 – 4 ian. 1880).

70 de ani de la naşterea fizicianului englez BRIAN DAVID JOSEPHSON, laureat al Premiului Nobel (4 ian. 1940).

50 de ani de la stingerea din viaţă a lui ALBERT CAMUS, romancier, dramaturg, eseist şi publicist francez, laureat al Premiului Nobel (7 noiemb. 1913 – 4 ian 1960). *A se vedea şi art. din CN 2003, p. 262-264*.

135 de ani de la naşterea pictorului şi pedagogului PAVEL PISKARIOV (5 ian. 1875 – 31 oct. 1947/1949).

60 de ani de la naşterea publicistei şi criticului de teatru VALENTINA TĂZLĂUANU (5 ian. 1950). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 11*.

250 de ani de la naşterea lui ION BUDAI-DELEANU, scriitor, filolog, istoric şi cărturar iluminist român (6 ian. 1760 – 24 aug. 1820). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 15-18*.

120 de ani de la naşterea omului politic ION PĂSCĂLUŢĂ (7 ian. 1890 – 10 oct. 1988).

60 de ani de la naşterea lui IAN RAIBURG, compozitor, textier şi interpret (7 ian. 1950).

50 de ani de la naşterea lui GRIGORE BELOSTECINIC, economist, specialist în marketing şi logistică, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (7 ian. 1960).

85 de ani de la naşterea lui VALENTIN ROŞCA, poet, prozator, traducător, dramaturg şi publicist (7 ian. 1925 – 28 sept. 1987). *A se vedea şi art. din CB 1995, p. 4-6; CN 2000, p. 19-20; CN 2005, p. 11-13*.

60 de ani de la naşterea pictorului şi pedagogului VEACESLAV BACHIŢCHI (7 ian. 1950).
70 de ani de la stingerea din viaţă a omului politic GRIGORIE TRANCU-IAŞI (23 oct. 1873 – 7 ian. 1940).
180 de ani de la naşterea lui HANS von BÜLOW, dirijor, pianist, pedagog, compozitor şi critic muzical german (8 ian. 1830 – 12 febr. 1894).
100 de ani de la naşterea balerinei ruse GALINA ULANOVA (8 ian. 1910 – 21 mart. 1998).
70 de ani de la naşterea scriitorului găgăuz STEPAN KUROGLO (9 ian. 1940).
160 de ani de la apariţia la Iaşi, sub red. lui Gh. Asachi, a bisăptămînalului "GAZETA DE MOLDAVIA" (9 ian. 1850 – 24 noiemb. 1858). Îşi propunea să publice în limbile română şi franceză ştiri din interior şi exterior, articole de arheologie, literatură română.
140 de ani de la naşterea scriitoarei române, de origine franceză HENRIETTE YVONNE STAHL (9 ian. 1900 – 1984).
120 de ani de la naşterea scriitorului ceh KAREL ČAPEK (9 ian. 1890 – 25 dec. 1938). *A se vedea şi art. din CN 2008, p. 434*.
110 de ani de la naşterea scriitorului american RICHARD HALLIBURTON (9 ian.1900 – 23/24 mart. 1939).
210 de ani de la naşterea arhiepiscopului Chişinăului şi Hotinului ANTONIE (10 ian. 1800 - 13 mart. 1871).
100 de ani de la apariţia la Bucureşti, sub direcţia lui Al. C. Bogdan-Piteşti, a ziarului cotidian independent "SEARA" (10 ian. 1910 – 15 aug. 1916).
100 de ani de la stingerea din viaţă a lui TEOHARI I. ANTONESCU, istoric, arheolog şi publicist român (1 sept. 1867 – 11 ian. 1910).
90 de ani de la naşterea maestrului de cor şi profesorului VASILE MUNTEAN (13 ian. 1920 – 25 iul. 1996).
75 de ani de la naşterea istoricului şi criticului literar GEORGE GANĂ (13 ian. 1935).
75 de ani de la naşterea a lui NICOLAE FRUNTAŞ, medic-generalist, profesor universitar, doctor habilitat în ştiinţe medicale (13 ian. 1935).
70 de ani de la naşterea scriitorului NICOLAE ESINENCU (13 ian. 1940). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 21-26; CN 2005, p. 13*.
180 de ani de la naşterea compozitorului şi criticului muzical FILIPPO FILIPP (13 ian. 1830 - 25 iun. 1887).
75 de ani de la naşterea fizicianului german, membru de onoare din străinătate al Academiei Române, HERBERT WALTHER (13 ian. 1935).
70 de ani de la stingerea din viaţă a lui ION T. COSTIN, membru în Sfatul Ţării, primar al Chişinăului, director al cotidianului "Gazeta Basarabiei" (1887 – 14 ian. 1940).
115 de ani de la naşterea actorului român AUREL GHIŢESCU (14 ian. 1895 – 22 ian. 1972).
85 de ani de la naşterea lui YIUKIO MISHIMA, prozator, dramaturg şi eseist japonez (14 ian. 1925 – 25 noiemb. 1970).
160 de ani de la naşterea Poetului Naţional al românilor MIHAI EMINESCU (15 ian. 1850 – 15 iun. 1889). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 27-31; CN 2001, p. 23-25; CN 2002, p. 33-35; CN 2004, p. 188-190; CN 2005, p. 14-16; CN 2006, p. 26-29; CN 2007, p. 29-32; CN 2008, p. 37-39; CN 2009, p. 35-37*.
150 de ani de la naşterea prozatorului şi publicistului PAVEL CRUŞEVAN (15 ian. 1860 – 5 iun. 1909). *A se vedea şi art. din CN 2009, p. 154*.
85 de ani de la naşterea sopranei NINEL DOBROVOLSCHI (15 ian. 1925 – 23 noiemb. 1984).
80 de ani de la naşterea lui PETRU TARHON, savant biolog, profesor universitar şi om de cultură (15 ian. 1930). *A se vedea şi art. din CB 2000, p. 32-37; CN 2005, p. 17*.
65 de ani de la naşterea lui ION ŢURCANU, istoric, profesor universitar, animator al procesului de renaştere naţională (15 ian. 1945). *A se vedea şi art. din CN 2008, p. 247-248*.
130 de ani de la naşterea a lui LEON BOGA, istoric şi publicist român, cercetător al Basarabiei (15 ian. 1880 – 23 iun. 1974). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 16-17*.
355 de ani de la naşterea compozitorului şi violonistului francez GIOVANNI BATTISTA FARINELLI (15 ian. 1655 – 11 noiemb. 1719). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 24-25*.
70 de ani de la naşterea lui MIRCEA SNEGUR, specialist în domeniul agriculturii, politician, om de stat, primul Preşedinte al Repubicii Moldova (17 ian. 1940).
50 de ani de la naşterea MARIEI SLEAHTIŢCHI, poetă, prozatoare, dramaturg, critic literar doctor în filologie, conferenţiar universitar la Bălţi (17 ian. 1960).
410 de ani de la naşterea dramaturgului spaniol PEDRO CALDERÓN DE LA BARCA (17 ian. 1600 – 25 mai 1681).
260 de ani de la stingerea din viaţă a compozitorului italian ALBINONI TOMASO (8 iun. 1671 – 17 ian. 1750).
85 de ani de la naşterea sculptorului american DUANE HANSON (17 ian. 1925).
180 de ani de la naşterea lui IOAN SÂRBU, fabulist şi poet basarabean (18 ian. 1830 – 10 apr. 1868). *A se vedea şi art. din CB 1998, p. 53-55; CN 2005, p. 18-19*.
70 de ani de la naşterea lui ION CIOCANU, critic şi istoric literar, teoritician al literaturii, poet, prozator şi publicist, doctor habilitat în filologie, profesor universitar (18 ian. 1940). *A se vedea*

şi art. din CN 2000, p. 38-42; CN 2005, p. 18.

95 de ani de la naşterea lui VICTOR GHERLAC, actor, regizor, pedagog, organizator al procesului teatral, artist al poporului (19 ian. 1915). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 19-20*.

85 de ani de la naşterea sculptorului IOSIF PONIATOVSKI (19 ian. 1925 – 21 mart. 1985).

50 de ani de la stingerea din viaţă a lui TRIFAN BALTĂ, povestitor şi cântăreţ popular (3 aug. 1876 – 19 ian. 1960). *A se vedea şi art. din CB 1996, p. 121-123; CN 2001, p. 182*.

130 de ani de la apariţia la Bucureşti, sub direcţia lui Al. Macedonski, a revistei "LITERATORUL" (20 ian. 1880 – mart. 1919). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 20-21*.

135 de ani de la stingerea din viaţă a pictorului şi gravorului francez JEAN–FRANÇOIS MILLET (4 oct. 1814 – 20 ian. 1875).

110 de ani de la stingerea din viaţă a scriitorului şi criticului englez JOHN RUSKIN (8 febr. 1819 – 20 ian. 1900).

90 de ani de la naşterea regizorului de film italian FEDERICO FELLINI (20 ian. 1920 – 1993). *A se vedea art. din CN 2005, p. 21-22*.

285 de ani de la naşterea poetului român MATEI (Milo) MILU (21 ian. 1725 – 3 oct. 1801).

145 de ani de la stingerea din viaţă a scriitorului ALEXANDRU DONICI (19 ian. 1806 – 21 ian. 1865). *A se vedea şi art. din CB 1995, p. 107-109; CB 1996, p. 13-14; CN 2006, p. 33-34*.

110 de ani de la naşterea lui VASILE POPOVICI, dirijor de cor, profesor şi compozitor, originar din Basarabia (21 ian. 1900 – 3 iul. 1973).

60 de ani de la stingerea din viaţă a scriitorului şi publicistului englez GEORGE ORWELL (25 iun. 1903 – 21 ian. 1950). *A se vedea şi art. din CN 2003, p. 137-138*.

235 de ani de la naşterea fizicianului şi matematicianului francez ANDRÉ MARIE AMPÈRE (22 ian. 1775 – 10 iun. 1836). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 23-24*.

170 de ani de la stingerea din viaţă a lui JOHANN FRIEDERICH BLUMENBACH, medic, antropolog şi naturalist german (11 mai 1752 – 22 ian. 1840). A pus bazele clasificării razelor umane.

140 de ani de la stingerea din viaţă a lui ALEKSANDR VELTMAN, scriitor rus, membru corespodent al Academiei de Ştiinţă din Sankt Petersburg (20 iul. 1880 – 23 ian. 1870).

90 de ani de la naşterea artistului plastic decorator FILIP NUTOVICI (24 ian. 1920).

110 de ani de la naşterea lui RADU CONSTANTINESCU, pianist, compozitor, muzicolog, animator cultural şi profesor român (24 ian. 1900 – 20 iun. 1986).

545 de ani de la cucerirea, de către Ştefan cel Mare, a cetăţii CHILIA, (25 ian. 1465).

180 de ani de la naşterea compozitorului şi dirijorului de cor GRIGORE LVOVSCHI (25 ian. 1830 – 5 oct. 1894). A se vedea şi art. din CN 2005, p. 25.

65 de ani de la naşterea prozatorului TUDOR MARIN (25 ian. 1945).

90 de ani de la stingerea din viaţă a pictorului şi sculptorului italian AMEDEO MODIGLIANI (12 iul. 1884 – 25 ian. 1920).

100 de ani de la naşterea graficianului EUGEN MEREGA (26 ian. 1910 – 5 mart. 1979).

50 de ani de la naşterea pictoriţei şi graficienei ERNESTA FREUDSON (26 ian. 1960).

85 de ani de la naşterea eseistului şi criticului literar NICOLAE BALOTĂ (26 ian. 1925). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 25-26*.

75 de ani de la naşterea poetului şi eseistului român CORNELIU STURZU (26 ian. 1935 – 27 iun. 1992).

85 de ani de la naşterea actorului şi regizorului american de teatru şi film PAUL NEWMAN (26 ian. 1925). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 26-27*.

100 de ani de la naşterea pictorului şi graficianului român, originar din Basarabia, ANATOLIE CUDINOFF (27 ian. 1910 – 6 febr. 1964 / 2iul. 1978).

70 de ani de la naşterea lui PETRU LUCINSCHI, politician, al doilea Preşedinde al Republicii Moldova (27 ian. 1940).

100 de ani de la naşterea compozitorului SOLOMON LOBEL (27 ian. 1910 – 2 apr. 1981).

235 de ani de la naşterea filozofului german FRIEDERICH WILHELM JOSEPH von SCHELLING (27 ian. 1775 – 20 aug. 1854).

160 de ani de la naşterea bibliografului şi bibliotecarului francez LEON ALEXANDRE VALLÉE (28 ian. 1890 – 19 noiemb. 1919).

555 de ani de la naşterea umanistului german JOHANNES REUCHLIN, întemeietor al filologiei clasice germane (29 ian. 1455 – 30 iun. 1522).

90 de ani de la naşterea basului PETRU STOICOV (29 ian. 1920 – 20 oct. 1993).

150 de ani de la naşterea lui ANTON P. CEHOV, scriitor, prozator şi dramaturg rus (29 ian. 1860 – 17 ian. 1904).

120 de ani de la naşterea lui BORIS L. PASTERNAK, scriitor, prozator şi poet rus, de origine evreu, laureat al Premiului Nobel (29 ian. 1890 – 30 mai 1960).

150 de ani de la naşterea lui IOAN ZMEU, cântăreţ bisericesc, profesor de muzică religioasă şi compozitor (30 ian. 1860 – 28 apr. 1922).

60 de ani de la naşterea lui NICOLAE POGOLŞA, academician, doctor habilitat în economie şi profesor universitar (30 ian. 1950).

290 de ani de la naşterea pictorului italian BERNARDO BELOTTO (30 ian. 1720 – 17 noiemb. 1780).

55 de ani de la naşterea pictorului şi pedagogului CONSTANTIN CRĂCIUN (31 ian. 1955).

95 de ani de la stingerea din viaţă a istoricului şi scriitorului ALEXIE NACCO (10 aug. 1832 – ian. 1915). *A se vedea şi art. din CN 2007, p. 240-241*.

90 de ani de la apariţia la Chişinău, sub conducerea unui comitet editor, a revistei "MOLDOVA DE LA NISTRU" (ian. 1920 – dec. 1922).

80 de ani de la apariţia la Chişinău, sub red. lui Pan Halippa, a cotidianului informaţional-democrat "GOLOS BASSARABII", în limba rusă, cu unele anunţuri prezentate în limba română (ian. 1930 – 1931).

180 de ani de la naşterea lui PETRE ISPIRESCU, scriitor, folclorist şi critic literar român (ian 1830 – 21 noiemb. 1887). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 46-50*.

170 de ani de la apariţia la Iaşi, sub red. lui M. Kogălniceanu, a revistei literare artistice "DACIA LITERARĂ" (ian. 1840 – iun. 1840). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 43-45*.

100 de ani de la apariţia la Bucureşti, a revistei "REVUE DE ROUMANIE", publicaţie pentru informarea străinătăţii (ian. 1910 – mai/iun. 1910).

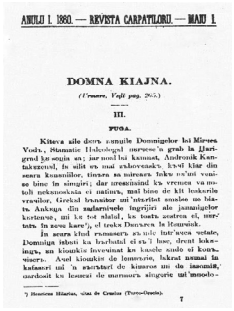

ANULU I. 1860. — REVISTA CARPATILORU. — MAIU 1.

DOMNA KIAJNA.

(Urmare. Vedi pag. 205.)

III.

FUGA.

Kiteva sile dorn. sumile Domnigelor lui Mirtea Vodă, Stomatic Dakologul mersese'n grab la Jargorod ka sosiia ax; iar mai lui kamuk Andronik Kantakuzenul, fu silit es mai eshovesk. kvel klar din seara kuamilor, tiuara sa noiroare. Iekse ns'usi vonise lime in simgiri; dar mesciaiind ks vremea va motli nekuoskuta ei natiura, mai bine de kit lokurile vesilor, Grekul kuamkur mi'ntorfiet asupra ne bieta Ankuga din zafarnicele ingrijiri ale jamuigelor kortesue, mi ke tot silalal, ke toata aotrea ei, nerusta fu sesu kare'y, el teaks Domnea la Hotuvisk.

In seara kiud rasasera ea iule intr'acea vetate, Domniga inoti ka lucbatul ei ca'i bue, dreut kakuingu, su kiuukie invesinat ke kaele sudo si kouscuiere. Acel kiuukiet de lemnarie, lukrat anumai la kafanuri mi 'n carturi de kinstos mi de insemn, cardeait ke lesnesi de mersuera alegerie mi'mnodo-

y Dumitru Hiiarian, satu de Cranion (Turcu-Orastie).

REVISTA CARPAŢILOR
1860-1861

Revistă de literatură, ştiinţă, istorie, artă şi politică. Este *prima publicaţie literară editată după Unirea Principatelor, care se adresa tuturor românilor din ambele părţi ale Carpaţilor şi milita pentru afirmarea în lume a poporului român ca o naţiune individuală.*

Apare lunar la Bucureşti, de la 1 ian. 1860 până în 15 dec. 1861, sub redacţia lui Gh. Sion, având ca model celebra *Revue des deux mondes*.

Au apărut în total 6 numere, cu format de carte, în trei volume. În primul an a fost tipărită cu alfabet de tranziţie (un amestec de litere latine şi chirilice), apoi s-a trecut exclusiv la litere latine.

Revista a publicat articole cu caracter literar şi istoric, la început, continuând cu scrieri pe teme politice, filologice, juridice şi de artă.

Gheorghe Sion ocupă spaţiul cel mai mare. Face încercări de critică la rubrica *Convorbiri literare*, cum ar fi: *Pleiada poeţilor români* sau *Nemesis - Satire politice*, scrie articole despre situaţia literaturii şi a scriitorului român, dezvoltarea presei periodice şi evoluţia limbii literare. În două dintre articolele sale susţine necesitatea înfiinţării Academiei Române.

În 1860 *Revista Carpaţilor* publică primul fragment *Doamna Chiajna*, din nuvela lui A. I. Odobescu.

Se tipăresc în traducere studii şi articole din gazetele şi revistele franceze şi italiene. Gh. Sion face câteva traduceri din Musset şi din poetul ceh K. J. Erben; Grandia tălmăceşte *Lacul* de Lamartine, iar I. Barasch, povestirea *Istoria lui Harvey fabricantul de mănuşi*.

Pe paginile *Revistei Carpaţilor* au fost publicate o serie de lucrări artistice în proză şi versuri, printre care: N. Filimon *Mateo Ciprian, Oraşul Bergamo*, *Nenorocirile unui slujnicar sau Gentilomii din mahala*, o nouă versiune a nuvelei *Friederich Staaps*; poezii de Gh. Sion, Al. Donici, M. Zamphirescu, C. D. Aricescu, N. G. Negulici, G. Baronzi, G. Creţeanu, D. Dăscălescu, J. Popfiu.

Alţi colaboratori: I. Ionescu de la Brad, Iulia Aricescu, I. Missail şi Th. Aman.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Călinescu, G. Revista Carpaţilor / G. Călinescu // Istoria literaturii române de la origini până în prezent. – Bucureşti: Semne, 2003. – P. 303.

Hangiu, I. Revista Carpaţilor / I. Hangiu // Dicţ. presei literare româneşti: 1970-1990. – Bucureşti: Ed. Fundaţiei Culturale Române, 1996. – P. 364.

Iorga, N. Revista Carpaţilor / N. Iorga // Iorga, N. Istoria presei româneşti. – Bucureşti: Muzeul Literaturii Române, 1999. – P. 137-138.

Mănucă, Dan. Revista Carpaţilor / Dan Mănucă // Mănucă, Dan. Dicţionarul literaturii române de la origini până la 1900. – Bucureşti: Ed. Acad. Române, 1979. – P. 725-726.

Răduică, Georgeta. Revista Carpaţilor / Georgeta Răduică, Nicolin Răduică // Dicţ. presei româneşti: (1731-1918). – Bucureşti: Ed. Şt., 1995. – P. 343.

Revista Carpaţilor // Presa literară românească: (1789-1901). vol. 1. – Bucureşti: Ed. pentru Literatură, 1968. – P. 179-180.

T. N.

Kir RODNIN
1920-1975

Critic de artă.

S-a născut la 2 ian. 1920, în Sankt Petersburg. Se stinge din viaţă la 28 febr. 1975, la Chişinău.

Absolveşte Institutul de pictură, sculptură şi arhitectură *I. Repin* din Sankt Petersburg (1946). A fost un specialist cu o pregătire temeinică, înzestrat cu simţul valorilor.

Este autorul unor monografii şi albume privind arhitectura moldovenească, artele plastice şi decorative precum: *Pamâtniki Sovetskoj Moldavii* (1963), *Prikladnoe iskusstvo Moldavskoj SSR* (1971). A publicat numeroase articole în presa republicană şi centrală. Un merit deosebit îi revine în colecţionarea, sistematizarea şi studierea monumentelor de artă medievală moldovenească, a studiat iconografia *Bisericii Adormirea Maicii Domnului din Căuşeni*, a scris despre pictorul Alexei Vasiliev.

A fondat o colecţie importantă, în cadrul Muzeului Naţional de Artă a Moldovei, de icoane şi obiecte de artă populară, de lucrări ale pictorilor din Basarabia – Al. Plămădeală, A. Bayllaire, Th. Kiriacoff, E. Ivanovschi. Cel mai mare compartiment revine lucrărilor create de plasticieni din perioada sovietică – M. Gamburd, B. Nesvedov, S. Ciocolov, L. Dubinovschi, I. Bogdesco, Claudia Cobizev, M. Grecu, V. Rusu-Ciobanu ş. a.

BIBLIOGRAFIE:

Rodnin, Kir. Arta medievală a Moldovei / Kir Rodnin. – Chişinău: Ştiinţa, 1991. – 55 p.

***

Rodnin, Kir. Grafika sovetskoj Moldavii / Kir Rodnin. – Chişinău, 1963. – 36 p.

Rodnin, Kir. Izobrazitel'noe iskusstvo Moldavskoj SSR / Kir Rodnin. – Moskva, 1971. – 88 p.

Rodnin, Kir. Prikladnoe iskusstvo Sovetskoj Moldavii / Kir Rodnin. – Chişinău, 1970. – 64 p.

Rodnin, Kir // Chişinău: Encicl. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 400.

*Rodnin, Kir // Literatura şi arta Moldovei: Encicl. vol. 2. – Chişinău, 1985. – P. 202.

***

Rodnin, Kir [Resursă electronică] //www.monument.md/catalog/fresce/93

Rodnin, Kir [Resursă electronică]// www.cnaa.md/files/theses/2004/3269

Rodnin, Kir [Resursă electronică]// www. sud-est. md/

*Carte sau articol apărute cu caractere ruse (chirilice).
**Carte (lucrare) lipsă în fondul Bibliotecii Naţionale.
Notă: Sursele bibliografice în rusă şi în alte limbi slave ce utilizează caracterele chirilice-ruse au fost reproduse conform standardelor bibliografice internaţionale de transcriere în grafie latină. La citirea cuvintelor transcrise, a se ţine cont de următoarele particularităţi: â-я; č-ч; ė-э; j-й; š-ш; ŝ-щ; û-ю; y-ы; ž-ж; ' -ь; "-ъ.

Rodnin Kir [Resursă electronică]// www. cnaa.acad.md/files
Rodnin, Kir [Resursă electronică]// www.bibliophil. Bibgtkneamt.ro
Rodnin, Kir [Resursă electronică]// www.newsmoldova.md
Rodnin, Kir [Resursă elctronică]// www. idash.org/piprmail
Rodnin, Kir [Resursă elctronică]// www. unesco.ru/files

M. P.

Brian David JOSEPHSON
1940

Fizician, cercetător şi profesor englez, laureat al Premiului Nobel pentru fizică.

S-a născut la 4 ian. 1940, la Cardiff, Wales.

Şi-a făcut studiile la Liceul din Cardiff. A absolvit Universitatea Cambridge (1960), apoi doctorantura (1964), la aceeaşi universitate.

Este cercetător la Universitatea din Illinois (1964-1965); la Universitatea Cambridge (1967-1972); profesor de fizică la Universitatea Cambridge (1972-); profesor invitat la Departamentul ştiinţific de calculatoare (1983); la Institutul Ştiinţific din Bangalore, India (1984); la Universitatea din Missouri-Rolla (1987).

Contribuţii importante în domeniul supraconductibilităţii. A descoperit o serie de fenomene caracterizate prin trecerea curentului electric printr-un supraconductor secţionat de o membrană izolatoare. Descoperirile teoretice ale lui B. D. Josephson au arătat cum se pot influenţa supracurenţii prin aplicarea de câmpuri electrice şi magnetice şi, prin aceasta, controla, studia şi exploata fenomene cuantice la o scară macroscopică. Descoperile sale au condus la dezvoltarea unei metode complet noi, numită *interferometrie cuantică*. Această metodă a condus la dezvoltarea unei mari varietăţi de instrumente cu sensibilitate şi precizie extraordinare, cu aplicaţii într-o arie largă a ştiinţei şi tehnologiei. Noua interferometrie cuantică a fost deja folosită în diferite aplicaţii cum sunt măsurătorile de temperatură în vecinătatea lui zero absolut, detecţia undelor gravitaţionale, prospectarea minereurilor, comunicaţii prin apă şi prin munţi, studiul câmpului electromagnetic din jurul inimii şi al creierului.

Este membru onorific al Universităţii din Wales; al Universităţii din Exeter; al Institutului de Inginerie Electrică; al Academiei Americane de Arte şi Ştiinţe. A fost decorat cu medalii de la diferite institute: Institutul de Fizică; Institutul Franklin; Institutul Francez de Fizică (1972); Institutul de Inginerie Electrică (1982); Institutul de Măsură şi Control (1984). Premiul Nobel pentru fizică (1973), cu L. Eskai şi I. Giaever.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Josephson, Brian David // Dicţionar de inventatori şi invenţii. – Bucureşti: Ed. Tehnică, 2001. – P. 540.
Josephson, Brian David // Personalităţi ale ştiinţei: Mic dicţ. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1977. – P. 159.
Ochoa, George. Brian David Josephson / George Ochoa, Melinda Corey // Ochoa, George. Ghidul cronologic al ştiinţei. – Bucureşti: Ed. All Educational, 2000. – P. 328.
Popescu, Ioan-Ioviţ. Josephson, Brian David / Ioan-Ioviţ Popescu, Ion Dima // Pepescu, Ioan-Ioviţ. Premiile Nobel pentru fizică: (1901-1998). – Bucureşti: Ed. Acad. Române, 1998. – P. 269-271.

***

Josephson, Brian David // Axis: L'Univers documantaire Hachette: Dictionnaire encyclopédique. vol. 4. – Paris, 1993. – P. 1658.
Josephson, Brian David // Dictionnaire universel alphabétique et analogique des noms propres. vol. 3. – Paris, 1988. – P. 1627.
Josephson, Brian David // The New Encyclopaedia Britannica. vol. 6. – Chicago, 1993. – P. 623.

***

Brian David Josephson [Resursă electronică] // http://nobelprize.org/nobel_prizes/phyisics/laureats/
Brian David Josephson [Resursă electronică] // http://encarta.msn.com/.../josephson_brian_david. html

M. Ş

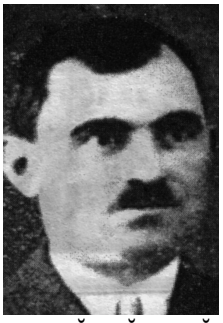

Ion PĂSCĂLUŢĂ
1890-1988

Om politic, membru în Sfatul Ţării.

S-a născut la 7 ian. 1890, în com. Făleşti, jud. Bălţi. Se stinge din viaţă la 10 oct. 1988 (după alte surse în 1989), fiind înhumat la Cimitirul din Toronto, Canada.

Face studii secundare la o şcoală de ofiţeri. A participat la Primul Război Mondial în grad de sublocotenent (din 1917).

S-a manifestat ca un agitator abil. La 30 apr. 1917 participă la primul Congres al Învaţătorilor din Basarabia; se află printre organizatorii Comitetului ostăşesc din Odesa (14 mai acelaşi an); apoi ţine un discurs la Congresul I al Ţăranilor din Basarabia (20 mai 1917); în calitate de vicepreşedinte a participat la Congresul Militarilor Moldoveni (Chişinău, 20-27 oct. 1917). Membru al Partidului Naţional Moldovenesc, iar mai târziu aderă la Fracţiunea Blocul Moldovenesc; membru al Societăţii de Cultură *Făclia*.

În Sfatul Ţării a deţinut funcţiile de deputat ales din partea Comitetului Soldaţilor şi Ofiţerilor Moldoveni din Odesa (21 noiemb. 1917-27 noiemb. 1918), membru în Comisia pentru Interpelări, administrator al Palatului Sfatului Ţării. La 27 mart. 1918 a votat Unirea Basarabiei cu România.

S-a căsătorit cu Ludmila Butkevici (15 sept. 1921), o refugiată din Rusia şi care era în a doua căsătorie, având o fetiţă de 10 ani, Nina. Pe timpul când locuia la Bălţi, în familia lui Ion Păscăluţă s-au născut doi copii: Iolanta (1923) şi Octavian (1925).

După Unire a fost angajat al Primăriei municipiului Chişinău (din 5 iul. 1927), unde deţine funcţia de şef al serviciului financiar, pensionat la 25 mai 1938, pe motiv de boală.

În 1940 se refugiază în România, unde lucrează la Primăria unui sector bucureştean. Spre bătrâneţe a plecat în Canada (1971), unde publică cartea sa *Întregirea şi destrămarea României Mari*, apărută în ediţie postumă, în limba engleză (1989).

A fost decorat cu: Crucea *Sf. Gheorghe* (ordin rusesc) şi Medalia *Regele Ferdinand I*.

BIBLIOGRAFIE:

Chiriac, Alexandru. Păscăluţă, Ion / Alexandru Chiriac // Chiriac, Alexandru. Membrii Sfatului Ţării. 1917-1918: Dicţ. enciclop. – Chişinău: Ed. Fundaţiei Culturale Române, 2001. – P. 129-130.

Colesnic, Iurie. Păscăluţă, Ion / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Basarabia necunoscută. vol. 2. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 202-207.

Colesnic, Iurie. Păscăluţă, Ion / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Generaţia Unirii. – Chişinău: Museum, 2004. – P. 274-275.

T. N.

Ian RAIBURG
1950

Compozitor, textier şi interpret.

S-a născut la 7 ian. 1950, în s. Măcăreşti, Nisporeni (azi - r-nul Ungheni), într-o familie de pedagogi. Împreună cu familia s-a stabilit la Chişinău. A urmat şcoala medie Nr. 8 de aici şi a studiat la Şcoala Muzicală, clasa acordeon. În perioada 1968-1973 e student la Institutul de Construcţii din Kiev. După absolvire, a lucrat timp de câteva luni la un Institut de proiectări din Chişinău. În 1978 a absolvit Facultatea de iluminare culturală de la Institutul de Stat al Artelor din Chişinău.

În anul 1977 îşi începe cariera muzicală, ca chitarist în formaţia restaurantului *Chişinău*, şi vocalist-instrumentist în ansamblul *Fortino,* condus de Oleg Milştein. Fiind invitat în formaţia *Bucuria* a Filarmonicii de Stat, activează alături de Ştefan Petrache, Ion Suruceanu, Valentin Dânga ş.a.

A fost membru şi al formaţiei *Constelaţie* (ulterior numită *Real*), de pe lângă Centrul pentru Tineret. În anul 1989 devine membru al formaţiei *Noroc*, condusă de Mihai Dolgan. În anii '90 activează un timp la Moscova, în formaţia lui Filip Kirkorov, a colaborat apoi şi cu Aziza, după care emigrează în SUA. În 1991 se stabileşte cu traiul la New York. Revine la Chişinău în anul 2006.

Din anul 1982 a scris cântece în special pentru Ion Suruceanu, devenite în scurt timp şlagăre nu numai în Moldova, dar şi peste hotarele ei: *Ce seară minunată*, *Cumpăraţi flori, Astă seară, Clar de lună* etc. A colaborat intens cu poeţii Grigore Vieru şi Dumitru Matcovschi.

A compus peste 300 de melodii, incluse în mai multe albume muzicale.

Piesele sale au fost interpretate şi de Olga Ciolacu, Anastasia Lazariuc, Nadejda Cepraga, de alte vedete ale muzicii usoare. A colaborat cu interpretul Fuego de la Bucureşti. În calitate de compozitor şi interpret, a înregistrat 5 CD-uri cu melodii.

Om Emerit al Republicii Moldova (2001). Maestru în Artă (2007).

Artist al Poporului (2009).

Decorat cu Ordinul *Serghi Radonejski* al Bisericii Ortodoxe Ruse (2009).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Înregistrări AV

20 let spustâ: Pesni Âna Rajburga: [Casetă audio]: 1 / [compozitor şi interpret: Ian Raiburg, texte de Grigore Vieru, Ian Raiburg, Vsevolod Cernei, Ianoş Ţurcanu]. – Chişinău: Music Master, 2003. – [Conţ.: Alye tûl'pany; Astă seară; Â budu ždat'; Ce să fac?; Ce seară minunată; Despărţirea; Gulâj; Lebedi letât; Luna, luna; Mai; Moâ horošaâ; Nopţile romantice; O melodie de amor; Osennie doždi; Spune-mi de ce?; Zolotoj zvezdopad].

20 let spustâ: Pesni Âna Rajburga: [Casetă audio]: 2 / [compozitor: Ian Raiburg; interpret-voce: Ion Suruceanu; texte de Grigore Vieru, Ian Raiburg, Vladimir Dagurov, Dumitru Matcovschi]. – Chişinău: Music Master, 2003. – [Conţ.: Luna, luna; Nopţile romantice; Novyj god; Felicitare; Fetele cochete; Un băiat; Tûl'pany; Elena; Ali-Baba; Skaži za čem?; Anii mei şi tinereţea].

Cântaţi cu mine. Ian Raiburg şi prietenii săi: CD-ROM: 1. – Chişinău: Music Master, 2007. – [Din conţ.: Numai tu / Ion Suruceanu; Bab'e leto / Nadejda Cepraga; Credinţa / Anastasia Lazariuc; Carnaval / Olga Ciolacu; Nostalgie / Igor Mişcoi; Să ridicăm paharul / Ian Raiburg; Ştie numai inima / Erica; Unde eşti / Janet Erhan; Viaţa noastră. Vântule / Ion Suruceanu; Venera / Radu Dolgan].

Ian Raiburg şi prietenii săi: [CD-ROM]: 2 / compozitor şi interpret-voce: Ian Raiburg; texte: Ian Raiburg, Grigore Vieru, V. Dagurov, Iu. Filip. – Chişinău: Music Master, 2006.

Raiburg, Ian. Anii mei şi tinereţea: [Casetă audio] / Ian Raiburg. – Chişinău, 2002. – [Din conţ.: Anii mei şi tinereţea; Fetele de la Chişinău; Mai stai; Ce să fac; Luna mai; Te iubesc; O melodie de amor; Artist; Nopţile romantice; Bucuria de a trăi; Nunta; Cântă muzicant; Şofer; Te rog să vii; Luna-luna].

Raiburg, Ian. Cântaţi cu mine: CD-ROM / compozitor, textier şi interpret-voce: Ian Raiburg. – Chişinău: Music Master, 2007. – [Din conţ.: Cântaţi cu mine; Roata vieţii; Unica eşti pe pământ; Dansul începe din nou; Femeia care o iubesc; Şoferul; Chitara; Bate inima; Liliana; Clopo-

tele despărţirii; Prietenii; Anii mei şi tinereţea; Bravul poliţist; Numai tu; Să ridicăm paharul].

Rajburg, Yan. Dorogi kotorye my vybiraem: [Casetă audio] / Yan Rajburg. – Chişinău, 2002. [Din conţ.: Abaraâ brodâga â; Zavist'; Bylo vremâ molodoe; Moâ horošaâ; Moi druz'â cyganie; Živu na ètom svete; Osennie doždi; Ali-baba; Lagerâ; Ne doždalas'; Vse tovariši moi; Za mužčin].

Raiburg, Ian. Naša žizn': [CD-ROM] / compozitor şi interpret-voce: Ian Raiburg. – Chişinău: Music Master, 2004. – [Din conţ.: Bab'e leto; Osen'; Elena; Gody molodye; Darite ženšinam cvety; Â ne lûblû; Luna, luna; Cyganskaâ noč'; Naši gody; Dolâ; Lagerâ; Gulâj brigada].

Raiburg, Ian. Osennie doždi: [CD-ROM] / compozitor şi interpret - voce: Ian Raiburg. – Chişinău: Music Master, 2003. – [Din conţ.: Osennie doždi; Sčast'e; Ženšina moâ; Â budu ždat' tebâ; Artist; Skaži za čem; Kakoj prekrasnyj večer; Ty lûbov' moâ; Darite ženšinam cvety; Znaû; Pozdravlenie].

Raiburg, Ian. Uže idet igra: [Casetă audio] / Ian Raiburg. – Chişinău, 2003.

***

Raiburg, Ian. Ian Raiburg îşi doreşte să facă un "Mărţişor" la New York: [interviu] / Ian Raiburg // Luceafărul. – 2002. – 1 mart. – P. 10.

Raiburg, Ian. În America, ai certitudinea zilei de mâine : [interviu] / Ian Raiburg; consemnare: Gheorghe Budeanu // Timpul. – 2002. – 25 ian. – P. 12-13.

Raiburg, Ian. Mă bucur că trăiesc acolo şi pot să vin aici: [interviu] / Ian Raiburg; consemnare: Aneta Grosu // Accente. – 2004. – 22 ian. – P. 1,4.

***

Rajburg, Ân. Ân Rajburg stesnâlsâ svoih pesen, vydavaâ ih za pesni Celentano: [interv'û s kompozitorom i pevcom] / zapisala Ekaterina Zenc // Novoe vremâ. – 2004. – 16 ian. – P. 5.

Rajburg, Ân. Garmoniâ – èto nedostižimaâ mečta: [interviu] / Ân Rajburg; zapisala: Valentina Ušakova // Nezavisimaâ Moldova. – 2001. – 16 noiemb. – P. 11.

Rajburg, Ân. Každaâ pesnâ ostaetsâ vo mne malen'koj istoriej / Ân Rajburg // Komsomol'skaâ pravda. – 2008. – 27 noiemb.

Rajburg, Ân. V pesne moâ žizn': [interviu] / Ân Rajburg; zapisala: Elena Uzun // Moldavskie vedomosti. – 2008. – 28 mart. – P. 6.

***

Bătrânac, Valentin. Yan Raiburg - compozitorul şlagărelor: [interviu cu impresarul şi producătorul Seratei de creaţie a compozitorului Yan Raiburg, originar din Basarabia, stabilit la New York] // Flux: cotid. naţ. – 2002. – 26 febr. – P. 4.

Caciuc, Anatol. Omul nostru la New York: [Yan Raiburg] / Anatol Caciuc // Capitala. – 2002. – 30 ian. – P. 5.

Despre viaţă cu Ian Raiburg: [interviu] // Viaţa ta. – 2007. – Nr. 8. – P. 13-15.

Ian Raiburg, la 30 de ani de creaţie // Jurnal de Chişinău. – 2008. – 6 noiemb. – P. 2. – [Art. semnat "L. N."].

***

Baškurova, Natal'â. "O, nostal'giâ, o, garmoniâ...": [Ian Raiburg, portret de creaţie] / Natal'â Baškurova // Nezavisimaâ Moldova. – 2004. – 16 mart. – P. 5.

„Pesnâ ostaetsâ s čelovekom, pesnâ ne prošaetsâ s toboj…" // Biznes-Èlita. – 2007. – 5 noiemb.

***

Raiburg, Ian. Mai bine să fiu tată tânăr decât bunic bătrân [Resursă electronică]: [interviu] / Ian Raiburg; consemnare: Cristina Moldovanu // http://www.allmoldova.com/

V. M.

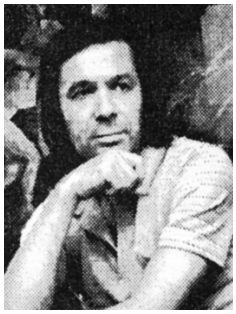

Veceaslav BACHIŢCHI
1950

Pictor, pedagog.

S-a născut la 7 ian. 1950, în s. Fântâniţa, r-nul Drochia. Şi-a făcut studiile la Şcoala Republicană de Arte Plastice *I. Repin* (1972-1976), apoi la Institutul de Arte Plastice din Kiev (1976- 1982).

Activează ca profesor la Şcoala Republicană de Arte Plastice *I. Repin* (astăzi Colegiul Republican de Arte Plastice *Al. Plămădeală*) (din 1982); membru al Uniunii Artiştilor Plastici din Republica Moldova (1993) şi membru IAA-AIAP UNESCO (2000).

Pictează peisaje, natură statică şi portrete. Printre acestea se numără: *Transformarea* (1991), *Metamorfoze* (1993), *Eden* (1993), *Exod* (1994), *Idol* (1991-1995), *Pastorală* (1995), *Mori de vânt* (1995), *Din trecut* (1995), *Metope* (serie, 1995), *Megaron* (1998), *Vama* (1999), *Plenair* (1999), *Al. Puşkin* (1999), *Snopii* (serie, 2000), *Babilon XXI* (2003), *Ţara Legendelor* (2004) ş. a.

A inaugurat expoziţii personale la Chişinău (1989-2002, 2004-2007); de grup la Tighina, Bălţi, Chişinău (1983-1997), Bacău, România (1992-1996). Vernisează expoziţii şi în străinătate: Germania (1998), Grecia (2005-2006) ş. a.

Lucrările lui V. Bachiţchi au fost achiziţionate în colecţiile Muzeului Naţional de Arte din Moldova, România, Ucraina şi în colecţii personale din ţară şi de peste hotare: Germania, Olanda, Israel, Franţa, Italia, SUA, Rusia, Ucraina etc.

I s-au decernat premii şi distincţii: Premiul Muzeului de Arte din Bacău, România, la Expoziţia *Saloanele Moldovei* (1998); Premiul III şi II la Expoziţia-concurs *Iubite plai natal* (1998, 2002). Profesor gradul superior (din 1997).

***

Colesnic, Iurie. Bachiţchi, Veceaslav / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Colegiul Republican de Arte Plastice Al. Plămădeală. – Chişinău: Museum, 2008. – P. 38-39.

***

Mihajlo, Larisa. Ipostasi Vâčeslava Bakickogo: [vernisaj] / Larisa Mihajlo // Capitala=Stolica. – 2001. – 17 ian. – P. 4.

Grigore BELOSTECINIC
1960

Economist, cercetător ştiinţific, profesor universitar, rector al ASEM; membru-corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

S-a născut la 7 ian. 1960, în com. Voinova – Străşeni (jud. Orhei), în familia gospodarilor Leon şi Irina Belostecinic (n. Ţâmbalist).

După absolvirea şcolii medii incomplete din satul natal (1975), urmează Colegiul (Tehnicumul) industrial-economic din Chişinău (1979), apoi Facultatea de Economie a comerţului de la Universitatea de Stat din Moldova, al cărei licenţiat devine în 1983. Face studii de doctorat (1986-1989) la Institutul Economiei Naţionale *Gh.V. Plehanov* din or. Moscova, în 1989 susţinând teza de doctor în economie. În 1999 susţine teza de doctor habilitat în ştiinţe economice; din anul 2000 este profesor universitar.

În anii 1993-2006, Gr. Belostecinic a avut o serie de stagii ştiinţifice în străinătate: Germania – în domeniul restructurării întreprinderilor; SUA – în domeniul managementului şi marketingului întreprinderilor mici şi mijlocii; Polonia – în domeniul incubării afacerilor (organizarea şi managementul business-incubatoarelor); Marea Britanie, Suedia – în domeniul dezvoltării curriculumului universitar al învăţământului economic; SUA – în domeniul administrării învăţământului superior; SUA, Germania, Olanda – în domeniul promovării activităţii antreprenoriale şi transferului tehnologic în universităţi; Irlanda şi Lituania – în domeniul dezvoltării economice regionale; Elveţia – în domeniul logisticii şi managementului lanţului de aprovizionare-livrare.

Activitatea profesoral-didactică şi-o începe ca asistent universitar la Catedra merceologie a Universităţii de Stat din Chişinău (1983-1986); în anii 1990-1991 este asistent al Catedrelor de merceologie şi de economie a comerţului la aceeaşi instutuţie de învăţământ. Din 1991 până în prezent activează la ASEM: lector superior, conferenţiar, profesor universitar la Catedra marketing; în anii 1991-1998 mai deţine şi funcţia de decan al Facultăţii de Marketing a ASEM, iar între 1994 şi 2002 este şef al Catedrei de marketing a acestei facultăţi.

În calitatea sa de rector al ASEM, din 2001, Gr. Belostecinic este un demn continuator al proiectului iniţiat, în 1991, de către rectorul fondator al ASEM, prof. univ. dr. Paul Bran, rector al ASE Bucureşti – de a dezvolta în R. Moldova o instituţie naţională de învăţământ economic superior de tip nou. Proiectul, elaborat şi parţial realizat de către ctitorii ASEM, are în vedere pregătirea unor specialişti de înaltă calificare şi variată specializare în condiţiile tranziţiei, reformării şi afirmării economiei de piaţă. Din acest punct de vedere, ASEM este o instituţie de excelenţă pe linie didactică, ştiinţifică şi cultural-naţională, licenţiaţii ei fiind apreciaţi ca specialişti valoroşi atât în R. Moldova, cât şi în numeroase ţări din Europa şi America. În pofida presiunilor ce s-au exercitat în ultimii opt ani, sistemul de învăţământ de la ASEM a putut evita politizarea, punând accentul pe pregătirea tinerilor specialişti în economie conform standardelor vest-europene. Graţie abnegaţiei actualului rector, ASEM cunoaşte o continuă dezvoltare: s-au diversificat specializările, coprul profesoral-didactic se completează din cadre tinere de înaltă calificare; se finisează un nou, impunător bloc de studii, a fost deschisă o nouă sală multimedia (de calculatoare). Se completează continuu şi Biblioteca ASEM, care rămâne a fi cea mai bogată în domeniu în R. Moldova: recent a fost deschisă o Sală modernă de literatură economică în limbi străine, care poartă numele rectorului-fondator al instituţiei şi al bibliotecii, prof. P. Bran. Din 2003 ASEM a devenit o asiduă şi primitoare gazdă a numeroase evenimente ştiinţifice şi culturale, unele cu participare internaţională: aici s-au ţinut colocvii, conferinţe, sesiuni ştiinţifice, diverse manifestări omagiale consacrate unor personalităţi notorii ale economiei, ştiinţei şi culturii naţionale şi universale, lansări şi prezentări de carte, expoziţii tematice, artistice, fotografice etc.

Gr. Belostecinic dezvoltă o amplă activitate şi în calitate de conducător sau coordonator al unor programe cu un însemnat impact în viaţa ştiinţifică şi economică de la noi, ca lider sau membru în diferite organisme şi instituţii de specialitate. Astfel, este coordonatorul Programului de Stat *Dezvoltarea competitivităţii şi creşterea economică durabilă în contextul economiei bazate pe cunoaştere, globalizării şi integrării regionale şi europene (perioada 2010-2014)*, conducător al Proiectului de cercetare fundamentală instituţională *Direcţii şi posibilităţi de asigurare şi dezvoltare a competitivităţii în condiţiile Republicii Moldova* (termenul de realizare – 1 ian. 2007 -31 dec. 2010); coordonator ştiinţific şi participant la Proiectul de cercetare *Elaborarea modelelor de dezvoltare regională prin formarea clusterelor* (perioada 1 ian. 2008 -31 dec. 2009). Lui Gr. Belostecnic i-a revenit coordonarea generală (din partea R. Moldova) a Programului de cercetare *România şi Republica Moldova. Potenţialul competitiv al economiilor naţionale. Posibilităţi de valorificare pe piaţa internă, europeană şi mondială*, realizat în comun de cercetători în domeniul economiei din România (Institutul Naţional de Cercetări Economice – INCE al Academiei Române) şi R. Moldova (ASEM) în anul 2003 şi coordonarea generală (din partea R. Moldova) a Programului de cercetare *Factori şi criterii ai competitivităţii economice*,

realizat în comun de către INCE al Academiei Române şi ASEM (anul 2008). Depune eforturi apreciabile pentru a-şi onora numeroasele responsabilităţi ce-i revin ca membru al Consiliului de Conducere al Camerei de Comerţ şi Industrie a R. Moldova; membru al Colegiului Ministerului Economiei şi Comerţului al R. Moldova; membru al Plenarei şi Consiliului pentru Ştiinţă şi Dezvoltare Tehnologică al AŞM; membru al Plenarei şi membru al Comisiei de Atestare a Consiliului Naţional de Acreditare şi Atestare al R. Moldova; membru al Biroului Executiv al Consiliului Economic pe lângă primministrul Republicii Moldova; membru al Colegiului de redacţie al *Enciclopediei Moldovei* (Chişinău, 2009, 736 p.). Este preşedinte al Asociaţiei Economiştilor din Moldova, preşedinte al Asociaţiei moldo-italiene de logistică, preşedinte al Consiliului Ştiinţific Specializat din cadrul ASEM; conducător ştiinţific la teze de doctor în ştiinţe economice la specialitatea *Marketing, logistică* (din 1997).

Rezultatele activităţii de cercetare a lui Gr. Belostecinic au fost materializate în circa 120 de publicaţii, inclusiv 7 volume de autor (unele în colab.), numeroase articole şi studii publicate, atât în română, cât şi în limbi de circulaţie universală, în reviste şi culegeri de specialitate de la Chişinău, Bucureşti, în Bulgaria, Ucraina, Polonia, Egipt etc. Este autorul mai multor cursuri şi suporturi pentru studenţii şi masteranzii de la ASEM, a prezentat comunicări la zeci de simpozioane şi alte foruri ştiinţifice desfăşurate în R. Moldova şi peste hotare.

Activitatea prodigioasă a lui Gr. Belostecinic este apreciată la justa valoare de către comunitatea ştiinţifică şi economică din R. Moldova, dar şi dincolo de hotarele republicii. Astfel, a fost ales membru-corespondent al unor prestigioase foruri şi instituţii de specialitate precum: Academia Româno-Americane de Ştiinţe şi Arte (2003); Academia Internaţională de Management (2006); Academia de Ştiinţe a Moldovei (2007); este membru de onoare al INCE al Academiei Române (2004); al Asociaţiei Italiene de Logistică (2005); al Academiei Româno-Americane de Ştiinţe şi Arte (2005); Doctor Honoris Causa al Universităţii "Ovidius" din Constanţa (2008) şi al Universităţii "Lucian Blaga" din Sibiu (2009). *„Ataşat trup şi suflet destinului ASEM Chişinău, pe care o conduce de câţiva ani buni, Gr. Belostecinic a adus rezultate şi consistenţe speciale şi spectaculoase atât echipei sale de universitari, cât şi construcţiei instituţionale, managementului universitar şi funcţional din ASEM. Formaţia intelectuală academică, structura sa de diplomat şi de dascăl cu responsabilităţi în actul managerial al învăţământului superior, rafinamentul şi profunzimea în înţelegerea a ceea ce înseamnă economia în ansamblul său, dar şi în semnificaţiile ei cele mai adânci, pasiunea în abordarea tuturor temelor la care participă, fie că este vorba de editarea propriilor opusuri sau de cercetările complexe, colective, de epistemologie economică, conferă operei profesorului Grigore Belostecinic un caracter aparte, acela al probităţii profesionale şi ştiinţifice rare, purtătoare a unei incontestabile vocaţii de savant şi cărturar de cea mai aleasă valoare"* (prof. univ. dr. **Mircea Ciumara**, director general al INCE – Academia Română; prof. dr. **Valeriu Ioan-Franc**, director general adjunct ştiinţific al INCE – Academia Română).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Belostecinic, Grigore. Parteneriatul în distribuţie / Gr. Belostecinic, C. Buzichevici. – Chişinău: Ed. ASEM, 2002. – 154 p.

Belostecinic, Grigore. Concurenţă. Marketing. Competitivitate / Grigore Belostecinic. – Chişinău: Ed. ASEM, 1999. – 287 p.

Belostecinic, Grigore. Marketing / Gr. Belostecinic, S. Petrovici. – Chişinău: Ed. ASEM, 1998. – 380 p.

Belostecinic, Grigore. Metode şi tehnici de scalare în cercetările de marketing / Gr. Belostecinic. – Chişinău: Ed. ASEM, 2008. – 88 p.

Belostecinic, Grigore. Utilizarea modelului Fishbein-Rozenberg şi a metodei ordonării rangurilor în testarea produselor / Grigore Belostecinic. – Chişinău, Ed. ASEM, 1997. – 38 p.

Todos P., **Ciumac I.**, **Belostecinic Gr.** [et al.]. Studii doctorale: Experienţă şi perspective europene. – Chişinău: UTM, 2008. – 195 p.

***

Belostecinic, Grigore. Aspecte metodologice privind evaluarea competitivităţii economice / Gr.Belostecinic // România şi Republica Moldova: Potenţialul competitiv al economiilor naţionale. Posibilităţi de valorificare pe piaţa internă, europeană şi mondială: [culeg. de art.]. – Bucureşti: Academia Română. Inst. Naţ. de Cercetări Economice, 2004. – Vol. 1. – P. 13-18.

Belostecinic, Grigore. Calitatea, productivitatea şi evaluarea competitivităţii întreprinderii / Gr. Belostecinic // Economica. – 2006. – Nr. 3. – P. 5-12.

Belostecinic, Grigore. Competitivitatea economică în contextul dezvoltării durabile a Republicii Moldova / Gr. Belostecinic, C. Guţu // Economica. – 2008. – Nr. 2 (62). – P. 73-87.

Belostecinic, Grigore. Competitivitatea economică – obiectiv strategic al Republicii Moldova / Gr. Belostecinic // Economica. – 2007. – Nr. 1. – P. 5-6

Belostecinic, Grigore. Competitivitatea economică şi promovarea investiţiilor străine orientate spre export – o provocare pentru economia Republicii Moldova / Gr. Belostecinic // Intellectus: rev. de proprietate intelectuală. – 2006. – Nr. 3. – P. 7-24.

Belostecinic, Grigore. Cunoaşterea şi inovarea – calea spre competitivitate / Gr. Belostecinic // Academos [rev. AŞM]. – 2007. – Nr. 2-3. – P. 58-60.

Belostecinic, Grigore. Dezvoltarea economică a Republicii Moldova / Gr. Belostecinic // Academos [rev. AŞM]. – 2009. – Nr. 1 (17). – P. 52-54.

Belostecinic, Grigore. Direcţii de dezvoltare a logisticii în Republica Moldova / Gr. Belostecinic // Materialele I-ei Conferinţe moldo-italiene de logistică „Logistica în Moldova. Obstacole şi oportunităţi în cadrul scenariului Europei Integrate" (3 no-

iemb. 2006). – Chişinău: Ed. ASEM. – 2007. – P. 9-11.

Belostecinic, Grigore. Economia cunoaşterii: unele realităţi şi perspective pentru R. Moldova // Academos [rev. AŞM]. – 2009. – Nr. 2 (13). – P. 34-37.

Belostecinic, Grigore. Globalizarea, integrarea europeană şi competitivitatea ca idee naţională pentru R. Moldova / Gr.Belostecinic // Academos [rev. AŞM]. – 2006. – Nr. 1. – P. 22-25.

Belostecinic, Grigore. Investiţiile străine directe şi competitivitatea naţională / Gr.Belostecinic // Economica. – 2005. – Nr. 3 (51). – P. 6-22.

Belostecinic, Grigore. Logistica ca factor de creştere a competitivităţii în condiţiile integrării europene / Gr. Belostecinic // Economica. – 2005. – Nr. 4 (52). – P. 6-12.

Belostecinic, Grigore. Marketingul şi logistica în noile condiţii ale mediului economic / Gr. Belostecinic // Analele Acad. de Studii Economice din Moldova. – Chişinău: ASEM, 2007. – P. 8-12.

Belostecinic, Grigore. Managementul calităţii vinurilor şi rolul trasabilităţii proceselor tehnologice / B. Găină, Gr. Belostecinic, M. Lobodiuc // Viticultura şi vinificaţia în Moldova. – 2008. – Nr. 1 (13). – P. 22-23.

Belostecinic, Grigore. Managementul inofensivităţii produselor horticole / B. Găină, Gr. Belostecinic, M. Lobodiuc // Academos [rev. AŞM]. – 2007. – Nr. 4. – P. 49-50.

Belostecinic, Grigore. Managementul lanţului de aprovizionare-livrare şi strategia competitivă a firmei / Gr. Belostecinic, M. Nicolaescu // Materialele Conferinţei Internaţionale „Asigurarea unui export de succes prin managementul eficient al aprovizionării" (Asociaţia Mold. de Aprovizionare, ASEM, Centrul Internaţional de Comerţ din Geneva, Secretariatul de Stat pentru Economie al Elveţiei). – Chişinău: ASEM, 2006. – P. 7-24.

Belostecinic, Grigore. Managementul competitivităţii în economia cunoaşterii / Gr. Belostecinic, C. Guţu // Analele Acad. de Studii Economice din Moldova – Chişinău: ASEM, 2009. – P. 153-173.

Belostecinic, Grigore. Metodologia identificării profilului localităţilor urbane din R. Moldova prin prisma abilităţilor de competiţie / Gr. Belostecinic, I. Ioniţă // Analele Acad. de Studii Economice din Moldova. – Chişinău: ASEM, 2008. – P. 8-14.

Belostecinic, Grigore. Ratingul oraşelor din R. Moldova după mediul de afaceri ca instrument de evaluare a competitivităţii urbane naţionale / Gr. Belostecinic, I. Ioniţă // Economica. – 2006. – Nr. 4. – P. 6-12.

***

Belostecinic, Grigore. Competitiveness management in economy based on knowledge / Gr. Belostecinic, C. Guţu // Procceding of VII international Conferince on the Improvement of the quality, reliability and long usafe of tehnical systems and technological processes. – 7-14 Dec. 2008, Sharm el Sheikh (Egipt) – P. 151-154.

Belostecinic, Grigore. Direct Foreign Investments and Domestic Competitiveness / Gr. Belostecinic // Petroleum-Gas University of Ploieşti Bulletin. Economic Sciences Series. vol. LIX. 2007. – Nr. 2007. – P. 1-18.

Belostecinic, Grigore. Moldova – Belarus': razdel'no, no vmeste / Gr. Belostecinic // Materilaly konferencii „Razvitie ekonomičeskogo sotrudničestva meždu Belarus'û i Moldovoj v ramkah evropejskoj i regional'noj integracii" (Chişinău, 29-31 mart. 2007). – Chişinău: ASEM, 2007. – P. 7-27.

Belostecinic, Grigore. Premises and opportunities of the Republic of Moldova for sustainable developement in european context / Gr. Belostecinic, C. Guţu // Romanian Journal of Economics. – 2008. – Nr. 1 (35). – P. 5-32.

Belostecinic, Grigore. Regional'naâ ekonomičeskaâ integraciâ Respubliki Moldova v processe globalizacii / Grigore Belostecinic // Problemy i perspektivy sotrudničestva meždu stranami Ûgo-Vostočnoj Evropy v ramkah Černomorskogo ekonomičeskogo sotrudničestva i GUUAM. – Doneţk (Ucraina) – Sviştov-Albena (Bulgaria). – 2003. – P. 110-112.

Belostecinic, Grigore. The quality management of education (International Conferince „Ecological performance in a competitive economy" (Bucharest, 20-21 Nov. 2008) / Florina Bran, Gr. Belostecinic. – Proceedings. vol. I. – Bucharest, 2008. – P. 122-126.

Belostecinic, Grigore. Torgovo-ekonomičeskoe sotrudničestvo Respubliki Moldova i Respubliki Belarus v kontekste evropejskoj i regional'noj integracii / Gr. Belostecinic, C. Guţu // Materialy meždunarodnoj naučno-prakt. konf. „Belarus' – Moldova. 15 let diplomatičeskih otnošenij". – Chişinău, 2007. – P. 67-89.

***

Belli, Nicolae. Grigore Belostecinic: doctor habilitat, profesor universitar, rector al Academiei de Studii Economice, preşedinte al Asociaţiei Economiştilor din Republica Moldova / Nicolae Belli // Economistul [Bucureşti]. – 2008. – 19 aug. – P. 3..

Ciumara, Mircea. Grigore Belostecinic - savant notoriu şi top-manager iscusit / Mircea Ciumara, Valeriu Ioan-Franc // Jurnal de Chisinău. – 2007. – 23 mart. – P. 5.

Netti, Domenico. Sunt onorat să-l cunosc pe dl rector ASEM / Domenico Netti // Curierul economic. – 2007. – 17-23 mart. – P. 1.

Rectorul Academiei de Studii Economice din Moldova [Gr. Belostecinic] – Doctor Honoris Causa al Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu: [Laudatio] // Academica: Buletin informativ. Universitatea „Lucian Blaga" din Sibiu. – 2009. – Ian. – P. 4-5.

Soltan, Petru. Recomandare: (Referiri la activitatea şt. şi didactică a lui Gr. Belostecinic) / Petru Soltan. – Literatura şi arta. – 2 007. – 25 ian. – P. 7.

Dr. Vasile ŞOIMARU

Galina ULANOVA
1910-1998

Balerină de talie mondială, considerată cea mai celebră dansatoa-

re rusă al secolului XX. Supranumită *balerina perfectă*.

S-a născut la 8 ian. 1910, la Sankt Petersburg. A decedat la 21 mart. 1998, la Moscova. Este unica fiică a lui Serge Ulanov şi a Mariei Romanova, dansatori de balet ai Teatrului Mariinsky (numit în timpul existenţei URSS Teatrul *Kirov*).

Primele lecţii de balet le primeşte de la mama sa (din 1919). Face Şcoala de Coregrafie din Leningrad (azi Şcoala de balet din Sankt Petersburg), având-o ca profesoară pe Agrippina Vaganova, a cărei notaţie a baletului clasic rus este utilizată şi astăzi. În 1928 susţine examenul de absolvire, dansând *Al-7 lea Waltz* şi *Mazurka* din opera *Silfidele*; *Adagio* din opera *Spărgătorul de nuci*. A urmat cursurile Teatrului Mariinsky (din 1928), unde devine membră a trupei de balet şi activează pe o perioadă de 16 ani.

Debutul şi l-a înfăptuit în opera *Frumoasa adormită*, producându-se în rolul prinţesei Florina. Câteva luni mai târziu îi este acordat rolul de balerină principală în unica producţie al Agrippinei Vaganova - opera *Lacul lebedelor*, dansând rolul reginei lebedelor, de la care a luat un lirism poetic şi sensibil, ilustrând cele mai bune tehnici ale baletului clasic rus. În 1934 dansează în opera *Fântânele din Bahcisarai* a lui Rostislav Zakharov, în rolul Mariei, astfel tânăra balerină îşi arată şi unicul talent pentru dramatic şi nepământesc. Urmează rolul Caralie în opera *Iluzii pierdute* a aceluiaşi coregraf (1936).

Succesul cel mare vine în 1940, odată cu rolul Julietei în spectacolul lui Lavrovsky, *Romeo şi Julieta*, când tânăra eroină al lui Shakespeare a fascinat publicul cu graţia lirică, frumoasă şi emoţională al jocului său. După acest mare succes a recunoscut că i se potrivesc mai bine rolurile în baletul care dezvoltă personaje teatrale. A jucat roluri în baletele *Macul roşu*, *Floarea de piatră*, *Cenuşăreasa* şi *Giselle*.

În timpul celui de al Doilea Război Mondial s-a evacuat împreună cu Baletul *Kirov* în Perm. Concomitent, activa şi la Teatrul Mare din Moscova, ţinând spectacole pentru un public de militari. Din 1944 se stabileşte permanent la Moscova, unde lucrează la Baletul *Bolşoi* până la sfârşitul carierei sale.

Prima sa apariţie pe scenele europene o are în 1945, la Viena, urmează Londra (1956), New York (1959), fiind conducătoarea Baletului *Bolşoi*. La vârsta de 50 de ani, a cucerit publicul din Vest prin performanţe magnifice şi a fost recunoscută una dintre cele mai bune balerine din lume.

În 1962 se retrage de pe scena baletului, dar continuă să lucreze ca profesoară de balet la Teatrul Mare, pe o perioadă de 30 ani. A pregătit balerine ca Nina Timofeeva, Ekaterina Maximova, Ludmila Semeniaka şi Nina Semizorova, dându-le cele mai profunde cunoştinţe despre dans. A fost invitată să pregătească balerine şi în alte ţări, inclusiv în Australia şi Suedia.

S-au făcut filme în care prezenţa sa unică nu lipseşte, printre care: *Stelele Baletului* (1946), *Balerina* (1947), *Trio Balet* (1953), *Romeo şi Julieta* (1954) şi *Baletul Bolshoi* (film englez, 1957).

A scris, a colaborat şi a contribuit la literatura despre balet în: *Şcoala Balerinelor* (Moscova, 1954), *Baletul rus* (Londra, 1954), *Prokofiev: Articole, Amintiri literare* (Moscova, 1956), *Istoria Baletului Bolshoi* (Moscova, 1959), *Baletul de azi* (Londra, 1957).

Între anii 1964 şi 1972 a fost membră a juriului la competiţia internaţională de balet de la Varna.

Este câştigătoare a numeroase distincţii naţionale: Ordinul *Stalin* (1941, 1946, 1947, 1950), Ordinul *Lenin* (1957), de două ori a primit ordinul *Omul muncii socialiste*; premii internaţionale: *Anna Pavlova* - premiul Academiei de Dans din Paris (1958), Premiul *Oscar Pocelli* „Viaţa de dragul Dansului" (Milano, 1988) etc. Membră de onoare a Academiei de Arte şi Ştiinţe a SUA (din 1992).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Ulanova, Galina. Boginâ Ulanova po prežnemu rabotaet v Bol'šom: Interv'u / Galina Ulanova; besedoval: I. Rudenko // Koms. pravda. – 1996. – 13 mart. – P. 1, 6.

***

Boni, V. A. Balshoi Ballet: Ballet Company of the Bolshoi Theatre of the USSR: [Galina Oulanova] / V. A. Boni, V. V. Vanslov, Yn. N. Grigorovich, Charles Buxton. – [Moscova]: Planeta Publ., 1981. – 271 p.

***

***Pohilă, Vlad**. Ca o lebădă pe ape: La aniversarea celebrei balerine sovietice Galina Ulanova / Vlad Pohilă // Lit. şi arta. – 1980. – 10 ian. – P. 8.

***

Lun'kova, O. „Â nikogda ne vela dnevnika...": [Interv'û s Galinoj Ulanovoj] / O. Lun'kova // Ogonëk. – 1998. – Nr. 13. – P. 52-53.

***

Birûkov, S. Ona byla sama pravda: O velikoj Ulanovoj vspominaet režisser L'vov-Anohin: [Galina Ulanova] / S. Birûkov // Trud. – 1998. – 31 mart. – P. 8.

Birûkov, S. Ušla koroleva baleta: Pamâti Galiny Ulanovoj / S. Birûkov, Polina Solovej // Trud. - 1998. – 24 mart. – P. 1, 4.

Bruskova, E. Mir bez Ulanovoj: [Galina Ulanova] / E. Bruskova // Trud. – 1998. – 29 april. – P. 13.

Gakkel', L. Svet iz carskoj lodžii: S Ulanovoj i ob Ulanovoj:[Galina Ulanova] / L. Gakkel' // Lit. gazeta. – 1997. – 21 mai. – P. 8.

L'vov-Anohin, V. Balerina XXI veka: K 90-letiû Galiny Ulanovoj / V. L'vov-Anohin // Nezavisimaâ gazeta. – 2000. – Nr. 3. – 12 ian. – P. 7.

Murzina, Marina. Kto uvidel arhiv Galiny Ulanovoj:[Galina Ulanova] / Marina Murzina // AiF. – 2001. – Nr. 32. – P. 17.

Pogasla zvezda russkogo baleta: 21 marta na 89-m godu žizni skončalas' velikaâ russkaâ balerina Galina Ulanova // Pravda. – 1998. – 24 mart. – P. 1.

Rudenko, I. Uletela ot nas balaâ lebed' XX veka: [Galina Ulanova] / I. Rudenko // Koms. pravda. – 1998. – 24 mart. – P. 1, 5.

Tosunân, I. Râdom s Ulanovoj: [Interv'û s Kasatkinoj, zaveduûšej muzeem-kvartiroj G. Ulanovoj, ba-

leriny] / I. Tosunân // Lit. gazeta. – 2003. – 26 mart. – P. 9.

Vasilev, V. Tajnu Ulanovoj ne razgadaet nikto: 21 marta den' pamâti velikoj baleriny: [Galina Ulanova] / V. Vasilev // Izvestiâ. – 2003. – 20 mart. – P. 13.

***

Galina Ulanova [Resursă electronică] //http://www.answers.com/topic/ulanova-galina

Galina Ulanova [Resursă electronică]//http://Britanica.com/ulanova-galina

T. N.

Stepan KUROGLO
1940

Poet, prozator, om politic, doctor în istorie, etnolog, de origine găgăuză.

S-a născut la 9 ian. 1940 în s. Dimitreşti, jud. Ismail, plasa Ivăneşti, România (azi s. Dmitrievka, r-nul Bolgrad, reg. Odesa).

În 1962 a absolvit Facultatea de Istorie şi Filologie a Universităţii de Stat din Moldova, specialitatea Istorie. Face aspirantura la Academia de Ştiinţe a Republicii Moldova, susţinând teza de doctor cu tema *Semejnaâ obrâdnost' gagauzov v XIX- načale XX v.*

A fost profesor de istorie şi director de şcoală în s. Dmitrievka (1962- 1969); colaborator ştiinţific la Institutul de Arheologie, la Secţia de etnografie şi studiere a artelor, al AŞM (1972- 1986); şef la Departamentul Cultura găgăuză din cadrul AŞM (1987- 1996).

A deţinut funcţia de deputat în Parlamentul Republicii Moldova (1990-1994), participând la pregătirea diferitor proiecte în domeniul culturii naţionale. A prezentat comunicări ştiinţifice în problema găgăuzilor atât la conferinţe naţionale, cât şi internaţionale: în Turcia, Macedonia, Bulgaria, Franţa. A ţinut cursuri de specialitate în câteva şcoli superioare din republică. În prezent este docent al Universităţii de Stat din Comrat.

A început să publice din 1957. Debutează cu volumul de versuri *Surâsul soarelui* (Bir kizak güneş, 1969), apoi publică cărţile cu poezii *Cântecele strunelor* (Kauş avalari, 1977), *Păsările cerului* (Üüsek kuşlar 1982), *Rodoslovnoe drevo* (în limba rusă, 1988), *Steaua călăuzitoare* (Yol yildiri, 2000), *Altîn alma* (Mărul de aur, 2001). În proză s-a afirmat prin cartea *Drumuri* (Yollar, 1970). Este alcătuitorul primului volum de versuri pentru copii în limba găgăuză *Răsai, soare!* (Çik, çik, güneş!, 1981); alcătuitorul unei culegeri a tinerilor poeţi şi prozatori găgăuzi *Cântec de primăvară* (İlkyaz türküsü, 1989); al volumului de versuri şi cântece *Lalele* (Laalelär, 2001) ale poeţilor găgăuzi, născuţi în Ucraina.

A scris circa 80 de lucrări ştiinţifice în domeniul literaturii găgăuze, istoriei, etnologiei şi folclorului, culturii şi tradiţiilor găgăuze, inclusiv monografiile: *Semejnaâ obrâdnost' gagauzov v XIX - načale XX v.* (1980), *Sovremennaâ gagauszkaâ toponimiâ i antroponimiâ* (1987). Lucrările lui au fost publicate în limbile română, azerbaidjană, kirghiză, tătară, turcă, rusă şi ucraineană, inclusiv antologia în limba română *Frunze roşii* (1984).

Face cercetări asupra numelor de origine găgăuză. În colaborare cu I. Dron publică cartea *Sovremennaâ gagauzskaâ toponimiâ i antroponimiâ* în care dă lista numelor şi prenumelor găgăuze (1989); urmată de studiul *Gagauzskie geografičeskie nazvaniâ* (coautor, 1990).

În anul 2002 a fondat Asociaţia ştiinţifică, istorico-culturală *Tezaurul găgăuzilor.*

Este Cetăţean de onoare al Găgăuziei (2000). Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (din 2002). A fost decorat cu medalia *Mihai Eminescu* (2000).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Bulgar, Stepan. Gagauz halkìn ìstorìasí, kulturasihum adetlerì: 1-2 klaslara deynì üürenmark kìyadì / Stepan Bulgar, Stepan Kuroglu, Anna Stolitneyo. – Chişinău: Univers Pedagogic, 2007. – 72 p.

Dron I. V. Gagauzskie geografičeskie nazvaniâ: Territoriâ Pruto-Dnestrovskogo meždureč'â / I. V. Dron, S. S. Kuroglo. – Chişinău: Ştiinţa, 1990. – 184 p. – Bibliogr.: p. 170-182.

Kuroglo, Stepan. Bir kuzak guneş: Stihlar / Stepan Kuroglo. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1969. – 114 p.

Kuroglo, Stepan. Çyk, çyk, güneş: Stihlar / Stepan Kuroglo. – Chişinău: Lit. Artistică, 1981. – 120 p.

***Kuroglo, Stepna**. Ilkjaz türkÿsÿ=Vesennaâ pesnâ: Stihi, rasskazy / Stepan Kuroglo. – Chişinău: Lit. Artistică, 1989. – 300 p.

***Kuroglo, Stepan**. Jollar=Dorogi: Rasskazy / Stepan Kuroglo. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1970. – 132 p.

Kuroglo. Stepan. Kauš avalary: Stihlar / Stepan Kuroglo. – Chişinău: Lit. Artistică, 1977. – 96 p.

Kuroglo, Stepan. Kuzgyn čijlar: Stihlar / Stepan Kuroglo. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1974. – 106 p.

Kuroglo, Stepan. Rodoslovnoe drevo: Stihi, Poèmy / Stepan Kuroglo. – Chişinău: Lit. Artistică, 1988. – 165 p.

***

Kuroglo, Stepan. Semejnaâ obrâdnost' gagauzov v 19 - načale 20 v / Stepan Kuroglo. – Chişinău: Ştiinţa, 1980. – 137 p.

Kuroglo, Stepan. Semejnaâ obrâdnost' gagauzov v XIX - načale XX v.: [Avtoreferat] / Stepan Kuroglo. – Leningrad, 1983. – 25 p.

Kuroglo, Stepan. Socialističeskie preobrazovaniâ v bytu i kul'ture gagauzkogo naseleniâ MSSR / Stepan Kuroglo, M. V. Marunevič. – Chişinău: Ştiinţa, 1983. – 199 p.

***

Karanastas-Radova, O. Pora mudrogo vozrasta / O. Karanastas-Radova, Stepan Kuroglu, O. Luk'ânc // Nezavisimaâ Moldova. – 1998. – 28 oct. – P. 3.

Kolsa, M. Kim gelar- kendi görär / M. Kolsa, Stepan Kuroglu // Cântare limbii materne: (Culegere de cân-

tece pentru elevi). – Chişinău: Ştiinţa, 1990. – P. 126-127.

***

Dolgan, Mihail. Stepan Kuroglu // Iubire de metaforă: O antologie a poeţilor-absolvenţi ai Universităţii de Stat din Moldova. vol. 2 / alcăt.: Mihail Dolgan. – Chişinău: USM, 2001. – P. 434- 440.

*Kuroglo, Stepan // Literatura şi arta Moldovei: Encicl. vol. 1. – Chişinău, 1985. – P. 355.

Sârf, Constantin. Pomul vieţii: [Ştefan Kuroglu] / Constantin Sârf // Moldova Suverană. – 2000. – 29 ian. – P. 3.

Tanasoglu, Dionisie. O, dragoste, sfântă dragoste...: [Ştefan Kuroglu] / Dionisie Tanasoglu // Lit. şi arta. – 2000. – 13 ian. – P. 7.

***

Stepan Kuroglo [Resursă electronică] // http://gagauzy.com/Stepan- Kuroglo.html

Stepan Kuroglo [Resursă electronică] // http://turokpub.ru/info/gagauz/Stepan-Kuroglo

T. N.

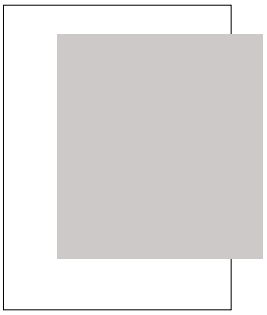

GAZETA DE MOLDAVIA 1850-1858

Publicaţie periodică politică şi literară.

Apare bisăptămânal la Iaşi, de la 9 ian. 1850 până în 24 noiemb. 1858, sub redacţia unei Societăţi, dirijată de Gh. Asachi.

Gazeta de Moldavia este o continuare a *Albinei Româneşti* (1 iun. 1829-3 ian. 1835; 3 ian. 1837- 2 ian. 1850) şi care cuprinde trei părţi: prima conţine ştiri interne scrise în limbile română şi franceză, a doua - ştiri externe, iar a treia parte este un foileton în limba română destinat creaţiei originale: din istorie, documentele ţării, articole din arheologie, economie, literatura românească în proză şi versuri ş.a.

La început gazeta apare pe un format de 22x29cm, iar din 1850 este tipărită pe unul mare, de 29x45cm, pe hârtie velină. Noua publicaţie avea un caracter local, abandonând vechile tradiţii, abordând teme care puteau interesa îndeosebi pe locuitorii din stânga Milcovului.

Pentru a da o înviorare *Gazetei de Moldavia*, la 5 ian. 1857 Gh. Asachi editează un supliment literar *Noua Albină Română*, care apărea de 2 ori pe lună. În total au apărut trei numere şi fiindcă nu aducea ceva nou, care să atragă cititorii, *Noua Albină Română* îşi încetează apariţia la 7 feb. 1857. Au colaborat cu versuri V. Alecsandri, Gh. Asachi şi I. Ianov.

Pe paginile *Gazetei de Moldavia* au fost publicate o serie de lucrări artistice în proză şi versuri, printre care: M. Kogălniceanu *Tainele inimii*, C. Negruzzi *La războiul de acum* (poezie tradusă din lb. rusă), poezii de Al. Russo, I. Ianov, Ph. Chasles. Din când în când se publică şi câte un roman francez, după sistemul foiletoanelor de gazetă.

Gazeta de Moldavia de la 27 noiemb. 1858 îşi schimbă numele în *Patria* (red. resp. C. Gane, apoi de la 1 dec. C. Dediu), care îşi suspendă apariţia înainte de a trece un an de la tipărirea primului număr.

BIBLIOGRAFIE:

Hangiu, I. Gazeta de Moldavia / I. Hangiu // Hangiu, I. Dicţionarul presei literare româneşti: 1970-1990. – Bucureşti: Ed. Fundaţiei Culturale Române, 1996. – P. 208.

Iorga, N. Gazeta de Moldavia / N. Iorga // Iorga, N. Istoria presei româneşti. – Bucureşti: Muzeul Literaturii Române, 1999. – P. 114.

Mănucă, Dan. Gazeta de Moldavia / Dan Mănucă // Dicţ. literaturii române de la origini până la 1900. – Bucureşti: Ed. Acad. Române, 1979. – P. 382.

Răduică, Georgeta. Gazeta de Moldavia / Georgeta Răduică, Nicolin Răduică // Dicţ. presei româneşti: (1731-1918). – Bucureşti: Ed. Şt., 1995. – P. 209.

***

Gazeta de Moldavia [Resursă electronică] // http//www.agero-stuttgard.de/.../Articole/

T. N.

Vasile MUNTEAN 1920-1996

Maestru de cor, compozitor, profesor.

S-a născut la 13 ian. 1920, la Râbniţa. Se stinge din viaţă la 25 iul. 1996, la Chişinău.

Încă din copilărie a îmbrăţişat arta muzicii de la tatăl său Ion Muntean. A absolvit Conservatorul *Komitas* din Erevan (1953-1957), în clasa profesoarei Lidia S. Ciugurian (dirijat cor).

A activat ca dirijor de fanfară la Întreprinderea de Stat *Sahkamen* din Râbniţa (1935-1938); profesor de trompetă la Şcoala de muzică din Erevan (1953-1956); profesor de baian-acordeon la Şcoala de muzică *Kara-Murza* din Leninakan (1958-1961); şef de secţie dirijat cor şi profesor de trompetă la Şcoala de muzică din Leninakan (1959-1961); cadru didactic la Institutul de arte *G. Musicescu* din Chişinău (1963-1982); şef de catedră (1965-1988), docent (1977). Membru al prezidiului Societăţii corale moldoveneşti. Şef al comisiei de consultaţii în vederea acordării de ajutor artiştilor amatori din republică.

I-a avut elevi pe Victor Creangă, Neli Lozovan, Andrei Aga, Vladimir Antipov, Galina Rotta, Manea Eimihovici, Svetlana Tcaci, Svetlana Spătaru ş.a.

Sub bagheta lui a sunat *Cantata în strigături* de R. Şcedrin; opera *Numai dragoste*; *Noi coruri* de G. Sviridov etc.

A scris o lucrare didactică *Penie a cappella v samodeâtel'nom hore*

(1972); a pus pe note *Tripticul coral despre Moldova*, pe versuri de poeţi moldoveni; *Soldaţii*, pe versuri de G. Kamennaia.

A avut turnee artistice în Riga şi Odesa.

Maestru emerit al artei din Armenia (1958). Lucrător eminent al culturii din Republica Moldova (1967).

BIBLIOGRAFIE:

Buzilă, Serafim. Muntean, Vasile / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreţilor din Moldova. – Chişinău: Museum, 1999. – P. 304-305.

Buzilă, Serafim. Muntean, Vasile / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Interpreţi din Moldova: Lexicon encicl. (1460-1960). – Chişinău: ARC, 1996. – P. 297.

***

***Busuioc, L**. Cântecul coral // Cultura. – 1973. – 28 iul. – P. 12.

***Creţu, V**. Fluierul fermecat // Moldova. – 1971. – Nr. 1. – P. 19.

***Mironenco, E**. Un pasionat muzician // Chişinău. Gazeta de seară. – 1980. – 19 ian. – P. 3.

***

Bogdanovschi, E. Novyj ansambl' // Molodež' Moldavii. – 1970. – 19 dec. – P. 7.

Ceban, T. Vystupaet muzyka // Molodež' Moldavii. – 1975. – 13 mart. – P. 4.

Efremov, B. Vdohnovlâet muzyka // Večernij Kišinev. – 1982. – 2 aug. – P. 3.

Elina, K. Bol'šoj koncert // Večernij Kišinev. – 1973. – 23 apr. – P. 2.

Garştea, V. Novaâ programma hora // Sov. Moldavia. – 1973. – 26 mai. – P. 4.

Hudolei, L. Debût kamernogo hora // Sov. Moldavia. – 1972. – 11 apr. – P. 4.

Hudolei, L. Dirižiruet Vasili Muntean // Molodež' Moldavii. – 1970. – 5 febr. – P. 3.

Miliutin, B. Zvučit kamernyj hor // Molodež' Moldavii. – 1972. – 25 apr. – P. 3.

Mironenko, E. V Latviû na prazdnik // Večernij Kišinev. – 1973. – 19 iul. – P. 1.

Nevoie, V. V dobryj put' // Večernij Kišinev. – 1972. – 8 apr. – P. 3.

Sebov, N. Vystupaet učebnyj hor // Večernij Kišinev. – 1979. – 4 apr. – P. 3.

T. N.

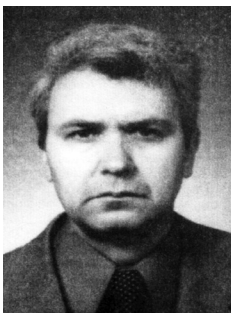

George GANĂ
1935

Profesor universitar, istoric şi critic literar român.

S-a născut la 13 ian. 1935, în com. Măldăieni, jud. Teleorman. Este fiul lui Ştefan Gană, muncitor la CFR, şi al Mariei Nedelcu, ţărancă.

Face studii la şcoala elementară din comuna natală (1942-1949); Şcoala Profesională de mecanici utilaj la Bucureşti (1949-1952); urmează Facultatea Muncitorească la Iaşi şi Bucureşti (1952-1954), apoi Facultatea de Filologie a Universităţii din Bucureşti (1955-1960), unde îl are ca profesor de literatura universală pe Tudor Vianu. Face doctoratul în filologie, susţinând teza cu tema *Opera literară a lui Lucian Blaga (*1974).

În anii 1954-1955 lucrează ca profesor suplinitor la şcoala elementară din Măldăieni. A îmbrăţişat toate treptele carierei universitare: asistent (1960-1967); lector (din 1967) la Catedra de literatură română la Facultatea de Filologie a Universităţii Bucureşti; a fost invitat ca lector de română (1963-1965) la Institutul de Romanistică al Universităţii Humboldt din Berlin şi la Universitatea din Graz (Austria, 1975-1978). Actualmente este profesor consultant la Facultatea de Litere a Universităţii Bucureşti.

A debutat în *Gazeta literară* cu un articol despre piesa *Surorile Boga* de H. Lovinescu (1960). Editorial, a debutat în 1963 cu o prefaţă la ediţia lui G. Ciprian *Omul cu mârţoaga*. A colaborat la revistele *Contemporanul*, *România literară*, *Luceafărul*, *Teatrul* etc.

Publică *Opera lui Lucian Blaga* (1976), conţinând poezia (vol. 2, 1982), teatrul (o parte, vol. 3, 1986), tot teatrul (vol. 4, 1991), ultimele piese (vol. 5, 1993), *Hronicul şi cântecul vârstelor* (vol. 6, 1997), urmate de aforisme, eseuri, *Luntrea lui Caron* şi filosofia lui Blaga. A editat volumul *Tudor Vianu şi lumea literaturii (*1998), *Melancolia lui Eminescu* (2002). Alte lucrări: o antologie din proza lui Eminescu (1996) şi una de poezie (1999), fiind însoţite de studii şi de informaţii istorico-literare.

A îngrijit ediţii din opera scriitorilor Georgeta Mircea Camcicov, Camil Petrescu, L. Rebreanu, M. Sadoveanu ş.a.

Predă la Universitatea Bucureşti unde activează ca profesor, un curs despre marii clasici, în special despre *Eminescu,* şi altul la masterat, despre *Raporturile poetului cu contemporanii săi, de la Heliade Rădulescu şi V. Alecsandri până la Iorga şi Ibrăileanu.*

Membru al Comitetului Societăţii *Goethe* din România. În anul 2003 a primit Premiul pentru critica şi istoria literară pentru vol. *Melancolia lui Eminescu.* A participat la Festivalul Internaţional *Lucian Blaga*, ed. a XVII-a, cu o comunicare la secţiunea Literatură (15 mai 2007).

BIBLIOGRAFIE:

Blaga, Lucian. Antologie: În 2 vol.: vol. 1: [poezii] / Lucian Blaga; editor: George Gană. – Bucureşti: Albatros, 1980. – 155 p.

Blaga, Lucian. Elanul insulei: aforisme şi asemănări / Lucian Blaga; editor: George Gană. – Cluj-Napoca: Dacia, 1977. – 272 p.

Blaga, Lucian. Meşterul Manole. Cruciada copiilor-Avram Iancu: Opere: vol. 4 / Lucian Blaga; editor: George Gană. – Bucureşti: Minerva, 1991. – 721 p.

Blaga, Lucian. Avram Iancu: vol.2: [Teatru] / Lucian Blaga; editor: George Gană. – Bucureşti: Minerva, 1987. – 271 p.

Blaga, Lucian. Teatru / Lucian Blaga; editor: George Gană. – Bucureşti: Minerva, 1987.

Gană, George. Opera literară a lui Lucian Blaga / Lucian Blaga; editor: George Gană. – Bucureşti: Minerva, 1976. – 409 p.

***

****Gană, George**. Interviu cu profesorul George Gană / consemnare: Daniel Cristea-Enache // Adevărul lit. şi artistic. – 2003. – 18 noiemb. – Nr. 692.

****Gană, George**. Emoţia unei descoperiri uimitoare / George Gană // Observatorul cultural. – 2000. – 13 iun. – Nr. 16.

****Gană, George**. Manuscrisele eminesciene facsimilate / George Gană //Cuvântul. – 2006. – Nr. 1.

***

Zaciu, Mircea. Gană, George / Mircea Zaciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu. Dicţionarul scriitorilor români: D/L. – Bucureşti: Ed. Fundaţiei Culturale Române, 1998. – P. 326-328.

***

George Gană [Resursă electronică] // http://www.atelier.liternet.ro/articol/...George_Gană/George-Gană-Vianu-a-rămas-pentru-mine-un-model-intelectual-şi-moral.html

George Gană [Resursă electronică] // http://www.wapedia.mobi/ro/George_Gană

George Gană [Resursă electronică] //http://ro.wikipedia.org/wiki/George_Gană

T. N.

Ion T. COSTIN
1887-1940

Fost primar al Chişinăului, membru în Sfatul Ţării, director al cotidianului *Gazeta Basarabiei*. A publicat articole cu pseudonimul *Gh. P. Ghici*.

S-a născut la Chişinău, în 1887. Se stinge din viaţă la 14 ian. 1940, la Bucureşti, înmormântat la Chişinău.

Studii la Liceul de băieţi nr. 1 din Chişinău (1906), apoi la Facultatea de Drept din Iaşi (1911).

Funcţii: avocat la Tulcea, ziarist la Bucureşti şi profesor de limbă rusă, apoi pleacă în Elveţia, unde activează în spiritul intereselor Basarabiei. În 1917, revine în Basarabia, se înscrie în Partidul Naţional Moldovenesc şi va fi propus pentru a face parte din Sfatul Ţării. În timpul evenimentelor premergătoare Unirii, a fost membru în Comisia de Declaraţii şi Statute.

După Unirea din 1918 a deţinut portofoliul de director general (ministru) la Interne în cel deal treilea Directorat prezidat de dr. Petre Cazacu. În Parlamentul României a fost în mai multe legislaturi deputat, apoi senator de Lăpuşna; vicepreşedinte al Senatului, vicepreşedinte al Partidului Naţional Liberal din Chişinău. De asemenea, a fost viceprimar şi apoi primar al Chişinăului (1933-1937).

În ceea ce priveşte activitaea publicistică, a întemeiat la Chişinău cotidianul *Gazeta Basarabiei,* la care a fost şi director (1935); a fost şi directorul publicaţiilor *Sfatul Ţării* şi *Dreptatea*. A colaborat cu articole de specialitate la *Foaia Plugarilor*.

BIBLIOGRAFIE:

Chiriac, Alexandru. Costin, Ion T. / Alexandru Chiriac // Chiriac, Alexandru. Membrii Sfatului Ţării: 1917-1918: Dicţ. – Bucureşti: Ed. Fundaţiei Culturale Române, 2001. – P. 82.

Colesnic, Iurie. Costin, I. T / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Basarabia necunoscută. vol.6. – Chişinău: Museum, 2005. – P. 76-87.

Colesnic, Iurie. Costin, Ion T. / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Generaţia Unirii. – Chişinău: Museum, 2006. – P. 180-182.

Colesnic, Iurie. Costin, Ion T. / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Sfatul Ţării: Encicl. – Chişinău: Museum, 1998. – P. 130.

Costin, Ion T. // Chişinău: Encicl. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 169.

Costin, Ion T. // Figuri contemporane din Basarabia. – Chişinău: Ed. ARPID, 1939. – P. 40.

Costin, Ion T. // Prezenţe basarabene în spiritualitatea românească (sec. al XIX-lea prima jum. a sec. al XX-lea): Dicţ. / alcăt.: Gheorghe Bobână, Lidia Troianowski. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 94.

***

Costin, Ion T. [Resursă electronică] // www.pll.md/ro/portrait/info

Costin, Ion T. [Resursă elctronică] www.ro.wikipedia.org

M. P.

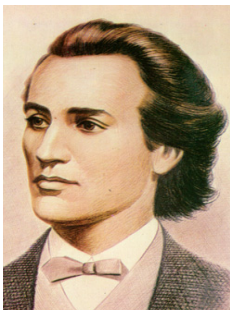

Mihai EMINESCU
1850-1889

Poet, prozator, jurnalist, gânditor, *românul absolut* (P. Ţuţea), *poetul naţional şi expresia integrală a sufletului românesc* (Theodor Codreanu).

„Era o frumuseţe. O figură clasică încadrată de nişte plete mari negre: o frunte înaltă şi senină, nişte ochi mari – la aceste ferestre ale sufletului se vedea că cineva este înăuntru; un zâmbet blând şi adânc melancolic. Avea aerul unui sfânt tânăr coborât dintr-o icoană, un copil predestinat durerii, pe chipul căruia se vedea scrisul unor chinuri viitoare. „Mă recomand, Mihail Eminescu" (I. L. Caragiale).

S-a născut la 15 ian. 1850, la Ipoteşti, ţinutul Botoşanilor, ca fiu al căminarului Gheorghe Eminovici şi al Ralucăi Iuraşcu, fiica stolnicului din Joldeşti.

Se stinge din viaţă la 15 iun. 1889, la sanatoriul dr. Şuţu din Bucureşti.

Îşi petrece copilăria la Botoşani şi Ipoteşti. În perioada 1858 şi 1866 urmează cu intermitenţe şcoala la Cernăuţi. Aici, la moartea dascălului său de literatură, scrie poezia *La mormântul lui Aron Pumnul*, apoi publică în revista

Familia poezia *De-aş avea*. Însetat de a cunoaşte viaţa, natura, sub toate aspectele, dar şi poporul, din 1866 până în 1869 pribegeşte pe traseul Cernăuţi-Blaj-Sibiu-Giurgiu-Bucureşti, urmând diverse trupe de teatru, culegând materiale pentru creaţia sa de mai târziu. Între timp, e angajat ca funcţionar la instituţii de stat din Botoşani (la tribunal şi primărie).

Între 1869 şi 1872 este student la Universitatea din Viena, unde urmează ca auditor extraordinar Facultatea de Filozofie şi Drept, dar audiază şi cursuri de la alte facultăţi. Activează în rândul societăţilor studenţeşti. La Viena o întâlneşte pe Veronica Micle şi se împrieteneşte cu Ioan Slavici.

Între 1872 şi 1874 este student ordinar la Berlin. *Junimea* îi acordă o bursă cu condiţia să-şi ia doctoratul în filozofie. Revenit în ţară, între 1874 şi 1877 trăieşte la Iaşi, fiind director al Bibliotecii Centrale. Pe lângă sarcinile de la bibliotecă, este profesor suplinitor, preda lecţii de logică, la Institutul Academic, în locul lui Xenopol. În 1875, schimbându-se guvernul, este disponibilizat de la conducerea bibliotecii. Lucrează revizor şcolar pentru judeţele Iaşi şi Vaslui, schimbându-şi apoi statutul în ziarist profesionist - ocupaţie ce convenea şi personalităţii sale, la ziarul *Curierul de Iaşi.* Publică informaţii din războiul din Balcani, cronici despre viaţa culturală ieşeană, prezentări de cărţi şi ziare, astfel *pagina neoficială*, al cărei redactor era, ia aspect de publicaţie enciclopedică. La Iaşi îl cunoaşte pe Ion Creangă. Între cei doi se va naşte una din cele mai desăvârşite prietenii cunoscute în istoria literară românească.

În 1877 se mută la Bucureşti, unde până în 1883 este redactor, apoi redactor-şef la ziarul *Timpul*, organul oficial al Partidului Conservator, desfăşurând o activitate publicistică excepţională, care-i ruinează însă sănătatea.

Ziarist de marcă, o voce puternică, un spirit radical şi incomod, a dus campanii de presă dedicate chestiunii Basarabiei, critică aspru Parlamentul pentru înstrăinarea Basarabiei, este intransigent atât faţă de politica de opresiune ţaristă (*o adâncă barbarie*), cât şi faţă de cea a Imperiului Austro-Ungar, devenind o ţintă de stat, o ameninţare la adresa siguranţei imperiale.

"Eminescu a devenit o victimă a regimului politic datorită în principal implicării sale în presă şi politică. Ziaristul Eminescu a fost o ţintă operativă şi a fost urmărit pas cu pas de agenţii secreţi ai Imperiului Austro-Ungar. Eliminarea sa de pe scena politică s-a datorat unei acţiuni conspirate executate cu profesionalism. Eminescu a atras una dintre cele mai complexe manevre de dezinformare şi intoxicare specifice domeniului serviciilor speciale. Posteritatea sa a fost deformată şi manevrată de toate regimurile politice care s-au succedat în România. Restabilirea adevărului despre Eminescu este o datorie de onoare a breslei ziariştilor. Ca şi mulţi alţi ziarişti Eminescu a intrat în malaxorul aparatului represiv (a fost arestat de opt ori), al poliţiei politice şi - mai mult decât atât – a devenit o problemă (şi o afacere) de Stat. Cea mai însemnată parte a activităţii sale a fost dedicată gazetăriei, politicii. Poliţia, sub comanda Puterii de stat îl transformă astfel pe Eminescu într-unul dintre primii deţinuţi politici ai statului modern român. Oricum este primul ziarist căruia i se pune căluş în gură în această manieră dură. Eminescu îşi asumă ca pe o profesiune de credinţă lupta pentru România, amendând atât liberalii cât şi conservatorii pentru politica de cedare în interesul marelui capital în chestiuni arzătoare ale timpului. Scria vibrant, scria cu patos dar şi cu rigoare, scria cu o forţă devastatoare. Maiorescu notează - "Eminescu s-a făcut simţit de cum a intrat în redacţie prin universul de idei al culturii ce acumulase singur, prin logică şi verb". "Stăpân pe limba neaoşă" şi cu o "neobişnuită căldură sufletească", Eminescu însufleţea dezbaterea publică şi totodată izbea necruţător "iresponsabilităţile factorilor politici, afacerismele, demagogia şi logoreea păturii superpuse" (George Roncea, http://www.curentul.ro).

În 1882, participă la fondarea unei organizaţii cu caracter conspirativ, numită *Societatea Carpaţii,* ce avea ca scop de a sprijini lupta naţională a românilor de sub stapâniri straine, devenind practic una din vocile cele mai puternice ale luptei pentru unitatea naţională şi pentru desprinderea Transilvaniei din influenţa Imperiului Austro-Ungar.

În perioada şederii la Bucureşti, scrie marile lui poeme (*Scrisorile, Luceafărul* etc.).

În iun. 1883 se îmbolnăveşte grav şi este *"introdus cu forţa într-un ospiciu"*, internat la spitalul doctorului Şuţu, apoi la Institutul de la Ober Döbling de lângă Viena.

În dec. 1883 îi apare volumul *Poezii*, cu o prefaţă şi cu texte selectate de Titu Maiorescu (e singurul volum tipărit în timpul vieţii lui Eminescu).

În 1884 este numit, prin decret, sub-bibliotecar la Biblioteca Centrală din Iaşi. Traduce tratatul lui Franz Bopp *Kritische Grammatik der Sanskritisch Sprache* şi predă lecţii de geografie şi statistică la Şcoala Comercială din Iaşi - demonstraţii de amploare ale capacităţilor sale intelectuale.

Îşi încheie activitatea jurnalistică la *Fântâna Blanduziei.* La 11 dec. 1888 apare editorialul *Fond şi formă*, pledoarie pentru reforme cuprinzătoare în sprijinul populaţiei productive (scris sub impresia răscoalei ţărăneşti din mart.- iun. 1888), apoi la 25 dec. îi apare articolul *1888* - privire retrospectivă asupra vieţii politice din Europa şi editorialul programatic cu aprecieri asupra filozofiei germane şi vieţii politice europene intitulat *Ziua de mâine* (1 ian. 1889).

Manuscrisele poetului, 46 de volume, aproximativ 14.000 de file, au fost dăruite Academiei Române de Titu Maiorescu, în şedinţa din 25 ian. 1902.

"[...] *Legea lui Eminescu, care ne rămâne, e simplă: "Oare n-am uitat cumva că iubirea de patrie nu e iubirea brazdei, a ţărânei, ci iubirea trecutului?"* (Theodor Codreanu).

A se vedea şi articolele din *Calendar Naţional:* 2000-2009.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Eminescu Mihai. Opera poetică: 125 de ani de la publicarea poemului "Luceafărul" / Mihai Eminescu; Bibl. Municipală "B. P. Hasdeu"; alcăt.: Horia Zava. – Chişinău: Gunivas, 2008. – 988 p. – (Aethra).

Eminescu, Mihai. Proză / Mihai Eminescu. – Chişinău: Silvius Libris, 2008. – 156 p.

Eminescu, Mihai. Legenda Luceafărului: Ed. omagială / Mihai Eminescu; cuv.-înainte: Horia Zava, prez. graf.: A. Tomoianu, il.: Teodor Buzu. – Chişinău: Ed. Gunivas, 2008. – 72 p., il.

***

Brodskij, Aleksandr. Mihai Eminescu: Žizn' i tvorčestvo / Aleksandr Brodskij. – Chişinău, 2008. – 416 p.

****Condrei, Elena**. Eminescu nestins: interviuri cu conf. univ. dr. Constantin Mălinaş / Elena Condrei, Constantin Mălinaş. - Botoşani: Geea, 2009. – 305 p.: il.

Crişan, Mihai. Drumul Doinei: Arma cuvântului la Mihai Eminescu / Mihai Crişan. – Ed. a 2-a revăz. şi adăugită. – Bucureşti: TIBO, 2008. – 280 p.

Crişan, Radu-Mihai. Eminescu interzis: Gândirea politică / Crişan, Radu-Mihai. – Bucureşti: Criterion, 2008. – 200 p.

Crişan, Radu-Mihai. Spre Eminescu: Gândirea politică / Crişan, Radu-Mihai. – Bucureşti: Criterion, 2008. – 200 p.

Dolgan, Mihail. Eminesciene, Druţiene, Vierene: (O hermeneutică a imaginarului celor mai mari scriitori naţionali) / Mihail Dolgan. – Chişinău: CEP USM, 2008. – 416 p., il.

****Gregori, Ilina.** Ştim noi cine a fost Eminescu? : Fapte, enigme, ipoteze / Ilina Gregori. – Bucureşti: Grupul Editorial Art, 2008. – 336 p.

Gruia, Lucian. Triptic spiritual: Eminescu, Blaga, Brâncuşi / Lucian Gruia. – Iaşi: Feed Back, 2008. – 161 p.

Lozbă, Mihai. Romanitatea orientală în perspectivă eminesciană / Mihai Lozbă. – Iaşi: PIM, 2008. – 198 p.

Mămăligă, Dumitru. Umbre şi lumini: Din viaţa oamenilor de geniu / Dumitru Mămăligă. **– Chişinău: An**cestrala, 2008. – 276 p.

Negrilă, Iulian. Eminescu, Creangă, Caragiale, Slavici: contribuţii de istorie literară / Iulian Negrilă. – Arad: "Vasile Goldiş" University Press, 2006. – 154 p.

Vartic, Andrei. Timpul lui Eminescu / Andrei Vartic. – Bacău : Vicovia, 2008. – 108 p.

Zbârciog, Vlad. Eminescu, eternă statuie a spiritului / Vlad Zbârciog. – Iaşi: Princeps Edit, 2008. – 317 p.

***

Benu, Aureliu. Mihai Eminescu în muzică / Aureliu Benu // Univers pedagogic pro. – 2009. – 22 ian. – P. 6.

Burunsus, Ioan. Mihai Eminescu în limba găgăuză / Ioan Burunsus // Moldova suverană. – 2009. – 25 mart. – P. 6.

Gorincioi, Tamara. Adevărul despre moartea lui Mihai Eminescu / Tamara Gorincioi // Capitala: Ziar public municipal. – 2009. – 12 iun. – P. 8.

Gorincioi, Tamara. Andrei Vartic despre timpul lui Eminescu / Tamara Gorincioi // Capitala: Ziar public municipal. – 2009. – 17 iun. – P. 8.

Grecu, Valentina. Eminescu şi creaţia muzicală / Grecu Valentina // Făclia: Săpt. de informaţie, opinie şi cultură pedagogică. – 2009. – 7 febr. – P. 7.

Pohilă, Vlad. „Să ne apropiem de Eminescu mereu, cu dragostea, dar şi cu recunoştinţa pe care le merită..." / Interviu cu scriitorul Vlad Pohilă // Flux: Cotidian Naţional. – 2008. – 15 ian; Pohilă, Vlad. Şi totuşi, limba română: art, eseuri, prefeţe, rec. / Vlad Pohilă. – Chişinău: Ed. Prometeu, 2008. – P. 8-19.

Roncea, George. Adevărul despre Eminescu la 120 de ani de la ucidere / George Roncea // Flux : ed. de marţi. – 2009. – 13 ian. – P. 12-13.

Rusu, Nicolae. Eternul timp eminescian: [pe marginea volumului de eseuri „Timpul lui Eminescu", semnat de Andrei Vartic] / Nicolae Rusu // Lit. şi arta. – 2009. – 15 ian. – P. 5.

***

Codreanu, Theodor. Eminescu - drama sacrificării / Theodor Codreanu [Resursă electronică] // http://mihai-eminescu.ro/dosarul-eminescu/87-eminescu-drama-sacrificarii-theodor-codreanu

Crişan, Radu-Mihai. Eminescu interzis: Gândirea politică / Crişan, Radu-Mihai // [Resursă electronică] //http://ro.altermedia.info/images/eminescu-interzis-gandirea-politica.pdf

Crişan, Radu-Mihai. Spre Eminescu: Răspuns românesc la ameninţările prezentului şi la provocările viitorului, Bucureşti, 2005 [Resursă electronică] //http://www.bvau.ro/docs/e-books/2007/Crisan

Mihai Eminescu [Resursă electronică] //http://www.mihai-eminescu.net/wp-content/uploads/2007/01/eminescu_-_drama_sacrificarii_-_theodor_codreanu.pdf

Mihai Eminescu [Resursă electronică] //http://mihai-eminescu.ro/

Mihai Eminescu [Resursă electronică] //http://ro.wikisource.org/wiki/Autor:Mihai_Eminescu

V. M.

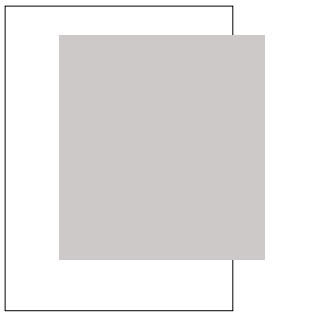

Ninel DOBROVOLSCHI
1925-1984

Soprană.

S-a născut la 15 ian. 1925, la Moscova. Se stinge din viaţă la 23 noiemb. 1984, la Chişinău.

În perioada 1945-1951 studiază canto la Conservatorul din Chişinău, în clasa profesoarei Zina Radzivilovschi.

A fost solistă în Corul cântecului rus din Moscova (1943-1945), condus de A. Sveşnikov; apoi solistă a Filarmonicii (1954-1959). Între 1959-1970 activează ca profesoară de canto la Şcoala de muzică serală pentru adulţi din Chişinău.

A colaborat profesional cu Şico Aranov, Boris Miliutin, David Fedov, Huna Şirman, Mihail Goldman, Ruvin Caplanschi, Simion Stratulat, Pavel Abramenko, Ghita Strahilevici ş. a.

A înregistrat la Radio Chişinău (*Ţin minte seara aceea*, *Cântec de pahar*, *Tristeţe chinuitoare*, *Ambianţă domolă* etc.).

***

Buzilă, Serafim. Dobrovolschi, Ninel / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreţilor din Moldova. – Chişinău: Museum, 1999. – P. 163.

Buzilă, Serafim. Dobrovolschi, Ninel / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Interpreţi din Moldova: Lexicon encicl. (1460-1960). – Chişinău: ARC, 1996. – P. 160.

Mircea SNEGUR
1940

Politician, primul preşedinte al Republicii Moldova (1990-1996), specialist în agronomie, doctor în ştiinţe agricole.

S-a născut la 17 ian. 1940, în s. Trifăneşti, jud. Soroca (în prezent, r-nul Floreşti).

În anul 1956 a absolvit şcoala medie din s. Frumuşica (r-nul Floreşti). În 1961 termină cursurile Facultăţii de Agronomie de la Institutul Agricol *M. Frunze* din Chişinău. Între 1970-1972 a făcut doctoratul la Catedra de fitotehnie a aceluiaşi institut, obţinând titlul de doctor în ştiinţe agricole.

A lucrat în calitate de agronom şi preşedinte de colhoz în satul Lunga, r-nul Floreşti (1961-1968). Ulterior a deţinut funcţia de director al Staţiei Experimentale pentru culturile de câmp (1968-1973), apoi şef al Direcţiei principale ştiinţă agricolă a Ministerului Agriculturii (1973-1978), director general al Asociaţiei ştiinţifice de producţie *Selecţia*, director al Institutului de cercetări ştiinţifice în domeniul culturilor de câmp din or. Bălţi (1978-1981).

În perioada 1981-1985 este prim-secretar al comitetului raional Edineţ al Partidului comunist din RSSM. Din anul 1985 şi până în anul 1989 deţine funcţia de secretar al Comitetului Central al PCM. La 26 mart. 1989 este ales deputat în Sovietul Suprem al ex-URSS. A fost deputat în Sovietul Suprem al RSSM de legislaturile a XI-a şi a XII-a, deputat în Parlamentul Republicii Moldova de legislatura a XIV-a.

La 29 iul. 1989, este ales preşedinte al Prezidiului Sovietului Suprem al RSSM, apoi, la 27 apr. 1990, - preşedinte al Sovietului Suprem al RSSM. În aug. 1989, susţine adoptarea legilor care confereau limbii române statutul de limbă oficială, se revenea la grafia latină, se oficializa drapelul tricolor şi la alte valori şi sacre simboluri naţionale.

De numele şi activitatea lui Mircea Snegur sunt legate şi alte schimbări importante în viaţa poporului şi a Republicii Moldova: revenirea la ora locală, restructurarea organelor de interne (din miliţie – în poliţie), introducerea în învăţământ a disciplinelor *Limba şi literatura română*, *Istoria românilor*, eliminarea materiilor politizate, deschiderea liceelor, transformarea tehnicumurilor în colegii, a institutelor – în universităţi etc. A fost suspendată cenzura în presă, în cultură şi ştiinţă; au căpătat o nouă calitate relaţiile, în toate planurile, cu România, cu ţările occidentale etc.

La 3 sept. 1990, este numit preşedinte al RSSM (de la 23 mai 1991 – Republica Moldova), funcţie deţinută până la 1 dec. 1996, fiind succedat de Petru Lucinschi.

În perioada preşedinţiei sale, a fost proclamată Independenţa Republicii Moldova (27 aug. 1991), noul stat fiind recunoscut de către România, apoi de către Rusia şi ţările din Occident. Republica Moldova devine membru al ONU (2 mart. 1992), al altor structuri internaţionale (în număr de peste 40). La 26 iun. 1995 Republica Moldova este admisă ca membru cu drepturi depline în Consiliul Europei.

În dec. 1991, a semnat actul prin care Republica Moldova devine stat membru (fondator) al Comunităţii Statelor Independente (CSI).

În aceeaşi perioadă, s-au autoproclamat cele două republici separatiste: găgăuză, în jurul oraşului Comrat (aug. 1990) şi Transnistria, cu capitala la Tiraspol (sept. 1990).

Conflictul militar declanşat pe Nistru, a fost oprit printr-un acord semnat la Moscova, la 21 iul. 1992, Transnistria şi oraşul Tighina continuând să rămână şi azi sub controlul autorităţilor separatiste de la Tiraspol.

M. Snegur, devenind membru în Partidul Democrat Agrar din Moldova (PDAM), a susţinut această formaţiune la alegerile parlamentare din febr. 1994, apoi şi cele locale din apr. 1995. Noua majoritate parlamentară a adoptat la 29 iun. 1994 o nouă Constituţie. A fost schimbat imnul de stat şi a acordat, prin constituţie, autonomie teritorială pe principii etnice localităţilor cu populaţia majoritară găgăuză, din sudul Republicii Moldova.

În aug. 1995 a fost ales preşedinte al Partidului Renaşterii şi Concilierii din Republica Moldova, nou-constituit. Cu această formaţiune a şi candidat la cele două tururi ale alegerilor prezidenţiale din 1996: la 17 noiemb. şi la 1 dec., soldată cu eşec. La 15 ian. 1997, a cedat oficial puterea noului peşedinte al Republicii Moldova, Petru Lucinschi.

La alegerile parlamentare din 22 mart. 1998, Partidul Renaşterii şi Concilierii din Moldova a participat în componenţa Blocului Electoral *Convenţia Democrată din Moldova*, iar la alegerile parlamentare de la 25 febr. 2001, formaţiunea nu a obţinut voturi suficiente pentru a intra în Parlament. În mart. 2002, Partidul Renaşterii şi Concilierii din Moldova, împreună cu Uniunea Social-Liberală *Forţa Moldovei* (USLFM) şi Partidul Naţional Ţărănesc Creştin-Democrat (PNŢCD), au fuzionat, creând Partidul Liberal. La 27 oct. 2002, Mircea Snegur va fi ales preşedinte al Partidului Liberal.

La 19 iul. 2003, prin fuziunea Alianţei Social-Democrate din Moldova, a Partidului Liberal (PL), a Alianţei Independenţilor din Republica Moldova (AIRM) şi Partidului Democrat-Popular din Moldova, s-a format Partidul *Alianţa Moldova Noastră*, al cărui preşedinte a fost ales Serafim Urecheanu.

În prezent, conduce o Academie Internaţională de Dezvoltare Agricolă (AIDA), pe care a fondat-o în anul 2006 şi realizează un proiect mai vechi al său: scrierea şi publicarea memoriilor. Primul din cele trei volume de memorialistică preconizate, cu titlul generic *Labirintul destinului*, apare în anul 2007, fiind intitulat *Calea spre "Olimp",* autorului acordându-i-se Premiul *Memoria Neamului* al Salonului Internaţional de Carte, ed. XVI. Peste un an urmează apariţia volumului doi: *Independenţa: între euforie şi zbucium.* În anul 2008*,* ambele volume au fost menţionate cu Premiul de excelenţă *Pentru reconstituirea veridică a istoriei* al ziarului *Timpul.*

De asemenea, în 2007, împreună cu Eduard Volkov, semnează un volum de *Dialoguri sincere.*

Distincţii de stat şi titluri onorifice: Ordinul *Insigna de Onoare* (1966), Medalia *Pentru vitejie în muncă* (1976), *Ordinul Republicii* (2000), Diploma Academiei Europene de Arte (1995), Diploma de Onoare şi Medalia de Aur a *Ordinului European de Merit* (1995), *Doctor Honoris Causa* al Universităţii Agrare din Chişinău (1996), *Doctor Honoris Causa* al Universităţii din Ankara, Turcia (1996), *Doctor Honoris Causa* al Universităţii Libere Internaţionale din Moldova (2001).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Snegur, Mircea. Conferinţa de presă a dlui Mircea Snegur, Preşedintele Republicii Moldova, în legătură cu aniversarea a VI-a a primelor alegeri prezidenţiale, Chişinău, dec. 1995. – Chişinău: Moldpres, 1995. – 44 p.

Snegur, Mircea. Eu cred în viitorul Moldovei: Alocuţiuni. Mesaje. Interviuri / Mircea Snegur. – Chişinău: [S. n.], 1996. – 176 p. – (Col. „Luceafărul").

Snegur, Mircea. Labirintul destinului: Memorii [în 3 vol.] / Mircea Snegur. – Chişinău: Fundaţia "Draghiştea", 2007- 2009,

Vol. 1: Calea spre "Olimp" : (Perioada de până la 3 sept. 1990). – 2007. – 858 p.

Vol. 2: Independenţa: între euforie şi zbucium: (Sept. 1990 - 1993). – 2008. – 889 p.

**Vol. 3. – 2009.

Snegur, Mircea. Mircea Snegur - Èduard Volkov: Otkrovennye dialogi: (Kratkaâ versiâ) / Mircea Snegur, Èduard Volkov. – Chişinău: Fundaţia "Draghiştea", 2007, XV. – 850 p.

***

Snegur, Mircea. Am mare speranţă în Alianţa pentru Integrare Europeană": Interviu cu Mircea Snegur, primul preşedinte al Republicii Moldova / moderator: Gheorghe Budeanu // Timpul. – 2009. – 29 aug.

***

Istoria Republicii Moldova: Din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre / Asociaţia Oamenilor de Ştiinţă din Moldova "N. Milescu Spătarul". – ed. a 2-a, revăzută şi completată. – Chişinău: Elan Poligraf, 2004. – 420 p. – [Referire şi la Mircea Snegur].

Mircea Snegur – preşedintele nostru de azi, preşedintele nostru de mâine. – Chişinău: Luceafărul, 1996. – 48 p. – (Col. „Luceafărul").

Vartic, Andrei. Snegur / Andrei Vartic. – Chişinău: Basarabia, 1996. – 254 p.

***

A abandonat benevol viaţa politică [Mircea Snegur] // Cei mai influenţi 50 moldoveni (2006). – Chişinău, 2007. – P. 124.

Lazur, D. Mircea Snegur scrie cartea vieţii lui / D. Lazur // Jurnal de Chişinău. – 2004. – 12 noiemb. – P. 2.

Mihail Bruhis despre M. Snegur // Mesagerul. – 1997. – 7 noiemb. – P. 3.

Mircea Snegur, omul şi preşedintele // VIP Magazin. – 2007. – Nr. 4. – P. 104.

Omul săptămânii: Mircea Snegur // Timpul. – 2009. – 16 ian. – P. 3.

Snegur Mircea // Personalităţi publice, politice: 1992-1994: Dicţ. – Bucureşti: Ed. Holding Reporter, 1994. – P. 6-7 [Moldova].

***

Snegur, Mircea. Fără sprijinul României, Republica Moldova nu ar fi ţinut piept în războiul cu Transnistria [Resursă electronică] / Mircea Snegur//http://jurnal.md/article/21232/

V. M.

Maria ŞLEAHTICHI
1960

Poetă, prozatoare, dramaturg, critic literar, eseistă, doctor în filologie. Este soţia savantului şi omului politic Mihail Şleahtiţchi.

S-a născut la 17 ian. 1960, în s. Ştefăneşti, r-nul Floreşti. Este fiica mai mare a Zinaidei şi a lui Niculai Guţanu. Urmează şcoala medie incompletă din Ştefăneşti (1975), Colegiul de medicină din Chişinău, pe care îl abandonează, revenind la şcoala din satul de baştină.

În 1976 realizează debutul cu naraţiunea *Nume de legendă*, în ziarul *Tinerimea Moldovei.* Tot în acest an se înscrie la Şcoala tânărului filolog a Institutului Pedagogic de Stat *Alecu Russo* din Bălţi, frecventând cursurile timp de doi ani. În 1977 absolveşte şcoala de cultură generală din satul natal, dând admiterea la Universitatea de Stat *Alecu Russo* din Bălţi, Facultatea de Filologie, secţia de Limba şi literatura română (1977-1981).

Activitatea didactică o începe la şcoala nr. 1 din Bălţi (azi Liceul Teoretic *Mihai Eminescu*) (din 1981), ca profesoară de limba şi literatura română. În luna sept. 1984 obţine prin concurs postul de asistent universitar la Catedra limbi materne şi literatura pentru copii a Universităţii *A. Russo* din Bălţi.

Între 1985 şi 1989 îşi trece doctoratul la Institutul de Limbă şi Literatură al Academiei de Ştiinţe a Moldovei, sub conducerea acad. Constantin Popovici.

În 1986 este asistent universitar la Catedra limba şi literatura română a Facultăţii de Filologie, devenind titular al cursurilor *Istoria literaturii române. Paşoptismul*; *Istoria literaturii române contemporane*; *Metodica predării literaturii române* etc.

Face un stagiu de documentare ştiinţifică la Biblioteca Naţională a Rusiei, Moscova. Aici semnează prima cronică la cartea de proză pentru copii *Vacanţa omuleţilor de zăpadă* de Nelly Raţuc.

Împreună cu istoricii Vasile Dobrogeanu şi Vasile Guţu dirijează cenaclul social-politic şi literar-artistic *Vatra* din Bălţi, promovând o amplă activitate de deşteptare a conştiinţei naţionale.

În 1988 ocupă prin concurs postul de lector superior universitar, ţinând cursuri de *Istoria literaturii române. Marii clasici şi Istoria criticii literare române.*

Susţine teza de doctor în litere, cu tema *Căutări de gen şi stil în proza moldovenească pentru copii din anii '60-'80* (1991). Peste un an, trece un stagiu de documentare la Catedra de literatură română *Garabet Ibrăileanu*, Facultatea de Litere a Universităţii *Al. I. Cuza* din Iaşi. Aici participă la manifestările ştiinţifice desfăşurate de universitatea ieşeană, în special *Colocviile Eminesciene*.

În 1992 devine şefa Secţiei literatura română din cadrul Catedrei limba şi literatura română.

În colaborare cu N. Leahu şi Mircea V. Ciobanu, fondează revista literară *Semn* (din 1995), fiind redactor-şef adjunct. În 2000 este numită şefă a Catedrei nouformate Literatura Română şi Universală; ocupă funcţia de decan al Facultăţii de Filologie, care o deţine până în prezent.

Este autoarea a 9 volume şi peste 25 de publicaţii de proză, dramaturgie, eseuri, studii pe diverse teme ş.a. Semnează primul ciclu de versuri în *Contrafort*. Debutează editorial cu volumul de versuri *O săptămână de poeme nescrise* (1998). În colaborare cu Nicolae Leahu scrie eseul dramatic *Cvartet pentru o voce şi toate cuvintele* (2001). La editura Cartier, în colecţia *Rotonda,* apare volumul *Jocurile alterităţii* (2002).

Editează cursul universitar *Mihai Eminescu*, iar în colaborare cu Gh. Popa şi Nicolae Leahu editează volumul de articole ştiinţifice *Un lingvist pentru sec. XXI*, consacrat prof. Eugeniu Coşeriu.

În 2004 elaborează antologia *Literatura pentru copii* din seria *Literatura din Basarabia în sec. XX*. Este unul din coautorii *Istoriei critice a literaturii române din Basarabia* (pe genuri).

Prezentă în antologii cu poeme şi eseuri în limba română, engleză şi franceză. În colaborare cu N. Leahu şi Gh. Popa realizează un volum de interviuri cu prof. Eugeniu Coşeriu, *Universul de scoică* (Ştiinţa, 2007).

La 26 mai 2008, în incinta Bibliotecii Ştiinţifice a Universităţii de Stat *Alecu Russo* din Bălţi, a avut loc lansarea volumului de carte *Cerc deschis. Literatura română din Basarabia în postcomunism*. A participat la mai multe simpozioane literare din România (2004, 2007, 2008) şi la Festivalul Internaţional de poezie a Lumii Latine *Ars Amandi* (2002) de la Constanţa.

Publică scrieri la un şir de reviste literare şi de cultură: *Convorbiri literare* din Iaşi, *Viaţa Românească* din Bucureşti, *Contrafort*, *Sud-Est, Magazin bibliologic*, *Jurnal de Chişinău*, *Timpul* din Chişinău, *Confluenţe bibliologice*, *Semn* din Bălţi etc.

Membră a Uniunii Scriitorilor din Moldova (1998), membră a Uniunii Scriitorilor din România (2003), membră a PEN-Clubului, Filiala din Republica Moldova (2005), membră a comitetului de conducere al Filialei din Chişinău a US din România (2005).

Activează în cadrul Juriului pentru Programul Artă şi Cultură al Fundaţiei Soros-Moldova.

Premiul US din Moldova pentru debut (1998, 2002), Premiul III al Ministerului Culturii din Republica Moldova la Concursul Naţional de dramaturgie pentru eseul dramatic *Cvartet pentru o voce şi toate cuvintele* (2000), Premiul pentru cărţi şi autor de critică la Zilele *Convorbiri literare* (Iaşi, 2003), Premiul US din România, Filiala Chişinău (2007) ş.a.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Şleahtiţchi, Maria. Cvartet pentru o voce şi toate cuvintele: Eseu dramatic în 2 acte / Maria Şleahtiţchi, Nicolae Leahu. – Chişinău: ARC, 2001. – 39 p.

Şleahtiţchi. Maria. Jocurile alterităţii / Maria Şleahtiţchi. – Chişinău: Cartier, 2002. – 164 p.

Şleahtiţchi, Maria. O săptămână de poeme nescrise / Maria Şleahtiţchi. – Chişinău: Cartier, 1998. – 56 p.

***

Şleahtiţchi. Maria. Brandul Guguţă: [scriitorul Spiridon Vangheli la 75 ani] / Maria Şleahtiţchi // Timpul. – 2007. – 15 iun. – P. 16.

Şleahtiţchi, Maria. Credem că facem parte din cultura română: [interviuri] / Maria Şleahtiţchi, Mihai Şleahtiţchi / consemnare: Angela Aramă // Capitala Magazin. – 2003. – Nr. 26. – P. 22-23.

Şleahtiţchi, Maria. Deloc singură în carusel / Maria Şleahtiţchi // Timpul. – 2003. – 11 iul. – P. 16.

Şleahtiţchi, Maria. Este înalt, pomădat şi distins / Maria Şleahtiţchi // Timpul. – 2003. – 19 sept. – P. 19.

Şleahtiţchi, Maria. Festivalul Internaţional de poezie a lumii latine „Ars Amandi" de tout le coeur / Maria Şleahtiţchi // Contrafort. – 2001. – Nr. 9-11. – P. 26.

Şleahtiţchi, Maria. Gândul despre lume către sine însuşi / Maria Şleahtiţchi // Timpul. – 2003. – 11 apr. – P. 14.

Şleahtiţchi, Maria. Incursiuni actuale în proza românească din Basarabia / Maria Şleahtiţchi // Timpul. – 2005. – 4 febr. – P. 18.

Şleahtiţchi, Maria. Nu-i spune Gioni...: [recenzie la romanul lui A. Busuioc] / Maria Şleahtiţchi // Timpul. – 2003. – 25 noiemb. – P. 19.

Şleahtiţchi, Maria. O nouă pespectivă didactică asupra istoriei literaturii române / Maria Şleahtiţchi // Timpul. – 2004. – 3 sept. – P. 19.

Şleahtiţchi, Maria. Poeta ce se insinuează în vocile lumii / Maria Şleah-

tiţchi // Timpul. – 2003. – 12 dec. – P. 19.
Şleahtiţchi, Maria. Poetul „ca un sens în faţa maşinii de scris” / Maria Şleahtiţchi // Timpul. – 2003. – 23 mai. – P. 24.
Şleahtiţchi, Maria. Portret în acuarelă bleu / Maria Şleahtiţchi // Timpul de dimineaţa. – 2004. – 8 oct. – P. 19.
Şleahtiţchi, Maria. Publicistica lui Ion Druţă sub semnul manipulării / Maria Şleahtiţchi // Contrafort. – 2002. – Nr. 9-10. – P. 14-15.
Şleahtiţchi, Maria. Tăcerea care coace cuvântul / Maria Şleahtiţchi // Timpul de dimineaţă. – 2004. – 10 dec. – P. 21.
Şleahtiţchi, Maria. Totul despre el... [prozatorul Anatol Moraru] / Maria Şleahtiţchi // Timpul. – 2004. – 30 apr. – P. 19.
Şleahtiţchi, Maria. Trei debuturi: [despre cărţile „Negrissimo” de Liliana Corobca; „Drumuri de plastilină” de Oleg Carp şi „Mama lor de urmaşi” de Angelina Roşca, tipărite la Editura ARC] / Maria Şleahtiţchi // Timpul. – 2004. – 13 febr. – P. 21.
Şleahtiţchi, Maria. Un secol de literatură română în Basarabia: [Ediţiile „Ştiinţa” şi „ARC” au lansat un proiect comun Literatura din Basarabia în sec. XX] / Maria Şleahtiţchi // Timpul. – 2004. – 4 iun. – P. 21.

***

Literatura pentru copii / Ed.: Maria Şleahtiţchi. – Chişinău: ARC; Ştiinţa, 2004. – 228 p.

***

Nagherneac, Ana. Maria Şleahtiţchi: [biobibliografie] / Ana Nagherneac. – Bălţi: Biblioteca Ştiinţifică, 2005. – 114 p.
Trifan, Călina. Şleahtiţchi, Maria / Călina Trifan // Trifan, Călina. Dicţ. scriitorilor români din Basarabia: 1812-2006. – Chişinău: Prut Internaţional, 2007. – P. 429.

***

Bogdănaş, Silvia. Dramaturgii îşi caută regizorii: [totalurile Concursului Naţional de dramaturgie organizat de Ministerul Culturii] / Silvia Bogdănaş // Flux: Cotidian Naţional. – 2000. – 1 febr. – P. 6.

***

Şleahtiţchi, Maria [Resursă electronică] // http://fr.strato-hosting.eu/plurilinguisme/iamges/Actua-lites/simp_2007_program.doc
Şleahtiţchi, Maria [Resursă electronică] // http://iit.iit.tuiasi.ro/philippide/pages/Program_simpozion.pdf
Şleahtiţchi, Maria [Resursă electronică] // http://social.moldova.org/tag/maria_şleahtiţchi-20k
Şleahtiţchi, Maria [Resursă electronică] // http://ro.wikipedia.org/wiki/Maria_Şleahtiţchi-20k

T. N.

Ion CIOCANU
1940

Critic şi istoric literar, teoretician al literaturii, poet, prozator, publicist, specialist în cultivarea limbii.

S-a născut la 18 ian. 1940, în com. Tabani, jud. Hotin, azi r-nul Briceni. Este primul copil al Ecaterinei şi al lui Mihail Ciocanu.

Absolveşte şcoala medie din Tabani (1946-1956), un an predă limba rusă în şcoala din satul natal, apoi îşi face studiile la Facultatea de Istorie şi Filologie a Universităţii de Stat din Moldova, specializându-se în Limba şi literatura română (1957-1962). Şi-a continuat studiile la doctorat, în cadrul Universităţii de Stat din Moldova, la Catedra de literatură română (1962-1965), unde studiază problemele conflictului artistic în povestirea şi în romanul contemporan. În 1962 susţine înainte de termen teza de doctor în filologie (pe atunci, candidat în ştiinţe).

Activează în calitate de lector, lector superior şi conferenţiar universitar (din 1965), predă cursuri de *Istorie şi de teorie a literaturii*; este redactor al ziarului universitar. Acuzat de „naţionalism românesc” şi „atitudini antisovietice” (pentru un articol de cultivarea limbii şi altul favorabil despre romanele lui I. Druţă!), este scos din învăţământul universitar. Şomează, apoi devine editor, redactor superior, şef adjunct al redacţiei de literatură artistică originală la Editura *Cartea Moldovenească* (din 1972); director al Editurii *Hyperion* (1988-1993); cercetător ştiinţific coordonator (1994), apoi principal (2001) la Institutul de Literatură şi Folclor al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (actualmente Institutul de Filologie); director general al Departamentului de Stat pentru Limbi (1993); redactor-şef al Grupului editorial *Litera* (1997); şef de direcţie la Departamentul Relaţii Naţionale şi Funcţionarea Limbilor (1998, 2001).

Doctor habilitat în filologie cu teza *Romanul „rural” postbelic în perspectivă estetică* (2001).

A început să scrie încă din anii de şcoală. Debutează editorial cu o culegere de proze scurte *Fereastra deschisă* (1965). Publică în presa periodică numeroase articole şi cronici literare, printre care şi o recenzie elogioasă la romanul lui Ion Druţă *Povara bunătăţii noastre*, pentru care i s-a aplicat admonestare aspră pe linie de partid, apoi şi eliminat din învăţământul superior.

În 1968 vede lumina tiparului volumul de critică literară *Caractere şi conflicte*, peste un an - *Articole şi cronici literare*.

În 1972 îi apare cartea de nuvele *Floare rară*; este prezent în librării cu *Unele probleme de estetică* şi *Itinerar critic* (1973); apoi îşi vede publicată cea de a treia carte de nuvele *Mijlocul verii* (1975).

A scris critică de referinţă, printe care volumele: *Dialog continuu* (1977); *Clipa de graţie* (1980); *Dreptul la critică* (1990); *Literatura română contemporană din Republica Moldova* (1998); *Rigorile şi splendorile prozei „rurale”* (2000) etc.

Are 22 cărţi de critică şi istorie literară şi cca 3000 de studii, articole, recenzii. Este autor al cărţilor de poezie *Poeme de dragoste* (1993) şi *Alte poeme de dragoste* (1995).

A inaugurat rubrici personale şi permanente de cultivare a

limbii române: *Tot ce-avem mai sfânt* (1994-1995), în ziarul *Ţara*; *Capcanele limbii române* (*Făclia*, 1994-1997); *Limba maternă - floare eternă* (*Viaţa satului*, 28 ian. 1995 - 9 dec. 1995); *Limba noastră cea română* (*Luceafărul,* din 1996); *Cum vorbim, cum scriem* (din 1999 până în prezent) în săptămânalul *Vocea poporului*.

Din 1993 a participat activ la emisiuni radiofonice (*În lumea cuvintelor*) şi televizate (*Norma literară şi uzul*). În prezent, ţine o rubrică permanentă de cultivare a limbii la Radio *Vocea Basarabiei.*

În calitate de publicist s-a afirmat prin volumele privind realitatea socio-lingvistică din Republica Moldova: *Atât de drag...* (1995), *Zborul frânt al limbii române* (1999), *Realitatea în cuvânt şi cuvântul în realitate* (2002), *Conştientizarea greşelii* (2003), *Temelia nemuririi noastre* (2005), *Efortul salvator* (2006) etc.

Alte lucrări ştiinţifice de referinţă ale exegetului sunt: *Paşii lui Vladimir Curbet* (1982), *Permanenţe* (1983), *Din frământul necunten al vremilor* (1988), *Cu faţa spre carte* (culegere de eseuri, 1989), *Reflecţii şi atitudini* (1992); manualele *Literatura română contemporană din Republica Moldova* (1998) şi *Literatura română. Studii şi materiale pentru învăţământul preuniversitar* (2003). În colecţia *Biblioteca şcolarului* apare volumul antologic *Scriitori de ieri şi de azi* (2004) etc.

Din 1989 a participat la editarea primelor cărţi cu caractere latine în Republica Moldova, la scoaterea din uitare a scriitorilor clasici şi interbelici interzişi până atunci de regimul de ocupaţie, la democratizarea procesului editorial.

Împreună cu Grigore Vieru, Ion Vatamanu şi Arcadie Suceveanu a participat la Festivalul internaţional *Serile de poezie de la Struga* (Iugoslavia, 1990); la Congresul I al Filologilor din Republica Moldova (29 aug. 2001); la Congresul Internaţional *Identitatea culturală a tuturor românilor*, ed. a X-a (Timişoara, 19-22 oct. 2001) cu referatul *Limba ca expresie a identităţii naţionale a populaţiei titulare din Republica Moldova.*

Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (din 1972) şi din România (din 2002); membru al colegiilor de redacţie ale revistelor chişinăuiene *Limba Română* (din 1990), *Viaţa Basarabiei*, *Revista de lingvistică şi ştiinţă literară*; membru al Comitetului de conducere al Uniunii Scriitorilor (1987); membru al Consiliului USM şi al Comisiei de cenzori (1996). A fost distins cu titlul *Om emerit* (1990); laureat permanent al săptămânalului *Literatura şi arta* (din 1997) şi al revistei *Limba Română* (2001); Premiul Bibliotecii Naţionale pentru copii *Ion Creangă* din Chişinău (1995), pentru cartea *Atât de drag...*; Premiul Uniunii Scriitorilor (1999, 2000, 2006, 2009), pentru cărţile *Literatura română contemporană din Republica Moldova*, *Dincolo de literă*, *Nevoia de vase comunicante*, *Zborul frânt al limbii române*; Diploma revistei *Limba Română* (2001); Premiul la concursul *Cartea de top* din cadrul Salonului Naţional de carte, ed. a XI-a (Chişinău, 2002), pentru culegerea de articole şi recenzii *Temelia nemuririi noastre*.

Este decorat cu Ordinul *Gloria muncii* (1996); Medalia *Mihai Eminescu* (2000). Cercetător ştiinţific superior (2003).

A se vedea şi articolele din *Calendar Naţional 2000.* – Chişinău, 1999. – P. 38-42; *Calendar Naţional 2005*. – Chişinău, 2004. – P. 18.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Ciocanu, Ion. Alte poeme de dragoste / Ion Ciocanu. – Bucureşti: Ed. Vasile Cârlova, 1995. – 74 p.

Ciocanu, Ion. Atât de drag...: Microeseuri de dragoste pentru cuvânt / Ion Ciocanu. – Cnişinău: Făt-Frumos, 1995. – 152 p.

Ciocanu, Ion. Conştientizarea greşelii / Ion Ciocanu. – Chişinău: Litera Internaţional, 2003. – 400 p.

Ciocanu, Ion. Dincolo de literă: (Incursiuni critice în procesul literar contemporan) / Ion Ciocanu. – Timişoara: Augusta, 2002. – 257 p.

Ciocanu, Ion. Dreptul la critică: Articole, eseuri / Ion Ciocanu. – Chişinău: Hyperion, 1990. – 354 p.

Ciocanu, Ion. Efim Tarlapan, protagonist al scrisului satirico-umoristic: Eseu / Ion Ciocanu. – Zalău: Statiform, 2007. – 64 p.

Ciocanu, Ion. Efortul salvator: Articole şi eseuri de sociolingvistică de cultivare a limbii române / Ion Ciocanu. – Chişinău: Phoenix, 2006.– 380 p.

Ciocanu, Ion. Literatura română: studii şi materiale pentru învăţământul preuniversitar / Ion Ciocanu. – Chişinău: Prometeu, 2003. – 512 p.

Ciocanu, Ion. Nevoia de vase comunicante sau cartea între scriitor şi cititor / Ion Ciocanu. – Chişinău: Linadi, Phoenix, 2006. – 480 p.

Ciocanu, Ion. Realitatea în cuvânt şi cuvântul în realitate: Articole şi eseuri de cultivare a limbii şi de sociolingvistică / Ion Ciocanu. – Chişinău: Epigraf, 2002. – 284 p.

Ciocanu, Ion. Rigorile şi splendorile prozei „rurale": (studii asupra creaţiei literare a lui Vasile Vasilache) / Ion Ciocanu. – Chişinău, 2000. – 150 p.

Ciocanu, Ion. Temelia nemuririi noastre: Eseuri despre starea şi problemele de neamânat ale limbii române în Republica Moldova / Ion Ciocanu. – Chişinău: Pontos, 2005. – 232 p.

***

Ciocanu, Ion. A venit timpul ca moldovenii să evolueze spiritual...: [interviu cu scriitorul] /Consemnare: Stela Nicuţă // Accente. – 2004. – 16 sept. – P. 15.

Ciocanu, Ion. Alegerea continuă / Ion Ciocanu // Lit. şi arta. – 2005. – 27 ian. – P. 5.

Ciocanu, Ion. Ani în care am putut spune lumii o seamă de adevăruri...: [ziarul „Glasul Naţiunii" la 15 ani de la fondare] / Ion Ciocanu // Glasul Naţiunii. – 2004. – 12 febr. – P. 4.

Ciocanu, Ion. Argumentul Zamfir Arbore / Ion Ciocanu // Luceafărul. – 2001. – 14 dec. – P. 11.

Ciocanu, Ion. Atitudine grijulie, exemplară: [70 de ani de la naşterea lui Ion Vatamanu] / Ion Ciocanu // Lit. şi arta. – 2007. – 26 apr. – P. 4.

Ciocanu, Ion. Bine informat şi gata să ia atitudine: [Alexandru Donos - jurnalist, publicist, eseist] / Ion Ciocanu // Moldova suverană. – 2000. – 30 oct. – P. 3.

Ciocanu, Ion. „Cinstirea limbii" în publicistica lui Grigore Vieru / Ion Ciocanu // Limba Română. – 2005. – Nr. 1/3. – P. 37-43.

Ciocanu, Ion. Contribuţie importantă la asanarea limbii: [Anatol Ciobanu] / Ion Ciocanu // Limba Română. – 2004. – Nr. 13. – P. 67-70.

Ciocanu, Ion. Evoluţia şi actualitatea scrisului Zinei Cenuşă / Ion Ciocanu // Lit. şi arta. – 2008. – Nr. 31. – P. 4.

Ciocanu, Ion. Fascinaţia începuturilor / Ion Ciocanu // Viaţa Basarabiei. – 2007. – Nr. 3/4. – P. 96-101.

Ciocanu, Ion. Părtaş inspirat la durerile şi bucuriile neamului: [Creaţia lui Serafim Belicov] / Ion Ciocanu // Lit. şi arta. – 2007. – 8 mart. – P. 4.

Ciocanu, Ion. Poemul de pe urmă: [75 de ani de la naşterea lui Victor Teleucă] / Ion Ciocanu // Lit. şi arta. – 2007. – 18 ian. – P. 4.

Ciocanu, Ion. ...Totuşi, în primul rând limba maternă: [despre concursul studenţesc de cunoaştere a terminologiilor, organizat de Centrul Naţional de Terminologie] / Ion Ciocanu // Lit. şi arta. – 2005. – 5 mai. – P. 5.

***

Ion Ciocanu: Bibliografie / BM „B.P. Hasdeu". – Chişinău: Museum, 2005. – 252 p.

Limba maternă - floare eternă: Antologie de poezii, eseuri şi cugetări despre limba română / selecţ.: Ion Ciocanu, Stela Nicuţă, Titus Ştirbu. – Chişinău: Ed. Departamentului Relaţii Naţionale şi Funcţionarea Limbilor, 2000. – 169 p.

***

***Rasputin, V**. Bani pentru Maria: Dramă în 2 părţi / V. Rasputin; pref.: Ion Ciocanu. – Chişinău: Lit. Artistică, 1982. – 497 p.

***Şalari, Ariadna**. Scrieri alese. vol. 1 / Ariadna Şalari; pref.: Ion Ciocanu. – Chişinău: Lit. Artistică, 1983. – 406 p.

***Vasiliev, Boris**. Nu trage în lebăda albă: Roman / Boris L. Vasiliev; pref.: Ion Ciocanu. – Chişinău: Lit. Artistică, 1982. – 188 p.

***

Bâlici, Marcel. Ceva mai mult decât important, ceva esenţial: [Ion Ciocanu] / Marcel Bâlici // Glasul Naţiunii. – 2005. – 21 apr. – P. 5.

Bâtcă, Veronica. Bucuria unei dureri divine: [criticul-poet Ion Ciocanu] / Veronica Bâtcă // Lit. şi arta. – 2006. – Nr. 16. – P. 4.

Berejan, Silviu. Vigoarea publicisticii lingvistice: [Ion Ciocanu] / Silviu Berejan // Lit. şi arta. – 2002. – 26 dec. – P. 3.

Burlacu, Alexandru. Maşina de citit şi de scris Ion Ciocanu / Alexandru Burlacu // Burlacu, Alexandru. Texistenţe. vol. 1. – Chişinău, 2007. – P. 133-145.

Busuioc, Nicolae. Nevoia de vase comunicante: [Ion Ciocanu] / Nicolae Busuioc // Revista română. – 2006. – Nr. 4. – P. 44-45.

Cibotaru, M. Gh. Principialitate plus îndrăzneală: [Ion Ciocanu] / M. Gh. Cibotaru // Limba Română. – 2004. – Nr. 12. – P. 75-78.

Cimpoi, M. Ciocanu, Ion / M. Cimpoi. Dicţionarul general al literaturii române: C/D. – Bucureşti: Univers enciclop. 2004. – P. 235.

Cimpoi, Mihai. Ciocanu, Ion / Mihai Cimpoi // Cimpoi, Mihai. Mică enciclopedie. ilustrată a scriitorilor din Moldova. – Chişinău, Bucureşti, 2005. – P. 134-144.

***Coroban, Vasile**. Dialog continuu: [Ion Ciocanu] / Vasile Coroban // Lit. şi arta. – 1977. – 28 iul. – P. 3.

Dobrovolschi, Constantin. Reflecţii asupra unui studiu [de I. Ciocanu] despre activitatea literară a lui V. Vasilache / Constantin Dobrovolschi //Anale ştiinţifice ale Universităţii de Stat din Moldova. Seria „Filologie". vol. 2. – Chişinău, 2001. – P. 125-127.

Dolgan, M. Ciocanu, Ion / M. Dolgan. Iubire de metaforă. vol. 2. – Chişinău, 2001. – P. 240-244.

Grigorescu, Grigore. Patria şi limba ca destin: [interviu cu scriitorul şi savantul Ion Ciocanu la 60 de ani] // Glasul Naţiunii. – 2002. – P. 4.

Grosu, Elena. Din grijă pentru limba română: [Ion Ciocanu] / Elena Grosu // Limba Română. – 2003. – Nr. 2-3. – P. 195-196.

Mălinci, Călin. Perspectivă alterală asupra literaturii: [Ion Ciocanu] / Călin Mălinci // Steaua. – 1991. – Nr. 11. – P. 27.

***Palladi, Tudor**. Vigoarea adevărului critic / Tudor Palladi // Nistru. – 1987. – Nr. 5. – P. 133.

Pârnău, Ion. Maestru al analizei literare: [Ion Ciocanu] / Ion Pârnău // Făclia. – 2009. – 7 mart. – P. 12.

Prohin, Victor. O carte ce îndeamnă spre cărţi / Victor Prohin // Florile dalbe. – 2009. – 16 apr.– P. 8.

Rachieru, Adrian Dinu. Literatura basarabeană se înscrie competitiv în circuitele mari ale literaturii române": [referire la Ion Ciocanu] / Consemnare: Nina Josu // Lit. şi arta. – 2002. – 19 sept. – P. 4.

Roşca, Timotei. Ion Ciocanu: proeminenţa şi polivalenţa vocaţiei / Timotei Roşca // Roşca, Timotei. Structuri lirice în poezia anilor '60. – Chişinău. 2007. – P. 201-209.

Stancu, Ilin. Dreptul la critică: [Ion Ciocanu] / Ilin Stancu // Viaţa Românească. – 1991. – Nr. 7. – P. 108.

***Vieru, Grigore**. O conştiinţă critică, un strălucit cărturar: [Ion Ciocanu] / Grigore Vieru. Cine crede. – Chişinău: Lit. Artistică, 1989. – P. 63-65.

Zbârciog, Vlad. Ciocanu, Ion / Vlad Zbârciog. // Dicţ. scriitorilor români din Basarabia. 1812-2006. – Chişinău, 2007. – P. 117.

T. N.

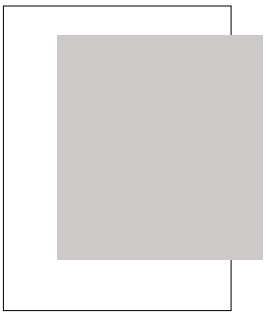

Filip NUTOVICI
1920

Artist plastic decorator basarabean, de origine evreu.

S-a născut la 24 ian. 1920, în Chişinău.

A absolvit liceul *B. P. Hasdeu* din Chişinău (1939). Debutează ca ceramist cu diverse lucrări: platouri decorative, figurine etc. (1952). Începând cu anul 1960 practică sticla artistică. În lucrările sale îmbină sticla cu alte materiale (metal, lemn, şamotă ş.a)

Este autor de interioruri cum ar fi, cluburi, restaurante, magazine; a amenajat interiorul clubului Institutului de medicină (1983-1984) (astăzi Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie *N. Testemiţeanu*), restaurantul *Moldaviâ* din Moscova (1982-1983) ş.a. A realizat vaze decorative: *Logodna* (1970), *Anotimpurile* (1971), *Tandreţe* (1971), *Autumnal* (1973), *Vernal* (1974), *Moldova înfloritoare* (1976) ş.a.

Membru al Uniunii Artiştilor Plastici din Moldova. În anii ’80 s-a stabilit cu traiul în Israel.

BIBLIOGRAFIE:

Nutovici, Filip. Serviciu din cinci obiecte Sărbătoare / Filip Nutovici // Arta palstică a Moldovei Sovietice = Izobrazitetel’noe iskusstvo Sovetskoj Moldavii = Fine Arts of Soviet Moldavia. – Chişinău: Timpul, 1982. – P. 175.

Nutovič, Filip. Personal’naâ vystavka proizvedenij / Filip Nutovič. – Chişinău, 1983. – 24 p.

***

*Nutovici, Filip // Literatura şi arta Moldovei: Encicl. vol. 2. – Chişinău, 1985. – P. 91.

Şpitalnic, S. Nutovici, Filip / S. Şpitalnic // Şpitalnic, S. Evreii în literatura, arta şi ştiinţa Moldovei. – Chişinău, 1994. – P. 127-128.

M. P.

Eugen MEREGA
1910-1979

Grafician.

S-a născut la 26 ian. 1910, la Vladivostok. A decedat la 5 mart. 1979, la Chişinău.

În 1936 a absolvit Institutul Poligrafic din Harkov. A activat în domeniul graficii de şevalet, al celei de carte şi al placardei politice.

Tema abordată preponderent de Eugen Merega în lucrările sale este cea civică.

Este cunoscut prin impactul său în consolidarea metodei „realismului socialist” în arta din RSSM.

Lucrări: *Portretul pietrarului Stepanov* (1947), *Participanţii la răscoala de la Tatarbunar* (1959), *La Nistru* (1959), *La straja muncii paşnice* (1963), *Pichet de grăniceri la Dunăre* (1965), *Plai Natal* (1966), *Trimisul lui Lenin* (1969), *Noul Chişinău* (1971), *Peisaj industrial* (1974), *Capul de pod de la Chiţcani* (1975); este autorul placardelor politice *Slavă armatei sovietice* (1947), *Votez pentru fericirea copiilor* (1950), *Toată puterea sovietelor* (1959) ş.a.

A ilustrat cărţile *Pe malul Nistrului* de I. Canna; *Fiica căpitanului* de Al. Puşkin; *Moş Ion de la Budăi pentru nepoţii săi* de V. Roşca.

A participat la expoziţii republicane, unionale şi internaţionale, unde a prezentat lucrări în domeniul graficii de şevalet şi de carte.

Membru a al Uniunii Artiştilor Plastici din Moldova (din 1947). Maestru emerit al artei din RSSM (1960).

A fost destins cu ordinele *Revoluţia din Octombrie* şi *Insigna de Onoare*.

***

Merega, Eugen // Chişinău: Encicl. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 308.

*Merega, Eugen N. (1910-1979) // Dicţ. enciclopedic mold. – Chişinău: Red. Principală a Encicl. Sov. Mold. – 1989. – P. 372.

*Merega, Eugen // Literatura şi arta Moldovei: Encicl. vol. 2. – Chişinău, 1985. – P. 16.

T. N.

Anatolie CUDINOFF
1910-1964

Pictor şi grafician.

S-a născut la 27 ian. 1910, la Chişinău. A decedat la 6 febr. 1964, la Bucureşti.

Urmează Şcoala de Arte Frumoase din Chişinău (1928-1931) cu Eugenia Maleşevschi, Teodor Kiriakoff şi Şneer Cogan. Îşi continuă studiile la Academia de Arte din Bucureşti, atelierul lui C. Ressu (1932). Debutează cu opere de pictură în 1934 la Chişinău şi la Salonul Oficial (1935), având expoziţii personale la Chişinău (1935), Bucureşti (1969). Lucrări expuse la salonul IX (VIII), Chişinău: *În valea Tyroleană*, compoziţie; *Tip din mahala*; *Muncă*, compoziţie; *Peisaj. Baia Mare*; *Peisaj periferia Bucureşti*; *Peisaj basarabean*; *Etude*; *Schiţă de portret D-rei D. P.*; *Nud*; *Cap de copil*, desen, schiţă; *Crochiu* etc.

În Basarabia a practicat şi pictura bisericească, zugrăvind împreună cu Boris Nesvedov *Biserica Mazarache* din Chişinău şi cea din Ţipova, jud. Lăpuşna (1936). După 1947 participă permanent la expoziţiile colective ale Uniunii Artiştilor Plastici din România, iar în 1956 la vernisajul de la Viena. Posedând în pictură un colorit sonor, decorativ, iar în grafică linia, Cudinoff a cultivat peisajul, portretul, tablouri şi stampe cu diverse subiecte din viaţa cotidiană: *Femei la umbra sălciilor plângătoare*, *Linişte*, *Nunta la ţară*, *O tânără mamă*, *Tinereţe*. Lucrările lui A. Cudinoff au fost achiziţionate în colecţii de stat şi particulare din Chişinău şi Bucureşti.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Barbosa, Octavian. Cudinoff, Anatolie / Octavian Barbosa // Barbosa, Octavian. Dicţionarul artiştilor români contemporani. – Bucureşti: Meridiane, 1976. – P. 145.

Colesnic, Iurie. Cudinoff, Anatolie / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Colegiul Republican de Arte Plastice „Al. Plămădeală”: Ghid. encicl. – Chişinău: Museum, 2008. – P. 76.

Cudinoff, Anatolie // Prezenţe basarabene în spiritualitatea românească (secolul al XIX-lea – prima jumătate a secolului al XX-lea): Dicţ. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 103.

Luţcan, V. Pictura lui Anatolie Cudinoff / V. Luţcan // Viaţa Basarabiei. – 1935. – Nr. 6. – P. 73-74.

Rod, R. Note plastice: [Anatolie Cudinoff] / R. Rod // Viaţa Basarabiei. – 1938. – Nr. 4-5. – P. 117-118.

Stăvilă, Tudor. Cudinoff, Anatolie / Tudor Stăvilă // Stăvilă, Tudor. Arta plastică modernă din Basarabia:

1887-1940. – Chişinău: Ştiinţa, 2000. – P. 142.

Stăvilă, Tudor. Cudinoff, Anatolie / Tudor Stăvilă // Chişinău: Encicl. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 175.

M. Ş.

Solomon LOBEL
1910-1981

Compozitor şi pedagog basarabean, de origine evreu.

S-a născut la 27 ian. 1910, la Iaşi, România. Se stinge din viaţă la 2 apr. 1981, la Chişinău.

Studii: Conservatorul din Iaşi, clasa pian şi teoria muzicii (1925-1931); Academia de Muzică din Bucureşti, clasa compoziţie a lui M. Jora şi clasa de pian a Floricăi Musicescu (1938-1939); Conservatorul de Stat din Chişinău, clasa compoziţie cu L. Gurov (1949).

Începând cu anul 1949 este conferenţiar la Conservatorul de Stat din Chişinău, docent (1962), profesor din 1980.

Creaţia sa cuprinde folclorul muzical moldovenesc, incluzând forme ample precum cantata pentru soliști, cor şi orchestră: *Zorile noastre* – versuri de Em. Bucov; simfonii pentru orchestră: nr. 1 „Festivă" (1949); nr. 2 *În memoria lui G. I. Kotovski* (1953); nr. 3 (1960); nr. 4 (1965); nr. 6 (1974); nr. 7 (1975); *Concert pentru vioară şi orchestră* (1956); *Concert pntru pian şi orchestră* (1978). Creaţii instrumentale de cameră: patru preludii (1946); *Joc moldovenesc* în formă de rondo (1947); *Scherţo pentru cvartet de coarde* (1948); două rondo pentru pian (1948); trei sonate pentru pian (1948, 1952, 1958); Poem pentru pian (1952); Rondo pentru vioară şi pian (1956); şapte caiete de piese pentru pian (1951, 1953, 1955, 1956, 1957, 1959); două piese pentru cvartet de coarde (1957), două sonate pentru clarinet şi pian (1961, 1967); două sonate pentru violoncel şi pian (1961, 1965); Sonată-mozaic pentru pian (1972).

Compune muzică pentru cor a capella: *Poem despre Haia Livşit*, versuri de L. Deleanu (1960); *Şi boabe, şi frunze*, versuri de Gr. Vieru (1972). Alte compoziţii pentru cor şi acompaniament: *Să răsune cântecele*, versuri de L. Deleanu (1947); *Cântec despre Kotovski*, versuri de M. Greaznoi (1949).

Scrie cântece pentru pian şi voce pe versurile lui Em. Bucov: *Când mă gândesc la mândra*, *Fie între noi cale departe*, *Rămas bun de la mireasă*, *De felicitare*, *Nimeni nu-i de vină*. A compus şi romanţe: *Şovăială*, *Primăvară*, versuri de V. Roşca (1952), *Te aştept*, *Cireş, cireş*, *Nunflori*, versuri de E. Bucov (1956), *Aripioare de sidef*, *Prin pădurea deasă*, *Păsările albastre*, versuri de M. Eminescu (1958) etc. A scris şi creaţii pentru copii.

A fost profesorul lui E. Doga, T. Chiriac, A. Luxemburg, A. Negruţă.

Maestru emerit al artei din Republica Moldova (1960). Ordinul *Insigna de Onoare* (1960), diplome de onoare ale Prezidiului Sovietului Suprem al Moldovei (1950, 1960, 1967), membru al Uniunii compozitorilor (1950). Între anii 1952-1968, a fost membru al Comitetului de conducere al Uniunii Compozitorilor din Moldova.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

*__Lobel, Solomon__. Douăsprezece piese pentru pian / Solomon Lobel. – Chişinău: Cartea Modovenească, 1959. – 43 p.

***

Ceaicovschi-Mereşanu, Gleb. Solomon Lobel / Gleb Ceaicovschi-Mereşanu // Ceaicovschi-Mereşanu, Gleb. Compozitori şi muzicologi din Moldova: lexicon bibliogr. = Kompozitory i muzikovedy Moldovy: Bibliogr. sprav. – Chişinău: Universitas, 1992. – P. 215-218.

*Lobel, Solomon // Literatura şi arta Moldovei: Encicl. vol. 1. – Chişinău, 1985. – P. 422-423.

*__Kletinici, E__. Solomon Lobel - simfonia a patra / E. Kletinici // Nistru. – 1968. – Nr. 12. – P. 139-141.

*__Tkaci, Efim__. Lobel, Solomon – sexagenarul / Efim Tkaci // Nistru. – 1970. – Nr.7. – P. 138-139.

Şpitalnic, S. Lobel, Solomon / S. Şpitalnic // Şpitalnic, S. Evreii în literatura, arta şi ştiinţa Moldovei: Îndreptar. – Chişinău: [S. n.], 1995. – P. 150-151.

***

Stolâr, Z. Lobel', S. M. Očerk / Z. Stolâr // Kompozitory Moldavskoj SSR. – Chişinău, 1956. – P. 106-113.

Stolâr, Z. Pâtaâ simfoniâ S Lobelâ / Z. Stolâr // Stranicy moldavskoj muzyki. – Chişinău, 1983. – P. 25-40.

Stolâr, Z. Sled na zemle / Stolâr, Z. Pod odnim nebom. – Chişinău, 1993. – P. 140-187, 191-192.

Stolâr, Zinovij. Pesnâ-golos duši: [refériri la Solomon Lobel] / Zinovij Stolâr // Nezavisimaâ Moldova. – 2000. – 28 noiemb. – P. 3.

M. P.

Petru LUCINSCHI
1940

Politician, al doilea preşedinte al Republicii Moldova (1996-2001).

S-a născut la 27 ian. 1940, în s. Rădulenii Vechi, jud. Soroca (ulterior, r-nul Floreşti).

Şi-a făcut studiile la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de istorie şi filologie, pe care a absolvit-o cu menţiune în 1962.

Este membru al Academiei de Ştiinţe Sociale din Federaţia Rusă (Moscova). Doctor în filozofie (1977).

În perioada 1960 şi 1971 a deţinut funcţiile de instructor, şef de secţie, secretar, prim-secretar al CC al ULCT din Moldova, ulterior (1971-1976) este secretar al CC al PCM. În anii 1976-1978 deţine funcţia de prim-secretar al Co-

mitetului Orăşenesc Chişinău al PCM. Între 1978 şi 1986 lucrează în calitate de şef adjunct de secţie la CC al PCUS. Din 1986 pînă în 1989 este al doilea secretar al CC al PC al Tadjikistanului. În 1989 este ales prim-secretar al CC al PCM, calitate în care a activat până în 1990. În 1990-1991 lucrează în calitate de secretar al CC, membru al Biroului Politic al CC al PCUS, apoi deţine funcţiile de colaborator ştiinţific superior la Institutul de cercetări social-politice al Academiei de Ştiinţe din Federaţia Rusă (Moscova) şi de director executiv al Fondului de dezvoltare a ştiinţelor sociale al Academiei de Ştiinţe din Federaţia Rusă (Moscova) (1991-1992). În 1992-1993 a fost Ambasador Extraordinar şi Plenipotenţiar al Republicii Moldova în Federaţia Rusă. A fost deputat în Sovietul Suprem al RSSM (1967-1980), deputat în Sovietul Suprem al RSS Tadjikistan (1986-1990), deputat în Sovietul Suprem al URSS (1986-1991), din 1990 până în 1996 - deputat în Parlamentul Republicii Moldova.

La 4 febr. 1993 este ales preşedinte al Parlamentului Republicii Moldova de legislatura a XII-a, iar la 29 mart. 1994 – preşedinte al Parlamentului Republicii Moldova de legislatura a XIII-a.

De la 1 dec. 1996 până la 4 apr. 2001 deţine funcţia de Preşedinte al Republicii Moldova.

La alegerile din 1996 pentru postul de Preşedinte al Republicii Moldova, Petru Lucinschi îl devansează pe M. Snegur. În linii majore, P. Lucinschi a continuat linia promovată de M. Snegur: consolidarea independenţei Republicii Moldova, în 1999 reuşind să semneze la Istanbul, cu preşedintele Rusiei B. Elţin, un Acord privind evacuarea din Transnistria şi din Tighina a trupelor ruse. A luptat pentru menţinerea în societatea moldovenească a unui echilibru, fiind sensibil la ocrotirea şi dezvoltarea valorilor naţionale, la preocupările intelectualităţii. Totodată însă, în perioada când a fost Preşedinte, în R. Moldova se consolidează forţele de stânga şi antinaţionale, care revin în faţă la conducerea R. Moldova în 2001, ca să stopeze procesul de democratizare, reformele şi vectorul pro-european pe o perioadă de opt ani, operând o serie de acţiuni de natură să diminueze importanţa valorilor naţionale.

În prezent este preşedinte al Fundaţiei de Studii Strategice şi Dezvoltare a Relaţiilor Internaţionale *Lucinschi*.

Volume editate: *Ostaticii* (1993), *Ultimele zile ale URSS* (1998), *Viaţa şi moartea* (2003), *Moldova şi moldovenii* (2007) ş.a.

Doctor Honoris Causa al Universi-tăţilor din Baku (Azerbaidjan) şi din Minsk (Belarus).

Este cavaler al unor distincţii de prestigiu: *Marea Cruce a Legiunii de Onoare* (Franţa, 1998), *Ordinul Mântuitorului* (Republica Elenă, 1999), *Marele Ordin al Cavalerilor Sfântului Mormânt* (Patriarhia Greacă Ortodoxă, Ierusalim, 2000), Ordinul *Steaua României* în grad de Colan (România, 2000).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Lucinschi, Petru. Moldova şi moldovenii: De ce ţara noastră este mereu la răscruce: (Încercare de răspuns la întrebare) / Petru Lucinschi. – Chişinău: Cartea Moldovei, 2007. – 334 p.

Rec.: Drachenberg Constantin. „Moldova şi moldovenii" de Petru Lucinschi / Constantin Drachenberg // Cugetul. – 2007. – Nr. 2. – P. 74-75.

Rec.: Marian, Boris. Şi totuşi, Moldova / Boris Marian // Moldova. – 2007. – Nr. 7-8. – P. 66.

Roşca, Alexandru. „Moldova şi moldovenii" de Petru Lucinschi // Cugetul. – 2007. – Nr. 2. – P. 74-75.

Lucinschi, Petru. Ostaticii / Petru Lucinschi. – Chişinău: EUS, 1993. – 78 p.

Lucinschi, Petru. Răspunsuri la cincizeci şi nouă de întrebări ale alegătorilor / Petru Lucinschi. – Chişinău: Momentul, 1996. – 82 p.

***Lucinschi, Petru.** Ştafeta continuă / Petru Lucinschi, I. Ustian, V. Suvorov. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1968. – 222 p.

Lucinschi, Petru. Ultimele zile ale URSS / Petru Lucinschi. – Bucureşti: Evenimentul Românesc, 1998. – 159 p.

Lucinschi, Petru. Viaţa şi moartea / Petru Lucinschi. – Chişinău: Litera, 2003. – 288 p.

Rec.: Popa, Iulius. „Viaţa şi moartea" de Petru Lucinschi / Iulius Popa // Lit. şi arta. – 2004. – 18 mart. – P. 2.

***

Lucinschi, Petru. 640 de ani de la constituirea Ţării Moldovei: Discursul rostit de Preşedintele Republicii P. Lucinschi // Moldova suverană. – 1999. – 5 oct. – P. 1, 2.

Lucinschi, Petru. A fi preşedinte e un concurs de împrejurări / Petru Lucinschi // VIP Magazin. – 2004. – Nr. 6. – P. 27; 2007. – Nr. 4. – P. 106.

Lucinschi, Petru. Chiar şi pe timp de furtună şi în ciuda furtunii să urcăm pe schele şi să continuăm construcţia : Interviu cu Petru Lucinschi, preşedintele Republicii Moldova / consemnare: Viorel Mihail, Vsevolod Ciornei, Constantin Olteanu, Igor Guzun // Dialog. – 1998. – 3 dec. – P. 3; Săptămîna. – 1998. – 27 noiemb. – P. 15, 16-17; Momentul. – 1998. – 27 noiemb. – P. 15-17, 1,3.

Lucinschi, Petru. Petru Lucinschi: al doilea preşedinte: Interviu // VIP Magazin. – 2009. – Apr.

***

Petru Lucinschi - singur în faţa strămoşilor, singur în faţa alegătorilor = Licom k licu s predkami, licom k licu s izbiratelâmi. – Chişinău: [S. n.], 1996. – 16 p.

***

Putere din istorie: [Petru Lucinschi] // Cei mai influenţi 50 moldoveni (2006). – Chişinău, 2007. – P. 100.

Zărnescu, Cristina. Lucinschi şi federalizarea Moldovei / Cristina Zărnescu // Cotidianul. – 2000. – 25 aug. – P. 10.

***

Lucinschi, Petru. [N. Testemiţanu] [Resursă electronică] /http://www.testemitanu.info/Lucinskii.php

Petru Lucinschi [Resursă electronică] //http://www.presedinte.md/crono.php?lang=rom&page=603

V. M.

Petru STOICOV
1920-1993

Cântăreţ şi bas.

S-a născut la 29 ian. 1920, la Chişinău. Se stinge din viaţă la 20 oct. 1993, la Chişinău. Este fiul lui Gheorghe Stoicov, bas-bariton şi profesor.

Urmează studiile la Liceul de băieţi *A. Russo* din Chişinău (1930-1936).

Activitatea profesională: zugrav la o întreprindere industrială din Chişinău (1937-1941); solist al Capelei camerale *Moldova* a Radiodifuziunii din Chişinău (1946-1953) şi în trupa Teatrului de operă şi balet din Chişinău (1953-1960).

A cântat alături de P. Bacinin, L. Radzivilovschi, P. Lavrinenco, V. Şahov, A. Botezat, C. Terleţchi, T. Goţelet, S. Tişler, A. Baltaga, S. Şifer, Tamara Ciobanu, G. Brinner, V. Poleakov, D. Gheorghiţă, L. Gavrilov ş.a.

***

Buzilă, Serafim. Stoicov, Petru / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreţilor din Moldova. – Chişinău: Museum, 1999. – P. 409.

Buzilă, Serafim. Sticov, Petru / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Interpreţii din Moldova: Lexicon enciclopedic. (1460-1960). – Chişinău: ARC, 1996. – P. 400.

Anton P. CEHOV
1860-1904

Prozator şi dramaturg rus, maestru al nuvelei, inovator şi corifeu al teatrului rus.

S-a născut la 29 ian. 1860 în Taganrog, în familia unui funcţionar comercial al cărui tată a fost ţăran iobag răscumpărat. A decedat la 15 iul. 1904, la Badenweiler, Germania, înmormântat la Moscova, în cimitirul mănăstirii Novodevicie.

Îşi face studiile la şcoala grecească din Tangarog (1868-1876); studiile liceale le urmează în acelaşi oraş (1876-1879). Se stabileşte la Moscova (1879). Este student al Facultăţii de medicină a Universităţii din Moscova (1880-1884).

După absolvirea facultăţii, activează în calitate de medic la Zvenigorod şi Cikinsk. Din primul an de studenţie colaborează la câteva reviste umoristice, publicând schiţe, parodii, scenete, povestiri, reclame, semnând cu pseudonimul *Antoşa Cehonte*.

Debutează în literatură cu povestirea *Scrisoare către un vecin învăţat*, publicată în revista umoristică *Strekoza* (1880). Publică prima culegere de povestiri intitulată *Povestirile Melpomenei* (1884), urmată de a doua culegere *Povestiri felurite* etc. Publică intens în reviste şi scrie mult: 120 de povestiri în 1883, 129 în 1885. În 1887 începe să scrie şi teatru, mai întâi adaptând sub titlul *Cântecul lebedei* o mai veche povestire a sa, *Calhas*. Pentru culegerea de povestiri *În amurg* (1887), Academia de Ştiinţe îi decernează Premiul Puşkin.

Începând cu această perioadă, intră în marea literatură, devedind un scriitor consacrat cu o largă popularitate. Întreprinde o călătorie spre îndepărtata insulă Sahalin, pentru o jumătate de an (1890), iar la întoarcere vizitează: India, Singapore, Ceylon, Constantinopol. În anul următor călătoreşte în Europa: Germania, Italia, Franţa, Elveţia (1891). Urmează o perioadă deosebit de rodnică în creaţia scriitorului. Cehov dă literaturii ruse scrieri de mare valoare: prozele scurte *Salonul nr. 6*, *Insula Sahalin*, *Profesorul de literatură*, *Povestea unui necunoscut*, *Casa cu mezanin*, *Mujicii,* piesele de teatru *Pescăruşul*, *Unchiul Vania* (1892-1897), *Trei surori* etc. Ia parte activă la organizarea ajutorării ţăranilor înfometaţi din guberniile Nijni Novgorod şi Voronej (1892), participă la combaterea epidemiei de holeră (1892-1893). Îşi cumpără un conac la Melihovo, lângă Moscova, unde se stabileşte cu părinţii (1892). Vizitează Iasnaia Poliana şi face cunoştinţă cu Lev Tolstoi (1895). Se întâlneşte la Petersburg cu scriitorii Vladimir Korolenko şi Dmitri Mamin-Sibireak (1896).

Se îmbolnăveşte de tuberculoză (1897) şi după un scurt tratament la Moscova, pleacă în sudul Franţei, la Nisa.

În 1899 vinde mica moşie de la Melihovo pentru a-şi construi o vilă la Italia, unde se stabileşte, din motive de sănătate, definitiv. Întreg colectivul Teatrului de Artă din Moscova soseşte în Italia pentru a juca piesele *Pescăruşul* şi *Unchiul Vania*, în faţa scriitorului bolnav (1900). În acelaşi an este ales membru de onoare al Academiei de Ştiinţe la secţia literatură, titlu la care va renunţa în 1902, în semn de protest la eliminarea lui Maxim Gorki din Academie.

În 1901 şi 1902 stă în Franţa şi Italia pentru a-şi îngriji sănătatea. În 1903, scrie în Italia ultima piesă, considerată drept capodopera scriitorului *Livada cu vişini*.

Creaţia lui Cehov a exercitat o puternică influenţă asupra literaturii şi a teatrului rus din sec. XX. Ea este vădită şi în creaţia unor scriitori de peste hotare. O bună parte din operele sale au fost traduse în mai multe limbi. A creat opere care au intrat în fondul de aur al literaturilor rusă şi universală. Piesele lui figurează permanent în repertoriul teatrelor din lume. A candidat la Premiul Nobel (1904), avându-i drept contracandidaţi pe scriitorul spaniol

José Echegaray şi pe Frédéric Mistral, scriitor francez.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Cehov, Anton P. Opere: În 12 vol. / Anton P. Cehov. – Bucureşti: Cartea rusă, 1954-1961.

*__Cehov, Anton P__. Opere alese: În 2 vol. / Anton P. Cehov. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1975.

*__Cehov, Anton P__. Breazul / Anton P. Cehov. – Tiraspol: Ed. de Stat a Moldovei, 1940. – 18 p.

*__Cehov, Anton P__. Cameleonul: Nuvele / Anton P. Cehov. – Chişinău: Lit. Artistică, 1982. – 508 p.

*__Cehov, Anton P__. Casa cu mezanin / Anton P. Cehov. – Chişinău: Lit. Artistică, 1985. – 278 p.

*__Cehov, Anton P__. Caştanca: Povestire / Anton P. Cehov. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1964. – 60 p.

Cehov, Anton P. Drama la vânătoare / Anton P. Cehov. – Timişoara: Excelsior, 1993. – 216 p.

*__Cehov, Anton P__. Livada cu vişini / Anton P. Cehov. – Chişinău: Ed. de Stat a Moldovei, 1954. – 75 p.

*__Cehov, Anton P__. Nuvele: 1880-1890 / Anton P. Cehov. – Bucureşti: Ed. pentru Lit., 1966. – 614 p.

Cehov, Anton P. Omul în carapace / Anton P. Cehov. – Bucureşti: Ed. Tineretului, 1962. – 313 p.

Cehov, Anton P. Piese într-un act / Anton P. Cehov. – Bucureşti: Ed. pentru Lit. Universală, 1963. – 130 p.

*__Cehov, Anton P__. Stepa / Anton P. Cehov. – Chişinău: Ed. de Stat a Moldovei, 1955. – 114 p.

Cehov, Anton P. Teatru; Unchiul Vania; Trei surori; Livada de vişini; Piesa fără titlu / Anton P. Cehov. – Bucureşti: Ed. Universală, 1970. – 426 p.

Cehov, Anton P. Un roman cu contrabas: Nuvele şi schiţe / Anton P. Cehov. – Chişinău: Litera Internaţională, 2002. – 364 p.

***

Čehov, Anton P. Polnoe sobranie socinenij: v 30-ti t. / Anton P. Čehov. – Moskva: Nauka, 1974 – 1982.

Čehov, Anton P. Izbrannye proizvedeniâ: v 3-h t. / Anton P. Čehov. – Moskva: Hudož. Lit., 1976.

Čehov, Anton P. Dâdâ Vanâ: Sceny iz derevenskoj žizni v 4-h d. / Anton P. Čehov. – Moskva: Iskusstvo, 1966. – 72 p.

Čehov, Anton P. Dama s sobačkoj / Anton P. Čehov. – Moskva: Rus. âz., 1976. – 224 p.

Čehov, Anton P. Dom s mezoninom: Povesti i rasskazy / Anton P. Čehov. – Moskva: Hudož. Lit., 1983. – 303 p.

Čehov, Anton P. Drama na ohote: Povest'; rasskazy / Anton P. Čehov. – Stavropol': Kn. izd-vo, 1984. – 512 p.

Čehov, Anton P. Dramatičeskie proizvedeniâ: v 2-h t. / Anton P. Čehov. – Leningrad: Iskusstvo, 1985.

Čehov, Anton P. Dramaturgiâ. Pis'ma / Anton P. Čehov. – Voronež: Izd-vo Voronež. un-ta, 1983. – 512 p.

Čehov, Anton P. Duel': Povesti / Anton P. Čehov. – Barnaul: Alt. Kn. izd-vo, 1984. – 585 p.

Čehov, Anton P. Iz Sibiri; Ostrov Sahalin; Rasskazy; Pis'ma / Anton P. Čehov. – Irkutsk: Vost. Sib. Kn. izd-vo, 1985. – 416 p.

Čehov, Anton P. Lebedinaâ pesnâ / Anton P. Čehov. – Moskva: Sov. Rossia, 1990. – 108 p.

Čehov, Anton P. O literature / Anton P. Čehov. – Moskva: Goslitizdat, 1955. – 404 p.

Čehov, Anton P. Odnoaktnye p'esy, inscenirovki i rasskazy / Anton P. Čehov. – Moskva: Iskusstvo, 1954. – 336 p.

Čehov, Anton P. Ostrov Sahalin: [Iz putevyh zapisok] / Anton P. Čehov. – Moskva: Sov. Rossiâ, 1984. – 366 p.

Čehov, Anton P. P'esy / Anton P. Čehov. – Moskva: Hudož. Lit., 1982. – 303 p.

Čehov, Anton P. Pis'ma: V 6-ti t. / Anton P. Čehov. – Moskva: Kn. Izd-vo pisatelej, 1913-1915.

Čehov, Anton P. Povesti. Rasskazy / Anton P. Čehov. – Moskva: Sovremennik, 1984. – 287 p.

Čehov, Anton P. Step'; Povesti; Rasskazy / Anton P. Čehov. – Moskva: Hudož. Lit., 1980. – 351 p.

Čehov, Anton P. V sumerkah: Očerki i rasskazy / Anton P. Čehov. – Moskva: Nauka, 1986. – 571 p.

Čehov, Anton P. Višnevyj sad: P'esa / Anton P. Čehov. – Moskva: Det. Lit., 1981. – 95 p.

***

Anton P. Cehov // Nobel contra Nobel. – Bucureşti: Cartea Românească, 1998. – P. 54-58.

Anton P. Cehov // 100 de scriitori notorii ai lumii: viaţa, activitatea, opera. – Chişinău: Epigraf, 2006. – P. 254-258.

Burt, Daniel S. Anton P. Cehov / Daniel S. Burt // Burt, Daniel S. 100 cei mai mari scriitori ai lumii. – Bucureşti: Lider, 2005. – P. 246-148.

Cehov, Anton P. În amintirea contemporanilor / Anton P. Cehov. – Bucureşti: ESPLA, 1960. – 468 p.

***

Cehov - o sută de ani de la moarte // Adevărul literar şi artistic. – 2004. – 20 iul. – P. 7.

Danţiş, Gabriela. Cehov, Anton P. / Gabriela Danţiş // Scriitori străini: Mic dicţ. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1981. – P. 109-110.

*__Dodul, A__. Cehov, Anton P. / A. Dodul // Enciclopedia sovietică moldovenească. vol. 7. – Chişinău, 1977. – P. 324-325.

Korth, M. Anton P. Cehov - tragicul în viaţa de toate zilele / M. Korth // Lexicon: faţa nevăzută a personalităţilor lumii. – Timişoara, 2004. – P. 66.

Lumea intimă a lui [Anton P.] Cehov // Luceafărul. – 2002. – Nr. 21. – P. 21.

Sitaru, Valeria. Neiubirile lui [Anton P.] Cehov / Valeria Sitaru // Luceafărul. – 2007. – Nr. 11. – P. 19.

***

Anton P. Čehov: Stat'i, issledovaniâ, publikacii. – Rostov n/D.: Kn. izd-vo, 1954. – 216 p.

Anton P. Čehov v vospominaniâh sovremennikov. – Moskva: Hudož. lit., 1986. – 734 p.

Anton P. Čehov-velikij hudožnik slova: Sb. st. – Rostov n/D: Kn. izd-vo, 1960. – 262 p.

Čehov i ego vremâ: Sb. st. – Moskva: Nauka, 1977. – 359 p.

Čehov i Lev Tolstoj: Sb. – Moskva: Nauka, 1980. – 328 p.

Čehov i teatr; Pis'ma; Fel'etony; Sovremenniki o Čehove - dramaturge. – Moskva: Iskusstvo, 1961. – 503 p.

Čehov i teatral'noe iskusstvo: Sb. nauč. tr. – Leningrad: LGITMIK, 1985. – 195 p.

Cehov: [Sbornik materialov]. – Moskva: Izd-vo Akad. nauk SSSR, 1960. – 974 p.

***

Gorlanova, Nina. Pis'mo o Čehove / Nina Gorlanova // Novyj mir. – 2004. – Nr. 11. – P. 161-163.

Kataev, Valentin. Negipsov Čehov / Valentin Kataev // Lit. gaz. – 2007. – 28 febr. – P. 6.

Konstantinov, V. Dva domika Čehova: [âltinskij dom-muzej A. P. Čehova] / V. Konstantinov // Izvestiâ. – 2006. – 1 sept. – P. 33.

Križanovskij, N. Prozrenie Men'šikova: K voprosu o vzaimovliânie kritika i pisatelâ [A. P. Čehov] / N. Križanovskij // Lit. Rossiâ. – 2008. – 22 aug. – P. 14.

Men'šikov, M. O pamâti A. P. Čehova / M. Men'šikov // Naše nasledie. – 2004. – Nr. 70. – P. 72-78.

Potapova, E. Orientir v čehovskom mire / E. Potapova // Bibliografiâ. – 2008. – Nr. 4. – P. 105-107.
Rogovskaâ-Sokolova, M. Molodoj Čehov / M. Rogovskaâ-Sokolova // Lit. gaz. – 2003. – 1-7 aug. – P. 7.
Suhih, Igor'. Russkaâ literatura XIX veka: [A. P. Čehov] / Igor' Suhih // Znamâ. – 2007. – Nr. 12. – P. 207-228.
Turkov, A. Portret pisannyj trost'û: [A. P. Čehov] / Andrej Turkov // Lit. gaz. – 2008. – 30 iul. – P. 6.

M. Ş.

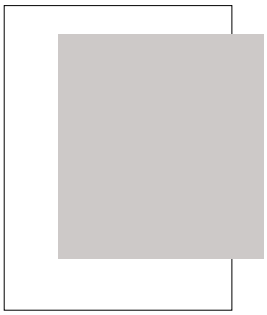

Ioan ZMEU
1860-1922

Cântăreţ bisericesc, profesor de muzică religioasă şi compozitor.

S-a născut la 30 ian. 1860, la Botoşani. Se stinge din viaţă la 28 apr. 1922, la Curtea de Argeş.

Primele lecţii de psaltichie le face cu tatăl său Emanoil Zmeu, la Şcoala de muzică bisericească din Botoşani. Urmează studiile la Constantinopol, Atena şi Ierusalim cu renumiţi dascăli ai Orientului Ortodox, unde se perfecţionează ca un cântăreţ bisericesc.

Activitatea profesională: protopsalt al Bisericii Balş din Dumbrăveni, jud. Botoşani; profesor de muzică vocală la Şcoala de cântăreţi bisericeşti din Râmnicul Vâlcea (1882-1886); la Curtea de Argeş (1886-1894) şi la Mitropolia din Bucureşti (din 1894).

În anul 1901 revine la Curtea de Argeş, reluându-şi activitatea de protopsalt la Şcoala de cântăreţi bisericeşti.

A semnat muzică psaltică: *Cele unsprezece slave ale Evangheliilor duminicale prelucrate în mod practic* (1886); *Utrenier şi Liturghier cari cuprinde cele mai frumoase şi alese cântări al celor mai mulţi autori bisericeşti* (1892); *Anastasimator practic, rarograbnic, prelucrat după Macarie, Anton Pann şi Dimitrie Suceveanu* (1903); *Catavasier musical, tonul Utreniei şi tonul Liturghiei* (1907); *Slujba bisericii* (1908).

A scris lucrări didactice: *Extract din teoria musicei eclesiastice, pentru uzul şcoalelor de cântăreţi din ţară* (Bucureşti, 1903).

BIBLIOGRAFIE:
Buzilă, Serafim. Zmeu, Ioan / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreţilor din Moldova. – Chişinău: Museum, 1999. – P. 486.
Buzilă, Serafim. Zmeu, Ioan / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Interpreţii din Moldova: Lexicon encicl. (1460-1960). – Chişinău: ARC, 1996. – P. 470.
Cosma, Viorel. Zmeu, Ioan / Viorel Cosma // Cosma, Viorel. Muzicienii români: Compozitorii şi muzicologii: Lexicon. – Bucureşti: Ed. Muzicală a Uniunii Compozitorilor, 1970. – P. 470.
Ionescu, Gh. Zmeu, Ioan / Gh. Ionescu // Ionescu, Gh. Lexicon al celor care, de-a lungul veacurilor, s-au ocupat cu muzica de tradiţie în România. – Bucureşti: Diogene, 1994. – P. 374-375.
Sava, Iosif. Zmeu, Ioan / Iosif Sava, Luminiţa Vartolomei // Mică enciclopedie muzicală. – Craiova: Aius, 1997. – P. 335.

T. N.

Revista MOLDOVA de la NISTRU
1920-1922, 1925

„Revistă ilustrată scrisă pe înţelesul poporului", editată de Cercul Moldovenesc, înfiinţat în dec. 1919, care lansase prin poezia lui Eminescu *La arme!* o chemare la unitate către românii din toate unghiurile României Mari. A contribuit la luminarea poporului, dorind să pună, cu ajutorul preoţilor şi învăţătorilor, la îndemâna ţăranilor basarabeni, literatură de calitate.

Apare săptămânal la Chişinău, din ian. 1920 până în noiemb. 1922; 1925, sub conducerea unui comitet condus de Dimitrie V. Păun [Pan] şi Iorgu Şt. Tudor. Publicaţia apare de 4 ori pe lună, în format de 24x32cm.

Primul număr conţine o notă biografică închinată lui Alexei Mateevici, oferită de fratele poetului, Vasile Mateevici, după care urmează textul poeziei *Limba noastră*.

Pe paginile revistei *Moldova de la Nistru* au fost publicate o serie de lucrări artistice în proză şi versuri, printre care: M. Sadoveanu vol. *Orhei şi Soroca* (fragment), N. N. Beldiceanu *Nuşi Tulliu* (în Nr. 3-4, 1922); poezii de Pan Halippa, Zaharia Stancu, I. U. Soricu, Sergiu V. Cujbă *Imnul Basarabiei unite* (în Nr. 1, 1920), I. Buzdugan, I. Dragoslav, G. Tutoveanu, O. Goga *La Akkerman* ş.a.

Au colaborat cu articole D. V. Păun *Teodor T. Burada* (în Nr. 21-22, 1920), Liviu Marian *Tudor Pamfile* (în Nr. 1-2, 1922) etc.; cu amintiri Iorgu Tudor *Sub ruşi* (în Nr. 6-10, 1925).

Revista *Moldova de la Nistru* a fost imprimată la tipografiile *Glasul Ţării* şi *Luceafărul*, fiind copertată de Ion Popa şi V. Grigoriu şi reprodusă după D. Stoica şi N. Grigoriu.

Alţi colaboratori: Al. T. Stamatiad, Leon T. Boga, I. Dongorozi, Valeriu Bora, T. Inculeţ, A. Murafa, N. Mirea ş. a.

BIBLIOGRAFIE:
Caliga, G. Moldova de la Nistru / G. Caliga // Caliga, G. Almanahul dicţ. al presei din România şi a celei româneşti de pretutindeni. – Bucureşti, 1926. – P. 118.
Hangiu, I. Moldova de la Nistru / I. Hangiu // Hangiu, I. Dicţionarul presei literare româneşti. 1970-1990. – Bucureşti: Ed. Fundaţiei Culturale Române, 1996. – P. 293.
Pânzaru, Ludmila. Moldova de la Nistru / Ludmila Pânzaru // Pânzaru, Ludmila. Presa basarabeană de la începuturi până în anul 1957. – Chişinău: Epigraf, 2002. – P. 238.
Ţopa, Tudor. Moldova de la Nistru / Tudor Ţopa // Ţopa, Tudor. Chişinău: Encicl. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 318.

T. N.

CALENDAR NAȚIONAL

Februarie

2010

Luni	1
Marți	2
Miercuri	3
Joi	4
Vineri	5
Sâmbătă	6
Duminică	7
Luni	8
Marți	9
Miercuri	10
Joi	11
Vineri	12
Sâmbătă	13
Duminică	14
Luni	15
Marți	16
Miercuri	17
Joi	18
Vineri	19
Sâmbătă	20
Duminică	21
Luni	22
Marți	23
Miercuri	24
Joi	25
Vineri	26
Sâmbătă	27
Duminică	28

125 de ani de la naşterea lui IORGU TUDOR, poet, prozator, publicist şi traducător (1 febr. 1885 – 7 dec. 1974).

70 de ani de la naşterea lui ION CIUBOTARU, matematician, profesor universitar (2 febr. 1930 – 13 iun. 2003). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 33-34*.

70 de ani de la naşterea pictorului – decorator PETRU GHERMAN (2 febr. 1940).

60 de ani de la naşterea lui SERAFIM URECHEANU, om politic şi de stat, fost Primar General al municipiului Chişinău (2 febr. 1950). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 34-36*.

125 de ani de la naşterea preotului şi profesorului de teologie român VALERIU IORDĂCHESCU (2 febr. 1885 – 11 mart. 1975).

140 de ani de la naşterea poetei şi prozatoarei italiene ADA NEGRI (3 febr. 1870 – 11 ian 1945).

80 de ani de la naşterea pictorului englez GILLIAN AYERS (3 febr. 1930).

75 de ani de la naşterea MARIEI COSNICEANU, lingvistă, specialistă în domeniul antroponimiei naţionale, conferenţiar (4 febr. 1935). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 36-38*.

75 de ani de la stingerea din viaţă a lui MIHAIL MINCIUNĂ, membru în Sfatul Ţării (1884 – 4 febr. 1935).

60 de ani de la naşterea dirijorului de orchestră PETRE NEAMŢU (4 febr. 1950). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 55-57*.

270 de ani de la naşterea poetului şi muzicianului suedez CARL MIKAEL BELLMAN (4 febr. 1740 – 11 febr. 1795).

55 de ani de la naşterea lui VALERIU CANŢER, specialist în fizica şi electronica corpului solid, academician (5 febr. 1955). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 38-40*.

55 de ani de la naşterea prozatorului şi publicistului BORIS DRUŢĂ (5 febr. 1955).

200 de ani de la naşterea compozitorului şi folcloristului norvegian OLE BORNEMAN BULL (5 febr. 1810 – 17 aug. 1880).

80 de ani de la naşterea lui CONSTANTIN MATCOVSCHI, profesor universitar, doctor în medicină şi inventator (5 febr. 1930).

55 de ani de la naşterea lui ION DIVIZA, poet, umorist, ziarist şi traducător (7 febr. 1955).

65 de ani de la naşterea dramaturgului şi poetului GHEORGHE CALAMANCIUC (7 febr. 1945).

125 de ani de la naşterea romancierului şi dramaturgului american SINCLAIR LEWIS (7 febr. 1885 – 10 ian. 1951).

75 de ani de la naşterea pictorului şi graficianului GHENADIE DMITRIEV (8 febr. 1935).

90 de ani de la naşterea lui ELI ŞLEAHU, personalitate distinctă în ştiinţa medicală, epidemiolog şi imunolog, doctor habilitat în medicină, profesor universitar, membru titular al Academiei de Ştiinţe din SUA, stabilit în Israel (8 febr. 1920 – 28 iun. 2005).

100 de ani de la naşterea lui JACQUES LUCIEN MONOD, biolog, genetician şi profesor universitar francez, laureat al Premiului Nobel (9 febr. 1910 – 31 mai 1976).

100 de ani de la naşterea cântăreţei de operă şi actriţei de film MARIA CEBOTARI (10 febr.

1910 – 9 iun. 1945). *A se vedea şi art. din CB 1999, p. 141-146*.

200 de ani de la naşterea pictorului de origine maghiară MIKLÓS BARABÁS (10 febr. 1810 – 12 febr. 1898).

60 de ani de la naşterea actorului MIRCEA SOŢCHI-VOINICESCU (10 febr. 1950 – 30 dec. 2008).

80 de ani de la naşterea ALEXANDREI PRIMAC, om de cultură şi de stat, viceministru al culturii (12 febr. 1930).

80 de ani de la naşterea actorului VICTOR BURHART (12 febr. 1930 – 4 sept. 1981).

75 de ani de la naşterea lui PETRU CĂRARE, poet, prozator, publicist şi dramaturg (13 febr. 1935). *A se vedea şi art. din CB 1995, p. 14-16; CN 2005, p. 45-46*.

100 de ani de la naşterea lui WILLIAM BRADFORD SHOCKLEY, fizician englez, laureat al Premiului Nobel (13 febr. 1910 – 12 aug. 1989). A inventat tranzistorul.

100 de ani de la naşterea istoricului şi criticului literar VASILE COROBAN (14 febr. 1910 – 19 oct. 1984). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 51-53*.

85 de ani de la naşterea istoricului medievist PAVEL DMITRIEV (DIMITRIU) (14 febr. 1925 – 14 apr. 1996). A se vedea şi art. din CB 1995, p. 2- 4; CN 2000, p. 66.

80 de ani de la naşterea lui ANATOL DRUMEA, specialist în domeniul tectonicii, seismotectonicii şi seismologiei, academician (14 febr. 1930). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 49-51*.

75 de ani de la naşterea lui GRIGORE VIERU, poet, membru de onoare din străinătate (1990) şi membru corespondent al Academiei Române (1993) (14 febr. 1935 – 18 ian. 2009). A se vedea şi art. din CB 1995, p. 17-19; CN 2005, p. 51-53.

80 de ani de la naşterea pictoriţei române, originară din Basarabia, ELENA UŢĂ-CHELARU (14 febr. 1930). Nepoată a lui Gheorghe Bezviconi. *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 48-49*.

80 de ani de la naşterea criticului şi istoricului literar, academician HARALAMBIE CORBU (15 febr. 1930). *A se vedea şi art. din CB 1995, p. 5-6; CN 2000, p. 75-76; CN 2005, p. 54-55*.

70 de ani de a naşterea folcloristului VICTOR CIRIMPEI (15 febr. 1940). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 69-74*.

225 de ani de la naşterea lui LOUIS MARIE AURI NAVIE, om de ştiinţă francez în domeniul matematicii şi mecanicii (15 febr. 1785 – 23 aug. 1836).

80 de ani de la naşterea scriitorului şi traducătorului suedez, român originar din Banatul Sârbesc, ION MILOŞ (16 febr. 1930). *A se vedea şia art. din CN 2005, p. 56-58*.

90 de ani de la naşterea muzicologului LEONID BEROV (17 febr. 1920 – 1 febr. 1973).

75 de ani de la naşterea lui SERGIU DANILUIC, fizician, conferenţiar universitar, doctor în fizică (18 febr. 1935 – ?).

265 de ani de la naşterea lui ALESSANDRO VOLTA, fizician, inventator şi profesor italian (18 febr. 1745 – 5 mart. 1827).

220 de ani de la apariţia la Iaşi, a primului ziar în Principatele Române COURIER DE MOLDAVIE (18 febr. 1790 – 1 apr. 1790). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 77*.

125 de ani de la naşterea lui NIKOS KAZANTZAKIS, poet, prozator, eseist şi dramaturg grec (18 febr. 1885 – 26 oct. 1957). Considerat unul dintre cei mai importanţi şi cel mai tradus scriitor grec al sec. XX.

135 de ani de la naşterea lui NECTARIE COTLARCIUC, pedagog, savant teologic, publicist (19 febr. 1875 – 4 iul. 1937).

85 de ani de la naşterea matematicianului şi profesorului universitar VALENTIN BELOUSOV (20 febr. 1925 – 23 iul. 1988). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 59-60*.

75 de ani de la naşterea lui ARHIP CIBOTARU, poet, prozator şi dramaturg (20 febr. 1935). *A se vedea şi art. din CB 1995, p. 7-10; CN 2005, p. 58-59*.

95 de ani de la naşterea profesorului universitar, savant în domeniul geologiei, NICOLAE TOPOR (21 febr. 1915).

75 de ani de la naşterea lui TIMOTEI MELNIC, profesor universitar, critic şi istoric literar (22 febr. 1935). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 62-63*.

555 de ani de la apaiţia BIBLIEI DE LA MANZ, în 42 de rânduri, prima lucrare imprimată de Gutenberg (23 febr. 1455).

60 de ani de la naşterea scriitorului HARALAMBIE MORARU (23 febr. 1950). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 78-80*.

55 de ani de la naşterea cântăreţei de muzică populară MARIA ILIUŢ (23 febr. 1955). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 63-64*.

70 de ani de la naşterea pictorului-decorator SILVIA VRÂNCEANU (24 febr. 1940).

70 de ani de la naşterea poetului şi traducătorului român, de origine basarabeană, VIRGIL BULAT (24 febr. 1940).

85 de ani de la organizarea PATRIARHIEI ROMÂNE (25 febr. 1925).

75 de ani de la naşterea pictorului MIHAI LEPĂDATU (25 febr. 1935 – 5 sept. 1999).

75 de ani de la naşterea lui TEODOR CIORIC, protozoolog, profesor universitar, doctor habilitat în biologie (26 febr. 1935 – 23 noiemb. 1992).

70 de ani de la naşterea lui PAVEL GOIA, fagotist, dirijor şi profesor (27 febr. 1940).

80 de ani de la naşterea lui VALENTIN SOBOLEV, specialist în domeniul opticii semiconductorilor, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (28 febr. 1930).

80 de ani de la naşterea lui LEON NEIL COOPER, fizician american, laureat al Premiului Nobel (28 febr. 1930). A cercetat împrăştierea mionilor în substanţă.

Iorgu TUDOR
1885-1974

Poet, prozator, publicist şi traducător.

S-a născut la 1 febr. 1885, în s. Stâncăuţi, jud. Bălţi, în familia ţăranilor Maria şi Ştefan Tudor. Se stinge din viaţă la 7 dec. 1974, la Bucureşti, fiind înmormântat la cimitirul Mănăstirii Cernica. A făcut Şcoala primară din satul de baştină, apoi studii medii la Chişinău.

Se manifestă plenar pe tărâmul scrisului. În 1906 a colaborat la revista *Luminătorul*; la editarea revistei de limba română *Făclia Ţării*, confiscată de la primul număr (în colaborare cu C. Costinovici, 1912); apoi la gazeta, ulterior revista *Cuvânt Moldovenesc* (1913).

A mai redactat revistele şi ziarele: *Lira Basarabiei* (1912); *Pământ şi Voie*; *Soldatul Moldovean* (1917); *Moldova de la Nistru* (ajutat şi cu fondurile puse la dispoziţie de Comitetul Ostăşesc din Chişinău, 1920-1923); *Pe drumuri noi* (1924-1928); *Poetul* (1937-1938); *Itinerar* (de scurtă durată, publicaţie la care a fost director) etc.

A colaborat la publicarea unui şir de poezii, povestiri şi romane.

A participat la Primul Război Mondial. S-a manifestat şi ca om politic. În 1917, la 20 octombrie, a fost ales deputat în Sfatul Ţării. Adept al Partidului Naţional Moldovenesc, a aderat la Blocul Moldovenesc, cea mai revoluţionară fracţiune din acele timpuri. În 1918 a deţinut funcţia de secretar în Comisia Constituţională (18-27 mai); membru în Comisia a doua de redactare şi în Comisia de Lichidare; a votat pentru Unirea Basarabiei cu România (27 mart. 1918); a fost consilier municipal şi judeţean, ajutor de primar la Chişinău (1920, 1932-1933); vicepreşedinte al Societăţii scriitorilor şi publiciştilor din Basarabia.

A semnat cu diferite pseudonime: *Iuriu Iujnâi*, *Gh. Stâncă*, *Iorgu Vârtej* etc.

În vara anului 1921 a absolvit la Iaşi nişte cursuri de perfecţionare, specializându-se în pedagogie, profesând limba şi literatura română.

Activitatea literară şi-o începe în 1904, scriind în limba rusă balada *Hoţul*, care are subtitlul *Legendă moldovenească* (despre haiducul Tobultoc, cunoscut în Basarabia anilor '20-'30 ai sec. XIX). A editat volumul *Sub steagul străin. Povestire din vremuri grele de război* (Lemberg, 1915), care se păstrează la Biblioteca Academiei Române. Este cunoscut prin cărţile *Nopţi ale iubirii* (poezii, în limba rusă, 1905); *Rumânskaiâ muza* (traduceri din poezia românească, 1916); *Urme sfinte* (poezii biblice, 1940); *Pe frontul Manciuriei* (roman apărut în revista *Itinerar*, 1940); *Bezne* (poezii, 1943); *Nervi şi flăcări* (poezii, 1940); *Un revelion în pădure* (povestiri, 1943) etc.

A fost unul dintre traducătorii operelor lui Mihai Eminescu în limba rusă.

Cea mai însemnată lucrare a autorului este *Mişcarea cultural-socială a Basarabiei după Unire. 1918-1940*, structurată în trei capitole: *Societăţi culturale*; *Ziare şi reviste*; *Scrisul şi scriitorii basarabeni*, care relevă o amplă cunoaştere a culturii româneşti din Basarabia. Un exemplar al manuscrisului se păstrează la Biblioteca „M. Eminescu" a Universităţii din Iaşi.

În 1944 se refugiază defenitiv în România, stabilindu-se cu traiul la Bucureşti.

A fost recunoscut ca personalitate remarcabilă şi decorat cu: *Steaua României*; *Coroana României* în grad de Ofiţer; Medalia *Regele Ferdinand I*; *Răsplata muncii* etc.

BILIOGRAFIE:

Bobână, Gheorghe. Tudor, Iorgu / Gheorghe Bobână // Bobână, Gheorghe. Prezenţe basarabene în spiritualitatea românească: Dicţ. enciclo. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 277.

Chiriac, Alexandru. Tudor, Iorgu / Alexandru Chiriac // Chiriac Alexandru. Membrii Sfatului Ţării (1917-1918): Dicţ. enciclo. – Bucureşti: Ed. Fundaţiei Culturale Române, 2001. – P. 150-151.

Cimpoi, Mihai. O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia / Mihai Cimpoi. – Chişinău: ARC, 1997. – 431 p.

Nazar, Valeriu. Tudor, Iorgu / Valeriu Nazar // Nazar, Valeriu. Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia 1812-2006. – Chişinău: Prut Internaţional, 2007. – P. 445.

Tudor, Iorgu. Figuri contemporane din Basarabia: Dicţ. enciclo. – Chişinău: ARPID, 1939. – P. 132.

***

Colesnic, Iurie. Un basarabean devotat până la sacrificiu cauzei naţionale: [Iorgu Tudor, membru al Sfatului Ţării, adept al Partidului Naţional Moldovenesc, a votat Unirea Basarabiei cu România] / Iurie Colesnic // Flux: ed. de vineri. – 2000. – 27 oct. – P. 7.

Cuţarov-Aldea, Chiril. Un animator al culturii basarabene - Iorgu (Gheorghe) Tudor / Chiril Cuţarov-Aldea // Glasul Naţiunii. – 1992. – 1 mai. – P. 6.

T. N.

Serafim URECHEANU
1950

Politician, preşedinte al formaţiunii *Alianţa "Moldova Noastră"*. A fost primar general al municipiului Chişinău (1994-2005) şi prim-ministru interimar al Republicii Moldova (5-17 febr. 1999).

S-a născut la 2 febr. 1950, în s. Larga, r-nul Briceni.

În perioada 1969 şi 1974 a urmat cursurile Institutului Politehnic din Chişinău, Facultatea de inginerie civilă şi industrială,

obţinând calificarea de inginer constructor.

Studii de doctorantură la Academia de Studii Economice a Moldovei. Doctor în ştiinţe economice (1998). Doctor habilitat în ştiinţe economice (2002).

A fost inginer în cadrul Întreprinderii de construcţii Briceni (1976-1978). În anul 1978 a fost cooptat în cadrul structurilor politice din raionul Briceni. A deţinut funcţia de şef al Direcţiei industrie, transporturi şi construcţii, apoi pe cea secretar doi al Comitetului raional al PCM Briceni (1978-1983). Între anii 1983-1985, a studiat la Şcoala Politică Superioară din Leningrad (azi Sankt Petersburg, Rusia). Reîntors în Republica Moldova, activează în cadrul Comitetului Central al PCM. Deţine, pentru scurt timp, funcţia de inspector şi, în acelaşi an, este transferat la Comitetul raional Anenii Noi al PCM, al doilea secretar. În noiemb. 1985 a fost ales preşedinte al Comitetului executiv raional Anenii Noi (1985-1987).

A lucrat apoi în cadrul Federaţiei Sindicatelor Independente din Republica Moldova (1987-1994), mai întâi ca vicepreşedinte, apoi ca prim-vicepreşedinte şi preşedinte. În paralel, pentru o perioadă, este deputat în Parlamentul Republicii Moldova (1991-1994), conducând fracţiunea deputaţilor independenţi.

La 9 aug. 1994, a fost numit în funcţia de primar al municipiului Chişinău, reales succesiv ca primar general în cadrul alegerilor din 1999 şi 2003. Deţine funcţia de primar al mun. Chişinău între anii 1994-2005. Are o contribuţie majoră la susţinerea, dezvoltarea culturii în municipii: numeroase manifestări culturale, deschiderea unor noi biblioteci de carte românească, dezvelirea de noi busturi pe *Aleea Clasicilor*, renovarea de monumente (inclusiv, reconstruirea Clopotniţei Catedralei din Chişinău) etc. Susţine şi contribuie direct la organizarea mai multor forumuri şi conferinţe internaţionale la Chişinău sub egida ONU, UNESCO, NATO, TACIS etc. De asemenea, este coautor la vol. 9 al monografiei: *Scientific and Technological Achievements Related to the Development of European Cities*, NATO ASI Series.

Este membru titular al Congresului Puterilor Locale şi Regionale al Consiliului Europei, preşedinte al Federaţiei Puterilor Locale şi Regionale din Republica Moldova (din 1996), preşedintele Federaţiei de Şah a Republicii Moldova (din 1995), preşedintele Filialei Moldovenești a Academiei Internaţionale de Inginerie.

În anul 2001 devine preşedinte al Mişcării social-politice *Alianţa Independenţilor*. Din anul 2003 devine copreşedinte al Partidului *Alianţa Moldova Noastră*, iar în anul 2004 este ales lider al Blocului electoral *Moldova Democrată*. La 18 apr. 2005 renunţă la funcţia de primar de Chişinău în favoarea celei de deputat în Parlamentul Republicii Moldova. În cadrul Parlamentului, deţine funcţia de membru al Biroului Permanent, fiind în paralel şi preşedinte al Partidului Alianţa *Moldova Noastră*. Reales deputat în Parlamentul Republicii Moldova în urma alegerilor din apr., apoi iul. 2009.

Este membru-coresponent al Institutului pentru Afaceri Internaţionale (Paris), membru-coresponent al Academiei Internaţionale de Informatizare de pe lângă ONU, *Doctor Magna cum Laudae* al Universităţii Libere Internaţionale din Chişinău, *Doctor Honoris Causa* al Institutului Internaţional Cultural prin corespondenţă, membru-corespondent al Academiei Internaţionale de Management, membru al Academiei Internaţionale de inginerie, membru-corespondent al Academiei de Cadre din Kiev (Ucraina).

Este decorat cu *Ordinul Republicii* (2000), ordinul *Insigna de Onoare*, ordinul *Pentru dezvoltarea ştiinţei şi învăţământului*, ordinele *Sfântul Dumitru* de gr. II, *Serghie Radonejski* şi *Sf. Stanislav*, acordate de Biserica Ortodoxă Rusă în persoana Patriarhului Rusiei, Alexie II, *Diploma Internaţională de Onoare* şi *Diploma de Recunoştinţă*, acordate de Asociaţia Internaţională a educatorilor pentru pacea mondială, diploma *Ad Honores* a Academiei Europene de Arte.

Cavaler de Onoare al FIDE.

A se vedea şi art. din *Calendar Naţional 2005*. – Chişinău, 2004. – P. 34-36.

BIBLIOGRAFIE:

Urecheanu, Serafim. Rămân al vostru: Interviuri. Atitudini. Reflecţii / Serafim Urecheanu. – Chişinău: Litera, 2003. – 1048 p.

Urecheanu, Serafim. Rolul managementului municipal în dezvoltarea economiei regionale: (Experienţa mondială şi posibilităţile implementării ei în Republica Moldova): Teză de doctor habilitat / Serafim Urecheanu. – Chişinău, 2002. – 313 p.

***

Urecheanu, Serafim. "În faţa oamenilor de cultură mă închin până la pământ": interviu cu primarul Serafim Urecheanu / consemnare: Nadina Gheorghiţă // Capitala. – 2002. – 29 iun. – P. 8.

Urecheanu, Serafim. Cu privire la organizarea şi desfăşurarea Sărbătorii corale a elevilor din municipiul Chişinău / Serafim Urecheanu // Capitala. – 2003. – 31 mai. – P. 16.

***

Filip, Iulian. Foarfeca lui Urecheanu ori serafimopisanie ori... / Iulian Filip. – Chişinău: Grafema Libris, 2003. – 185 p., il.

Rec.: Cimpoi, Mihai. Pledoarie pentru valori / Mihai Cimpoi // Viaţa Basarabiei. – 2003. – Nr. 2. – P. 193-194.

Rec.: Curchi Lilia „Foarfeca lui Urecheanu": un segment de istorie a Chişinăului şi a Republicii Moldova / Lilia Curchi // Capitala. – 2003. – 26 apr. – P. 16.

Rec.: Roibu, Nicolae. Iulian Filip şi Foarfeca lui Urecheanu / Nicolae Roibu // Timpul. – 2003. – 25 apr. – P. 24.

V. M.

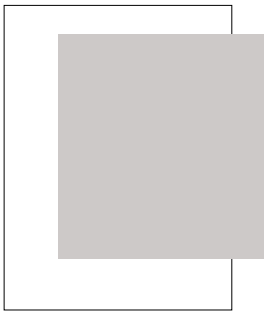

Valeriu IORDĂCHESCU
1885-1975

Teolog şi preot.

S-a născut la 2 febr. 1885, în Sadomeni-Iaşi, într-o familie preoţească - fratele Cicerone Iordăchescu, tatăl lor fiind preotul Dumitru Iordăchescu. Se stinge din viaţă la 11 mart. 1975, în Bucureşti.

Studiază la Seminarul teologic inferior de trei ani din Roman (1896-1899), apoi la Seminarul de patru clase *Veniamin* din Iaşi (1900-1904). Urmează Facultatea de Teologie din Bucureşti (1904-1908), obţinând licenţa cu teza *Substanţa sufletului* (1908).

Activitatea şi-a desfăşurat-o mai ales ca preot la biserica *Golia* din Iaşi (1914), profesor la Seminarul Teologic *Sf. Andrei* din Galaţi (1914-1919). Între anii 1919-1921 activează ca superior al Bisericii Ortodoxe Române din Paris. După finisarea Cursurilor de filosofie şi teologie de la Sorbona, *Collège de France,* şi la Institutul Catolic se întoarce în România, unde este numit profesor şi director la Seminarul Teologic *Veniamin* din Iaşi (1921-1925). A fost profesor de morală la Facultatea de Teologie din Chişinău (1927-1941) apoi la cea din Cernăuţi-Suceava, până la pensionare (1947).

Scrie lucrări de teologie, cursuri universitare precum *Filosofie morală*, *Partea generală* (1939). Colaborează la alcătuirea cărţii *Învăţătura de credinţă ortodoxă* (1952).

Publică studii şi eseuri în revistele bisericeşti precum: *Biserica Ortodoxă Română*, *Luminătorul din Chişinău*, *Candela din Cernăuţi* etc.

Traduce şi publică lucrarea filosofului Jacques Maritain, publică un manual de religie pentru clasa întâi a gimnaziului unic (1947).

Membru în Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Iaşilor, în Congresul Naţional Bisericesc. Preşedinte al Consistoriului apelativ metropolitan din Iaşi şi preşedinte al Asociaţiei clerului moldovean.

***

Maftei, Ionel. Iordăchescu, Valeriu / Ionel Maftei // Maftei, Ionel. Personalităţi ieşene. Omagiu. vol. 7. – Iaşi. 1997. – P. 146-148.

***

Iordăchescu, Valeriu [Resursă electronică]www.crestinortodox.ro /847,26-valeriu-iordăchescu

Iordăchescu, Valeriu [Resursă electronică]www.crestinorodox.ro/../847, 26-valeriu-iordăchescu/1018-dictionarul-teologilor-români

M. P.

Ada NEGRI
1870-1945

Poetă şi prozatoare italiană.

S-a născut la 3 febr. 1870, la Lodi, Italia, într-o familie de meşteşugari, Giuseppe Negri şi soţia lui Vittoria Cornalba. Se stinge din viaţă la 11 ian. 1945, la Milano.

A funcţionat ca profesoară la o şcoală pentru copii creştini şi de meşteşugari. Mai târziu este angaja tă la o şcoală normală, la Milano.

A debutat cu volumul de poezii *Tempeste* (Furtuni, 1891), urmat de culegerea de versuri *Fatalità* (Fatalitate, 1892), marcând o sensibilitate nouă a literaturii italiene de la sfârşitul sec. XIX.

A mai publicat cărţile de versuri: *Maternità* (Maternitate, 1904); *Dal profondo* (Din adânc, 1910); *Esilio* (Exil, 1914); *Il libro di Mara* (Cartea Mariei, 1919); *I canti dell 'isola* (Cântecele insulei, 1924); volumul de povestiri *Le solitarie* (Solitarele, 1917) şi romanul autobiografic *Stella mattutina* (Steaua dimineţii, 1921); *Vespertina* (Cântecele de seară, 1931) şi *Il dono* (1936) etc.

A avut un mare succes şi în patrie, şi în străinătate, fiind tradusă în Franţa, Germania, Rusia ş. a.

În 1940 a devenit prima femeie membră a Academiei Italiene.

***

Danţiş, Gabriela. Negri, Ada / Gabriela Danţiş // Danţiş, Gabriela. Scriitorii străini: Mic dicţ. enciclop. – Bucureşti, 1981. – P. 410-411.

***

Ada Negri [Resursă electronică] // http://www.encyclopedia.org/Ada-Negri

Ada Negri [Resursă electronică] // http://www.encyclopedia.stateuniversity.com/Ada-Negri

Ada Negri [Resursă electronică] // http://www.wikipedia.org/wiki/Ada-Negri

T. N.

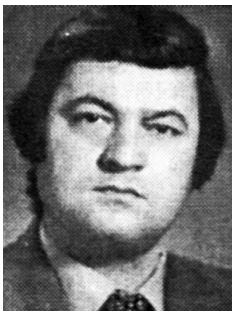

Petre NEAMŢU
1950

Dirijor de orchestră.

S-a născut la 4 febr. 1950, în s. Lunga, r-nul Soroca.

Îşi face studiile la Şcoala de muzică *Ştefan Neaga* din Chişinău, cu Dionis Chiroşca la acordeon (1968); urmează studiile la Institutul de Arte *G. Musicescu* din Chişinău (astăzi *Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice*).

Dirijor al orchestrelor de muzică populară *Hora* (1971-1972), *Veselia* (1973-1985) din Chişinău; director artistic şi prim-dirijor al Orchestrei de muzică populară *Folclor* a Radioteleviziunii din Chişinău, propus de Dumitru Blajinu (din 1985 până în prezent). Orchestra a participat la

numeroase concursuri de muzică populară precum *Maria Tănase* de la Craiova (1995), la concursurile de interpretare a romanţelor *Crizantema de aur*, desfăşurate la Târgovişte. De asemenea orchestra i-a acompaniat pe marii interpreţi de muzică populară din Moldova, chiar şi pe cei din alte genuri: M. Bieşu, M. Munteanu, M. Ivănuş.

Colaborează cu Lucreţia Ciobanu, Margareta Clipa, Mihai Ciobanu, Mihail Bătrânu, Vasile Iovu, Nina Ermurachi, Constantin Baranovschi ş. a.

Este autorul lucrării metodice *Metodă de acordeon,* în colaborare cu D. Chiroşca (1984).

Lansează discografiile: *Romanţe şi cântece moldoveneşti*, *Eu mă uit în sat cu dor*, *Drag mi-i să trăiesc pe lume*, *În amintirea mamei*, *E linişte în codrul verde*, *Tinereţe floare dulce*, *Frunzuliţă şi-o lalea*, *La marginea satului*, *Când se face primăvară*, *Sunt nevastă, am copii*, *Ţara mea, frumoasă ţară*, *Satul meu - grădină dulce*, *Pădure şi iar pădure* etc.

Distincţii şi premii: Artist Emerit din Republica Moldova (1989); medalia *Meritul civic* (1993); ordinul *Gloria Muncii* (2000).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2000*. - Chişinău, 2000. – P. 55-57.

BIBLIOGRAFIE:

Înregistrări AV.

Neamţu, Petre. Hora noastră din bătrâni: Melodii interpretate la: fluier, caval, ocarină, flaut-alto) / Petre Neamţu. – Chişinău, 2002.

***

Buzilă, Serafim. Neamţu, Petre / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreţilor din Moldova. – Chişinău: Museum, 1999. – P. 318-319.

Caciuc, Anatol. Un dirijor la hotarul anilor... [Petre Neamţu la 50 de ani] / Anatol Caciuc // Dialog. – 2000. – 4 febr. – P. 8.

Cibotaru, Alexandru. Steaua lui Petre Neamţu / Alexandru Cibotaru // Capitala. – 2000. – 9 febr. – P. 4.

Cazacliu, Aurelia. Cea mai de preţ avere - folclorul neamului: [dirijorul şi instrumentistul Petre Neamţu] / Aurelia Cazacliu // Univers muzical. – 2003. – Nr. 3. – P. 39-40.

Cazacliu, Aurelia. Un nume de referinţă în artă - Petre Neamţu / Aurelia Cazacliu // Făclia. – 2003. – 25 ian. – P. 5.

Roibu, Nicolae. Neamţu, Petre / Nicolae Roibu // Roibu, Nicolae. Cei care sunt...: dialoguri, eseuri, medalioane şi întâmplări cu personalităţi din Republica Moldova. – Timişoara, 2003. – P. 250-253.

Roibu, Nicolae. Maestrul Petre Neamţu ne invită la Palatul Naţional / Nicolae Roibu // Flux: cotid. naţ. 2000. – 3 febr. – P. 4.

***

Neamţu, Petre [Resursă electronică]www.turism.md/rom/oficialnews/2126-21kb.

Neamţu, Petre [Resursă electronică]www.timpul.md/articole/2009/05/14/2126.

M. P.

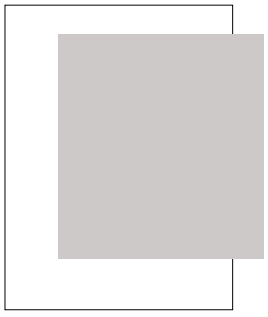

Mihail MINCIUNĂ
1884-1935

Om politic, publicist.

S-a născut în 1884 în s. Bogzeşti, jud. Orhei. Feciorul ţăranului Nicolae Minciună. Se stinge din viaţă la 4 febr. 1935, în s. Bogzeşti, Orhei.

Practică jurnalismul. Participă la înfiinţarea Partidului Naţional Moldovenesc şi devine membru în comitetul de conducere sub direcţia lui P. Gore. Face parte din lista candidaţilor de deputaţi pentru Adunarea Constituantă Rusă, din partea cooperatorilor moldoveni.

Colaborator al publicaţiilor: *Cuvânt moldovenesc, Moldova de la Nistru*, publică în *Basarabia literară*, *artistică*, *politică şi socială* studiul *Scriitori şi publicişti români basarabeni* (1929). A fost desemnat ca redactor al ziarului naţional *Soldatul moldovan*, împreună cu Iorgu Tudor. La reluarea editării publicaţiei *Cuvânt moldovenesc* este numit din nou redactor. Este deputat în Sfatul Ţării. În cadrul Sfatului, a fost membru în prima Comisie de redactare. După Unirea din 1918 a fost deputat în primul Parlament românesc. A fost un bun ziarist, dar şi un folclorist pasionat.

BIBLIOGRAFIE:

Chiriac, Alexandru. Minciună, Mihail / Alexandru Chiriac // Chiriac Alexandru. Membrii Sfatului Ţării: 1917-1918: Dicţ. – Bucureşti: Ed. Fundaţiei Centrale Române, 2001. – P. 122.

Colesnic, Iurie. Minciună, Mihail / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Basarabia necunoscută: vol.2. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 188-191.

Colesnic, Iurie. Minciună, Mihail / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Generaţia Unirii. – Chişinău: Museum, 2004. – P. 253-255.

Colesnic, Iurie. Minciună, Mihail / Iurie Colesnic // Sfatul Ţării: Enciclop. – Chişinău, 1998. – P. 209-210.

Minciună, Mihail // Prezenţe basarabene în spiritualitatea românească (sec. al XIX-lea - prima jumătate a sec. al XX-lea): Dicţ. / alcăt. Gheorghe Bobână, Lidia Troianowski. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 198-199.

M. P.

Valeriu CANŢER
1955

Fizician, specialist în fizica stării condensate şi ingineria electronică, doctor habilitat, profesor universitar, academician.

S-a născut la 5 febr. 1955, în s. Zahorna, r-nul Şoldăneşti.

După absolvirea cu menţiune a Universităţii de Stat din Moldova (1977), se angajează ca inginer la Institutul de Fizica Aplicată al

Academiei de Ştiinţe a Moldovei. În perioada 1977-1980, a urmat doctorantura la Institutul de Fizică *P.N. Lebedev* al Academiei de Ştiinţe din Moscova, devenind doctor în ştiinţe fizico-matematice, specialitatea *Fizica teoretică* (1980). În 1990, la AŞM îşi susţine teza de doctor habilitat în ştiinţe fizico-matematice, specialitatea *Fizica semiconductorilor şi dielectricilor*. Profesor universitar USM (1997).

Stagii de perfecţionare şi postdoctorale: Centrul Internaţional de cercetări la temperaturi criogenice şi câmpuri magnetice puternice, Wroclaw, Polonia (1986-1987), Centrul Internaţional de Fizică Teoretică, Trieste, Italia (1996); Universitatea Warwick, Marea Britanie (2000).

În cadrul Institutului de Fizică Aplicată al Academiei de Ştiinţe a Moldovei, a ocupat succesiv funcţiile: cercetător ştiinţific inferior (1981-1983), cercetător ştiinţific superior (1983-1989), cercetător ştiinţific coordonator (1989-1991), cercetător ştiinţific principal (1991-1992), şef de Laborator Fizica temperaturilor joase (1992-1996), şef de Laborator Fizica LISES (1996-2006). Din anul 2006, până în prezent, este cercetător ştiinţific principal al Institutului de Inginerie Electronică şi Tehnologii Industriale al AŞM. De asemenea, a deţinut şi funcţiile: director adjunct al Laboratorului Internaţional de Supraconductivitate şi Electronică a Solidului IFA AŞM (1996-2000), director adjunct IFA AŞM (1997-2000), director LISES IFA AŞM (2000-2006), academician-coordonator al Secţiei de Ştiinţe Matematice, Fizice şi Tehnice a AŞM (2000-2004), membru al Prezidiului AŞM (2000-2004), academician-coordonator al Secţiei de Ştiinţe Fizice şi Inginereşti (2005 - prezent), membru al Consiliului Suprem pentru Ştiinţă şi Dezvoltare Tehnologică (2005 - prezent), preşedinte al Societăţii Fizicienilor din Republica Moldova (1996 - prezent), preşedinte al Asociaţiei pentru Ştiinţă, Educaţie, Cultură şi Artă din Republica Moldova (2005 - prezent).

Activitatea didactică: lector prin cumul la Institutul Pedagogic Tiraspol (1981-1982), conferenţiar prin cumul la Universitatea Tehnică a Moldovei (1982-1988), profesor universitar (conferenţiar până în 1997) la Universitatea de Stat din Moldova (1988 - prezent). Profesor invitat la universităţi din străinătate: Trieste, Italia (1996), Centrul ENEA Frascati, Italia (1996), Warwick, Anglia (2000), Augsburg şi Osnabrueck, Germania (2001, 2002, 2003, 2005), L'Ecole Normale Superieure, Paris, Franţa, 2006, Loughborough, Marea Britanie (2007), Iaşi (1996-1998) şi Cluj (1997).

A dezvoltat direcţia ştiinţifică *Fizica proceselor electronice în materiale şi nanostructuri cu anizotropie a caracteristicilor cvasiparticulelor*.

Cercetările legate de dezvoltarea teoriei structurii şi proprietăţilor electronice ale compuşilor semiconductori şi supraconductori, precum şi ale structurilor cuantice, investigarea efectelor electronice de ordonare şi coexistenţă a mai multor faze, elaborarea tehnologiilor şi principiilor fizice noi în proiectarea microdispozitivelor electronice s-au manifestat într-o serie de rezultate importante. A contribuit efectiv la dezvoltarea de cercetări tehnologice şi experimentale ale materialelor şi structurilor stării condensate, care deschid posibilităţi noi în electronica microdispozitivelor prin ingineria de anizotropie, defecte şi interfaţare. Rezultatele cercetărilor microstructurilor şi microfirelor şi-au găsit expresie în crearea anumitor dispozitive şi produse.

Este autorul a peste 350 de lucrări ştiinţifice, inclusiv 8 monografii, 4 manuale universitare.

Autor a 12 brevete de invenţie.

Activitatea de expertiză şi consultanţă: expert la Programul European INTAS (1998-2006), expert la Programul MRDA-CRDF (2000-2007), preşedinte al Consiliului Republican de Expertiză de pe lângă Consiliul Suprem pentru Ştiinţă şi Dezvoltare Tehnologică (1999-2003), membru al Colegiului Ministerului Economiei (2002-2004), membru al Plenarei Comisiei Supreme de atestare (2002-2004), membru al Comisiei de Expertiză al CNAA (1993 - prezent), membru al Consiliilor Specializate *Fizica semiconductorilor şi dielectricilor*, *Fizica teoretică*, *Fizica corpului solid* pentru conferirea gradelor ştiinţifice (1990-2004), membru al Consiliului Ştiinţific al Institutului Unificat, Dubna, Rusia (2003-2008), preşedinte al Comitetului Internaţional de Expertiză şi Consultanţă al Institutului Unificat, Dubna, Rusia (2008 - prezent), membru al Comitetului Executiv al Societăţii Europene de Fizică (2003 - prezent), membru al Consiliului Executiv al Uniunii Balcanice de Fizică (2005 - prezent), membru al Consiliului Guvernamental pentru energie regenerabilă (2006 - prezent).

Este redactor-şef al revistei *Moldavian Journal of Physical Sciences*, membru al colegiului revistei *The Annals: Metalurgy and Material Sciences*, membru al colegiului de redacţie ale revistelor *Intellectus, Fizica şi tehnologiile moderne*, *Akademos*. Este membru al Consiliului editorial *Ştiinţa* şi membru al Comisiei Republicane pentru editarea manualelor (din 2008). Membru al Colegiului redacţional al *Enciclopediei Moldovei*.

Membru corespondent (1995) şi membru titular al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (2000). Este membru al Academiei Internaţionale de Termoelectricitate (1997), membru corespondent al Academiei de Ştiinţe şi Arte Româno-Americane (1999), *Doctor Honoris Causa* al Academiei Internaţionale de Informatizare (2000), Om Emerit al Republicii Moldova (2005), membru de onoare al Institutului Internaţional de Fizică, Marea Britanie (2007), *Doctor Honoris Causa* al Universităţii de Stat din Tiraspol (2007).

Premii şi distincţii: laureat al Premiului Republican pentru tineret în domeniul ştiinţei şi tehnicii (1983), Premiul Prezidiumului AŞM pentru activitate ştiinţifică (1992), Premiul anual VIP 2002 – *VIP în ştiinţă*, laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova în domeniul ştiinţei şi tehnicii (2004), Medalia de Argint la Salonul invenţiilor Geneva (2001), Medalia de Aur la Salonul invenţiilor Bruxelles (2003), Medalia *60 de ani ai AŞM* (2006), Medalia *60 de ani ai USM* (2006), Medalia de Argint la Salonul Internaţional *Inventica*, Bucureşti (2007), Medaliile expoziţiei *Infoinvent* (2001-2007).

A se vedea şi art. din *Calendar Naţional 2005*. – Chişinău, 2005. – P. 38-40.

BIBLIOGRAFIE:

Nicolaescu, I.I. Fizica corpului solid: Note de curs pentru studenţii fac. de fizică, electroradiofizică şi al. Partea 1 / I.I. Nicolaescu, V.G. Canţer. – Chişinău: [S.n.], 1991. – 224 p.

Nicolaescu, I.I. Fizica corpului solid: Partea 2 / I.I. Nicolaescu, V.G. Canţer, I.M. Tighineanu. – Chişinău: [S.n.], 1991. – 263 p.

Nicolaescu, I.I. Fizica corpului solid: Partea 3 / I.I. Nicolaescu, V.G. Canţer. – Chişinău: [S.n.], 1991. – 206 p.

***

Canţer, Valeriu // Membrii Academiei de Ştiinţe a Moldovei: Dicţ.: 1961-2006. – Chişinău: Ştiinţa, 2006. -- P. 33-35.

To the 50th anniversary of academician Valeriu Canţer, professor, doctor hability in physics and mathematics, Moldova state prize laureate // Moldavian Journal of Physical Sciences. – 2005. – Vol. 4, Nr. 1. – P. 130-134.

***

Academicianul Valeriu Canţer [Resursă electronică] // old.ournet.md/~kantser/index.html

V. G. Kantser [Resursă electronică] //http://www.6pr.pl/pliki/plik.html?id=9207.

Boris DRUŢĂ
1955

Prozator, publicist, poet, avocat.

S-a născut la 5 febr. 1955, în s. Inești, r-nul Orhei.

Absolveşte şcoala de meserii, obţinând profesia de sudor electric. Urmează Facultatea de Drept a Universităţii de Stat din Moldova (1980). Activează ca jurist şi consultant în probleme de drept.

A debutat în literatură fiind încurajat de maestrul Al. Cosmescu. Scrie povestiri, nuvele, romane, dramaturgie, poezie, publicistică, piese muzicale.

Cărţi de proză şi versuri editate: *La Ineasca* (povestiri, nuvele, schiţe) (1989), *O femeie îşi caută... pantalonii* (schiţe, nuvele, povestiri umoristice) (1997), *Catacomba* (povestiri, nuvele, cu tematică socială) (1998), *Un jaz pentru mileniul trei* (se abordează problema evreiască, a rromilor, istoria neamului) (1999), *Copiii serenadelor* (include două romane de proporţii) (2000), *Sarcofagul* (nuvele, poezii, publicistică cu tematică politică) (2000), *Luciana* (include un roman despre prima dragoste, precum şi nuvele, schiţe, arabescuri) (2002), *Flori de dor pentru Şalom* (nuvele, povestiri, poezii dedicate spiritualităţii evreieşti; contribuţiei evreilor la cultura basarabeană) (2004), *Între viaţă şi moarte* (prima carte de versuri). Un mare ciclu de versuri este publicat în *Literatura şi artea* din 19 sept. 2002, intitulat *Păsări uitate în zbor*.

Membru al Uniunii Ziariştilor din Republica Moldova (1990). Membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1993).

BIBLIOGRAFIE:

Druţă, Boris. Catacomba / Boris Druţă. – Chişinău: Cartier, 1998. – 283 p.

Druţă, Boris. Copiii serenadelor / Boris Druţă. – Chişinău, 2000. – 302 p.

Druţă, Boris. Între viaţă şi moarte / Boris Druţă. – Chişinău: Pontos, 2001. – 95 p.

Druţă, Boris. Luciana / Boris Druţă. – Chişinău: Cartier, 2002. – 339 p.

Druţă, Boris. O femeie îşi caută... pantalonii / Boris Druţă. – Chişinău: Ed. EUS, 1997. - 286 p.

Druţă, Boris. Un jaz pentru mileniul trei / Boris Druţă. – Chişinău: Ed. Uniunii Scriitorilor, 1999. – 216 p.

***

Druţă, Boris. Grigore Vieru – Ceahlăul Basarabiei / Boris Druţă // Lit. şi arta. – 2005. – 10 noiemb. – P. 4.

Druţă, Boris. Jazul Republicii Moldova pentru mileniul trei / Boris Druţă // Glasul Naţiunii. 1998. – 30 sept. - 7 oct. – 14 oct. – P. 3, 3. 3.

Druţă, Boris. Lidia Ungureanu între amor şi mister / Boris Druţă // Lit. şi arta. - 2005. – 6 oct. – P. 4.

Druţă. Boris. Un letopiseţ al unui cronicar contemporan / Boris Druţă // Glasul Naţiunii. – 1998. – 11 noiemb. – P. 2.

***

Druţă, Boris. Ce ştim despre cel pe care-l cunoaştem: interviu cu avocatul Boris Druţă / consemnare: L. Bobână // Dreptul. – 2005. – Nr. 1. – 6 ian. – P. 8.

***

Calcea, Andrei. Druţă, Boris / Andrei Calcea // Personalităţi orheiene. Dicţ. encicl. – Chişinău: Pontos, 2003. – P. 71.

Cimpoi, Mihai. Druţă, Boris / Mihai Cimpoi // Cimpoi, Mihai. O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia. – Chişinău: ARC, 1996. – P. 235.

Druţă, Boris // Localităţile Republicii Moldova: Itinerar documentar publicistic ilustrat: vol. 7. : H/Le.: [referiri la baştina lui B. Druţă şi la creaţia sa] – Chişinău: Draghiştea, 2007. – P. 465.

Zbârciog, Vlad. Druţă, Boris / Vlad Zbârciog // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2006. – Chişinău: Prut Internaţional, 2007. – P. 193. - [Art. semnat: V. Z.].

***

Druţă, Boris [Resursă electronică] www. wikipedia org/wiki Boris Druţă-22k.
Druţă, Boris [Resursă electronică] www. poezie.ro/index.php/author
Druţă, Boris [Resursă electronică] www. poezie, proză, biografie

M. P.

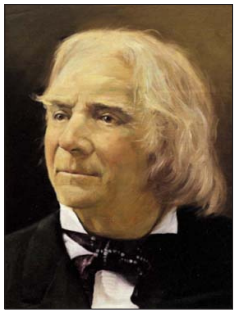

Ole Borneman BULL
1810-1880

Compozitor, folclorist şi mare virtuoz norvegian al viorii.

S-a născut la 5 febr. 1810, la Bergen, Norvegia, în familia unui farmacist. Se stinge din viaţă la 17 aug. 1880, la Lysoen, localitate de lângă Bergen.

Primele deprinderi de vioară le capătă la Şcoala Muzicală Regală din Bergen. Apoi, de sine stătător, învaţă să cânte la vioară, interpretând melodii populare, auzite de la muzicanţii ambulanţi.

(Peste ani, fiind întrebat de regele danez Frederic VI cine i-a fost profesorul, el va spune: *„Munţii Norvegiei”*).

Deja de la vârsta de 9 ani, era prima vioară în orchestra Teatrului Municipal şi debutează ca solist în orchestra Filarmonicii din Bergen.

În 1828, este trimis pentru a studia teologia la Universitatea din Christiania (Oslo de astăzi), însă doar peste câteva luni, devine dirijorul unei societăţi muzical-dramatice şi se implică în viaţa politică de aici. Silit să părăsească ţara, se află un timp în Germania, unde va studia dreptul, apoi vine la Paris şi se dedică muzicii (1831). În 1840, împreună cu Franz Liszt, a interpretat *Sonata Kreutzer* a lui Beethoven, impresionând mult publicul. Interpretarea lui Ole Bull la vioară este comparată de către Robert Schumann cu cea a faimosului Niccolo Paganini.

În anii 1830-1840 a călătorit mult cu concerte triumfale prin Europa, şi capătă renumele de mare virtuoz. A susţinut multe concerte şi în centrele culturale din Rusia, din America de Nord şi de Sud.

A sprijinit autodeterminarea naţională a Norvegiei (independenţă faţă Suedia şi Danemarca).

A iniţiat o campanie pentru promovarea elementului naţional în artă şi literatură, convins că artistul trebuie să se inspire din bogăţia folclorului. În activitatea sa concertistică, el însuşi includea în program variaţii din folclorul norvegian.

În 1850 a fost promotorul şi fondatorul primului teatru naţional în Bergen, având ca motto: *“Piese norvegiene, actori norvegieni, muzică norvegiană şi balet norvegian”*. (În 1852 îl va invita la acest teatru pe Henrik Ibsen, care timp de de mai mult de şase ani a dirijat montarea a peste o sută de piese, a schiţat singur decorul, învăţând să cunoască perfect cerinţele scenei şi care a compus - conform clauzelor contractului - câte o piesă pe an. Aşa a apărut seria de piese inspirate din folclorul şi din istoria ţării).

Un alt mare merit al lui Bull a fost că l-a remarcat pe viitorul compozitor Edvard H. Grieg, propunându-l pentru o bursă de studii la Conservatorul din Leipzig.

În 1853, devine cetăţean american şi face o încercare nereuşită de a constitui în SUA, în Pennsylvania, o comunitate norvegiană, numită *Oleana.* (Aventura lui Bull a servit lui H. Ibsen ca prototip pentru drama *Peer Gynt,* scrisă în 1868). Din anul 1860, a locuit alternativ în Europa şi în America.

BIBLIOGRAFIE:

Bull, Ole [Resursă electronică] // http://www.violinman.com/Violin_Family/performer/Violinist/bull/0001.htm
Ole Bornuman Bull [Resursă electronică]//http://en.wikipedia.org/wiki/Ole_Bull;
Ole Bornuman Bull [Resursă electronică]//http://www.peoples.ru/art/music/classical/ole_bornuman_bull/
Ole Bornuman Bull [Resursă electronică]//http://www.russianlyrics.com/name/ole_bornuman-bull/
Remembering Ole Bull's dream [Resursă electronică]//http://www.norway.org/News/archive/2002/200204bull
Ole Bull's New Norway [Resursă electronică]//http://www.phmc.state.pa.us/ppet/olebull/page1.asp?secid=31
Ole Bornuman Bull [Resursă electronică]//http://promuzikantov.ru/ule_bullj_18101881

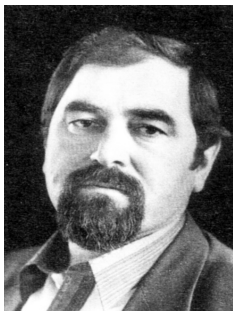

Ion DIVIZA
1955

Poet, umorist, ziarist, traducător.

S-a născut la 7 febr. 1955, în s. Stolniceni, Lăpuşna.

A studiat la Facultatea de Ziaristică a Universităţii de Stat din Moldova (1980). Debut editorial cu maxime în culegerea *Dintre sute de catarge*, în acelaşi an.

Publică miniaturi, articole, versuri satirico-umoristice. Activează la publicaţiile periodice precum *Viaţa satului*, *Vocea poporului*, *Chipăruş*, *Literatura şi arta,* la un şir de reviste literare din România. Redactor al revistei de satiră şi diverstisment *Post-Scriptum*, secretar literar la Teatrul *Satiricus – I. L. Caragiale* din Chişinău, redactor al revistei de satiră şi umor *Pardon.* A apărut în mai multe culegeri de epigrame şi în antologia *Trei decenii de epigramă* (Bucureşti) (1999).

Este autorul cărţilor de epigrame: *Tinerică mi-am luat* (1998), *Constelaţia Post-Scriptum* (în colab., 1999), *Săgetat de o idee* (2000), *Pilat din… poantă* (2001), *Kami-*

kaze (2005), *Caragiale să ne judece* (2006), *Amuzament cu abonament* (2007), *Gândul la lumi ce nu există* (2006).

Deţinător al unor prestigioase premii în cadrul festivaluruilor de epigramă desfăşurate în România şi în Moldova, inclusiv Marele Premiu al Festivalului Naţional *Bachus-97* din Focşani şi al premiilor Festivalului Naţional *Eterna epigramă* (Cluj-Napoca, 1997, 1998 şi 1999).

Membru al Uniunii Epigramiştilor din România (1993); preşedinte al Asociaţiei Epigramiştilor din Republica Moldova; membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova, care i-a acordat pemiul special pentru volumul de epigrame *Săgetat de o idee* (2000).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Diviza, Ion. Argint viu pe scândura scenei / Ion Diviza. – Chişinău: Universitas, 2003. – 128 p.

Diviza, Ion. Kamikaze. Două măşti aceeaşi faţă: lacrimă şi surâs / Ion Diviza. – Chişinău, 2005. – 164 p.

Diviza, Ion. Pilat din… poantă / Ion Diviza. – Chişinău: Prut Internaţional, 2002. – 128 p.

Diviza, Ion. Săgetat de o idee: Epigrame / Ion Diviza. – Chişinău: Universiats, 2000. – 103 p.

***

Diviza, Ion. Alt deceniu cu teatrul Satiricus / Ion Diviza // Capitala. – 2001. – 20 oct. – P. 8.

Diviza, Ion. Caragiale să ne judece [Anul Caragiale. Teatrul Municipal Satiricus l-a marcat cu două premiere: „O scisoare pierdută" şi „Jertfe patriotice"] / Ion Diviza // Capitala. – 2002. – 28 sept. – P. 10.

Diviza, Ion. Toamna surprizelor la Satiricus: [începutul noii stagiuni la Teatrul Satiricus – I. L. Caragiale] / Ion Diviza // Timpul. – 2003. – 31 oct. – P. 15.

***

Cimpoi, Mihai. Diviza, Ion / Mihai Cimpoi // Cimpoi, Mihai. Istoria literaturii române din Basarabia: compendiu. – Chişinău: Litera, 2003. – P. 331.

Ciocanu, Anatol. Diviza, Ion / Anatol Ciocanu // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2006. – Chişinău: Prut Internaţional, 2007. – P. 177-178. - [Art. semnat: An. C.].

Grecu, Sandu. Dramaturgii s-au rătăcit, iar regizorii... se caută: [interviu cu regizorul, maestru al artei dir. artistic al Teatrului Satiricus] / Sandu Grecu; consemnare Ion Diviza // Lit. şi arta. – 2001. – 16 aug. – P. 7.

Grigorescu, Grigore. Tragismul umoristului consacrat: [Ion Diviza, portret de creaţie] / Grigore Grigorescu // Lit. şi arta. – 2003. – 13 noiemb. – P. 5,8.

***

Diviza, Ion [Resursă electronică] // www.uniuneascriitorilor.md/Fise-SV-P.html-215k.

Diviza, Ion [Resursă electronică] // www.poezie.ro/indexphp/article /118651/definiţii pentru dragoste

Diviza, Ion [Resursă electronică] // www. satiricus.md/-26k.

Diviza, Ion [Resursă electronică] // www.ziarulfăclia.ro/Festivalul naţional-ETERNA-EPIGRAMA

Diviza, Ion [Resursă electronică] // www. Blog.citate pedia ro/festivalul-national-de-epigrama-cat-e-buzaul-de-mare-2009htm.

M. P.

Gheorghe CALAMANCIUC
1945

Dramaturg şi poet.

S-a născut la 7 febr. 1945, în s. Mihoreni, ţinutul Herţa, jud. Dorohoi (în prezent – reg. Cernăuţi, Ucraina).

Absolveşte Facultatea de Filologie a Universitaţii de Stat *Al. Russo* din Bălţi.

Activităţi profesionale: director de şcoală, profesor de română, lector la Universitatea *Al. Russo* din Bălţi (din 1977), redactor literar la Teatrul Naţional *Vasile Alecsandri* (Bălţi).

Debut în presa periodică în calitate de colaborator la ziarul *Patria* din Făleşti. Colaborează la revistele: *Orizontul, Tetrul azi, Teatrul românesc*, *Cronica* (România), *Literatura şi arta*, *Viaţa Basarabiei*, *Contrafort*, *Semn*, *Sud-Est* (Republica Moldova).

Piese jucate*: Izvorul cu blesteme* (Teatrul *Ginta Latină*, Chişinău*), Împăratul îmbrobodit*, *Mărul fermecat*, *Ucigaşii mamei, ucigaşi*, *Deea - Fecioara din lacrima cerbului*, *Împărat de paie*, *Ultimul urmaş al lui Ştefan-Vodă* (Teatrul Naţional *V. Alecsandri* din Bălţi), *Ultima noapte de mileniu cu un copil îmbătrânit* (Teatrul *Luceafărul*, Chişinău), *Mărul fermecat* (Teatrul Dramatic din Petroşani, România), *Povestea lui Harap-Alb*, dramatizare în versuri după *Povestea lui Harap-Alb* de Ion Creangă (Teatrul de Stat Oradea), *Să mă iubeşti sinucigându-te*, *să te sinucizi iubindu-mă* (Teatrul Liber Silviu Silvian Fusu, Chişinău).

Publică în reviste recenzii la proză, cronici de teatru, numeroase articole de publicistică, fragmente de piese şi povestiri pentru copii, cicluri de versuri.

Tipăreşte operele: *Deea - Fecioara din lacrima cerbului* (basme pentru copii), *Caprele verzi* (1998), *Ispita înecului* (dramaturgie), *Poemele repaosului* (poezie) (2001), *Toamnele lui Adam* (poezie) (2004), *Salvaţi capra lui Creangă* (piese pentru copii) (2005), *Vise cu brânduşe* (2006).

Piese premiate la concursurile republicane de dramaturgie: *Casa umbrelor*, *Baladă neterminată, Ultima noapte de mileniu cu un copil îmbătrânit, Un dramaturg aproape ratat şi o târfă aproape genială*, *Împărat îmbrobodit*, *Ispita înecului*, *Câini cu colaci în coadă*, *Păziţi soarele*, *Ultimul urmaş al lui Ştefan-Vodă*, aceasta din urmă fiind deţinătoare a premiului *Cel mai bun text dramatic*, la Festivalul Naţional de Teatru, ediţia a II-a din 2004.

„*Gheorghe Calamanciuc ne oferă o carte pe care autorul o mai visează şi după ce a scris-o. O carte alcătuită din mai multe gânduri, sentimente, parabole, metafore, fraze, care pot fi rezumate într-un singur cuvânt: Doamne! Iar în*

acest cuvânt altădată începuse întreg Universul!" (Nicolae Dabija).

Membru al Uniunii Sriitorilor din Moldova, al Uniunii Scriitorilor din România, al Uniunii Teatrale din Republica Moldova.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Calamanciuc, Gheorghe. Caprele verzi / Gheorghe Calamanciuc.– Chişinău: ARC, 1998. – 121 p.

Calamanciuc, Gheorghe. Deea - Fecioara din lacrima cerbului: Basm pentru copii / Gheorghe Calamanciuc. - Chişinău: ARC, 1998. - 88 p.

Calamanciuc, Gheorghe. Ispita înecului / Gheorghe Calamanciuc. – Chişinău: Sivis, 2000. – 110 p.

Calamanciuc, Gheorghe. Poemele repaosului / Gheorghe Calamanciuc. - Chişinău: Sivis, 2001. – 99 p.

Calamanciuc, Gheorghe. Salvaţi capra lui Creangă: Piese / Gheorghe Calamanciuc. – Chişinău: Prut Internaţional, 2007. – 180 p.

Calamanciuc, Gheorghe. Ultimul urmaş al lui Ştefan-Vodă / Gheorghe Calamanciuc. – Chişinău: Tipogr. Centrală, 2005. – 206 p.

***

Calamanciuc, Gheorghe. Ca să ai un rost şi un rol în această viaţă : [actorul Teatrului „Vasile Alecsandri" din Bălţi, Ion Marcoci, la 50 de ani de la naştere] / Gheorghe Calamanciuc // Săptămîna. – 2004. – 30 apr. – P. 27.

Calamanciuc, Gheorghe. [Ponoasele demnităţii noastre atrofiate şi situaţia deplorabilă a limbii române] / Gheorghe Calamanciuc // Lit. şi arta. – 2000. – 6 iul. – P. 7.

Calamanciuc, Gheorghe. Prisosul de suflet al Bibliotecii Universitare bălţene: [Biblioteca Ştiinţifică a Universităţii de Stat „Al. Russo" din Bălţi] / Gheorghe Calamanciuc // Lit. şi arta. – 2003. – 9 oct. – P. 6.

***

Chiper, Grigore. Lumânări de noiembrie: referiri la opera lui Gheorghe Calamanciuc / Grigore Chiper // Contrafort. – 2004. – Nr. 12. – P. 5.

Ciubotaru, Adrian. Mai bine poet decât dramaturg [poemele lui Gheorghe Calamanciuc] / Adrian Ciubotaru // Basarabia. 2003. – Nr. 1-3. – P. 76-77.

Curtescu, Margareta. Poemele unui Adam îmbătrânit: [reflecţii pe marginea volumului de versuri „Poemele repaosului" de Gheorghe Calamanciuc] / Margareta Curetscu // Lit. şi arta. – 2005. – 3 febr. – P. 5.

Dabija, Nicolae. Psalmist la computer [pref. la vol. „Toamnele lui Adam" de Gheorghe Calamanciuc] / Nicolae Dabija. – Timişoara: Art Press, 2004. – P. 5.

Leahu, Nicolae. Poemele repaosului şi repaosul poeziei: pref. la vol. „Poemele repaosului" / Nicolae Leahu. – Chişinău: Sivis, 2001. – P. 4-6.

Ţopa, Efimia. Calamanciuc, Gheorghe / Efimia Ţopa // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2006. – Chişinău: Prut Internaţional, 2007. – P. 76-77.

***

Calamanciuc, Gheorghe [Resursă electronică]//www.contrafort.md/2004/1227/782.html-31k.

Calamanciuc, Gheorghe [Resursă electronică]//www.time-services.ro/catalog/salvaţi-capra-lui-creangă

Calamanciuc, Gheorghe [Resursă electronică]//www.poezia.3kro/autori html-1k.

Calamanciuc, Gheorghe [Resursă electronică]//www.mioritix. Tripod.com / discriptio/s15-15k

Calamanciuc, Gheorghe [Resursă electronică]//www.hasdeu.md/ro/resources.htm?pg.

Calamanciuc, Gheorghe [Resursă electronică]//www.uniuneascriitorilor.md/galeria-fotohtml-49k.

Calamanciuc, Gheorghe [Resursă electronică]//www.librariae eminescu.

M. P.

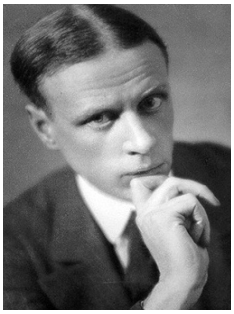

Sinclair LEWIS
1885-1951

Romancier, autor de proză scurtă şi dramaturg american, supranumit *Dickens al Americii*.

S-a născut la 7 febr. 1885, în Sauk Centre, statul Minnesota, în familia unui medic. Se stinge din viaţă la 10 ian. 1951, la Roma, Italia.

În 1903 intră la Universitatea Yale. În timpul studiilor a condus un timp revista acestei instituţii şi colaborează la publicaţiile locale. În vacanţe călătoreşte în Marea Britanie şi Republica Panama. Pentru scurt timp se alătură coloniei socialiste Helicon (1907), întemeiată de scriitorul Upton Sinclair.

După absolvire se stabileşte la New York, unde caută să-şi câştige existenţa, oferind ziarelor articole şi reportaje, apoi lucrează ca redactor la diferite edituri.

Primele scrieri, poezie romantică şi schiţe, apar în *Yale Courant* şi *Yale Literary Magazine*.

Opera sa include 22 de romane şi trei piese de teatru. Între 1914 şi 1919 a tipărit câteva romane, care nu au fost însă observate. În 1920 a publicat romanul *Main Street* (Strada principală), care îi şi marchează startul spre notorietate. Întâmpinată cu elogii, cartea obţine un succes de librărie enorm pentru acea vreme. Biograful lui, Mark Schorer, scrie că „*a fost cel mai senzaţional eveniment din istoria editurilor americane din secolul XX"* şi că autorul a câştigat cu acest roman aproximativ trei milioane de dolari. Succesele continuă cu romanul *Babbitt* (1922), considerat capodopera sa, apoi cu *Arrowsmith* (1925), distins cu Premiul *Pulitzer*, pe care îl refuză, în 1926, cu *Elmer Gantry* (1927), atacat de liderii religioşi şi interzis în unele oraşe americane şi *Dodsworth* (1929), care va fi ecranizat de John Ford.

După primirea Premiului Nobel, în 1930, Sinclair Lewis a mai publicat încă nouă romane, dintre care este reţinut, îndeosebi, *It Can't Happen Here* (Aici asta nu se poate întâmpla) (1935), despre alegerea unui preşedinte fascist în America. O dramatizare cu acelaşi nume i se joacă simultan în 21 de teatre din 17 state americane. Montarea de la Los Angeles, avându-l în rolul principal pe Morris Weisman, este cap de afiş cinci ani.

A fost membru al Academiei Americane de Arte şi Literatură şi primul scriitor american care a luat Premiul Nobel pentru Literatură (1930). Motivaţia Juriului Nobel: *"Pentru forţa şi plasticitatea artei lui descriptive, precum şi pentru darul de a crea cu ascuţime şi umor personaje reprezentând tipologii noi"*.

În 1975, criticul Martin Light, scria în *The Quixotic Vision of Sinclair Lewis* despre popularitatea lui Lewis şi că: *„Personajele sale principale sunt pionierul, doctorul, cercetătorul, omul de afaceri şi feministele"*.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Lewis, Sinclair. Babbitt: Roman / Sinclair Lewis; trad. de Sofia Marian. – Bucureşti: Ed. pentru Lit., 1965. – 479 p. – (Bibl. pentru toţi; 278).

Lewis, Sinclair. Coups de pompe gratis (Free Air): Roman / Sinclair Lewis. – Paris: Albin Michel, [S.a.]. – 346 p.

Lewis, Sinclair. Dodsworth: Roman / Sinclair Lewis. – Bucureşti: ELYLOR, 1993. – 466 p.

Lewis, Sinclair. Elmer Gantry: Roman / Sinclair Lewis. – Bucureşti: Ed. pentru Lit. Universală, 1963. – 575 p.

Lewis, Sinclair. Kingsblood, urmaşul regilor: Roman: În 2 vol. / Sinclair Lewis. – Bucureşti: Ed. pentru Lit., 1965. – (Bibl. pentru toţi).

Lewis, Sinclair. Main Street : Povestea Doamnei Carol Kennicott: În 2 vol. / Sinclair Lewis. – Bucureşti: Logos, 1993.

***

****Hutchisson, James M.** The Rise of Sinclair Lewis: 1920-1930; Sinclair Lewis: Biography & Autobiography / James M. Hutchisson. – Penn State Press, 2001. – 272 p.

Schorer, Mark. Sinclair Lewis: An American Life / Mark Schorer. – New York: McGraw-Hill Book Company, 1961. – 867 p.

Stirling, Nora. Who Wrote the Modern Classics? / Nora Stirling. – New York: The John Day Company, 1970. – 288 p.

***

Greenberg, Michael. Empire of clumsy speech: Richard Lingeman. Sinclair Lewis / Michael Greenberg // TLS : The Times Literary Supplement. – 2002. – Nr. 5202 – December 13. – P. 6.

***

Sinclair Lewis: Autobiography [Resursă bibliografică] // http://nobelprize.org/nobel_prizes/literature/laureates/1930/lewis-autobio.html

Sinclair Lewis [Resursă bibliografică] //http://www.answers.com/topic/sinclair-lewis

Sinclair Lewis Biography Summary [Resursă bibliografică] //http://www.bookrags.com/Sinclair_Lewis

Sinclair Lewis (1885-1951) [Resursă bibliografică]//http://www.csustan.edu/english/reuben/pal/chap7/lewis.html

V. M.

Ghenadie DMITRIEV
1935

Pictor, grafician.

S-a născut la 8 febr. 1935, în or. Şanhai (Shanghai), China.

Îşi face studiile la Şcoala de Artă Decorativă Aplicată din Nijni Tagil, Federaţia Rusă (1957), Şcoala Republicană de Arte Plastice *I. Repin* din Chişinău (1960).

Activitatea profesională: profesor la şcoala-internat din Ungheni (1960-1963), pictor la Fondul Plastic al UAP din Bălţi (din 1963).

A executat lucrările: *Toamnă, Moş Gheorghe*, *Pământul - ţăranilor*, *Maternitate, Despărţire, Întâlnire, Concert, Alarmă, Sonata lunii, Muză, Recviem, Sonata pământului, Mesa, Carnaval*, *Natură statică, Portretul tatei, Cioban, Cosmos, Noapte cu lună, Portretul unei studente* etc.

Participă la expoziţii republicane şi unionale, începând cu anul 1966; expoziţii personale - Bălţi (1985), Cernăuţi (1988), Lvov (1989) ş.a.

Achiziţii în colecţii de stat şi particulare.

Membru al Uniunii Artiştilor Plastici din RSSM (1968).

***

Colesnic, Iurie. Dmitriev, Ghenadie / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Colegiul Republican de Arte Plastice „Al. Plămădeală": Ghid encicl. – Chişinău: Museum, 2008. – P. 83.

*Dmitriev, Ghenadie // Literatura şi arta Moldovei: Encicl. vol. 1. – Chişinău, 1985. – P. 190.

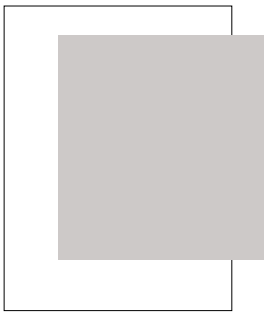

Eli Naum ŞLEAHOV
1920-2005

Epidemiolog, personalitate distinctă în ştiinţa medicală, profesor universitar, doctor habilitat, Om Emerit al Republicii Moldova, membru activ al Academiei de de Ştiinţe din New York. Considerat fondatorul şcolii epidemiologice din R. Moldova.

S-a născut la 8 febr. 1920, la Chişinău, într-o familie de intelectuali evrei. Se stinge din viaţă la 28 iun. 2005, în Israel.

În 1938, după absolvirea liceului *Alexandru Donici*, se înscrie la Facultatea medicină umană a Universităţii din Bucureşti, unde va studia timp de doi ani. Odată cu declanşarea celui de-al Doilea Război Mondial, îşi continuă studiile la Odesa, iar mai apoi la Taşkent (Uzbekistan). În anul 1942, după absolvirea Institutului de Medicină din Taşkent, îşi începe cariera de medic în calitate de epidemiolog în RASS Kara-Karakalpacă unde, concomitent, deţine şi funcţia de şef al Serviciului republican sanitaro-epidemiologic.

După terminarea războiului, în anul 1945, revine la Chişinău şi este numit şef-adjunct al Direcţiei sanitaro-epidemiologice a Ministerului Sănătăţii din Moldova.

În 1950, după susţinerea tezei de doctor în ştiinţe medicale, este angajat în calitate de colaborator ştiinţific la Institutul de cercetări ştiinţifice în domeniul igienei şi epidemiologiei din Moldova, unde a activat timp de 25 de ani: primii 10 ani în funcţia de şef al Departamentului Epidemiologie, iar mai apoi, pe parcursul a 15 ani (1960-1974) - în funcţia de director adjunct pentru activitatea de cercetare şi şef al Laboratorului de imunodiagnostic.

Concomitent, din 1967, conduce Catedra epidemiologie a Universităţii de Stat de Medicină şi Farmacie *Nicolae Testemiţeanu*, al cărei fondator este. Din 1974 până în 1990 activează în funcţia de şef titular al acestei catedre.

În 1966 susţine teza de doctor habilitat în ştiinţe medicale, iar în anul următor i se conferă titlul didactic profesor universitar şi titlul onorific Savant Emerit al Republicii Moldova.

A adus contribuţii semnificative în teoria medicinii. A studiat aspectele zooantroponozelor, elaborează clasificarea ecologică a bolilor infecţioase, acceptată şi aplicată atât în ţară cât şi peste hotare. A contribuit în realizarea studiului patogenezei şi imunologiei antraxului, în domeniul ştiinţei aplicative conduce şi participă personal la elaborarea preparatelor de diagnostic imunologic - Antraxina şi Tetanina, preparate care au o aplicare largă nu numai în practica medicală din ţară, dar şi de peste hotare.

Sunt mult apreciate de către specialişti lucrările în domeniul epidemiologiei infecţiilor respiratorii şi digestive, imunostimulării procesului vaccinal, profilaxiei infecţiilor intraspitaliceşti, mecanismului vertical de transmitere, realizate sub conducerea profesorului E. Şleahov.

A pregătit 24 de doctori şi doctori habilitaţi în ştiinţe medicale, precum şi un număr mare de specialişti-epidemiologi, care astăzi activează practic în toate centrele de medicină preventivă.

A publicat peste 400 de lucrări ştiinţifice, printre care 23 de cărţi, inclusiv monografii. De un deosebit succes printre medici şi studenţi se bucură şi astăzi ghidul *Epidemiologia practică,* care a fost reeditat de cinci ori la noi, fiind tradus şi editat în Franţa.

A fost preşedinte al Societăţii ştiinţifice a epidemiologilor, microbiologilor şi parazitologilor (1964-1990), precum şi Societăţii imunologilor (1978-1990) din Moldova, vicepreşedinte al Consiliului Ştiinţific medical de pe lângă Ministerul Sănătăţii din Republica Moldova (1960-1990), redactor şef-adjunct al revistelor *Ocrotirea sănătăţii*, *Curierul medical* (1977-1990), membru al Consiliului redacţional al revistei de *Microbiologie, epidemiologie şi imunohiologie* din Moscova (1967-1991), epidemiolog principal al Ministerului Sănătăţii (1974-1990), membru-expert al Comisiei Extraordinare Autoepidemice a Consiliului de Miniştri al Republicii Moldova (1946-1990), preşedinte al Comisiei republicane de atestare profesională a epidemiologilor, microbiologilor, imunologilor şi parazitologilor din republică. Membru al mai multor consilii ştiinţifice din Republica Moldova şi Ucraina, membru al Centrului Republican de terminologie pe lângă AŞM, membru al conducerii Societăţii de prietenie URSS - Franţa.

A ţinut prelegeri în probleme de epidemiologie în mai multe ţări (Franţa, România, Ungaria, Bulgaria, Cambodgia, Guineea, Senegal, Gabon etc.), a activat în calitate de lector la cursurile internaţionale de epidemiologie ale Institutului *Louis Pasteur* din Paris.

În anul 1990, după pensionare, se stabileşte cu traiul în Israel, unde a activat în calitate de cercetător principal în cadrul Departamentului de boli infecţioase al Centrului Medical Sheba din Tel Hashomer, afiliat Universităţii din Tel Aviv.

A fost distins cu patru Diplome de Onoare a Prezidiului Sovietului Suprem al RSSM şi decorat cu mai multe medalii. În anul 1992, la cel de al III-lea Congres al igieniştilor, epidemiologilor, microbiologilor şi parazitologilor, a fost ales membru de onoare al Societăţii Ştiinţifice a epidemiologilor, microbiologilor şi parazitologilor din R. Moldova.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

***Şleahov, Eli.** Bolile zooantroponozice şi profilaxia lor / Eli Şleahov. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1970. – 19 p.

***Şleahov, Eli.** Imunitatea şi vaccinările / Eli Şleahov, V.T. Sârbu. – Chişinău, 1966. – 16 p.

***Şleahov, Eli.** Leptospirozele / Eli Şleahov. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1970. – 19 p.

***Şleahov, Eli.** Profilaxia brucelozei şi a antraxului / Eli Şleahov. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1969. – 19 p.

Şleahov, Eli. Un centenar de cercetări ale răspunsului imun în antrax: achiziţii, paradoxuri, probleme: (Alocuţiune aniversară) / Eli Şleahov. – Chişinău, 2000. – 46 p. – (Savanţi-medici iluştri).

***Şleahov, Eli.** Vaccinările previn bolile / Eli Şleahov. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1980. – 17 p.

***Şleahov, Eli.** Bolile Variola şi profilaxia ei / Eli Şleahov. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1972. – 15 p.

***

Prisăcaru,Viorel. Eli Şleahov [Resursă electronică] //http://www.sanatatea.com/art/medici/1039-eli-sleahov.html

Jacques Lucien MONOD
1910-1976

Biolog şi genetician francez, laureat al Premiului Nobel pentru fiziologie şi medicină.

S-a născut la 9 febr. 1910, la Paris. A decedat la 31 mai 1976, la Cannes.

Şi-a făcut studiile la Liceul de la Cannes; Facultatea de ştiinţe naturale a Universităţii din Paris, al cărei licenţiat devine în 1931. Doctor în ştiinţe naturale (1941).

În 1953 ocupă postul de director al Departamentului de biochimie celulară de la Institutul *Louis Pasteur*. Este numit profesor de chimie la Universitatea Sorbona (1959); profesor la Catedra de biologie moleculară (1967); director al Institutului *Lois Pasteur* (1971).

A fost preocupat de descoperiri în domeniul fiziologiei şi geneticii, de activităţile de reglare a genelor. Şi-a adus contribuţia la înţelegerea mecanismelor moleculare ale proceselor genetice, demonstrând transcrierea bazelor ADN-ului cromozomial în ARN-ul mesager, care transmite ribozomilor citoplasmici informaţia ereditară de sinteză specifică a proteinelor.

A introdus conceptul de operon, care suspendă acţiunea genelor represoare în timpul sintetizării ARN-ului mesager şi explică activitatea profagilor în lizogenie. Monod este considerat descoperitorul sistemului operon care controlează acţiunea genelor bacteriene.

Membru de onoare din străinătate al Academiei Americane de Arte şi Ştiinţe (1960), membru de onoare din străinătate al Academiei Germane *Leopoldina* (1965), membru de onoare din străinătate al Academiei Naţionale de Ştiinţe din Washington (1968).

A fost destins cu Premiul Academiei de Ştiinţe din Paris (1955), medalia *Louis Rapkine* (Londra, 1958), Premiul Nobel pentru fiziologie şi medicină (1965), împreună cu A. Lwoff şi F. Jacob.

BIBLIOGRAFIE:

Monod, Jacques Lucien // Personalităţi ale ştiinţei: Mic dicţ. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1977. – P. 206.

Ochoa, George. Jacques-Lucien Monod / George Ocha, Melinda Corey // Ochoa, George. Ghidul cronologic al ştiinţei. – Bucureşti: All Educational, 2000. – P. 333.

***

Monod, Jacques Lucien // Axis: L'univers documentaire Hachette: Dictionnaire encyclopédique. vol. 4. – Paris, 1993. – P. 2057.

Monod, Jacques Lucien // Dictionnaire universel alphabétique et analogique des noms propres. vol. 4. – Paris, 1988. – P. 2146.

Monod, Jacques Lucien // The Encyclopaedia Americana. vol. 19. – Danbury, 1994. – P. 373.

Monod, Jacque Lucien // The New Encyclopaedia Britannica. vol. 8. – Chicago, 1993. – P. 262. - 263.

***

Jacques Monod [Resursă electronică] // http//en.wikipedia.org/wiki/

Jacques Monod [Resursă electronică] // http://nobelprize.org/nobel_prizes/medicine/laureates/

M. Ş.

Maria CEBOTARI

1910-1949

Cântăreaţă de operă, a fost una dintre cele mai mari soprane soliste şi actriţă română.

S-a născut la 10 febr. 1910, în Chişinău. Originară dintr-o familie de oameni simpli. Se stinge din viaţă la 9 iun. 1949, la Viena, acolo fiind înmormântată.

Studii: Şcoala Normală de fete *Florica Niţă* şi *Capela metropolitană* din Chişinău, condusă de M. Berezovschi, Conservatorul *Unirea* din Chişinău cu Maria Zlatov, Gavril Berezovschi (armonie). În 1923, solistă în corul catedralei Buna Vestire din Chişinău, condus de A. Iacovlev, cântă în public pasaje din operele *Tosca* şi *Aida*.

Debutează ca actriţă în piesa *Cadavrul viu* de Lev Tolstoi la Teatrul dramatic rus stabilit la Praga (1929). Îşi continuă studiile muzicale la Berlin, Germania (1929), sub îndrumarea prof. Oskar Daniel (canto). Este solistă la Opera de Stat din Dresda, în rolul lui *Mimi* din opera *Boema*, de Giacomo Puccini, şi fără a părăsi şi Opera de Stat din Berlin, joacă în filme turnate în Germania şi Italia, susţinând concerte, recitaluri şi spectacole în Europa. Ulterior a fost angajată ca solistă permanentă la Opera de Stat din Viena (1947-1949).

Reprezentaţiile sale lirice au cuprins operele: *Donna Diana* de N. Reznicek, *Răpirea din serai*, *Nunta lui Figaro*, *Flautul fermecat*, *Don Giovanni* de W. A. Mozart, *Salomeea*, *Arabella*, *Ariadna la Naxos*, *Cavalerul rozelor*, *Femeia tăcută* de R. Strauss, *Faust* de Ch. Gounod, *Romeo şi Julieta* de H. Sutemeier, *Evgheni Oneghin*, Iolanta, *Dama de pică* de P. I. Ceaikovski, *Madame Butterfly* de G. Puccini.

S-a produs în filme alături de soţul ei, actorul, Gustav Diessl: *Inimi tari* (1937), *Maria Malibrand* (1942). Alte roluri în filmele: *Fata în alb* (1934), *Cântec de leagăn* (1937), *Visul doamnei Butterfly* (1939), *Amami Alfredo* (1942), *Odesa în flăcări* (1943).

Cântă în *Recviem* de W. A. Mozart, *Patimile după Matei* de J. S. Bach, *Recviem* de G. Verdi, *Stabat mater* de G. Rossini, *Simfonia nr. 9 în re minor* de L. van Beethoven, *Anotimpurile* de J. Haydn şi în multe alte roluri de un răsunător succes.

Colaborează cu E. Schwarzkopf, A. Rother, W. Ludwig, G. Brignone, Gh. Timică, S. Dumitrescu, V. Ursuleac, J. Krips, I. Manolescu, D. Bădescu, M. Lazăr, P. Ştefănescu-Goangă, G. Niculescu, I. Perlea, G. Georgescu ş.a. Pentru faptul că s-a considerat „româncă din Basarabia" (cum declarase în câteva interviuri); că a fost apreciată şi agreată de unii lideri ai Germaniei naziste; că s-a produs în filme şi spectacole despre ocuparea Basarabiei de către URSS, în anii regimului sovietic, numele Mariei Cebotari era la noi tabu, interzis să fie amintit în presă, în orice formă de publicitate. A fost reabilitată târziu, în anii '80, inclusiv graţie autorităţii lui G. Sainciuc (autorul unui portret al cântăreţei) şi a scriitoarei Vera Malev, care a scris o biografie romanţată: *Recviem pentru Maria.*

La 5 oct. 2004, la *Casa Cineaştilor* din Chişinău, a avut loc premiera filmului *Aria* de Vlad Druck, după scenariul lui Dumitru Olărescu, având ca subiect viaţa şi opera sopranei Maria Cebotari.

Numele sopranei îl poartă o stradă din Chişinău şi una la Viena. I se conferă titlurile onorifice *Kammersangerin* (1934), *Comandor* (România) (1943).

A se vedea şi articolul din *Calendarul bibliotecarului 1999*. – Chişinău, 1999. – P. 141-146; *Calendar Naţional 2005*. – Chişinău, 2005. – P. 41.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Bogdănaş, Silvia. Maria Cebotari s-a înălţat pe marele ecran / Silvia Bogdănaş // Timpul de dimineaţă. – 2004. – 8 oct. – P. 18.

Borcea, Alexandru. Madame Butterfly în Aria: [Premiera filmului doc. artistic „Aria" despre Maria Cebotari] / Alexandru Borcea // Ziarul de gardă. – 2004. - 7 oct. – P. 6.

Buzilă, Serafim. Cebotari, Maria / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreţilor din Moldova. – Chişinău: Museum, 1999. – P. 102-105.

Cebotari, Maria // Chişinău: Encicl. – Chişinău, 1997. – P. 122.

Cebotari, Maria // Dicţionarul actorilor de film. – Bucureşti, 1997. – P. 74.

Cebotari, Maria // Enciclopedia marilor personalităţi din istoria, ştiinţa şi cultura românească de-a lungul timpului şi de pretutindeni. vol. 4: Contemporanii: A-I. – Bucureşti, 2003. – P. 189-192.

Cebotari, Maria // Prezenţe basarabene în spiritualitatea românească: Dicţ. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 81.

Corai, Tatiana. Dacă fiecare ambasador ne-ar dărui câte o carte, am fi cei mai bogaţi: [lansarea cărţii „Maria Cebotari în amintiri"] / Tatiana Corai // Luceafărul. – 1999. – 9 iul. – P. 10.

Gafton, Marcela. Maria Cebotari - o voce care a cucerit Europa / Marcela Gafton // Moldova. – 2009. – 3 mart. – P. 24-27.

Gafton Marcela. Fata din Chişinău care a cucerit Europa: cântăreaţa de operă Maria Cebotari / Marcela Gafton // Ţara. – 1998. – 15 sept. – P. 4.

Malev, Vera. Recviem pentru Maria / Vera Malev; red.: Vlad Pohilă. – Chişinău: Cartea Moldovei, 2004. – 416 p. – [O biografie romanţată a Mariei Cebotari].

Mircos, Vlad. Maria Cebotari – o voce de legendă / Vlad Mircos // Capitala. – 2000. – 27 mai. – p. 8.

Partole, Claudia. O lacrimă din memoria unui neam / Claudia Partole // Moldova suverană. – 2001. – 28 iul. – P. 6.

Pohilă, Vlad. Cea mai mare Marie a muzicii lirice româneşti: Maria Cebotari / Vlad Pohilă // Bibliopolis. – 2004. – Nr. 3. – P. 52-53; Şi totuşi limba română!... – Chişinău: Prometeu, 2008. – P. 156 – 157.

Raşcov, Petru. Strada Mariei: despre Maria Cebotari, supranumită soprană a secolului / Petru Raşcov // Moldova şi Lumea. – 2001. – Nr. 1. – P. 14.

Răilean, Arcadie. Acea fată care a cucerit Europa: viaţa şi activitatea cântăreţei de operă Maria Cebotari:1910-1949 / Arcadie Răilean // Tineretul Moldovei. – 1998. – 14 febr. – P. 6.

Roibu, Nicolae. Adevărata întoarcere a Mariei Cebotari la Chişinău / Nicolae Roibu // Flux: Cotid. naţ. – 1999. - 6 iul. – P. 4.

***

Cebotari, Maria [Resursă electronică]www.pavelmunteanu.wordpress.com..199de-ani-cu-maria-cebotari

Cebotari, Maria [Resursă ectronică] www.wikipedia.org/wiki.Maria-Cebotari

M. P.

Mircea SOŢCHI-VOINICESCU
1950-2008

Actor de teatru şi film. Este fratele actorului Victor Soţchi-Voinicescu.

S-a născut la 10 febr. 1950, în or. Bălţi, unde şi-a petrecut şi copilaria. Se stinge din viaţă la 30 dec. 2008.

Studiază la Şcoala Teatrală *B. Şciukin* din Moscova (1967-1971). Dupa absolvire se angajează ca actor la Teatrul *Luceafărul* din Chişinău (1971). A renunţat ulterior la scenă în favoarea filmului. În acest sens a debutat în calitate de actor în filmul lui Emil Loteanu *Această clipă*, inerpretând rolul *Piciul*. A fost profesor la Institutul de Artă Teatrală din Chişinău.

S-a produs în filmele: *Această clipă – Piciul* (1968), *Singur în faţa dragostei – Radu* (1969), *Lăutarii – locotenentul Baturin* (1971), *Crestături spre amintire – caporalul Ionescu* (1972), *Dacă vrei să fii fericit – aviatorul* (1974), *O întâmplare la festival – Pavel* (1976), *Cocostârcul – Mircea* (1978), *Tăunul – Marconi* (1979), *Unde eşti iubire – trompetistul* (1980*), Ana Pavlova* (un episod, 1982*), Luceafărul* (1986), *Acceleratul* (1987), *Dar pentru procuror* (1989), *Zbor până la lumină* (1991), *Lupii cenuşii* (1993).

BIBLIOGRAFIE:

Andon, Victor. Voinicescu-Soţchi, Mircea. Aktery moldavskogo kino / Victor Andon. – Chişinău, 1979. – P. 51-54.

***

Soţchi-Voinicescu, Mircea [Resursă electronică] www.ro.wikipedia.org / wiki Mircea Soţchi-Voinicescu -22k.

Soţchi-Voinicescu, Mircea [Resursă electronică] www.cinema-art. md / person /295/ index.html.

Soţchi-Voinicescu, Mircea [Resursă electronică] www.jurnal.md/article/1449/- 87k.

Soţchi-Voinicescu, Mircea [Resursă electronică] www.kino-teatr.ru/kino/acter/m sov/57o8/works

M. P.

Alexandra PRIMAC
1930

Om de cultură şi de stat.

S-a născut la 12 febr. 1930, în Chişinău.

Absolventă a Institutului Pedagogic *I. Creangă* din Chişinău, Facultatea de istorie (1956).

Activităţi profesionale: şefă de studii la şcoala medie din s. Scoreni, r-nul Străşeni, viceministru al culturii (1972-1987). În această calitate s-a înscris în lista funcţionarilor de stat – nu prea numeroşi la noi, pe atunci – care a sprijinit efectiv cultura naţională, contribuind la promovarea unor tineri talentaţi, ulterior personalităţi ale culturii, artei, literaturii din R. Moldova.

A făcut parte din colegiul de redacţie al revistei *Femeia Moldovei* (1960-1986) şi al săptămânalului *Literatura şi arta* (1972-1987). Are un aport deosebit la deschiderea în sate a unor şcoli de muzică şi artă plastică, case de cultură, biblioteci etc.

A fost iniţiatoare a unor festivaluri republicane de succes precum *La vatra jocului*, *Cântaţi cu noi*, *Ansamblul de familie*.

Deţine titlul onorific: Lucrător emerit al Culturii din R. Moldova (1980).

***

Ganenco, Petru. Primac, Alexandra / Petru Ganenco // Femei din Moldova : Encicl. – Chişinău: Museum, 2000. – P. 231-232.

Primac, Alexandra [Resursă elec-tronică]//www.Iulian.proca-proca.blogspot.com/200805/dumnezeu-purtat-de-grijile-catedralei.html

Primac, Alexandra [Resursă elec-tronică]//www. veteran.md/md-prez/

M. P.

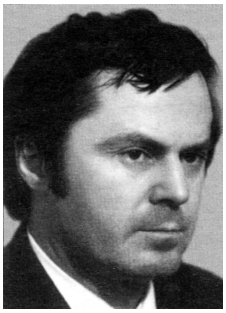

Petru CĂRARE
1935

Poet, prozator, dramaturg, traducător, umorist şi satiric.

S-a născut la 13 febr. 1935, în com. Zaim, jud. Tighina, acum r-nul Căuşeni.

Studii: Facultatea de Jurnalistică a Şcolii Centrale comsomoliste din Moscova (1956), Cursurile superioare de literatură ale Institutului *M. Gorki* din Moscova (1969). După absolvire a fost redactor la publicaţiile *Chipăruş, Moldova socialistă*, *Tinerimea Moldovei*, secretar literar la Teatrul *Luceafărul.*

Prima apariţie editorială a avut loc în anul 1962, cu placheta *Soare cu dinţi*. A continuat cu volumele: *Parodii, Trandafir sălbatic* (1965), *Stele verzi* (1967), *Oglinzi* (1974), *Parodii şi epigrame* ((1976), *Vatra* (1980), *Rezonanţe* (1985), *Peniţa şi bărdiţa* (1988), *Săgeţi* (1990), *Fulgere basarabene*, *Eu nu mă las de limba noastră cea română* (1997), *Pălăria gândurilor mele* (2000), *Puncte de reper* (2003) ş.a.

Scrie cărţi pentru copii: *Cale bună, Ionele* (1962), *Poiana veselă* (1963), *Ploaie cu soare* (1964) *Ionică Tropoţel* (1978), *Urzicuţe* (1979), *Vacanţa lui Tropoţel* (1980), *Broasca cea isteaţă*, *Luminişuri* (1983), *Tropoţel ajunge primul* (1985), *Zurgălăi, Zâmbiţi şi cuceriţi* (1990), *În Ajun de Anul Nou* (1992), *Umbreluţa* (1994), *Un motan citea o carte* (2002).

Placheta de versuri umoristice *Săgeţi* (1972), fiind pusă deja în vânzare, tirajul este „arestat", retras din librării şi din biblioteci; exemplarele depozitate au fost nimicite. Autorul, acuzat de „idei nesănătoase" („antisovietice, naţionaliste" etc.) este lipsit, pentru câţiva ani, de dreptul de a mai publica ceva, fiind trimis într-un „exil de creaţie" la Teleneşti.

În afară de poezie a scris şi proză: *Zodia musafirului* (1970), *Între patru ochi* (1979). Scrie şi comedii precum *Portretul*, *Drum deschis* ş. a. Comedia *Străinul* a fost montată în 1979, la Teatrul *Vasile Alecsandri* din Bălţi, spectacolul fiind jucat de peste două sute de ori. A tradus din operele lui S. Oleinik, F. Villon, S. Marşak, I. Krîlov, R. Gamzatov, S. Brant.

Distincţii şi premii: Medalia *Mihai Eminescu*, Maestru al literaturii, Premiul Naţional pentru literatură (2000).

A se vedea şi articolele din *Calendarul bibliotecarului 1995*. – Chişinău, 1995. – P. 14-16; *Calendar Naţional 2005*. – Chişinău, 2005. – P. 45-46.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

***Cărare, Petru.** Broscuţa cea isteaţă: [pentru grădiniţa de copii] / Petru Cărare. – Chişinău: Lumina, 1974. – 8 p.

***Cărare, Petru.** Ce culoare are vântul [versuri] / Petru Cărare. – Chişinău: Lumina, 1968. – 23 p.

***Cărare, Petru.** Parodii şi epigrame / Petru Cărare. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1976. – 212 p.

Cărare, Petru. Fulgere basarabene: epigrame, catrene şi versuri lirico-satirice, parodii, maxime / Petru Cărare. – Chişinău: Săgeata, 1997. – 375 p.

Cărare, Petru. În ajun de Anul Nou: Poezii / Petru Cărare; pict.: Lică Sainciuc. – Chişinău: Hyperion, 1992. – 13 p.; il.

Cărare, Petru. Pălăria gândurilor mele: Parodii din Basarabia / Petru Cărare. – Chişinău: Săgeata, 2000. – 367 p.

Cărare, Petru. Punctul de reper / Petru Cărare. – Chişinău: Litera, 2000. – 288 p. – (Biblioteca şcolarului); Ed. a 2-a. – Chişinău: Litera, 2003. – 328 p.

Cărare, Petru. Săgeţi: poezii lirice şi satirice / Petru Cărare. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1972. – 176 p.

***

***Cărare, Petru.** Multe din gândurile mele le-am semnat prin parodii: [interviu cu scriitorul] / Petru Cărare; consemnare: Victor Prohin // Glasul Naţiunii. – 2004. – 12 febr. – P. 12.

***

Agache, Catinca. Cărare, Petru / Catinca Agache // Agache, Catinca. Literatura română în ţările vecine: 1945-2000. – Iaşi: Princeps Edit, 2005. – P. 188.

Cărare, Nicolae. Săgeţile lui Petru Cărare continuă să zboare / Nicolae Cărare // Ţara. – 2000. – 8 febr. – P. 4.

*Cărare, Petru // Literatura şi arta Moldovei: Encicl.: În 2 vol. vol. 1. – Chişinău, 1985. – P. 362.

Cărare, Petru // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor şi adolescenţilor: Dicţ. bibliogr. – Chişinău: Universitas, 1994. – P. 47-50.

Cărare, Petru // Mica enciclopedie ilustată a scriitorilor din Republica Moldova. – Chişinău: Litera, 2005. – P. 75-86.

Cimpoi, Mihai. Cărare, Petru / Mihai Cimpoi // Istoria literaturii române din Basarabia: compendiu. – Chişinău, 2003. – P. 299-300.

Ciocanu, Ion. Cărare, Petru / Ion Ciocanu // Ciocanu, Ion. Scriitori de ieri şi de azi. – Chişinău: Litera, 2004. – P. 188-210.

Ciocoi, Gheorghe. Râs în două cu plâns: [Petru Cărare, candidat la Premiul Naţional 2000] / Gheorghe Ciocoi // Dialog. – 2000. – 14 iul. – P. 7.

Dolgan, Mihail. Cărare, Petru / Mihail Dpolgan // Dicţionarul general al literaturii române: vol. 3: C/D. – Bucureşti: Univers Encicl., 2004. – P. 152.

Josanu, Efim. Soarta unei glume depinde de urechea care o ascultă: [la Casa Uniunii Scriitorilor a avul loc lansarea volumului „Scrieri alese" de Petru Cărare] / Efim Josanu // Lit. şi arta. – 2004. – 11 noiemb. – P. 4.

Nucă, Sergiu. Cărare, Petru / Sergiu Nucă // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2006. – Chişinău, 2007. – P. 84-85.

Marinat, Alexei. Pe prispă cu Petru Cărare / Alexei Marinat // Lit. şi arta. – 1995. – 9 febr. – P. 3.

***

Cărare, Petru [Resursă electronică] www.wiki8pedia.org/wikiPetru Cărare

Cărare, Petru [Resursă electronică] //www.raft.ro/produs php idprodus 4419.

Cărare, Petru [Resursă electronică] //www.poeziile.com/autori/Carare-Petru/iepuras-de-la-oras

M. P.

William Bradford SHOCKLEY 1910-1989

Fizician, cercetător şi inventator, profesor universitar american, laureat al Premiului Nobel pentru fizică.

S-a născut la 13 febr. 1910, la Londra. A decedat la 12 aug. 1989, la Stanford, California.

Îşi face studiile în şcolile publice din oraşul natal, apoi la Institutul Tehnologic din California, unde a obţinut diploma de licenţă în fizică (1932); Institutul Tehnologic din Cambridge şi doctorantura (1936).

Este cercetător la Compania Telefonică *Bell* (1936-1942); director de cercetare al Marinei Militare a SUA (1942-1944). A efectuat cercetări legate de detectarea submarinelor, pentru marina americană. Director de program de cercetare pentru sistemul de arme de evaluare de grup la Departamentul de Apărare, precum şi ca profesor invitat la Caltech (1945-1955). Revine la Compania Telefonică *Bell* ca şef de secţie de tranzistoare (1953).

Fondează Corporaţia *Shockley Tranzistor*, directorul căuia este (1955-1963), apoi, profesor la Universitatea din Stanford, California (1963-1975). A fost preocupat de descoperirea efectelor de câmp şi de tranzistor la semiconductori; redresarea şi amplificarea curenţilor şi tensiunilor.

Contribuţii în fizica solidului. A elaborat teoria joncţiunilor. Împreună cu W. H. Brattain şi J. Bardeen a inventat tranzistorul, care va reduce mult, dimensiunea aparaturii electronice.

Îi aparţin peste 50 de patente SUA pentru invenţiile sale care au deschis domeniul electronicii tranzistorilor. A fost numit de revista *Time* ca fiind una dintre cele mai influente 100 personalităţi ale secolului 20.

A fost menţionat cu Medalia de merit (1946); Premiul Institutului de radio şi inginerie (1951); Premiul Academiei Naţionale de Ştiinţe (1954); Medalia de aur de la Institutul de Inginerie electrică şi electronică (1972); Medalia de onoare (1980). Profesor emerit de inginerie electrică (1975). Premiul Nobel pentru fizică (1956), împreună cu John Bardeen şi Walter H. Brattain, pentru studiile asupra semiconductoarelor şi punerea la punct a tranzistoarelor.

BIBLIOGRAFIE:

Ochoa, George. William Shockley / George Ochoa, Melinda Corey // Ochoa, George. Ghidul cronologic al ştiinţei. – Bucureşti: All Educational, 2000. – P. 302.

Popescu, Ioan-Ioviţ. Shockley, William Bradford / Ioan-Ioviţ Popescu, Ion Dima // Popescu, Ioan-Ioviţ. Premiile Nobel pentru fizică: (1901-1998). – Bucureşti: Ed. Acad. Române, 1998. – P. 190-191.

Shockley, William Bradford // Dicţionar inventatori şi invenţii. – Bucureşti: Ed. Tehnică, 2001. – P. 839.

Shockley, William Bradfosrd // Dicţionar enciclopedic ilustrat Junior: Nume proprii. – Chişinău: Cartier, 2004. – P. 1384.

Shockley, William Bradford // Personalităţi ale ştiinţei: Mic dicţ. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1977. – P. 269.

***

Shockley, William Bradford // Axis: L'univers documantaire Hachette: Dictionnaire encyclopédique. vol. 6. – Paris, 1993. – P. 2847.

Shockley, William Bradford // Dictionnaire universel alphabétique et analogique des noms propres. vol. 3. – Paris, 1988. – P. 2881.

Shockley, William Bradford // The Encyclopedia Americana. vol. 24. – Danbury, 1994. – P. 745.

Shockley, William Bradford // The New Encyclopaedia Britannica. vol. 10. – Chicago, 1993. – P. 754-755.

***

Shockley, William Bradford [Resursă electronică] // http://en.wikipedia.org/wiki/William_Shockley

Shockley, William Bradford [Resursă electronică] // http://answer.com/William_Shockley

M. Ş.

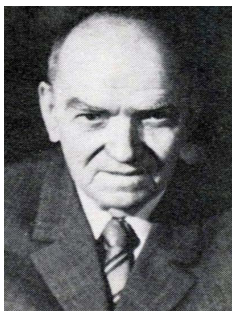

Vasile COROBAN
1910-1984

Critic şi istoric literar. Doctor habilitat în filologie (1974).

S-a născut la 14 febr. 1910, în localitatea Camenca, Bălţi (azi r-nul Glodeni).

Se stinge din viaţă la 19 oct. 1984, la Chişinău fiind înmormântat în satul de baştină.

A absolvit Universitatea din Iaşi, Facultatea de Drept (1936).

A fost redactor la ziarul cu caracter antifascist *Viaţa universitară* din Iaşi, fapt pntru care este condamnat la şase luni de închisoare (1933).

După 28 iun. 1940 a colaborat la ziarul *Pământ sovietic* din Bălţi. În perioada 1942-1945 a fost profesor la o şcoală medie din regiunea Kemerovo, după care a lucrat ca secretar responsabil la ziarul *Luceafărul roşu* din Bălţi (1945). În 1947 a devenit colaborator ştiinţific la Institutul de Limbă şi Literatură al Academiei de Ştiinte din Moldova. În perioada 1969 şi 1980 a condus sectorul de teorie a literaturii din cadrul AŞM, iar din 1980 şi-a desfăşurat activitatea în calitate de consultant ştiinţific.

În paralel, a deţinut şi funcţia de profesor la Universitatea din Chişinău.

"V. Coroban este exemplul criticului literar total, care s-a afirmat în cadrul unei "literaturi moldoveneşti" ideologizate în cea mai mare parte, unde spiritul lui critic incisiv s-a manifestat, în pofida împrejurărilor neprielnice, în toate cele trei domenii exegetice centrale: critică, istorie şi teorie literară". "Un critic şi istoric de formaţie intelectuală solidă, combativ, fugos, ironic, cu un dar deosebit al analizei şi sintezei, care a cunoscut şi anumite rătăciri dogmatice" (Mihai Cimpoi), a cercetat fenomenul literar din RSSM, a publicat studii despre literatura clasică românească şi universală (Aristofan, Homer, Dante, Voltaire etc.), iar *"spiritul corobanian, de natură călinesciană, se manifesta prin reflecţii critice exhaustive".*

În studiile sale a abordat aspecte importante din creaţia lui A. Lupan, I. Druţă, N. Costenco, L. Deleanu, B. Istru, V. Vasilache ş.a., înmănuncheate în culegerile *Studii şi articole de critică literară* (1959), *Studii, eseuri, recenzii* (1968) ş.a. Lucrarea sa de sinteză *Romanul moldovenesc contemporan* (1969, ed. a 2-a în 1974), a avut o mare priză atât la cititorii de rând, cât şi la specialiştii în materie, fapt care certifică valabilitatea ideilor pe care le-a promovat ulterior autorul.

A elaborat şi a redactat manualele de literatură pentru şcolile din ex-RSSM. A contribuit la apariţia mai multor culegeri colective (*Istoria literaturii moldoveneşti.* vol. 1, (1958), *Genuri şi specii literare* (1963), *Studii de teorie a literaturii*, *Critica şi procesul literar contemporan* (1979) etc. şi a prefaţat sute de cărţi.

A fost membru al Uniunii Scriitorilor din RSSM din 1954.

A se vedea şi art. din *Calendarul bibliotecarului* 1995. – Chişinău, 1995. -- Supl. – P. 2-4.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

***Coroban, Vasile.** Scrieri alese / Vasile Coroban. – Chişinău: Lit. Artistică, 1983. – 412 p.

***Coroban, Vasile.** Creaţia lui M. Eminescu în şcoală / Vasile Coroban. – Chişinău: Lumina, 1980. – 110 p.

Coroban, Vasile. Dimitrie Cantemir - scriitor umanist: eseu / Vasile Coroban. – Chisinau: Cartea Moldovei, 2003. – 296 p.

***Coroban, Vasile.** Dimitrie Cantemir – scriitor umanist / Vasile Coroban. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1973. – 277 p.

***Coroban, Vasile.** Pagini de critică literară / Vasile Coroban. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1971. – 180 p.

***Coroban, Vasile.** Romanul moldovenesc contemporan: Estetica genului / Vasile Coroban. – ed. a 2-a. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1974. – 352 p.

***Coroban, Vasile.** Studii, eseuri, recenzii / Vasile Coroban. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1971. – 383 p.

***

Apetri, Dumitru. Vasile Coroban, o conştiinţă critică / Dumitru Apetri // Lit. şi arta. – 1999. – 28 ian. – P. 5.

Bărbuţă, Diana. Vasile Coroban – nume de referinţă în literatura naţională: [95 de ani de la naştere] / Diana Bărbuţă // Capitala. – 2005. – 26 febr. – P. 7.

Beşleagă, Vladimir. Conştiinţa naţională sub regimul comunist totalitar. (III) : RSSM 1956-1963 / Vladimir Beşleagă // Contrafort. – 2005. – Nr. 129-130. – P. 20-21.

Busuioc, Aureliu. Lecţiile lui Coroban: [in memoriam criticul şi istoricul literar Vasile Coroban] / Aureliu Busuioc // Glasul Naţiunii. – 2005. – 26 mai. – P. 12.

Cimpoi, Mihai. Vasile Coroban / Mihai Cimpoi // Mihai, Cimpoi. Istoria literaturii române din Basarabia. – Chisinau; Bucureşti: Litera Internaţional, 2003. – P. 413-414.

Ciocanu, Ion. Vasile Coroban [critic literar**] /** Ion Ciocanu **//** Ciocanu, Ion. Literatura română contemporană din Republica Moldova: Articole de prezentare generală a procesului literar şi portrete de creaţie. – Chişinău: Litera, 1998. – P. 399-408. – (Bibl. şcolarului; 213).

Cirimpei, V. Un intelectual de marcă / V. Cirimpei // Limba Română. – 2000. – Nr. 6-12. – P. 119**.**

Ciocanu, Ion. Vasile Coroban sau rămânerea în arenă / Ion Ciocanu // Ciocanu, Ion. Dreptul la critică. – Chişinău: Hyperion, 1990. – P. 242-253.

Coroban, Vladimir. Ultima frază, pe care a scris-o a fost despre Eminescu / Vladimir Coroban // Flux. – 1998. – 18 sept. – P. 8.

Dolgan, Mihail. Spirit critic-polemic, dublat de erudiţie / Mihail Dolgan // Lit. şi arta. – 1995. – 16 febr.

Druţă, Ion. Vasile Coroban. Replica, paharul şi onoarea / Ion Druţă // Săptămîna. – 2007. – 5 oct. – P. 11; 12 oct. – P. 8-9.

Hanganu, Ioan. Vasile Coroban - promotor al valorilor literaturii naţionale şi universale / Ioan Hanganu // Flacăra. – 2000. – 25 mart. – P. 8.

Langa, Andrei. Vasile Coroban: Deschiderea spiritului critic spre universalităţi / Andrei Langa // Lit. şi arta. – 200. – 23 mart. – P. 4.

Lungu, Eugen. Câtă literatură, atâta critică: [V. Coroban]: Întâiul european / Eugen Lungu // Sud-Est. – 2002. – Nr. 3. – P. 22-29.

*__Mazilu, Gheorghe__. O conştiinţă clară a literaturii / Gheorghe Mazilu // Mazilu, Gheorghe.Valori şi aparenţe. – Chişinău: Lit. Artistică, 1985. – P. 151-156.

Roşca, Timofei. Prezenţa în actualitate a criticului [şi istoricului literar Vasile Coroban] // Timofei Roşca // Lit. şi arta. – 2000. – 2 mart. – P. 5.

Vasile Coroban - deschiderea spiritului critic spre universalitate // Român în Lume: Periodic românesc de informare şi opinie. Serie Nouă (Madrid). – 2008. – 24 sept. – 7 oct. – P. 12.

Tecuci, A. Aduceri-aminte cu ferestrele larg deschise: [Vasile Coroban] / A. Tecuci // Săptămîna. – 2000. – 5 mai. – P. 11.

Tecuci, A. Catedra fermecată : [90 de ani de la naşterea criticului literar Vasile Coroban] / A. Tecuci // Glasul Naţiunii. – 2000. – 16 febr. – P. 4.

Ţurcanu, Andrei. Vasile Coroban – un justiţiar într-o lume a arbitrarului: Eseuri / Andrei Ţurcanu // Ţurcanu, Andrei. Bunul simţ. – Chişinău: Cartier, 1996. – P. 53-63. – (Rotonda).

[Zbârciog, Vlad]. Coroban, Vasile / [Vlad Zbârciog] // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2006. – Chişinău: Prut Internaţional, 2006. – P. 140-141.

***

Lungu, Eugen. Câtă literatură atâta critică: [V. Coroban]: Întâiul european / Eugen Lungu // www.sud-est.md/numere/20021027/article_5/+vasile+coroban&cd=30&hl=ro&ct=clnk

V. M.

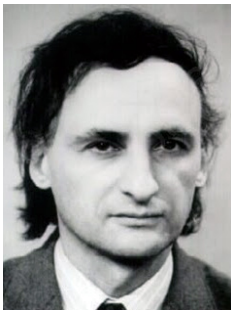

Grigore VIERU
1935-2009

Poet-tribun, simbol al naţiunii, poet al redeşteptării naţionale din partea stângă a Prutului.

S-a născut la 14 febr. 1935, la Pererâta, fostul judeţ Hotin, România (azi r-nul Briceni), într-o familie de plugari.

Se stinge din viaţă la 18 ian. 2009, în urma unui grav accident de circulaţie, la Chişinău.

A urmat şcoala de şapte clase din satul natal (1942-1950) şi şcoala medie din orăşelul Lipcani (1950-1953).

În 1958 a absolvit Facultatea de Filologie şi Istorie a Institutului Pedagogic *Ion Creangă* din Chişinău.

A fost redactor al revistei pentru copii *Scânteia leninistă* (actualmente publicaţia *Noi*) şi la revista *Nistru* (1959). Între 1960 şi 1963 a lucrat redactor la Editura *Cartea Moldovenească.*

Fiind încă student, în 1957, a debutat editorial cu o plachetă de versuri pentru copii, intitulată *Alarma*, apreciată de critica literară drept un început de bun augur, iar peste un an îi apare a doua culegere de versuri *Muzicuţe.* Au urmat*: Făt-Frumos şi Curcubeul* (1961), *Bună ziua, fulgilor!, Mulţumim pentru pace* (1963), *Versuri pentru cititorii de toate vârstele* (1965, menţionată cu Premiul Tineretului), *Poezii de seama voastră* (1967), *Duminica cuvintelor,* cu ilustraţii de Igor Vieru (o carte mult îndrăgită de preşcolari şi care a devenit *obligatorie* în orice grădiniţă de copii) (1969), *Trei iezi* (1970), volum selectiv de versuri pentru copii, care a fost sechestrat la numai câteva zile de la apariţie (cauza a fost poemul *Curcubeul*, în care s-a găsit *ascuns* Tricolorul Românesc).

De asemenea, în acelaşi an, la Editura *Lumina* a apărut un *Abecedar*, elaborat împreună cu Spiridon Vangheli şi cu pictorul Igor Vieru, considerat de către autorităţile comuniste lucrare naţionalistă (pentru că în ea, pentru prima dată, atunci, în anii ‘70, se vorbea despre Eminescu).

Literatura pentru copii va rămâne o constantă a scrisului lui Grigore Vieru. În 1988 i se decernează cea mai prestigioasă distincţie internaţională în domeniul literaturii pentru copii: Diploma *Andersen.*

În 1964 a publicat în revista *Nistru* unul dintre primele poeme dedicate lui Mihai Eminescu, intitulat *Legământ* (despre care se zice că ar fi poezia premonitorie a poetului). În aceeaşi revistă va publica, în 1967, poemul *Bărbaţii Moldovei*, cu o dedicaţie pentru *naţionalistul* Nicolae Testemiţeanu (motiv pentru care întregul tiraj a fost oprit, iar dedicaţia scoasă).

Consacrarea sa ca poet survine în 1968, odată cu apariţia volumului de versuri *Numele tău*, prefaţat de Ion Druţă. Cartea, apreciată ca cea mai originală apariţie poetică, a devenit în acelaşi an obiect de studiu la cursurile universitare de literatură naţională contemporană. Poemele incluse în volum, închinate lui Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Constantin Brâncuşi, Nicolae Labiş şi Marin Sorescu, sunt primele astfel de dedicaţii apărute în lirica basarabeană postbelică.

Treptat, accentele sociale din creaţia lui Gr. Vieru au devenit din ce în ce mai evidente.

„Dacă visul unora a fost ori este să ajungă în Cosmos, eu viaţa întreagă am visat să trec Prutul”, spunea poetul. În 1973, în cadrul unei delegaţii, a trecut Prutul. A participat la o întâlnire cu redactorii revistei *Secolul XX*: Dan Hăulică, Ştefan Augustin Doinaş, Ioanichie Olteanu, Geo Şerban şi Tatiana Nicolescu. Au urmat invitaţii din partea Uniunii Scriitorilor din România şi în 1974, 1977. (După căderea comunismului în România, Grigore Vieru a trecut frecvent Prutul).

Obligat de condiţiile social-politice s-a afirmat, la Chişinău, ca un principial luptător pentru cauza limbii româneşti şi a românităţii noastre. Într-un interviu din 1984 el mărturisea: *“Eu sunt un poet liric, chiar tragic, prăpăstios. Abia aştept ca lucrurile să se reaşeze în matca lor, pentru a reveni la chemarea mea firească, la poezia lirică”.* În 1988, în săptămânalul *Literatura şi arta* apare, sub semnătura lui Grigore Vieru, primul text poetic postbelic tipărit în Basarabia cu caractere latine.

Apariţia, în 1989, a celebrului abecedar *Albinuţa,* alcătuit de Grigore Vieru şi ilustrat de Lică Sainciuc, tipărit câte 4 pagini pe săptămână în ziarul *Moldova suverană*, a fost unul dintre momentele importante ale renaşterii identităţii şi culturii române în Basarabia. Abecedarul *Albinuţa*, a apărut pentru prima dată în 1978, în grafie chirilică, şi a cunoscut nenumărate ediţii, cu un tiraj general de peste un milion de exemplare, devenind o carte de căpătâi pentru mai multe generaţii de copii. Prima ediţie în grafie latină s-a tipărit în 1994, concomitent la Chişinău şi la Bucureşti. Ediţia revăzută şi completată cu versuri şi cântece noi, din 2004, include poezii pentru copii semnate de Arghezi, Blaga şi Coşbuc, cu o prezentare grafică de excepţie, premiată la nivel internaţional.

Culegerile şi antologiile din opera lui Gr. Vieru s-au succedat la edituri româneşti şi din Chişinău: *Numărătoarea* şi *Aproape* (1974), *Mama* (1975), *Un verde ne vede* (1976), pentru care i s-a acordat *Premiul de Stat al Republicii Moldova* în 1978, *Steaua de Vineri* (Iaşi, 1978), cu o *Binecuvântare* de Nichita Stănescu, *Fiindcă iubesc* (1980), *Izvorul şi clipa,* apărută în colecţia *Cele mai frumoase poezii* a Editurii *Albatros* din Bucureşti, cu o prefaţă de Marin Sorescu (1981), *Taina care mă apără* (1983), *Scrieri alese* (1984), *Cel care sunt*, în care se lansează şi ca autor de melodii pentru copii (1987), *Rădăcina de foc* (Bucureşti, 1989), prefaţată de Ioan Alexandru, *Frumoasă-i limba noastră* (1990), *Hristos nu are nici o vină* (Bucureşti, 1991), *Curăţirea fântânii* (Galaţi, 1993), *Rugăciune pentru mama* (Craiova, 1994), *Văd şi mărturisesc* (Bucureşti, 1997), *Izbăvirea* (Galaţi, 1999), *Strigat-am către Tine* (1999, 2001, 2002), *Lucrare în cuvânt*, prefaţată de acad. Mihai Cimpoi (Craiova, 2001), *Întregul cer* (2002), *Cântec de leagăn pentru mama* (2003), prefaţat de Adrian Dinu Rachieru, *Acum şi-n veac* (1997, Premiul *Cartea anului* în cadrul Salonului Naţional de Carte Românească de la Iaşi, ediţia a VI-a), 1999, 2001, 2003 - la Chişinău şi la Timişoara, ed. a 8-a în 2004), *Cât de frumoasă eşti* (2004), *Taina care mă apără,* desemnată *Cartea Anului* (2008) la Salonul Internaţional de Carte de la Chişinău (SIC), ce cuprinde o selecţie din întreaga operă a poetului şi care s-a bucurat de un şir de lansări pe ambele maluri ale Prutului etc.

Culegeri din lirica şi poezia sa pentru copii au apărut de-a lungul anilor în Franţa, Rusia, Ucraina, Ţările Baltice, Georgia, Armenia, Macedonia, Bulgaria, Bielorusia, Tadjikistan, Azerbaidjan, Kirghizstan, SUA, Italia şi în alte ţări.

Poezia lui a fost recitată de actori, pusă pe muzică şi cântată. Cântece pe versurile lui G. Vieru se regăsesc în repertoriul artiştilor de renume de pe ambele maluri ale Prutului.

În 1981, împreună cu Eugeniu Doga, a semnat cântecele incluse în celebrul film muzical pentru copii *Maria Mirabela*, în regia lui Ion Popescu Gopo.

În vara lui 1989, împreună cu o echipă de artişti basarabeni, a efectuat un amplu turneu prin România cu un spectacol intitulat *Rădăcini de foc - Grigore Vieru şi prietenii săi,* cu o afluenţă de public nemaivăzută (se organizau spectacole nu numai în săli, ci şi în spaţii largi în aer liber). Primul concert susţinut la Botoşani, a fost un act de mare insurgenţă pe atunci – o echipă de artişti basarabeni pe o scenă din România. Atunci au şi răsunat versurile lui Grigore Vieru, cântate de vocile de patrimoniu ale lui Ion şi Doina Aldea Teodorovici, alături de alţi artişti basarabeni.

S-a manifestat şi ca autor de melodii, care au fost incluse într-un album muzical cu titlul *Pe ostrovul Prutului* (*Basarabie frumoasă, Pe ostrovul Prutului, Vremea asta nu-i a mea, Peste-o apă, la doi paşi* etc.)

A fost deputat al poporului (1988). În 1991 a devenit membru al Comisiei de Stat pentru problemele limbii, înfiinţată la Chişinău, apoi membru în Consiliul de administraţie pentru Societatea Română de Radiodifuziune (1993).

În anul 1958 a devenit membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova, iar în 1985 i s-a conferit titlul de Maestru emerit al artei din ex-RSSM. *Scriitor al poporului* din Republica Moldova (1992).

A fost ales membru de onoare (1990), apoi membru corespondent (1993) al Academiei Române. Academia Română îl va propune, în 1992, la Premiul Nobel pentru Pace.

Cu ocazia împlinirii vârstei de 60 de ani, este sărbătorit oficial la Bucureşti, Iaşi şi Chişinău. (Organizarea unui spectacol literar-muzical la împlinirea a 50 de ani, în 1985, a fost interzisă la Chişinău la cel mai înalt nivel).

Menţiuni şi destincţii: Insigna de onoare şi Premiul republican al tineretului *B. Glavan* (1967), Premiul de Stat al Moldovei (1978), *Ordinul Prietenia popoarelor* (1984), Diploma de Onoare *Andersen* a Consiliului Internaţional de Literatură pentru copii şi tineret (1988), Premiul pentru Poezie al revistei *Flacăra* (1989), Premiul Editurii *Românul.* Premiul *Mihai Eminescu* şi Premiul Mare pentru Literatură al Fundaţiei *Crescent*, Bucureşti (1990), Marele Premiu *Hercules* pentru literatură (1991), Premiul revistei *Europa* „Pentru poziţia lui realistă în privinţa unităţii naţionale" (1992), Premiul *Putna* al Festivalului Eminescu, ediţia a 2-a (1993), Premiul pentru poezie la Festivalul Internaţional *Lucian Blaga,* Premiul Editurii *Adrian Păunescu* - Poetul anului şi Premiul special al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova *"Pentru "Albinuţa" – cartea preşcolarilor români de pretutindeni"* (1994), *Ordinul Republicii* (1996), Premiul *Opera Omnia* al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1999), Medalia guvernamentală a României *Eminescu: 150 ani de la naştere* (2000) şi Diploma şi trofeul Fundaţiei *România – 2000*, Premiile *Ethos românesc* şi *Opera Omnia*, acordat de Institutul Naţional pentru Societatea şi Cultura Română la Salonul Internaţional de Carte Românească de la Iaşi (2003), Ordinul Naţional *Steaua României* în grad de Comandor

(2004), Medalia de Aur a Organizaţiei Mondiale de Proprietate Intelectuală şi a Agenţiei de Stat pentru Proprietatea Intelectuală a Republicii Moldova (2007), Premiul pentru *Opera Omnia* la Festivalul Internaţional de Poezie de la Satu Mare (2008), Diploma *Recunoştinţă Naţională* şi Trofeul *90 de ani de la Marea Unire "Pentru implicarea în susţinerea unităţii spirituale a românilor de pretutindeni"* (2008), laureat al mai multor publicaţii literare. Post-mortem i s-a conferit Ordinul Naţional *Steaua României* în grad de Mare Cruce (20 ian. 2009).

Doctor Honoris Causa al Universităţii Pedagogice *Ion Creangă* din Chişinău *„Pentru contribuţia la valorificarea tezaurului literaturii naţionale şi merite deosebite în completarea fondului didactico-metodic al învăţământului naţional cu opere remarcabile"* (2005).

Doctor Honoris Causa al Academiei de Ştiinte a Moldovei *"Pentru contribuţia substanţială în dezvoltarea literaturii din spaţiul dintre Prut şi Nistru în perioada când aceasta a revenit pe făgaşul valorilor estetice, detaşându-se de opresiunea ideologică"* (2007).

Doctor Honoris Causa al Universităţii *Vasile Goldiş* din Arad (2008).

A se vedea şi articolele din *Calendarul bibliotecarului 1995*. – Chişinău, 1994. -- P. 17-19 şi *Calendar Naţional* 2005. – Chişinău, 2004. – P. 51-53.

.....

„Voce a conştiinţei româneşti, Grigore Vieru va rămâne în memoria noastră prin dragostea sa pentru limba şi istoria românilor de pe ambele maluri ale Prutului, prin idealurile pe care le-a slujit neobosit. Stingerea sa din viaţă reprezintă o mare pierdere pentru cultura română" (Traian Băsescu).

"[...]Dispariţia marelui poet Grigore Vieru este o pierdere pe care o va resimţi cultura românească de dincolo şi de dincoace de Prut. În puţinele lui apariţii la Academia Română, era un om care vorbea întotdeauna cu suflet, din inimă, despre limba română. Era un mare patriot şi acest lucru nu se va uita" (Ionel Haiduc, preşedintele Academiei Române).

"[Grigore Vieru] este un poet esenţial pentru spaţiul basarabean, general pentru spaţiul românesc şi, în acelaşi timp, este un simbol al luptei naţionale duse de români acolo [...]Aşa, ca om, părea un om foarte fragil, însă spiritul său a fost foarte tare. A fost un luptător şi tot imaginarul lui poetic reţine ideea unităţii şi libertăţii românilor" (Eugen Simion, fost preşedinte al Academiei Române).

"Prin moartea lui Grigore Vieru, România pierde unul dintre puţinii săi reprezentanţi care credeau cu tărie în unitatea acestui popor şi în unitatea sa prin limba pe care a cultivat-o ca nimeni altul. Într-o vreme în care uităm prioritătile noastre naţionale, într-o vreme în care ideea de românitate nu mai are valoare, Grigore Vieru, acest român de dincolo de Prut, ne-a reprezentat pe noi toţi şi a fost unul dintre cei mai desăvârşiţi români pe care i-am cunoscut" (Acad. Răzvan Theodorescu).

"Grigore Vieru va rămâne pentru români simbolul unui mare poet naţional, a cărui poezie ne-a impresionat de la început pe toţi, iar dispariţia sa reprezintă o mare pierdere pentru cultura română" (Ion Iliescu, fost Preşedinte al României).

"Artist şi militant, liric de mare talent şi conştiinţă înaltă, inovator în creaţie dar şi păstrător al tradiţiei, Grigore Vieru şi-a câştigat un loc de cinste în memoria culturală a ţării noastre. Prin credinţa şi forţa morală cu care s-a dedicat apărării limbii, spiritului şi valorilor româneşti, a devenit un model de patriotism şi un simbol" (Emil Boc, prim-ministru al României).

"Era un mare poet şi un extraordinar prieten. Cred că rareori am văzut în viaţa mea un om care să-şi iubească ţara cum o iubea el. Este o pierdere uriaşă [...]. Sunt convins că "Podul de flori", pe care l-a iubit atât de mult, azi începe să se schimbe în Pod de aramă, cu deschidere spre inima Dunării şi, de asemenea, spre inima Nistrului!" (Fănuş Neagu, scriitor).

"[...] Poet de geniu, care atât prin viaţa sa de până acum, cât şi prin moartea sa se aşează la temelia unităţiii naţionale. Noi vom fi ceva în lume dacă o să ştim să ne păstrăm sensibilitatea şi legămintele faţă de cei care ne-au premers. Iată, Grigore Vieru intră în rândul celor care ne-au premers!" (Adrian Păunescu, poet).

"Grigore Vieru a avut importanţa unui poet naţional în perioada de renaştere naţională, a avut conştiinţa unităţii spaţiului cultural românesc, pe care a încercat şi i-a reuşit, în bună parte, să o impună şi tuturor generaţiilor. Grigore Vieru a fost poetul numărul unu. Personalitatea lui este una axială, nu doar în literatură, dar şi viaţa publică. A fost un punct de legătură între cultura românească din Basarabia şi cultura românească în ansamblu. Grigore Vieru a fost şi va rămâne o personalitate unică, irepetabilă, o fiinţă într-o poezie, într-un adevăr, într-o limbă română, întru dreptate" (Mihai Cimpoi, academician, critic literar).

"[Grigore Vieru este] un adevărat simbol al renaşterii şi conştiinţei naţionale. Prin el se exprima întreaga Basarabie şi conştiinţa românească de aici" (Arcadie Suceveanu, scriitor).

"Grigore Vieru a fost mai mult decât un poet, a fost însuşi sufletul Basarabiei.

Primele mari adunări naţionale de la Chişinău au luat naştere la seratele de poezie ale lui Vieru, la finele anilor '70 ai secolului trecut. Abia după aceea, sute de mii de oameni au ieşit în stradă în 1989-1990, pentru a proclama limba română şi independenţa Republicii Moldova. A fost un luptător, a încurajat mulţimile. Cu ajutorul lui am obţinut limbă română, alfabet latin, identitate românească, podurile de flori" (Nicolae Dabija, scriitor).

"Grigore Vieru, la modul cel mai direct a lucrat în fiecare casă, prin copii, prin cuvânt, i-a sensibilizat şi pe cei maturi ca să descopere opera de-o seamă cu dânşii. Nu am mai avut un aşa precedent de consacrare şi de angajare totală [...]" (Iulian Filip, poet).

„S-a stins o stea. Steaua care din păcate n-a fost de mulţi văzută, dar lipsa căreia, acum, ca niciodată, este observată, deoarece ea era nu numai lumină, era şi căldură, era şi spirit [...] A fost un om ieşit din comun. Pe plaiurile acestea niciodată nu a mai fost ceva de această mărime, de această valoare, de această importanţă pentru neamul nostru" (Eugen Doga, compozitor, academician).

„Am pierdut un poet, dar am câştigat un mare Ambasador în ceruri. Divinitatea e cu noi, pentru că şi poetul a rămas cu noi. A rămas zidit în ver-

suri, în cuvinte, în durerea românilor de pretudindeni pe care a purtat-o cu atâta demnitate pe umerii săi firavi" (Aurelian Silvestru, scriitor).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

***Vieru, Grigore.** Scrieri alese / Grigore Vieru. – Chişinău: Lit. Artistică, 1984. – 376 p.

Vieru, Grigore. Acum şi în veac: Poeme, cântece, confesiuni / Grigore Vieru. – ed. a 8-a. – Bucureşti; Chişinău: Litera; Litera Internaţional, 2004. – 532 p. – (Bibl. şcolarului; 505).

Vieru, Grigore. Albinuţa: [Abecedar pentru preşcolari] / Grigore Vieru. – ed. a 6-a, nouă, revăz. şi adăugită. – Chişinău: Litera Educaţional, 2007. – 124 p. – (Bibl. şcolarului; 505).

Vieru, Grigore. Cântec de leagăn pentru mama: poezii şi aforisme: Antologie / Grigore Vieru. – Timişoara: Augusta, 2003. – 134 p.

Vieru, Grigore. Cât de frumoasă eşti: Mama, Limba Română, Iubirea în creaţia poeţilor români plecaţi la strămoşi / Grigore Vieru; Aut.: Gheorghe Asachi, Iancu Văcărescu, Anton Pann, Ion Heliade Rădulescu, Costache Negruzzi, Vasile Cârlova [et al.]. – Bucureşti: Litera Internaţional, 2004. – 816 p.

***Vieru, Grigore.** Cel care sânt : Versuri, creionări, interviuri, note / Grigore Vieru. – Chişinău: Lit. Artistică, 1987. – 360 p.

***Vieru, Grigore.** Cine crede: [Versuri] / Grigore Vieru. – Chişinău: Lit. Artistică, 1989. – 396 p.

Vieru, Grigore. Curăţirea fântânii / Grigore Vieru. – Galaţi: Porto-Franco, 1993. – 152 p. – (Bibl. şcolară; 31).

***Vieru, Grigore.** Fiindcă iubesc / Grigore Vieru. – Chişinău: Lit. Artistică, 1980. – 188 p.

Vieru, Grigore. Frumoasă-i limba noastră / Grigore Vieru. – Chişinău: Hyperion, 1990. – 54 p.

Vieru, Grigore. Ghicitoare fără sfârşit / Grigore Vieru. – Chişinău: Prut Internaţional, 2005. – 228 p. – (Bucuria copiilor).

Vieru, Grigore. Hristos nu are nici o vină: Poeme şi cântece / Grigore Vieru. – [S.l.]: Orient & Occident, 1991. – 200 p.

Vieru, Grigore. Izvorul şi clipa / Grigore Vieru. – Bucureşti: Albatros, 1991. – 200 p. – (Cele mai frumoase poezii; 187).

Vieru, Grigore. Întregul cer / Grigore Vieru. – Chişinău: Prut Internaţional, 2002. – (Carte de vizită).

Vieru, Grigore. Liniştea lacrimii: Versuri / Grigore Vieru. – Craiova: Fundaţia "Scrisul Românesc", 2006. -- 238 p.

***Vieru, Grigore.** Mama: [Versuri] / Grigore Vieru. – Chişinău: Lit. Artistică, 1988. – 176 p.

***Vieru, Grigore.** Numele tău: Poeme / Grigore Vieru. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1968. – 150 p.

***Vieru, Grigore.** Poezii / Grigore Vieru. – Chişinău: Lit. Artistică, 1983. – 152 p.

Vieru, Grigore. Rădăcina de foc / Grigore Vieru. – Bucureşti: Minerva, 1989. – 147 p.

Vieru, Grigore. Rădăcina de foc: Poeme. Confesiuni / Grigore Vieru. – Bucureşti: Univers, 1988. – 372 p.

Vieru, Grigore. Rugăciune pentru mamă / Grigore Vieru. – Craiova: Scrisul Românesc, 1994. – 190 p.

Vieru, Grigore. Soare, soare, domn frumos / Grigore Vieru. – Chişinău: Prut Internaţional, 2008. – 32 p.

Vieru, Grigore. Steaua de vineri / Grigore Vieru. – Chişinău: Prut Internaţional, 2004. – 184 p. – (Laurii poeziei).

Vieru, Grigore. Strigat-am către tine / Grigore Vieru. – Chişinău: Litera, 1999. – 392 p. – (Bibl. de Aur; 200).

Vieru, Grigore. Strigat-am către tine: Volum antologic de autor / Grigore Vieru. – Chişinău: Litera Internaţional, 2002. – 546 p.

Vieru, Grigore. Taina care mă apără: Opera poetică / Grigore Vieru. – Iaşi: Princeps Edit, 2008. – 712 p. – Bibliogr. : p. 657-660.

***

Vieru, Grigore. Aproape toţi anii mei, în care am trudit în cuvânt, rimează cu ceea ce doream să devin şi am devenit : [interviu] / Grigore Vieru; consemnare: Paul Grigoriu // Flux: Ed. de vineri. – 2000. – 25 febr. – P. 9.

Vieru, Grigore. Basarabia ar putea să existe numai fiindu-ne dragă până la lacrimi: [interviu] / Grigore Vieru; consemnare: Valerie Volontir // Noi. – 2000. – Nr. 10; Lit. şi arta. – 2000. – 19 oct. – P. 8.

Vieru, Grigore. Basarabia este un prunc cu inima în afara pieptului său / Grigore Vieru // Curierul românesc. – 2001. – Nr. 4. – P. 16.

Vieru, Grigore. Dar mai întâi; Făptura mamei; Legământ; Cuvântul mamei; Acasă; În limba ta; Pământule; Prin mine un cântec; Iubind; Tăcerea mamei: [Versuri] / Grigore Vieru // Bibl. Bucureştilor. – 2000. – Nr. 2. – P. 12-13.

Vieru, Grigore. Efortul de a reconstrui *Albinuţa* va continua: [interviu cu Grigore Vieru despre noua ed. a abecedarului „Albinuţa"] / consemnare: Silvia Bogdănaş // Timpul de dimineaţă: ed. de vineri. – 2005. – 11 mart. – P. 13.

Vieru, Grigore. Flacăra vie a cuvântului: [Interviu] / Grigore Vieru; consemnare: Gh. Doni // Lit. şi arta. – 2007. – 12 apr. – P. 4.

Vieru, Grigore. Grigore Vieru avertizează: "duşmanul e în noi": Interviu / consemnare: Nina Josu // Apă Vie: Almanahul tuturor românilor. – Timişoara: Augusta, 2000. – P. 280-282.

Vieru, Grigore. [Interviu cu Grigore şi Călin Vieru] / Grigore Vieru, Călin Vieru // Aquarelle. – 2005. – Mart. – P. 50-51.

Vieru, Grigore. În ziua când a murit mama, am înţeles că sunt muritor: [interviu] / Grigore Vieru; consemnare: Eugen Comarnescu // Lit. şi arta. – 2001. – 15 noiemb. – P. 4.

Vieru, Grigore. L-am cunoscut pe Sorescu prin poeme / Grigore Vieru // Academica. – 2001. – Nr. 5 (Mart.). – P. 20.

Vieru, Grigore. Limba în care creezi trebuie să fie atotcuprinzătoare mişcării sufletului şi cugetului: Dialog / Grigore Vieru, Alexandru Bantoş // Limba Română. – 2005. – Nr. 1/3. – P. 17-25.

Vieru, Grigore. Limba română este NATO-ul meu care mă apără: [interviu]/ Grigore Vieru; consemnare: Iov Rusnac // Lit. şi arta. – 2003. – 6 mart. – P. 4.

Vieru, Grigore. Limba română, oastea noastră naţională: [discurs rostit cu prilejul acordării titlului de Doctor Honoris Causa al AŞM, 30 aug. 2007] / Grigore Vieru // Academos. – 2007. – Nr. 6. – P. 5-10; Lit. şi arta. – 2007. – 18 sept. – P. 4-5; BiblioPolis. – 2009. – Nr. 1 (29). – P. 123-133.

Vieru, Grigore. Nu există o luptă între generaţii, ci una între valoare şi nonvaloare: interviu / Grigore Vieru // Democraţia. – 2005. – 15 febr. – P. 12.
Vieru, Grigore. Nu sunt altceva decât o lacrimă de-a lui Eminescu: Mărturisiri cu arome testamentare / Grigore Vieru; consemnare: Grigore Ilisei // Revista română. – 2009. – Nr. 1 (55). – P. 2-4.
Vieru, Grigore. O inimă în afara pieptului ei [Basarabia] / Grigore Vieru // Curierul românesc. – 2001. – Nr. 5-6. – P. 5.
Vieru, Grigore. Razele medaliei de aur mi-au încălzit inima: Interviu / Grigore Vieru; consemnatre: Nina Josu // Lit. şi arta. – 2007. – 26 apr. – P. 4.
Vieru, Grigore. Un romantic cu dorul în glas şi în oase: [interviu] / Grigore Vieru // Lit. şi arta. – 2005. – 24 mart. – P. 4.
Vieru, Grigore. Vin ca poet dintr-o mare suferinţă / Grigore Vieru; consemnare: Angela Braşoveanu // Capitala Magazin. – 2005. – Nr.33. – P. 4-11.

***

Băileşteanu, Fănuş. Grigore Vieru: Omul şi poetul / Fănuş Băileşteanu. – Bucureşti: Iriana, 1995. – 128 p.
Cimpoi, Mihai. Grigore Vieru: Poetul arhetipurilor / Mihai Cimpoi. – Chişinău: Prut Internaţional, 2005. – 188 p. – (Recitiri).
Ciobanu, Raisa. Florile recunoştinţei: [Decernarea Medaliei de Aur poetului Grigore Vieru] / Raisa Ciobanu // Lit. şi arta. – 2007. – 26 apr. – P. 4.
Codreanu, Theodor. Duminica mare a lui Grigore Vieru / Theodor Codreanu. – Bucureşti: Litera Internaţional, 2004. – 414 p. – (Bibl. şcolarului; 504).
Grigore Vieru: Biobibliografie. – Chişinău: Litera, 1997. – 258 p.
Postolachi, Veronica. Cuvântul ca instrument al magicului în poezia lui L. Blaga şi G. Vieru: Studiu comparat / Veronica Postolachi. – Chişinău: Pontos, 2007. – 264 p.
Ţigănuş, Virgil Nistru. Grigore Vieru iluminat de Poezie / Virgil Nistru Ţigănuş. – Chişinău: Ed. USM, 2006. – 152 p.
Un discipol al lui Orfeu: Omagiu poetului Grigore Vieru la 70 de ani: Culegere. – Chişinău: Prut Internaţional, 2005. – 252 p. – (Cognitio).

***

Bantoş, Ana. Grigore Vieru: între exilul şi libertatea interioară / Ana Bantoş // Limba Română. – 2005. – Nr. 1/3. – P. 26-30.
Cimpoi, Mihai. Clipe de graţie cu Grigore Vieru / Mihai Cimpoi // Limba Română. – 2005. – Nr. 1/3. – P. 61-62; Moldova. Ser. Nouă. – 2005. – Nr. 1-2. – P. 23-24.
Ciocanu, Ion. "Cinstirea limbii" în publicistica lui Grigore Vieru / Grigore Vieru // Limba Română. – 2005. – Nr. 1/3. – P. 37-43.
Ciopraga, Constantin. Cel care sânt sau Despre Grigore Vieru / Constantin Ciopraga // Convorbiri literare. – 2004. – Nr. 3. – P. 18-20.
Codreanu, Theodor. A tăcea în limba neamului; Un Arheu al Basarabiei [Grigore Vieru – 70] / Theodor Codreanu // Limba Română. – 2005. – Nr. 1/3. – P. 93-97.
Dolgan, Mihail. Grigore Vieru îmi este drag pentru că îl îndrăgeşte o lume întreagă / Mihail Dolgan // Lit. şi arta. – 2005. – 10 febr. – P. 6.
[Grigore Vieru. In memoriam]: [grupaje de art.] // Lit. şi arta. – 2009. – 26 febr.; 5 mart.
Grigore Vieru - Poetul şi Omul // Limba Română. – 2009. – Nr. 1-4. – [Volum închinat poetului].
Grigore Vieru – 70 de ani de la naştere: [grupaj de art.] // Lit. şi arta. – 2005. – 10 febr. – P. 1-7.
Melniciuc, Ion. Fascinaţia cuvântului poetic: [Grigore Vieru septuagenar] / Ion Melniciuc // Limba Română. – 2005. – Nr. 1/3. – P. 44-45.
Pohilă, Vlad. Moartea Poetului, afirmarea literaturii: In memoriam Grigore Vieru / Vlad Pohilă // BiblioPolis. – 2009. – Nr. 1 (29). – P. 5-8.
Recviem pentru Grigore Vieru: [grupaj de art.; consemnare de Vlad Pohilă] // BiblioPolis. – 2009. – Nr. 1 (29). – P. 118-123.
Simion, Eugen. Grigore Vieru şi cele "trei sfinte teme" / Eugen Simion // Lit. şi arta. – 2005. – 22 dec. – P. 6; Jurnal de Chişinău. – 2005. – 15 febr. – P. 9. . – [Art. preluat din ziarul "Ziua", Bucureşti].
Suceveanu, Arcadie. Receptarea lui Grigore Vieru / Arcadie Suceveanu // Sud-Est Cultural. – 2005. – Nr. 1. – P. 21-27.
Ştefănescu, Alex. In memoriam: Grigore Vieru (1935-2009) / Alex. Ştefănescu // România literară. – 2009. – 23 ian. – P. 4-5.
Teodorescu, Filip. 70 de ani de la naşterea academicianului Grigore Vieru / Filip Teodorescu // Democraţia. – 2005. – 22 febr. – P. 14.
Ţopa, Tudor. Omul pătimirilor noastre: (Grigore Vieru) / Tudor Ţopa // Ţopa, Tudor. Voievozii inspiraţiei. – Chişinău: Draghiştea, 2007. – P. 256-262.
Ţopa, Tudor. Grigore Vieru / Tudor Ţopa // Ţopa, Tudor. Condamnaţi la zbucium. – Chişinău: Universul, 2003.

***

Grigore Vieru - monument virtual [Resursă electronică] //http://www.grigorevieru.md/Grigore Vieru: Biobibliografie [Resursă electronică] //http://www.bncreanga.md/scriitori/Vieru/index.htm

V. M.

Leonid BEROV
1920-1973

Muzicolog.

S-a născut la 17 febr. 1920, în s. Alexandru Ioan Cuza, Vulcăneşti. Se stinge din viaţă la 1 febr. 1973.

Absolveşte Conservatorul de Stat din Chişinău, clasa muzicologie a profesorului L. Gurov (1950).

Activităţi profesionale: profesor la Colegiul de muzică *Ştefan Neaga* din Chişinău (1950), conferenţiar la Conservatorul de Stat din Chişinău, şeful Catedrei de teorie a muzicii la aceeaşi instituţie (1967), redactor la editura *Cartea Moldovenească.*

Lucrări muzicologice de referinţă: *Instrumentele muzicale populare moldoveneşti* (1964), *Melodii populare de joc* (1974) etc.

Creaţii muzicale: *Paraschiţa*, culegerea *Cântece populare moldoveneşti pentru cor a capella* (1958), scrie cântece pentru copii (1962), *Cine are dor de mare*, versuri de Grigore Vieru, *Porumbeii,* versuri de Grigore Vieru (1964) ş.a.

Membru al Uniunii Compozitorilor din Republica Moldova.

***

Berov, Leonid. Toccata: pentru pian / Leonid Berov. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1960. – 17 p.

***

Ceaicovschi-Mereşanu, G. Berov, Leonid / G. Ceaicovschi-Mereşanu // Ceaicovschi-Mereşanu, G. Compozitori şi muzicologi din Moldova. – Chişinău: Universitas, 1992. – P. 193-194.

M. P.

Alessandro VOLTA

1745-1827

Fizician, inventator şi profesor universitar italian, unul dintre fondatorii ştiinţei despre electricitate.

S-a născut la 18 febr. 1745, la Como, într-o familie nobilă şi profund religioasă. A decedat la 5 mart. 1827, la Como.

Îşi face studiile în şcolile publice din oraşul natal, apoi la colegiul iezuit. Deja la vârsta de 14 ani începe să fie atras de ştiinţă şi refuză să urmeze cariera bisericească, o tradiţie în familia sa. S-a dedicat de tânăr cercetării fenomenelor naturale. În 1769 publică prima sa lucrare despre electricitate *De vi attractive ignis electrici,* care atrage atenţia asupra sa şi îl ajută să obţină postul de profesor de fizică la *Şcoala Regală* din Como (1774-1779).

În paralel, îşi continuă studiile şi experimentele, devenind cunoscut în domeniu. Este numit în funcţie de profesor la Universitatea din Pavia, unde îşi continuă munca în domeniul electricităţii şi face o serie de invenţii revoluţionare (1779-1819). Contribuţia sa în domeniul fizicii şi al electricităţii în special, a fost deosebit de importantă constituind punctul de plecare pentru numeroase cercetări şi descoperiri ulterioare.

Printre invenţiile sale cele mai cunoscute se numără: electroforul (1774), un instrument pentru acumularea de electricitate statică, care stă la baza condensatoarelor utilizate şi astăzi; electroscopul (1775), un instrument care permite evidenţierea diferenţelor de potenţial. A făcut cercetări şi în domeniul chimiei, meteorologiei etc. A inventat electrometrul, instrument de măsurare a electricităţii atmosferice. A fost primul savant care a izolat metanul (1778), principalul constituent al gazului natural. Invenţia sa majoră, prima baterie din istorie, este aşa-numita *pila voltaică - strămoşul bateriilor electrice* (1800), ce permitea transformarea energiei chimice în energie electrică. Această invenţie constă dintr-o coloană verticală compusă dintr-o succesiune de un disc de Cu/1 disc de Zn/1 disc de hârtie îmbibată în soluţie salină. La extremităţile coloanei era ataşat câte un fir metalic, între care se producea un curent electric continuu de joasă intensitate. Pila voltaică marchează o epocă în teoria fizicii, ca şi în aplicaţiile ştiinţei puse în slujba omenirii. Aceasta a permis realizarea electrolizei apei, descompunerea apei în O2 şi H2 pure cu ajutorul curentului electric continuu furnizat de pila voltaică de către A. Carlile şi N. Nicholson (1800), apoi a separării *Na* şi *K* din sărurile lor, de către Sir H. Davy (1807) şi a descoperirii efectului magnetic al curentului electric de către Oersted (1820). Invenţiile lui A. Volta îi aduc importante distincţii, printre care medalia *Copley* (1791) a *Royal Society* din Londra al cărui membru era, Legiunea de Onoare etc.

Este invitat de Napoleon la Paris (1801), împăratul francez acordându-i statutul de membru al *Institut de France* şi numindu-l conte, iar mai târziu - senator al Lombardiei (1810). Cea mai mare onoare a primit-o din partea comunităţii oamenilor de ştiinţă, care, în cinstea lui, au numit unitatea de măsură pentru forţa electromotoare şi potenţialul electric - *Volt.* Universitatea din Pavia îi poartă numele.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Ochoa, George. Alessandro Volta / George Ochoa, Melinda Corey // Ochoa, George. Ghidul cronologic al ştiinţei. – Bucureşti: All Educational, 2000. – P. 117.

Volta, Alessandro // Dicţionar de fizică. – Bucureşti: Ed. Encicl. Română, 1972. – P. 491.

Volta, Alessandro // Dicţionar enciclopedic ilustrat Junior: Nume proprii. – Chişinău: Cartier, 2004. – P. 1646

Volta, Alessandro // Dicţionar de inventatori şi invenţii. – Bucureşti: Tehnica, 2001. – P. 927.

*Volta, Alessandro // Enciclopedia sovietică moldovenească. vol. 2. – Chişinău, 1971. – P. 76.

Volta, Alessandro // Marea carte despre personalităţi. – Bucureşti: Deacostini, 2006. – P. 24- 25.

Volta, Alessandro // Personalităţi ale ştiinţei: Mic dicţ. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1977. – P. 298.

***

Volta, Alessandro // Axis: L'univers documentaire Hachette: Dictionnaire encyclopédique. vol. 6. – Paris, 1993. – P. 3233.

Volta, Alessandro // Dictionnaire universel alphabétique et analogique des noms propres. vol. 5. – Paris, 1988. – P. 3304

Volta, Alessandro // The Encyclopedia Americana. vol. 28. – Danbury, 1994. – P. 227-228.

Volta, Alessandro // The New Encyclopaedia Britannica. vol. 12. – Chicago, 1993. – P. 425.

***

Volta, Alessandro [Resursă electronică] www.ecursuri. Ro/ referate/referate.php ?report alessandro Volta

M. Ş.

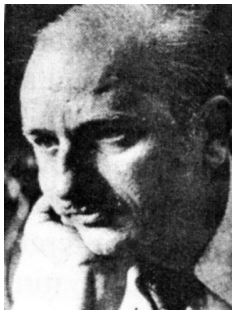

Valentin BELOUSOV
1925-1988

Matematician şi profesor universitar, doctor habilitat în ştiinţe fizico-matematice.

S-a născut la 20 febr. 1925, în or. Bălţi. Se stinge din viaţă la 23 iul. 1988, la Chişinău.

Absolveşte şcoala primară şi gimnaziul din or. Bălţi (1940), apoi Liceul teoretic de băieţi *Ion Creangă* (1944); Facultatea de fizică şi matematică a Universităţii Pedagogice de Stat *Ion Creangă* din Chişinău (1947). Susţine doctoratul la Universitatea de Stat *M. V. Lomonosov* din Moscova, Rusia (1956), teza de doctor habilitat în ştiinţe fizico-matematice cu tema *Sisteme de cvasigrupuri cu identităţi* (1966).

Activează profesor şcolar în s. Sofia, Drochia (1948-1950), lector la Institutul Pedagogic din Bălţi (1950-1962), şef al sectorului algebră şi logică matematică din cadrul Institutului de Matematică şi Informatică al AŞM (1962), colaborator ştiinţific principal în acelaşi sector (1986-1988). S-a mai impus în calitate de şef al Catedrei de matematică superioară a Institutului Politehnic din Chişinău, şef al Catedrei de algebră şi geometrie a Universităţii de Stat din Moldova.

Scrie lucrări şi articole ştiinţifice: *Algebraičeskie seti i kvazigruppy* (1971), *Konfiguracii v algebraičeskih setâh* (1979) etc.

A fost preşedinte al Societăţii ştiinţifice republicane a elevilor *Viitorul*, membru al colegiilor de redacţie ale unui şir de reviste ştiinţifice din ţară şi de peste hotare. A reprezentat ştiinţa matematică în diferite centre de ştiinţă din lume. Susţine prelegeri la Universitatea Ottawa, precum şi în alte centre universitare din Asia şi Africa, la Moscova, Riga.

Laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova, în domeniul ştiinţei şi tehnicii (1972), Lucrător emerit în ştiinţe din Republica Moldova (1975).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2005*. – Chişinău, 2005. – P. 59-60.

BIBLIOGRAFIE:

Belousov, Valentin. Dicţionar de matematică rus-moldovenesc = Russko-moldavskij matematičeskij slovar' / Valentin Belousov, Iacob Neagu. – Chişinău: Encicl. sovietică mold., 1980. – 428 p.

***

Belousov,Valentin. Algebraičeskie seti i kvazigruppy / Valentin Belousov. – Chişinău: Ştiinţa, 1971. – 165 p.

Belousov, Valentin. Matematika v školah Moldavii. – Chişinău: Ştiinţa, 1973. – 116 p.

Belousov, Valentin. Parnye kvazigruppy / Valentin Belousov. – Chişinău: Ştiinţa, 1972. – 227 p.

***

Belousov, Valentin // Chişinău: Encicl. – Chişinău, 1997. – P. 69.

Belousov, Valentin // Institutul de Matematică şi Informatică: File din ist. – Chişinău: Tipogr. Acad. de Şt. a Rep. Moldova, 2004. – P. 161-163.

Rusnac, Gheorghe. Belousov, Valentin / Gheorghe Rusnac, Valeriu Cozma // Rusnac, Gheorghe. Profesorii Universităţii de Stat din Moldova: 1916-2001: Dicţ. ist. – biogr. – Chişinău: USM, 2001. – P. 25-26.

Valuţă, Ion. Cu fapta-i în eternitate: [65 de ani de la naşterea lui Valentin Belousov, dr. în ştiinţe fizico-matematice, profesor] / Ion Valuţă // Făclia. – 1990. – 10 mart. – P. 12.

M. P.

BIBLIA lui GUTENBERG
1455

Capodoperă a artei tipografice, a apărut la 23 febr. 1455, la Mainz, Germania, în atelierul meşterului Johannes Gutenberg, apariţia căreia a marcat începutul producerii în masă a cărţilor în Occident.

Este o versiune tipărită a *Vulgatei*, cunoscută şi ca *Biblia în 42 de rânduri* (pentru a o diferenţia de *Biblia în 36 de rânduri*, ulterioară).

Redactată în limba latină, a fost imprimată pe pergament şi hârtie, în două volume de mari dimensiuni, în 1282 de pagini pe câte două coloane, cu un total de 2.500.000 de semne tipografice, în cca 170 de exemplare.

Introducerea unor metode eficiente pentru multiplicarea rapidă a manuscriselor, a dus spre marea invenţie a lui Gutenberg – un nou tip de presă tipografică. Acesta a utilizat, în premieră pentru continentul european, tiparul cu ajutorul literelor mobile, separate, din metal, şi care la început imita cartea manuscris. De asemenea, a creat un aliaj special pentru acest tip de matriţe şi a realizat o serie de vopsele (cerneluri) pe bază de uleiuri.

Literele lui Gutenberg, reproduse după scrisul de mână, alcătuiau rânduri într-o reţea ajustată omogen, folosindu-se cu multă fineţe artistică semne de abreviaţie, spaţiu şi litere reunite. Iniţialele capitolelor erau pictate de mână, chiar şi unele pagini erau împodobite, având împletituri cu motive florale. Calitatea lucrării, aranjarea în pagină, măiestria cu care a fost întocmită, o fac să rivalizeze cu cele mai pretenţioase manuscrise ale vremii. Textul începea chiar de la prima pagină şi se încheia cu o scurtă indicaţie a titlului. Numele tipografului nu este menţionat.

În urma procesului intentat în noiemb. 1455 de asociaţii săi, Johann şi Jakob Fust, Gutenberg este declarat falit. După această experienţă frustrantă, Gutenberg nu a abandonat activitatea tipografica, reuşind între 1458 şi 1460 să tiparească pentru Konrad Humery o nouă ediţie a Bibliei (*Biblia cu 36 de rânduri*), cu un tipar de calitate inferioară, şi un *Catolicon*, care reproduce enciclopedia latină a lui Baldus de Janua din 1286.

În câteva decenii, imprimeria s-a răspândit în întreaga Europă. Francezii L. Fevre şi H.-J. Martin aveau să menţioneze: *„Inventarea tiparului [de către Johannes Gutenberg] a avut o funcţie esenţială în difuzarea scrierilor clasice [...]; a contribuit la fixarea limbilor şi a favorizat dezvoltarea literaturilor naţionale”.*

Chiar dacă în aceeaşi perioadă au fost făcute sute de copii din capodopera activităţii lui Gutenberg - *Biblia cu 42 de rânduri*, aceste cărţi sunt considerate astăzi cele mai valoroase din lume. Primele ediţii complete (s-au păstrat doar 4 exemplare), costă între 25 şi 35 de milioane de dolari, iar câteva pagini din *Biblia Gutenberg*, la preţul pieţei de astăzi, ar costa în jur de 25 de mii de dolari.

În prezent, se cunosc 48 de exemplare din această lucrare, cele mai multe se găsesc în Germania *(a se vedea cartea digitalizată la adresa: www.gutenbergdigital.de/gudi/eframes/index.htm)*, după care urmează SUA, Marea Britanie, Franţa şi Rusia.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Coroiu, Constantin. Tinereţea lui Gutenberg : Comentarii / Constantin Coroiu. – Bucureşti: Ed. Eminescu, 1982. -- 178 p.

****Davis, Martin.** The Gutenberg Bible / Martin Davis. – London: British Library, 1996. – 64 p.

Geck, Elisabeth. Gutenberg şi arta tiparului / Elisabeth Geck. -- Bucureşti: Meridiane, 1979. – 138 p. – (Curente si sinteze; 25).

****Kapr, Albert**. Johann Gutenberg: The man and his invention / Albert Kapr. – London: Scolar Press, 1996. – 316 p.

McLuhan, Marshall. Galaxia Gutenberg: Omul şi era tiparului / Marshall McLuhan. – Bucureşti: Ed. Politică, 1975. -- 453 p. – (Idei contemporane).

****Norman, Don Cleaveland.** The 500th Anniversary of the Gutenberg Bible / Don Cleaveland Norman. – Chicago: The Coverdale Press, 1961. – 204 p.

***

Ionescu, Ioan. Johanes Gutenberg [Biblia în 42 de rânduri] / Ioan Ionescu // Mitropolia Olteniei (Craiova). 1968. – Nr. 3-4. – P. 241-248.

Sachelarie, Octavian-Mihail. Tiparul, o revoluţie decisivă / Octavian-Mihail Sachelarie // Argeş: Revistă lunară de cultură (Piteşti). – 2004. – Nr. 11 (Noiemb.).

***

The Göttingen Model Book: [Biblia lui Gutenberg] [Resursă electronică] // http://www.gutenbergdigital.de/gudi/eframes/index.htm

***

Biblia în 42 de rânduri [Resursă electronică] // http://ro.wikipedia.org/wiki/Johann_Gutenberg

Bijutierul literelor primei Biblii [Resursă electronică]//http://www.gazetademaramures.ro/

Murgescu, Bogdan. Tiparul schimbă faţa lumii [Resursă electronică] / Bogdan Murgescu // http://www.itcnet.ro/history/archive/mi2000/current7/mi33.htm

Sachelarie, Octavian-Mihail. Tiparul, o revoluţie decisivă / Octavian-Mihail Sachelarie [Resursă electronică]//http://www.pitesti.ro/centrul-cultural/reviste/arges/2004/11.noiembrie/25-tiparul.htm.

Select Bibliography of the Gutenberg 42-line Bible [Resursă electronică] // http://www.humi.keio.ac.jp/treasures/incunabula/B42-web/b42/bibliography/biblio.html

V. M.

Maria ILIUŢ

1955

Interpretă de muzică populară, supranumită *Privighetoarea din Munţii Carpaţi.*

S-a născut la 23 febr. 1955, în s. Crasna, r-nul Storojineţ, reg. Cernăuţi.

Absolveşte Colegiul de iluminare culturală din Cernăuţi (1969-1974), secţia instrumente populare. Studiază la Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice, Facultatea dirijat coral (1977-1983), cu Tamara Dergaci şi Valentina Boldurat, Tatiana Muzâca (istoria muzicii), Felix Biriukov (teorie-solfegiu, armonie).

Este lector superior la Facultatea de Arte Frumoase a Universităţii de Stat. A întemeiat Ansamblul etnofolcloric *Crenguţa de iederă* al Universităţii de Stat din Moldova (1990).

Debutează în Ansamblul etnofolcloric *Tălăncuţa*, în anul doi de facultate (1982). Repertoriul său este compus din piese de leagăn, de joc şi voie bună, de noroc, de jale, balade, strigături, colinde, doine. Întreprinde numeroase expediţii de creaţie la vechii rapsozi din satele nord-bucovinene, Crasna, Pătrăuţii de Jos, Pătrăuţii de Sus, Rapcea, Budineţ, Igeşti, pentru selectarea folclorului muzical şi a pieselor folclorice autentice, păstrând pronunţia locală, stilul interpretativ vechi bucovinean.

A susţinut un recital extraordinar la Festivalul literar-muzical *La Prut, pe un picior de plai*, organizat de primăria or. Cernăuţi, la împlinirea a 600 de ani de la prima atestare documentară a capitalei istorice a Bucovinei (8 oct. 2008).

Colaborează cu orchestra *Busuioc moldovenesc* - conducător Mihai Amihalachioaie, cu formaţiile *Ciocârlia, Veselia,* cu orchestrele profesioniste *Lăutarii, Joc, Mugurel.* Mai colaborează cu Gheorghe Banariuc, Petre Neamţu, Andrei Tămăzlâcaru. A fost acompaniată de Sergiu Diaconu (cobză), Dumitru Negură (fluier), Victor Botnaru (cobză, caval, ocarină) ş.a.

Turnee artistice: Moldova, Ucraina, România, Italia, Cipru, Grecia, Turcia, Olanda.

Deţine peste 20 de costume confecţionate de surorile sale Saveta şi Ileana, purtând stilul şi identitatea portului bucovinean. Cel mai vechi costum din colecţia Mariei Iliuţ are peste 200 de ani, găsit la o vecină care avea peste 80 de ani, fiind în culori vegetale şi mărgele păstrate într-o formă excelentă. Printre numeroasele sale costume se mai numără sumanul, cojocul, cheptarii şi bundiţa.

Înregistrează cântece populare la Radio Chişinău, lansează albumul *Numai cânt şi dor de Bucovina*, cu piesele *Rămas bun dragă măicuţă*, *Măi scripcare*, *Tot ma-ntreabă iedera*,

Bătuta de la Crasna, *Aprinde luminile* (colind), *De la Crasna la Ciudei*, *Bucovina plai cu flori*, *Într-o vale mult adâncă*, *Mult mi-i dor de codrul verde*.

Premii: Concursul interpreţilor cântecului folcloric *Tamara Ciobanu* (1986), laureată a Festivalului internaţional al cântăreţilor români de pretutindeni (Drobeta Turnu-Severin) (1989), a Festivalului concurs al cântecului păstoresc *Mioriţa* (Târgovişte) (1996).

Premiul întâi la Festivalul republican al creaţiei populare (Chişinău) (1986), Premiul întâi la Festivalul folcloric *Trandafir de la Moldova*, ed. XXIX (Iaşi) (1997). Diplomă de excelenţă la Festivalul-concurs internaţional *Din cântecele neamului*, ed. 1 (Cernăuţi) (2001).

Membră a Uniunii Muzicienilor din Moldova (1985), membră a Societăţii culturale Bucureşti-Chişinău, Filiala Chişinău.

A se vedea şi art. din *Calendar Naţional 2005*. – Chişinău, 2005. – P. 63-64.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Iliuţ, Maria. Cu scara la cer: [interviu cu interpreta, invitata rubricii: Începe ziua cu Flux] / Maria Iliuţ; consemnare: Liliana Popuşoi // Flux: cotid. naţ. – 2004. – 15 ian. – P. 4.

Iliuţ, Maria. Maria Iliuţ dă cântece din traista ei: [interviu] / Maria Iliuţ; consemnare Maria Mocanu // Ţara. – 2002. – 1 febr. – P. 4.

Iliuţ, Maria. Problema banului mă neliniştеşte cel mai mult [interviu cu interpreta de folclor] / Maria Iliuţ; consemnare Mariana Ursu // Capitala. – 2001. – 3 noiemb. – P. 8.

Iliuţ, Maria. Pe Maria Iliuţ au însoţit-o în Italia cântecele de acasă : interviu / Maria Iiuţ; consemnare Mihai Morăraş // Capitala. – 2001. – 3 noiemb. – P. 8.

***

Agachi, Andrei. Semănătorii / Andrei Agachi // Moldova suverană. – 1997. – 5 iul. – P. 6.

Butnaru, Val. Duminica de joi: [Concertul „Numai cânt şi dor de Bucovina", susţinut la Palatul Naţ.] / Val Butnaru // Jurnal de Chişinău. – 2004. – 15 iun. – P. 5.

Buzilă, Serafim. Iliuţ, Maria / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreţilor din Modova. – Chişinău: Museum, 1999. – P. 239.

Buzilă, Serafim. Iliuţ, Maria / Serafim Buzilă // Femei din Moldova: Encicl. – Chişinău, 2000. – P. 145.

Caciuc, Anatol. Nestematele, înfrumuseţând cotidianul: [Maria Iliuţ, cântăreaţa de muz. pop.] / Anatol Caciuc // Dialog. – 1999. – 29 oct. – P. 8.

Ghimpu-Munteanu, Veta. Maria Iliuţ din dulcea Bucovină / Veta Ghimpu- Munteanu // Ţara. – 2001. – 15 iun. – P. 4.

Roibu, Nicolae. Iliuţ, Maria / Nicolae Roibu // Roibu, Nicolae. Să vă spun ce s-a întâmplat.... – Chişinău, 1999. – P. 129-130.

Roibu, Nicolae. Iliuţ, Maria / Nicolae Roibu // Roibu, Nicolae. Spovedanii de Vineri. – Chişinău, 2002. – P. 289-292.

***

Iliuţ Maria [Resursă electronică]www. lena-negru. Blogspot.com/

Iliuţ, Maria [Resursă electronică] www.allmoldova.com/index./php/id

Iliuţ, Maria [Resursă electronică] www. usm.d/ziar/cot 1153

M. P.

Silvia VRÂNCEANU
1940

Pictoriţă, artistă-decoratoare.

S-a născut la 24 febr. 1940, în s. Ciripcău, r-nul Floreşti.

A studiat la Şcoala de Arte din Aşhabad (1955-1957), apoi la Şcoala Republicană de Arte Plastice *I. Repin* din Chişinău. (1957-1961).

Activitate profesională: pictor la Editura *Cartea Moldovenească* (1962-1964), la Asociaţia *Zorile,* este redactor artistic la *Enciclopedia Sovietică Moldovenească* (1969-1970).

A executat lucrări în tehnica goblenului: *Malancă* (1971), *Tradiţii populare* (1976), *Joc* (1971), *În livadă* (1974), *Muzică* (1978), *Glia* (1982), *Fruct* (1982), *Muzică* (1984), *Dans* (1992), *În roşu* (1993), *Aripă* (1994), *Zmeu* (1995) etc.

Achiziţii de colecţii la Muzeul Naţional de Arte din Moldova şi la Muzeul de Arte Plastice din Moscova, la Teatrul de Operă şi Balet şi la Hotelul *Naţional* din Chişinău.

A participat la diferite expoziţii: de grup - Moldova, România, în srtrăinătate - Algeria, Canada, Cipru, Mongolia, Polonia, Bulgaria, Ungaria, Moscova, Tallinn, Riga, Lodz etc.

„*Silvia Vrânceanu este una dintre acele gobleniste care a dus faima covorului moldovenesc departe de frontierele republicii noastre. Datorită talentului înnăscut, în presa de specialitate internaţională s-a încetăţenit sintagma de şcoală de tapiserie moldovenească*"(Galeria virtuală a artei contemporane din Repblica Moldova).

Distincţii: Medalia de bronz la expoziţia de la Riga (1974).

BIBLIOGRAFIE:

Vrânceanu, Silvia. Malanca / Silvia Vrânceanu // Arta plastică a Moldovei Sovietice = Izobrazitel'noe iskusstvo sovetskoj Moldavii = Fine arts of Soviet Moldavia. – Chişinău: Timpul, 1982. – P. 187.

Vrânceanu, Silvia. Soare. Partea de mijloc a tripticului / Silvia Vrânceanu // Arta plastică a Moldovei Sovietice = Fine Arts of Soviet Moldavia. – Chişinău: Timpul, 1982. – P. 188.

***

Colesnic, Iurie. Vrânceanu, Silvia / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Colegiul Republican de Arte Plastice „Al. Plămădeală": Ghid encicl. – Chişinău: Museum, 2008. – P. 238.

Vrânceanu, Silvia // Femei din Moldova: Encicl. – Chişinău: Museum, 2000. – P. 303-304.

*Vrânceanu, Silvia // Literatura şi arta Moldovei: Encicl. vol. 1. – Chişinău, 1985. – P. 142.

***

Vrânceanu, Silvia [Resursă electronică] // www. goblen.foto.home.rol-13k.

Vrânceanu, Silvia [Resursă electronică] // www.arta.neonet.md/info/16k.

Vrânceanu, Silvia [Resursă electronică] // www. unesco.ru/files

M. P.

Virgil BULAT
1940

Poet, traducător şi eseist, originar din Basarabia.

S-a născut la 24 febr. 1940, în s. Răduleni, Soroca. Este fiul Eufrosiniei şi al lui Ion Bulat, învăţători.

Studiile le face în România, începând cu şcoala primară din com. Balş, jud. Olt (1948-1953), urmează Liceul *Moise Nicoară* din Arad (1953-1956), apoi se înscrie la Politehnica din Timişoara, pe care însă nu o finalizează. Absolveşte mai târziu Facultatea de Filologie a Universităţii *Babeş-Bolyai* din Cluj-Napoca (1969).

Primele activităţi profesionale le desfăşoară la Institutul de Filosofie şi Psihologie din Cluj al Academiei Române, în caliatate de cercetător (1970-1972), este redactor la Editura Dacia, redactor-şef (1990), director (1994-1997).

Activitatea publicistică: scrie primele articole critice în revista *Tribuna*. Colaborează la revistele: *Limba noastră*, *Limbă şi literatură*, *Steaua*, *Familia*, *Haiku* (Bucureşti), *Literatura şi arta* (după 1989) (Chişinău), *Aurora* (Oradea) etc.

Volume de poezie: *Nocturnalia* (1985), *Dragonul spre ziuă* (1988).

Debut editorial cu traducerea romanelor: *Zeilor le e sete* şi *Revolta îngerilor* de Anatole France (1978). Urmează *Umbra zilelor* - Anna Brâncoveanu de Noailles (1982), *Cartea vieţii mele* - A.B de Noailles (1986), *Scrisori către Anna de Noailles* – Marcel Proust (1986). Susţine diverse activităţi în Republica Moldova, Germania (München), Italia (Roma, Napoli), Franţa (Paris).

Membru al Uniunii Scriitorilor din România (1990). Premiul revistei *Poesis* (1991), Premiul Uniunii Scriitorilor din Chişinău pentru studiul critic privitor la opera lui Lucian Blaga (1992), Premiul *Orion* pentru cel mai frumos poem *Tanka,* decernat de *Centrul Cultural Ionel Perlea.*

BIBLIOGRAFIE:

Bulat, Virgil. Dragonul spre ziuă / Virgil Bulat. – Bucureşti: Albatros, 1988. – 67 p.

Bulat, Virgil. Patimile tânărului Ioan în Arcadii / Virgil Bulat. – Cluj-Napoca: Clusium, 2000. – 61 p.

***

Bulat, Virgil. Cartea unui diplomat / Virgil Bulat // Convorbiri literare. – 2002. – Nr. 6. – P. 150-151.

***

Cubleşan, Constantin. Bulat, Virgil / Constantin Cubleşan // Dicţionarul general al literaturii române: vol. 1: A/B. – Bucureşti: Univers Encicl., 2004. – P. 698-699.

Poantă, Petru. Bulat, Virgil / Petru Poantă // Dicţionar de poeţi. Clujul contemporan. – Cluj-Napoca, 1999. – P. 37-38.

Poantă, Petru. Bulat, Virgil / Petru Poantă // Dicţionar de poeţi. Clujul contemporan. – Cluj-Napoca, 1998. – P. 44-45.

***

Bulat, Virgil [Resursă electronică] www. old.clujeanul/ro/articol/ziar/prietenul-din-spital/10644

M. P.

PATRIARHIA ROMÂNĂ
1925

La 25 febr. 1925 Biserica Ortodoxă Română este organizata ca Patriarhie, cu titulatura *Patriarhia Română.*

Biserica Ortodoxă Română a devenit autocefală (de sine stătătoare) la 25 apr. 1885.

La 4 febr. 1925, Sfântul Sinod (cea mai înaltă autoritate a Bisericii Ortodoxe Române), a hotărât înfiinţarea Patriarhiei Ortodoxe Române, unificând, pe aceasta cale, toate formele de administraţie ecleziastică din România întregită, iar mitropolitul primat a fost ridicat la treapta de patriarh.

Legea pentru înfiinţarea Patriarhiei a fost promulgată la 25 febr. 1925.

La 1 noiemb. 1925 a avut loc învestitura şi înscăunarea lui Miron Cristea (1925-1939), primul patriarh al creştinismului ortodox românesc şi care a desfăşurat o intensă activitate cultural-misionară, a fost membru al Academiei Române, iar pe plan politic, a făcut parte din Regenţă (1927-1930), a fost prim-ministru al României (1938-1939). Urmaşul lui a fost patriarhul Nicodim Munteanu (1939-1948), membru de onoare al Academiei Române, autor a numeroase lucrări teologice originale, traducător din literatura teologică rusă. Sub aceşti doi patriarhi s-au înfiinţat câteva eparhii noi (Oradea, Cluj, Constanţa, Maramureş, Timişoara şi o Episcopie misionară pentru românii ortodocşi din America). A urmat Justinian Marina (1948-1977), ce a avut cea mai lungă păstorire, a fost cel care a dat o nouă orientare vieţii bisericeşti, în functie de noua situaţie creată în România prin instaurarea regimului totalitar. Patriarhul Iustin Moisescu (1977-1986), ierarh de mare prestigiu al întregii Ortodoxii, a acordat o atenţie deosebită activităţii editoriale (inclusiv, a iniţiat marea colecţie intitulată *Părinţi şi scriitori bisericeşti*, proiectată în 90 de volume, precum şi colecţia *Arta creştină în România*, în 6 volume). Patriarhul Teoctist Arăpaşu (1986-2007), a fost cel care a înfiinţat eparhii noi, a reactivat mitropoliile şi episcopiile desfiinţate de dictatura comunistă, a întreprins demersurile pentru canonizarea unor sfinţi români, a reorganizat Biserica Română de peste hotare prin organizarea unor noi episcopii.

În prezent Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române este Arhiepiscopul Bucureştilor şi Mitropolitul Munteniei şi Dobrogei Daniel. Titulatura sa este: *"Preafericirea Sa, Preafericitul Părinte Daniel, Arhiepiscopul Bucureştilor, Mitropolitul Munteniei şi Dobrogei, Locţiitor al tronului Cezareei Capadociei şi Pa-*

triarhul Bisericii Ortodoxe Române sau Patriarhul României", ales la 12 sept. 2007, şi întronizat ca cel de al VI-a Patriarh al României la data de 30 sept. 2007.

Patriarhia Română cuprinde eparhii (Arhiepiscopii şi Episcopii) grupate în Mitropolii, precum şi alte unităţti în interiorul sau în afara graniţelor României.

***

Autocefalie, Patriarhie, Slujire sfântă: Momente aniversare în Biserica Ortodoxă Română. – Bucureşti: Ed. Inst. Biblic, 1995. – 678 p.

Biserica Ortodoxă Română: Buletinul oficial al Patriarhiei Române. – Bucureşti, 2008. – 187 p.

***

Arhiepiscopia Bucureştilor [Resursă electronic]//http://www.crestinism-ortodox.ro/istoric.html

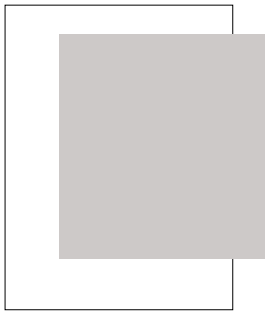

Teodor CIORIC
1935-1992

Protozoolog, profesor universitar, doctor habilitat în biologie.

S-a născut la 26 febr. 1935, în s. Ocniţa, r-nul Ocniţa. Se stinge din viaţă la 23 noiemb. 1992, în Chişinău.

Studii: absolvent al Institutului Agricol din Chişinău (1953-1958).

Activităţi profesionale: colaborator ştiinţific inferior la Staţiunea biologică a gospodăriei piscicole (1958-1961). Aspirant fiind, publică articole: *Infuzorii fundului unor bazine de apă din Moldova* (1964), *Ecologia infuzorilor sapropelobioticii a râului Bâc* (1966), *Noi specii de infuzorii în rezervuarul de apă din Dubăsari* (1967) etc. Susţine teza de doctor în biologie pe tema *Infuzorii rezervuarului de apă Dubăsari*. Secretar ştiinţific al Institutului de Zoologie al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1991), director al aceluiaşi institut (1992). Lucrează în domeniul revelării a numeroase specii de ciliate din bazinele acvatice ale Moldovei. Continuă să publice lucrări ştiinţifice precum *Bazele organizării gospodăriei piscicole în bazinul acvatic din Cuciurgan-răcitorul staţiei electrice republicane a Moldovei*, *Automatizarea cercetărilor hidrobiologice din Moldova*, *Cele mai principale succese ale hidrobiologiei şi ihtiologiei din Moldova.*

A sintetizat toate cercetările sale asupra infuzorilor, prezentând teza de doctor habilitat *Fauna şi ecologia infuzorilor liberi trăitori din diferite bazine acvatice ale Modovei*, care a fost susţinută la Moscova cu un mare succes.

A scris manualul *Zoologia nevertebratelor,* în colaborare cu membrii Catedrei de zoologie a Universităţii de Stat din Moldova. Cartea *Îndrumări metodice pentru practicumul de câmp* este aplicată la practica de câmp cu studenţii anului întâi ai Facultăţii de biologie.

A organizat un laborator de pedozoologie, absolut necesar Moldovei, transformă laboratorul de ecofiziologie şi dezvoltarea peştilor în laboratorul de ihtiologie, cel de ecologia hidrobioţilor în laboratorul de hidrobiologie.

Membru al Prezidiului Societăţii Hidrobiologice din URSS; Premiul de Stat în domeniul ştiinţei şi tehnicii.

***

Movilă, Boris. Cioric, Teodor / Boris Movilă // Chişinău: Enciclop. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 150.

Nirca, Eugen. Cioric, Boris / Eugen Nirca // Nirca, Eugen. Compatrioţi înfrăţiţi cu ştiinţa. – Chişinău: Tehnica-Info, 2001. – P. 73-77.

M. P.

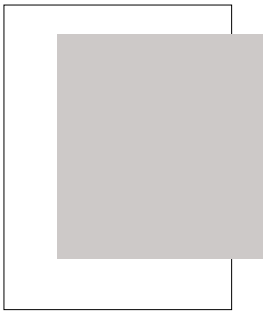

Pavel GOIA
1940

Fagotist, dirijor, profesor, autor de muzică de teatru.

S-a născut la 27 febr. 1940, în s. Sângera Veche, jud. Bălţi, acum r-nul Sângerei.

Studii: şcoala de muzică din Chişinău (1959), Conservatorul *G. Musicescu* din Chişinău (1959), Conservatorul *A. Nejdanova* din Odesa (1960-1964).

Activităţi profesionale: fagotist la *Opera N. Lâsenko* din Harkov (1964-1965), fagotist în *Orchestra simfonică din Iaroslavl* (1965-1972). A fost dirijor al orchestrei Teatrului *V. Alecsandri* din Bălţi (1972-1976), dirijor al Orchestrei simfonice şi de estradă a Radioteleviziunii din Chişinău, conferenţiar la Institutul de Arte din Chişinău. Începând cu anul 1995 este dirijor al orchestrei prezidenţiale.

Colaborează cu Petre Eşanu, Nadejda Cepraga, Aleksei Valdaev, Maria Rainova ş.a.

Discografie: *Pământ – planeta copiilor*, *Răsună cântecul*, *Fie pace pe pământ*, *La noi* etc.

BIBLIOGRAFIE:

Goia, Pavel. Organologia: Ghid pentru studenţi de la specialitatea Instrumente de estradă şi jazz / Pavel Goia; Berezovicova Tatiana. – Chişinău, 2005. – 36 p.

Goia, Pavel. O urmă cu ochi frumoşi: [compoz. şi dirijorul de orchestră Şico Arnov la 100 de ani din ziua naşterii] / Pavel Goia // Lit. şi arta. – 2005. – 7 apr. – P. 1.

Goia, Pavel. Sunt unul dintre cei trei fraţi dirijori / Pavel Goia // Dialog. – 1998. – 17 febr.

***

Buzilă, Serafim. Goia, Pavel / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreţilor din Moldova. – Chişinău: ARC, 1999. – P. 215-216.

Buzilă, Serafim. Goia, Pavel / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Interpreţi din Moldova: lexicon enciclop.:1460-1960. – Chişinău: ARC, 1996. – P. 212.

Iuncu, Rodica. Cu P. Goia într-o imaginară seară de creaţie pe Bateaux-Mouches / Rodica Iuncu // Flux: Magazin săpt. – 1997. – 6 iun. – P. 7.

Tcacenco, Victoria. Ecourile Festivalului Jazz Weekend 2000 / Victoria Tcacenco // Lit. şi arta. – 2000. – 12 oct. – P. 6.

M. P.

Valentin SOBOLEV
1930

Fizician, specialist în domeniul opticii semiconductorilor, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

S-a născut la 28 febr. 1930, în s. Şilnaia Balka, r-nul Cijin, Kazahstan.

Absolvent al Universităţii de Stat din Sankt Petersburg. Este cercetător ştiinţific la Institutul Fizico-Tehnic *A. F. Ioffe* din acelaşi oraş (1953-1962), conducătorul Laboratorului de optică la temperaturi joase al Institutului de Fizică Aplicată al Academiei de Ştiinţă a Republicii Moldova (1962-1995), profesor la Universitatea din Ijevsk, Rusia.

A cercetat spectrele de reflecţie, absorbţie şi de emisie în vederea identificării excitonilor şi structurii benzilor în corpurile solide.

Autor a numeroase lucrări ştiinţifice, monografii precum: *Sobstvennye èngergetičeskie urovni tverdyh tel gruppy* A4 (1978), *Optičeskie fundamental'nye spektry soedinenij gruppy A4B6* (1981), *Himičeskie i fizičeskie svojstva prostyh oksidov metallov* (1983), *Zony i èksitony kriokristalov* (1986).

Membru al Academiei de Ştiinţe din New York, laureat al Premiului de Stat din Republica Moldova.

***

Sobolev, Valentin. Funcţiile optice fundamentale şi excitonii cristalelor grupei A4B6: [Autoref. al disertaţiei. de dr. în fizică şi matematică] / Valentin Sobolev. – Chişinău, 2004. – 20 p.

***

Sobolev, Valentin // Membrii Academiei de Ştiinţe a Moldovei: Dicţ.: 1916-2006. – Chişinău: Ştiinţa, 2006. – P. 256-257.

M. P.

Leon Neil COOPER
1930

Fzician, cercetător şi profesor universitar american, laureat al Premiului Nobel pentru fizică.

S-a născut la 28 febr. 1930, la New York.

Licenţiat în ştiinţe exacte al Universităţii Columbia din New York (1951). Master în arte şi discipline umaniste (1953). Doctor în ştiinţe fizice (1954). Este cercetător la Institutul de studii avansate (1954-1955). Cercetător la Universitatea Illinois (1955-1957); profesor la Universitatea Brown, Rhode Island din 1958. Profesor universitar (1970).

A fost directorul Universităţii Brown şi al Centrului pentru ştiinţe neuronale. A predat, ca profesor invitat, în Norvegia, Italia şi la Şcoala Normală Superioară din Paris. A fost preocupat de domeniul teoriei cuantice. Împreună cu J. Bardeen şi J. R. Schrieffer, a elaborat teoria supraconductibilităţii, care a explicat dispariţia rezistenţei electrice în materiale la temperaturi apropiate de zero absolut prin acţiunea perechilor de electroni legaţi. A mai adus contribuţii în teoria nucleului atomic şi în teoria sistemului nervos central, a formulat un model ştiinţific al modului, în care mintea umană funcţionează.

Este membru al Academiei Americane de Arte şi Ştiinţe, membru al Asociaţiei filozofilor, a Societăţii Neuronale, al Asociaţiei Americane pentru progresul ştiinţei, Phi Beta Kappa, şi Sigma Xi. Membru în Consiliul de administraţie al Comitetului Executiv al Societăţii Internaţionale *Neural Network*. Este autorul lucrărilor *O introducere la semnificaţia şi structura de fizică* (1968); *Fizică: Stuctura şi semnificaţia* (1992) etc.

A fost decorat cu Premiul *Comstock* al Academiei Naţionale de Ştiinţe. Premiul de Excelenţă, absolvent al Facultăţii Alumni a Universităţii Columbia şi Medalia *Descartes* a Academiei din Paris. Premiul *John Jay* al Colegiului Columbia. Deţine şapte onoruri doctorate. Premiul Nobel pentru fizică (1972), împreună cu J. Bardeen şi J. R. Schrieffer.

BIBLIOGRAFIE:

Cooper, Leon Neil // Dicţ. enciclopedic ilustrat Junior: Nume proprii. – Chişinău: Cartier, 2004. – P. 337.

Cooper, Leon Neil // Dicţionar inventatori şi invenţii. – Bucureşti: Ed. Tehnică, 2001. – P. 294.

Cooper, Leon Neil // Personalităţi ale ştiinţei: Mic dicţ. – Bucureşti: Ed. Şt. Şi Encicl., 1977. – P. 72.

Popescu, Ioan-Ioviţ. Cooper, Leon Neil / Ioan-Ioviţ Popescu, Ion Dima // Popescu, Ioan-Ioviţ. Premiile Nobel pentru fizică: (1901-1998). – Bucureşti: Ed. Acad. Române, 1998. – P. 261-262.

***

Cooper, Leon // Axis: L'univers documentaire Hachette: Dictionnaire encyclopédique. vol. 2. – Paris, 1993. – P. 678.

Cooper, Leon Neil // Dictionnaire universel alphabétique et analogique de noms propres. vol. 2. – Paris, 1988. – P. 744.

Cooper, Leon Neil // The New Encyclopedia Britannica. vol. 3. – Chicago, 1993. – P. 604-605.

***

Cooper, Leon Neil [Resursă electronică] // http://en.wikipedia.org/wiki/Leon_Cooper

Cooper, Leon Neil [Resursă electronică] // http://nobelprize.org/nobel_prizes/physics/laureates/

M. Ş.

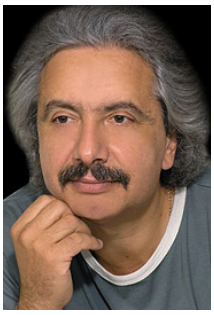

Alexandru GRECU
1960

Regizor, cel care „*a spart tiparele din lumea teatrală de la noi*", actor, scenarist, profesor de teatru, manager. Este fondatorul (1990) şi directorul artistic al Teatrului *Satiricus Ion Luca Caragiale* din Chişinău. Preşedinte al UNITEM.

S-a născut la 14 febr. 1960, în s. Colibaşi, Cahul.

De mic copil a visat să devină actor. A studiat la Colegiul de Arte din or. Soroca (1977-1979) şi la Institutul de Arte *Gavriil Musicescu*, din Chişinău, catedra regie de teatru (1979-1983).

Activitatea profesională a început-o ca actor şi regizor la Teatrul *A. Mateevici* din Chişinău (1983-1987). Rolul Mancurtului din *Halta Viscolelor*, jucat în premieră în 1987, i-a adus aprecierile lui Grigore Vieru.

În perioada 1987- 1990 a fost stagiar în regie la Teatrul *Satirikon* din Moscova. Este discipolul cunoscutului actor rus Konstantin Raikin.

Din anul 1990 este director artistic, actor şi regizor la Teatrul *Satiricus* (din 2003 – Teatrul *Satiricus I. L. Caragiale*), un teatru de factură modernă, care este în prezent unul dintre teatrele de referinţă din Republica Moldova: „*Când spui Satiricus se subînţelege Grecu. Când spui Grecu, se subînţelege Satiricus*" şi "*Profesează un text incitant, în special de satiră şi umor, sintetizat organic cu dansul, cu cântecul, cu o aleasă expresie corporală*".

Despre *Satiricus*, Sandu Grecu spune: „*Suntem un teatru cu cea mai pronunţată poziţie civică, cu o verticalitate bine pusă la punct pentru că, indiferent ce guvernare a fost, teatrul Satiricus a rămas permanent în opoziţie, vorbind adevărul din scenă. Ce ar însemna un teatru de satiră? El este dator să spună adevărul fără retuşuri, vrem sau nu e sanitarul societăţii. Din momentul în care vom bate din palme şi vom aduce laude guvernanţilor, politicienilor noştri, din acel moment, cred că nu va mai exista teatrul Satiricus. Drept dovadă urmăriţi repertoriul nostru – "Dictatorul", "Caligula", "Made in Moldova", "O scrisoare pierdută", "Maestrul şi Margareta", "Golanii revoluţiei moldave", "SRL Moldovanul", "Jertfe patriotice", "Ho, Ţară" etc.*

A montat piese după lucrări de I. L. Caragiale, M.M. Ionescu, L. Rebreanu, A. Cehov, M. Bulgakov, M. Eminescu, V. Alecsandri, C. Negruzzi, T. Muşatescu, Molière, Ovidiu, N. Esinencu, P. Merimée, D. Crudu, A. Burac, C. Cheianu, A. Strâmbeanu, I. Nechit ş.a.

A organizat un şir de turnee peste hotare, inclusiv şi participarea teatrului în cadrul mai multor festivaluri internaţionale: România (Bucureşti, Iaşi, Constanţa, Oradea, Sf. Gheorghe, Galaţi, Bârlad, Vaslui, Botoşani, Suceava, Giurgiu, Piatra Neamţ, Câmpulung Moldovenesc, Fălticeni, Moineşti, Comăneşti etc.) (1990-2009), SUA (New York, Brigeport) (1995), Suedia (Stockholm) (1996), Ungaria (Budapesta) (1996), Franţa (Paris, Grenoble) (1996, 1997), Irak (Bagdad, Babilon) (1998), Ucraina (Kerci, Kiev) (1999, 2008), Bulgaria (Vidin) (2000, 2001, 2002), Festivalul Internaţional al Comediei Balcanice (2002), Germania (Homberg) şi Spania (Barcelona) (2003), Grecia (Atena, Thessaloniki) (2006).

Pe parcursul carierei sale a fost menţionat cu distincţii şi premii, inclusiv: laureat al Premiului de Stat al Tineretului în domeniul artei teatrale (1994, Marele Premiu), Maestru în artă (1995), Medalia *Meritul civic* (2000), Marele Premiu Thalia-2000 în cadrul Galei Premiilor UNITEM, pentru spectacolul *Maestrul şi Margareta* de M. Bulgakov (în 7 limbi: română, rusă, franceză, germană, ebraică, latină, italiană), cel mai bun spectacol al anului (2000), Premiul pentru originalitate în cadrul Galei Premiilor UNITEM, pentru spectacolul *Carmen* de P. Merimée (în limba spaniolă) (2002), Marele Premiu în cadrul Galei Premiilor UNITEM, pentru spectacolul *O scrisoare pierdută* de I. L. Caragiale, Cel mai bun spectacol al anului (2003), Premiul pentru cea mai bună regie (*D'ale carnavalului* de I. L. Caragiale), în cadrul Galei Premiilor UNITEM (2004), Premiul UNITEM *Alexandru Fedco*, Cel mai bun manager (2005), Marele Premiu în cadrul Galei Premiilor UNITEM, pentru spectacolul *O noapte furtunoasă* de I. L. Caragiale, Cel mai bun spectacol al anului (2006), Premiul de excepţie pentru proiectele *Promovarea dramaturgiei naţionale* şi *Integrala Ion Luca Caragiale* etc.

A montat şi spectacole pentru televiziune.

Din 1996 este lector superior la catedra *Măiestria actorului*, la AMTAP, iar din 2001, lector la Universitatea *Europa - Moldau*, Chişinău.

La fiecare sfârşit de an, Teatrul Satiricus adună şi premiază personalităţi de seamă din diferite domenii.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grecu, Sandu. Am format o trupă pe potriva teatrului ce mi l-am dorit...: interviu cu regizorul şi directorul artistic al Teatrului "Satiricus" Sandu Grecu // Moldova. Ser. nouă. – 2005. – Nr. 12. – P. 40-43.

Grecu, Sandu. Curaj, demnitate şi capacitate de muncă înzecită: interviu cu directorul artistic al Teatrului Municipal "Satiricus" / Sandu Grecu; consemnare: Nadina Gheorghiţă // Capitala. – 2002. – 26 oct. – P. 11.

Grecu, Alexandru. Dacă viitoarele guverne nu vor înţelege rolul primordial al culturii în stat, situaţia va degenera în catastrofă naţională: De vorbă cu Alexandru Grecu, directorul artistic al Teatrului Municipal Satiri-

cus - I. L. Caragiale, despre cultură / consemnare: Nadina Gheorghiţa // Capitala. – 2008. – 4 apr. – P. 14.

Grecu, Sandu. Dramaturgii s-au rătăcit, iar regizorii..."se caută" : interviu cu regizorul, maestru al artei, directorul artistic al Teatrului "Satiricus" / Sandu Grecu; consemnare: Ion Diviza // Lit. şi arta. – 2001. – 16 aug. – P. 7.

Grecu, Sandu. Fiind un mare patriot al naţiunii mele, mă consider, totuşi, un cosmopolit...: interviu / Sandu Grecu; consemnare: Stela Nicuţa // Accente. – 2004. – 3 iun. – P. 4.

Grecu, Sandu. Griji caniculare într-un teatru... torid: interviu cu Sandu Grecu, directorul artistic al Teatrului Municipal "Satiricus" // Lit. şi arta. – 1998. – 25 iun. – P. 8.

Grecu, Sandu. [Interviu cu actorul, regizorul, Maestrul în Artă Sandu Grecu - invitat la Cafeaua de vineri] // Flux: ed. de vineri. – 2002. – 22 noiemb. – P. 6.

Grecu, Sandu. La "Satiricus" se va juca anul împrejur: interviu cu directorul artistic al Teatrului municipal "Satiricus" Sandu Grecu; consemnare: Tatiana Corai // Luceafărul. – 2001. – 19 oct. – P. 10.

Grecu, Sandu. Legea teatrului nu vine în ajutorul nostru, ci impune restricţii: interviu / Sandu Grecu; consemnare Liliana Popuşoi // Flux: ed. de vineri. – 2004. – 19 mart. – P. 7.

Grecu, Sandu. Montarea în scenă a integralei I. L. Caragiale: interviu / Sandu Grecu; consemnare: Ana Gheorghe // Capitala. – 2004. – 24 ian. – P. 8.

Grecu, Sandu. "Năpasta" are chip de femeie şi se numeşte Anca: interviu cu actorul şi regizorul / Sandu Grecu // Capitala. – 2004. – 15 mai. – P. 8.

Grecu, Sandu. Nu concep arta în afara emoţiei artistice...: interviu cu regizorul Teatrului Municipal "Satiricus"/ Sandu Grecu; consemnare: Dina Ghimpu // Flux: ed. de vineri. – 2002. – 1 febr. – P. 7.

Grecu, Sandu. "O scrisoare pierdută" reflectă realitatea socio-politică din Republica Moldova: interviu cu regizorul Teatrului Municipal "Satiricus", care va prezenta în premieră "O scrisoare pierdută" de Ion Luca Caragiale / consemnare: Liliana Popuşoi // Flux: cotid. naţ. – 2002. – 11 apr. – P. 4.

Grecu, Sandu. Pledez pentru un teatru de idei: Dialog cu Alexandru Grecu, director artistic al Teatrului „Satiricus, I. L. Caragiale" / a dialogat Dina Ghimpu // Timpul. – 2007. – 14 febr. – P. 4-5.

Grecu, Sandu. Privesc cu un ochi ironic spectacolul vieţii: interviu / Sandu Grecu // Opinia. – 2004. – 16 noiemb. – P. 1, 6.

Grecu, Sandu. Sandu Grecu vede viitorul în... verde : interviu cu directorul Teatrului "Satiricus" / consemnare: Tatiana Corai // Luceafărul. – 2002. – 8 febr. – P. 9.

Grecu, Sandu. Teatrul poartă răspundere faţă de spectator: interviu cu directorul artistic al Teatrului "Satiricus" / Sandu Grecu; consemnare: Valentina Stoica // Glasul Naţiunii. – 1999. – 27 ian. – P. 6.

Grecu, Sandu. Un actor trebuie să iubească teatrul în sine, nu pe sine în teatru: interviu cu directorul Teatrului "Satiricus" Sandu Grecu / consemnare: Aliona Avram // Dialog. – 2001. – 6 oct. – P. 7.

Grecu, Sandu. Un teatru de satiră, prin definiţie, se află în opoziţie faţă de putere...: interviu cu directorul artistic al Teatrului Municipal "Satiricus" / Sandu Grecu; consemnare: Nadina Gheorghiţă // Capitala. – 2002. – 1 iun. – P. 9.

***

Alexandru Grecu este noul preşedinte al Uniunii Teatrale // Vocea poporului: Săpt. al Sindicatelor din Moldova. – 2009. – 15 mai. – P. 7.

Alexandru Grecu: [director artistic şi prim-regizor al Teatrului Municipal „Satiricus I.L. Caragiale"] // Timpul. – 2009. – 13 febr. – P. 3. – (Omul săptămânii).

Bendaş, Mihai. Grecu şi Esinencu au dat lovitura cu SRL "Moldovanul": premiera piesei "SRL "Moldovanul" de Nicolae Esinencu la Teatrul Municipal "Satiricus" / Mihai Bendaş // Tineretul Moldovei. – 2000. – 18 mart. – P. 8.

Diviza, Ion. Teatrul Teatrul ["Satiricus"] şi... [Sandu] Grecu: 10 ani de acivitate / Ion Diviza // Capitala. – 2000. – 18 noiemb. – P. 8.

Nechit, Irina. Creatorii de teatru au votat schimbarea: [Sandu Grecu a fost ales noul preşedinte al UNITEM] / Irina Nechit // Jurnal de Chişinău. – 2009. – 15 mai. – P. 22.

Popuşoi, Liliana. Destinul Teatrului "Satiricus" este şi cel al maestrului în artă Sandu Grecu / Liliana Popuşoi // Jurnalul Naţional. – 2000. – 16 dec. – P. 10.

Şuţu, Cezara. "Metamorfozele" la [Teatrul] "Satiricus" de Ovidiu, regizat de Sandu Grecu / Cezara Şuţu // Capitala. – 1999. – 27 mart. – P. 6.

***

Bobocel, Valeria. U Sandu Grecu est` svoâ Carmen / Valeria Bobocel // Capitala = Stolica. – 2001. – 27 oct. – P. 9.

**Koroleva, Èl`frida.** "Satiricus" i ego tainstva / Èl`frida Koroleva // Nezavisimaâ Moldova. – 2000. – 27 dec. – P. 4.

***

Curriculum Vitae. Teatrul "Satiricus Ion Luca Caragiale" [Resursă electronică] // http://satiricus.md/about_ro/

Grecu, Sandu. Sandu Grecu: actoria – plăcerea de a profesa [Resursă electronică] VIP-ul săptămânii. – 2009. – 6 noiemb. // http://www.politik.md/?view=articlefull&viewarticle=2151.

V. M.

CALENDAR NAȚIONAL

Martie

2010

Luni	1
Marți	2
Miercuri	3
Joi	4
Vineri	5
Sâmbătă	6
Duminică	7
Luni	8
Marți	9
Miercuri	10
Joi	11
Vineri	12
Sâmbătă	13
Duminică	14
Luni	15
Marți	16
Miercuri	17
Joi	18
Vineri	19
Sâmbătă	20
Duminică	21
Luni	22
Marți	23
Miercuri	24
Joi	25
Vineri	26
Sâmbătă	27
Duminică	28
Luni	29
Marți	30
Miercuri	31

170 de ani de la naşterea publicistului basarabean DIMITRIE CRĂCIUNESCU (1 mart. 1840 – 13 mart. 1908).

200 de ani de la naşterea compozitorului şi pianistului polonez, de origine franceză FRÉDÉRIC (Fryderyk) CHOPIN (1 mart. 1810 – 17 oct. 1849).

100 de ani de la naşterea lui ARCHER JOHN PORTER MARTIN, biochimist englez, laureat al Premiului Nobel pentru chimie (1 mart. 1910 – 28 iul. 2002). A studiat structura şi acţiunea fiziologică a vitaminei E.

80 de ani de la naşterea actorului de teatru şi regizorului GHEORGHE SIMINEL (2 mart. 1930 – 9 ian. 1989).

60 de ani de la naşterea lui TUDOR LUPAŞCU, doctor habilitat în ştiinţe chimice, cercetător şi inventator (2 mart. 1950).

70 de ani de la naşterea SANDEI GOLOPENŢIA-ERETESCU, lingvist, filolog, eseist, profesor universitar, stabilită în SUA (2 mart. 1940).

140 de ani de la apariţia la Bucureşti, sub direcţia lui B.P. Hasdeu, a publicaţiei ştiinţifice şi literare "COLUMNA LUI TRAIAN" (2 mart. 1870 – 1883).

125 de ani de la stingerea din viaţă a matematicianului francez JOSEPH ALFRED SERRE (30 aug. – 2 mart. 1885).

70 de ani de la stingerea din viaţă a lui SERGIU NIŢĂ, jurist militant pentru cauză naţională, deputat în Sfatul Ţării (1883 – 3 mart. 1940). *A se vedea şi art. din CN 2008, p. 457.*

165 de ani de la naşterea matematicianului german GEORG CANTOR (3 mart. 1845 – 6 ian. 1918).

160 de ani de la stingerea din viaţă a literatului şi pedagogului ŞTEFAN MARŢELLA (1783 – 5 mart. 1850).

70 de ani de la naşterea lui VICTOR LADANIUC, ziarist, publicist, poet, unul dintre autorii şi promotorii serialului enciclopedic „Localităţile Republicii Moldova" (5 mart. 1940).

135 de ani de la naşterea compozitorului francez MAURICE RAVEL (7 mart. 1875 – 28 dec. 1937).

100 de ani de la naşterea lui RADU TUDORAN (pseudonimul lui Nicolae Bogza), romancier şi traducător (8 mart. 1910 – 18 noiemb. 1992).

80 de ani de la naşterea bibliologului şi bibliografului ION ŞPAC (11 mart. 1930). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 91-95; CN 2005, p. 75-76.*

70 de ani de la naşterea actorului SPIRU HARET (12 mart. 1940 – 24 sept. 1999).

60 de ani de la naşterea cântăreţului (bas) NICOLAE COVALIOV (12 mart. 1950).

75 de ani de la naşterea lui LIVIU DAMIAN, poet, publicist, eseist şi traducător (13 mart. 1935 – 20 iul. 1986). *A se vedea şi art. din CB 1995, p. 34-36; CN 2005, p. 76-78.*

150 de ani de la naşterea compozitorului sloven HUGO WOLF (13 mart. 1860 – 22 sept. 1903).

80 de ani de la naşterea lui PETRE D. SIMA, profesor, inginer, specialist în mecanica teoretică şi aplicată (14 mart. 1930).

80 de ani de la naşterea lui CHIRILL COVALGI (Kirill Kovaldji), poet, prozator, critic şi traducător, de limbă rusă (14 mart. 1930).

160 de ani de la naşterea OLGĂI CATARGI, promotor al culturii naţionale în Basarabia (15 mart. 1850 – 4 sept. 1916).

95 de ani de la naşterea lui NICOLAE BOTNARIUC, zoolog şi biolog român, originar din Basarabia, membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei, membru corespodent al Academiei Române (15 mart. 1905 - ?).

80 de ani de la naşterea lui JORES ALFIOROV, fizician rus,

doctor habilitat în ştiinţe fizico-matematice, profesor universitar, membru titular al Academiei de Ştiinţe a URSS, membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (15 mart. 1930).

55 de ani de la naşterea specialistului în domeniul biblioteconomiei ELENA ROTARU-HARCONIŢA (15 mart. 1955). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 79-81*.

75 de ani de la naşterea scriitorului şi scenaristului SERAFIM SAKA (16 mart. 1935). A se vedea şi art. din CN 2005, p. 83-85.

75 de ani de la stingerea din viaţă a lui JOHN JAMES RICKARD MACLEOD, medic şi fiziolog scoţian, profesor universitar, laureat al Premiului Nobel (6 sept. 1876 – 16 mart. 1935). A făcut cercetări privind diabetul, metabolismul acidului lactic, chimia baciluului tuberculozei, şocurile electrice.

70 de ani de la stingerea din viaţă a prozatoarei suedeze SELMA OTTILA LOVISA LAGERLŐF (20 noiemb. 1858 – 16 mart. 1940). *A se vedea şi art. din CN 2008, p. 393*.

65 de ani de la naşterea graficianului şi artistului decorator PETRU VLAH (18 mart. 1945).

60 de ani de la naşterea lui CONSTANTIN SPÂNU, profesor universitar, doctor habilitat în ştiinţe medicale, inventator (19 mart. 1950).

60 de ani de la stingerea din viaţă a NORMANEI HAWORTH, chimistă şi profesoară universitară engleză, laureat al Premiului Nobel (19 mart. 1883 – 19 mart. 1950). A realizat prima sinteză a acidului ascorbilibic (vitamina C), i-a stabilit structura chimică şi a studiat rolul său fiziologic.

650 de ani de la apariţia primei informaţii scrisă despre Ţara Moldovei (20 mart. 1360).

190 de ani de la naşterea lui ALEXANDRU IOAN CUZA, primul domnitor al Principatelor Unite, iniţiator al unor schimbări structurale în viaţa economică, socială şi politică a ţării (20 mart. 1820 – 15 mai 1873). *A se vedea şi art. din CB 1993, p. 31-35; CB 1995, p. 39-40; CB 1998, p. 87; CN 2000, p. 99-100; CN 2005, p. 86-88*.

75 de ani de la naşterea pictorului şi pedagogului STANISLAV BABIUC (21 mart. 1935).

50 de ani de la naşterea lui VICTOR ŞALARU, biolog, doctor habilitat, profesor universitar (21 mart. 1960).

325 de ani de la naşterea compozitorului şi organistului german JOHANN SEBASTIAN BACH (21 mart. 1685 – 28 iul. 1750). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 89-90*.

60 de ani de la naşterea lui PETRU COJUHARI, matematician, doctor habilitat, profesor universitar (22 mart. 1950).

55 de ani de la naşterea lui ION TIGHINEANU, doctor habilitat în fizică şi matematică, profesor universitar, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (22 mart. 1955).

60 de ani de la stingerea din viaţă a lui RAFFAELLO VIVIANI, dramaturg, actor şi regizor italian (10 ian. 1888 – 22 mart. 1950).

85 de ani de la naşterea scriitorului şi publicistului IOSIF GAISANIUC (23 mart. 1925 – 16 ian. 1992). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 91*.

85 de ani de la naşterea sculptorului VALENTIN NEJIVOV (23 mart. 1925 – 28 oct. 2004).

85 de ani de la naşterea pianistei ELENA SARAFOVA (24 mart. 1925 – 4 dec. 1975).

70 de ani de la fondarea la Chişinău a SOCIETĂŢII SCRIITORILOR ŞI PUBLICIŞTILOR BASARABENI (24 mart. 1940).

100 de ani de la stingerea din viaţă a scriitorului şi istoricului literar francez EUGÈNE MELCHIOR DE VOGÜÉ (24 febr. 1848 – 24 mart. 1910).

125 de ani de la naşterea prozatorului şi poetului român MATEIU ION CARAGIALE (25 mart. 1885 – 17 ian. 1936). *A se vedea şi art. din CN 2006, p. 29-30*.

120 de ani de la naşterea pictorului GAVRIIL VIERU (25 mart. 1890 - ?).

140 de ani de la stingerea din viaţă a scriitorului junimist SCARLET CAPŞA (18 apr. 1838 – 26 mart. 1870).

100 de ani de la naşterea poetului chinez AI QING (pseudonimul poetului Jiang Haideng) (27 mart. 1910 – 5 mai 1996).

85 de ani de la naşterea poetului român, originar din Basarabia, VICTOR TULBURE (28 mart. 1925).

200 de ani de la naşterea lui ALEXANDRE HERCULANO DE CARVALHO E ARAÚJO, scriitor, istoric şi om politic portughez (28 mart. 1810 – 13 sept. 1877). Promotorul şi principalul reprezentant al romantismului portughez.

80 de ani de la naşterea lui JEROME ISAAC FRIEDMAN, fizician american, laureat al Premiului Nobel (28 mart. 1930).

100 de ani de la naşterea criticului şi istoricului literar AUGUSTIN Z. N. POP (30 mart. 1910 – 1 apr. 1988).

130 de ani de la naşterea dramaturgului irlandez SEAN O´CASEY (30 mart. 1880 – 18 sept. 1964).

100 de ani de la naşterea matematicianului polonez JOSEF MARTSINKEVICI (30 mart. 1910 – 1940). Contribuţii în calculul cu integrale.

60 de ani de la naşterea pictorului ILIE COJOCARU (31 mart. 1950).

120 de ani de la naşterea lui WILLIAM LAWRENCE SIR BRAGG, fizician australian, laureat al Premiului Nobel (31 mart. 1890 – 1 iul. 1971). A facut cercetări în cristalografia cu raze X.

75 de ani de la apariţia la Chişinău, a săptămânalului "ROMÂNIA CREŞTINĂ" (mart. 1935 – mart. 1938). Tribună de luptă naţională creştină: organ al Sindicatului ziariştilor creştini din Basarabia.

75 de ani de la apariţia la Chişinău, sub direcţia lui Em. Socor, a săptămânalului "ZORILE" (mart. 1935 – mart. 1936). Organ al Cercului Cultural Creştin din Chişinău. Ziarul Frontului Naţional Român.

150 de ani de la apariţia la Iaşi, a revistei "FOIŢA DE ISTORIE ŞI LITERATURĂ", a doua publicaţie periodică a lui B. P. Hasdeu (mart. 1860 – iul. 1860).

90 de ani de la apariţia la Paris, în limba franceză, a ziarului "L´IMAGE DE LA BESSARABIE" (Imaginea Basarabiei) (mart. 1920 - ?).

Dimitrie CRĂCIUNESCU
1840-1908

Publicist basarabean, membru al societăţii *Junimea.*

S-a născut la 1 mart. 1840, la Chişinău. A decedat la 13 mart. 1908, la Cahul.

Şi-a făcut studiile la *Liceul Regional* din Chişinău, absolvindu-l cu medalie de argint (1857).

Şi-a continuat studiile la Facultatea de Drept din Petersburg, unde obţine licenţa în drept. Aceeaşi facultate o absolveşte şi la Paris. Întors acasă, s-a înscris în baroul tribunalului românesc din Cahul. Era proprietarul moşiei Chircani cu 6000 ha de pământ din judeţul Cahul. Până în 1878, când judeţul Cahul se mai afla în componenţa României, a fost prefect de judeţ şi deputat. A purtat corespondenţă cu M. Kogălniceanu, era vizitat deseori de poetul Teodor Şerbănescu. Se află în relaţii de prietenie şi întreţinea corespondenţă cu Iacob Negruzzi, Ştefan Gonata, Teodosiu şi Pavel Dicescu etc. După 1878, când judeţul Cahul a fost reîncorporat în Imperiul Rus, el a militat în faţa organelor administrative ţariste şi a împăratului Rusiei, pentru ca aşezămintele administrative din judeţele Ismail şi Cahul să funcţionezeşi în continuare conform legislaţiei româneşti. A fost preşedinte al comitetului judeţean timp de 30 de ani.

***

Bezviconi, Gheorghe. Dimitrie Crăciunescu / Gheorghe Bezviconi // Bezviconi, Gheorghe. Profiluri de ieri şi de azi. – Chişinău: Universitas, 1992. – P. 197-198.

Dimitrie Crăciunescu // Muzeul Naţional de Istorie a Moldovei: Anuarul 1. – Chişinău, 1992. – P. 198.

Dron, Ion. Crăciunescu, Dimitrie / Dimitrie Crăciunescu // Chişinău: Encicl. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 172.

M. Ş.

Frédéric CHOPIN
1810-1849

Compozitor şi pianist polonez, întemeietorul şcolii muzicale clasice poloneze, considerat unul dintre cei mai mari pianişti din istorie.

S-a născut la 1 mart. 1810, la Żelazowa Wola, în apropiere de Varşovia. A decedat la 17 oct. 1849, la Paris.

Talentul său muzical s-a afirmat de timpuriu. Primeşte prima lecţie de pian din partea Ludwikăi, sora sa mai mare. La vârsta de şase ani, stăpânea foarte bine pianul. La vârsta de opt ani, şi-a văzut primele lucrări tipărite. Erau două poloneze: *Sol minor* şi *Si bemol major,* prima fiind publicată în atelierul părintelui Cybulski, directorul unei Şcoli de organişti şi unul dintre puţinii editori de muzică din Polonia. În presa din Varşovia apar articole despre copilul minune. Susţine concerte publice de caritate. Sub îndrumarea lui Adalbert Żywny, ia lecţii profesioniste de pian (1816-1822). Mai departe, dezvoltarea talentului este supervizată de către Wilhelm Würlef, renumit pianist şi profesor la Conservatorul din Varşovia, predându-i lecţii valoroase de orgă şi pian. Frecventează cursurile Liceului din Varşovia, acolo unde îşi desfăşura activitatea tatăl său (1823-1826).

A studiat compoziţia cu Józef Elsner în cadrul Conservatorului din Varşovia (1826-1828). Îşi completează cursul normal de trei ani la Conservator (1829) şi este recunoscut deja ca o somitate în materie. În acelaşi an, participă la un recital al lui Niccolo Paganini. La trei săptămâni după absolvirea Conservatorului din Varşovia îşi face strălucit debutul la Viena: este primul mare voiaj muzical, unde se afirmă ca pianist şi compozitor.

Susţine aici mai multe recitaluri de pian, uluindu-i pe experţi prin noutatea muzicii şi tehnica interpretativă. Reîntors în ţară susţine premiera Concertului pentru pian în Fa minor la Clubul Negustorilor din Varşovia.

Prima reprezentare a Concertului pentru pian în Mi minor are loc la Teatrul Naţional din Varşovia (1830). Pe 2 noiemb. 1830 a părăsit definitiv Polonia. Strâns legat de mişcarea de eliberare naţională a poporului său, a păstrat contacte cu reprezentaţii ei de seamă. A cântat din nou la Viena, a stabilit legături, a vizitat muzicieni, i-a ascultat pe pianişti care îşi disputau întâietatea. Ar fi putut face carieră la Viena, dar ţinta lui era Parisul, unde a ajuns la sfârşitul anului 1831. Îşi face debutul la Paris (1832), recitalul făcând senzaţie în Franţa. Aici frecventează cele mai înalte cercuri. Face cunoştinţă cu familia Rothschild, ceea ce a reprezentat o adevărată carte de vizită pentru el. Aproape imediat a avut mai mulţi elevi decât putea primi. În această perioadă face cunoştinţă cu Sigismond Thalberg, noul rege al pianului, Friedrich Kalkbrenner, Franz Liszt, Felix Mendelssohn, Robert Schumann etc.

Ca pianist, a creat un stil care a dominat cea de-a doua jumătate a secolului trecut. Era un stil care nu avea nimic comun cu ceea ce fusese înaintea lui. Pentru prima dată în istoria muzicii, pianul devenise un instrument eroic, un instrument intim. Ca pianist, îi era net superior lui Schumann, exploatând instrumentrul într-o manieră idiomatică şi absolut modernă. Noile idei despre aplicarea pedalei, despre modul de articulare a degetelor şi resursele

coloristice inventate de Chopin au fost preluate imediat de toţi tinerii pianişti şi compozitori de muzică pentru pian. Întreprinde vizite şi turnee variate în această perioadă. Creaţia compozitorului începe sub semnul polonezei. Lucrările lui vădesc o legătură trainică cu folclorul muzical polonez. Pianul se regăseşte pe tot parcursul operei sale, iar compoziţiile sale sunt considerate culmile repertoriului pentru acest instrument. Toată opera sa include partituri pentru pian. Există şi lucrări muzicale unde apar şi alte instrumente: vioara, violoncel, voce sau orchestră. Operele sale sunt numite adesea sprijinul curentului romantic în muzica clasică a secolului XIX. Este primul compozitor clasic occidental care include elemente slave în muzica sa. Mazurcile şi polonezele sale reprezintă şi astăzi baza muzicii clasice naţionale poloneze.

Catalogul de lucrări al compozitorului precizează drept prim opus *Rondoul în do minor* (1825). Avea atunci doar 15 ani. La această vârstă este deacum Chopin şi va rămâne Chopin tot restul vieţii. Peste doi ani în 1827 scrie *Variaţiunile* pe tema celebrului duet *La ci darem a mano* din opera *Don Giovanni* de Motzart. Într-un singur an, 1828, scrie de acum câteva capodopere: *Studiile nr. 1* şi *2 op. 10*, *Rondo a la Krakowiak, op. 14*. Creaţia lui cuprinde: concerte pentru pian şi orchestră, trio, sonate pentru violoncel şi pian, lucrări pentru pian, sonate, fantezie, balade, scherţo, poloneze, mazurci, valsuri, nocturne, studii, preludii, variaţiuni etc.

Franz Liszt scria: *„Această celebritate nobilă şi eminamente aristocratică rămâne neatacată. În jurul lui domneşte deja o tăcere a criticii de parcă posteritatea i-ar fi consfinţit valoarea”.*

În calitate de compozitor, a supravieţuit tuturor schimbărilor de modă şi este la fel de popular şi astăzi cum a fost întotdeauna. Aproape tot ceea ce a compus el figurează în repertoriul activ. Peste 230 de lucrări au supravieţuit timpului: polonezele *Sol minor* şi *Si bemol major*, *La bemol major*, *La ci darem la mano*, *Sonata în do minor*; *Rondo à la Krakowiak*; *Rondo în do minor pentru două piane*; *Variaţiune*; *Acolo ne vom da mâna*; preludiul *Picături de ploaie*; studiul *Cheia neagră, Vântul de iarnă;* mazurca *Micul evreu;* poloneza *Militară*, *Marea poloneză*; *Balada în sol minor*, *Sonata în si bemol minor, Nocturnele în sol major* şi *sol minor, Sonata pentru violoncel*; *Mazurca în do diez minor* etc.

Înainte de cel de-al Doilea Război Mondial a fost dezvelită statuia lui Chopin în Parcul Lazienki din Varşovia, unde sunt organizate recitaluri de pian din opera compozitorului în fiecare duminică de vară. Copacul stilizat aflat deasupra compozitorului reprezintă mâna şi degetele unui pianist. În memoria geniului lui Frédéric Chopin, capitala Varşovia găzduieşte la fiecare cinci ani Concursul Internaţional de Pian Frédéric Chopin. Titlul *Grand prix du disque de Frédéric Chopin* este acordat periodic interpretărilor remarcabile al operei compozitorului.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Înregistrări audio:

Chopin, Frédéric. Ballady / Frédéric Chopin; Red. Ânoša Urbaniskogo; Isp. Ân Ekir, fortepian. – Moskva: Melodiâ, [S. a.]. – 1 disc.

Chopin, Frédéric. Étûdy / Frédéric Chopin; Fortepiano: Natalia Gavrilova. – Moskva: Melodiâ, 1981. – 1 disc.

Chopin, Frédéric. Izbrannye proizvedeniâ / Frédéric Chopin; Fortepiano Lûbov Timofeeva. – Moskva: Melodiâ, 1986. – 1 disc.

Chopin, Frédéric. Mazurki / Frédéric Chopin; Fortepiano Âkov Flier. – Moskva: Melodia, 1977. – 1 disc.

Chopin, Frédéric. Koncerty / Frédéric Chopin; Fortepiano Artur Rubinštejn. – Moskva: Melodiâ, 1984. – 1 disc.

Chopin, Frédéric. Noktûrny / Frédéric Chopin; Fortepiano Mihail Voskresenskij. – Moskva: Melodia, 1969. – 1 disc.

Chopin, Frédéric. Prelûdii / Frédéric Chopin; Ispoln.: Igori Žukov. – Moskva: Melodiâ, 1984. – 1 disc.

Chopin, Frédéric. Proizvedeniâ dlâ fortepiano / Frédéric Chopin; Ispoln.: Vitalij Berzon. – Moskva: Melodiâ, 1988. – 1 disc.

Chopin, Frédéric. Sonaty: Dlâ fortepiano / Frédéric Chopin; Ispoln.: Mihail Voskresenskij. – Moskva: Melodiâ, 1982. – 1 disc.

Chopin, Frédéric. Val'sy / Frédéric Chopin; Fortepiano Dimitrij Alekseev. – Moskva: Melodiâ, 1988. – 1 disc.

***

Balan, Theodor. Chopin / Theodor Balan. – Bucureşti: Ed. Muzicală, 1960. – 371 p.

**Frédéric Chopin: Viaţa în imagini. – Bucureşti: Ed. Muzicală, 1960. – 177 p.

**Viaţa sentimentală a lui Chopin. – Bucureşti: Ed. Muzicală, 1967. – 107 p.

****Vieru, Nina**. Dramaturgie muzicală în opera lui Chopin / Nina Vieru. – Bucureşti: Ed. Muzicală, 1960. – 166 p.

***

Bălan, G. Imaginea Chopiniană a omului revoltat / G. Bălan // Bălan, G. Noi şi clasicii. – Bucureşti: Ed. Tineretului, 1968. – P. 157-164.

Brumaru, A. Chopin: Romantismul în creaţie / A. Brumaru // Brumaru, A. Romantismul în muzică. vol. 1. – Bucureşti: Ed. Muzicală. – P. 157-171.

*Chopin, Frédéric // Enciclopedia sovietică moldovenească. vol. 7. – Chişinău, 1977. – P. 396.

Ciomac, Emanoil. Frédéric Chopin / Emanoil Ciomac // Ciomac, Emanoil. Poeţii armoniei. – Bucureşti: Ed. Muzicală, 1974. – P. 67-79.

Enzensberger, Hans Magnus. Frédéric Chopin: Poezie / Hans Magnus Enzensberger // Familia. – 2001. – Nr. 9. – P. 104-106.

Frédéric Chopin // Marea carte despre personalităţi. – Bucureşti: Litera Internaţional, 2006. – P. 228-229.

Hamon, Bernard. George Sand şi Frédéric Chopin / Bernard Hamon // Magazin istoric. – 2006. – Nr. 12. – P. 41-44.

Muzică fără moarte: [Frédéric Chopin] // Magazin. – 2005. – Nr. 2. – P. 9.

Sava, Iosif. Cu Frédéric Chopin prin Europa / Iosif Sava // Sava, Iosif. Prietenii muzicii. – Bucureşti: Albatros, 1986. – P. 290-298.

Schonberg, Harold C. Frédéric Chopin / Harold C. Schonberg. Vie-

ţile marilor compozitori. – Bucureşti: Lider, 1997. – P. 175-188.

***

Chopin, Frédéric // Axis: L'Univers documentaire Hachette: Dictionnaire encyclopédique. vol. 2. – Paris, 1993. – P. 567.

Chopin, Frédéric // Dictionnaire universel alphabétique et analogique des noms propres. vol. 2. – Paris, 1988. – P. 669.

Chopin, Frédéric // The Encyclopedia Americana. vol. 6. – Danbury, 1994. – P. 627-628.

Chopin, Frédéric // The Encyclopedia Britannica. vol. 3. – Chicago, 1993. – P. 263-264.

***

Frédéric Chopin [Resursă electronică] // http://ro.wikipedia.org/wiki/Fredric_Chopin

Frédéric Chopin [Resursă electronică] // http://www.studentie.ro/Fredric_Chopin-a 867-849

M. Ş.

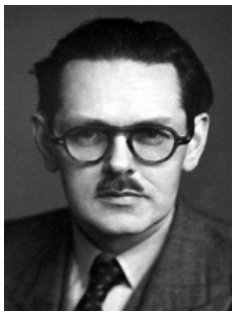

Archer John Porter MARTIN
1910-2002

Biochimist, cercetător şi profesor universitar englez, laureat al Premiului Nobel pentru chimie.

S-a născut la 1 mart. 1910, la Londra. A decedat la 28 iul. 2002, la Londra.

Şi-a făcut studiile la şcoala din Bedford (1921-1929); Universitatea Cambridge (1932-1938). Este cercetător la Asociaţia de Cercetare de la Leeds (1938-1946); şeful secţiei de biochimie la Departamentul de cercetare a Companiei de la Nottingham (1946-1948); consultant în domeniul chimiei la Institutul Naţional de Cercetare Medicală (1952-1959); director şi cercetător la Laboratorul Abbotsbury (1959-1970). A fost profesor de biochimie la Universitatea Cambridge şi Sussex (1973-1978).

Este invitat la Universitatea Tehnologică din Eindhoven, Olanda pentru a ţine prelegeri. A efectuat cercetări în domeniul antibioticelor. A studiat structura şi acţiunea fiziologică a vitaminei E. Împreună cu Richard Synge, iar mai târziu şi cu Consden şi Gordon a perfecţionat metodele analizei cromatografice, creând cromatografia pe hârtie (1944); o metodă de separare şi indentificare a substanţelor chimice într-un amestec.

Este membru al Societăţii Ştiinţifice (1950). A fost distins cu Medalia *Berzelius* a Societăţii medicale suedeze (1951); Premiul Nobel pentru chimie (1952); Premiul *John Scott* (1958); Medalia *John Price Wetherill*; Medalia Institutului Franklin (1959); Medalia *Leverhulme* (1963).

BIBLIOGRAFIE:

Martin, Archer John // Dicţionar inventatori şi invenţii. – Bucureşti: Ed. Tehnică, 2001. – P. 634.

Martin, Archer John Porter // Personalităţi ale ştiinţei: Mic dicţ. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1977. – P. 195.

Ochoa, George. Archer Martin / George Ochoa, Melinda Corey // Ochoa, George. Ghidul cronologic al ştiinţelor. – Bucureşti: All Educational, 2000. – P. 291.

***

Martin, Archer John Porter // Axis: L'Univers documentaire Hachette: Dictionnaire encyclopédique. vol. 4. – Paris, 1993. – P. 1938.

Martin, Archer John Porter // Dictionnaire universel alphabétique et analogique des noms propres. vol. 3. – Paris, 1988. – P. 2020.

Martin, Archer John Porter // The New Encyclopedia Britannica. vol. 7. – Chicago, 1993. – P. 888.

***

Archer John Porter Martin [Resursă electronică] // http://almaz.com/nobel/chemistry/1952a.html

Martin, Archer John Porter [Resursă electronică] // http://www.chemistry+plained.com/Ma-Na/Martin-Archer-John-Porter.html

M. Ş.

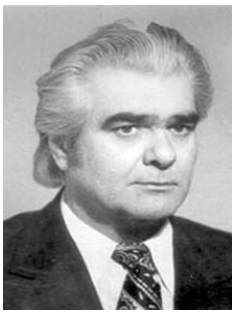

Gheorghe SIMINEL
1930-1989

Actor de teatru şi regizor.

S-a născut la 2 mart. 1930, la Chişinău. A decedat la 9 ian. 1989, la Chişinău.

Şi-a făcut studiile la Institutul Teatral din Leningrad (1948-1952). Este actor la Teatrul Muzical-Dramatic *A. Puşkin* (1952-1962), regizor-şef la Redacţia muzical-dramatică a Televiziunii din Moldova (1962-1967), regizor la Teatrul televizat *Dialog*, organizat de el, unde a montat 30 de spectacole (1967-1971), regizor la Studioul *Telefilm*, realizând peliculele: *Nu-mi faceţi atâta bine*, *Joc*, *Oraşul meu natal*, *Inspiraţie* etc. Este regizor la Studioul Moldova-film (1977-1989), turnând filmele documentare: *Chişinău - capitala Moldovei Sovietice*, *Scriitorul şi timpul*, *Responsabilitate*, *Preşedintele*, *Academicianul Corlăteanu* etc.

***

*Gheorghe, Siminel // Chişinău. Gazetă de seară. – 1989. – 13 ian. – P. 4.

Siminel, Gheorghe // Chişinău: Encicl. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 415.

Tudor LUPAŞCU
1950

Chimist, doctor habilitat în ştiinţe chimice, cercetător şi inventator.

S-a născut la 2 mart. 1950, la Flămânzeni, Sângerei.

A absolvit Facultatea de chimie a Universităţii de Stat din Moldova (1972).

Este înmatriculat la doctorantură la prestigiosul Institut de chimie coloidală şi chimie a apei al Academiei de Ştiinţe din Ucraina (1974-1977). Susţine teza de doctor în chimie cu tema *Elaborarea teoriei şi tehnologiei purificării prin absorbţie a apelor reziduale de coloranţi în industria textilă* (1981); doctor habilitat în ştiinţe chimice cu tema *Elaborarea tehnologiilor de obţinere a cărbunilor activi din subproduse vegetale şi utilizarea lor la protecţia mediului ambiant şi a sănătăţii omului* (2000).

După realizarea tezei de doctor în ştiinţe chimice, urcă toate treptele ierarhice: cercetător ştiinţific superior, cercetător coordonator, şef de laborator chimie ecologică, vicedirector al Institutului de Chimie al Academiei de Ştiinţe din Moldova (1979-2001), director al Institutului de Chimie al AŞM (din 2000).

Domeniul de cercetare include noi tehnologii de obţinere a cărbunilor activi din materie primă vegetală, studiul parametrilor de structură şi al capacităţii de absorbţie a absorbanţilor sintetici şi naturali; cercetarea chimiei suprafeţei cărbunilor activi oxidaţi şi crearea pe baza lor a catalizatorilor cu proprietăţi selective de oxidare a poluanţilor, crearea preparatelor medicamentoase pe bază de cărbuni activi, elaborarea tehnologiilor de potabilizare a apelor de suprafaţă şi subterane, de epurare a apelor uzate. Lucrarea îşi are acoperire în cele peste 380 de studii ştiinţifice.

Din 1987 activitatea sa inventivă include un ciclu de elaborări ce ţin de procedee de obţinere a cărbunilor activi, preparate medicinale în bază de cărbuni activi, testaţi în calitate de entero-şi hemosorbenţi privind protecţia organismului uman, care s-a dovedit a fi netoxic şi cu proprietăţi antioxidante, antibacteriene şi antifungice pronunţate, competitivi cu cei produşi în România, Franţa, Germania. Rezultatele cercetărilor au permis de a elabora şi a breveta noi procedee de obţinere a absorbanţilor carbonici din cojile de nuci, sâmburi de piersici, prune, caise, seminţe de struguri. A obţinut compusul chimic ENOXIL.

Un domeniu special de cercetare l-a constituit chimia materialelor de construcţie. Compoziţiile noi pentru tencuire, brevetate şi ele, au fost implementate în economia naţională cu un efect economic ponderabil. La saloanele internaţionale de inventică, elaborările dr. hab. Tudor Lupaşcu, au fost menţionate cu diverse medalii: *Eureka*, Bruxelles, Belgia (1996); medalia de bronz la Salonul *Internaţional de inventică*, Iaşi (1997); medalia de argint la Salonul *Geneva*, Elveţia; medalie de argint şi medalie de bronz *Inventa,* Bucureşti (1999); medalie de aur Geneve, Elveţia (2001); medalie de argint *Infoinvent-2001*, Chişinău – diplomă de gradul întâi.

A publicat 4 monografii, 11 brevete de invenţie, 7 propuneri de raţionalizare, publicaţii permanente în reviste de specialiatate. Participă cu comunicări ştiinţifice la forurile naţionale şi internaţionale. A câştigat prin concurs 17 proiecte de cercetare în comun cu savanţi din Rusia, Ucraina, România, Norvegia, Anglia, Franţa, Spania, Germania, Austria, SUA. Este conducător a 7 proiecte naţionale din cadrul Programelor de Stat şi de transfer tehnologic. Sub conducerea şi consultanţa lui T. Lupaşcu, au fost susţinute trei teze de doctor habilitat şi trei de doctor în chimie. Predă cursuri speciale la studenţii Catedrei de chimie şi tehnologie chimică a Universităţii de Stat a Moldovei. Sub conducerea profesorului au fost realizate o serie de teze de licenţă şi masterat. A pus baza unei şcoli ştiinţifice în domeniul sintezei absorbanţilor carbonici şi studiul mecanismelor de imobilizare a poluanţilor organici şi anorganici pe suporturi solide.

Este laureat al Premiului de Stat a Republicii Moldova în domeniul ştiinţei, tehnicii şi producerii, laureat al Premiului Preşedinţilor Academiilor de Ştiinţe din Ucraina, Belarus, Moldova, laureat al Premiului Prezidiului AŞM. I se conferă titlul onorific *Om Emerit* al Republicii Moldova.

BIBLIOGRAFIE:

Andrieş, Vasile. Vascularizaţia şi inervaţia scheletului omului: man. pentru studenţii facultăţilor de medicină / Vasile Anndrieş, Tatiana Iastrebova, Tudor Lupaşcu. – Chişinău: Ştiinţa, 1996. – 160 p.

Lupaşcu, Tudor. Cărbuni activi din materii prime vegetale / Tudor Lupaşcu. – Chişinău: Ştiinţa, 2004. – 224 p.

Lupaşcu, Tudor. Studii fizico-chimice ale cărbunilor activi obţinuţi din materie primă vegetală şi ulilizarea lor: Teză de doctor / Tudor Lupaşcu. – Chişinău, 2000. – 267 p.

***

Lupaşcu, Tudor // Cercetători şi inventatori din Republica Moldova: Partea 1. – Chişinău: Ed. Agepi, 2002. – P. 102-103.

Vlad, Pavel. Destin de savant / Pavel Vlad, Constantin Turtă // Lit. şi arta. – 2007. – 15 mart. – P. 7.

M. Ş.

Sanda GOLOPENŢIA-ERETESCU
1940

Lingvist, filolog, eseist, profesor universitar, stabilit în SUA.

S-a născut la 2 mart. 1940, la Bucureşti, în familia sociologului Anton Golopenţia şi a Ştefaniei Cristescu, folcloristă, autoare de manuale şcolare, ambii au participat, în 1931, la expediţia monografică sub conducerea lui Dimitrie Gusti, la Cornova, jud. Orhei.

A absolvit Liceul *Gheorghe Lazăr* din Bucureşti (1956). Între 1956 şi 1961 studiază la Facultatea de Filologie din cadrul Universităţii din Bucureşti, absolvind cursurile cu diplomă de merit. La aceeaşi Universitate îşi ia doctoratul în filologie (1969).

Este, pe rând, bibliotecar, apoi documentarist la Institutul de Folclor, iar între 1963 şi 1980 a lucrat la Centrul de cercetări etnologice şi dialectale al Academiei Române, fiind, între timp, şi lector asociat la Facultatea de Filologie a Universităţii Bucureşti.

Din 1980 se stabileşte în SUA, devenind unul dintre membri marcanţi ai diasporei. Este profesor titular la Departamentul de studii franceze al *Brown University* din Providence, Rhode Island, unde predă cursuri de *pragmatică literară*, *teatru francez*, *cultura franceză a secolului XX*, *istoria limbii franceze*. A predat şi cursuri de italiană la *Cornell University* (Ithaca, New York), cursuri de semiotică şi literatură la *Vanderbilt University* (Nashwille, Tennesee). Colaboreaza cu eseuri radiofonice la *Vocea Americii*, *Europa Liberă* şi *BBC*, unele texte fiind publicate ulterior şi în volume.

S-a afirmat prin cercetări în domeniile de vârf ale lingvisticii şi etnologiei româneşti, fiind preocupată de ştiinţa şi cultura poporului din care face parte chiar şi după emigrarea în SUA.

A publicat lucrări de antropolingvistică şi pragmatică literară (având ca subiect de analiză poezia populară românească, respectiv, romane şi piese de teatru franceze din secolul al XX-lea), semiotica culturală şi eseuri literare despre exil, dintre care menţionăm: *Sintaxa transformaţională a limbii române* (1968, în colab.), *Mitul pagubei* (1986), *Les voies de la pragmatique* (Stanford French and Italian Studies, Anma Libri, 1988); *Voir les didascalies* (Toulouse; Paris, 1994); *Cartea plecării* (Bucureşti, 1995); *America. America* (Bucureşti, 1996); *Les propos spectacle: Etudes de pragmatique théâtrale* (New York, 1996); *Desire Machines: A Romanian Love-Charms Database* (Bucureşti, 1998); *Vămile grave* (Bucureşti, 1999); *Intermemoria. Studii de pragmatică şi antropologie* (Cluj, 2001); *Chemarea mâinilor negative* (Bucureşti, 2002), *Learn to Sing, My Mother Said. Songs of the Women of Breb* (Hori de femei din Breb) (Baia Mare, 2004), *Semiotic Spaces* (2004), *Hacia una nueva Definición de las Didascalías* (2004), *Limba descântecelor româneşti* (2007), *Emigranţii Carter* (2008) ş.a. Peste 250 de studii şi eseuri au apărut în edituri şi publicaţii din SUA, Franţa, Italia, Belgia, Portugalia, Spania, Africa de Sud, Mexic şi România.

În cercetările şi lucrările sale, Basarabia şi Maramureşul ocupă un loc special.

S-a ocupat de restituirea patrimoniului ştiinţific românesc a tatălui său, Anton Golopenţia, sociolog din *Şcoala Gusti,* decedat în 1951, la închisoarea de la Jilava, editându-i două volume de *Opere complete* (2001-2002) şi *Românii de la Est de Bug* (2006). Sub titlul *Ultima carte,* a publicat declaraţiile în anchetă ale lui Anton Golopenţia, aflate în Arhivele S.R.I. (2001). De asemenea, a publicat *Rapsodia epistolară. Scrisori primite şi trimise de Anton Golopenţia (1923-1949)* (Bucureşti, 2004) şi volumele semnate cu numele mamei sale, Ştefania Cristescu: *Descântece din Cornova-Basarabia* (1984, 2003 - ed. a 2-a rev.), *Gospodăria în credinţele şi riturile magice ale femeilor din Drăguş* (2002), şi *Sporul vieţii - Jurnal, studii şi corespondenţă* (2009). O parte din aceste cărţi au fost lansate şi la Chişinău, din iniţiativa lui Vasile Şoimaru dr. în economie conf. univ. la ASEM, cu participarea autoarei şi a fratelui ei, ing. Dan Golopenţia din Bucureşti. Deosebit de impresionantă a fost o conferinţă omagială *Anton Golopenţia*, cu ocazia centenarului de la naşterea savantului-martir şi avându-i ca organizatori şi participanţi pe V. Şoimaru, alţi profesori ASEM, descendenţii familiei Golopenţia, oameni de ştiinţă şi cultură.

Preşedinte al *Romanian Studies Discussion Group* (1990-1991), preşedinte al *Romanian Studies Association of America* (1990-1991), vicepreşedinte al Societăţii de Lingvistică din România (1978-1979), vicepreşedinte al RSAA (1987-1989).

Membru al Societăţii de Lingvistică din România (1971-1972, 1974-1978), membru al Academiei Româno-Americane de Arte şi Ştiinţe, al *Romanian Group for Semiotics* (1976-1979), al *International Association for Semiotics Studies* (1979-1984), *LSA* (1969-1970; 1980-1983), *MLA* (din 1981), al *Romanian Studies Association of America* (din 1982), *The Society for Romanian Studies* (din 1982), al *Association des Amis de Pontigny-Cerisy* (din 1985), al *The Southern Comparative Literature Association* (din 1992), al *AAASS* (din 1992), al *Société de linguistique romane* (din 1998).

Membru de onoare al Academiei Româno-Americane de Ştiinţe şi Arte (din 1981), al *LiterArt XXI – Voices Across Nations. International Association of Romanian Writers and Artists* (din 1996), al *Association of the Romanian Writers* (din 1999).

Este *Doctor Honoris Causa* al Universităţii de Nord (Baia Mare, 2008). Premii şi distincţii: Premiul Societăţii de Lingvistică din Bucureşti (1966), Lilly Post-Doctoral Teaching Award (1983-1984), Diploma *Dimitrie Gusti* (1995), Diploma Institutului de Lingvistică *Iorgu Iordan – Al. Rosetti* (1999), Premiul Fundaţiei Culturale Române (2000).

BIBLIOGRAFIE:

Golopenţia-Eretescu, Sanda. America. America: Eseuri / Sanda Golopenţia-Eretescu. – Bucureşti: Ed. Fundaţiei Culturale Române, 1996. – 205 p.

****Golopenţia-Eretescu, Sanda.** Cartea plecării / Sanda Golopenţia-Eretescu. – Bucureşti: Univers, 1995. – 240 p. – (Scriitori români în exil).

Golopenţia-Eretescu, Sanda. Chemarea mâinilor negative: [scenarii de film] / Sanda Golopenţia-Eretescu. – Bucureşti: Cartea Românească, 2002. – 224 p.

Golopenţia-Eretescu, Sanda. Desire Machines: A romanian love charms database / Sanda Golopenţia-Eretescu. – Bucureşti: Ed. Fundaţiei Culturale Române, 1998. – 308 p. – (Antropologie culturală).

****Golopenţia-Eretescu, Sanda.** Emigranţii Carter / Sanda Golopenţia-Eretescu. – Bucureşti: Paideia, 2008.

****Golopenţia-Eretescu, Sanda.** Intermemoria: Studii de pragmatică şi antropologie/ Sanda Golopenţia-Eretescu. – Cluj-Napoca: Dacia, 2001. – 160 p. – (Col. Alternative).

****Glopentia, Sanda.** Limba descântecelor româneşti / Sanda Glopenţia. – Bucureşti: Ed. Acad. Române, 2007. – 238 p.

Golopenţia Sanda. Mitul pagubei / Sanda Golopenţia. – Providence: Hiatus, 1986. – 158 p.

****Golopenţia-Eretescu, Sanda**. Vămile grave / Sanda Golopenţia-Eretescu. – Bucureşti: Univers, 1999. – (Col. „Recuperări"). – 232 p.

Vasiliu, Emanuel. Sintaxa transformaţională a limbii române / Emanuel Vasiliu, Sanda Golopenţia-Eretescu. – Bucureşti: Ed. Acad. Române, 1969. – 329 p.

***

Golopenţia, Sanda. „A gândi globalizarea" / Sanda Golopenţia // Secolul 21. – 2001. – Nr. 7-9. – P. 218–221.

Golopenţia, Sanda. Afirmarea identităţii noastre culturale are puţini sprijinitori şi nu puţini sceptici pe aceste meleaguri: Interviu / Sanda Golopenţia; consemnare de Gabriel Stănescu // Stănescu, Gabriel. Valori native şi adaptative la românii americani. – Norcross (SUA): Criterion Publishing, 2003. – P. 168-185.

Golopenţia, Sanda. Cartea – scrisoare / Sanda Golopenţia // Magazin bibliologic. – 2006. – Nr. 4. – P. 66-67. – (Universul lecturii).

Golopenţia, Sanda. Ce e major şi ce e minor în cultura română // Origini: Romanian Roots. – 2003. – Nr. 1-2. – P. 4.

Golopenţia, Sanda. Constantin Brăiloiu sau despre globalizarea etnomuzicologiei / Sanda Golopenţia // Secolul 21. – 2001. – Nr. 7-9. – P. 262-309.

Golopenţia, Sanda. Critica genetică şi textul virtual / Sanda Golopenţia // Secolul 20. – 2000. – Nr. 4-9. – P. 421-433.

Golopenţia, Sanda. Cultura americană e o cultură a faptei: interviu / Sanda Golopenţia; consemnare de Letiţia Guran // Vatra. – 1998. – Nr.3. – P. 24-29.

Golopenţia, Sanda. Cultura prin Internet? / Sanda Golopenţia // Origini: Romanian Roots. – 2001. – Nr. 7-8 (Iul.- aug.). – P. 4.

Golopenţia, Sanda. Cum a curs viaţa noastră: convorbire cu Sanda Golopenţia şi Constantin Eretescu / a dialogat: Sanda Cordos // Vatra. – 2003. – Nr. 1. – P. 17-23.

Golopenţia, Sanda. Fiecare reîntoarcere este tonică: Interviu / Sanda Golopenţia; consemnare de Raluca Alexandrescu // Observator cultural. – 2001. – 23 ian.- 29 ian. – P. 18-19.

Golopenţia, Sanda. Iată cum am pierdut un savant de o mare cultură [folcloristul Petre Ştefănucă] / Sanda Golopenţia // Origini: Romanian Roots. – 1998. – Nr. 11-12 (Mai-iun.). – P. 3, 31.

Golopenţia, Sanda. Identitatea culturală românească şi datoria de a gândi globalizarea / Sanda Golopenţia // Origini: Romanian Roots. – 2001. – Nr. 9-10. – P. 1, 2.

Golopenţia, Sanda. Limba română în universităţile americane / Sanda Golopenţia // Origini: Romanian Roots. – 2000. – Nr. 41-42 (Noiemb.- dec.). – P. 3; Adevărul literar şi artistic. – 2001. – 9 ian.

Golopenţia, Sanda. Literatura experienţei de teren / Sanda Golopenţia // Agora. – 1988. – Nr. 2. – P. 251-254; Cornova: [monogr.] / aut. proiect. şi coord.: Vasile Şoimaru. – Chişinau: Museum, 2000. – P. 451.

Golopenţia, Sanda. Pentru mine, scrisul a fost un mijloc de supravieţuire culturală: Interviu / Sanda Golopenţia; consemnare de Iulian Anghel // [Revista] 22. – 1996. – Nr. 39. – P. 10-11.

Golopenţia, Sanda. Robert Coover – Hipertextul literar // Secolul 21. – 2004. – Nr. 1-6. – P. 129.

Golopenţia, Sanda. Şansa electronică a culturii româneşti / Sanda Golopenţia // Origini: Romanian Roots. – 2000. – Nr. 31-32 (Ian.-febr.). – P. 3.

***

Albu, Mihaela. Reflecţii pe marginea unor cărţi ale Sandei Golopenţia sau Despre scrisul ca forma de afirmare a culturii române / Mihaela Albu // Albu, Mihaela. Citind la New York scriitori români. – Botoşani: Axa, 2002. – P. 81-89.

Anghelescu, Mircea. Golopenţia-Eretescu, Sanda / Mircea Anghelescu // Dictionarul scriitorilor români. vol. D-L. – Bucureşti: Ed. Fundaţiei Culturale Române, 1998. – P. 425-427.

Datcu, Iordan. Golopenţia-Eretescu, Sanda / Iordan Datcu // Datcu, Iordan. Dicţionarul etnologilor români. – Bucureşti: Saeculum, 2001. – P. 74.

Golopenţia-Eretescu, Sanda // Dicţionar enciclopedic. vol. 2. – Bucureşti: Ed. Encicl., 1996. – P. 476.

**Golopenţia-Eretescu, Sanda / Aurel Sasu // Sasu, Aurel. Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite, şi Canada. – Bucureşti: Albatros. – P. 145-148.

**Golopenţia-Eretescu, Sanda // Românii din America: 500 personalităţi din SUA şi Canada. – Montreal: Danway Publications, 2000. – P. 197.

Manolescu, Florin. Sanda Golopenţia / Florin Manolescu // Manolescu, Florin. Enciclopedia exilului literar românesc: 1945-1989. – Bucureşti: Compania, 2003. – P. 356-357.

Pelin, Mihai. Golopenţia-Eretescu, Sanda / Mihai Pelin // Pelin, Mihai. Opisul emigraţiei politice. Destine în 1222 de fişe alcătuite pe baza dosarelor din Arhivele Securităţii. – Bucureşti: Compania, 2002. – P. 151.

Ştefănescu, Cornelia. Sanda Golopenţia / Cornelia Ştefănescu // Jurnalul literar. Ser. nouă. – 2002. – Nr. 17-20 (Sept. – oct.). – P. 3.

***

Curriculum Vitae: Sanda Golopenţia [Resursă electronică] //http://research.brown.edu/pdf/10245.pdf

Rogozan, C. Sanda Golopenţia "Vămile grave" [Resursă electronică] //http://www.observatorcultural.ro/Sanda-GOLOPENTIA-Vamile-grave*articleID_5983-articles_details.html

V. M.

Revista „COLUMNA LUI TRAIAN”
1870 - 1883

Publicaţie ştiinţifică şi literară, în continuarea revistei *Traian.*

Apare la Bucureşti, bisăptămânal 2 mart. – 25 sept. 1870; săptămânal 26 sept. 1870 – 14 sept. 1872; bilunar 15 sept. 1872 – 30 mai 1875; apoi lunar 1 iun. 1873 – mai 1875; ian. 1876 – dec. 1877; ian. 1882 – dec. 1883. Directorul publicaţiei este B.P. Hasdeu. De la 19 oct. 1870 apare cu subtitlul *Politica*, *istoria*, *ştiinţele economice*, *jurisprudenţie*, *medicină, ştiinţele naturale*, *poezia*, *literatura poporană*, *bibliografia* etc., modificat în *Revistă mensuală pentru istorie*, *lingvistică* şi *psihologie poporană* (din ian. 1876).

În primul an de apariţie predomină, ca şi în *Traian*, articolele cu caracter politic. Începând cu 1872, editorialele politice sunt înlocuite cu studii ştiinţifice, versuri şi proză. Devine cu timpul o revistă ştiinţiică şi literară de prestigiu. B.P. Hasdeu semnează studii comparate de folclor şi etnografie, colaborează cu articole politice: G. Misail, N.V. Scurtescu, Gr. G. Tocilescu, D. A. Sturdza; versuri şi proză: G. Sion, I. Vulcan, M. Zamfirescu, A. Densuşianu, M. Gregoridy de Bonacchi, în general adversari ai *Convorbirilor literare* (1867-1944).

Întreaga activitate de filolog, istoric, folclorist şi etnolog a lui B. H. Hasdeu se reflectă în paginile *Columnei lui Traian*, începând cu teoria circulaţiei cuvintelor, cu notele împotriva *Convorbirilor literare*, cu versurile şi comedia *Trei crai de la răsărit*, cu recenziile lucrărilor lingvistului *Baudouin de Courtenay* şi încheind cu ample cercetări consacrate permanenţei elementului autohton în limba şi cultura roânească, terminologiei dacice, slavone şi latine din lexical specific ocupaţiilor poporului nostru.

În publicaţii apar studii de folclor comparat ca: *Frunza verde*, o pagină pentru istoria literaturii române, *Cucul şi turturica* la români şi persani, *Poezia poporană sârbă şi bulgară*, un studiu despre *Doină*, articole de istorie literară: *Poeţi români până la 1848*: *Costache Stamate*. În 1876, M. Gaster publică aici primele sale cercetări de folclor, iar B.P. Hasdeu, chestionarul juridic din studiul *Poporul român*. Seria din 1882-1883, este consacrată, aproape în exclusivitate, materialelor pregătitoare pentru *Etymologicum Magnum Romaniae. Columna lui Traian* este o revistă de ţinută ştiinţifică, care s-a bucurat de colaborarea unor scriitori de prestigiu ai timpului: G. Dem. Teodorescu, A. D. Xenopol, A. Papadopol-Calimah, A. I. Odobescu.

***

Hangiu, I. Columna lui Traian / I. Hangiu // Hangiu, I. Dicţionarul presei literare româneşti: 1790-1990. – Bucureştui: Ed. Fundaţiei Culturale Române, 1996. – P. 97-98.

Sandu, Vasile. Literatura şi critica literară, în ziarele „Traian” şi „Columna lui Traian” / Vasile Sandu // Limbă şi literatură. – 1969. – Nr. 22. – P. 39-51.

M. Ş.

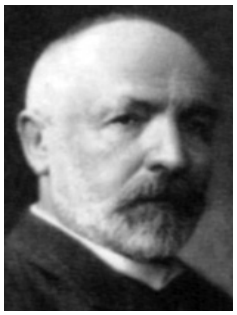

Georg CANTOR
1845-1918

Matematician german, unul dintre creatorii matematicii moderne. A pus la punct teoria mulţimilor ca domeniu distinct de cercetare şi aritmetica numerelor transfinite.

S-a născut la 3 mart. 1845, la Sankt Petersburg, Rusia. A decedat la 6 ian. 1918, la Halle, Germania.

Şi-a făcut studiile la Universitatea din Zürich, apoi la cea din Berlin, avându-i profesori pe Weierstrass, Kummer şi Kronecker. A fost profesor de matematică la Universitatea din Halle (1872-1879). Influenţa lui Weierstrass se manifestă în construcţia cantoriană a mulţimii numerelor reale pornind de la numerele raţionale (1872). Ştiind că mulţimea numerelor raţionale este numărabilă, el se întreabă dacă şi mulţimea numerelor reale este numărabilă şi conchide că nu (1873). După trei ani de cercetări a demonstrat imposibilitatea găsirii unei funcţii bijective între punctele unui pătrat şi ale unui segment de dreaptă. Noţiunea de corespondenţă biunivocă este fundamentală în definirea puterii unei mulţimi, două mulţimi sunt echipotente dacă există o aplicaţie bijectivă între ele şi a mulţimii infinite-mulţime echipotentă faţă de o submulţime sau o parte a sa. Încearcă o clasificare a mulţimilor infinite, fiind convins că nu există decât două clase: cea a mulţimilor numărabile şi cea a mulţimilor echipotente mulţimii numerelor reale pozitive. Încercând să stabilească trecerea de la continuu la numărabil, Cantor a introdus noţiuni legate de mulţimi şi de noţiuni topologice şi a studiat topologia dreptei. Considerându-şi teoria mulţimilor drept o extensie a teoriei numerelor, a introdus numerele cardinale şi ordinale transfinite, construind cu ele o aritmetică.

În 1899 a descoperit antinomia care îi poartă numele, legată de mulţimea tuturor mulţimilor, demonstrată cu ajutorul teoremei, conform căreia, pentru orice M, mulţimile M şi P (M) nu sunt echipotente. Teoria întâmpină rezistenţă, iar încercările de a stabili ipoteza continuului eşuează, ceea ce îl epuizează nervos. În 1880 a contribuit la fondarea *Deutsche Matematiker-Vereinigung*, prima întrunire având loc la Halle în 1891.

A publicat: *Grundlagen einer allgemeinen Mannigfaltigkeitslehre* (1883) şi *Beiträge zur Begründung der transfiniten Mengenlehre* (1895-1897) etc.

BIBLIOGRAFIE:
Cantor, Georg // Dicţionar inventatori şi invenţii. – Bucureşti: Ed. Tehnică, 2001. – P. 231-232.
Cantor, Georg // Personalităţi ale ştiinţei: Mic dicţ. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1977. – P. 56.
Hellemans, Alexander. Georg Cantor / Alexander Hellemans, Bryan Bunch // Hellemans, Alexander. Istoria descoperirilor ştiinţifice. – Bucureşti: Orizonturi; Lider, 1988. – P. 309.
Ochoa, George. Georg Cantor / George Ochoa, Carey Melinda // Ochoa, George. Ghidul cronologic al ştiinţei. – Bucureşti: All Educational, 2000. – P. 184.

M. Ş.

Victor LADANIUC
1940

Ziarist, publicist şi poet.

S-a născut la 5 mart. 1940, în s. Colicăuţi, jud. Hotin (azi în r-nul Briceni).

A urmat şcoala din satele Colicăuţi (de 7 ani) şi Tabani (medie).

A studiat la Facultatea de filologie romano-germanică de la Universitatea de Stat din Cernăuţi, după absolvirea căreia, se angajează ca profesor la şcoala din s. Hădărăuţi, Ocniţa (1962-1965). În perioada 1965 şi 1971, a activat în organizaţia raională a komsomolului din Briceni.

În anul 1971-1972 a deţinut funcţia de director al şcolii medii din Grimăncăuţi, Briceni.

Redactor adjunct la ziarul raional Briceni (1972-1975) şi redactor-şef al gazetei raionale din Orhei (1975-1978). Din anul 1978 îşi va începe activitatea, ce a durat aproape două decenii, la ziarul *Moldova socialistă* (ulterior *Moldova suverană*), mai întâi, în calitate de corespondent superior, secretar general de redacţie, apoi şef al secţiei literatură, artă şi cultură. A semnat sute de reportaje, schiţe, crochiuri, interviuri, corespondenţe, eseuri şi portrete publicistice, devenind un nume bine cunoscut printre oamenii de artă, cultură etc. Colegul său, Tudor Ţopa menţiona: *„Având predilecţie pentru domeniul literaturii şi culturii, dl V. Ladaniuc e în permanenţă la curent cu evenimentele respective din republică, pătrunde în esenţa lucrurilor, înveşmântându-şi materialele într-o frumoasă haină literar-publicistică, atrăgând şi cucerindu-şi cititorii prin verva-i artistică, sinceritate şi accsebilitate".*

A exercitat şi funcţia director adjunct al Agenţiei Naţionale de Presă MOLDPRES (1997).

În 1996 îşi publică prima carte de versuri cu titlul *De dincoace de timp,* după care vor urma şi alte volume de poezii lirice: *Lângă lacrima ta* (2000), *Iarbă de septembrie* (2005).

De asemenea, a mai publicat culegeri de proză documentară şi articole enciclopedice: *Cu-acelaşi crez...* (1981), *Aurorile inimii* (1983), *Eternă, gloria veteranilor...* (1985), *Orele neodihnei* (1986), *Pasărea dragostei* (1990), *Vă scriu cu drag...* (2004), *În faţa vieţii* (2006) *Mai întâi şi la-nceput...: Răvaşe de dragoste* (2008) ş.a., precum şi câteva monografii, unele semnate în colaborare (*Mănăstiri basarabene,* 1996; *Călăraşi,* 2002, 2006, *Coteala în şopot de izvoare,* 2006 etc.)

Scrie cărţi pentru copii, unde apare şi în calitate de ilustrator.

Este unul dintre iniţiatorii şi autorii enciclopediei *Localităţile Republicii Moldova,* proiect preconizat de a apărea în 15 volume (vol. 1-8, 1999-2008).

Membru al Uniunii Jurnaliştilor din Moldova (1975).

Menţiuni şi distincţii: medalii de Argint şi Bronz ale ERENului din ex-URSS, medalia *Pentru distincţie în muncă*, medalia *Mihai Eminescu* (1996), medalia *Meritul Civic* (2001). Om Emerit al Republicii Moldova (2001) ş.a.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:
***Ladaniuc, Victor.** Aurorile inimii / Victor Ladaniuc. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1983. – 182 p. – (Contemporanul nostru).
***Ladaniuc, Victor.** Cu-acelaşi crez... / Victor Ladaniuc. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1981. – 306 p.
Bajureanu, Vasile. Coteala în şopot de izvoare / Vasile Bajureanu, Victor Ladaniuc. – Chişinău: Balacron, 2006. – 321 p.
Ladaniuc, Victor. De dincoace de timp / Victor Ladaniuc. – Chişinău: MpT, 1996. – 117 p.
***Ladaniuc, Victor.** Eternă, gloria veteranilor... / Victor Ladaniuc. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1985. – 160 p.
***Ladaniuc, Victor.** Focul veşnic al memoriei / Victor Ladaniuc. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1981. – 145 p.
Ladaniuc, Victor. Grigorievka: Skazanie o rodnom krae / Victor Ladaniuc. – Chişinău: Metrompaş, 2004. – 184 p.
Ladaniuc, Victor. Iarbă de septembrie: Sonete / Victor Ladaniuc. – Chişinău: Draghiştea, 2005. – 80 p.
Ladaniuc, Victor. În faţa vieţii / Victor Ladaniuc. – Chişinău: Draghiştea, 2006. – 32 p. – (Răvaşe de dragoste).
Ladaniuc, Victor. Înţelept şi blajin, de-o viaţă muncind... : [Ion Leaşco] / Victor Ladaniuc. – Chişinău: Dragiştea, 2006. – 40 p. – (Răvaşe de dragoste).
Ladaniuc, Victor. Lângă lacrima ta: 60 de poezii de dragoste / Victor Ladaniuc. – Chişinău: Moldpres, 2000. – 79 p.
Ladaniuc, Victor. Mai întâi şi lanceput...: Răvaşe de dragoste / Victor Ladaniuc. – Chişinău: Dragiştea, 2008. – 572 p.
Ladaniuc, Victor. Pasărea dragostei: [Viaţa şi creaţia D. Darienco] / Victor Ladaniuc. – Chişinău: Hyperion, 1990. – 148 p.
Ladaniuc, Victor. Pe drumurile creaţiei: Tudor Ţopa: Biobibliogr. / Victor Ladaniuc. – Chişinău: Ed. Fundaţiei „Draghistea", 2007. – 160 p.
Ladaniuc, Victor. Starea de a fi: poezii / Victor Ladaniuc; design, cop.: Ruxanda Romanciuc; concepţia colecţiei: M. Neagu, M. Mardare. – Chişinău: Pontos, 2009. – 103 p.
Ladaniuc, Victor. Vă scriu cu drag...: Răvaşe de dragoste / Victor Ladaniuc. – Chişinău: Fundaţia "Draghiştea", 2004. – 487 p.

Ţopa, Tudor. Călăraşi: Atestat documentar la 4 ianuarie 1432 cu numele Tuzara / Tudor Ţopa, Victor Ladaniuc. – Chişinău: "VAST-M", 2002. – 128 p.: il.

Ţopa, Tudor. Oraşul Călăraşi: File de istorie / Tudor Ţopa, Vasile Trofăilă, Victor Ladaniuc. – Chişinău: VAST-M, 2006. – 208 p.

***

Ladaniuc, Victor. Să nu ne trântească Europa cumva uşa în nas…: Interviu / Victor Ladaniuc; consemnare: Ana-Maria Petru // Lit. şi arta. – 2007. – 26 iul.

Localităţile Republicii Moldova: Vol. 1-8 / [coaut.: Victor Ladaniuc]. – Chişinău: Draghiştea, 1999-2008.

***

Calcea, Andrei. Ladaniuc, Victor / Andrei Calcea // Calcea, Andrei. Personalităţi orheiene. – Chişinău: Pontos, 2003. – P. 104-105.

Stici, Ion. Acest suflet de artist: [Victor Ladaniuc la 60 de ani de la naştere] / Ion Stici // Moldova suverană. – 2000. – 4 mart. – P. 3.

Ţopa, Tudor. Crescut pe Draghiştea: (Victor Ladaniuc) / Tudor Ţopa // Ţopa, Tudor. Voievozii inspiraţiei. – Chişinău: Draghiştea, 2007. – P. 475-481.

Ţopa, Tudor. Victor Ladaniuc / Tudor Ţopa // Ţopa, Tudor**.** Condamnaţi la zbucium: (Eseuri şi portrete literare) Chişinău: VAST-M, 2002. – Chişinău: Draghiştea, 2007. – ? p.

Ţopa, Tudor. Victor Ladaniuc / Tudor Ţopa // Localităţile Republicii Moldova. vol. 4: Ci-Cor. – Chişinău: Ed. Fundaţiei "Draghiştea", 2002. – P. 446.

V. M.

Ion ŞPAC
1930

Filolog, bibliolog, publicist, cercetător ştiinţific.

S-a născut la 11 mart. 1930, în familia Mariei (născută Prigorschi) şi a lui Isac Şpac, ţărani gospodari din orăşelul Camenca, RASSM.

A urmat şcoala de patru clase apoi a absolvit şcoala medie moldovenească Nr. 1 din Camenca (1950). Şi-a continuat studiile la Uiversitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Istorie şi Filologie (1950-1955).

După absolvire a lucrat în calitate de profesor de limba şi literatura română (pe atunci i se spunea moldovenească, de altfel cum se insistă şi în prezent, în unele cercuri politice) la şcoala medie din Criuleni, apoi în cea din Bulboaca, Anenii Noi.

În 1960, familia Şpac trece cu traiul la Chişinău unde, intrând în serviciu la Biblioteca Republicană de Stat *N. K. Krupskaia* (în prezent, Biblioteca Naţională), precum remarcă regretatul Ion Madan, s-a înfrăţit pentru o viaţă cu bibliografia. Bibliografia a îndrăgit-o de la bun început, căci a conştientizat că această meserie are tangenţe cu literatura artistică şi cu critica literară.

Fiind angajat al Bibliotecii de Stat, împreună cu Vlad Chiriac, cu Mihai Cimpoi, Gheorghe Cincilei şi cu alte personalităţi, a fondat cenaclul *Mioriţa*, vestit în epocă în rândurile elitei şi a studenţimii din Chişinău, care cenaclu a menţinut trează conştiinţa de neam şi de tot ce este frumos.

Prima lucrare în proporţii de volum, semnată de Ion Şpac, *Gafe, gafe, gafe*, a văzut lumina tiparului în 1965, purtând titlul *Scriitorii sovietici moldoveni*. Peste doi ani, în 1969, aceeaşi editură a publicat o ediţie completă şi lărgită de 25 de coli de tipar intitulată *Scriitorii Moldovei Sovietice*. Îşi aflase oglindire în acest volum activitatea literară şi publicistică a tuturor membrilor Uniunii Scriitorilor din Moldova, indiferent de limba şi de genul lucrărilor literare editate.

Pe parcursul anilor 1971-1989 a elaborat şi a editat repertoriul bibliografic *Critica şi ştiinţa literară în Moldova 1924-1985*, în opinia noastră acest repertoriu fiind hrană spirituală pentru scriitori şi critici literari, pentru profesori şi bibliotecari, pentru studenţi şi elevi - într-un cuvânt, pentru toţi îndrăgostiţii de literatură. Începând cu 1974, vede lumina tiparului o ediţie bibliografică curentă – *Anul literar*, care a inclus operativ literatura la temă, editată în anii 1974-1978. Timpurile grele ce s-au abătut peste noi, din care nu putem nici azi ieşi, căci criza e de durată, au stopat atâtea lucruri frumoase, necesare, la care s-a lucrat operativ, cu drag, inclusiv bibliografia tematică, care prin râvna dlui Şpac e adunată doar prin dischete (suport electronic) şi în fişiere.

Cercetând şi adunând atâtea informaţii despre procesul literar din ţară, dl Şpac n-a putut să nu studieze probleme de teorie a bibliografiei literare autohtone, astfel că în 1990, la editura *Ştiinţa* îi apare studiul *Unele aspecte ale bibliografiei literare moldoveneşti*, unde se opreşte asupra rolului important al bibliografiei literare în procesul de popularizare a literaturii artistice şi a ştiinţei literare, sunt trasate unele căi, şi trase concluzii pertinente în acest subiect.

Colaborează cu articole pe diverse teme şi probleme actuale la mai multe publicaţii ale vremii: *Cultura, Literatura şi arta*, *Luminătorul*, *Moldova Suverană*, *Ştiinţa*, *Săptămîna*, *Magazin bibliologic*, *Gazeta bibliotecarului*, *BiblioPolis* etc. A publicat mai multe articole în *Calendar Naţional*.

Şi până, dar mai ales după obţinerea independenţei de Stat, protagonistul bibliografiei noastre a intuit just că au fost cu desăvârşire omise în perioada sovietică unele surse veridice de documentare şi de informare din perioada interbelică, când Basarabia era împreună cu Ţara sa, surse care fuseseră declarate tabu de către slugoii regimului totalitar.

Ion Şpac se poate mândri, de bună seamă, că a fost unul dintre primii cercetători ai presei periodice, începând cu anii 1990 – 1992, oprindu-se mai detaliat la revista

Viaţa Basarabiei – extrem de bogată, veritabilă sursă de informaţie în domeniul istoriei, literaturii, culturii şi vieţii spirituale. Şi în 1992 apare volumul *Revista Viaţa Basarabiei* (1932 – 1944): *cercetări bibliografice şi informative*, publicat cu sprijinul Primăriei municipiului Chişinău, sub îngrijirea dnei L. Kulikovski. Volumul, lucrat temeinic şi ce-l caracterizează pe autor, pe lângă materialele bibliografiate din revistă, conţine şi rubricile *Iconografie* (personalităţi, fotografii colective etc.), reproduceri după opera de artă, obiecte istorice fiind însoţite de o serie de indici auxiliari, extrem de importanţi în context: *Indexul de nume, Indexul termeni geografici şi etnografici*, *Indexul de criptonime şi pseudonime*, parţial identificate, *Indexul alfabetic al periodicelor prezentate în revistă*, care-i sporesc vădit valoarea şi înlesnesc depistarea operativă a informaţiei. Studiile despre revista *Viaţa Basarabiei*, pe care le-a risipit cu atâta dărnicie în culegeri şi în periodice, parţial au fost înmănuncheate de autor la sfârşitul cărţii în compartimentul *Ecouri*, în *Viaţa Basarabiei* (care conţine *Ecouri eminesciene în paginile revistei Viaţa Basarabiei*, p. 286-289; *Alexie Mateevici*, p. 290-295; *Nicolai F. Costenco la Viaţa Basarabiei*: referinţe bibliografice, p. 295-305 etc.).

O muncă de pionierat reprezintă studiul documentar-informativ al lui Ion Şpac *Revista Arhivele Basarabiei*, publicat sub egida Bibliotecii Municipale *B. P. Hasdeu* în 2006. Cele 255 de pagini ale studiului familiarizează beneficiarul, grosso modo, cu conţinutul revistei *Arhivele Basarabiei*, editată la Chişinău din 1929 până în 1938, dar cadrul informativ al revistei a trecut hotarele celor două ştiinţe anunţate în subtitle – istoria şi geografia, fapt stipulat chiar în numărul de debut al periodicului, de care a ţinut cont cercetătorul şi în cadrul studiului. Monografia dată, o lucrare de amploare, deşi nu e roman sau povestire, căci lipseşte fabulaţia artistică şi fantezia neîngrădită, dacă te apuci s-o lecturezi, nu poţi, cu una-cu două, s-o laşi din mână până nu ajungi la finele ei, deoarece datele, amănuntele, documentele ce se conţin în filele ei sunt deosebit de captivante, agreabile la lectură. Cu timpul cei care scriu istoria localităţilor (dar acum acest fenomen îmbucurător a luat amploare), nu vor putea omite o asemenea sursă infodocumentară, fără a o consulta, la rândul lor, cu acribie, adică toate părţile ei componente, inclusiv indici auxiliari, alcătuiţi cu dexteritate – mană cerească pentru cercetători.

Domnia sa mai este semnatarul următoarelor volume: *Academicianul Constantin Popovici: savant, scriitor, publicist: Cercetări bibliografice şi informative (Chişinău, Paragon, 2002)*, *Profesionalism*, *vocaţie*, *devotement: (Academicianul Haralambie Corbu la 70 de ani): Bibliografie (Chişinău, 2000), Reflecţii biblioteconomice şi bibliografice (Chişinău, 2005) etc.*

A participat şi continuă să participle cu diverse comunicări la conferinţe şi simpozioane ştiinţifice de specialitate şi nu numai, naţionale şi internaţionale.

Ion Şpac este o personalitate cu dragoste şi veneraţie pentru pământul şi trecutul zbuciumat al neamului nostru, un cărturar de o elevată cultură, care s-a aplecat mai bine de 30 de ani asupra unor pagini din literatura, istoria, economia, ziaristica timpului, studiind cu acribie rolul unor personalităţi, oameni de talent ai timpurilor trecute, un bibliograf şi un cercetător cu certe calităţi de savant dotat.

Domnia sa este un om împlinit, dar care mai continuă să creeze, să cerceteze aportul unor personalităţi (cum ar fi, bunăoară, Constantin Stere, Vasile Coroban) la dezvoltarea şi promovarea culturii naţionale.

Om Emerit al Republicii Moldova (1955); Membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Mioldova (2008).

A se vedea şi *Calendar Naţional 2007*. – Chişinău: BNRM, 2007. – P. 284-287: Portr.

Dr. Claudia SLUTU-GRAMA

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Şpac, Ion. Reflecţii biblioteconomice şi bibliografice / Bibl. Naţională a Rep. Moldova. – Chişinău: BNRM, 2005. – 287 p.

Şpac, Ion. Revista Arhivele Basarabiei (1929-1938): Studiu documentar-informativ / Bibl. Municipală B. P. Hasdeu; Ed. îngr. de Lidia Kulikovski. – Chişinău: Bons Offices, 2006. – 255 p.

Rec.: Batâr, Dumitru. Retrospectiva izvoarelor // Lit. şi arta. – 2007. – 24 mai. – P. 6.

Rec.: Pohilă, Vlad. Mai mult decât o bibliografie / Vlad Pohilă // BiblioPolis. – 2006. – Vol. 20. – Nr. 4. – P. 78-80; Pohilă, Vlad. Şi totuşi, limba română: (Articole, eseuri, prefeţe, recenzii). – Ch., 2008. – P. 369–372.

Rec.: Rău, Alexe. Rezistenţa prin bibliografie / Alexe Rău // Gazeta bibliotecarului. – 2007. – Nr. 1/3. – P. 13-14.

***

Şpac, Ion. Academicianul Constantin Popovici. Savant, scriitor, publicist: Cercetări biblio-informative // Academicianul Constantin Popovici. Omul. Savantul. Scriitorul - Biografia. Opera. Aprecieri. Iconografia. Bibliografia. – Chişinău: Elan Poligraf, 2006. – P. 591-733. – [În lb.: română, rusă, ucr.].

Şpac, Ion. Alexandru David; Ion Madan: Bibliologi de seamă // BiblioPolis. – 2005. – Vol. 13. – Nr. 1. – P. 40 - 42.

Şpac, Ion. Alexandru Sturdza, contemporan şi bun prieten al poetului rus Aleksandr Puşkin: (Schiţă bibliogr.) / Ion Şpac // Revistă de filosofie şi drept. – 2005. – Nr. 1 - 3. – P. 151-154.

Şpac, Ion. Alexandru Sturdza, proeminent om de ştiinţă şi filosof, diplomat şi scriitor român basarabean / Ion Şpac // Basarabenii în lume: (Colecţie de materiale şi documente prezentate la Polipticul cultural-istoric şi ştiinţific omonim). – Chişinău: BNRM, 2007. – Vol. IV. – P. 10-15.

Şpac, Ion. Anton Novac – folcloristul / Ion Şpac // Probleme actuale ale teoriei şi practicii biblioteconomice: Către 45 de ani de învăţământ biblioteconomic superior din Rep. Moldova / Univ. de Stat din Moldova. Fac. de jurnalism şi Ştiinţe ale Comunicării. Catedra de Bibliotrconomie şi Asistenţă informaţională

/ Ion Şpac. – Chăşinău: Museum, 2005. – P. 248-251.

Şpac, Ion. Autori de la „Viaţa Basarabiei”: Dominte Timonu / Ion Şpac // Basarabenii în lume. – Chişinău: BNRM, 2007. – Vol. 3. – P. 95-101.

Şpac, Ion. Autori de la „Viaţa Basarabiei”: Alexandru Lungu / Ion Şpac // Basarabenii în lume. Chişinău: BNRM, 2007. – Vol. 3. – P. 35-40.

Şpac, Ion. Eliza Botezatu: scrupuloasă cercetătoare şi profesoară cu renume / Ion Şpac // Vocaţia cuvântului scris şi rostit: Eliza Botezatu - criticul literar şi pedagogul: Biobibliogr / Alc.: Maria Tasmalî. – Chişinău: Ulysse, 2006. – P. 14-15.

Şpac, Ion. Ion Madan: [Profil biobibliogr.] / Ion Şpac // BiblioPolis. – 2005. – Nr. 1. – P. 41-42.

Şpac, Ion. Manageră performantă sau Despre arta conducerii: [Lidia Kulikovski] / Ion Şpac // Lidia Kulikovski: Biobibliogr. / Bibl. Municipală „B. P. Hasdeu”. – Chişinău: Elan Poligraf, 2006. – P. 47 – 51; BiblioPolis. – 2006. – Vol. 17. – Nr. 1. – P. 14-16.

Şpac, Ion. Ne-a părăsit copleşit de frumoase proiecte de creaţie...: (Vlad Chiriac, 1936-2005) / Ion Şpac // BiblioPolis. – 2006. – P. 35-38.

Şpac, Ion. Nicolae Sanalati – bibliograf şi manager de elită: (80 de ani de la naştere) / Ion Şpac // Lit. şi arta. – 2005. – 12 mai. – P. 6.

Şpac, Ion. Pantelimon Halippa – fondator şi manager al ziarului şi revistei „Viaţa Basarabiei”/ Ion Şpac // Lit. şi arta. – 2008. – 13 noiemb. – P. 3.

Şpac, Ion. Paul Mihail (Mihailovici) / Ion Şpac, Vad Pohilă // BiblioPolis. – 2005. – Vol. 14. Nr. 2. – P. 41-42.

Şpac, Ion. Publicaţiile periodice româneşti: (ziare, gazete, reviste. Tom IV. Catalog alfabetic: 1925-1930...): Recenzie / Ion Şpac // Destin Românesc. – 2005. – An. 1 (XII). – Nr. 1. – P. 182-186.

Şpac, Ion. Raisa Grecu: De la Constantin Stere şi Ion Druţă îndemn / Ion Şpac // Săptămîna. – 2009. – 10 apr. – P. 10.
Rec. la cartea: Grecu Raisa. Stere – juristul. – Ch., 2008.

Şpac, Ion. Revista „Cuget Moldovenesc” 1932-1937; 1938-1943 / Ion Şpac // Calendar Naţional 2007. – Ch., 2007. – P. 42-44.

Şpac, Ion. Revista „Şcoala Basarabeană” (1933-1940) / Ion Şpac // BiblioPolis. 2008. – Vol. 26. – Nr. 2. – P. 94-96.

Şpac, Ion. Revista „Viaţa Basarabiei” / Ion Şpac // Calendar Naţional 2007. – Ch.: BNRM, 2007. – P. 49-52.

Şpac, Ion. Revista „Viaţa Basarabiei” (1932-1944): La 75 de ani de la întemeierea remarcabilei publicaţii / Ion Şpac // BiblioPolis. – 2007. – Vol. 21. Nr. 1. – P. 54-58.

Şpac, Ion. Schimbarea la faţă a bibliografiei personale: [Rec. la cartea: Ladaniuc Victor. Pe drumurile creaţiei: Tudor Ţopa: Biobibliografie. – Ch., 2007] / Ion Şpac // Săptămîna. – 2008. – 30 mai. – P. 12.

Şpac, Ion. Segmente economice din Basarabia în publicaţiile basarabene ale profesorului Teodosie Al. Ştirbu / Ion Şpac // Magazin bibliologic. – 2006. – Nr. 2-3. – P. 28-38.

Şpac, Ion. Un nume scos din anonimat: Sergiu Victor Cujbă: [Rec. la cartea: Slutu-Grama Claudia. Un nume la templul Adevărului: Scriitorul Sergiu Victor Cujbă: Studiu monografic. – Ch., 2006] / Ion Şpac // Destin Românesc. – 2006. – Nr. 3/4. – P. 258-261.

Şpac, Ion. Un nume scos din anonimat: Sergiu Victor Cujbă: [de către Claudia Slutu-Grama în studiul său „Un nume la Templul Adevărului” – Ch., 2006] / Ion Şpac // Lit. şi arta. – 2007. – 27 sept. – P. 5.

Şpac, Ion. Vlad Chiriac (1936 – 2005) / Ion Şpac // Magazin bibliologic. – 2006. – Nr. 2/3. – P. 72-74.

Şpac, Ion. Ziarul „Viaţa Basarabiei” / Ion Şpac // Calendar Naţional 2007. – Chişinău: BNRM, 2007. – P. 153-155.

***

Bulat, Ludmila. Urare de viaţă lungă pentru revista „BiblioPolis”: printre colaboratorii ei este elogiat şi Ion Şpac / Ludmila Bulat // Lit. şi arta. – 2008. – 17 ian. – P. 8.

Cebotari, Margareta. Comoară de informaţie arhivistică: De la lansarea vol. Revista „Arhivele Basarabiei (1929 – 1933): Studiu documentar – informativ de Ion Şpac / Margareta Cebotari // Capitala. – 2007. – 2 noiemb. – P. 13.

Ciobanu, Constantin Gh. Un exemplu...: [Ion Şpac – profesor de limba şi lit. română la şcoala medie Bulboaca, 1956-1960] / Constantin Gh. Ciobanu // Ciobanu Constantin Gh. Bulboaca de pe Bâc: Urmele timpului. – Ch., 2007. – P. 104-107.

Ciobanu, Eugenia. Alexei Agachi – Savant însetat de document: [Despre lansarea vol. „Ţara Moldovei şi Ţara Românească sub ocupaţia militară rusă (1806 – 1812)” unde a luat cuvântul şi Ion Şpac] / Eugenia Ciobanu // Lit. şi arta. – 2008. – 9 oct. – P. 5.
Ion Şpac în ambianţa imperioasă a cărţii: [Dialoghează la o aniversare Vlad Chiriac cu Ion Şpac] // Săptămîna. – 2005. – 20 mart. – P. 12.

Iordan, Constantin. Une vraie preuve d’erudition et d’acribie: (O probă veritabilă de erudiţie şi acribie) / Constantin Iordan // BiblioPolis. – 2008. – Vol. 27. – Nr. 3. – P. 83-84.
Prezentarea cărţii: Şpac Ion. Revista Arhivele Basarabiei (1929-1938): Studiu documentar-informativ. – Chişinău, 2006. – (Din „Revue des Études Sud -Est Européenns). – Bucureşti, 2008. – 11 iun.

Josu, Nina. Un secol cu revista „Luminătorul”: [Despre simpozionul organizat la ocazia centenarului de la apariţia „Luminătorului”, unde a ţinut o comunicare şi Ion Şpac] / Nina Josu // Lit. şi arta. – 2008. – 7 febr. – P. 5.

Ladaniuc, Victor. Ion Şpac: [Notă bibliografică] / V. Ladaniuc, V. Nicu // Localităţile Republicii Moldova: Itinerar documentar-publicistic ilustrat. – Chişinău, 2001. – Vol. 3. – C-Ch. – P. 89.

Pohilă, Vlad. Reflecţii aniversare: [Rev. BiblioPolis la 5 ani de la fondare îşi apreciază colaboratorii, printre ei fiind şi Ion Şpac] / Vlad Pohilă // BiblioPolis. – 2007. – Vol. 21. Nr. 1. – P. 5-7.

Pohilă, Vlad. Un apropo absolut necesar: [Ion Şpac, bibliograful] / Vlad Pohilă // BiblioPolis. – 2005. – Vol. 13. – Nr. 1. – P. 43-44. – (Semnat: V. Prisăcaru).

Rogac, Raia. Însemne pe file de carte: [Despre lansarea vol. „Revista Arhivele Basarabiei” de Ion Şpac la

BP„Ovidius”] / Raia Rogac // Glasul Naţiunii – 2007. – 1 noiemb. – P. 3.

Slutu-Grama, Claudia. Viaţa trăită sub zodia cărţii: [Ion Şpac – 75 de ani de la naştere] / Claudia Slutu-Grama // Lit. şi arta. – 2005. – 17 mart. – P. 8.

Ţopa, Tudor. Cercetătorul Ion Şpac... / Tudor Ţopa // Ţopa, Tudor. Condamnaţi la zbucium: (Eseuri şi portrete literare). – Ch., 2002. – P. 263.

Ţopa, Tudor. Ion Şpac / Tudor Ţopa // Ţopa, Tudor. Dârzenie râvnită. – Ch.: Fundaţia „Draghiştea”, 2005. – P. 298-299.

Ţopa, Tudor. O viaţă cu cartea-n faţă: [Ion Şpac] / Tudor Ţopa // Ţopa Tudor. Neînfrânţii: (Povestiri documentare). – Ch., 2004. – P. 191-198.

Vieru-Işaev, Maria. Adevăruri bune despre regretatul Ion Madan: [Sunt unele aprecieri despre Ion Şpac] / Maria Vieru-Işaev // Lit. şi arta. – 2008. – 20 mart. – P. 7: Portr.

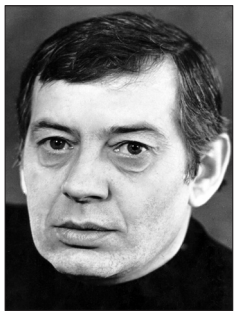

Spiru HARET
1940-1999

Actor.

S-a născut la 12 mart. 1940, în s. Olăneşti, Ştefan Vodă, în familia pedagogilor Vera şi Simion Haret.

Se stinge din viaţă la 24 sept. 1999, la Chişinău.

După absolvirea şcolii medii (1959), îşi începe studiile la Facultatea actorie de la Conservatorul de Stat *Gavriil Musicescu* din Chişinău, şi se încadrează în activitatea Teatrului *Luceafărul*.

În 1960, este invitat în componenţa trupei (formată de N. S.Aroneţkaia, prim-regizor al Teatrului *Luceafărul*), alături de E. Todoraşco, N. Doni, E. Malcoci, V. Savca, D. Caraciobanu, D. Fusu, I. Şcurea, I. Ungureanu, V. Zaiciuc, V. Constantinov, V. Izbeşciuc, Paulina Zavtoni. A fost soţul actriţei Paulina Zavtoni, împreună au realizat multe duete scenice.

A debutat cu rolul Prezentatorului în spectacolul *Hai, să-ţi ghicesc* de S. Stepanovski (1960), după care urmează cel al lui Octav din *Vicleniile lui Scapin* de Molière (1962), rol cu care s-a produs şi pe scena teatrală din Kremlin, unde a fost mult apreciat.

Timp de patru decenii pe scena *Luceafărului*, a realizat aproape o sută de roluri şi „a ştiut să dea farmec oricărui destin pe care l-a realizat”: Leonaş (*Chiriţa în provincie*, V. Alecsandri), portărelul de Loyal (*Tartuffe*, Molière), Dandanache (*O scrisoare pierdută*, Caragiale), Medicul Cebutîrkin (*Trei surori*, Cehov), Marinarul răguşit (*Tragedia optimistă*, Vs. Vişnevski), Pocrovan (*A cincea lebădă*, P. Everac), Titirez (*Farmazonul din Hârlău*, V. Alecsandri,), Groparul (*Hamlet*, Shakespeare), Strajnicul (*Ciuleandra,* L. Rebreanu, 1999) etc.

S-a produs în spectacole pentru copii, a jucat şi în multe episoade în filmele regizorilor Emil Loteanu, Valeriu Gagiu, Vasile Brescanu, Vasile Pascaru, Vlad Ioviţă.

Maestru în Artă (1999).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Haret, Spiru. Arta liberă vine din profunzimile spiritului: [interviu] / Spiru Haret; consemnare: Eugen Belâh // Curierul de seară. – 1995. – 13 apr. – P. 4.

***

Stoica, Valentina. În reverberaţiile scenei: Spiru Haret - Paulina Zavtoni / Valentina Stoica, Anatol Ciocanu, Ianoş Ţurcanu. – Chişinău: Dep. Ed. UNITEM - “MASCA”, 2001. – 40 p., il.

***

Bejenaru, Olga. [Paulina Zavtoni şi Spiru Haret] / Olga Bejenaru // Moldova suverană. – 1999. – 27 mai. – P. 4; 1999. – 18 mart. – P. 4.

Călugăreanu, Adela. Exemplu de devotament scenic şi pedagogic : [Spiru Haret – creator al sublimului] / Adela Călugăreanu // Arta educaţiei. – 1998. – Nr 3/4. – P. 61-64.

Doni, Maria. Spiru Haret: [in memoriam] / Maria Doni // Flux. – 1999. – 28 sept. – P. 3.

Gorgan, Ion. Ultimul rol: [actorul Spiru Haret (1940-1999)] / Ion Gorgan // Moldova suverană . – 2000. – 18 mart. – P. 6.

Ladaniuc, Victor. Să intri în teatru cu sfinţenie: [actorii Paulina Zavtoni şi Spiru Haret] / Victor Ladaniuc // Lit. şi arta. – 2006. – 26 oct. – P. 6.

Ladaniuc, Victor. Spiru Haret: actor la Teatrul „Luceafărul” din Chişinău // Moldova literară: [supl. al ziarului “Moldova suverană”] – 1997. – 27 mart.

Ladaniuc, Victor. Spiru Haret: scena pe-o viaţă // Moldova literară: [supl. al ziarului “Moldova suverană”]. – 1996. – 27 mart. – P. 3.

Partole, Claudia. Spiru Haret, cum era... : [În memoria actorului (1940-1999)] / Claudia Partole // Moldova suverană. – 2000. – 18 mart. – P. 6.

Stoica, Valentina. Veselul Spiru Haret : [in memoriam] / Valentina Stoica // InfoMasca : [Bul. de presă al UTM]. – 2001. – Nr 3. – P. 29-31.

Stoica, Valentina. Veselul Spiru Haret în ultimul rol / Valentina Stoica // Glasul Naţiunii. – 1999. – Sept. – P. 22.

Urschi, Gheorghe. Spiru Haret actorul de la “Luceafărul” / Gheorghe Urschi // VIP Magazin. – 2006. – Nr. 9. – P. 38-39.

***

Rapsodie teatrală în universul Paulina Zavtoni & Spiru Haret : e-biobibliogr. // http://www.hasdeu.md/ro/collections.html?pg=4&sb=25

V. M.

Liviu DAMIAN
1935-1986

Poet, publicist, eseist şi traducător.

S-a născut la 13 mart. 1935, la Strâmba (azi Corlăteni), jud. Bălţi. A decedat la 20 iul. 1986 la Chişinău, înmormântat la Corlăteni.

A absolvit şcoala medie din satul natal (1955); Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de istorie şi filologie, specialitatea *Limba şi literatura română* (1960). Redactor adjunct al revistei *Nistru*, redactor-şef al Comitetului de Stat pentru Edituri şi secretar al Comitetului de Conducere al Uniunii Scriitorilor (1976-1986).

A debutat editorial cu placheta de versuri *Darul fecioarei* (1963). În continuare tipăreşte o serie întreagă de volume reprezentative de poezie: *Ursitoarele* (1965), *Sânt verb* ((1968, 1990*), Un spic în inimă* (1973, 2002); *Salcâmul din prag* (1979), *Maraton* (1980), *Inima şi tunetul* (1981), *Coroana de umbră* (1982), (Bucureşti, 2002), *Saltul din efemer* (2003) etc.

A fost distins cu Premiul tineretului *N. Ostrovski* al fostei URSS (1967), Premiul de Stat al RSSM (1984), Maestru Emerit al Artei (1985), ordinul *Insigna de Onoare*.

A se vedea şi articolul din *Calendarul bibliotecarului 1995*. – Chişinău: BNRM, 1995. – P. 34-36; *Calendar Naţional 2005*. – Chişinău: BNRM, 2005. – P. 76-78.

BIBLIOGRAFIE:

Damian, Liviu. Aştept un arici: Poezii / Liviu Damian. – Chişinău: Prut Internaţional, 2004. – 16 p.

Damian, Liviu. Coroana de umbră / Liviu Damian. – Bucureşti: [S. n.], 2002.

Damian, Liviu. Saltul din efemer / Liviu Damian. – Chişinău: Litera, 2003. – 460 p. – (Bibl. Şcolarului).

Damian, Liviu. Sânt verb: Versuri / Liviu Damian. – Chişinău: Hyperion, 1990. – 127 p. – (Orfica).

Damian, Liviu. Un spic în inimă: versuri / Liviu Damian. – Chişinău: Cartea Moldovei, 2002. – 152 p.

***

Canţâru, Gr. Liviu Damian: tentaţia intertextualităţii / Gr. Canţâru // Limba Română. – 2005. – Nr. 1-3. – P. 185-188.

Duminica trecută Liviu Damian ar fi împlinit 70 de ani // Opinia. – 2005. – 15 mart. – P. 6.

Galai, Daniela. Poetul ne lipseşte mult în aceste vremuri tulburi: [Liviu Damian] / Daniela Galai // Timpul de dimineaţă: ed. de vineri. – 2005. – 11 mart. – P. 11.

Hadârcă, Ion. Liviu Damian sau poetica structurilor primordiale / Ion Hadârcă // Lit. şi arta. – 2005. – 17 mart. – P. 5.

Harea, A. Taica [Liviu] – un om al adevărului şi al frumosului / A. Harea // Obiectiv. – 2005. – Nr. 11. – P. 1-2.

Hăbăsescu, Ion. Amintiri cu Liviu Damian / Ion Hăbăsescu // Lit. şi arta. – 2004. – 11 mart. – P. 4.

Josu, Nina. Liviu Damian – serată omagială / Nina Josu // Lit. şi arta. – 2005. – 24 mart. – P. 4.

Proca, Ion. Şi nu se aşterne tăcerea: [Liviu Damian] / Ion Proca // Glasul Naţiunii. – 2005. – 17 mart. – P. 7.

Roibu, Nicolae. Verbul, inima şi tunetul lui Liviu Damian / Nicolae Roibu // Timpul de dimineaţă: ed. de vineri. – 2005. – 11 mart. – P. 11.

Teleucă, Victor. Dialog la marginea iernii: Liviu Damian / Victor Teleucă // Viaţa Basarabiei. – 2005. – Nr. 3-4. – P. 127-131.

M. Ş.

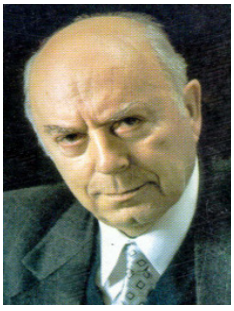

Chiril COVALGI (Kirill KOVALDGI) 1930

Poet, prozator, critic literar şi traducător, de limba rusă.

S-a născut la 14 mart. 1930, în s. Taşlâc (azi Camenca), r-nul Arţiz, reg. Odesa. Urmează şcoala secundară din satul de baştină, apoi Institutul de Literatură *Maxim Gorki* din Moscova (1950-1954).

După absolvirea institutului vine la Chişinău, unde lucrează redactor la gazeta *Molodeţ' Moldavii*, conducând organizaţia literară a tinerilor poeţi *Orbita*; apoi la revista *Octombrie* (din 1957 - *Nistru*). În 1960 se întoarce la Moscova, unde se stabileşte cu traiul şi activează până astăzi. Aici lucrează în calitate de consultant literar pentru Moldova, la Uniunea Scriitorilor din URSS (din 1960); este şef al secţiei de redactare la revista *Literaturnoe obozrenie*; şef al secţiei de critică la revista *Ûnost'* (din 1977); apoi la revista *Sovetskaâ literatura na inostrannyh âzykah*, în care unele din lucrările sale au fost publicate în limbile engleză, franceză, italiană, spaniolă, germana, poloneză, cehă, bulgară etc.

Activitatea literară şi-o începe încă din anii de şcoală, fiind una amplă şi productivă. În 1949 au fost publicate primele sale poezii. Debut editorial cu culegerea de versuri *Ispytanie* (Încercarea, 1955), editată la Chişinău, urmată de alte cărţi de poezii: *Na rasvete* (1958); *Golosa* (1972); *Posle poludnâ* (1981, tradusă în limba română de Nicolae Teică, 1985); *Vysokij dialog* (1988); *Zven'â i zerna* (1989); *Kniga liriki* (1993); *Zerna* (1995); *Nevidimyj porog* (1999); *Tebe. Do vostrebovaniâ* (2002); *Obratnyj otsčët* (2003; 2005) etc.

În proză a dat până acum un grupaj de povestiri şi trei romane: *Pât' toček na karte* (Cinci puncte pe hartă, 1965); *Limanskie istorii* (Cetatea limanului, 1970), fiind tradus în limba poloneză (de către Jerzy Pankowski, 1974), în limba română (de către Raisa Lungu, 1974) şi în limba bulgară (de către Tatiana Gorčivkina, 1976); şi romanul *Sveča na skvoznâke* (1996).

S-a manifestat plenar şi în arta traducerii, tălmăcind pentru cititorii de limba rusă din opera scriitorilor români ca: Eminescu, Coşbuc, Arghezi, Bacovia, Nichita Stănescu, Victor Tulbure, Nina Cassian, Ana Blandiana, Mihai Beniuc, Zaharia Stancu, Virgil Teodorescu, Ion Horea, Tiberiu Utan, Marin Sorescu, Ioan Alexandru, Mircea Dinescu ş.a. A tradus romanele

unor nuveliști și romancieri români: *Apa* de Alexandru Ivasiuc; *Moartea lui Ipu* de Titus Popovici; *Groapa* de Eugen Barbu; *Matca* de Marin Sorescu; precum și din creația lui Ioan Grigorescu, Petre Sălcudeanu și Fănuș Neagu. Este cunoscut atât ca poet, prozator și traducător, cât și critic literar, eseist, prefațator.

Alte lucrări apărute: *Lirika* (1956); *Dekada* (1959); *Razgovor s lûbomoj* (De vorbă cu iubita, 1959); *Čelovek moego pokoleniâ* (Omul generației mele, 1961); *Stihi.Izbrannoe* (1963); *Ispytanie lûbvi* (1975); *Kol'ca godovye* (1982); *Â videl son* (1999); *Odnaždy večerom* (2006) etc. În anul 2007 apare cartea *Izbranaâ lirika*.

Membru al Uniunii Scriitorilor din URSS (1956); secretar al Uniunii Scriitorilor din Federația Rusă (1991-1995); al Uniunii Scriitorilor din Moscova (din 1995); membru al PEN-Clubului, Filiala din Rusia; membru al colegiului de redacție almanah *Kol'co A* (1994). A fost distins cu medalia *Pentru vitejie în muncă* (1980); Diploma de onoare a Prezidiului Sovietului Suprem al Federației Ruse; laureat al Premiului *Venec* (2000); Medalia *Mihai Eminescu* (2000); Premiul *Valahia pentru traduceri din limba română și pentru întreaga operă* (2003) etc.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

*__Covalgi, Chiril__. După-amiază / Chiril Covalgi; În rom. de Nicolae Teică. – București: Univers, 1985. – 65 p.

*__Covalgi, Chiril__. Cetatea limanului / Chiril Covalgi. – Chișinău: Cartea Moldovenească, 1974. – 272 p.

***

__Koval'dži, Kirill__. Čelovek moego pokoleniâ: stihi / Kirill Koval'dži. – Chișinău: Cartea Moldovenească, 1961. – 72 p.

__Koval'dži, Kirill__. Ispytanie: stihi / Kirill Koval'dži. – Chișinău: Gos. izdatel'stvo Moldavii, 1955. – 75 p.

__Koval'dži, Kirill__. Ispytanie lûbvi / Kirill Koval'dži. – Chișinău: Cartea Moldovenească, 1975. – 224 p.

**__Koval'dži, Kirill__. Izbrannaâ lirika / Kirill Koval'dži. – Moskva: Vremâ. – 2007. – 496 p.

__Koval'dži, Kirill__. Kol'ca godovye: stihotvoreniâ / Kirill Koval'dži. – Moskva: Sov. Rossiâ, 1981. – 128 p.

__Koval'dži, Kirill__. Limanskie istorii: roman / Kirill Koval'dži. – Moskva: Sov. pisatel', 1970. – 280 p.

__Koval'dži, Kirill__. Limanskie istorii: roman; Pât' toček na harte: povest'/ Kirill Koval'dži. – Chișinău: Lit. Artistică, 1979. – 388 p.

__Koval'dži, Kirill__. Lirika: sbornik stihov / Kirill Koval'dži. – Chișinău: Gos. izd-vo Moldavii, 1956. – 151 p.

__Koval'dži, Kirill__. Lirika / Kirill Koval'dži. – Moskva: Knižnyj sad, 1993. – 256 p.

__Koval'dži, Kirill__. Na rasvete: stihi / Kirill Koval'dži. – Moskva: Sov. pisatel', 1958. – 86 p.

__Koval'dž, Kirill__. Pât' toček na karte: povest' / Kirill Koval'dži. – Chișinău: Lumina, 1966. – 186 p.

__Koval'dži, Kirill__. Pât' toček na karte: povest' / Kirill Koval'dži. – Moskva: Sov. pisatel', 1965. – 196 p.

__Koval'dži, Kirill__. Posle poludnâ: stihi / Kirill Koval'dži. – Moskva: Sov. pisatel', 1981. – 88 p.

__Koval'dži, Kirill__. Pravo na imâ: Stranicy moldovskoj poèzii / Kirill Koval'dži. – Moskva: Hudož lit., 1974. – 270 p.

__Koval'dži, Kirill__. Razgovor s lûbimoj: stihi / Kirill Koval'dži. – Chișinău: Gosizdat Moldavii, 1959. – 96 p.

__Koval'dži, Kirill__. Stihi / Kirill Koval'dži. – Chișinău: Cartea Moldovenească, 1963. – 184 p.

__Koval'dži, Kirill__. [Stihi] / Kirill Koval'dži. – Chișinău: Cartea Moldovenească, 1959. – 42 p.

__Koval'dži, Kirill__. Vysokij dialog: stihi / Kirill Koval'dži. – Moskva: Pravda, 1988. – 32 p.

__Koval'dži, Kirill__. Zven'â i zerna: Sb. stihotvorenij / Kirill Koval'dži. – Moskva: Sov. pisatel', 1989. – 204 p.

***

__Cibotaru, Arhip__. Izbrannoe: stihi / Arhip Cibotaru; Per.: Kirill Koval'dži. – Moskova: Hud. lit-ra, 1982. – 238 p.

__Cutcoveţchi. Iacob.__ Ogon'!: povest' / Iacob Cutcoveţchi; Per.: Kirill Koval'dži. – Chișinău: Gos. izd-vo Moldavii, 1957. – 130 p.

__Gheorghiu, Gheorghe__. Vesennij snegopad: roman / Gheorghe Gheorgiu; Per.: Kirill Koval'dži. – Chișinău: Lit. Artistică, 1979. – 272 p.

__Șleahu, Samson__. Nižnââ okraina: roman / Samson Șleahu; Per.: Kirill Koval'dži. – Moskova: Sov. pisatel', 1964. – 258 p.

***

*Covalgi, Chiril // Lit. și Arta Moldovei: Enciclopedia. vol. 1. – Chișinău, 1985. – P. 302-303.

__Șișcan, C. B__. Koval'dži, Kirill / C. B Șișcan, C. G. Pânzaru, S. P. Prokop // Russkaâ literatura Moldovy v licah i personaliâh. – Chișinău, 2003. – P. 200-202.

***

__Horea, Ion__. După-amiaza unui poet: [Chiril Covalgi] / Ion Horea // Familia. – 1986. – Ian. – P. 12.

__Kovács, Albert__. Existența diurnă ca poezie: [Chiril Covalgi] / Albert Kovács // România literară. – 1986. – 16 ian. – P. 20.

***

__Beršin, E.__ Bol'šaâ žizn' malen'kogo ostrova: [beseda s Kirillom Koval'dži] / E. Beršin // Lit. gazeta. – 1996. – 14 aug. – P. 3.

__Boborykin, V__. Golosa: [Kirill Koval'dži] / V. Boborykin // Molodëž' Moldavii. – 1973. – 29 dec. – P. 4.

__Kanè, Ûliâ__. Vremâ žatvy: [Kirill Koval'dži] / Ûlia Kanè // Družba narodov. – 1983. – Nr. 12. – P. 253-256.

__Karatov, Segej__. Obratnyj otsčët: [Kirill Koval'dži] / Sergej Karatov // Kul'tura. – 2004. – Nr. 31. – P. 4.

__Komarova, E__. Poka tebe rot ne zatknuli strokoj sočinennoj toboj...: [Kirill Koval'dži] / E. Komarova, V. Levin // Učitel'skaâ gaz. – 1994. – Nr. 38. – 11 oct. – P. 6.

__Kostyrko, Sergej__. Novye knigi: [Kirill Koval'dži] / Sergej Kostyrko // Novyj mir. – 2005. – Nr. 10. – P. 210.

__Lipnevič, Valerij__. Vol'nyj stroitel': [Kirill Koval'dži] / Valerij Lipnevič // Družba narodov. – 2004. – Nr. 2. – P. 215-217.

__Marian, Boris__. Kirill Koval'dži: ot holmov do veršiny / Boris Marian // Nezavisimaâ Moldova. – 2005. – 4 noiemb. – P. 19.

__Mnacakanân, Sergej__. I tribun, i propovednik: [Kirill Koval'dži] / Segej Mnacakanân // Lit. gaz. – 2005. – Nr. 25. – P. 14.

__Radikova, A__. O čem rasskazali točki na karte: [o romane „Sveča na skvoz-

nâke": (pervaâ čast': Limanskie istorii) Kirilla Koval'dži] / A. Radikova // Večernij Kišinev. – 1966. – 14 dec. – P. 3.

Rahaeva, Ûliâ. Radi bespoŝadnoj krasoty: [Kirill Koval'dži] / Ûliâ Rahaeva // Izvestiâ. – 2002. – 16 sept. – P. 7.

Verbieva, A. Neharizmatičeskij Kirill: [Kirill Koval'dži] / A. Verbieva // Nezavisimaâ gazeta. – 1998. – 28 dec. – P. 7.

Železnova, Nadežda. Nu i čto?: [Kirill Koval'dži] / Nadežda Železnova // Kul'tura. – 2000. – Nr. 12. – P. 4.

Žuhovickij, Leonid. Dojti do suti: [Kirill Koval'dži] / Leonid Žuhovickij // Oktâbr'. – 1982. – Nr. 4. – P. 203-204.

***

Kirill Kovaldji [Resursă electronică]//http://www.curierulnaţional.ro/Evenimente/2003/

Kirill Kovaldji [Resursă electronică] //http://www.oyon.ru/context/Kirill_Kovaldji

T. N.

Jores ALFIOROV
1930

Fizician rus, laureat al Premiului Nobel, profesor universitar, membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

S-a născut la 15 mart. 1930, la Vitebsk, Belarus.

A absolvit Facultatea de Electronică a Institutului Electrotehnic *V. I. Ulianov* din Petersburg (1952).

Activează în calitate de cercetător ştiinţific inferior (1953-1964), cercetător ştiinţific superior (1964-1967), şef de laborator (1967-1987), director al Centrului Fizica Nanoheterostructurilor şi director al Institutului Fizico-Tehnic *A.F. Ioffe* al Academiei de Ştiinţe din Rusia, Sankt Petersburg (din 1987 până în prezent). Este vicepreşedinte al Academiei de Ştiinţe din Rusia şi preşedinte al Prezidiului Centrului Ştiinţific Academic din Sankt Petersburg (din 1989), fondator şi director al Centrului Ştiinţifico-Educaţional din Sankt Petersburg, preşedinte al Fundaţiei Internaţionale *M.V. Lomonosov*. Este fondatorul şcolii ştiinţifice în domeniul fizicii şi tehnologiei heterostructurilor semiconductoare. A participat la elaborarea primului tranzistor cu p-n joncţiuni din URSS, a diodelor de germaniu de putere mare şi a altor dispozitive semiconductoare.

Începând cu anii '60, principalul interes în activitatea sa ştiinţifică este legat de elaborarea heterojoncţiunilor şi cercetarea proceselor fizice în aceste structuri. A propus şi a realizat structurile cu heterojoncţiuni semiconductoare duble, în care au fost descoperite fenomene fizice noi, precum superinjecţia, randamentul cuantic intern de 100%, reducerea curentului de prag şi ridicarea temperaturilor de lucru până la temperatura camerei a laserelor construite pe baza heterojoncţiunilor. Aceste principii fizice noi au stat la baza creării unor direcţii tehnice moderne: telecomunicaţia cu fibre optice, telefonia celulară, optica integrată, conversia spaţială şi terestră a energiei solare.

A contribuit la pregătirea specialiştilor de înaltă calificare. A vizitat Republica Moldova de multe ori, fiind organizator al conferinţelor ştiinţifice internaţionale de la Chişinău, a ţinut prelegeri la Academia de Ştiinţe a Moldovei, Universitatea de Stat din Moldova şi Universitatea Tehnică a Modovei.

Este membru de onoare al Academiilor din Germania, Polonia, SUA, Belarus, Coreea, Ucraina; *Doctor Honoris Causa* al Universităţilor din Havana, Moscova, Sankt Petersburg etc.

Laureat al *Premiului Nobel* (2000), al Premiului Lenin şi al Premiului de Stat al URSS. Deţine un număr impunător de distincţii şi premii naţionale şi internaţionale: Medalia *Franklin* (SUA), Premiul European de Fizică, Medalia *H. Welker* (Germania); Premiul *Karpinski* / Germania, Premiul *A.F. Ioffe* (Rusia), Premiul *N. Holonyak* (SUA), Premiul *Kioto* (Japonia) etc.

***

Alfiorov, Jores // Membrii Academiei de Ştiinţe a Moldovei: Dicţ.: 1961-2006. – Chişinău: Ştiinţa, 2006. – P. 293-294.

Olga CATARGI
1850-1916

Promotare a culturii naţionale în Basarabia.

S-a născut la 15 mart. 1850. A decedat la 4 sept. 1916. Fiica stolnicului Nicolae Catargi, căsătorită la 1874 cu Ion Catargi, văr primar, absolvent al Colegiului Juridic din Petersburg, mareşal al nobilimii Guberniei Basarabia (1881-1896). Educaţia aleasă primită în familie va fi completată prin autoinstruire, lecturi şi călătorii. Cercetătoare pasionată a istoriei naţionale. În 1913 prezintă Academiei Române o carte domnească de la Ştefan cel Mare, datând din 1487. Palatul din Chişinău (azi pe str. Columna, 106) al familiei Catargi, ca şi conacul din Cobâlnea, jud. Soroca (azi în r-nul Şoldăneşti), unde a avut moşie i-a găzduit pe împăratul Alexandru II, marele duce Nicolai Nicolaevici, personalităţi ale vieţii politice şi culturale din

Principatele Române, printre care George Filipescu, mareşal al Curţii Regale, generalul George Catargi, Catinca Ghika, cărturarul Radu Rosetti etc.

La Bucureşti şi la Sinaia era de fiecare dată invitata Reginei Elisabeta (Carmen Sylva). La conacul din Cobâlnea se afla una din cele mai frumoase biblioteci ale Basarabiei de altădată, precum şi o preţioasă arhivă familială, parţial publicată în 1914 la Iaşi. A ctitorit biserici, era epitrop de onoare al multor instituţii. A intervenit pentru aprobarea învăţământului în limba română. După Unire, căminul cultural de la Cobâlnea s-a numit „Olga Catargi". Potrivit unor cercetători, figurează în romanul *În preajma revoluţiei* de C. Stere sub numele Paulina Andreevna Cazara.

***

Bezviconi, Gheorghe. Cobâlnea Olgăi Catargi / Gheorghe Bezviconi // Fapte trecute şi basarabeni uitaţi. – Chişinău: Universitas, 1992. – P. 90-93.

Bezviconi, Gheorghe. Familia Krupenski: Domnişoarele Catargi [Olga Catargi] / Gheorghe Bezviconi // Din trecutul nostru. – Chişinău, 1939. – P. 37.

Catargi, Olga // Femei din Moldova: Encicl. – Chişinău: Museum, 2000. – P. 64.

M. Ş.

Constantin SPÂNU

1950

Specialist în epidemologie şi virusologie medicală, privind problemele de diagnostic, tratament, profilaxie, prognostic şi supraveghere epidemiologică, profesor universitar, doctor habilitat în ştiinţe medicale, inventator.

S-a născut la 19 mart. 1950, la Nicoreni, Soroca. A absolvit Institutul de Stat de Medicină din Chişinău (azi Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie *N. Testemiţeanu*).

Susţine teza de doctor în ştiinţe medicale (1977) la Institutul de virusologie „D. I. Ivanovski" al Academiei de Ştiinţe Medicale din Moscova cu tema *Studierea infecţiei herpetice cronice în vitro şi în vivo*. Concomitent cu evaluarea particularităţilor de formare şi dezvoltare a infecţiei herpetice cronice, modalităţilor de diagnostic contemporan şi tratament, autorul demonstrează şi argumentează pentru prima oară prezenţa însuşirilor oncogene ale acestui virus, relaţiile de sinergism cu alţi viruşi oncogeni, semnificaţia statutului interferonic la bolnavi şi rolul lui în declanşarea, dezvoltarea şi stoparea infecţiei herpetice primare, cronice şi recidivante.

Susţine teza de doctor habilitat în ştiinţe medicale (1991) la Institutul de cercetări ştiinţifice în epidemiologie şi boli infecţioase *L. Gromaşevski*, din Kiev, cu tema *Enterovirusurile în mediul ambiant şi semnificaţia lor epidemiologică*. Elaborează modele matematice destinate pronosticării situaţiei epidemiologice în baza nivelului de impurificare a obiectelor hidrologice din mediul ambiant cu virusuri intestinale. Împreună cu discipolii săi P. Scofârţă, V. Ghidirim, P. Iarovoi, V. Vutcariov, M. Magdei, L. Bârcă etc., descoperă un nou marker al virusului poliomelitic, nesemnalat până atunci în literatura de specialitate. Descoperirea a servit drept bază pentru elaborarea unei metode originale de diferenţiere a tulpinilor de virus poliomelitic în virusuri „sălbatice, intermediare şi vaccinale". Îşi continuă activitatea ştiinţifico-didactică la Institutul de cercetări în ingienă şi epidemiologie (1977-1995), muncind asupra realizării unui pachet de procedee noi în diagnosticul paraclinic la infecţiile virale, sistemul de supraveghere epidemiologică la enteroviroze, hepatite virale, poliomielită, gastroenterite de origine virală, gripă, paragripă etc. O bună parte din elaborări, fiind ulterior brevetate, au pus baza fondării programelor naţionale de combatere şi lichidare a poliomielitei, hepatitelor virale B, C, D, enterovirozelor şi altor infecţii, baza Programului Naţional de imunizări etc.

Un alt ciclu din activitatea inventivă a savantului revine elaborării şi evaluării, împreună cu Institutul de Genetică al Academiei de Ştiinţă a Moldovei, Institutul Naţional de Farmacie, Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie *N. Testemiţeanu*, a produselor medicamentoase terapeutice de origine vegetală cu acţiune antivirală imunomodulatoare, interferonogenă, antioxidantă etc.

Utilizarea acestor remedii medicamentoase, în special a *pacovirinei*, în tratamentul bolnavilor cu hepatite virale acute şi cronice B, C, şi D a infecţiilor herpetice primare, cronice şi recidivante la Clinica Spitalului de boli infecţioase *T. Ciorbă* a demonstrat rezultate pozitive.

Virusolog principal al Ministerului Sănătăţii, vicedirector al Centrului Naţional ştiinţifico-practic de medicină preventivă în probleme de ştiinţe şi inovare. Este autor a peste 510 de lucrări ştiinţifice, inclusiv 10 monografii, 60 de articole publicate în limba engleză în reviste de prestigiu de peste hotare, a numeroase brevete de invenţie, recomandări, indicaţii metodice. Este deţinător al Medaliei de Aur OMPI „Inventator remarcabil". La Salonul Internaţional al invenţiilor, cercetării şi transferului tehnologic „Inventica-2002", Iaşi, a fost decorat cu Medalia de Aur „Henry Coandă", Grand Prix şi Medalia de Aur pentru invenţiile referitoare la tratamentul hepatitelor virale şi infecţiilor herpetice. *Om Emerit* al Republicii Moldova.

BIBLIOGRAFIE:

Ciuhrii, Mircea. Virusul – scut şi spadă / Mircea Ciuhrii, Constantin Spânu. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1984. – 112 p.

Hepatita virală B: (etiologie, epi-

demiologie, diagnostic, tratament şi profilaxie) / Constantin Spânu, Petru Iarovoi, Tiberiu Holban, Lilia Cojuhari. – Chişinău: FEP „Tipogr. Centrală", 2008. – 200 p.

Spânu, Constantin. Infecţia cu Herpes simplex - particularităţi clinico-epidemiologice, de evoluţie, diagnostic, tratament, profilaxie: (Ghid practic) / Constantin Spânu, Ludmila Bârcă, Galina Rusu. – Chişinău: FEP „Tipogr. Centrală", 2006. – 132 p.

Spânu, Constantin. Infecţia rotavirală la copii - particularităţi clinico-epidemiologice, diagnostic, tratament, profilaxie / Constantin Spânu, Galina Rusu, Ludmila Bârcă. – Chişinău: FFP „Tpogr. Centrală", 2005. – 184 p.

Utilizarea Pacovirinei în tratamentul hepatitelor virale B şi C: Recomandări metodice / Constantin Spânu, Tiberiu Holban, Constantin Andriuţă [et al.]. – Chişinău, 2005. – 30 p.

***

Spânu, Constantin // Cercetători şi inventatori din Republica Moldova: Partea 1. – Chişinău: Ed. AGEPI, 2002. – P. 132-134.

M. Ş.

Alexandru Ioan CUZA

1820-1873

Primul domnitor al Principatelor Unite, iniţiator al unor schimbări structurale în viaţa economică, socială şi politică a ţării. Diplomat, reformator, legislator, deschizător de şcoli şi diferite aşezăminte culturale, de carieră – militar.

S-a născut la 20 mart. 1820, la Bârlad, într-o familie de boieri moldoveni. A decedat la 15 mai 1873, la Heidelberg, Germania.

Este elev la Iaşi în pensionul francez al lui Victor Cuenim (1831). Îşi continuă studiile la Paris (1834-1837), luându-şi, în 1835, bacalaureatul în litere. Se înscrie la Facultatea de Drept (1835-1837), studii pe care nu le-a terminat. La Paris devine membru al Societăţii Economiştilor (1835) şi face parte din cercul revoluţionar român.

Revenit în ţară, intră în armată cu gradul de cadet (1837-1840). A avut un rol important şi mari merite în revoluţia română de la 1848, şi la Unirea Moldovei cu Muntenia, în 1859. Ca domnitor al Principatelor Unite (din 1861 – România) a pus bazele noului stat, iniţiind reformarea întregii societăţi române în spiritul celor mai progresiste transformări din Occident.

A se vedea şi aricolele din *Calendarul bibliotecarului 1993*. – Chişinău, 1993. – P. 31-35; *Calendarul bibliotecarului 1995*. – Chişinău, 1995. – P. 39-40; *Calendarul bibliotecarului 1998*. – Chişinău, 1998.- P. 87; *Calendar Naţional 2000*. – Chişinău, 2000. – P. 99-100; *Calendar Naţional 2005*. – Chişinău, 2005. – P. 86-88.

BIBLIOGRAFIE:

Documente privind domnia lui Alexandru I. Cuza. – Bucureşti: Ed. Acad. Române, 1989. – 348 p.

Ivănescu, Dumitru. Alexandru Ioan Cuza în conştiinţa posterităţii / Dumitru Ivănescu. – Iaşi: Junimea, 2001. – 316 p.

***

Alexandru Ioan Cuza // Enciclopedia marilor personalităţi din istoria, ştiinţa şi cultura românească de-a lungul timpului. vol. 1: A-G. – Bucureşti, 1999. – P. 335-340.

Platon, Gheorghe. Al. I. Cuza, „partida naţională" şi judecata istoriei / Gheorghe Platon // Academica. – 1999. – Nr. 4. – P. 6-7.

Preda, Florin. Alexandru Ioan Cuza, întemeietorul statului român/ Florin Preda // Bibl. Bucureştilor. – 2003. – Nr. 1. – P. 38.

M. Ş.

Stanislav BABIUC

1935

Pictor şi pedagog.

S-a născut la 21 mart. 1935, la Grimeşti, Briceni, jud. Hotin. Şi-a făcut studiile la Şcoala Republicană de Arte Plastice *I. Repin* (1958-1963), specialitatea, profesor de desen. A făcut stagierea la Academia de Arte a URSS din Leningrad (1983). Activează în calitate de profesor de desen la Şcoala de pictură pentru copii *A. Şciusev* (1963-1967); profesor la Şcoala Repubicană de Arte Plastice *I. Repin* (din 1967).

Lucrări: *Răscoala de la Hotin*, *Poşta Veche*, *Armata populară basarabeană*, *Natură statică*, *Maluri nistrene, La recoltarea porumbului*, *Casă părintească* etc.

Expoziţii: republicane (1963-1997); în străinătate: România (1993, 1996); Moscova (1983), Ucraina (1997) etc.

Achiziţii: în colecţiile Ministerului Culturii, Fondului Plastic, în galerii şi colecţii particulare din străinătate: Germania, România, Polonia, Israel, Turcia, Anglia, Italia.

BIBLIOGRAFIE:

Babiuc, Stanislav. Căluşei / Stanislav Babiuc // Uktain'ska palitra Moldovy. – Chişinău, 2006 – P. 48-49.

Babiuc, Stanislav. Nunta; Lângă Moscova; Portret de bătrân / Stanislav Babiuc // Moldova. – 1981. – Nr. 9. – P. 4.

Babiuc, Stanislav. Secerişul / Stanislav Babiuc // Ukrains'ka palitra Moldovy. – Chişinău, 2006. – P. 20-21.

***

Colesnic, Iurie. Babiuc, Stanislav / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Colegiul Republican de Arte Plastice „Al. Plămădeală": Ghid encicl. – Chişinău: Museum, 2008. – P. 37-38.

M. Ş.

Petru COJUHARI
1950

Matematician, doctor habilitat, profesor universitar.

S-a născut la 22 mart. 1950, la Cerepcău, Floreşti. A absolvit şcoala medie din satul Parcani, Soroca (1966); Facultatea de Fizică şi Matematică, specialitatea matematica a Institutului Pedagogic de Stat *A. Russo* din Bălţi (1970). După absolvire este încadrat în calitate de asistent la Catedra de analiză matematică a aceleiaşi instituţii. Îşi continuă studiile la doctorantura Institutului de Matematică cu Centru de Calcul al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1974-1977). Apoi este angajat aici în calitate de asistent, lector superior, iar din 1982 conferenţiar la Catedra matematică superioară a Universităţii Tehnice din Moldova. A susţinut teza de doctor în ştiinţe fizico-matematice (1982). Susţine teza de doctor habilitat în ştiinţe fizico-matematice cu tema: *Perturbări ale operatorilor cu spectru continuu* (1998).

A făcut stagiuni sub conducerea prof. M. Sh.Birman la Universitatea din Sankt Petersburg şi la Institutul de Fizică, Departamentul fizica matematică (1980, 1986).

A fost ales conferenţiar la Catedra analiză matematică a Universităţii de Stat din Moldova (1988). Este şef al acestei catedre (1994-2000). Este ales în bază de concurs decan al Facultăţii de matematică şi cibernetică a USM (1996-2000). I s-a conferit titlul ştiinţific-didactic de profesor universitar (1998). A fost angajat în calitate de colaborator ştiinţific principal (2000). Sub conducerea profesorului P. Cojuhari şi-a desfăşurat lucrările Seminarul ştiinţific *Analiză funcţională şi ecuaţii diferenţiale*. În perioada de activitate a ţinut cursurile de *Matematică superioară*; *Teoria probabilităţilor* şi *Statistică matematică*; *Matematică discretă* în cadrul Universităţii Tehnice din Moldova; *Analiză matematică*; *Analiză funcţională*; *Teoria măsurii*; *Analiză complexă*; *Teoria mulţimilor* în cadrul USM. Concomitent, a elaborat cursurile: *Teoria spectrală şi a operatorilor liniari* şi *Teoria spaţiilor vectoriale topologice*.

Tematica de cercetare, în care este încadrat, se referă la teoria spectrală a perturbaţiilor operatorilor liniari.

A publicat peste 90 de lucrări ştiinţifico-didactice, inclusiv 2 manuale: *Funcţii speciale* (1981), *Ecuaţii şi inecuaţii. Teorie şi practică* (1993). A pregătit 4 doctori în ştiinţe fizico-matematice.

Este membru al consiliului ştiinţific al Institutului de Matematică şi Informatică al Academiei de Ştiinţe a Moldovei; membru al consiliului ştiinţific specializat; membru al colegiului redacţional al revistei *Buletinul Academiei de Ştiinţe a Moldovei: Matematica.*

BIBLIOGRAFIE:

Cojuhari, Petru. Ecuaţii şi inecuaţii: Teorie şi practică: Man. pentru şc. medii de specialitate şi superioare / Petru Cojuhari. – Chişinău: Universitas, 1993. – 379 p.

Cojuhari, Petru. Ecuaţii şi probleme de matematică: pentru examenele de admitere în învăţământul superior / Petru Cojuhari. – Chişinău: [S. n.], 1996. – 156 p.

Cojuhari, Petru. Perturbări ale operatorilor de spectru continuu: Teză de doctor habilitat în şt. fizico-matematice. – Chişinău, 1998. – 40 p.

Cojuhari, Petru. Teme şi probleme de matematică: pentru examenele de bacalaureat şi admitere în învăţământul superior / Petru Cojuhari. – Chişinău: Liceum, 1995. – 174 p.

Cojuhari, Petru. Teste de evaluare la matematică pentru examenele de admitere în învăţământul superior / Petru Cojuhari. – Chişinău: USM, 1999. – 88 p.

***

Cojuhari. Petru // Institutul de Matematică şi Informatică: File din ist.-- Chişinău: Tipogr. Acad. de Şt. a Rep. Moldova, 2004. – P. 191-193.

Rusnac, Gheorghe. Cojuhari, Petru / Gheorghe Rusnac, Valeriu Cozma // Rusnac, Gheorghe. Profesorii Universităţii de Stat din Moldova: Dicţ. ist.-biogr.: 1946-2001. – Chişinău: USM, 2001. – P. 57-58.

M. Ş.

Ion TIGHINEANU
1955

Fizician, profesor universitar, doctor habilitat în fizică şi matematică, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

S-a născut la 22 mart. 1955, la Sofia, Drochia. Şi-a făcut studiile la Institutul Politehnic din Chişinău, Facultatea de Electrofizică (1972-1975); Institutul de Fizică şi Inginerie din Moscova (1975-1978); doctorantura la Institutul de Fizică *P.N. Lebedev* al Academiei de Ştiinţe a URSS. Doctor în fizică şi matematică (1982), specialitatea *Fizica semiconductorilor şi dielectricilor*, iar în 1990 susţine teza de doctor habilitat cu tema: *Influenţa nestehiometriei şi dezordonării reţelei asupra proprietăţilor optice şi fotoelectrice ale compuşilor semiconductori III-V şi II-III$_2$-VI$_4$*.

Activitatea didactică şi-o începe în 1988 în calitate de profesor la Ctedra de microelectronică şi dispozitive cu semiconductori a Universităţii Tehnice a Moldovei. În 1993 i se acordă gradul de profesor universitar la Universitatea Tehnică din Moldova. Bursier *Alexander von Humboldt*, Bonn, Germania (1995). A făcut mai multe stagieri la Universităţi din SUA, Germania, Italia, Grecia.

Activitatea de muncă şi experienţă de muncă managerială

în cadrul Institutului de Fizică Aplicată al Academiei de Ştiinţe a Moldovei: colaborator ştiinţific superior (1984-1989); colaborator ştiinţific coordonator (1989-1993); colaborator ştiinţific principal (1993-1998). Este lider al unui grup de cercetători al aceluiaşi institut (1982-1998); şef al Laboratorului Interdepartamental *Structuri semiconductoare de dimensiuni reduse* (1998).

Este numit prorector pentru ştiinţă, relaţii internaţionale la Universitatea Tehnică din Moldova (1998-2004). Din anul 2001 deţine postul de director al Centrului Naţional de studii şi testare a materialelor. Preşedinte al Consiliului ştiinţific, specializat pentru susţinerea tezelor de doctor în ştiinţe; vicepreşedinte al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (2004).

Activitatea ştiinţifică: efectuează numeroase cercetări ştiinţifice referitoare la micro şi nanostructurarea compuşilor semiconductori, elaborarea noilor materiale fotonice şi a nanocompoziţiilor, *efectul Raman*, luminescenţa şi fenomenele optice neliniare, tranziţiile de fază în compuşii ternari şi multicomponenţi.

A propus şi a demonstrat eficienţa implantării cu ioni pentru modificarea controlată a morfologiei structurilor semiconductoare poroase (1997); a propus sitele semiconductoare şi a demonstrat eficienţa lor ca materiale pentru optica neliniară (2000); a demonstrat posibilitatea formării nanostructurilor tridimensionale numite *Moldavite*, prin intersecţia porilor în compuşi semiconductori (2001); a demonstrat posibilitatea nanostructurării electrochimice ordonate la distanţe mari prin auto-organizare, fără aplicarea metodelor litografice (2003); a propus şi a realizat o tehnologie nouă *Litografia sarcinii de suprafaţă* (2005). Autor a cca 450 publicaţii ştiinţifice, inclusiv cca 200 în reviste internaţionale de prestigiu, 4 monografii şi manuale, 31 de brevete de invenţie. A pregătit 7 doctori şi un doctor habilitat în ştiinţe.

Aria intereselor ştiinţifice este amplă: nanotehnologii, micro- şi nanostructurarea compuşilor semiconductori, noi materiale fotonice şi nanocompoziţie; *efectul Raman*, luminiscenţa şi fenomene optice neliniare; controlul spectrului de fononi optici şi a defectelor reţelei cristaline în materiale semiconductoare; tranziţii de bază în compuşi ternari şi multicomponenţi. Conducător al Programului de Stat Cercetări fundamentale şi elaborări de materiale şi dispozitive pentru aplicaţii şi optoelectronice, *Simpozionul, Externalizarea ştiinţei în Republica Moldova* (2008); participant la *Conferinţa Internaţională ICT + Tehnologii informaţionale şi de comunicaţii* (2009).

Este coordonator de proiecte din partea Moldovei la mai multe granturi acordate de NATO, Consiliul German pentru Cercetare, Consiliul Naţional pentru Cercetare al SUA, Fundaţia Civilă de Cercetare - Dezvoltare a SUA, Ministerul Federal pentru Educaţie şi Cercetare al Germaniei, INTAS, Fundaţia *Soros* şi Fundaţia *Eurasia* (1997-2003).

A prezentat referate ştiinţifice la universităţi şi centre de cercetare din Germania, Italia, Franţa, SUA, Canada, Japonia, Coreea de Sud, Marea Britanie, Spania, Polonia, Belgia, Olanda, Suedia, Grecia, Ungaria etc. Este expert la Programul European INTAS, referent la reviste editate de *IOP* şi de *Electrochemical Society* etc. Este membru al colegiului de redacţie la revista europeană *European Journal of Engineering Education*, la revistele *Moldavian Journal of the Physical Sciences*, *Fizica şi Tehnologiile Moderne*, *Meridian Ingineresc* etc. A organizat 5 conferinţe şi simpozioane moldo-germane, fiind vicepreşedinte al Asociaţiei moldo-germane pentru cultură şi prietenie.

Este membru al Prezidiului Comitetului pentru decernarea Premiului Naţional în domeniul ştiinţei şi tehnicii, preşedinte al Comisiei de experţi în colaborări internaţionale de pe lângă Consiliul Suprem pentru Ştiinţă şi Dezvoltare Tehnologică din Republică, vicepreşedinte al Consiliului ştiinţific specializat de conferire a titlurilor de doctor şi doctor habilitat de la IFA. Este membru al Asociaţiei Internaţionale *Materials Research Society*, SUA (1996), membru al Comitetului internaţional de coordonare al *Conferinţei Internaţionale de Compuşi Termari şi Multicomponenţi* (din 1998), membru al Asociaţiei Internaţionale *The Electochemical Society*, SUA (2000), preşedinte al Comitetului de Program al Conferinţei Internaţionale de Microelectronică şi Ştiinţă a Computerilor (din 2002), membru al Comitetului internaţional de coordonare al Conferinţei Internaţionale *Porous Semiconductors: Science and Tehnology* (din 2003), membru al Asociaţiei Americane pentru promovarea ştiinţei; membru al Comitetului internaţional *Committee on Capacity Building* (2004), membru al Consiliului Asociaţiei euro-asiatice de transfer tehnologic, Ekaterinburg, Rusia, reprezentant plenipotenţiar al Republicii Moldova la Centrul unificat de cercetări nucleare din Dubna, Rusia (2005).

Premiul Prezidiumului Academiei de Ştiinţe a Republicii Moldova, pentru activitatea ştiinţifică (1992); Diploma de Merit a Consiliului Suprem pentru ştiinţă şi dezvoltare tehnologică a Moldovei (2003); Premiul Ambasadei Republicii Federale Germania la Chişinău pentru promovarea colaborării ştiinţifice moldo-germane; laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova în domeniul ştiinţei şi tehnicii (2004); Diplomă de apreciere din partea CRDF pentru dezvoltarea relaţiilor de colaborare în ştiinţă şi tehnologii între SUA şi Republica Moldova; Om Emerit al Republicii Moldova (2005). Deţinător al Medaliei de Argint, Geneva (2001); Medaliei de Aur şi Argint, *Infoinvent*, Chişinău (2004); Medaliei de Aur, Pittsburg, SUA; Medaliei de Argint, Geneva (2005).

***

Tighineanu, Ion // Cercetări şi inventatori: (prezentare succintă): P. 2. – Chişinău: AGEPI, 2003. – P. 145-146.

M. Ş.

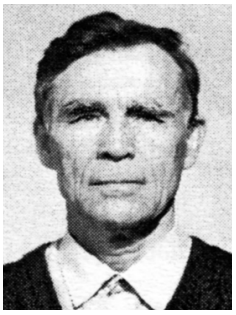

Valentin NEJIVOV
1935-2004

Sculptor, lector în învăţământul de specialitate.

S-a născut la 23 mart. 1935, la Tambov. A decedat la 28 oct. 2004, la Chişinău. Şi-a făcut studiile la Şcoala de ofiţeri *A. Suvorov* din Caucaz (1953-1956); Şcoala Republicană de Arte Plastice *I. Repin* din Chişinău, sculptor (1961-1965); Şcoala Superioară de Artă Industrială *Fraţii Stroganov* (1965-1970). Este pictor la *Moldtorgreclama*, lector la Institutul Politehnic *S. Lazo*, secţia arhitectură (1975-1979), la Şcoala Republicană de Arte Plastice *I. Repin* (din 1979).

Lucrări: medalii; *Vehicul cu mitralieră*, *Viaţa*, *D. Cantemir*, *Maimuţa*, *Nuntă*, *Olimpiada' 80* etc. Lucrează în metal, lemn, oţel, aluminiu, bronz. Expoziţii: republicane (1967, 1968, 1977-1983, 1987); unionale (1968, 1975, 1977) etc.

Membru al Uniunii Artiştilor Plastici din Moldova (1987).

***

Colesnic, Iurie. Nejivov, Valentin / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie, Colegiul de Arte Plastice „Al. Plămădeală": Ghid enciclopedic. – Chişinău: Museum, 2008. - P. 165.

Ilie COJOCARU
1950

Pictor.

S-a născut la 31 mart. 1950, la Ungheni.

Îşi face studiile la Şcoala Republicană de Arte Plastice *I. Repin* din Chişinău (1966-1970).

Este pictor la Ungheni (1970-1971), profesor la Şcoala de Arte Plastice din localitate (1972-2006), director al aceleiaşi şcoli (1979-1980).

A pictat lucrările*: Natură statică*, *Peisaj la Nicolaevca* (1984), *Anotimp*, *Buchet oranj* (1986) *Peisaj în verde* (1987), *Pilipeţi Carpaţi*, *Cătun Carpaţi* (1998), *Muza, Motiv nocturn*, *Valea Prutului* (1990), *Salcâmi înfloriţi la Horeşti* (1991), *Bariera Sculeni* (1992), *Tabără*, *Bancă din Teşcani*, *Floriţoaia Veche* (1995), *Calendar*, *Eclipsă* (2000), *Ritm* (2001), *Punct averaj* (2002), *Fără titlu*, *Dimensiuni, Arcade*, *Contur, Semn* (2003), *Suprapoziţionări*, *Levitaţie* (2005) etc.

Îşi inaugurează expoziţii: personale la Chişinău (1980, 2001, 2005); expoziţii reprezentative în cadrul Ministerului Culturii al Republicii Moldova şi al Uniunii Artiştilor Plastici din Republica Moldova (1975-2007); expune în România; în străinătate: Federaţia Rusă, Germania; Israel, Spania, Ucraina, SUA, Cehia.

Lucrările lui I. Cojocaru au fost achiziţionate în colecţii publice: Federaţia Rusă, Republica Moldova, Ucraina, România şi în colecţii particulare din România, Rusia, Ucraina, Polonia, SUA, Germania, Franţa, Israel etc.

Membru al Uniunii Artiştilor Plastici din Republica Moldova (1985), membru al Grupului *Zece* (1992).

A fost distins cu Premiul Ministerului Culturii din România (1999), Premiul Uniunii Artiştilor Plastici din Moldova (2002).

BIBLIOGRAFIE:

Ilie Cojocaru. Album / Ilie Cojocaru. – Chişinău: ARC, 2006. – 47 p.

***

Cojocaru, Ilie. Compoziţie / Ilie Cojocaru // Saloanele Moldovei. – Chişinău, 1999. – P. 6.

Cojocaru, Ilie. Iarna: (din ciclul „Anotimpuri") / Ilie Cojocaru // Sud-Est: Artă, Cultură, Civilizaţie. – 1993. – Nr. 1. – P. 66.

Cojocaru, Ilie. Natură statică / Ilie Cojocaru // Sud-Est: Artă, Cultură, Civilizaţie. – 1993. – Nr. 1. – P. 59.

Cojocaru, Ilie. Peisaj: Pictură / Ilie Cojocaru // Grupul „ Zece". – Chişinău: Litera, 1992.

***

Colesnic, Iurie. Cojocaru, Ilie / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Colegiul Republican de Arte Plastice „Al. Plămădeală": Ghid enciclopedic. – Chişinău: Museum, 2008. – P. 67- 68.

M. Ş.

CALENDAR NAȚIONAL

Aprilie

2010

	Joi	1
	Vineri	2
>	Sâmbătă	3
>	Duminică	4
	Luni	5
	Marți	6
	Miercuri	7
	Joi	8
	Vineri	9
>	Sâmbătă	10
>	Duminică	11
	Luni	12
	Marți	13
	Miercuri	14
	Joi	15
	Vineri	16
>	Sâmbătă	17
>	Duminică	18
	Luni	19
	Marți	20
	Miercuri	21
	Joi	22
	Vineri	23
>	Sâmbătă	24
>	Duminică	25
	Luni	26
	Marți	27
	Miercuri	28
	Joi	29
	Vineri	30

90 de ani de la apariţia la Chişinău, a revistei literare şi de propagandă naţională "RENAŞTEREA MOLDOVEI" (1 apr. 1920 – apr. 1921).

75 de ani de la naşterea EUFIMIEI BODRUG-LUPAŞCU, biblioteconomist şi pedagog (1 apr. 1935).

100 de ani de la stingerea din viaţă a pictorului rus MIHAIL VRUBEL (5 mart. 1856 – 1 apr. 1910). *A se vedea şi art. din CN 2006, p. 84-85*.

85 de ani de la naşterea pictorului şi graficianului IGOR NECITAILO (3 apr. 1925 – 3 iun. 1995).

100 de ani de la naşterea istoricului român, originar din Bucovina de Nord, MILAN I. ŞESAN (5 apr. 1910 - ?).

90 de ani de la naşterea scriitorului canadian ARTHUR HAILLEY (5 apr. 1920).

60 de ani de la naşterea interpretei de muzică populară GALINA PÂSLARU (6 apr. 1950).

1125 de ani de la stingerea din viaţă a cărturarului şi teologului METODIU DE SALONIC (cca 815 – 6 apr. 885).

90 de ani de la naşterea lui LEONID GRIŞANOV, specialist în domeniul filozofiei, doctor, profesor universitar (7 apr. 1920).

75 de ani de la apariţia cotidianului independent "VOINȚA BASARABIEI" (7 apr. 1935 – 1936).

125 de ani de la stingerea din viaţă a lui CONSTANTIN A. ROSETTI, publicist, poet, om politic român (2 iun. 1816 – 8 apr. 1885).

175 de ani de la stingerea din viaţă a lui KARL WILHELM von HUMBOLDT, filolog, filozof, scriitor şi om politic german (22 iun. 1767 – 8 apr. 1835).

90 de ani de la naşterea chimistei GALINA SÂRȚOVA (12 apr. 1920 -- ?).

60 de ani de la naşterea ELENEI TURUTA, specialist în biblioteconomie, editor în domeniul bibliologiei, jurnalistă (13 apr. 1950).

100 de ani de la naşterea istoricului GHEORGHE BEZVICONI (14 apr. 1910 – 30 apr. 1966). *A se vedea şi art. din CB 1996, p. 57-59; CN 2000, p. 111-112*.

75 de ani de la stingerea din viaţă a matematicianei germane AMALIE EMMY NOETHER (23 mart. 1882 – 14 apr. 1935). *A se vedea şi art. din CN 2007, p. 122*.

75 de ani de la stingerea din viaţă a scriitorului român, de limbă franceză şi română, PANAIT ISTRATI (10 aug. 1884 – 16 apr. 1935). *A se vedea şi art. din CB 1995, p. 48-52; CN 2005, p. 247-249*.

70 de ani de la naşterea VLADEI-TATIANA DUMBRAVĂ, profesor universitar în medicină, cercetător şi inventator (17 apr. 1940).

100 de ani de la naşterea graficianului VICTOR IVANOV (18 apr. 1910).

125 de ani de la naşterea matematicianei italiene LEONIDA TONELLI (19 apr. 1885 – 12 mart. 1946).

80 de ani de la naşterea lui VITALIE MARIN, filolog, lingvist, doctor habilitat, profesor universitar (20 apr. 1930). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 110-111*.

70 de ani de la naşterea ANTONINEI DERENDOVSCHI, profesor universitar, doctor habilitat în ştiinţe agricole, specialist în fiziologie şi horticultură (20 apr. 1940).

60 de ani de la naşterea interpretei de muzică populară SUZANA POPESCU (20 apr. 1950).

85 de ani de la naşterea scriitorului ALEXANDRU GROMOV (22 apr. 1925). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 115-117; CN 2005, p. 111-112*.

75 de ani de la naşterea politicianului, diplomat, om de stat şi de cultură GRIGORE EREMEI (22 apr. 1935). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 112-113*.

70 de ani de la stingerea din viaţă a lui CARL BOSCH, chimist german, laureat al Premiului Nobel (27 aug. 1874 – 26 apr. 1940). A adaptat în industrie procedeul Maber de sinteză catalitică a amoniacolui.

75 de ani de la naşterea lui MIHAIL TERENTII, istoric, doctor habilitat, profesor universitar (27 apr. 1935 – ?).

70 de ani de la naşterea filologului, lingvistului şi poetului NICOLAE MĂTCAŞ (27 apr. 1940). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 127-130; CN 2005, p. 114*.

70 de ani de la naşterea lui CRISTIAN DRAGOMIR, medic, doctor în medicină, profesor universitar român, membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (28 apr. 1940).

480 de ani de la stingerea din vaţă a lui MANUEL NIKLAUS, dramaturg, pictor, grafician şi reformator de stat (cca 1484 – 28 apr. 1530).

60 de ani de la naşterea lui IULIUS POPA, ziarist, publicist şi bibliofil (30 apr. 1950).

125 de ani de la apariţia la Bucureşti, sub direcţia lui I. Negruzzi, a revistei Societăţii "Junimea", "CONVORBIRI LITERARE" (apr. 1885 – iul./aug. 1916). *A se vedea şi art. din CB 1994, p. 54-55*.

100 de ani de la naşterea lui ALEXANDRU DAVID, bibliograf, istoric literar şi publicist (apr. 1910 – 8 apr. 1935). *A se vedea şi art. din CB 1995, p. 46-47; CN 2000, p. 134; CN 2005, p. 103*.

85 de ani de la apariţia la Paris, în limba rusă, a ziarului "BESSARABIA DLÂ BESSARABCEV" (apr. 1925 - ?). Prima ediţie este tipărită de Asociaţia emigranţilor basarabeni.

Efimia BODRUG-LUPAŞCO
1935

Biblioteconomist şi pedagog.

S-a născut la 1 apr. 1935, la Hruşca, Camenca.

A absolvit Şcoala de luminare culturală din Soroca (1952) şi Institutul de Cultură din Moscova, Facultatea de Biblioteconomie (1956). Face doctorantura (fără frecvenţă) la Institutul de Cultură din Moscova (1973).

Activează în calitate de pedagog la Şcoala Republicană de luminare culturală din Soroca (1956-1959). Din 1960 îndeplineşte funcţia de şefă a Bibliotecii Institutului de Medicină din Chişinău (astăzi Universitatea de Medicină şi Farmacie *N. Testemiţeanu*), apoi director al Bibliotecii Ştiinţifice Republicane Medicale (1964-1969), fiind prin cumul şi lector la secţia de biblioteconomie a Universităţii de Stat din Moldova. A activat la Universitatea de Stat din Moldova în calitate de lector (1969-1972); şef al catedrei Biblioteconomie (1973-1979); conferenţiar al acestei catedre (1979-1990). Doctor în pedagogie (1973).

BIBLIOGRAFIE:

*__Lupaşco, Efimia.__ Bazele dezvoltării activităţii bibliotecare în URSS: (Material didactic) / Efimia Lupaşco. – Chişinău, 1990. – 52 p.

*__Lupaşco, Efimia.__ Organizarea activităţii bibliotecilor în Moldova Sovietică / Efimia Lupaşco. – Chişinău: Ştiinţa, 1978. – 175 p.

*__Lupaşco, Efimia.__ Sistemele bibliotecilor naţionale / Efimia Lupaşco. – Chişinău, 1978. – 38 p.

***

*__Lupaşco, Efimia.__ Biblioteca şi cititorul / Efimia Lupaşco // Tribuna. – 1974. – Nr. 13. – P. 13-14.

*__Lupaşco, Efimia.__ Problemele deservirii în biblioteci / Efimia Lupaşco // Agricultura Moldovei. – 1975. – Nr. 5. – P. 38-39.

M. Ş.

Isidor de SEVILLA
560-636

Episcop spaniol, considerat ultimul dintre Părinţii apuseni ai Bisericii, Maestrul Şcolii Medievale.

Cunoscut şi ca Episcopul Isidor, Sfântul patron al Internetului (din anul 1999).

S-a născut cca 560, la Cartagena, Spania. Se stinge din viaţă la 4 apr. 636.

A fost învăţător, fondator şi reformator, devenind unul dintre cei mai învăţaţi oameni ai timpului său. L-a ajutat pe fratele său Leandru, arhiepiscopul Seviliei, în acţiunile de convertire la creştinism a vizigoţilor arieni. Din anul 601 devine arhidiacon al oraşului Sevilla, urmându-i în funcţie fratelui său. S-a remarcat în primul rând ca teolog, influenţând prin opera sa dogmatica şi morala întregului Ev Mediu. Lucrarea sa teologică principală, concepută ca manual de teologie morală, *Sententiarum libri tres*, se ocupă de învăţătura Bisericii despre conduita creştină şi etică şi despre organizarea bisericească. Tot el a făcut adăugirile necesare la *Liturghia Mozambicană*, care se ţine în Toledo şi în ziua de astăzi. A elaborat un cod de reguli pentru ordinile religioase. A ţinut seminarii în fiecare diocеză. A organizat în Spania şi a condus mai multe concilii.

A fost interesat de foarte multe domenii: ştiinţele naturii, gramatică, istorie etc., devenind şi un autor prolific. În domeniul ştiinţelor naturii, lucrarea lui principală intitulată *Etymologiae*, este un gen de enciclopedie care cuprindea întreaga cunoaştere profană şi religioasă a timpului său, fiind recunoscută ca o lucrare de bază a întregului Ev Mediu – o încercare să transmită vremurilor viitoare întreaga cunoaştere a antichităţii. De asemenea, printre scrierile sale se numără şi lucrarea *De viris illustribus*, ce conţine material biografic şi hagiografic despre scriitorii africani şi spanioli din sec. VI-VII, o istorie a goţilor şi o istorie a lumii de la întemeiere. Isidor din Sevilla a fost cel care a făcut cunoscută opera lui Aristotel în Spania.

În anul 1722, Papa Benedict al XIV-lea l-a proclamat Sfânt şi Doctor al Bisericii Romano-Catolice, iar la sfârşitul mileniului doi, a fost declarat patronul spiritual al utilizatorilor de computer pe Internet.

Vorbe memorabile: *„Rugăciunea ne purifică, lectura ne instruieşte. Ambele sunt benefice, atunci când sunt posibile. Altminteri, rugăciunea este mai bună decât lectura”.*

„Dacă un om îşi doreşte să fie permanent în tovărăşia lui Dumnezeu, va trebui să se roage permanent şi să citească în mod regulat. Atunci când ne rugăm, Îi vorbim lui Dumnezeu; când citim, Dumnezeu ne vorbeşte nouă”.

„Orice îmbogăţire spirituală vine din lectură şi din reflecţie. Citind, învăţăm ceea ce nu ştiam, iar reflecţia ne ajută să reţinem ceea ce am învăţat”.

„A citi Sfânta Scriptură aduce două beneficii. Antrenează mintea pentru a le înţelege; îi abate omului atenţia de la nebunia lumii şi îl îndreaptă către iubirea de Dumnezeu”.

„Cititorul conştiincios va fi mai preocupat de a pune în practică cele citite decât de a se mulţumi să capete cunoştinţe. Atunci când citim, ţinta noastră este cunoaşterea, dar avem obligaţia de a pune în practică tot ceea ce am învăţat pe parcursul studiului”.

„Cu cât mai mult te devotezi studiului celor sfinte, cu atât mai bogată va fi înţelegerea ta, precum şi glia – cu cât va fi mai fertilizată, cu atât recolta va fi mai bogată”.

BIBLIOGRAFIE:
**Isidore. Traité de la nature / Isidore; [Ed. îngrijită de Jacques Fontaine]. – Bordeaux, 1960.
**Isidoris Hispanensis episcopi etymologiarum sive originum libri XX / Isidoris; [Ed. îngrijită de Wallce M. Lindsay]. – Oxford, 1911.
***
Isidor, Erzbischof von Sevilla, Heiliger [Resursă elctronică] //http://www.bautz.de/bbkl/i/Isidor_s.shtml
Picioruş, Gianina. Sf. Isidor de Sevilla şi derivarea literaturii din Teologie [Resursă electronică]//http://bastrix.wordpress.com/2007/12/27/sf-isidor-de-sevilla-si-derivarea-literaturii-din-teologie/
St. Isidore of Seville [Resursă electronică]//http://www.newadvent.org/cathen/08186a.htm

Arthur HAILEY
1920-2004

Nuvelist canadian, de origine britanică, unul dintre cei mai comerciali autori de succes din toate timpurile.

S-a născut la 5 apr. 1920, la Luton, Bedfordshire (Anglia), în familia unui muncitor. Se stinge din viaţă la 24 noiemb. 2004, la Layford Cay, insula New Providence (Insulele Bahama). Îşi face studiile la o şcoală elementară din Anglia, pe care o va părăsi la vârsta de 14 ani din imposibilitatea părinţilor de a-i achita şcolarizarea.

În 1934 se angajează ca funcţionar şi băiat de oficiu la Londra, iar mai apoi îşi face serviciul militar, angajându-se mai întâi ca pilot, apoi ca locotenent de zbor la Royal Air Force (1939-1947). În 1947 se stabileşte cu traiul la Toronto, Canada, ca mai târziu să devină cetăţean canadian (1953). Aici activează la început ca asistent editorial (1947-1949), mai apoi ca editor la gazeta de business *Bus and Truck Transport* (1949-1953); manager de promovarea vânzărilor la întreprinderea Trailmobile Canada (1953-1956).

A început să scrie devreme, creând piese, istorioare, scrisori pompoase pentru *Luton News*. Însă s-a remarcat ca nuvelist în 1956, când la televiziunea CBC a fost lansată cu succes premiera dramei *Zbor primejdios* (Flight into Danger), care mai târziu a fost publicată ca nuvela *Runway Zero-Flight* (1989). A editat cca 11 cărţi de nuvele, vândute în peste 150 milioane exemplare şi care au fost traduse în cca 40 de limbi, aducându-i un venit colosal, fiind considerat cel mai comercial autor de succes al tuturor timpurilor. Printre cărţile sale se enumeră: *The Final Diagnosis* (1959*); La nivel înalt* (The High Places, 1962), *Hotel* (1965); *Aeroportul* (Airport, 1968); *Roţile* (Wheels, 1971); *The Moneychangers* (1975); *Suprasarcina* (Overload, 1979); *Medicamentul fatal* (Strong medicince, 1984); *Ştirile de seară* (The Evening News, 1990) şi *Detective* (1997). În 1969 se stabileşte cu traiul la Layford Cay, Insula New Providence, unde a început să scrie istorii locale.

În 1979 a fost diagnosticat cu grave probleme de inimă. Astfel a încetat să mai scrie pentru comercializare, aceasta devenind un hobby al său. Cariera sa literară a ţinut o pătrime din secol, fiind cunoscut ca scriitor al literaturii populare din Canada.

După cărţile sale s-au ecranizat filme: *Hotel* (serial de lung metraj); *Airport* (blockbuster) ş.a.

Premiul Uniunii Scriitorilor şi Artiştilor din Canada (1956); Premiul „Cel mai bun dramaturg TV" (1957, 1958); Premiul „Air Efficiency".

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:
Hailey, Arthur. Aeroportul / Arthur Hailey; în română de Veronica Suten. – Bucureşti: Univers, 1972. – 484 p; Bucureşti: Victoria, 1992. – 600 p.
Hailey, Arthur. Airport / Arthur Hailey – Marlow: Longman Group Ltd., 1996. – 126 p.
Hailey, Arthur. The Final diagnosis / Arthur Hailey – Leningrad: Prosveŝenie, 1978. – 170 p.
Hailey, Arthur. Hotel / Arthur Hailey – Bucureşti: Colosseum, 1994; 2000. – 462 p.
Hailey, Arthur. La nivel înalt / Arthur Hailey; În română de Mihaela Ştefan. – Bucureşti: Colemus and Colosseum, 1994. – 488 p.
Hailey, Arthur. Medicamentul fatal / Artur Hailey; În română de I. Teodor. – Ploieşti: Pygmalion, 1994. – 493 p.
Hailey, Arthur. The Moneychangers / Arthur Hailey – Madras: The Macmillian Company, 1976. – 476 p.
Hailey, Arthur. Roţile / Arthur Hailey; în română de Veronica Suten. – Bucureşti: Univers, 1975. – 511 p; Colesseum, 1993. – 494 p.
Hailey, Arthur. Suprasarcina = Overload / Arthur Hailey; în română de Mihnea Columbeanu. – Bucureşti: Nemira, 1994. – 528 p.
Hailey, Arthur. Ştirile de seară / Arthur Hailey; în română de Horea Tanase. – Bucureşti: Univers, 1995. – 591 p.
Hailey, Arthur. Ultima şansă / Arthur Hailey; în română de B. Doru, G. N. Cobuz. – Târgu Jiu: Point, 1994. – 394 p.
Hailey, Arthur. Zbor primejdios / Arthur Hailey, John Castle; în română de Petre-Grigore C. Anastasie. – Bucureşti: Albatros, 1978. – 159 p.
***
Arthur Hailey [Resursă electronică] //http://en.wikipedia.org/wiki/Arhtur_Hailey
Arthur Hailey [Resursă electronică] //http://guardian.co.uk/uk/../books.booksnews
Arthur Hailey [Resursă elecronică] //http://thecanadianencyclopedia.com/index.cfm

T. N.

Galina PÂSLARU

1950

Interpretă de muzică populară.

S-a născut la 6 apr. 1950, în s. Recea, Râşcani, în familia lui Ion şi a Mariei Cojocaru. Face studiile la şcoala din satul de baştină, fiind considerată cea mai bună cântăreaţă a şcolii; urmează Colegiul Muzical Pedagogic, evoluând în orchestra instituţiei (1968); apoi Institutul de Arte *G. Musicescu* (1971-1976) din Chişinău.

Din 1976 este colaboratoare la Uniunea Muzicienilor din Moldova, unde face cunoştinţă cu doi mari artişti ai poporului: Tamara Ciobanu şi Andrei Tămâzlâcaru, care îi marchează destinul. Între anii 1977-1984 lucrează ca profesoară (dirijat orchestră) la Institutul de Arte.

Este solistă în ansamblul etnofolcloric *Tălăncuţa* (din 1980). A activat şi ca instrumentistă în orchestrele de muzică populară *Leana*, *Moldoveneasca*, *Ciocârlia*, *Crăiţele* ş.a, unde interpreta la diferite instrumente: ţambal, trompetă, contrabas, cobză etc.

Prin anii ‘80 a ieşit pe scenă cu *Dezmierdatul*, cucerind publicul atât din Moldova, cât şi pe cel din străinătate: Lituania, Germania, Finlanda, Georgia etc. Au urmat cântece de leagăn, descântece, colinde, mălăncuţe, cântece de război, lirice şi de voie bună, toate făcând parte din folclorul autentic de la baştină, abordat de interpretă. Colindul *Bună seara, gospodari!*, interpretat de Galina Pâslaru, este cartea de vizită a ansamblului *Tălăncuţa*, în cadrul căruia activează până în prezent.

A participat şi a organizat un şir de festivaluri şi concursuri devenite deja tradiţionale: Concursul naţional al interpreţilor de folclor *Tamara Ciobanu* (2004); cel al ansamblurilor instrumentale folclorice *Sună tălăncuţele*; Festivalul televizat al sărbătorilor de iarnă *Aprindeţi luminile*; concursul naţional al interpreţilor instrumentişti *Barbu Lăutaru*, ajuns la cea de-a VII-a ediţie. Este protagonista concertelor *O vedetă prezintă un tânăr talent* şi *Destine artistice* (26 febr. 2009).

Laureată a Festivalului Internaţional de folclor *Dunărea ‘79*; laureată a Festivalului Unional de creaţie populară de la Moscova (1976); Medalia pentru succes în creaţia populară a Sindicatelor Unionale (1977); este inclusă în Cartea de onoare a talentelor din Republica Moldova (1978); laureată a Concursului republican televizat *Cântaţi cu noi* (1980). Eminent al Culturii (1984). Maestru în Artă (1990).

A colaborat profesional cu Suzana Popescu, Maria Iliuţ, Iliana şi Valentina Osoianu, Victor Butnaru ş. a.

I-a avut ca elevi pe Gh. Acriş, Gh. Macarov, Gicu Afroni, Viorel Mahu etc.

A înregistrat la Radio Chişinău cântece populare (*De la Nistru mai la vale*; *Mare-i lumea, eu nu-ncap în ea*; *Foaie verde de susai*; *Lele-a dracului mai esti*; *Dezmierdare*; *Florile dalbe*; *Nistrule cu apă rece* etc).

Casete radio: *Eu o frunză, tu o frunză*... Ansamblul etnofolcloric Tălăncuţa (MX-PRO NV, 1997).

Filmografie: *Mărgăritare, mărgăritare*, Telefilm-Chişinău; *Hanul moftangiilor*, Olymp (1997); *Ca la nuntă*, TVM.

BIBLIOGARFIE:

Buzilă, Serafim. Pâslaru, Galina / Serafim Buzilă // Encicl. interpreţilor din Moldova. – Chişinău: Museum, 1999. – P. 343.

***

Caciuc, Anatol. Galina Pâslaru / Anatol Caciuc // Femeia Moldovei. – 1994. – Nr. 3. – P. 32.

Ghimpu-Munteanu, Veta. Galina Pâslaru [interpretă de muzică populară], o prezenţă autentică pe scena noastră / Veta Ghimpu-Munteanu // Ţara. – 2001. – 5 apr. – P. 4.

Roşca, Agnesa. Precum un scut de aur: [Galina Pâslaru - membră a renumitei formaţii „Tălăncuţa”] / Agnesa Roşca // Moldova suverană. – 2000. – 6 apr. – P. 6.

***

Galina Pâslaru [Resursă electronică] // http://www.muzeu.md/lang-ro/actualităţi/

T. N.

METODIU DE LA SALONIC

815-885

Misionar grec, devenit Sfânt al Bisericii.

Metodiu este numele luat de Mihail în călugărie, fiind frate cu Chiril (născut Constantin). Împreună au desfăşurat o vastă operă misionară în secolul al IX-lea în diferite regiuni ale Europei Centrale. Pentru aceasta au fost numiţi *Apostolii Slavilor*.

S-a născut cca anul 815, la Tesalonic - oraş din regiunea greacă Macedonia, în familia unui funcţionar imperial. Se stinge din viaţă la 6 apr. 885, în Moravia.

Împreună cu fratele său, au făcut studii temeinice la Constantinopol, capitala Imperiului Bizantin.

Ambii fraţi au urmat iniţial cariera politică. Cunoscători ai limbii slave vorbită în Macedonia, au fost numiţi ca diplomaţi ai Imperiului pe lângă popoarele barbare. Renunţând apoi la acest post, s-au făcut călugări.

În anul 860, împreună cu Chiril, primeşte de la împărat misiunea de a predica Evanghelia în Ţinutul Hazarilor. Trei ani mai târziu Chiril şi Metodiu au fost chemaţi de principele Rastislav în părţile Moraviei, contribuind substanţial la naşterea Europei creştine.

De asemenea, un alt mare merit al lor este acela de a fi creat

un nou alfabet, în două variante: *glagolitic*, şi *slavon* (*slav bisericesc*), numit ulterior *chirilic*, după numele Sfântului Chiril, care s-a răspândit în jumătatea de est a Europei. Pentru popoarele convertite, dintre care cei mai numeroşi erau slavii, ei au tradus din greacă şi din latină Scripturile, Liturghia, precum şi lucrări literare şi juridice. Introducerea limbii slavone în cult a întâmpinat rezistenţă din partea episcopilor apuseni, cei doi fraţi misionari fiind acuzaţi că sunt schismatici şi eretici. Papa Adrian al II-lea a intervenit în favoarea lor, i-a chemat la Roma şi le-a oferit protecţie. Metodiu a fost sfinţit episcop de către Papa şi numit Arhiepiscop de Sirmium. Reîntors între slavi, în Panonia, până la moarte, a luptat pentru a introduce limba slavonă în oficierea slujbelor, în locul limbilor greacă sau latină, necunoscute de acele popoare venite din Răsărit.

În 1980, Papa Ioan-Paul al II-lea îi recunoaşte pe Chiril şi Metodiu „întocmai ca apostoli" [ai creştinismului], proclamându-i printre patronii spirituali ai Europei.

Ziua lui Chiril şi Metodiu este, conform calendarului ortodox, pe 24 mai. Această dată e marcată în Bulgaria, încă din a doua jumătate a sec. XIX, ca sărbătoarea scrisului şi a culturii slavone.

Alfabetul chirilic, derivat din cel grecesc, a fost utilizat de slavii de sud şi de est (bulgari, sârbi, ucraineni, ruşi, bieloruşi), precum şi de unele popoare neslave ca românii sau lituanienii. În 1708, această scriere a fost reformată de ţarul Petru I, noul alfabet fiind numit *civil* sau *rus*. În anii 1859-1860, Principatele Unite au abandonat scrisul slav (rus), adoptând grafia latină, la care în R. Moldova s-a revenit oficial pe 31 August 1989.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Slujba Preacuvioşilor Părinţilor noştri, Metodie şi Chiril (rom.). – Chişinău: Tipografia Casii Arhiereşti, 1865. – 20 p.

***

Angelov, Bonû. Borba za deloto na Kiril i Metodij / Bonû Angelov. – Sofiâ: Nauka i izkustvo, 1969. – 249 p.

Angelov, Bonû. Kiril i Metodij: Slavânski i b"lgarski prosvetiteli / Bonû Angelov. – Sofiâ: Nauka i izkustvo, 1969. – 94 p.

Bahmeteva, A. N. Prepodobnye Kirill i Mefodij, prosvetiteli slavân: K tysâčeletiû pamâti sv. Mefodiâ / A.N. Bahmeteva. – Moskva: Stupin, 1885. – 32 p.

Georgiev, Emil. Kiril i Metodij: Istinata za s"zdatelite na b"lgarskata i slavânska pismenost / Emil Georgiev. – Sofiâ: Nauka i izkustvo, 1969. – 364 p.

Georgiev, Emil. Našeto Az-Buki-Vedi / Emil Georgiev. – Sofiâ: Narodna prosveta, 1981. – 142 p.

Kirilo-Metodievska enciklopediâ. Tom 1: A-Z. – Sofiâ: B"lgarskata Akademiâ na Naukite, 1985. – 740 p., il.

***[Pohilă, Vlad].** Chirilic, alfabetul / [Pohilă, Vlad] // Dicţionar enciclo. mold. – Chişinău, 1989. – P. 257.

***[Pohilă, Vlad].** Chiril şi Metodiu, fraţii / [Vlad Pohilă] // Dicţionar enciclo. mold. – Chişinău, 1989. – P. 257.

***Pohilă, Vlad.** Ce şi cum scriem despre alfabetul chirilic / Vlad Pohilă // Orizontul. – 1989. – Nr. 10. – P. 41-48; Povară sau tezaur sfânt?: [culeg. de art.]. – Chişinău, 1989. – P. 185-192.

***

Bol'šaâ ènciklopediâ Kirilla i Mefodiâ: 3 CD-ROM. – Moskva, 2007. – 128 Mb. – (Sovremennaâ universal'naâ Rossijskaâ ènciklopediâ).

***

Cine sunt sfinţii Chiril şi Metodiu [Resursă electronică] //http://www.11mai.ro/?page_id=35

Santi Cirillo e Metodio, patroni d'Europa [Resursă electronică]// http://www.santiebeati.it/dettaglio/22850

Saint Methodius [Resursă electronică]//http://saints.sqpn.com/saintm10.htm

Santos Cirilo y Metodio [Resursă electronică] //http://www.mercaba.org/SANTORAL/Vida/02/02-14_santos_cirilo_y_metodio.htm

Vieţile sfinţilor: Sfinţii Chiril şi Metodiu [Resursă electronică]// http://www.profamilia.ro/sfinti.asp?vieti=24

Vlad POHILĂ, V. M.

Elena TURUTA
1950

Specialistă în biblioteconomie, editor în domeniul bibliologiei, jurnalistă.

S-a născut la 13 apr. 1950, în s. Gura Căinarului, r-nul Floreşti, în familia ţăranilor gospodari Mihail şi Elisaveta Stati. Absolveşte şcoala medie incompletă din satul natal, apoi şcoala medie de cultură generală din orăşelul Mărculeşti. În 1967 ia admiterea la Universitatea de Stat din Chişinău (în prezent – Universitatea de Stat din Moldova), la secţia de ziaristică din cadrul Facultăţii de Filologie, a cărei licenţiată devine în 1972.

Primele articole, schiţe şi crochiuri le scrie în anii de şcoală, publicându-le în ziarul raional *Drapelul roşu* din Floreşti. În ziarul *Farul nistrean* din Rezina publică în primii ani de studenţie. În anii următori, colaborează cu materiale de problemă şi cu tematică culturală la ziarele republicane *Viaţa satului* şi *Tinerimea Moldovei*; susţine rubrica „Apariţii editoriale" la ziarul *Moldova socialistă*, iar la Radioul Naţional scrie scenarii pentru emisiunea „La vatra horelor".

Îşi începe activitatea profesională în calitate de redactor de limbă română în Serviciul editorial al Bibliotecii Republicane *N. Krupskaia* (azi, Biblioteca Naţională a R. Moldova). Concomitent cu funcţia de redactor, exercită şi responsabilităţi de metodist, acordând asistenţă biblioteconomică şi bibliografică bibliotecilor şi altor instituţii de cultură din Moldova. Fiind responsabilă de propagarea literaturii moldoveneşti, a elaborat o serie de mate-

riale metodice pentru bibliotecile din republică; în 1977 i s-a acordat Premiul Ministerului Culturii al RSSM pentru lucrarea *Propagarea literaturii moldovenești (recomandări metodice pentru biblioteci)*.

În 1978 absolveşte Cursurile de formare şi perfecţionare a bibliotecarilor de pe lângă Ministerul Culturii, un an mai târziu, în 1979, fiind transferată pe post de şefă sector în Serviciul *Prepress şi reproducere a materialelor de bibliotecă*. Deţinând această funcţie, a iniţiat şi elaborat seria de reviste bibliografice *Ce să citim despre Moldova*, tipărite la Editura "Timpul", mai multe lucrări ştiinţifico-metodice de natură să valorifice şi să promoveze patrimoniul cultural al Moldovei. Fiind numită în postul de şefă a Serviciului *Ediţii de tipar* (1989), a implementat şi utilizat în activitatea editorială a BNRM tehnologii informaţionale editoriale moderne; a insistat asupra elaborării şi scrierii în română a tuturor publicaţiilor editate în Biblioteca Naţională. În acest sens, activează şi ca formator, ţinând prelegeri, lucrări practice şi seminare pentru angajaţii BN în vederea studierii şi utilizării limbii române cu grafie latină. Ţine un ciclu de prelegeri şi lecţii practice de română în cadrul Cursurilor de perfecţionare a bibliotecarilor din republică, organizate de Ministerul Culturii (1989-1990).

În 1992 este transferată şefă a Serviciului *Editura* – serviciu-cheie în strcutura BNRM, care asigură suportul editorial al tuturor unităţilor alcătuitoare şi elaboratoare din cadrul instituţiei, dar şi al multor biblioteci departamentale şi centrale din R. Moldova. Răspunzând sarcinilor şi exigenţelor Reformei bibliotecare, E. Turuta a structurat astfel misiunile şi sarcinile serviciului încât acesta pentru prima dată în istoria BN a devenit un compartiment aparte, abilitat cu responsabilităţi şi funcţii adecvate unei edituri propriu-zise. Realizând tema de cercetare profesională *Rolul resurselor editoriale în realizarea noii concepţii a BNRM: abordare teoretică, reglementare a sistemului de ediţii, ciclul tehnologic al editurii*, E. Turuta abandonează repertoriul de publicaţii de până la 1992 şi, sintetizând experienţa avansată în domeniul activităţii editoriale din România, Franţa, Italia, din ţările scandinave, constituie un nou sistem de ediţii, care include: a) bibliografii (*Bibliografia Naţională a Moldovei*, cu fasciculele *Moldavistica/Exterioristica*; *Publicaţii oficiale*; *Teze de doctorat*; *Cultura în Moldova: buletin de informare şi documentare*; *Cronica vieţii politico-administrative, social-economice şi culturale a Moldovei*, colecţiile *Plasticienii Moldovei* şi *Compozitorii Moldovei*), b) publicaţii metodologice (*Buletin bibliologic*, *Biblioteconomia Moldovei: Cadru de reglementare*; *Bibliotecile publice din R. Moldova: situaţii statistice*, *Calendarul bibliotecarului* (din 2000 – *Calendar Naţional*), colecţia *Clio şi Byblon*); c) ediţii periodice de specialitate (revista *Magazin bibliologic*, *Gazeta bibliotecarului*); d) publicaţii de sinteză (*Imaginea Republicii Moldova în străinătate*: *Almanah*, *Basarabenii în lume: materialele Polipticului cultural-istoric şi ştiinţific organizat de BN RM*, *Biblioteca Naţională. Raport anual*); e) ediţii promoţionale (*Agenda activităţilor cultural-ştiinţifice ale BN RM, cataloage ale expoziţiilor BNRM*, *ghiduri de informare a utilizatorilor bibliotecii*, *programe*, *pliante* etc.). În toate segmentele procesului editorial a promovat strategia calităţii în vederea editării unor cărţi competitive, conform programului de marketing modern.

1998 este anul când Biblioteca Naţională iniţiază un proiect editorial de anvergură şi de durată, intitulat *Proiectul editorial-poligrafic "Moldavica"*. Pentru realizarea cu succes a acestui ambiţios plan, directorul ei, E. Turuta, antrenează în activitatea Editurii BNRM serviciile alcătuitoare ale BNRM, uniunile de creaţie din Moldova, Asociaţia Bibliotecarilor din R. Moldova, Academia de Ştiinţe, alte instituţii de cultură şi ştiinţă. Pe parcursul unui deceniu, în cadrul acestui Proiect au fost elaborate, redactate, consiliate, monitorizate, pregătite pentru tipar şi tirajate numeroase apariţii editoriale de valoare, parte dintre ele cu caracter de unicat, toate având şi versiuni electronice. Vom aminti, în context, bibliografiile *Zlata Tcaci*, *Gheorghe Neaga*, *Constantin Rusnac* (în colecţia "Compozitorii Moldovei"); *Igor Vieru*, *Gheorghe Vrabie* (ediţie de lux), *Mihai Grecu*, *Alexei Colâbneac* (colecţia "Plasticienii Moldovei"); *Mihai Eminescu*, *Vasile Alecsandri, Dimitrie Cantemir* (col. "Clasicii noştri") ş.a. Un impact deosebit l-a avut bibliografia *Ştefan cel Mare şi Sfânt. 1457-1504*, a cărei apariţie a fost axată pe semimileniul stingerii din viaţă a gloriosului domnitor (2004). În contextul acordării asistenţei metodice bibliotecilor din ţară în vederea valorificării şi promovării patrimoniului naţional, Serviciul *Editura* al BNRM a pregătit pentru tipar şi o serie de bibliografii locale – în colaborare cu bibliotecile din Străşeni, Nisporeni, Orhei, Ialoveni etc.

În colecţia "Clio şi Byblon" au apărut două volume prin care s-a valorificat munca de cercetare bibliografică a lui Petru Ganenco: Vol.1. *Istoria Bibliotecii Naţionale de la 1832 până în 1918*. – 196 p.; Vol. 2. *Istoria bibliotecilor din Basarabia şi Transnistria de la începuturi până la 1918* – 198 p. Prin aceste restituiri au devenit posibile mai multe limpeziri în istoria Bibliotecii Naţionale şi în genere a activităţii bibliotecare din actuala R. Moldova. În aceeaşi serie au văzut lumina tiparului şi alte lucrări de specialitate, precum: Claudia Slutu-Grama. *Prin Galaxia Byblon: investigaţii istorico-literare* (2002), Nina Negru. *Bibliotecile Basarabiei şi ale Transnistriei şi conştiinţa de comunitate* (2002), Ion Şpac. *Reflecţii biblioteconomice şi bibliografice* (2005), Vera Osoianu. *Un deceniu sub semnul reformei* (2005) ş.a.

Cu o ritmicitate apreciabilă, în condiţii poligrafice foarte izbutite, apare an de an *Calendarul Naţional* (iniţial – *Calendarul bibliotecarului*), care deţine la noi, în R. Molodva, rolul unui anuar enciclopedic-bibliografic cu caracter universal. Despre gradul de utilitate şi despre popularitatea acestei valoroase ediţii de referinţă ne

vorbeşte şi numărul tot mai mare de accesări ale variantei electronice a *Calendarului Naţional*. Graţie bogatei culturi generale, cunoaşterii fine a limbii române şi inteligenţei sale native, Elena Turuta este solicitată să fie redactor (sau lector, stilizator) şi al unor lucrări ce depăşesc cadrul strict profesional, inclusiv scrieri literare de acad. Petru Soltan, cărţi semnate de Alexe Rău, Constantin Rusnac, Mihai Pătraş etc.

Activitatea editorială a BN RM se află în continuă schimbare şi modernizare. Astfel, majoritatea publicaţiilor sale sunt plasate, tirajate şi difuzate pe surse media: CD, DVD, WEB. Noul proiect *Optimizarea procesului editorial al BN RM în condiţiile virtualizării*, iniţiat de E. Turuta, are în vedere integrarea în publicaţii a aplicaţiilor multimedia, precum şi a elementelor specifice bazelor de date pentru sortarea, definirea instrumentelor de căutare a informaţiei. Înnoirile şi îmbunătăţirile ce survin în activitatea editorială de la BN RM se datorează, firește, abilităţilor profesionale ale Elenei Turuta, dar şi schimburilor de experienţă cu alte biblioteci de acelaşi rang sau vizitelor de documentare / informare efectuate în asemenea instituţii, dintre care am aminti: seminare (cu luări de cuvânt) la Galaţi, Iaşi, Craiova, schimb de experienţă cu editorii de la BJ "Gh. Asachi" din Iași, la redacţia revistei *Biblioteca* din Bucureşti, vizite de informare la Biblioteca Regală a Danemarcei – *The Black Diamand* din Copenhaga; în biblioteci din Toronto, Canada.

Timp de aproape două decenii E. Turuta asigură suportul editorial şi promoţional al Saloanelor Internaţionale de Carte, organizate de BN RM, elaborând şi editând buletinul informaţional *Salon express*, alte materiale informaţional-promoţionale. În ultimul deceniu este formatorul şi editorul mai multor lucrări biblioteconomice şi bibliografice, semnate de bibliotecari din R. Moldova: *Mănăstirea Căpriana* (BPR Străşeni), *Andrei Lupan – frate al pământului* (BPR Orhei), monografia *Biblioteca Publică Orăşenească „Petre Ştefănucă"* din Ialoveni ş.a.

În 2006 E. Turuta obţine gradul superior de specialist în biblioteconomie. Specialistă cu aptitudini general recunoscute, se manifestă şi pe segmente aflate la intersecţia activităţii profesionale şi a muncii pe tărâm obştesc. Astfel, este membru al Consiliului de Administraţie a BNRM, preşedintele Consiliului redacţional al BNRM, în mai multe rânduri membru al Consiliului ştiinţific al BNRM. Consilier editorial al *Calendarului Naţional*, este membru al colegiului de redacţie al revistei *Magazin bibliologic*, precum şi secretar de redacţie al *Gazetei bibliotecarului*.

Activitatea amplă şi eficientă, depusă de-a lungul a mai bine de trei decenii şi jumătate de către Elena Turuta este apreciată de comunitatea bibliotecară şi culturală la justa-i valoare, fiind menţionată de mai multe ori şi în forme deferite. Ani la rândul i s-au acordat Diplome *"Cel mai bun lucrător al Bibliotecii"*, Diplome de onoare, Diploma *"Cel mai bun bibliotecar al anului"* (2002, 2004 – BNRM; 2004 – Asociaţia Bibliotecarilor din R. Moldova), Diploma de excelenţă (a BNRM, 2001) şi Diploma de excelenţă (SIC – 2001, 2008); Diploma Ministerului Culturii (2002, 2004, 2005), Diploma ABRM *"Pentru performanţe profesionale şi cu prilejul aniversării a 175-a a Bibliotecii Naţionale a R. Moldova"* (2007), Diploma de menţiune pentru *Gazeta bibliotecarului* (2007), Diploma SIC-2007 al Biroului de Informare al Consiliului Europei în Moldova, Diploma acordată Editurii BN RM pentru ediţiile jubiliare (2007) ş. a.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Basarabenii în lume: [Col. de mat. şi doc. prezentate la Polipticul cultural-ist. şi şt. omonim] / red. Elena Turuta. – Chişinău: BN RM, 2002 – 2008.

*Biblioteca de Stat a RSSM „N.K. Krupskaia", decorată cu ordinul Prietenia Popoarelor = Gosudarstvennaâ ordena Družby narodov biblioteka MSSR im. N.K. Krupskoj (Către 150 de ani de la fondare): ind. biobibliogr. / Bibl. de Stat a RSSM; alcăt. : Raisa Căldare, Maria Cocal, Elena Turuta, Ludmila Butucel, resp. de ediţie: Alexe Rău; red.: Ludmila Kaplan, Nina Garbur. – Chişinău, 1982. – 107 p.

Cercetare şi dezvoltare în bibliotecile naţionale ale României şi Republicii Moldova / Col. de autori; red. Elena Turuta. – Chişinău; Bucureşti, 2008.

*Chipul învăţătorului în literatura artistică moldovenească: indice de recomandare a lit. / Bibl. de Stat „A. Russo" din Bălţi; alcăt.: E. Scurtu, Elena Turuta. – Chişinău, 1982. – 20 p.

Constantin Rusnac. Biobibliografie / BN RM; dir. gen. Alexe Rău; dir. proiect Elena Turuta; alcăt. Lilia Bălan, Angela Juraveli; red. Elena Turuta. – Chişinău: Ed. BN RM, 2006. – 152 p. – (Col. "Moldavica"; Seria "Compozitorii Moldovei").

Ganenco, Petru. Scrieri istorice: în 2 vol. / Petru Ganenco; Bibl. Naţ. a Rep. Moldova; red. resp.: Ion Madan; cuv.-înainte de Alexe Rău; ed. îngrijită de Elena Turuta. – Chişinău, 2001. – (Col. „Clio şi Byblon"),

Vol. 1. Istoria Bibliotecii Naţionale a Republicii Moldova de la 1832 până la 1918. – 196 p.;

Vol. 2. Istoria bibliotecilor din Basarabia şi Transnistria de la începuturi până la 1918. – 196 p.

***Garbur, Nina**. Chipul contemporanului în literatura sovietică moldovenească: indice bibliogr. de recomandare / Bibl. de Stat a RSSM „N.K. Krupskaia"; Nina Garbur, Elena Turuta. – Chişinău: Timpul, 1984. – 36 p.

Gheorghe Vrabie. Biobibliografie / BN RM; dir. gen. Alexe Rău; dir. proiect Elena Turuta; alcăt. Svetlana Miron; Victoria Stanchevici. – Chişinău: Ed. BN RM, 2004. – 204 p. – (Ed. de lux).

Igor Vieru. Biobibliografie / BN RM; dir. gen. Alexe Rău; dir. proiect Elena Turuta. – Chişinău: Ed. BN RM, 2003. – 126 p.

Lidia Voleanschi. O viaţă pentru teatru. Un teatru pentru un neam /

BN RM; autori-alcăt.: Elena Turuta, Elena Conţescu; – Chişinău: Ed. BN RM, 1998. – 23 p.

*Legea fundamentală a vieţii noastre = Osnovnoj zakon nasej žizni: (la 10 ani de la adoptarea Constituţiei URSS): indice bibliogr. de recomandare / Bibl. de Stat a RSSM „N.K. Krupskaia"; alcăt.: Nina Smirnova, Elena Turuta. – Chişinău: Timpul, 1987. – 19 p.

Mahu, Raisa. Hronicul tipografiilor şi editurilor din Moldova (1643 – 2003) / Raisa Mahu, Laurenţiu Melnic; dir. gen. Alexe Rău; consultant şt. Iurie Colecnic; redactor-şef Elena Turuta. – Chişinău: Ed. BN RM, 2003. – 380 p.

*Moldova în ecoul anilor. Secvenţe din romanul istoric contemporan: (revistă bibliogr. de recomandare) / Bibl. de Stat a RSSM „N.K. Krupskaia"; autor-alcătuitor: Elena Turuta. – Chişinău: Timpul, 1989. – 12 p. – (Ce să citim despre Moldova).

***Turuta, Elena**. Popas prin oraşele Moldovei: revistă bibliogr. / Bibl. de Stat a RSSM „N.K. Krupskaia"; Elena Turuta. – Chişinău: Timpul, 1983. – 15 p. – (Ce să citim despre Moldova).

*Satul contemporan şi oamenii lui: revistă bibliogr. / Bibl. de Stat a RSSM „N.K Krupskaia"; autor-alcătuitor: Elena Turuta. – Chişinău: Timpul, 1982. – 11 p. – (Ce să citim despre Moldova).

Şpac, Ion. Reflecţii biblioteconomice şi bibliografice / BN RM; Ion Şpac; idee, coordonare: Alexe Rău: dir. proiect: Elena Turuta. – Chişinău: Ed. BN RM, 2004. – 287 p. + 8 p. foto.

Ştefan cel Mare şi Sfânt 1457–1504. Bibliografie / BN RM; red. şt. acad. Andrei Eşanu; alcăt. Parascovia Calev, Vasilisa Nechiforeac, Elisaveta Scripnic [et al.]; cop. Dragoş Popa Miu; red. Elena Turuta, Elena Mîsliţchi. – Chişinău: Ed. BN RM, 2004. – 264 p.

Vartic, Andrei. Întrebarea cu privire la paleoinformatică / Andrei Vartic; BN RM; dir. gen. Alexe Rău; dir. proiect: Elena Turuta. – Chişinău: Ed. BN RM, 2006. – 215 p. – (Col. "Clio şi Byblon").

Vasile Alecsandri. Biobibliografie / BN RM; alcăt. Maria Coval; red. Tatiana Luchian; dir. proiect Elena Turuta. - Chişinău: Ed. BN RM, 2002. – 160 p.

***

Turuta, Elena. Activitate editorială: continuitate şi actualitate / Elena Turuta // Magazin bibliologic. – 1997. – Nr. 2-3. – P. 9-10.

Turuta, Elena. Activitatea editorială a Bibliotecii Naţionale / Elena Turuta // Magazin bibliologic. – 2002. – Nr. 3. – P. 112-115.

Turuta, Elena. Biblioteca Naţională: carte de referinţă, carte de colecţie / Elena Turuta // Gazeta bibliotecarului. – 2005. – Nr. 3. – P. 2-3.

Turuta, Elena. Cartea de colecţie – biobibliografia „Igor Vieru" / Elena Turuta // Gazeta bibliotecarului. – 2003. – Nr. 8-9. – P. 4; Salon Express. – 2003. – Nr. 3.

Turuta, Elena. Donaţii: [publicaţii oferite Bibliotecii Naţionale de către bibliofilul şi prof. univ. Ion Iliescu din Timişoara] / Elena Turuta // Magazin bibliologic. – 1991. – Nr. 2. – P. 21-24.

Turuta, Elena. Igor Vieru: omul şi opera / Elena Turuta // Gazeta bibliotecarului. – 2003. – Nr. 8-9. – P. 6; Salon Express. – 2003. – Nr. 3.

Turuta, Elena. Inaugurarea SIC-2003 / Elena Turuta // Gazeta bibliotecarului. – 2003. – Nr. 8-9. – P. 1-3; Salon Express. – 2003. – Nr. 3.

Turuta, Elena. Inaugurarea Salonului Naţional de carte 2001 / Elena Turuta // Salon Express. – 2001. – Nr. 2. – P. 1.

Turuta, Elena. „Îmi place munca pe care o fac": interviu [despre activitatea editorială a BN RM] / Elena Turuta // Magazin bibliologic. – 2005. – Nr. 4. – P. 5-6.

Turuta, Elena. O bibliografie monumentală: [bibliografia "Ştefan cel Mare şi Sfânt. 1457-1504"] / Elena Turuta // Magazin bibliologic. – 2004. – Nr. 1-2. – P. 9-13.

Turuta, Elena. Profil aniversar: [Maricica Soltan] / Elena Turuta // Gazeta bibliotecarului. – 2004. – Nr. 9. – P. 2-3.

***

25 de ani după absolvire: [despre promoţia de ziarişti 1967-1972; referiri şi la E. Turuta] / Ora de răgaz. – 1997. – Nr. 10.

Doamna din Galaxia Gutenberg: Elena Turuta la vârsta excelenţei / Gazeta bibliotecarului. – 2005. – Nr. 4. – P. 1-2.

Elena Turuta // Localităţile Republicii Moldova: itinerar doc.-publ. ilustrat. Vol. 6. – Chişinău, 2006. – P. 751.

Madan, Ion. Oameni ai Bibliotecii Naţionale / Ion Madan // Magazin bibliologic. – 1997. – Nr. 2-3. – P. 45. – 60. – (Referiri la E. Turuta).

Pohilă, Vlad. O carte-calendar de învăţătură de zile mari: Calendarul Bibliotecarului-1998: [referiri la activitatea editorială a dnei E. Turuta] / Vlad Pohilă // Mesagerul. – 1998. – 25 dec. – P. 7.

Soltan, Maricica. Scrisoare deschisă pentru prietena mea: dnei Elena Turuta la 55 de ani / Maricica Soltan // Gazeta bibliotecarului. – Nr. 4. – P. 3-4.

Vlad POHILĂ

Gheorghe BEZVICONI
1910-1966

Istoric literar, genealogist, puşkinolog, publicist. Membru fondator al Societăţii Scriitorilor din Basarabia.

S-a născut la 14 apr. 1910, la Jitomir, Ucraina, într-o familie de intelectuali, Gavril şi Sofia Bezveconnâi. Se stinge din viaţă la 30 iun. 1966, la Bucureşti, fiind înmormântat la Cimitirul Bellu.

A făcut cursul primar şi studiile liceale la Chişinău. A activat în calitate de angajat la Institutul pentru studiul Istoriei Universale (1938); membru fondator al Societăţii Scriitorilor şi Publiciştilor din Basarabia şi reprezentantul ei la Bucureşti (1940); membru al Comitetului de Conducere al Cercului genealogic român (1943), membri în Asociaţia Slaviştilor din România; colaborator extern al Institutului de Istorie „N. Iorga"; al Institutului de Studii Româno-Sovietice al Academiei.

În 1953-1954 a fost persecutat şi s-a angajat ca portar, apoi paznic la Cimitirul Bellu.

Debutează în presa de limbă franceză la vârsta de 14 ani. În 1927 publică primul articol în presa de limbă rusă. În 1933, prin contribuţia financiară a familiei sale editează revista *Din trecutul nostru*, la care au colaborat mai multe personalităţi marcante ale culturii româneşti: Aurel-George Stino, Arthur Gorovei, Sergiu Matei Nica etc., şi care a fost foarte apreciată de Nicolae Iorga.

A semnat sub diferite pseudonime: Nicolae Pândaru, Nicolae Strajă, Gh. Moldovan, G. B., Gh. Bohuş, Alexis Gurja.

A colaborat la publicaţiile de limbă rusă din Chişinău: *Den'* (1929), *Naša vremâ* (1931), *Naša reč'* (1937); precum şi la periodicile româneşti: *Izbânda* (1932), *Viaţa Basarabiei* (1932-1934; 1937-1941), *Adevărul literar şi artistic* (1937), *Cuget clar* (1937; 1939), *Convorbiri literare* (1939-1941), *Revista Fundaţiilor Regale* (1941) ş.a.

În 1932 apare prima sa lucrare *Educaţie şi cercetăşie*, tipărită la tipografia lui D. Puterman cu prefaţa lui S. Mehedinţi. A scris pe teme de genealogie, heraldică, medievistică, literatură şi artă. A publicat peste 200 de lucrări. După 1937, a plecat din Basarabia, stabilindu-se la Bucureşti, unde continuă să tipărească.

Este autorul cărţilor: *Boierimea Moldovei dintre Prut şi Nistru* (vol. I, Bucureşti, 1940; vol. III, Bucureşti, 1943); *Cărturari basarabeni* (1940); *Cimitirul Bellu din Bucureşti* (1941); *Profiluri de ieri şi de azi* (1943); *Călători ruşi în Moldova şi Muntenia* (1947); *Puşkin în exil* (în colaborare cu S. Callimachi, 1947); *Contribuţii la istoria relaţiilor româno-ruse* (1948) ş.a.

În literatură rămâne prezent prin romanul *Ultimul om de prisos*, operă scrisă în limba rusă şi care vede lumina tiparului abia după trei decenii de la elaborare, în revista *Kodry* (Chişinău, 1990).

Şi-a adus o contribuţie istorico-ştiinţifică originală prin scoaterea din anonimat a unui impresionant număr de personalităţi reprezentative pentru spiritualitatea românească şi universală, cum ar fi: Ştefan Gonata, Manuc Bey, Pavel Gore etc.

Membru corespondent al Academiei Române (din 1996); membru corespondent al mai multor instituţii ştiinţifice europene: Institutul de Istorie din Franţa, Institutul de Istorie din Belgia; membru onorific al Societăţii Publiciştilor şi Scriitorilor străini din Bulgaria; este ales academician post-mortem (1974) de Academia Internaţională *Di Pontzen* din Neapole. A fost distins cu titluri şi medalii: Marea Medalie de Aur a Institutului de Istorie şi Heraldică din Franţa (1935), Crucea Ligii Republicane Franceze a Binelului Public, clasa a III-a (1936), Medalia de onoare *Nermeil* a Societăţii Academice *Arts-Sciences-Lettres* (Franţa, 1936); Premiul *La Hanul Ancuţei* (1938), Premiul *Udrişte Năsturel* al Academiei Române (1948).

A se vedea şi articolele din *Calendarul bibliotecarului 1996*. – Chişinău, 1995. – P. 57-59; *Calendar Naţional 2000*. – Chişinău, 1999. – P. 111-112.

BIBLIOGRAFIE:

Bezviconi, Gheorghe G. Boierimea dintre Prut şi Nistru / Gheorghe G. Bezviconi. – Bucureşti: Tritonic, 2004. – 286 p.

Bezviconi, Gheorghe G. Contribuţii la istoria relaţiilor româno-ruse / Gheorghe G. Bezviconi. – Bucureşti: Tritonic, 2004. – 392 p.

Bezviconi, Gheorghe G. Profiluri de ieri şi de azi / Gheorghe Bezviconi, Paul Mihail; I. Pelivan. – Chişinău: Universitas, 1992. – 362 p.

***

Bezviconi, Gheorghe. Multe legende, multe adevăruri...: [din istoria Chişinăului] / Gheorghe Bezviconi // Glasul Naţiunii. – 2002. – 17 oct. – P. 6, 7.

Bezviconi, Gheorghe. Prinţul Constantin Moruzi / Gheorghe Bezviconi // Cetatea Moldovei. – 1942. – Nr. 7. – P. 29-49.

***

Colesnic, Iurie. Gheorghe Bezviconi: Bibliografie / Iurie Colesnic. – Chişinău, 2005. – 32 p.

***

Bobână, Gh. Bezviconi, Gheorghe / Gh. Bobână, L. Troianovski // Bobână, Gh. Prezenţe basarabene în spiritualitatea românească. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 55-56.

Burlacu, Al. Bezviconi, Gheorghe / Al. Burlacu // Burlacu, Al. Literatura română din Basarabia: anii '20 - '30. – Chişinău: Tehnica-INFO, 2002. – P. 211.

Colesnic, Iurie. Bezviconi, Gheorghe / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie Basarabia necunoscută. vol. 2. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 212-225.

Nucă, Sergiu. Bezviconi, Gheorghe / Sergiu Nucă // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia.: 1812-2006. – Chişinău, 2007. – P. 43-44.

***

Bătrânu, Timotei. Un biograf romantic al urbei noastre...: [Gheorghe Bezviconi] / Timotei Bătrânu // Curierul de seară. – 1997. – 11 mart.

Colesnic, Iurie. Un testament care îşi aşteaptă moştenitorii:[despre colecţia de tablouri a istoricului Gheorghe Bezviconi (1910-1966)] / Iurie Colesnic // Lit. şi arta. – 1997. – 17 iul. – P. 5.

***

Bezviconi, Gheorghe [Resursă electronică] // http://www.wikipedia.org/wiki/Gheorghe_Bezviconi

T. N.

Vlada-Tatiana DUMBRAVĂ
1940

Profesor universitar, doctor habilitat în medicină, cercetător şi inventator.

S-a născut la 17 apr. 1940, la Ploieşti, România. În 1964 a absolvit Institutul de Stat de Medicină din Chişinău cu Diploma cu menţiune. S-a dovedit a fi o

studentă cu calităţi neordinare în domeniul ştiinţei, manifestându-se ca medic, autoare a unui brevet de invenţie, a publicat lucrări ştiinţifice.

A activat în calitate de medic ordinator endocrinolog la Spitalul Clinic Republican pentru Copii (1964-1965) şi la Spiatlul Clinic Republican Nr. 1 din Chişinău (1965-1967). Face docturantura la Institutul de Stat de Medicină din Chişinău (1967-1969) la Catedra de terapie spitalicească, sub conducerea lui M. Poliuhov, şef de catedră; colaborator ştiinţific la Institutul de Cercetări Ştiinţifice în domeniul Oncologiei, apoi devine asistent la aceeaşi catedră (din 1970).

În 1971 susţine teza de doctor habilitat în ştiinţe medicale cu tema *Diabetul zaharat*. Continuă cercetările în problemele patologiei hepatice. În 1974 devine conferenţiar la Catedra de terapie a Institutului de Stat de Medicină din Chişinău; consultant la secţia de gastroentologie a Spitalului Clinic Republican (din 1977), unde pune bazele gastroentologiei autohtone; apoi devine gastroentolog principal al Ministerului Sănătăţii al Republicii Moldova (1980), activează la Catedra de medicină internă Nr. 4 a USMF *N. Testemiţeanu* (din 1987 până în prezent).

În 1990 fondează hepatologia neinfecţioasă în Republica Moldova, contribuind la crearea secţiei hepatologice a Spitalului Clinic Republican; fondează laboratorul de cercetări în domeniul gastro-entologiei şi ecologiei (1990); iar din 1994 este fondatorul şi conducătorul Asociaţiei medicale *Hepateg*, la care activează timp de 15 ani. Aici elaborează tehnologii de performanţă în domeniul diagnosticului şi tratamentului patologiilor tractului gastrointestinal şi hepatice, maladii printre primele în structura morbidităţii şi a mortalităţii în Republica Moldova.

Este autoare a peste 250 de lucrări ştiinţifice, 8 brevete şi peste 30 de inovaţii ştiinţifice. A pregătit 8 doctori în medicină.

Membră a Academiei Internaţionale de Ecologie şi Protecţia Vieţii din Sankt Petersburg. Deţinătoare a Ordinului *Gloria Muncii*. Posesoare a mai multor Diplome de Onoare, printre care şi Diploma AGEPI, pentru activitatea de inventator.

BIBLIOGRAFIE:

Dumbravă, Vlada-Tatiana. Bolile cronice difuze ale ficatului şi diabetului zaharat (explorări clinice, de laborator şi instrumentale): Disertaţia de dr habilitat în medicină (14.00.05) / Vlada-Tatiana Dumbravă. – Chişinău, 1993. – 373 p.

Dumbravă, Vlada-Tatiana. Bolile ficatului în scheme şi tabele: vol. 1. / Vlada-Tatiana Dumbravă, Ina Romanciuc, Iulian Lupaşco. – Chişinău: Medicina, 2003. – 332 p.

Dumbravă, Vlada-Tatiana. Dispepsia funcţională: Îndrumar didactic pentru studenţi şi rezidenţi / Valada-Tatiana Dumbravă, Ina Romanciuc, Angela Petec. – Chişinău: Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie „N. Testemiţeanu", 2005. – 127 p.

Dumbravă, Vlada-Tatiana. Hepatologie bazată pe dovezi: Ghid practic naţional pentru medici de familie, internişti şi gastroentologi / Vlada-Tatiana Dumbravă. – Chişinău: Medicina, 2005. – 334 p.

Dumbravă, Vlada-Tatiana. Medicina internă: Bolile cardiovasculare nefrologice: vol. 1 / Vlada-Tatiana Dumbravă, Constantin Babuc. – Chişinău: Balacrou, 2007. – 668 p.

Dumbravă, Vlada-Tatiana. Medicina internă: Bolile tractului gastrointestinal ficatului reumatismale: vol. 2 / Vlada-Tatiana Dumbravă, Constantin Babiuc. – Chişinău: Balacron, 2007. – 640 p.

***

Dumbravă, Vlada-Tatiana // Cercetători şi inventatori din Republica Moldova. Partea 1. – Chişinău: AGEPI, 2002. – P. 67-68.

T. N.

Antonina
DERENDOVSCHI
1940

Profesor universitar, doctor habilitat în ştiinţe agricole, specialist în fiziologie şi horticultură.

S-a născut la 20 apr. 1940, la Tiraspol. Face studii superioare la Institutul Agricol *M. V. Frunze* din Chişinău, Facultatea de Horticultură (1957-1962).

A activat în caliate de şefă a Catedrei de botanică şi fiziologie a plantelor a Universităţii Agrare de Stat din Moldova (1984); apoi profesor universitar (1993).

Este autoare a peste 95 de lucrări ştiinţifice şi metodico-didactice (fiziologia plantelor, micro-biologie): *Regulirovanie rosta i produktivnosti podvojnyh kustov vinograda s pomoš'û biologičeski aktivnyh veŝestv. Metabolizm, zimostojkost' i produktivnost' vinograda pri raznyh usloviâh proizrastaniâ* (1991); *Gormonal'naâ regulâciâ regeneracionnjh processov u pribityh čerenkov vinograda* (1992) ş.a.

Doctor habilitat în biologie (1970) şi doctor habilitat în ştiinţe agricole (1992). A contribuit la elaborarea bazelor teoretice şi practice ale concreşterii butaşilor altoiţi de viţă-de-vie, rolul hormonilor endogeni şi exogeni în acest proces.

A prezentat comunicări la diferite congrese şi simpozioane ştiinţifice organizate în Burgas (Bulgaria, 1984), Puşkino (Rusia, 1993), Brno (Cehia, 1995) etc.

Membră a Societăţii Fiziologilor din Republica Moldova (1994), membră a Societăţii Europene a Fiziologilor (1995).

BIBLIOGRAFIE:

****Derendovschi, Antonina**. Fiziologia plantelor şi biochimia. Scurt

dicţionar explicativ rus-mold. vol. 1.: Material metodic pentru studenţii specialităţilor agronomice / Antonina Derendovschi. – Chişinău, 1990. – 96 p.

Derendovskaâ, Antonina. Regeneracionnye processy u privityh čerenkov vinograda v zvâzi s gormonal'noj regulâciej: Avtoref. dis. d-ra s-h. nauk / Antonina Derendovskaâ. – Chişinău, 1992. – 44 p.

***

Dron, Ion. Derendovschi, Antonina / Ion Dron // Femei din Moldova: Encicl. – Chişinău: Museum, 2000. – 95 p.

T. N.

Suzana POPESCU
1950

Interpretă de muzică populară.

S-a născut la 20 apr. 1950, în s. Obileni, jud. Lăpuşna (acum r-nul Hânceşti). Studiază la Colegiul de Muzică *Şt. Neaga* (canto) din Chişinău (1972-1978).

Este cântăreaţă în Capela Corală *Doina* a Filarmonicii din Chişinău (1968-1970), condusă de Veronica Garştea; metodistă la secţia de cultură Cimişlia (1978-1979); apoi revine la Capela Corală *Doina* (1978-1983); cântăreaţă în Ansamblul de dansuri şi cântece *Adjaria* din Georgia (1983-1984); artistă de cor la Teatrul de Operă şi Balet din Chişinău (1984), unde pe lângă muzica populară, mai cântă şi muzică clasică; concomitent este interpretă în Ansamblul etnofolcloric *Tălăncuţa*, sub îndrumarea prof. Andrei Tămăzlâcaru, unde activează până în prezent.

Repertoriul său conţine folclorul de comunicare: invocări, ale păsărilor şi animalelor, chiuituri etc.; piese din folclorul copiilor; eposul eroic, cântecul păstoresc; lălăitul; hăulitul; colinde, cântece lirice şi eroice ş.a., fiind unica interpretă din *Tălăncuţa*, care deţine lucrări rare, mari şi context, peste 30 de strofe.

A înregistrat la Radio Chişinău peste 40 de lucrări: balade (*Badiul*, *Mihu Codreanu*, *Miorița*, *Meşterul Manole*, *Mareşalul Averescu*, *Soarele şi Luna* ş.a.); invocaţii (*Chemarea oilor*, *Chemarea puilor*); colinde (*Cerbul, Asta-i seara de Crăciun*, *La izvoare*, *Dumnezeu de la-nceput* ş.a.); programe de concert la radio şi televiziune.

A participat atât la festivaluri naţionale cât şi internaţionale: în Finlanda, Lituania, România, Bulgaria, Germania, Ungaria etc.; unde a prezentat creaţia folclorică naţională etc.;

Pe lângă activitatea sa artistică, Suzana Popescu scrie şi publică versuri şi proză scurtă în: *Viaţa satului*, *Tinerimea Moldovei*, *Femeia Moldovei* etc.; croşetează şi organizează expoziţii de artizanat.

Laureată a mai multor festivaluri şi concursuri naţionale şi internaţionale de folclor: de la Moscova, (1988); *Tamara Ciobanu* (Chişinău, 1989); *Cântaţi cu noi* (1990).

Membră a Uniunii Mizicienilor, şi a Uniunii Oamenilor de Teatru.

„Suzana Popescu a adus pe scena noastră folclorul comunicativ sau, după cum se mai spune, invocaţiile, prin Chematul oilor şi Chematul puilor. Ea a descoperit - pentru noi - frumuseţea cântecului epic, propunându-ne şi un stil propriu de tratare vocală a baladei. Suzana Popescu nu este o cântăreaţă oarecare, ea este o personalitate" (Andrei Tămăzlâcaru).

BIBLIOGRAFIE:

Popescu, Suzana // Femei din Moldova: Encicl. – Chişinău: Museum, 2000. – P. 228.

Roibu, Nicolae. Popescu, Suzana / Nicolae Roibu // Roibu, Nicolae. Cei care sunt...: dialoguri, eseuri, medalioane şi întâmplări cu personalităţi din Republica Moldova. – Timişoara: Augusta, 2003. – P. 249.

***

Ciocanu, Ion. Suzana Popescu din-coace de opinion / Ion Ciocanu // Luceafărul. – 1996. – 6 iun. – Nr. 26. – P. 4.

Gafton, Marcela. Folclorul autentic, ce ne reprezintă ca neam, nu trebuie uitat: [interviu cu cântăreaţa de muzică populară Suzana Popescu] / Marcela Gafton // Ţara. – 1998. – 20 ian. – P. 4.

Ghimpu-Munteanu, Veta. Suzana Popescu: [membră a formaţiei „Tălăncuţa"] / Veta Ghimpu-Munteanu // Ţara. – 2001. – 12 apr. – P. 4.

Mahu, R. Deşi nu are până acum nici un disc şi nici o casetă, Suzana Popescu are în cufărul de interpretă „Balada Mareşalului Averescu" / R. Mahu // Mesagerul. – 1996. – 31 mai. – P. 10.

Roibu, Nicolae. Acum cântă fiica, nepoata, amanta celui care are bani: [Suzana Popescu] / Nicolae Roibu // Flux: ed. de vineri. – 1998. – 5 iun. – P. 8.

T. N.

Carl BOSCH
1874-1940

Chimist şi industriaş german, profesor universitar, laureat a Premiului Nobel pentru chimie.

S-a născut la 27 aug. 1874, la Köln. A decedat la 26 apr. 1940, la Heidelberg. A fost profesor la Universitatea din Heidelberg. Din 1899 activează la Badische Anilin und Soda Fabrik, devenind director în 1914. Este numit preşedinte la I. G. Farbenindustrie AG.

A efectuat cercetări în domeniul cineticii chimice. Contribuţii la descoperirea şi dezvoltarea metodelor chimice de sinteză la presiuni înalte.

A elaborat, împreună cu F. Haber, un procedeu de sinteză a amoniacului (1909), procedeul Haber-Bosch. A studiat catalizatorii şi metodele de fabricare a îngrăşămintelor şi explozibililor.

Premiul Nobel pentru chimie împreună cu F. Bergius (1931).

***

Bosch, Carl // Dicţionar enciclopedic ilustrat Junior: Nume proprii. – Chişinău: Cartier, 2004. – P. 197.

Bosch, Carl // Dicţionar inventatori şi invenţii. – Bucureşti: Ed. Tehnică, 2001. – P. 188.

Bosch, Carl // Personalităţi ale ştiinţei: Mic dicţ. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Enciclop., 1977. – P. 42.

Ifrim, Savel. Bosch, Carl / Savel Ifrim // Ifrim, Savel. Dicţionar de chimie. – Iaşi: Performantica, 2004. – P. 102.

M. Ş.

Cristian DRAGOMIR
1940

Medic-chirurg, doctor habilitat în medicină, profesor universitar, membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

S-a născut la 28 apr. 1940, la Bârlad, România. În 1962 a absolvit Institutul de Medicină şi Farmacie din Iaşi, Facultatea de Medicină Generală.

A activat ca asistent, apoi şef de lucrări la Clinica a III-a Chirurgicală a Institutului de Medicină şi Farmacie din Iaşi; din 1990 este profesor şi şef al aceleiaşi clinici; director al Departamentului de Chirurgie şi prorector pentru relaţiile internaţionale al Universităţii de Medicină şi Farmacie *Gr. T. Popa* din Iaşi.

A desfăşurat o amplă activitate de cercetare ştiinţifică experimentală şi clinică; de inovaţie în domeniul instrumentalului chirurgical, în domeniul transplantului liber de ţesut muscular stricat şi folosirea copolimerilor în chirurgie, concretizată în peste 100 de lucrări ştiinţifice şi didactice, inclusiv monografii, 4 certificate de inovaţie şi 1 brevet de invenţie.

În 1981 a scris monografia *Tratamentul chirurgical al ulcerului gastroducodenal perforat*, în care a reflectat rezultatele studierii problemei ulcerului gastric perforat. Interesele ştiinţifice ale lui Cristian Dragomir ţin de posibilitatea aplicării în chirurgia generală a diverselor procedee de chirurgie plastică, de exemplu lamboul inghinal în chirurgia mâinii, epiploplastica în tratamentul radio-necrozelor etc. Rezultatele acestor cercetări le-a reflectat în câteva lucrări comunicate şi publicate. Una din aceste lucrări este şi *Chirurgia plastică şi reparatorie - noţiuni fundamentale*.

A participat la un şir de manifestări ştiinţifice în străinătate ca: British Asociation of the plastic surgeons-Winter Meeting (Londra), Congresul al XI-lea Mondial de Chirurgie (Paris), American College of surgeons-Clinical Congress, Congresul European de chirurgie- EURO-SURGERY (Londra) ş.a.

Doctor habilitat în ştiinţe medicale (1974). Membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (2003). Membru al *Ligue Internationale pour la Sauvgarde de la Main*, Membru al *Societé Internationale de Chirurgie*.

***

Dragomir, Cristian. Chirurgia plastică şi reparatorie: Noţiuni fundamentale / Cristian Dragomir – Iaşi: Junimea, 1980. – 288 p.

***

Dragomir, Cristian // Membrii Academiei de Ştiinţe a Moldovei: Dicţ. 1961-2006. – Chişinău: Ştiinţa, 2006 – P. 311-312.

Iulius POPA
1950

Ziarist, publicist şi bibliofil, eminescolog. Este cel mai mare colecţionar de medalii şi monede cu chipul lui Mihai Eminescu.

S-a născut la 30 apr. 1950, în s. Buteşti, r-nul Glodeni, într-o familie de învăţători săteni. A studiat limba franceză la Facultatea Limbi Străine (1967-1971) de la Institutul Pedagogic de Stat *Alecu Russo* din Bălţi. Studii de doctorat la Academia de Ştiinţe a Moldovei, pe care nu le-a finisat.

Îşi începe activitatea ca profesor de limba franceză în şcoli săteşti de cultură generală, apoi se angajează la Institutul Pedagogic de Stat (actualmente Universitatea de Stat *Alecu Russo*) din Bălţi (1980). Este corespondent al hebdomadarului *Literatura şi arta*, autor a peste 500 de articole în domeniul culturii, istoriei, politicii, lingvisticii.

A iniţiat un set de piese medalistice *Eminescu Integral* în număr de 28 medalii (fiecare într-un tiraj de una sută) cum nu s-a mai întâmplat în spaţiul românesc, care astăzi se găseşte în Muzeul de Istorie a Moldovei, Muzeul de Istorie a României, Casa Memorială de la Ipoteşti. Aceste medalii constituie o operă numismatică inedită ce dau informaţii şi despre mun. Bălţi, deoarece pe reversul medaliilor se conţin imaginile unor edificii istorice, începând cu secolul XVIII-lea: Catedrala Sf. Nicolae, Catedrala Sf. Constantin şi Elena (la inaugurarea căreia în anul 1935 a fost prezent regele Carol al II-lea şi Marele Voievod de Alba-Iulia, Mihai), Palatul Eparhial (construit între 1918 şi 1940), Liceul *Mihai Eminescu* cu bustul poetului în faţă. În posesia acestor valori au intrat expreşedinţii Republicii Moldova: Mircea Snegur şi Petru Lucinschi, ex-preşedintele României, Ion Iliescu, ambasadori ai unor ţări străine în Moldova, multe instituţii şi persoane particulare.

În dec. 1989, la insistenţa lui Iulius Popa, pentru prima dată în fosta URSS, a fost emisă rubla sovietică, care poartă pe revers chipul poetului nostru naţional. Au urmat medaliile ce ne vorbesc despre itinerariile eminesciene la Cernăuţi, Odesa, Viena, Berlin etc. Colecţionarul susţine că, ajuns în vârful piramidei, nu mai vrea să-şi sporească colecţia, dar morbul de a colecta raritaţi l-a injectat destul de adânc, exprimându-se şi prin colecţionarea cărţilor poştale, timbrelor, calen-

darelor, tablourilor, fotografiilor, statuetelor, orologiilor, diverselor piese etnografice şi rarităţi bibliofile care constituie o bibliotecă de peste 7000 de titluri. Aici se găsesc cărţi ce coboară în secolul al XVI-lea, anul 1594 (o lucrare a lui Aristotel în latină şi greacă). Bibliofilul ţine foarte mult la cele două volume ale lucrării *Metropolitul Dosoftei al Moldovei*, *Viaţa şi petrecerea sfinţilor* (Iaşi, 1682-1686); *Biblia de la Blaj din anul 1795*, tradusă din lb. greacă de Samuil Micu, *Noul Testament al Domnului şi Mântuitorului Nostru Isus Hristos, de la 1858* etc. Colecţia bibliofilului invită cititorul într-un periplu miraculos al cărţii filozofice, religioase, politice, morale, pedagogice, geografice, istorice etc. Biografii, memorii, dicţionare, literatură clasică, reviste, tratate de artă şi albume, cataloage muzeistice în limbile română, rusă, franceză, engleză, germană, latină, greacă ş.a, toate adunate cu grijă, dragoste şi multă competenţă. Iulius Popa a făcut donaţie din cărţile personale şi Bibliotecii Ştiinţifice a Universităţii bălţene, printre care consemnăm un volum de muzică bisericească prelucrat şi scris pe notaţiune liniară de Gavriil Musicescu, Gheorghe J. Dima, Grigore J. Gheorghiu, apărut în anul 1887 la Leipzig. Biblioteca Universităţii de Stat *Alecu Russo* din Bălţi a găzduit de 8 ori expoziţii de anvergură ale lui Iulius Popa, fiind expuse cărţi de valoare, fotografii, ilustrate, medalii, insigne, statuete, piese de epocă şi multe alte rarităţi.

A scris 10 cărţi: *Rectorul meu* (1996), *Nicolae Chiriliciuc - businessman, consilier, mecenat* (1999), *Butești. Vino și vezi* (2004), pe cale de apariţie fiind şi al 2-lea volum *Butești. Adu-ți aminte*, *Medalii Eminescu în Moldova și alte țări (*2005), *Universitatea de Stat „Alecu Russo" din Bălți* (1945-2005) (2005), *Rectorul academician Nicolae Filip* (2006), *Facultatea Limbi și Literaturi Străine la 55 de ani* (2009), *Ludmila Zabolotnaia - mecenat și om de afaceri* (2009), *Deținătorii Burselor de merit la Universitatea de Stat „Alecu Russo" din Bălți* (1960-2010) (2010). Este coautor al *vol. VII* din CORPUS EMINESCU, capitolul Medalistica (2000).

În anul 2000 Biblioteca Ştiinţifică a Universităţii bălţene editează o lucrare bibliografică *Iulius Popa*, despre viaţa şi activitatea contemporanului nostru care la vârsta ce a atins-o a reuşit să facă atâta cât alţii n-au realizat într-un secol.

A fost decorat cu medalia *Mihai Eminescu* a Republicii Moldova (2000), de două ori - cu medalia *150 de ani de la naşterea lui Mihai Eminescu* a României (2000), medalia *Teiul de argint* a eduturii GEEA din Botoşani, România (2006).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Popa, Iulius. Butești. Vino și vezi / Iulius Popa. – Chișinău: Litera, 2003. – 525 p.

Popa, Iulius. Medalii Eminescu în Moldova şi alte ţări / Iulius Popa. – Chişinău: Litera, 2005. – 327 p.

Popa, Iulius. Nicolae Chiriliciuc – businessman, consilier, mecenat / Iulius Popa. – Chişinău: Litera, 1999. – 64 p.

Popa, Iulius. Rectorul academician Nicolae Filip / Iulius Popa. – Chişinău: Litera Int., 2006. – 192 p.

Popa, Iulius. Rectorul meu / Iulius Popa. – Chişinău: Ed. Basarabia, 1997. – 84 p.

Popa, Iulius. Universitatea de Stat „Alecu Russo" din Bălţi (1945-2005) / Iulius Popa. – Chişinău: Litera, 2005. – 389 p.

***

Popa, Iulius. „Al treilea război daco-roman" şi... sănătate, rromi! / Iulius Popa // Lit. şi arta. – 2008. – 3 ian. – Nr. 1. – P. 6.

Popa, Iulius. Centenarul Liceului „Ion Creangă" din Bălţi cu „Simple amintiri" ale lui Mihai Baltaru / Iulius Popa // Lit. şi arta. – 2006. – 21 sept. – P. 6.

Popa, Iulius. Directorul Zalevschi, plecat de-aici cu... România Mare / Iulius Popa // Crenguţa: Rev. de creativitate pentru profesori şi elevi. – 2008. – Nr. 1. – P 45-46.

Popa, Iulius. Doresc mult câte puţin sau să nu pierdem iarăşi parantezele: [Politica în Republica Moldova] / Iulius Popa // Lit. şi arta. – 2009. – 6 aug. – Nr. 31. – P. 8.

Popa, Iulius. Limba română şi demnitatea naţională în volumul „Labirintul Destinului" de Mircea Snegur / Iulius Popa // Lit. şi arta. – 2007. – 24 mai. – Nr. 21. – P. 6.

Popa, Iulius. O lungă secundă de pace: 80 de ani ai rectorului Filip / Iulius Popa // Lit. şi arta. – 2006. – 2 mart. – P. 7.

Popa, Iulius. O medalie – amintire de la sfinţirea catedralei [din Bălţi] / Iulius Popa. – Confluenţe bibliologice: Rev. de biblioteconomie şi şt. informării. – 2006. – Nr. 3. – P. 61-62.

Popa, Iulius. Parada inculturii comuniste: [în Republica Moldova] / Iulius Popa // Lit. şi arta. – 2009. – 28 iul. – P. 8.

Popa, Iulius. Pastişa, benefică lui Eminescu, „...căci este băut" (pe marginea monografiei-album „Aurel David: timpul, artistul şi opera" de Gheorghe Vrabie / Iulius Popa // Lit. şi arta. – 2005. – 13 ian. – P. 5.

Popa, Iulius. „Sfântul neamului românesc" sau... mama lui de consilier / Iulius Popa // Lit. şi arta. – 2005. – 10 mart. – P. 5.

Popa, Iulius. Şcolii de arte „Valeriu Poleakov" o doleanţă de la... Orfeu / Iulius Popa // Lit. şi arta. – 2007. – 19 apr. – P. 6.

Popa, Iulius. Ştefan Florescu - „călugărul" culorilor din Bucovina / Iulius Popa // Lit. şi arta. – 2007. – 1 febr. – P. 6.

Popa, Iulius. Un „plural" – pentru „mileniul românesc" / Iulius Popa // Lit. şi arta. – 2006. – 12 sept. – P. 6.

Popa, Iulius. Ultimul autograf al lui Silviu Berejan... Spre bună amintire / Iulius Popa // Lit. şi arta. – 2007. – 15 noiemb. – P. 3.

Popa, Iulius. Universitatea bălţeană la 60 de ani / Iulius Popa // Lit. şi arta. – 2005. – 3 noiemb. – P. 7.

Popa, Iulius. Viorica, autoare a patru cărţi folositoare: [Despre Viorica Ciobanu-Ţurcanu, conf. dr. în istorie la Universitatea din Bălţi] / Iulius Popa // Lit. şi arta. – 2006. – 17 aug. – P. 8.

Popa, Iulius. Vladimir Ţurcanu, cu mulţi prieteni... / Iulius Popa // Lit. şi arta. – 2008. – 7 febr. – P. 7.

***

Iulius Popa: Bibliografie / Univ. de Stat „Alecu Russo", Bibl. Şt.; alcăt.: M. Fotescu, E. Scurtu; red. resp.: E. Harconiţa; trad. în lb. engleză: V. Topalo, L. Alexanchin; culeg. / machetare computerizată M. Fotescu, E. Scurtu, Iu. Pogrebneac. – Bălţi, 2005. – 201 p.

Elena HARCONIŢA, T. N.

CALENDAR NAȚIONAL

Mai

2010

Sâmbătă	1
Duminică	2
Luni	3
Marți	4
Miercuri	5
Joi	6
Vineri	7
Sâmbătă	8
Duminică	9
Luni	10
Marți	11
Miercuri	12
Joi	13
Vineri	14
Sâmbătă	15
Duminică	16
Luni	17
Marți	18
Miercuri	19
Joi	20
Vineri	21
Sâmbătă	22
Duminică	23
Luni	24
Marți	25
Miercuri	26
Joi	27
Vineri	28
Sâmbătă	29
Duminică	30
Luni	31

100 de ani de la naşterea sculptorului LAZĂR DUBINOVSKI (1 mai 1910 – 29 febr. 1982).

150 de ani de la naşterea fiziologului englez WILLIAM BAYLISS (2 mai 1860 – 27 aug. 1924).

50 de ani de la naşterea lui TEODOR BUZU, pictor şi grafician (3 mai 1960).

150 de ani de la naşterea lui VITO VOLTERRA, matematician italian, membru de onoare străin al Academiei Române (3 mai 1860 – 11 oct. 1940).

100 de ani de la naşterea poetei, prozatoarei şi publicistei ruse, de origine evreică OLGA F. BERGHOLŢ (3 mai 1910 – 13 noiemb. 1875).

70 de ani de la naşterea scriitorului şi profesorului, originar din Bucovina de Nord, GRIGORE BOSTAN (4 mai 1940 – 16 noiemb. 2004). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 139-141*.

70 de ani de la naşterea lui GRIGORE STASIEV, biolog, doctor habilitat, profesor universitar (6 mai 1940).

375 de ani de la naşterea alchimistului german JOHANN BECHER (6 mai 1635 – 1682).

75 de ani de la naşterea academicianului TEODOR FURDUI, specialist în fiziologia omului şi a animalelor, endocrinologie, patofiziologie şi psihofiziologie (9 mai 1935). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 124-125*.

180 de ani de la începutul construcţiei CATEDRALEI "NAŞTEREA DOMNULUI" din Chişinău (11 mai 1830). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 145-147*.

80 de ani de la naşterea cântăreţului de muzică uşoară EFIM BĂLŢEANU (WEISMAN) (12 mai 1930 --?).

75 de ani de la naşterea ELFRIDEI COROLIOV, teatrolog, doctor în studiul artelor, conferenţiar (12 mai 1935).

745 de ani de la naşterea poetului italian DANTE ALIGHIERI (12 mai 1265 – 14 sept. 1321). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 132-133*.

100 de ani de la naşterea chimistei engleze, laureată al Premiului Nobel, DOROTHY HODKIN-CROWFOOT (12 mai 1910 – 1994). A determinat structura cobolaminei (vitamina B12).

95 de ani de la naşterea lui NICOLAE CORLĂTEANU, lingvist, scriitor, profesor universitar, academician (14 mai 1915 – 21 oct. 2005). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 133-136*.

80 de ani de la naşterea pianistului şi acordeonistului CONSTANTIN VIZIR (14 mai 1930 – 1 oct. 1988).

65 de ani de la naşterea ZINAIDEI D. ŞOFRANSCHI, doctor habilitat în etnografie, colaborator ştiinţific al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (15 mai 1945).

80 de ani de la cântăreţului de operă (bas) şi lied CONSTANTIN CRAMARCIUC (15 mai 1930 --?). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 136*.

70 de ani de la naşterea graficianului ISAI CÂRMU (15 mai 1940). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 148-150; CN 2005, p. 136*.

70 de ani de la naşterea violonistului VALERIU NEGRUŢA (16 mai 1940).

70 de ani de la naşterea teatrologului şi criticului de teatru NINA ROJCOVSCHI (ROMANENCO) (16 mai 1940).

180 de ani de la stingerea din viaţă a matematicianului francez JEAN BAPTISTE JOSEPH FOURIER (21 mart 1769 – 16 mai 1830).

165 de ani de la naşterea lui ILIA ILICI MECINIKOV, zoolog şi

biolog rus, laureat al Premiului Nobel pentru fiziologie şi medicină, membru de onoare străin al Academiei Române (16 mai 1845 – 16 iul. 1916).

75 de ani de la naşterea regizorului şi actorului ANDREI BĂLEANU (17 mai 1935 – 21 iul. 2000). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 137-138*.

60 de ani de la naşterea compozitorului şi cântăreţului de muzică uşoară PETRE TEODOROVICI (18 mai 1950 – 5 iul. 1997). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 138-139*.

100 de ani de la stingerea din viaţă a PAULINEI VIARDOT, cântăreaţă de operă (soprană), pedagog şi compozitoare franceză (18 iul. 1821 – 18 mai 1910).

90 de ani de la naşterea suveranului pontif IOAN PAUL al II-lea (numele laic - Karol Jósef Wojtyla) (18 mai 1920 – 2 apr. 2005).

100 de ani de la naşterea biologului şi medicului ION ŢUCULESCU (19 mai 1910 – 27 iul. 1962).

80 de ani de la naşterea muzicologului NIKOLAI SEBOV (20 mai 1930).

75 de ani de la naşterea poetului şi epigramistului ION DIORDIEV (20 mai 1935). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 140*.

75 de ani de la naşterea lui NICOLAE COJOCARU, specialist în domeniul ştiinţelor sociale, doctor în filozofie, conferenţiar universitar (20 mai 1935).

150 de ani de la naşterea lui EDUARD BUCHNER, biochimist german, laureat al Premiului Nobel (20 mai 1860 – 13 aug. 1917). A studiat fermentaţia alcoolică şi a descoperit fermentaţia microcelulară.

130 de ani de la naşterea lui TUDOR ARGHEZI, poet, prozator, dramaturg şi ziarist român (21 mai 1880 – 14 iul. 1967). *A se vedea şi art. din CB 1997, p. 149-154; CN 2005, p. 142-143*.

150 de ani de la naşterea lui WILLEM EINTHOVEN, fiziolog şi fizician olandez, profesor universitar, laureat al Premiului Nobel (21 mai 1860 – 29 sept. 1927). A utilizat galvanometrul cu coardă pentru înregistrarea electrocardiogramei.

85 de ani de la naşterea violonistului şi dirijorului de orchestră LEV GAVRILOV (22 mai 1925).

80 de ani de la naşterea specialistului în domeniul biblioteconomiei TAMARA ORJEHOVSHI (22 mai 1930).

75 de ani de la naşterea lui DIMITRIE URSU, istoric şi etnolog, doctor habilitat în ştiinţe istorice, profesor universitar (22 mai 1935).

125 de ani de la stingerea din viaţă a lui VICTOR HUGO, poet, prozator şi dramaturg francez 26 febr. 1802 – 22 mai 1885). *A se vedea şi art. din CN 2002, p. 78-79; CN 2005, p. 145*.

100 de ani de la stingerea din viaţă a lui JULES RENARD, romancier, povestitor, poet şi dramaturg francez (22 febr. 1864 – 22 mai 1910). *A se vedea şi art. din CN 2004, p. 74-75*.

100 de ani de la naşterea pictorului american FRANZ KLINE (23 mai 1910 – 13 mai 1962).

70 de ani de la naşterea lui JOSEPH BRODSKY (JOSEPH A. BRODSKY), poet, traducător şi dramaturg rus, de origine evreu, emigrat în SUA, laureat al Premiului Nobel (24 mai 1940 – 28 ian. 1996).

70 de ani de la naşterea traducătoarei ELENA CURECHERU-VATAMANU (25 mai 1940).

80 de ani de la naşterea compozitorului VLADIMIR SLIVINSKI (25 mai 1930).

75 de ani de la naşterea MARGARETEI IGNAT, fiziciană, profesoară universitară, doctor în fizică (26 mai 1935).

95 de ani de la naşterea lui CHIRIL ILIAŞENCO, om politic şi de stat, promotor al economiei, ştiinţei şi culturii (27 mai 1915 – 21 apr. 1980). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 149-150*.

100 de ani de la stingerea din viaţă a lui ROBERT KOCH, medic şi bacteriolog german, laureat al Premiului Nobel (11 dec. 1843 – 27 mai 1910). A obţinut pentru prima oară o cultură pură a bacilului, antraxului; a descoperit bacilul tuberculozei; a identificat vibrionul holerei şi a preparat tuberculina. *A se vedea şi art. din CN 2008, p. 416-417*.

60 de ani de la naşterea ZINAIDEI ŢĂRNĂ-GAVRILIŢĂ, actriţă, Om emerit în artă, crainic (27 mai 1950).

100 de ani de la stingerea din viaţă a cântăreţei de operă (soprană) VALENTINA (Eufrosina) CUZA (1868 – 28 mai 1910). *A se vedea şi art. din CN 2006, p. 415-416*.

80 de ani de la naşterea matematicianului şi profesorului universitar ION VALUŢĂ (29 mai 1930).

75 de ani de la naşterea juristului, om de stat PAVEL BARBALAT (29 mai 1935 – 1 apr. 2004). A se vedea şi art. din CN 2005, p. 150-152.

150 de ani de la naşterea compozitorului spaniol ISAAC ALBÉNIZ (29 mai 1860 – 18 mai 1909).

130 de ani de la apariţia la Petersburg a "GRAMATICII MOLDOVENEŞTI " de M. Jireghe (29 mai 1880).

100 de ani de la stingerea din viaţă a compozitorului rus autodidact MIHAIL BALAKIREV (2 ian. 1837 – 29 mai 1910).

70 de ani de la naşterea cântăreţei (soprană) şi profesoarei ANDRIANA SEVERIN (30 mai 1940).

75 de ani de la naşterea specialistului în domeniul termofizicii şi hidrodinamicii, academician MIRCEA BOLOGA (31 mai 1935). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 153-156*.

75 de ani de la naşterea lui ION MADAN, istoric, bibliolog, bibliograf şi profesor universitar (31 mai 1935 – 4 febr. 2008). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 151-157; CN 2005, p. 152-153*.

65 de ani de la apariţia la Chişinău, a publicaţiei "VIAŢA SATULUI" (mai 1945-1997).

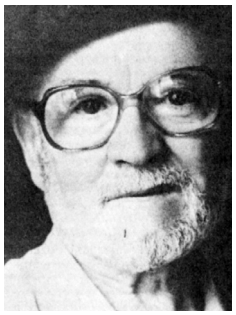

Lazăr DUBINOVSCHI
1910-1982

Sculptor şi artist plastic.

S-a născut la 1 mai 1910, în or. Făleşti, după alte surse în s. Albineţul Vechi de lângă Făleşti, în familia învăţătorului Iţic Dubinovschi. A decedat la 29 febr. 1982, la Chişinău.

În 1917 împreună cu familia s-a mutat în or. Bălţi, unde a intrat la Şcoala Secundară, în cercul de desen al lui I. Savin. Urmează studiile la Academia de Arte Frumoase din Bucureşti, în atelierul lui Dimitrie Paciurea, ulterior sub conducerea lui Oscar Han (1925-1930). Şi-a continuat studiile la Paris, în atelierul lui Antoine Bourdelle (1929).

După 1930 se întoarce la Bălţi, unde a lucrat ca profesor de desen la Şcoala Secundară (1930-1941). Între 1943-1944 a lucrat în calitate de sculptor la Spitalul din Irkutsk, unde a fost evacuat pe timpul Războiului al II-lea Mondial. După revenirea la Chişinău a fost şef al admini-straţiei Comisiei artistice din Republica Moldova (până în 1951). Aici, pe parcursul anilor, manifestă o amplă activitate artistică creând o galerie întreagă de portrete, monumente şi compoziţii sculpturale.

Între anii 1951-1953 a lucrat la realizarea monumentalei statui a lui Stalin pentru canalul Volga-Don; apoi, în colaborare cu alţi arhitecţi şi sculptori (K. Kitaika, I. Perşudcev şi A. Poseado), la realizarea statuii ecvestre a lui Grigore Kotovski din Chişinău (1954). Apoi a realizat o galerie de portrete sculpturale, reprezentând oameni de cultură din Moldova: A. Sciusev (1949); violonistul Oleg Dayn (1955); Mihai Eminescu (1957); Vasile Alecsandri (1957); Gheorghe Asachi (1957); Costachi Negruzzi (1957); Dimitrie Cantemir (1973); Miron Costin (1974); A. Lupan etc. După ce a îndeplinit funcţia de director al Comisiei experţilor în artă din cadrul Ministerului Culturii al Republicii Moldova (1964-1972), a lucrat la compoziţia *Requiem*, sculptură dedicată memoriei victimelor *Holocaustului* (1977-1982).

Între 1972-1976, după moartea prematură a soţiei Lilia Dubinovskaia (1910-1966), a înălţat unul dintre cele mai frumoase monumente funerare de la Cimitirul Central din Chişinău, consacrat ei.

Printre alte lucrări se enumeră: portretul profesorului C. Holban (1934), al lui G. Ibrăileanu (1938), al lui A. Philippide (1938); *Pieta* (1939), *Strâmbă-Lemne* (1944), *Compoziţia verii* (1948); tripticuri monumentale: *Părinţi şi copii* (1957), *Deşteptarea, Răscoala* şi *Tinereţe* (1960-1970); monumentul *Comsomoliştii eroi*, consacrat tineretului revoluţionar (1959), al compozitorului Ştefan Neaga (1964), *Eliberarea* (din faţa hotelului Chişinău, 1969), *Maxim Gorki* (din apropierea Băncii de Stat, 1972), ansamblul *Karl Marx şi Friedrich Engels* (1976, distrus în 1991), monumentul lui Mihail Frunze (or. Bişkek, Kîrgîzstan); portrete: A. Raikin (1976-1977), R. Kurţ (1979); I. Bogdesco (1979), M. Ţoncev (1977), Ada Zevin (1977), S. Cuciuc (1979) etc.

A inaugurat prima expoziţie personală de sculptură la Iaşi (1939), apoi alta la Făleşti (1970).

Din 1944 participă la expoziţiile colective din Chişinău şi diverse localităţi ale Republicii Moldova, organizate de Ministerul Culturii şi de Uniunea Artiştilor Plastici. A participat la tabere internaţionale de sculptură în România (1959). Vernisează o expoziţie personală în străinătate, la Taşkent (Uzbekistan, 1971). A participat şi la un şir de expoziţii ale artiştilor plastici din Moldova în străinătate: Moscova (Rusia, 1947, 1957, 1974), Bucureşti şi Iaşi (România, 1962), Ulan Bator (Mongolia, 1968), Varşovia (Polonia, 1974), Tomsk (Rusia, 1975), Plovdiv (Bulgaria, 1976), Budapesta (Ungaria, 1977), Erevan (Armenia, 1977), Leipzig (Germania, 1978), Sofia (Bulgaria, 1987).

În anul 2000 a avut loc expoziţia de sculptură *Lazăr Dubinovschi - 90 de ani* în incinta Muzeului Naţional de Arte Plastice, la Chişinău.

În anul 1979 a donat 13 sculpturi Muzeului de istorie şi etnografie din Făleşti. Muzeul Naţional de Artă al Republicii Moldova, Galeriile Tretiakov din Moscova, Muzeul de Stat din Sankt Petresburg şi alte galerii de artă deţin în colecţiile lor lucrări ale artistului.

Premii şi distincţii: membru corespondent al Academiei de Arte Plastice din Sankt Petersburg (1957) şi membru de onoare al Uniunii Artiştilor Plastici din România (1961); laureat al Premiului de Stat al RSSM (1970); Ordinul *Drapelul Roşu de Muncă* (1948), Ordinul *V. Lenin* (1960) şi Ordinul *Revoluţia din Octombrie* (1980).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Bobâna, Gheorghe. Dubinovschi, Lazăr / Gheorghe Bobână, Lidia Troianowski // Bobâna, Gheorghe. Prezenţe basarabene în spiritualitatea românească: Dicţ. encicl. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 122.

Bulat, Vladimir. Lazăr Dubinovsci / Vladimir Bulat. – Chişinău:ARC, 2004. – 68 p.

Colesnic, Iurie. Dubinovschi, Lazăr / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Colegiul Republican de Arte Plastic „Al. Plămădeală". – Chişinău, 2008. – P. 85-86.

Dubinovschi, Lazăr // Chişinău: Encicl. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 197.

*Dubinovschi, Lazăr // Literatura şi arta Moldovei: Encicl. vol. 1. – Chişinău, 1985. – P. 202.

Dubinovschi, Lazăr // Localităţile Republicii Moldova: Itinerar doc.

– publ.-il. vol. 6. – Chişinău, 2001. – P. 45.

Marian, Ana. Lazăr Dubinovschi / Ana Marian // Marian, Ana. Sculptura din Republica Moldova: sec. XX. – Chişinău: Universul, 2007. – P. 117-118.

Stavilă, Tudor. Lazăr Dubinovschi / Tudor Stavilă // Stavilă, Tudor. Arta plastică modernă din Basarabia. – Chişinău: Ştiinţa, 2000. – P. 142.

Şpitalnic, S. Lazăr Dubinovschi / S. Şpitalnic // Şpitalnic, S. Evreii în literatura, arta şi ştiinţa Moldovei. – Chişinău, 1995. – P. 122.

***

Bulat, Vlad. [Lazăr] Dubinovschi [1910-1982] în luptă cu excesele „noii puteri estetice" / Vlad Bulat // Contrafort. – 1997. – Nr. 12. – P. 21.

Eremia, Anatol. Nume comemorative: [Restabilirea onomasticii naţionale] / Anatol Eremia // Ţara. – 2000. – 22 febr. – P. 6.

Harul artistic este preţuit peste ani şi decenii: [expoziţia sculptorului Lazăr Dubinovschi (1910-1982) şi a pictoriţei Ana Baranovici] // Mesagerul. – 2000. – 18 noiemb. – P. 4.

Negriş, Alexandru. Lazăr Dubinovschi: [ilustru artist plastic, sculptor (1910-1982)] / Alexandru Negriş // Capitala. – 1999. – 14 aug. – P. 9.

Popuşoi, Liliana. Creaţia regretatului sculptor Lazăr Dubinovschi a fost expusă alături de picturile Anei Baranovici [la Muzeul Naţional de Arte Plastice] / Liliana Popuşoi // Jurnalul Naţional. – 2000. – 18 noiemb. – P. 10.

Toma, Ludmila. Živoe dyhanie iskusstva / Ludmila Toma // Nezavisimaâ Moldova. – 2000. – 28 noiemb. – P. 3.

***

Lazăr Dubinovschi [Resursă electronică] // http://www.philatelia.net/classik/artists/Lazăr_Dubinovschi

Lazăr Dubinovschi [Resursă electronică] // http://wapedia.mobi/ro/Lazăr_Dubinovschi

Lazăr Dubidovsci [Resursă electronică] // http://ro.wikipedia.org/wiki/Lazăr_Dubinov-schi

T. N.

Teodor BUZU
1960

Pictor, grafician; conform propriei definiţii, „*artist plastic român din Basarabia, stabilit cu traiul şi creaţia în Cehia*"; potrivit statutului oficial din ţara de adopţie – *akademicky malíř* ("pictor licenţiat / profesionist").

S-a născut la 3 mai 1960, în com. Drăsliceni, jud. Chişinău, în familia numeroasă a ţăranilor gospodari Gheorghe şi Solomia Buzu. Face studii la Şcoala de pictură din Chişinău – actualul Liceul de arte plastice "Igor Vieru" (1970–1977), avându-i de mentori pe maeştrii Alexei Colâbneac şi Vasile Cojocaru. Licenţiat al Institutului (acum - Academia) de arte şi design din Harkov, Ucraina, sub îndrumarea prof. O. Veklenko (1980–1985)

În ultimul an de studii la Harkov se căsătoreşte cu o colegă de promoţie, Dagmar Hanušová din Cehia. Cum legislaţia Ceho-Slovaciei nu permitea ca cetăţenii ei să rămână cu traiul decât în ţări unde li se asigură locuinţă separată (apartament), iar Tudor Buzu putea să viseze doar la aşa ceva în următorii 10-15 ani, se vede nevoit să meargă în patria soţiei. Intervine însă "vigilenţa" specifică regimului bolşevic, care nu dorea să-şi risipească talentele în lume, şi pentru a zădărnici această plecare, T. Buzu este mobilizat în Armata sovietică. Abia peste doi ani, după ce-şi satisface stagiul militar, îşi poate reîntregi familia, stabilindu-se în or. Tabor din sud-estul Cehiei (regiunea istorică Boemia), unde se află până în prezent, cu soţia Dagmar şi cu cei doi fii: Aleš şi Daniel, ambii studenţi, ambii vorbitori şi de română.

De mai bine de un sfert de veac, T. Buzu activează cu un constant succes în domeniile: pictură de şevalet, artă monumentală, design grafic, grafică, ilustraţie. Concomitent, este cadru didactic, predând pictura în învăţământul artistic preuniversitar: la un liceu şi la o "şcoală populară" de artă, iniţiată de el, după modelul Universităţii Populare de la Vălenii de Munte a lui Nicolae Iorga, aceasta frapându-l prin spiritul ei liber şi ingenios de instruire.

Talentul artistic al lui Teodor Buzu a impresionat din start colegii de breaslă şi publicul iniţiat dintr-o ţară cu vechi şi puternice tradiţii artistice cum e Cehia. Rând pe rând, au fost remarcate şi elogiate caracteristicile de bază ale picturii sale: linia abstract-simbolistică, mesajul filozofic, cromatica vie, cu nuanţe violente, regizarea neobişnuită, originală a spaţiului etc. Mai puţini cehi (dar şi alţi occidentali) au putut intui tainica, mai greu sesizabila legătură a picturilor sale cu decorurile noastre tradiţionale, cu arta plastică românească, inclusiv în abordarea subiectelor, simbolurilor, dar şi a tehnicii picturale, a cromaticii ş.a.m.d. Dincolo de elemente ale esteticului rustic, inhalat în copilărie şi în adolescenţă, dincolo de seriozitatea şcolilor de pictură făcute la Chişinău, apoi la Harkov, mai e de evidenţiat simţirea sa aparte, o sensibilitate capabilă să absoarbă nu numai fenomenul figurativ, plastic – ce pare a fi pentru el unul nativ – dar şi poezia, muzica şi coregrafia populară românească, arhitectura naţională, în fine – splendoarea limbii materne, româneşti. Toate astea, T. Buzu le-a putut "ajusta" de minune la rigorile tehnicilor figurative cehe, alias occidentale, astfel devenind el, încă la pe la mijlocul anilor '90 ai secolului trecut, o prezenţă remarcabilă în pictura Cehiei, încât colegii de breaslă şi mai-marii plasticienilor de acolo au prins a-l recomanda cu dreptate, apoi şi cu plăcere la cele mai diferite expoziţii şi simpozioane de talie naţională, iar mai târziu şi internaţională. Este de menţionat şi uimitoarea asiduitate cu care îşi pune T. Buzu în

acţiune talentul, gândul, imaginaţia, fiind, cu certitudine, unul dintre cei mai productivi plasticieni ai generaţiei sale.

Prin aceasta se explică faptul că în nici 30 de ani T. Buzu a participat la peste 90 de expoziţii colective, având la activ şi peste 60 de expoziţii personale. Sunt nişte cifre impresionante, pe care numai le-ar putea visa numeroşi pictori, de real talent din Basarabia noastră cea uitată de Dumnezeu şi de lume! Cum, nu mai puţin impresionantă este şi geografia acestor participări ale creaţiilor lui T. Buzu la competiţii artistice din diferite ţări de pe glob: Austria, Slovacia, Germania, Italia, Franţa, Olanda, Croaţia, Slovenia, SUA, Orientul Mijlociu etc., etc. Desigur, cele mai multe expoziţii le-a avut în Cehia; ceva mai puţine - în România (inclusiv în edificiul Ambasadei Române la Praga) şi una singură – la Chişinău. A expus, de obicei, în săli prestigioase, cu un aflux impresionant de vizitatori şi admiratori ai artelor frumoase. Nu ne mai poate mira că multe lucrări de T. Buzu se află în colecţii particulare din Cehia, Slovacia, Ungaria, Germania, SUA, Austria, Danemarca, Suedia, Franţa, Australia, Republica Moldova, România, Dubai, Italia, Norvegia, Lituania, Rusia etc. Şi, desigur, în muzee sau galerii de artă din Slovacia (în mai multe săli), Ucraina, Maastricht – Olanda, Museo civico di grafica, Brunico, Italia; Muzeul Naţional de arte plastice, Chişinău; Muzeum Benešov, Cehia; Colecţia de arte a Ambasadei României la Praga; Palazo San Correr, Veneţia, Italia; Muzeul National din Dubai etc.

Ca orice artist împlinit chiar şi la această vârstă a primelor bilanţuri, are şi Teodor Buzu câteva realizări pe care le consideră de vârf: picturile murale, pe sticlă şi pe lemn din capela Reingers, Austria (2007-2008), pictura pe sticlă din Sala de căsătorii din or. Protivin (2009), pictura monumentală pentru liceul or. Pisek; pictura monumentală pentru Concernul chimic "Silon", Plana nad Luznici – toate trei în Cehia. În aceeaşi listă se înscriu şi câteva cicluri de ilustraţii: pentru revista *Steluţa* din Chişinău (dec. 1987; acum revista *Alunelul*); pentru revista *Transitions* din Praga; pentru cartea *Eminescu în cultura cehă* (Praga, 2000), pentru plachetele de versuri *Šeptání proti zlu* ("Decântece împotriva răului") şi *Nečo divokého* („Ceva miraculos") ale amicului său poetul Lumír Slabý (2004, 2006), *Balada Mioriţa în limba cehă* (2006)... Plus - ilustraţiile pentru câteva volume apărute la Chişinău: Mircea Vulcănescu. *Litanii pentru trei stări* (2004), Nicolae Iorga. *Cugetări* (2005), *Legenda Luceafărului* de Mihai Eminescu (2008), *Viaţa unei nopţi sau Totentanz* de Claudia Partole, *Nebănuita forţă a scenei* de Ninela Caranfil (2009).

La aceste frumoase împliniri am mai adăugă că Teodor Buzu se poate mândri, pe bună dreptate, că e un răsfăţat nu numai al cercurilor artistice din Cehia, România, Germania, Austria, Slovenia ci şi... al unor politicieni de vază, inclusiv: regele Mihai al României şi întreaga familie regală; primul preşedinte al Cehiei libere Vaclav Havel, actualul lider ceh Vaclav Klaus, apoi Ion Iliescu, Emil Constantinescu, Adrian Năstase, Traian Băsescu...

Despre creaţia, dar şi despre viaţa lui T. Buzu au scris foarte mult, numeroase reviste de specialitate de la Praga, Berlin, Bratislava, Viena, Bucureşti, Chişinău... Au fost realizate zeci de interviuri la posturi de radio şi TV, iar redutabilul om de arte Dan Grigorescu i-a consacrat lui Teodor Buzu, picturii sale, dar şi familiilor sale (şi cea de la Drăsliceni, şi cea de la Tabor) un tulburător film documentar, o peliculă de o rară fineţe şi adâncă pătrundere în desişurile artei moderne: *Ploaie de culori peste Tabor* (din ciclul „Spectacolul Lumii").

Este membru în: Uniunea internaţională a artiştilor plastici profesionişti (IAA AIAP UNESCO, Paris), Uniunea artiştilor plastici din Cehia, Asociaţia artiştilor plastici din Boemia de Sud, Grupul *Die Neuen Milben* (Austria), Uniunea Artistilor Plastici din Republica Moldova. Distincţii, premii: Cavaler al Ordinului Naţional al României „*Pentru Merit", în grad de Comandor* (2003); Premiul la Concursul internaţional de arte plastice, Passau, Germania (2003); Premiul expoziţiei internaţionale „United", Slovenia (2004); Premiul oraşului Tabor, Cehia (2004); Premiul „Intersalon", České Budějovice, Cehia (2004); Premiul „Excelenţa artistică", Dubai (2005); Premiul săptămânalului „Literatura şi arta" (2006, 2008); Diploma Salonului International de Carte, Chişinău (2009) – pentru ilustraţiile la cartea *Legenda Luceafărului* ş.a. Laureat al unor concursuri de arte plastice: Diploma "Fondazione Sinaide GHI", XII Edizione, Roma, Italia (1990); Diploma Freistadt, Austria (1991); Premiul II la Trienala de acuarelă, Lucenec, Slovacia (1992); Premiul III la Concursul pentru realizarea artistică a complexului arhitectural, Cehia (1999); Premiul I „*Design* & *technology*", Nagano, Japonia (pentru signe şi prezentarea grafică) etc.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Buzu, Teodor. „Aflându-mă în Cehia, fac mai multe pentru pământul meu...": (interviu) / Consemnare: Vasile Malaneţchi // Atelier. - 2000. - Nr. 1-2. - P. 27-34.

Buzu, Teodor. „Ne-a luminat viaţa prin scrierile sale...": [gânduri îndurerate la stingerea poetului Gr. Vieru] / Teodor Buzu // BiblioPolis. – 2009. – Nr. 1. – P. 120-121.

Buzu, Teodor. Sfatul păsărilor; Aşezarea pietrelor; Aspiraţie către sublim; Marină; Deltă; Lună; Scările speranţei; Ziua mult dorită; Trepte; Bună dimineaţa; Semn; Verticala roşie; Misterul nopţii; Cântec; Copac bătrân; Sonet: [reproduceri după picturi – ulei pe pânză, pictură pe mătase, acuarele] / Teodor Buzu // Limba Română. – 2009. – Nr. 9-10. – P. I-XVI (inserţiune).

Buzu, Teodor. Un popor cult trebuie să-şi păstreze rădăcinile: interviu / Teodor Buzu; consemnare de Alexandru Bantoş // Limba Română. – 2009. – Nr. 9-10. – P. 113-116. – (Dialogul artelor).

***

Balada „Mioriţa" în limba cehă = Balada „Mioriţa" v českých překladech / Asociaţia Cehia-România; pref.: prof. univ. dr. Libuše Valentová; trad. în cehă: Jiři Našinec, Jan Vladislav; il.: Teodor Buzu. – Praha: [S. n.], 2006. – 48 p.: il. – Ed. bilingvă, ceho-română.

Caranfil. Ninela. Nebănuita forţă a scenei / Ninela Caranfil; coord.: Vlad pohilă; il.: Teodor Buzu. – Chişinău: Ed. Prometeu, 2009. – 300 p.

Eminescu, Mihai. Legenda Luceafărului / Mihai Eminescu; ed. îngrijită de Horia Zava; il.: Teodor Buzu. – Chişinău: Ed. Gunivas, 2008. – 72 p.; il.

Iorga, Nicolae. Cugetări / Nicolae Iorga; proiect: Vasile Şoimaru; pref. Barbu Theodorescu; il.: Teodor Buzu. – Chişinău: Ed. Prometeu, 2005. – 322 p.

Mihai Eminescu în cultura cehă = Mihai Eminescu v české kultuře / Asociaţia Cehia-România; editori: Libuše Valentová, Jiři Našinec; trad. în cehă: Vilém Závada; il.: Teodor Buzu. – Praha: [S. n.], 2000. – 40 p.: il. – Ed. bilingvă, ceho-română.

Vulcănescu, Mircea. Litanii pentru trei stări: poezii, traduceri / Mircea Vulcănescu; proiect: Vasile Şoimaru; il.: Teodor Buzu. – Chişinău: Prometeu, 2004. – 176 p.

***

[Bantoş, Alexandru]. Teodor Buzu: [Fişă biogr.] / [Alexandru Bantoş] // Limba Română. – 2009. – Nr. 9-10. – P. 116.

Dabija, Nicolae. Arta ca viaţă [despre pictorul Teodor Buzu] / Nicolae Dabija // Lit. şi arta. – 1999. – 15 febr. – P. 1.

Dumbrăveanu, Luminiţa. Nu mor caii când vor câinii: [despre crezul şi creaţia lui Teodor Buzu] / Luminiţa Dumbrăveanu // Atelier. – 2000. – Nr. 1-2. – P. 35-38.

Nerodová, Stanislava. "Inima mea e acasă, dar vreau să mă integrez poporului ceh", declară pictorul român din Basarabia Teodor Buzu / Stanislava Nerodová; trad. din cehă: Vl. Pohilă // Glasul Naţiunii. – 1992. – 6 mart. – P. 8.

Partole, Claudia. Un pictor cu viza de reşedinţă pretutindeni: [Teodor Buzu] / Claudia Partole // Limba Română. – 2009. – Nr. 9-10. – P. 117-118.

Pohilă, Vlad. "De pe drumuri româneşti": [despre rădăcinile creaţiei artistice a lui T. Buzu] / Vlad Pohilă // Viaţa Basarabiei. – 2002. – Nr. 2. – P. 240.

Pohilă, Vlad. Respins de ai săi, apropiat de străini: [pictorul T. Buzu] / Vlad Pohilă // Glasul naţiunii. – 1993. – nr. 35 (Sept.). – P. 5.

Tudose, Corina. Sub lacrimi, licărea surâsul... : [despre pictura lui T. Buzu] / Corina Tudose // Limba Română. – 2009. – Nr. 9-10. – P. 119-120.

Vlad POHILĂ

Vito VOLTERRA
1860-1940

Matematician şi fizician italian, membru de onoare străin al Academiei Române.

S-a născut la 3 mai 1860, în or. Ancona. Se stinge din viaţă la 11 oct. 1940, la Roma.

Studii: Secţia de ştiinţe ale naturii la Universitatea din Florenţa, s-a transferat la Universitatea din Pisa (1878), apoi a studiat la şcoala Normală Superioară (1880), unde obţine teza de licenţă în fizică şi matematică.

A fost profesor la Catedra de Mecanică Raţională a Universităţii din Pisa (1883), apoi trece la cea din Torino (1892) şi din Roma (1931). A reorganizat *Societatea Italiană pentru Progresul Ştiinţelor*, împreună cu R. Pirotta şi A. Issel.

Introduce noţiunea de *funcţională* şi contribuie la analiza funcţionalei, precum şi a ecuaţiilor fizicii matematice, ecuaţiilor integrale şi integro-diferenţiale, ecuaţiilor variaţiilor, mecanicii raţionale, opticii. Contribuţii în biologia matematică. A elaborat teoria matematică a luptei pentru existenţă şi modele deterministe ale dinamicii populaţiilor şi sistemelor de populaţii biologice.

Lucrări de referinţă: *Leçons sur l'integration des équations aux dérivées partielles professées à Stockholm* (1906); *The Theory of Permutable Functions* (1915); *Saggiscientificy* (1920), *Theory of functionals and of integral and integro-differential equations; Calcul des variations* (1932). Printre numeroasele teorii ştiinţifice a publicat note biografice asupra matematicienilor italieni precum şi despre Traian Lalescu.

A scris o amplă monografie referitoare la viaţa şi activitatea lui *Henri Poincaré* (1914).

Membru şi preşedinte al Academiei *dei Lincei* şi membru asociat străin al Academiei de Ştiinţe Franceze. Membru de onoare al Academiei Române (1913).

BIBLIOGRAFIE:

Bobancu, Vasile. Volterra, Vito / Vasile Bobancu // Dicţionar de matematici generale. – Bucureşti, 1974. – P. 310.

Rusu, Dorina N. Volterra, Vito / Dorina N. Rusu // Rusu, Dorina N. Membrii Academiei Române: Dicţ. : 1866-2003. – Bucureşti: Ed. Encicl., 2003. – P. 888.

Volterra, Vito // Dicţionar de inventatori şi invenţii. – Bucureşti: Ed. Tehnică, 2001. – P. 927.

Volterra, Vito // Grand Larousse en 5 vol. vol. 5. – Paris, 1994. – P. 3205.

Volterra, Vito // Personalităţi ale ştiinţei: Mic dicţ. – Bucureşti, 1977. – P. 298-299.

***

Volterra, Vito [Resursă electronică] www. volterra uniroma2it/en/index. Html

Volterra, Vito [Resursă elctronică] www. wikipedia. Org/wiki/Vito-Volterra

Volterra, Vito [Resursă electronică] www. encyclopedia. Forlex.com/ Volterra+Vito

M. P.

Grigore STASIEV
1940

Biolog, profesor universitar, doctor habilitat.

S-a născut la 6 mai 1940, în or. Grigoriopol. Absolveşte Facultatea de Biologie şi Pedologie a Universităţii de Stat din Moldova (1965) şi Facultatea de Filozofie a Universităţii de Stat *T.G. Şevcenko* din Kiev (1989).

Activităţi profesionale: directorul Filialei Chişinău a Institutului

Central pentru deservire agrochimică (1978-1984); profesor la Catedra ştiinţe ale solului, geologie şi geografie a Universităţii de Stat din Moldova (1984). A predat discipline precum *Pedogeografia, Cartarea soluriulor*, *Ecologie*, *Geologie şi geomorfologie*, *Biogeochimie* ş. a.

Lucrări de referinţă: *Filosofskie osnovaniâ koncepcii edinogo počvoobrazovatel'nogo processa i social'no-političeskie usloviâ ee monopolizacii* (1990); *Logiko-filosofskij i psihologičeskij analiz teorii faktorov počvoobrazovaniâ* (1996); *Starea radioecologică a mediului Republicii Moldova* (1998); *Monitoringul ecopedologic* (1999). Este autorul brevetului de invenţie *Metoda obţinerii îngrăşămintelor din gazele fumigene ale centralelor electro-termice*.

Distins cu titlul *Om al mileniului doi*, conferit de Institutul American de Cercetări Biografice, membru al Academiei Internaţionale de Informatizare, al Academiei Internaţionale a Ştiinţelor Ecologice şi a Securităţii Vitale, al Academiei Naţionale de Ştiinţe Ecologice a Republicii Moldova, membru al Prezidiului Societăţii Naţionale a Moldovei în Ştiinţa Solului.

BIBLIOGRAFIE:

Stasiev, Griogore. Analiza filozofico-conceptuală a pedologiei ca ştiinţă fundamentală biosferologică / Grigore Stasiev. – Chişinău, 2006. – 310 p.

Stasiev, Grigore. Extractul apos: Ghid metodic pentru studenţii cu specialitatea ştiinţe ale solului şi ecologie / Grigore Stasiev, Zinaida Roşca. – Chişinău, 2002. – 38 p.

***

Rusnac, Gheorghe. Stasiev, Grigore / Gheorghe Rusnac, Valeriu Cozma // Rusnac, Gheorghe. Profesorii Universităţii de Stat din Moldova: Dicţ. ist.- biogr.: 1946-2001. – Chişinău: USM, 2001. – P. 187-188.

***

Stasiev, Grigore [Resursă electronică] www.moldova-suverană.md/index.php?subaction

M. P.

Teodor FURDUI
1935

Specialist în fiziologia omului şi a animalelor, endocrinologiei, patofiziologiei şi psihofiziologiei.

S-a născut la 9 mai 1935, în s. Dumitreni, r-nul Floreşti.

Studii: absolvent al Universităţii de Stat din Moldova, Facultatea de Biologie (1959).

Activităţi profesionale: cercetător ştiinţific în Laboratorul de fiziologie şi biochimie al Institutului de Zoologie al AŞM (1960-1967). A fost director-adjunct pentru probleme de ştiinţă al Institutului de Zoologie (1971-1972); director al Institutului de Zoologie şi fiziologie (1972-1991). Academician-coordonator al secţiei de ştiinţe biologice şi chimice (2000-2001); vicepreşedinte al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (din 2004 până în prezent).

Elaborează un model patogenetic experimental al tirotoxicozei neurogene, descifrează mecanismele fiziologice ale stresului acut şi adaptării; a elaborat metode de profilaxie şi atenuare ale stresului excesiv şi consecinţele lui. A fondat un domeniu nou în biomedicină – *sanocreatologia,* al cărui scop este elaborarea teoriei şi practicii creării şi menţinerii dirijate a sănătăţii omului. În baza acupuncturii tradiţionale şi sanocreatologice, a fost fondată o direcţie nouă - *acupunctura sanocreatologică*. Interesele ştiinţifice se extind şi în psihologie, patologie, fiziologia etativă.

A publicat 450 de lucrări ştiinţifice, inclusiv 12 monografii de valoare ştiinţifică în context universal. Este iniţiatorul şi organizatorul a cinci simpozioane unionale consacrate problemei stresului, adaptării şi dereglărilor funcţionale, a două simpozioane internaţionale şi al congresului al XV-lea al Societăţii Unionale de Fiziologie *I.P. Pavlov*, a şase congrese ale fiziologilor din Moldova. Este preşedinte al Consiliului Ştiinţific specializat pentru conferirea gradelor ştiinţifice de doctor şi doctor habilitat la specialitatea *Fiziologia omului şi animalelor*. Redactor-şef al serialului *Stresul, adaptarea şi dereglările funcţionale*, redactor-şef al Buletinului Academiei de Ştiinţe a Moldovei - *Ştiinţele vieţii.*

Este membru al Academiei Internaţionale de Ştiinţe din New York, al Academiei Internaţionale de Ştiinţe Energoinformative, al Academiei Ecologice Române, membru de onoare al Societăţii Fiziologilor din Rusia, vicepreşedinte al Societăţii Fiziologilor din ţările CSI. *Doctor Honoris Causa* al Universităţii de Stat din Tiraspol cu sediul la Chişinău, doctor habilitat în ştiinţe biologice (1998), profesor universitar (1989), Om Emerit în ştiinţe biologice şi chimice (1995), membru titular al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1992), Ordinul *Gloria Muncii* (1996).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2005*. – Chişinău, 2004. – P. 124-125.

BIBLIOGRAFIE:

Furdui, Teodor. Èlektrofiziologičeskie i biohimičeskie harakteristiki nejronov i âder mozga: [sb. st.] / Teodor Furdui. – Chişinău: Ştiinţa, 1975. – 211 p.

Furdui, Teodor. Stress i zdorov'e detej i podrostkov / Teodor Furdui, N. Erenkova, G. Vudu. – Chişinău: Ştiinţa, 1994. – 280 p.

***

Furdui, Teodor. Realizări şi probleme în domeniul fiziologiei omului şi animalelor la Academia de Ştiinţe a Republicii Moldova / Teodor Furdui, Lora Moşanu, Ana Sârbu, Nina Varmari // Bul. Acad. de Ştiinţe a Rep. Moldova. Ştiinţe biologice şi chimice. – 1996. – Nr. 3. – P. 56-63.

Furdui, Teodor. Institutul de Fiziologie şi Sanocreatologie / Teodor Furdui // Bul. Acad. de Ştiinţe a Rep. Moldova. Ştiinţe biologice, chimice şi agricole. – 2002. – Nr. 2 (287). – P. 121-123.

Furdui, Teodor. Cuvânt de deschidere la sesiunea ştiinţifică. Tehnologii avansate în agricultură şi protecţia mediului înconjurător 27 noiembrie 2003 / Teodor Furdui // Bul. Acad. de Ştiinţe a Moldovei. Ştiinţe biologice, chimice şi agricole. – 2004. – Nr. 1 (292). – P. 4-6.

Furdui, Teodor. Problemele actuale ale geneticii plantelor, ameliorării, producerii seminţelor şi a materialului săditor ce stau în faţa savanţilor: Cuv. de deschidere / Teodor Furdui // Bul. Acad. de Ştiinţe a Moldovei. Ser. ştiinţe biologice, chimice şi agricole. – 2002. – Nr. 3. – P. 3-9.

***

Furdui, F. I. Osnovnye postulaty sanokreatologičeskoj akupunktury / F. I. Furdui, V. N. Lacusta, L. F. Vidu // Bul. Asociaţiei de Medicină Tradiţională din Rep. Moldova. – 2002. – Nr. 6. – P. 15-19.

Furdui, F. I. Patriarhu parazitologii, akademiku A. A. Spasskomu – 85 let / F. I. Furdui, I. C. Toderaş // Bul. Acad. de Ştiinţe a Moldovei. Ştiinţe biologice, chimice, agricole. – 2002. – Nr. 4 (289). – P. 136-137.

***

Furdui, Teodor // Enciclopedia marilor personalităţi din istoria, ştiinţa şi cultura românească de-a lungul timpului şi de pretutindeni. vol. 4: Contemporanii (A-I). – Bucureşti, 2003. – P. 420-421.

Furdui, Teodor // Localităţile Republicii Moldova. vol. 6. (Dre-G). – Chişinău, 2006. – P. 118.

Furdui, Teodor // Membrii Academiei de Ştiinţe a Moldovei: Dicţ: 1961-2006. – Chişinău: Ştiinţa, 2006. – P. 64-66.

***

Furdui, Teodor [Resursă electro-nică //[www.mediu.gov.md/file/publicati/-/05/2-39-40.pdf.

Furdui, Teodor [Resursă electronică//[www.asm.md?go-sectii18control/

Furdui, Teodor [Resursă electronică//[www.acad.moldnet.md?go-activitatea

M. P.

Elfrida COROLIOV
1935

Teatrolog, doctor în studiul artelor, conferenţiar.

S-a născut la 12 mai 1935, în or. Gorki, azi Nijni Novgorod, Rusia.

Studii: Şcoala de Coregrafie de pe lângă Teatrul de Operă şi Balet din Gorki (1947-1952); Institutul de Limbi străine din Gorki (1958).

Activează la Teatrul de Operă şi Balet din Chişinău (1963); colaborator ştiinţific la Secţia de etnografie şi studiere a artelor din cadrul Academiei de Ştiinţe a RSSM (astăzi Institutul Patrimoniului Cultural al AŞM), şef al Sectorului de arte plastice din cadrul Academiei de Ştiinţe din Moldova.

Publică lucrări precum *Horeografičeskoe iskusstvo Moldavii* (Chişinău, 1970); *Rannie formy tanca* (Chişinău, 1977); *Teatrul de balet moldovenesc* (Chişinău, 1990).

Participă la numeroase conferinţe internaţionale din Moscova, Minsk, Atena ş.a.

Colaborează cu Aurelian Dănilă la realizarea unei lucrări mai ample, o carte-album intitulată *Teatrul Naţional de Operă şi Balet: 50 ani* (2007). Contribuie cu studii la Teatrul *Satiricus*, la premiera *Bondul de aur*, cu articolul *Care-s sălbaticii*, premiera *Caligula* de Josef Toman (2005).

Doctor în studiul artelor (1965), *Om Emerit în Artă* din Republica Moldova (1995), membră a Uniunii Teatrale din Moldova.

BIBLIOGRAFIE:

Coroliov, Elfrida. În loc de introducere = Vmesto predisloviâ = En guise d'introduction / Elfrida Coroliov // Dănilă, Aurelian. Opera basarabeană. – Chişinău: Ed. Encicl. „Gh. Asachi", 1995. – P. 9-12.

Dănilă, Aurelian. Teatrul Naţional de Operă şi Balet: 50 ani / Aurelian Dănilă, Elfrida Coroliov. – Chişinău: Museum, 2000. – P. 78-79.

***

Coroliov, Elfrida // Femei din Moldova: Encicl. – Chişinău: Museum, 2000. – P. 78-79.

*Coroliov, Elfrida // Literatura şi arta Moldovei: Encicl. vol. 1. – Chişinău, 1985. – P. 329.

***

Coroliov, Elfrida [Resursă electronică]www.satiricus.md/gold-ro/185575

M. P.

Dorothy Crowfoot HODGKIN
1910-1994

Chimistă engleză, cercetătoare, profesor universitar, membră a Academiei Americane de Arte şi Ştiinţe din Boston, laureată a Premiului Nobel pentru chimie.

S-a născut la 12 mai 1910, la Cairo, Egipt, într-o familie cu mari pasiuni pentru arheologie şi botanică. A decedat la 29 iul. 1994, la Shipston-on-Stour, Anglia. Interesul pentru chimie şi cristale a apărut la vârsta de 10 ani, în Sudan. Majoritatea copilăriei şi-a petrecut-o în Norfolk, unde alături de o altă colegă, a profitat de privilegiul de a studia chimia, când numai băieţii puteau face acest lucru. A călătorit mult ajutându-şi părinţii la săpături arheologice în Sudan şi Egipt.

După absolvirea şcolii urmează studiile în domeniul chimiei la Colegiul Somerville şi la Universitatea Oxford (1928-1932). În primul an de studii a combinat cele două pasiuni ale vieţii sale, chimia şi arheologia, studiind structura mozaicului de sticlă din Jarash, Iordania, la descoperirea

căruia lucrau părinţii săi. A studiat şi la Universitatea Cambridge, unde, în urma frecventării unui curs special de cristalografie, devine conştientă de capacitatea metodei de determinare a structurii proteinelor.

Este cercetătoare la Colegiul Somerville, Oxford (1936-1977); profesor universitar (1946). A fost profesoară la Universitatea din Londra. A ajutat la fondarea Uniunii Internaţionale de Cristalografie (1946). Este profesoară la Societatea Regală din Marea Britanie (1960).

Cercetări în domeniul chimiei biologice şi al analizei cristalografice. Efectuează cercetări asupra multor substanţe biologic-active, stabilindu-le structura chimică. A determinat stuctura colesterolului (1937). Biochimista britanică este prima care apelează la ajutorul unui calculator pentru a descoperi cu ajutorul razelor X strucutra unui compus organic, în cazul ei penicilina (1945) şi a vitaminei B12 (1954).

Alături de colaboratorii săi a perfecţionat tehnica de-a lungul anilor şi a reuşit să obţină ceea ce ea a numit cea mai mare realizare a sa: descoperirea structurii insulinei (1968).

În anii ce au urmat descoperirii a lucrat cu diverse laboratoare de cercetare a insulinei. A călătorit mult ţinând prelegeri despre insulină şi rolul ei în diabetul zaharat. Pasionată de chimie într-o societate care nu încuraja prea mult interesul femeilor în ştiinţă, Dorothy Hodgkin a avut parte de merite şi recunoaştere a cercetărilor sale încă din timpul vieţii. Devine membru al Academiei Americane de Arte şi Ştiinţe din Boston (1958). A primit Ordinul de Merit din partea monarhului Marii Britanii şi a devenit membru al Societăţii Regale din Anglia. A ocupat postul de cancelar al Universităţii din Bristol timp de 18 ani (1970-1988). Premiul Nobel pentru chimie (1964) pentru determinarea, cu ajutorul cristalografiei cu raze X, a structurii unor importante substanţe biochimice. Premiul i-a fost înmânat de regele Suediei, Gustav VI Adolf.

BIBLIOGARFIE:

Hodkgin, Dorothy Crowfoot // Dicţionar enciclopedic ilustrat Junior: Nume proprii. – Chişinău: Cartier, 2004. – P. 639.

Hodgkin, Dorothy Crowfoot // Dicţionar inventator şi invenţii. – Bucureşti: Ed. Tehnică, 2001. – P. 510.

Hodgkin, Dorothy Crowfoot // Personalităţi ale ştiinţei: Mic dicţ. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1977. – P. 145.

Ifrim, Savel. Hodgking, Dorothy Crowfoot / Savel Ifrim // Ifrim, Savel. Dicţionar de chimie. – Iaşi: Performatica, 2004. – P. 265.

Ochoa, George. Dorothy Crowfoot Hodgkin / George Ochoa, Melinda Corey // Ochoa, George. Ghidul cronologic al ştiinţei. – Bucureşti: ALL Educational, 2000. – P. 304.

***

Hodgkin, Dorothy Crowfoot // Axis: L'univers documantaire Hachette: Dictionnaire encyclopédique. vol. 3. – Paris, 1993. – P. 1480.

Hodgkin, Dorothy Crowfoot // Dictionnaire universel alphabébetique et analogique des noms propres. vol. 3. – Paris, 1988. – P. 1456.

Hodgkin, Dorothy Crowfoot // The Encyclopedia Americana. vol. 14. – Danbury, 1994. – P. 274.

Hodgkin, Dorothy Crowfoot // The New Encyclopedia Britannica. vol. 5. – Chicago, 1993. – P. 963.

***

Dorothy Crowfoot Hodgkin [Resursă electronică] // http://zoom.jurnalul.ro/stire-zoom-pe-nobel/dorothy-crowfoot-hodgkin-310343.html

M. Ş.

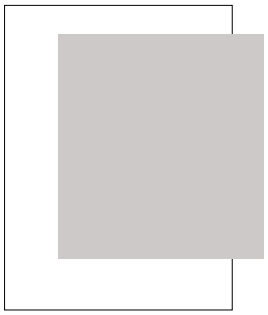

Constantin VIZIR
1930-1988

Pianist şi acordeonist.

S-a născut la 14 mai 1930, la Bucureşti. Se stinge din viaţă la 1 oct. 1988, la Chişinău. Autodidact. Activităţi profesionale: pianist şi acordeonist la Radio Chişinău (1964-1972), acordeonist şi pianist în Orchestra de muzică populară *Fluieraş* (1972-1974).

Colaborează cu A. Valdaev, N. Radu, N. Bătrânu, S. Lunchevici, P. Zaharia, A. Botoşanu, Gh. Eşanu, T. Ciobanu, V. Duda etc.

Laureat al Festivalului mondial al tineretului şi studenţilor (Bucureşti, 1953).

***

Buzilă, Serafim. Vizir, Constantin / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreţilor din Moldova. – Chişinău: Museum, 1999. – P. 462-463.

Buzilă, Serafim. Vizir, Constantin / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Interpreţi din Moldova: Lexicon enciclop.: 1460-1906. – Chişinău: ARC, 1996. – P. 447-448.

Valeriu NEGRUŢA
1940

Violonist.

S-a născut la 16 mai 1940, în or. Odesa.

Studii: Conseravtorul *G. Musicescu* din Chişinău (1958-1963).

Violonist în Orchestra Radioteleviziunii din Chişinău (1965-1973), violonist în orchestra de muzică populară *Fluieraş* (1970-1975); dirijor al Orchestrei de muzică populară *Ciocârlia* (1975-1981). A fost director artistic şi dirijor al Ansamblului de muzică populară *Mugurel* (1965-1970), (1981-1985); profesor la Şcoala de arte *A. Stârcea* din Chişinău (1987-1991). Începând cu anul 1991, este violonist la Paris.

Colaborează cu T. Ciobanu, Z. Julea, L. Kiselev, E. Lica, M. Drăgan, N. Sulac etc.

Lansează lucrările muzicale: *Cântec de nuntă*, *De trei ori pe săp-*

tămână, *Eşti Moldovă*, *casă mare*, *Stejărel cu frunză deasă*.

A înregistrat la Radio Chişinău piesele lui B. Ceaikovski, M. Skorik, S. Löbel, V. Zagorschi s. a.

Artist emerit din Republica Moldova (1974).

BIBLIOGRAFIE:

Buzilă, Serafim. Negruţa, Valeriu / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreţilor din Moldova. – Chişinău: ARC, 1999. – P. 319.

Buzilă, Serafim. Nrgruţa, Valeriu / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Interpreţi din Moldova: Lexicon enciclopedic: 1460-1960. – Chişinău: ARC, 1996. – P. 315-316.

Iuncu, R. Mugurel a înmugurit la 30 de ani: [referiri la Valeriu Negruţa] R. Iuncu // Flux săptămânal. – 1996. – 10 mai. – P. 10.

*Negruţa, Valeriu // Literatura şi arta Moldovei: Enciclopedie. vol. 2. – Chişinău, 1986. – P. 77.

M. P.

Nina ROJCOVSKAIA (ROMANENCO) 1940

Teatrolog şi critic de teatru.

S-a născut la 16 mai 1940, la Bucureşti. În 1963 a absolvit Universitatea de Stat din Moldova.

După terminarea studiilor a activat în calitate de redactor la Televiziunea Moldovenească. Între 1968 şi 1982 este colaborator ştiinţific la sectorul de teatru şi cinematografie al Secţiei de etnografie şi studiul artelor a Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Din 1982 se stabileşte la Moscova, unde lucrează la Uniunea Teatrală şi la Institutul de Arte (din 1989).

A cercetat primele manifestări ale teatrului cult din Moldova şi unele momente din istoria teatrului rus din Basarabia 1812-1907; în colaborare cu soţul, Oleg Feldman, a participat la pregătirea şi publicarea arhivei vestitului actor M. Şcepkin.

A publicat cronici, recenzii şi articole de critică teatrală, care mai apoi au fost incluse în culegerile *Teatru își aprinde luminile* (1976) şi *Actorul și spectatorul* (1981), ambele scrise în limba rusă în colaborare cu V. Rojcovski.

Alte publicaţii: M. S. Šepkin. *Žizn' i tvorčestvo* (2 vol., 1984); *Gore ot uma* (A. Griboedov pe scenă, 1988); materiale despre creaţia regizorului teatral V. E. Meierhold etc.

***

Movilă, Boris. Rojkovskaia, Nina / Boris Movilă // Movilă, Boris. – Chişinău: Museum, 2000. – P. 238.

*Rojcovskaia, Nina // Literatura şi arta Moldovei. – Chişinău, 1986. – P. 202.

Ilia MECINIKOV 1845-1916

Microbiolog, imunolog, anatomist şi zoolog rus, cu rădăcini evreieşti şi româno-greceşti, cunoscut pentru cercetări de pionierat în domeniul sistemului imunitar şi pentru descoperirea tratamentului holerei. Laureat al Premiului Nobel, membru de onoare străin al Academiei Române.

S-a născut la 16 mai 1845, în s. Ivanovka, lângă Harkov, Ucraina. Tatăl său, Ilia Ivanovici Mecinikov, era de provenienţă rusă, cu rădăcini moldoveneşti, şi de îndepărtată origine greacă. El a fost un urmaş a lui Iuri Milescu-Spafarii, care era nepot al cărturarului, diplomatului şi călătorului moldovean Nicolae Milescu Spătarul. Se stinge din viaţă la 16 iul. 1916, la Paris, Franţa.

Studii secundare şi universitare în ştiinţele naturii la Universitatea din Harkov (1864). Efectuează călătorii de studii în Germania, pe insula Helgoland (de la Marea Nordului), unde a studiat fauna marină, apoi la Academia din München. A mai studiat la Institutul de Biologie Marină de la Napoli, primind o bursă din partea Rusiei. Se întoarce în Rusia şi este numit doctor docent la Universitatea din Odesa, dar peste scurt timp se mută la Universitatea din St. Petersburg, susţinând şi teza de doctorat (1867). În 1870 revine la Odesa ca să preia funcţia de profesor titular de zoologie şi anatomie comparată. În această perioadă a mai efectuat numeroase cercetări pe coastele atlantice şi mediteraneene (San Remo, La Spezzia, Saint-Vaast, Madera). Pe când se afla în Germania, a studiat înmulţirea sexuată şi asexuată a parazitului broaştei *Ascaris nigrovenosa*. În 1882, renunţă la funcţia sa de la Universitatea din Odesa şi pune bazele unui laborator din Messina pentru a studia embriologia comparată, unde a descoperit fagocitoza în urma experienţelor efectuate pe larvele stelelor de mare. Stabilindu-se în Franţa, este numit director al Serviciului de microbiologie morfologică din cadrul Institutului *Pasteur* din Paris, principalele sale cercetări vizând aceeaşi teorie a fagocitozei, problema imunităţii, bolile infecţioase şi microbismul intestinal.

A fost subdirector al Institutului *Pasteur*. A făcut parte din redacţia *Analelor* Institutului cu acelaşi nume (din 1890). Sub îndrumarea sa directă au lucrat la Institutul *Pasteur* din Paris savanţii români I. Cantacuzino - împreună prefaţând lucrarea *Appareils et fonctions phagocytaires dans le règne animal*, C. Levaditi şi A. Slătineanu.

Emite ipoteza după care organismele pluricelulare provin dintr-o formă primitivă, *Parenchimelo*, înzestrată cu proprietăţi de

digestie intracelulară. A studiat boli precum antraxul, tuberculoza, holera (vibrio *mechinikovi,* un organism care produce holera şi care a primit numele său, fiind folosit pentru a produce vaccinul antiholeric). Mecinikov a descoperit în felul acesta mecanismul imunităţii contra bacteriilor şi rolul globulelor albe (fagocitoza), astfel încât reuşeşte să trateze şi să combată holera, iar mai târziu difteria, erizipelul şi tetanosul.

S-a ocupat de problemele bătrâneţii şi ale morţii. Elaborează o teorie conform căreia îmbătrânirea este cauzată de o bactrerie toxică aflată în flora intestinală, propunând folosirea alimentelor bogate în bacterii lactice ca antidot împotriva acesteia.

Lucrări de referinţă: *Embriologie de Nebalia* (1869), *La phagocytose musculaire* (1892); *Recherches sur le choléra et les vibrions* (1893); *Études sur la nature de l'homme* (1904); *Sur la prophylaxie de la syphilis* (1907); *Quelques remarques sur le lait aigri* (1908); *Études sur la flore intestinale* (1913).

Membru străin al Academiei de Ştiinţe din Franţa, laureat al Premiului Nobel pentru fiziologie şi medicină (1908). În 1919, la Moscova a fost fondat *Institutul Mecinikov*, pentru cercetarea maladiilor infecţioase.

BIBLIOGRAFIE:

Mecinikov, Ilia. Opere alese de biologie / Ilia Mecinikov. – Bucureşti, 1953. – 959 p.

***

Mecinikov, Ilia // Dicţionar enciclopedic ilustrat Junior: Nume proprii. – Chişinău: Cartier, 2004. – P. 945.

Mecinikov, Ilia // Dicţionar enciclopedic român. vol. 3. – Bucureşti, 1965. – P. 305.

Mecinikov, Ilia // Şăineanu, Lazăr. Dicţionar universal al limbii române. vol. 2. – Iaşi: Mydo Center, 1997. – P. 525.

Mecinikov, Ilia // Personalităţi ale ştiinţei: Mic dicţ. – Bucureşti: Ed. Politică, 1965. – P. 305.

***

Mecinikov, Ilia // Encyclopedia Britannica. vol. 15. – London, 1956. – P. 169.

***

Colesnic, Iurie. Ne-am putea mândri şi noi cu un Premiu Nobel: Ilia Mecinikov-biolog / Iuri Colesnic // Moldova. – 2005. – Nr. 1-2. – P. 20.

Sappa, N. Urmaşul lui Milescu Spătarul acad. I. I. Mecinikov, laureat al Premiului Nobel / N. Sappa // Chişinău. Gazeta de seară. – 1989. – 18 febr. – P. 4.

Rusu, Dorina N. Mecinikov, Ilia Ilici / Dorina N. Rusu // Rusu, Dorina N. Membrii Academiei Române: 1866-2003: Dicţ. – Bucureşti: Ed. Acad. Române, 2003. – P. 523.

***

Mecinikov, Ilia [Resursă electronică] www.biografifamouswhy.ro/ilia-ilici-mecinikov

Mecinikov, Ilia [Resursă electronică]//www.famouswhy.ro/Tags+Ilici+Mecinikov

Mecinikov, Ilia [Resursă electronică]//www.wikipedia.org/wiki/Ilia-Ilici-Mecinikov

Mecinikov, Ilia [Resursă electronică] //www.sfatul-medicului.ro/../iaurtul-1531

M. P.

Jean-Baptiste Joseph FOURIER 1768-1830

Matematician şi fizician francez. Descoperitor al seriilor trigonometrice ce-i poartă numele.

S-a născut la 21 mart. 1768, în Auxerre, Yonne, Franţa, în familia unui croitor. Rămâne orfan la vârsta de opt ani, fiind educat la şcoala militară din Auxerre, unde mai târziu este profesor de matematică (1784). Se stinge din viaţă la 16 mai 1830, la Paris, Franţa.

Absolveşte Şcoala Normală Superioară din Paris, a făcut parte din corpul profesoral al Şcolii Politehnice (1795). Participă la campania din Egipt a lui Bonaparte, devenind secretarul Institutului din Egipt, contribuind astfel cu lucrări ştiinţifice în matematică (1798).

A fost prefect de Isère, cariera sa politică încheindu-se după căderea Imperiului.

Elaborează lucrări în domeniile algebrei, calculul diferenţial şi integral, fizicii matematice. Aduce contribuţii în special la cercetarea teoriei analitice a căldurii. Aceste studii l-au condus la descoperirea *seriilor trigonometrice Fourier*. Seriile obţinute sunt obligatoriu convergente, le utilizează pentru rezolvarea ecuaţiilor cu derivate parţiale. Câţiva ani mai târziu Lyeune-Dirichlet a dat primul ansamblu de condiţii pe care trebuie să le satisfacă o funcţie pentru a putea fi dezvoltată în serie Fourier convergentă. Ceea ce ţine de *Transformata Fourier* aceasta are capacitatea de a reorganiza informaţia după frecvenţe (temporale, spaţiale sau de alt fel) este extrem de utilă în preluarea semnalelor de diverse tipuri, la înţelegerile proprietăţilor unui nimăr mai mare de sisteme fizice, la rezolvarea unor ecuaţii şi în alte domenii ştiinţifice teoretice şi aplicate.

Lucrări de referinţă: *Théorie analytique de la chaleur* (1822); *Analyse des équations déterminées* (1831), aceasta din urmă fiind editată mai târziu de Claude-Louis Navier. Alte lucrări: *Leçons sur les séies trigonométriques* (1906), *The theory of permutable functions* (1912), *Leçons sur les équations intégrales et les équations intégro-différentielles* (1913), *Sur les Distorsions des corps élastiques* (1960), *Theory of functionals and integral and integro-differential equations* (1930).

Membru al Academiei Franceze de Ştiinţe (1817) şi secretar permanent al ei (1822).

BIBLIOGRAFIE:

Bobencu, Vasile. Fourier, Jean-Baptiste Joseph / Vasile Bobencu // Bobencu, Vasile. Dicţionar de matematici generale. – Bucureşti: Ed. Enciclop. Română, 1974. – P. 116.

Fourier, Jean-Baptiste Joseph // Dicţionar enciclopedic ilustrat Juni-

or: Nume proprii. – Chişinău: Cartier, 2004. – P. 511.
Fourier, Jean-Baptiste Joseph // Dicţionar enciclopedic român. vol. 2. – Bucureşti: Ed. Politică, 1964. – P. 451.
Fourier, Jean-Baptiste Joseph // Dicţionar de inventatori şi invenţii. – Bucureşti: Ed. Tehnică, 2001. – P. 418.
Fourier, Jean-Baptiste Joseph // Şăineanu, Lazăr. Dicţionar universal al limbii române. vol. 2. – Iaşi: Mydo Center, 1997. – P. 473.
***
Fourier, Jean-Baptiste Joseph // Encyclopedia Britannica. vol. 9. – London, 1956. – P. 564-565.

M. P.

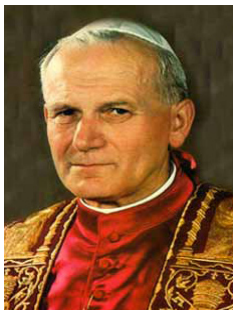

Papa IOAN PAUL AL II-lea
1920-2005

Papă al Bisericii Catolice, episcop al Romei şi suveran pontif al Vaticanului, de origine polonez. Militant pentru pace, dreptate şi echitate socială. Considerat una dintre cele mai de seamă personalităţi ale epocii.

Numele la naştere Karol Józef Wojtyła.

S-a născut la 18 mai 1920, la Wadowice, lângă Cracovia (Polonia), ca fiu al unui ofiţer în retragere. Se stinge din viaţă la 2 apr. 2005, în reşedinţa sa papală din Vatican.

A fost primul papă de altă origine decât cea italiană de la Papa Adrian al VI-lea, adică din 1522. Pontificatul său de 26 ani (16 oct. 1978 – 2 apr. 2005) este considerat al treilea ca lungime din istoria Bisericii Catolice, în urma Sfântului Petru (estimat între 34 şi 37 ani) şi a lui Pius al IX-lea (31 ani).

De la vârsta de 12 ani a rămas orfan. În tinereţe a fost interesat de filozofie, de poezie şi chiar de teatru; a lucrat ca bibliotecar, reuşind să înveţe mai multe limbi străine, inclusiv greaca şi latina.

După absolvirea liceului *Marcin Wadowita*, s-a înscris, în anul 1938, la cursurile Facultăţii de Litere şi Filozofie a Universităţii *Jagiellone* din Cracovia. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial şi al ocupaţiei naziste a Poloniei, Universitatea fiind închisă, iar cursurile suspendate (1939), a lucrat ca mesager, apoi ca muncitor într-un atelier de prelucrat pietre.

Din 1942 se înscrie la un seminar clandestin condus de Arhiepiscopul din Cracovia, Cardinalul Sapieha, devenind preot catolic la 1 noiemb. 1946. Îşi continuă studiile teologice la Universitatea Papală *Angelicum* a Vaticanului, unde îşi va da licenţa, apoi şi doctoratul în teologie (1948).

În 1953 i se încredinţează Catedra de teologie morală şi etică socială la Facultatea de Teologie din Cracovia, fiind apoi numit profesor de etică la Universitatea Catolică din Lublin (1954). În acest oraş fondează un Institut de Morală Creştină, a cărui direcţie o va deţine până în 1978.

În 1957 îşi ia al doilea doctorat, în filozofie, la Universitatea Catolică din Lublin. Un an mai târziu este numit epicop şi ajutor al Arhiepiscopului Baziak, fiind la doar 38 de ani cel mai tânăr episcop din Polonia. Participă în 1962 la cel de al Doilea Consiliu de la Vatican şi în dec. 1963 este numit Arhiepiscop de Cracovia, iar în iun. 1967 Papa Paul VI îl numeşte cardinal.

La 22 oct. 1978, după stingerea din viaţă a lui Papa Ioan Paul I, Karol Wojtyla a fost încoronat ca Suveran Pontif, cu numele Ioan Paul II. A fost primul Papă de origine slavă.

La începutul pontificatului lui Ioan-Paul al II-lea, Sfântul Scaun avea relaţii diplomatice cu 84 de state. Până în 2003, numărul lor era de 172 de state. A participat ca membru deplin sau ca observator în diverse organizaţii internaţionale şi regionale. A exprimat punctul de vedere catolic în toate marile foruri internaţionale; a promovat dialogul ecumenic şi interreligios.

S-a angajat personal în atenuarea sau rezolvarea unor probleme complexe ale păcii interne şi internaţionale: în Nigeria, în Chile, în Nicaragua, în Iugoslavia, în Orientul Apropiat, în Cuba, în Filipine. Cele mai multe din vizitele sale internaţionale au fost realizate în dublă calitate, de şef de Stat şi de şef al Bisericii Catolice. În anumite cazuri, s-a folosit de propria imagine, de prezenţa mediatică, indiferent de riscuri şi cu un realism dezarmant: *"Eu predic Evanghelia, nu Democraţia!"*.

Intervenţiile sale au constituit totdeauna un pericol pentru regimurile dictatoriale. A susţinut mişcările disidente din fostul bloc sovietic, în special sindicatul *Solidarność* din Polonia şi a avut astfel un rol hotărâtor în una dintre cele mai mari schimbări politice din istorie – căderea Cortinei de Fier în Europa de Est la sfârşitul anilor '80.

La 13 mai 1981, Ioan-Paul al II-lea a fost victima unui atentat la viaţa sa, comis de Mehmet Ali Agca, de origine turc. În 1984, înainte de vizita sa în Venezuela, poliţia politică din acea ţară a descoperit şi contracarat un complot de asasinare a Papei, pus la cale de o grupare extremistă. La 6 ian. 1995, Poliţia din Manila, Filipine, a dejucat Operaţiunea *Bojinka*, care era de fapt un plan pentru uciderea lui Ioan Paul al II-lea.

Doctor Honoris Causa al Universităţii *Spiru Haret* din Bucureşti (2004).

Succesor al său a fost declarat Joseph Ratzinger (Benedict al XVI-lea).

Cercetătorii polonezi au stabilit descendenţa valahă a Papei, demonstrând, că păstorii români din nord-vestul Transilvaniei şi Moldovei s-au stabilit în peste 500 de localităţi de pe teritoriul polonez, timp de trei secole, unde funcţionau legile valahe - *ius valachicum*. În unul dintre aceste sate, Czaniec, s-a născut pe la 1788, străbunicul Papei, Vartolomei Wojtyla. Numele Wojtyla este des întâlnit în documentele medievale şi provine din românescul Voitilă.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:
Ioan Paul al II-lea. Memorie şi identitate / Ioan Paul al II-lea. Bucureşti: Ed. Rao Books, 2005. – 192 p.
****Papa Ioan Paul al II-lea.** Cugetări / Ioan Paul al II-lea; trad. de Nicolae Mareş. – Bucureşti: Ed. Fundaţiei România de Mâine, 2003.
****Papa Ioan Paul al II-lea.** Sculaţi-vă, să mergem! / Ioan Paul al II-lea; trad. de Nicolae Mareş. – Bucureşti: Ed. Arhiepiscopiei Romano-Catolice, 2009.
Wojtyła, Karol. În faţa prăvăliei bijutierului: Meditaţii asupra tainelor căsătoriei care trec uneori în dramatism. – Chişinău: CEP "Chişinău-Prim", [2001]. – 62 p.
Wojtyła Karol. Miłość mi wszystko wyjaśniła: Wiersze i poematy / Karol Wojtyła. – Kraków: Wydawnictwo Literackie, 2003. – 52 p.
Wojtyła Karol. Poezje / Karol Wojtyła. – Kraków: Wydawnictwo Literackie, 1999. -- 299 p.
Wojtyła Karol. Stanisław / Karol Wojtyła. – Lublin: Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, 1987. – 27 p. : il.
****Wojtyła Karol.** Poeme / Karol Wojtyła; trad. de Nicolae Mareş. – Bucureşti: Ed. Diacon Coresi, 1992.
****Wojtyła Karol.** Poezii alese / Karol Wojtyła; trad. de Nicolae Mareş. – Bucureşti: Ginta Latină, 1999.
****Wojtyła Karol.** Iubirea totul mi-a explicat / Karol Wojtyła; trad. de Nicolae Mareş. – Chişinău: Prut Internaţional, 2004.

***

Papa Ioan Paul al II-lea. Dragi români / Papa Ioan Paul al II-lea // Curentul. – 1999. – 7 mai. – P. 18.

***

****Accattoli, Luigi.** Karol Wojtyla: Omul sfârşitului de mileniu / Luigi Accattoli. – Cluj: Casa de Ed. "Viaţa Creştină", 1999. – 200 p.
****Santini, Alceste.** Moştenirea papei Wojtyła / Alceste Santini. – Bucureşti: Aquila, 2009. – 192 p.
****Franco, Ranaldi.** Papa Ioan Paul al II-lea şi Jubileul Anului 2000 / Ranaldi Franco. – Bucureşti : Paralela 45, 1999. – 136 p.
****Mareş, Nicolae.** Ioan Paul al II-lea – Un Papă Sfânt / Nicolae Mareş. – Bucureşti: Curtea Veche, 2009. – 504 p.
****Mareş, Nicolae.** Ioan Paul al II-lea, Papă pentru mileniul al III-lea. – ed. a 2-a. – Cluj-Napoca: Hiperion, 2001. – 336 p.
****Papa Ioan Paul II şi România** / vol. întocmit de Ion Coja. – Bucureşti: Ed. Z, 1999. – 125 p.
****Receptarea Papei Ioan Paul al II-lea în România.** – Bucureşti: Colosseum, 2004.
Rostworowski, Tadeusz. Deschideţi porţile: Papa Ioan Paul al II-lea: Note biografice / Tadeusz Rostworowski, Christian Tamas. – Iaşi: Ars Longa, 1995. – 32 p.
Rostworowski, Tadeusz. Din gândirea filosofică a Papei Ioan Paul al II-lea: Problema gnoseologică în lucrarea „Persoana şi act" de Karol Wojtyla / Tadeusz Rostworowski. – Iaşi: Ars Longa, 1994. – 182 p.
****Raimond, Jean-Bernard**. Ioan-Paul II - Un Papă în inima Europei / Jean-Bernard Raimond. – Bucureşti: Prietenii Cărţii, 2000.
Rodzina Szkól im. Jana Pawla II. -- Kraków: Fama-Zbigniew Gumin'ski, [2006]. – 616 p. : il.
****Santini, Alceste.** Moştenirea papei Wojtyła / Alceste Santini. – Bucureşti: Aquila, 2009. – 192 p.
Solski Zbigniew, Władysław. Ikony krawedzi w dramatach Samuela Becketta, Karola Wojtyły i Martina Bubera / Władysław Solski Zbigniew**.** – Opole: Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, 2002. – 214 p. : il. – Bibliogr. : p. 201-208.
Trei zile dintr-un mileniu: 7-9 mai 1999: Vizita Papei Ioan Paul al II-lea în România = Trois jours d'un millénaire. – Bucureşti: Editura Fundaţiei Rompres, 1999. – 160 p.
****Weigel, George.** Martor al speranţei: Biografia Papei Ioan Paul al II-lea: 1920-2005 / George Weigel; trad. din engl. de Radu Vasile. – Târgu-Lăpuş: Galaxia Gutenburg, 2007. – 1131 p.
Rec. : Zub, Alexandru. Sub semnul speranţei: Ioan Paul II / Alexandru Zub // Convorbiri literare. – 2008. – Nr. 2. – P. 1.

***

Dragusin, Nicolae. Papa Ioan Paul al Doilea sau cum ideile pot fisura un sistem / Nicolae Dragusin // România liberă. – 2007. – 6 oct. ; [Resursă electronică] //http://www.romanialibera.ro/a107897/papa-ioan-paul-al-doilea-sau-cum-ideile-pot-fisura-un-sistem.html
In Memoriam – Papa Ioan Paul II (1920-2005) // Vatra. – 2005, – 3 apr. – P. 6-7.
Nedelcea, Tudor. Pentru unitatea lumii creştine : [originile româneşti ale lui Ioan Paul al II-lea / Tudor Nedelcea // Opinia naţională. – 2009. – 23 mart. – P. 4; [Resursă electronică] //http://www.opinianationala.ro/Arhiva/472.pdf.

V. M.

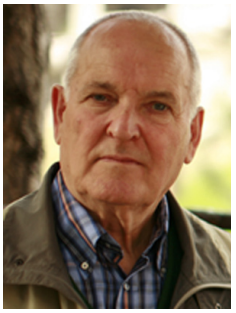

Nicolae COJOCARU
1935

Specialist în domeniul ştiinţelor sociale, doctor în filozofie, conferenţiar universitar.

S-a născut la 20 mai 1935, în s. Coşerniţa, com. Vascăuţi, pl. Floreşti, jud. Soroca (actualmente, r-nul Floreşti), fiind al zecelea copil şi mezinul în familia de ţărani mijlocaşi Trofim Cojocaru şi Maria (n. Stogu). Tatăl său, pentru că fusese primar în anii '30 ai sec. XX, când Basarabia era parte a României Mari, a fost condamnat de către regimul sovietic la opt ani de detenţie în lagăr. Numai agerimea de gospodar l-au salvat de Siberia şi pe el, şi pe membrii familiei sale.

N. Cojocaru face studii medii incomplete în satul natal, apoi termină, în 1953, Şcoala medie nr.1 din or. Soroca. În 1959 absolvă cu Diplomă cu menţiune secţia *Istorie* a Facultăţii de Istorie şi Filologie de la actuala Universitate de Stat din Moldova (USM), scriind teza de licenţă *Concepţiile social-politice şi istorice ale lui Nicolae Bălcescu*, eveniment care i-a influenţat puternic viaţa ulterioară. În anul şcolar 1953/54 a fost învăţător la clasele primare şi profesor de franceză la şcoala de şapte ani din s. Zagarancea, Ungheni. După facultate a lucrat un timp ca laborant la Catedra economie politică de la Universitate.

Cu acceptul prof. Pavel Al. Covcegov, este trimis la studii de doctorat, pentru un loc special,

acordat în premieră fostei RSSM, la Catedra materialism istoric (filozofie socială) a Facultăţii de Filozofie de la Universitatea *M. V. Lomonosov* din Moscova. În aceşti ani (1961-1964), l-a avut conducător ştiinţific pe Vladimir I. Razin (1922-2009), un specialist notoriu în domeniu şi cu care a menţinut mereu cele mai cordiale relaţii. Susţine, înainte de termenul prevăzut, doctoratul cu tema *Condiţiile participării maselor la administrarea societăţii*, în care, discret, pune la îndoială „rapiditatea" aşa-zisei dispariţii complete a statului, prezisă de Marx, Lenin şi apologeţii lor sovietici. În 1971 i s-a conferit gradul didactic *docent* (*conferenţiar*).

După absolvirea doctoranturii, revine la USM, la Catedra filozofie, unde era şef un om şi un specialist de excepţie, fost deţinut în lagărele din Ural, prof. Alexei V. Şceglov. N. Cojocaru este angajat din start ca lector superior – un caz rar pe atunci, pentru un tânăr ce nu provenea din rândurile nomenclaturiştilor. A predat studenţilor de la majoritatea facultăţilor USM cursul de filosofie, mai frecvent – partea a doua, numită materialismul istoric. E de menţionat că a ţinut prelegeri permanent în română. Împreună cu fosta-i colegă de promoţie, Aneta (n. Smolievschi), devenită şi ea conf. univ. dr. în filozofie, şi-au întemeiat o bună familie, educând împreună doi fii şi o fiică.

Din oct. 1981 a activat la AŞM, unde a predat filozofia, astfel ajutând mai multe sute de foşti aspiranţi / audienţi ai săi să-şi îmbogăţească cultura filozofică, inclusiv acea latură a ei care ţine de *metodologia cercetării ştiinţifice*. Pe parcursul anilor a ajutat mai multe persoane la redactarea tezelor de doctor şi chiar de doctor habilitat în filozofie şi în ştiinţe politice. După desfiinţarea, la finele lui 1993, a Catedrei filozofie de la AŞM, devine cercetător ştiinţific coordonator la fostul Institut de Filozofie, Sociologie şi Drept, de unde s-a şi concediat, în 2004. Însă, prin participarea la diverse foruri filozofice, precum şi graţie publicării unor articole în presa liberă de la noi, contribuie esenţial la dezbaterea multor probleme actuale din diverse domenii ale vieţii de azi din R. Moldova şi nu numai.

Aproape trei decenii din activitatea lui N. Cojocaru (mai mult de profesor, decât de cercetător ştiinţific), au decurs în condiţiile în care filozofia era una dintre cele mai importante slugi ideologice ale sistemului totalitar comunist şi, aidoma majorităţii colegilor săi de breaslă, nu a putut să nu plătească un tribut acelor vremuri. Nu a făcut însă niciodată excese, nu a jinduit posturi sau onoruri. Cercetările sale se referă la domenii ca: *esenţa administrării sociale*, îndeosebi, participarea maselor la efectuarea ei; *categoriile politice ale filozofiei sociale* (clase, stat, revoluţii etc.); *analiza schimbărilor în cunoaşterea realităţii sociale* (în obiectul şi subiectul ei, în metodele de cunoaştere şi utilizarea rezultatelor obţinute; această temă l-a preocupat şi ca obiect de cercetare în a doua disertaţie, de doctor habilitat, dar pe care, din raţiuni de ordin ideologic, a renunţat să o definitiveze); *analiza, în lumina teoriei sociale, a realităţilor din societatea post-comunistă* şi nu numai; *starea şi perspectivele filozofiei în R. Moldova* ş.a. Însă N. Cojocaru nu acceptă să fie numit *filozof*, ci doar *specialist în domeniul filozofiei*, altfel zis, *un promotor al filozofiilor* sau *al filozofării, formator al culturii filozofice şi propovăduitor al ei* printre oamenii Cetăţii. La realizarea acestor scopuri N. Cojocaru a contribuit şi prin participarea la traducerea, din rusă, a două manuale şi a unui dicţionar de filozofie, ceea ce a condus la sporirea extrem de puţinelor pe atunci posibilităţi de a citi, şi la est de Prut, ceva filozofie şi în română.

Odată cu p*erestroika*, promovată de M. Gorbaciov (în anii 1985-1991), N. Cojocaru a contribuit energic la propagarea ideilor noi, a necesităţii unor schimbări radicale, îndeosebi în domeniul relaţiilor interetnice. Astfel, la doar o săptămână de la apariţia proiectelor de legi cu privire la limba de stat şi la funcţionarea limbilor pe teritoriul fostei RSSM, a publicat în *Învăţământului public* un amplu comentariu critic: *Proiectul trebuie alcătuit din nou*, prin care s-a făcut util luptătorilor pentru această cauză, inclusiv pentru unii membri ai Comisiei de stat care a definitivat textul amintitelor legi. Mai apoi a formulat şi argumentat multiaspectual *concepţia acomodării alolingvilor din R. Moldova la mediul etnic autohton*, pe care o consideră *o condiţie sine qua non pentru realizarea unui model echitabil de conviețuire civilizată a populației de la noi*, formată din moldoveni / români – autohtoni şi majoritari, şi minoritari – locuitori de alte origini etnice.

A participat activ la înfiinţarea şi conducerea fostului *Partid Democrat din Moldova* (1992-94); a fost membru al grupului de iniţiativă pentru crearea *Congresului Intelectualităţii*, cu care, în 1994, a fuzionat PDM, aceasta contribuind, prin formarea PFD, la micşorarea gradului de fărâmiţare a forţelor Mişcării de Eliberare şi Renaştere Naţională. A fost de un real folos, pentru orientarea justă a multor dintre susţinătorii acelei Mişcări, amplul studiu al lui N. Cojocaru *Renaşterea naţională, suveranitatea şi independenţa,* publicat în cinci numere ale săptămânalului *Literatura şi arta* (mart. – mai 1993). Evocând unele teze din acel studiu, înflăcăratul patriot Gheorghe Ghimpu, în lucrarea *Conştiinţa naţională a românilor basarabeni*, avea să-l menţioneze pe N. Cojocaru printre promotorii contemporani neordinari ai românismului în R.Moldova.

După 2001, prin publicarea mai multor articole polemice şi de luminare a celor mulţi, contribuie la demascarea politicii antinaţionale a neocomuniştilor de la Chişinău, la reafirmarea în R. Moldova a forţelor democratice, a valorilor autentice – naţionale, europene şi general umane. Crezul ştiinţific elaborat de N. Cojocaru afirmă că *implicarea în contemporaneitate este un imperativ pentru filozofie*. Acest gând călăuzitor este prezent în majoritatea textelor pe care le-a scris şi tipărit, numărul lor fiind de circa 100 (inclusiv trei monografii, zeci de studii de specialitate, suporturi didactice, comuncări, articole publicistice), cele mai multe fiind publicate în română, iar unele – în rusă şi în engleză.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:
*__Cojocaru, Nicolae__. Clasele şi lupta de clasă, statul şi revoluţia / Nicolae Cojocaru. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1989. – 230 p.
__Cojocaru, Nicolae__. Problema adaptacii nerumynoâzyčnogo naselenia Respubliki Moldova k avtohtonnoj etničeskoj srede / Nicolae Cojocaru. - Chişinău: Ed. Tehnica-Info, 2004. – 136 p. – (În lb. rusă).
__Cojocaru, Nicolae__. Problema acomodării alolingvilor din Republica Moldova la mediul etnic autohton / Nicolae Cojocaru. – Chişinău: Ed. Tehnica-Info, 2006. – 144 p.
***
__Cojocaru, Nicolae__. Acomodarea la mediul etnic autohton şi optimizarea identificării / Nicolae Cojocaru // Sud- Est. – 1998. – Nr. 4. – P. 47-51; Lumina: revistă de lit., artă şi cultură [Novi Sad, Serbia]. – 2002. – Nr. 9-12. – P. 38-45.
__Cojocaru, Nicolae__. Alma Mater a majorităţii cadrelor filosofice din Republica Moldova / Nicolae Cojocaru // Dezvoltarea învăţământului filozofic universitar în Republica Moldova. – Chişinău: CEP USM, 2008. – P. 35-65.
__Cojocaru, Nicolae__. Alternativa salvatoare (Un punct de vedere: schimb de teritorii între R. Moldova şi Ucraina) / Nicolae Cojocaru // Timpul. – 2007. – 12 oct. – P. 7.
__Cojocaru, Nicolae__. Avem nevoie stringentă şi de cunoştinţe, şi de educaţie. / Nicolae Cojocaru // Dezvoltarea învăţământului filozofic universitar în R. Moldova. – Chişinău: CEP USM, 2008. – P. 65-71.
__Cojocaru, Nicolae__. Cântarea de osanale sau despre moravurile moldovenilor / Nicolae Cojocaru // Sfatul Ţării. – 1993. – 7 febr. 1993. – P. 4.
__Cojocaru, Nicolae__. Condiţiile politice şi spirituale ale proceselor tranziţionale în R. Moldova / Nicolae Cojocaru // Revistă de Filozofie şi Drept. – 2000. – Nr. 1. – P. 24-37.
__Cojocaru, Nicolae__. Cunoaşterea socială: revenire la firesc / Nicolae Cojocaru // Idei şi valori perene în ştiinţele socio-umane. – Iaşi, 1993. – P. 35-40.
__Cojocaru, Nicolae__. Denumirea limbii şi conceptul filozofic despre conştiinţa naţională / Nicolae Cojocaru // Mesagerul. – 1995. – 28 iulie. – P. 3.
__Cojocaru, Nicolae__. Educaţia moral-spirituală: să fie ea monopolul unei singure discipline şcolare? / Nicolae Cojocaru // Făclia. – 2001. - 28 febr,. 21, 28 mart.
__Cojocaru, Nicolae__. Europenizarea necesită şi cultură filozofică / Nicolae Cojocaru // Unificarea europeană: filozofie, politică, mentalitate. – Chişinău: [S.n.], 2003. – P. 123-126.
__Cojocaru, Nicolae__. Măduva spiritualităţii? Sau despre starea şi perspectivele filozofiei la noi / Nicolae Cojocaru // (rev.) File de filozofie. – 1996. – Nr. 1. – P. 17-22; Nr. 2-3. – P. 8-20; 1997. – Nr. 1-2. – P. 6-17.
__Cojocaru, Nicolae__. Necesitatea culturii filozofice / Nicolae Cojocaru // Lit. şi arta. – 2004. – 1 iul. – P. 7.
__Cojocaru, Nicolae__. Necesitatea, esenţa, nivelurile şi însemnătatea rezultatelor conştientizării adecvate a problematicii dezvoltării durabile / Nicolae Cojocaru // Revistă de Filozofie şi Drept. – 2004. – Nr.13. – P. 17-24.
*__Cojocaru, Nicolae__. Participarea maselor la conducerea societăţii ca problemă sociologică / Nicolae Cojocaru // Participarea maselor la conducerea societăţii: (culeg. de st. şi art.). – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1976. – P. 5-35.
__Cojocaru, Nicolae__. Pentru o integrare firească: [despre relaţiile speciale ce trebuie să existe între R. Moldova şi România] / Nicolae Cojocaru // Moldova suverană. – 1993. – 10 febr. – P. 4.
__Cojocaru, Nicolae__. Pocăirea nu e ceva amoral... / Nicolae Cojocaru // Lit. şi arta. – 2008. - 16, 30 oct.
__Cojocaru, Nicolae__. Prin conlucrare, să eficientizăm filozofarea / Nicolae Cojocaru // Lit. şi arta. – 2006. - 23 noiemb. – P. 5.
__Cojocaru, Nicolae__. Renaşterea naţională, suveranitatea şi independenţa în corelaţia lor / Nicolae Cojocaru // Revistă de Filozofie şi Drept. – 1996. – Nr. 2-3. – P. 15-20; 1997. – Nr.2-3. – P. 23-31.
__Cojocaru, Nicolae__. Renaşterea românilor de la Est de Prut în scara idealurilor naţionale / Nicolae Cojocaru // Congresul XVIII al Academiei Româno-Americane de Ştiinţe şi Arte "Moldova: deschideri ştiinţifice şi culturale spre Vest". Chişinău, 13-16 iul. 1993. – Chişinău: [S.n.], 1993. – P. 240-241.
__Cojocaru, Nicolae__. Şi un partid de stânga nu este în drept să fie împotriva intereselor propriei naţiuni / Nicolae Cojocaru // Lit. şi arta. – 2009. – 28 iul. – P. 3.
***
__Cojocaru, Nicolae__. Dialektika v issledovanii social'nogo poznaniâ / Nicolae Cojocaru // Mirovozzrenčeskoe i metodologičeskoe značenie dialektiki. – Chişinău: Ştiinţa, 1986. – P. 68-83. – (În lb. rusă).
__Cojocaru, Nicolae__. Religion and other forms of spirituality: from incompability towards co-working / Nicolae Cojocaru // Religion, Society and Education in Post-Totalitarian Societies of Central and South Eastern Europe. – Chişinău: ARC, 2001. – P. 81-90. – (În lb. engl.).
__Cojocaru, Nicolae__. Social'noe poznanie i nekotorye problemy ego issledovaniâ / Nicolae Cojocaru // Problemy social'nogo poznaniâ. Mežvuz. sbornik. – Chişinău: Ştiinţa, 1981. – P. 3-33. – (În lb. rusă).
***
__Ghimpu, Gheorghe__. Conştiinţa naţională a românilor basarabeni / Gheorghe Ghimpu. – Chişinău: Ed. Garuda-Art, 2000. – 500 p.: il. - (Conţine referiri la activitatea civică şi de savant a lui N. Cojocaru, la atasamentul său faţă de românism).

__Vlad POHILĂ__

Dimitrie URSU
1935

Istoric şi etnolog; doctor habilitat în ştiinţe istorice, profesor universitar. Vitregiile sorţii l-au purtat departe de baştină ca, în cele din urmă, să se stabilească în Ucraina.

S-a născut la 22 mai 1935, în com. Cornova, jud. Orhei, însă conform documentelor întocmite mai târziu, pe baza actelor de identitate paterne, ca loc al naşterii este indicat Condrăteşti, jud. Bălţi – satul natal al tatălui. Tatăl, Pavel Ursu (n. 1897), se trăgea dintr-o veche dinastie de răzeşi;

un timp a lucrat pământul, dar după absolvirea Şcolii Normale (1923), funcţionează ca învăţător. A decedat în iul. 1941, în circumstanţe neelucidate. Mama, Nadejda (n. Mihail, în 1906), este sora mai mică a cunoscutului cleric şi istoric Paul Mihail (1905-1994). A făcut studii la Şcoala Eparhială din Chişinău, după care a absolvit Facultatea de Litere şi Filozofie a Universităţii din Iaşi. Rămânând văduvă cu doi copii mici, îl dădu pe fiul mai mare, Dinu (Dimitrie), pentru a fi crescut de fratele ei mai mare, trăitor la Bălţi, acesta neavând urmaşi. La Bălţi, în 1942, Dinu începe şcoala primară. În 1944, Nadejda Mihail-Ursu se refugiază în dreapta Prutului, reuşind să-l ia numai pe fiul Constantin, mezinul. A locuit la Sibiu, unde a fost profesoară; a decedat în 1988.

Din 1945 Dinu (Dimitrie) Ursu a fost şcolarizat în orfelinatul din s. Cuzmin, r-nul Camenca, însă în 1948 fuge de aici, vagabondând prin Basarabia, Ucraina, Rusia. În toamna lui 1948 este luat în colonia de corecţie prin muncă a copiilor din or. Kamennomostsk, ţinutul Krasnodar (Rusia), unde învaţă la şcoală, iar concomitent munceşte zilnic patru ore la o fabrică de mobilă. După absolvirea cu note foarte bune a şcolii de şapte clase, i se permite, cu titlu de excepţie, să urmeze şcoala medie de cultură generală, în or. Maikop (sudul Rusiei), pe care o absolveşte în 1953. În acelaşi an dă admiterea la Facultatea de Istorie a Universităţii din Odesa, pe care o absolveşte ca şef de promoţie. Din 1958, timp de şase ani lucrează ca profesor de istorie apoi şi director al unei şcoli medii de cultură generală din reg. Herson, Ucraina.

În 1965 intră la aspirantură (studii de doctorat) la Catedra de istorie modernă şi contemporană a Universităţii din Odesa. Scrie sub îndrumarea prof. K.D. Petreaev disertaţia *Mişcarea muncitorească şi politica socială a Angliei în anii 1900-1914*, pe care o susţine la Universitatea din Perm, în 1969, tot atunci conferindu-i-se gradul didactic şi devine lector superior la Facultatea de istorie. În 1970-1971 studiază limba franceză la facultatea specială a Institutului de limbi străine (azi, Universitatea de Lingvistică) din Moscova. Este trimis profesor la *Ecole Normale Superieure* (Universitatea Pedagogică) din or. Bamako (Republica Mali din Africa de Vest, „franceză"), unde în anii 1972-1976 predă studenţilor de acolo istoria universală. Concomitent, face primele studii şi cercetări de africanistică, acestea constituind obiectul viitoarei teze de doctor habilitat. Revenind la Odesa, din 1976 este ales şef al Catedrei de istoria modernă şi contemporană, deţinând această funcţie zece ani. În 1979-1980 trece un stagiu la Universitatea Sorbona din Paris, perioadă în care audiază, supra-program, prelegerile unor faimoşi savanţi francezi ca etnologul C. Levi-Strauss şi istoricul E. Leroi-Ladurie, de la *Collège de France*; frecventează Biblioteca Naţională a Franţei şi Arhivele Naţionale din Paris. A avut stagii şi la Universitatea *M. Lomonosov* din Moscova (1987, 1992).

În 1985, în cadrul Institutului de Orientalistică al Academiei de Ştiinţe a URSS, susţine teza de doctor habilitat *Istoriografia contemporană a ţărilor din Africa Tropicală*, având-l consultant ştiinţific pe D.A. Olderogghe, unul dintre cei mai prestigioşi africanişti sovietici şi din lume. În teza de doctor habilitat, D. Ursu a pus în evidenţă premisele ştiinţifice, informaţionale, socio-politice şi culturale ale apariţiei ştiinţei istorice naţionale la popoarele africane ca o sinteză originală dintre istoria „vie" (orală, ne-scrisă) şi metodologia contemporană, similitudinile tipologice cu aceleaşi fenomene la unele popoare lipsite provizoriu de organizaţii statale (polonezii, cehii, irlandezii, indienii); a descoperit caracterul stadial şi principalele etape ale dezvoltării acestei forme de ştiinţă istorică. Totodată, autorul a fundamentat în premieră teoria infrastructurii istoriei ca ştiinţă. După cum au menţionat oponenţii ştiinţifici oficiali, teza de doctorat a lui D. Ursu nu avea o lucrare egală în africanistica timpului, atât în ceea ce priveşte amploarea materialului analizat, cât şi ca profunzime, abordare şi viziune creatoare. Monografia tipărită pe baza tezei (Moscova, 1983), a beneficiat de recenzii favorabile în reviste de specialitate din fosta URSS, precum şi din România, Ceho-Slovacia ş.a.

În perioada 1986-2005, D. Ursu lucrează în Crimeea, fiind şef al Catedrei de istorie modernă şi contemporană a Universităţii Naţionale *Taurida* (până în 1997), apoi şef al Catedrei de orientalistică şi relaţii internaţionale a Universităţii Internaţionale de ecologie şi politologie *Taurida*, ambele din Simferopol. În total, a deţinut funcţia de şef de catedră de-a lungul a 27 de ani, în trei universităţi. Din 2005, este din nou profesor la Universitatea din Odesa.

Prof. Dimitrie Ursu manifestă interes pentru mai multe domenii ale ştiinţei, cu un registru destul de larg al cercetărilor. A debutat ca cercetător-anglist, apoi s-a simţit pasionat de africanistică. Din 1977 este membru al Consiliului Ştiinţific pentru problemele Africii al Academiei de Ştiinţe a URSS; devine coautor al unui dicţionar enciclopedic fundamental – *Africa* Moscova (1987); laureat al Concursului unional pentru cea mai bună lucrare ştiinţifică în domeniu (1985). Activând în Crimeea, pune bazele orientalisticii locale, se ocupă de istoria culturii tătarilor din Crimeea. A reabilitat, punând din nou în circulaţie nume uitate sau de personalităţi expuse represaliilor (inclusiv de savanţi-orientalişti) în perioada stalinistă. A studiat, printre primii în fosta URSS, problemele metodologice ale istoriei „vii" (orale, ne-scrise), a recurs la aplicarea metodelor cantitative în istoriografie.

Şi-a publicat scrierile în prestigioase reviste academice şi de specialitate: *Istoriâ i istoriki*, *Istočnikovedenie otečestvennoj istorii*, *Voprosy istorii*, *Novaâ i novejšaâ istoriâ*, *Narody Azii i Afriki*, *Aziâ i Afrika segodnâ*, *Sovetskie arhivy*, *Sovetskaâ etnografiâ*, *Ukrainskyj istoryčnyj žurnal* etc. Este conducător de doctorat, pregătind opt doctori în ştiinţe (inclusiv unul din Cuba, şi unul din Palestina), mai fiind şi

consultant ştiinţific la trei teze de doctori habilitaţi.

O pasiune deosebită a prof. D. Ursu o constituie cercetarea arhivelor, unde, consideră el, este locul cel mai bun pentru perfecţionarea istoricilor. A făcut cercetări în arhivele centrale din Moscova şi Petersburg, în Arhiva Naţională a Franţei, în Depozitul de documente ale ţărilor coloniale din Aix-en-Provence şi tot în Franţa a fost unul dintre primii specialişti din ex-URSS care a avut acces la Arhivele UNESCO, tipărind şi un articol despre ele. A lucrat în Arhiva Specială a NKVD, în care se păstrează documentaţia luată în calitate de trofeu din unele ţări ocupate de Germania nazistă (Polonia, Ceho-Slovacia, Franţa, Belgia, Danemarca). La fel, printre primii a vizitat arhiva Colegiului Militar al Judecătoriei Supreme a URSS, în care sunt depozitate milioane de dosare ale represaţilor, precum şi Arhivele politicii externe a URSS, imediat după deschiderea acestora, în 1992. Aflându-se ca profesor invitat în Mali, a lucrat în Arhiva din capitala acestui stat african, iar la Istanbul a mers pe cont propriu pentru a studia materiale de arhivă vizând viaţa şi activitatea poetului şi fruntaşului pe tărâm obştesc al tătarilor din Crimeea, B. Çoban-zade. Desigur, a fost şi mai este un vizitator constant al arhivelor din Kiev, Simferopol, Odesa.

A participat cu comunicări la numeroase congrese, simpozioane şi conferinţe ştiinţifice internaţionale, inclusiv la Conferinţa a II-a internaţională pentru surse orale (nescrise) privind istoria Africii (Bamako, 1976), Congresul XV internaţional de ştiinţe istorice (Bucureşti, 1980), Simpozionul al V-lea al istoricilor-africanişti (Bratislava, 1983), Congresul IX de studii etiopene (Moscova, 1988), Conferinţa UNESCO *Dezvoltarea ştiinţei în ţările neeuropene* (Paris, 1994), Simpozionul *Ucraina – NATO* (Bruxelles, 2001).

Rezultatele cercetărilor ştiinţifice ale lui D. Ursu sunt reflectate în 325 publicaţii (inclusiv 9 monografii), editate preponderent în Rusia şi în Ucraina, însă a tipărit scrieri ştiinţifice în mai multe ţări: Azerbaidjan, Germania, Mali, Mexic, Tatarstan (Rusia), Turcia, Franţa, Estonia, R. Moldova.

A fost vicepreşedinte al Asociaţiei Ruse de istorie orală, vicepreşedinte al Societăţii Ucrainene de biografii, membru al consiliilor de specialitate pentru susţinerea tezelor de doctor la Institutul de orientalistică al Academiei Naţionale de Ştiinţe a Ucrainei, la universităţile din Dnepropetrovsk, Zaporojie şi Odesa. Este membru al colegiilor de redacţie la revistele: *Kul'tura narodov Pričernomor'â*, *Bibliotečnoe delo i kraevedenie*, *Tasil* („Învăţământul", în lb. tătarilor din Crimeea).

Deşi sporadic, de-a lungul vieţii, Dimitrie Ursu a ţinut o legătură sentimentală cu patria părinţilor (cu mama şi cu fratele său), în ultimul timp această relaţie fiind alimentată de întâlnirile şi convorbirile pe care le are cu verişoara sa, prof. univ. dr. Zamfira Mihail din Bucureşti, şi cu conf. univ. dr. Vasile Şomaru. A putut să recupereze cunoştinţele de limbă română, pe care peregrinările printre străini nu i le-au şters cu totul din memorie. Este semnificativă confesiunea făcută de prof. D. Ursu în legătură cu impresia ce i-a lăsat-o albumul *Românii din jurul României în imagini*: "...Această carte mi-a reînviat sentimentele naţionale... Mi-am amintit că-s de origine român basarabean, iar acum sunt un apatrid...". În ultimul timp, manifestă un viu interes pentru istoria românilor, în special – istoria basarabenilor, studiind în arhivele din Odesa şi elaborând articole şi studii cu teme ca: aflarea la Odesa a basarabenilor care au făurit Unirea din 1918, sau problema cedării către Ucraina, în 1940, a pământurilor din nordul şi din sudul Basarabiei.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Ursu, D.P. Bekir Çoban-zade: žizn', sud'ba, epoha / D.P. Ursu. – Simferopol, 2004. – 276 p.

Ursu, D.P. Deâteli krymskotatarskoj kul'tury: biobibliograf. slovar' / D.P. Ursu. – Simferopol, 1999. – 240 p.

Ursu, D.P. Fakul'tet: Vospominaniâ, razyskaniâ, razmyšleniâ / D.P. Ursu. – Odessa, 2006. – 305 p.

Ursu, D.P. Istoriografiâ istorii Afriki: učeb. posobie / D.P. Ursu. – Moskva, 1990. – 302 p.

** **Ursu, D.P.** Istoria Mali v novoe i novejšee vremâ / D.P. Ursu, S.S. Novikov. – Moskva, 1994. – 286 p.

Ursu, D.P. Meždunarodnye organizacii: Učeb. posobie / D.P. Ursu. – Simferopol, 2000. – 231 p.

Ursu, D.P. Očerki istorii kul'tury krymsko-tatarskogo naroda / D.P. Ursu. – Simferopol, 1999. – 144 p.

Ursu, D.P. Profesory Tavrijs'koho universytetu, 1918-1941: Biograf. narysy / D.P. Ursu. – Simferopol. – 2005. – 108 p. – [În lb. ucr.].

Ursu, D.P. Sovremennaâ istoriografiâ stran Tropičeskoj Afriki / D.P. Ursu. – Moskva: Nauka, 1983, 263 p.

***

Ursu, Dimitrie. O armă de neînvins: ["arma deomografică" – element de consolidare a elementului autohton în regiunile colonizate de străini] / Dimitrie Ursu // Lit. şi arta. – 2009. – 24 dec. – P. 5.

***

Ursu, D. Archives de l'histoire coloniale française en Russie / D. Ursu // Revue d'histoire d'outre mer (Paris). – 1993. – T. 300. – P. 457- 465. – (În lb. fr.).

Ursu, D. L'Histoire en Afrique Tropicale: centres de recherches, hommes, idées / D. Ursu // Les sciences hors d'Occident au XX-e siècle. Vol. 2. – Paris. – 1996. – P. 311-320. – (În lb. fr.).

Ursu, Dimitrie. Istoričeskoe golosovanie v „Sfatul Ţării": sud'ba odnogo iz vozderžavšihsâ / Dimitrie Ursu // BiblioPolis. – 2009. – Nr. 3. – P. 86-91. – (În lb. rusă).

Ursu, D.P. Istoriografiâ i naukovedenie / D.P. Ursu // Istoriâ i istoriki: istoriograf. ežegodnik. 1981. – Moskva: Nauka, 1985. – P. 88-98.

Ursu D. Kirim bilim ve kulturunum faciasi / D. Ursu // Emel (Ankara). – 1995. – Nr. 2008. – P. 3-9. – (În lb. turcă).

Ursu, D.P. Metodologiâ istorii včera i segodnâ / D. P. Ursu // Klio (Kiev). – 1995. – Nr. 1-4. – P. 3-7.

Ursu D. Notas sobre historia oral en la sociedad sovietica / D. Ursu // Estudios del Hombre (Guadalajara). – 1997. – Nr. 6. – P. 238-246. – (În lb. spaniolă).
Ursu, D.P. Odesskie gody Iosifa Klauznera / D.P. Ursu // Deribassovskaâ – Richelieuvskaâ: Odesskij al'manah. – 2009. – Vyp. 36. – P. 34-58.
Ursu, D.P. Odesskij tranzit 1945 goda (Repatriaciâ francuzskih voennoplennyh iz SSSR) / D.P. Ursu // Ûgo-Zapad. Odessika. – 2009. – Vyp. 9. – P. 103-118.
***
**Dimtro Pavlovič Ursu: biobibliograf. pokazčyk / uporâdnyky G.P. Bahcivanji, V.V. Samodurova. – Odesa, 2006. – 140 p. – (În lb. ucr.).
Ursu Dimitri Pavlovič // Afrika: encikl. sparvočnik. – Moskva, 1987. – T. 2. – P. 642.
**Ursu D.P. // Profesory Odes'koho (Novorosyjs'koho) universytetu: biograf. slovnyk. Odesa, 2000. – T. 4. – P. 261-263 – (În lb. ucr.).
**Ursu D.D. // Professora Tavriceskogo nacional'nogo universiteta im. V.I. Vernardskogo. – Kiev, 2007. – P. 147.

Dr. Vasile ŞOIMARU,
Vlad POHILĂ

Joseph BRODSKY
1940-1996

Poet, prozator, eseist, dramaturg, traducător rus şi american, de origine evreu. Autodidact. Laureat al premiului Nobel pentru literatură (1987).

S-a născut la 24 mai 1940, la Leningrad (acum Sankt Petersburg), în familia unui fotograf.

Se stinge din viaţă, în urma unui atac de cord, la 28 ian. 1996, la New York, înmormântat la Veneţia, Italia.

În 1955, la vârsta de 15 ani, a abandonat studiile la şcoală şi se angajează la lucru, iniţial la uzina militară *Arsenal*. De sine stătător a studiat limbile engleză şi poloneză, literatura universală.

A debutat ca poet în 1957. Către anul 1963 este cunoscut ca poet doar în cercurile literare neoficiale, tipărindu-şi poeziile în ediţiile de circulaţie clandestină *samizdat* (de ex. revista *Sintaksis*). Talentul lui însă a fost mult apreciat de către Anna Ahmatova, care i-a şi fost îndrumător spiritual.

În 1963 autorităţile sovietice îl arestează şi îl condamnă la cinci ani de închisoare pentru *parazitism*, fiind exilat într-un lagăr de muncă din regiunea Arhangelsk. La intervenţia mai multor oameni de cultură va fi eliberat (1965).

Până la plecarea sa din Rusia, a publicat doar 11 poezii, semnate Iosif Brodski.

În Occident (îndeosebi în SUA) şi-a tipărit opt volume de versuri în limba rusă (traduse ulterior şi în engleză): *Stihotvoreniâ i poèmy* (1965) (în 1966 apar traducerile în limbile franceză, germană şi olandeză, apoi a fost editat în engleză la Londra, în 1973 şi la New York în 1974); *Ostanovka v pustyne* (1970, reed. în 1989); *Konec prekrasnoj èpohi* (poeziile scrise în 1963-1971), *Čast' reči* (poeziile scrise în 1972-1976) şi ciclul *V Anglii*, toate apărute în 1977; *Rimskie èlegii* (1982); *Novye stansy v Avguste* (1983); *Uraniâ* (1987), şi piesa *Mramor* (1984). După anul 1988, poeziile sale se tipăresc şi în Rusia. În 1990 apar 3 volume de versuri: *Nazidanie: stihi 1962-1989, Čast' reči : Izbrannye stihi 1962-1989* şi *Osennij krik âstreba*. Până în 1996 au apărut, la edituri din Moscova şi Sankt Petersburg, peste douăzeci de cărţi, inclusiv patru volume de *Opere* (1992-1995). În prezent opera lui cunoaşte mai multe reeditări.

Stabilit, din 1972 în SUA, a lucrat ca profesor invitat la mai multe universităţi, printre care Universitatea din Michigan, *Queen College*, *City University* din New York, *Columbia University*, *New York University*, *Smith College*, *Amherst College*, Colegiul *Hampshire*, *Mount Holyoke College,* la Universitatea *Cambridge* din Londra etc. În 1980 a obţinut cetăţenia americană. Scrie proză şi în limba engleză, colaborează cu publicaţiile *The New Yorker*, *New York Review of Books* şi participă la diverse simpozioane şi conferinţe la Londra şi Oxford, devenind o figură importantă a refugiului literar rus.

A scris versuri şi proză şi în limba engleză: *A Part of Speech* (1980), *Less Than One: Selected Essays* (1986), premiată ca cea mai bună carte de critică literară din anul 1986 în SUA (The National Book Critics Circle), *Watermark* (1992), *On Grief and Reason: Essays* (1995), *So Forth : Poems* (1996) etc. Poeziile lui au fost traduse în cca 20 limbi.

S-a ocupat şi de traduceri. A tradus din literatura poloneză, italiană. Pentru traducerile sale din limba italiană, în 1979, i s-au acordat două premii: *Feltrinelli prize for poetry* şi *Mondello Literary Prize*. A fost membru al Academiei Americane de Arte şi Litere (1978), *Doctor Honoris Causa* al Universităţii din Yale (1978) şi al Universităţii din Oxford (1991), Cavaler al Ordinului Legiunea de onoare. I s-a acordat titlul de Poet-laureat al SUA (1991-1992).

Este iniţiatorul fondării, pentru poeţii ruşi, a Academiei Ruse din Roma.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Brodski, Iosif. Din nicăieri, cu dragoste / Iosif Brodski; trad. şi postfaţă: Emil Iordache. – Iaşi: Timpul, 1995. – 80 p.
Brodsky, Joseph. Collected Poems in English / Joseph Brodsky. – New York: Farrar, Straus & Giroux, 2000. – XIV, 540 p.
Brodsky, Joseph. Joseph Brodsky: Conversations / Joseph Brodsky; ed. by Cynthia L. Haven. – Jackson: University Press of Mississippi, 2003. – XXII, 191 p.
Brodsky, Joseph. Less Than One: Selected Essays / Joseph Brodsky. – New York: Farrar, Straus & Giroux, 1987. – 502 p. – (Winner of the Nobel Prize in Literature).
Brodsky, Joseph. On grief and reason: Essays / Joseph Brodsky. – New York: Farrar, Straus & Giroux; The Noonday Press, 1995 (1997?). – 484 p.
Brodsky, Joseph. Watermark / Joseph Brodsky. – New York: Farrar, Straus & Giroux; The Noonday Press, 1993. – 135 p.

***

Brodsky, Joseph. To My Daughter / by Joseph Brodsky // TLS : The Times Literary Supplement. – 1994 – Nr.4783, December 2. – P. 4.

***

Antocel, Nina. Universul poetic al lui Iosif Brodski / Nina Antocel. – Bucureşti: Univ. din Bucureşti, 2004. – 263 p.

****MacFadyen, David.** Joseph Brodsky and the Soviet muse / David MacFadyen. – Montréal: McGill-Queen, 2000.

Losev, Lev Iosif Brodskij: Opyt literaturnoj biografii / Lev Losev. – Moskva: Molodaâ gvardiâ, 2006. – 480 p. – (Ser. ŻZL).

***

Grudzinska-Gross, Irena. Joseph Brodsky şi Polonia / Irena Grudzinska-Gross // Lettre Internationale: Ed. română. – 2001. – Vol. 39. – P. 96.

Koppel, Ted. The Nobel Laureates of Literature: An Olympic Cathering 23-25 April 1995. Panel 1: Joseph Brodsky, Toni Morrison, Kenzaburo Õe, and Wole Soyinka / moderated by Ted Koppel // Georgia Review. – 1995 – V. 49, Nr.4 – P. 832-860.

Uliu, Adriana Eugenia. Dramaturgia lui Iosif Brodski / Adriana Eugenia Uliu // Analele Universităţii din Craiova. Ser. Langues et litteratures romanes: In memoriam Emilia Rodica Iordache. – Craiova: Ed. Universitaria, 1999. – P.133-137.

Uliu, Adriana Eugenia. I. Brodski / Adriana Eugenia Uliu // Romanoslavica. – XXXV. – Bucureşti: EUB, 1997. – P. 241-261; Filologie rusă. – XVII. – Bucureşti: EUB, 1999. – P. 140-154; Tribuna (Cluj-Napoca). – 1998. – Nr. 32-52. – P. 16; Filologie rusă. – XVIII. – Bucureşti: EUB, 2000. – P. 72-78; Romanoslavica. – XXXVI. – Bucureşti: EUB, 2000. – P. 172-183.

***

Brodskij, Iosif // Samye znamenitye poèty Rossii: biografičeskij slovar'. – Moskva, 2001. – P. 465-476.

***

Brodski, Iosif [Resursă electronică]// http://br00.narod.ru/10620032.htm

Joseph Brodsky [Resursă electronică]//http://www.answers.com/topic/joseph-brodsky

Joseph Brodsky: Online Resources// http://www.loc.gov/rr/program/bib/brodsky/

Elena CURECHERU-VATAMANU

1940

Scriitoare şi traducătoare. Fiica scriitorului Mihail Curecheru şi soţia regretatului poet Ion Vatamanu.

S-a născut la 25 mai 1940, în s. Negreşti, acum r-nul Călăraşi. Absolventă a Universităţii de Stat din Moldova, Facultatea de Istorie şi Filologie (1962). A fost redactor la editurile *Lumina, Cartea Moldovenească* între anii 1963-1977, *Literatura Artistică* – 1977-1992.

Face traduceri din literatura clasică şi contemporană: *Fug ape, ape* de A. Grin, *Peripeţiile lui Salamura* de A. Sulakauri, *Mont-Oriol* de Guy de Maupassant, *Nuvela engleză contemporană*, *Peripeţiile lui Taro în Ţara Munţilor* de M. Matsutani, *Fii pe pace, mamă!* de N. Dambadze, *Sub tomnatica stea* de Knut Hamsun etc. Traduceri din colecţia *Cele mai frumoase poveşti* la Editura Litera, la editura pentru copii *Guguţă,* fiind traducătoare la volumele trei şi trei ale *Cărţii de gândire şi citire*, editată în 2006 ş.a.

Membră a Uniunii Scriitorilor din Moldova (1990).

BIBLIOGRAFIE:

***Brontë, Charlotte.** Jane Eyre: Roman / Charlotte Brontë; trad. din l. rusă de N. Ischimji, E. Curecheru-Vatamanu; pict.: N. Anbramov. – Chişinău: Lumina, 1988. – 560 p.

Vol. 1: Jane Eyre. – Chişinău, 2004. – 318 p.

Vol. 2: Jane Eyre. – Chişinău, 2004. – 346 p.

***Dumbadze, Nodar.** Fii pe pace, mamă! / Nodar Dumbadze; trad. Elena Curecheru-Vatamanu. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1975. – 253 p.

***Hamsun, Knut.** Sub tomnatica stea / Knut Hamsun; trad. de Elena Vatamanu. – Chişinău: Lit. Artistică, 1983. – 283 p.

***Kalinin, Anatoli.** Zvon de clopote: Roman / Anatoli Kalinin, trad. de Elena Curecheru-Vatamanu. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1976. – 216 p.

***McCullough, Colleen.** Cântătoarea de mărăcini: Roman / Colleen McCullough; trad. de Elena Curecheru-Vatamanu; pict Iuri Pivcenko. – Chişinău: Lit. Artistică, 1990. – 640 p.

***Nadmid, N.** Povestiri despre Suhe-Bator / N. Nadmid; trad. de Elena Curecheru- Vatamanu. – Chişinău: Lumina, 1970. – 81 p.

***Snopkevici, Halina.** Visul / Halina Snopkevici; trad. de Elena Curecheru-Vatamanu. – Chişinău: Lumina, 1972. – 107 p.

***Sulakauri, Arcil.** Peripeţiile lui Salamura / Arcil Sulakauri; trad. de Elena Curecheru-Vatamanu; pict.: Iuri Şvarţ. – Chişinău: Lit. Artistică, 1984. – 128 p.

****Tolstikova, Margarita.** Enciclopedia copiilor / Margarita Tolstikova; trad. Elena Curecheru-Vatamanu. – Bucureşti: Litera Internaţional, 2007. – 112 p.

***Vasiliev, Boris L.** Nu trage în lebăda albă: Roman / Boris Vasiliev; trad.: Elena Curecheru-Vatamanu; postfaţă de Ion Ciocanu. – Chişinău: Lit. Artistică, 1982. – 118 p.

***

Curecheru-Vatamanu, Elena. Poezia nu trebuie redusă la informaţie / Elena Curecheru-Vatamanu; consemnare: Alexandru Donos // Lit. şi arta. – 2004. – 29 apr. – P. 4.

Curecheru-Vatamanu, Elena. Mihail Curecheru: un scriitor basarabean cu peniţa de răsură / Elena Curecheru-Vatamanu // Flux: Cotidian Naţional. – 1998. – 4 dec. – P. 6.

Curecheru-Vatamanu, Elena. Astăzi mulţi zic că [Ion Vatamanu] a fost omul nostru / Elena Curecheru-Vatamanu // Flux. – 1998. – 24 iul. – P. 8.

***

Movilă, Boris. Curecheru-Vatamanu, Elena / Boris Movilă // Femei din Moldova: Encicl. – Chişinău: Museum, 2000. – P. 88.

Ţopa, Efimia. Curecheru-Vatamanu, Elena / Efimia Ţopa // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2006. – Chişinău: Prut Internaţional, 2007. – P. 158.

***

Curecheru-Vatamanu, Elena [Resursă electronică] // www.bibliophil.bibliotecaum.ro/Curecheru-vatamanu/20
Curecheru-Vatamanu, Elena [Resursă electronică] // www.hasdeu.md/ro/collections.htmlgo=4

M. P.

Zinaida ȚĂRNĂ-GAVRILIȚĂ
1950

Actriţă şi crainică la radio.

S-a născut la 27 mai 1950, în com. Lozova, Străşeni.

Studii la Institutul de Arte *Gavriil Musicescu* din Chişinău, specialitatea actorie şi regie de teatru (1969-1973).

Este soţia lui Tudor (Dorel) Ţărnă, directorul Centrului de Cultură şi Artă *Ginta Latină* şi mama lui Nicu Ţărnă, solist în formaţia *Gândul Mâţei*.

A realizat rolurile Bernarda din *Casa Bernardei Alba* de F. Garcia Lorca, Vidra din *Răzvan şi Vidra* de B. P. Hasdeu, Hangiţa din *Hangiţa* de C. Goldoni, Natalia Stepanovna din *Cererea în căsătorie* de A. Cehov, Prietena din *Valentin şi Valentina* de M. Roşcin ş.a.

În 1974 lucrează metodist la Secţia raională Cultură din Orhei.

Din 1974 până în 1990 este crainic şi şef de secţie la Compania de Stat *Tele-Radio-Moldova*. Fiind membră a echipei redacţionale, îşi aduce contribuţia la realizarea emisiunii televizate *Să nu uităm de cei mai trişti ca noi*, care a avut o rezonanţă socială deosebită în judeţele ţării.

Din 1995 este şefa secţiei Relaţii externe, Secretariat literar, Animaţie culturală şi Relaţii cu publicul a Centrului de Cultură şi Artă *Ginta Latină*. A organizat şi realizat numeroase Simpozioane naţionale cu caracter ştiinţific, cum ar fi: *Mihai Eminescu – poet nepereche*; *Ion Luca Caragiale şi teatrul din Basarabia*, cu prilejul a 150 ani de la naşterea lui I. L. Caragiale; *Nicolae Titulescu şi Basarabia*, cu ocazia jubileului de 120 de ani de la naştere; *Fenomenul Ion Creangă în timp şi spaţiu* - 165 ani de naşterea lui Ion Creangă; *Ştefan cel Mare – personalitate marcantă a Epocii de Aur*, cu prilejul Anului Ştefan cel Mare, *Cu tot ce-a fost odată el...*, dedicat lui Alexandru Cosmescu la cel 80 ani de la naştere, serate de comemorare a oamenilor de cultură şi artă Nicolae Iorga, Nichita Stănescu, Maria Tănase. A deţinut funcţia de manager coordonator al Festivalului Naţional de Teatru *Nenea Iancu*, ediţia I-a.

A realizat multiple acţiuni teatralizate: *Mai am un singur dor*, *Sărut, femeie, mâna ta*, *O, bună profesoară, o, dulce mamă*, *Mărţişoare pentru domnişoare*, *Numai femeia*, *Lăstarii primăverii*, *Vin din munţii latiniei*, *Cine n-are dor*, Gala *Iurie Matei*, *Drum bun în calea cunoştinţelor*, Festivalul de muzică populară *Moş Filea Lăutarul*, Jocurile Delfice ş.a.

Anual, în cadrul *Săptămânii Latinităţii*, susţine tinerele talente, organizând concerte şi olimpiade în liceele *Mihai Eminescu*, *Mircea Eliade*, *Ion Creangă*, *Nicolae Iorga*, *Dante Alighieri*, *Cervantes*, *Ion Vatamanu* din Străşeni, *Hyperion* din Anenii Noi.

Organizează numeroase spectacole filantropice din repertoriul CCA *Ginta Latină*: *Un abecedar bizar*, *Grădina lui Ştefan cel Mare şi Sfânt*, *Generaţia "GL"*, *Povestiri la Bradul Strâmb*, *O poveste de iarnă*, *De la Bâc la Mississippi*, *Un trandafir pe cerul gurii*, *Ghem în ghem*, *Titanica iubire*, *Enigma rromilor*, *Viaţa mea toată-i iubire*, spectacole muzicale de divertisment cu Formaţia *Gândul Mâţei*, Studioul de creaţie Liviu Ştirbu şi ACD *Enigma romilor*.

În calitate de fondatoare de bază a Ligii Democrat-Creştine a Femeilor din Moldova, conduce Comisia Caritate, obţinând şi distribuind ajutoare umanitare păturilor vulnerabile ale societăţii, familiilor numeroase, bătrânilor, copiilor de la casele şi orfelinatele din ţară. Are în agendă numeroase acţiuni de binefacere.

Din anul 1983 este membru al Uniunii Oamenilor de Teatru din Moldova (UNITEM).

Vicepreşedinte al Ligii Democrat-Creştine a Femeilor din Moldova (1989).

Deţine titlul de *Om Emerit*.

BIBLIOGRAFIE:

Ţărnă, Zinaida. Biserica dăinuirii noastre: interviu cu unul din ctitorii viitorului complex bisericesc "Binecredinciosul Voievod Ştefan cel Mare şi Sfânt" / Zinaida Ţărnă; consemnare: Mihai Morăraş // Capitala. – 2001. – 17 febr. – P. 9.

***

Ladaniuc, Victor. Zinaida Ţărnă-Gavriliţă / Victor Ladaniuc // Localităţile Republicii Moldova: Itinerar doc.-publ. il. vol. 8: Li-M. – Chişinău: Dragiştea, 2008. – P. 136.

Popuşoi, Liliana. [Zinaida şi Tudor Ţărnă] / Liliana Popuşoi // VIP Magazin. – 2007. – Mart. – P. 92-95.

***Macovei, Maria.** Început de cale: [Zinaida şi Dorel Ţărnă] / Maria Macovei // Femeia Moldovei. – 1973. – Nr. 9. – P. 7, fotogr.

*Zinaida Ţărnă // Moldova suverană. – 1989. – aug.

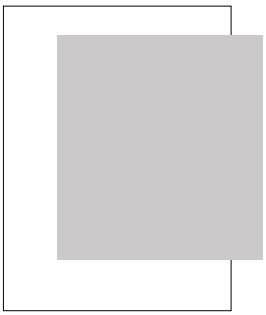

Ion VALUȚĂ
1930

Matematician, doctor în ştiinţe fizico-matematice.

S-a născut la 29 mai 1930, în s. Dondueni, de lângă Edineţ.

Studii primare în satul de baştină (1937-1942), doi ani la liceul internat *C. Negruzzi* din Iaşi (1942-1944). Îşi face studiile pregătitoare de pe lângă Institutul Pedagogic de Stat *Ion Creangă*. Absolveşte Facultatea de Fizică şi Matematică la aceeaşi instituţie (1951). Doctorantura la Catedra de algebră a Universităţii de Stat *M. L. Lomonosov* din Moscova (1963).

Activităţi profesionale: profesor la Şcoala Pedagogică din Că-

lărași apoi la Institutul Pedagogic de Stat *T. Șevcenko* din Tiraspol (1964). Se transferă la Institutul Politehnic din Chișinău (1964). Mai activează și la Universitatea de Stat din Moldova, în calitate de conferențiar și șef al Catedrei de algebră, unde contribuie esențial la elaborarea planurilor și programelor de studii, inițiază elaborarea unor cursuri și seminare speciale în domeniu. În această direcție au fost pregătite și publicate câte un curs de prelegeri *Numere complexe* și manualul *Bazele algebrei contemporane*.

Cercetările sale științifice țin de domeniul algebrei universale (teoria congruențelor și a endomorfismelor). Este autorul a peste 100 de lucrări științifice și metodice, precum *Obobšenie odnoj teoremy ob otnošeniâh kongruentnosti* (1960); *Universal'nye algebry s pravil'nymi no ne perstanovočnymi kongruenciâmi* (1963); *Osnovy universal'nyh algebr* (1980); *Matematika dlâ tehnikumov* (1980); *Dicționar explicativ de matematică* (1999); *Statistica matematică* (2001).

Colaborator la editarea revistelor *Moldova*, *Foaia matematică*, redactor responsabil la edițiile din seria *Matematičeskie issledovaniâ* și la diverse culegeri de lucrări științifice editate în Moldova.

Deține titlul didactico-științific de profesor universitar (1963); Profesor emerit al Institutului Modern Umanistic din Moscova (1998).

BIBLIOGRAFIE:

Valuță, Ion. Elemente de istorie a matematicii și matematica în Republica Moldova / Ion Valuță. – Chișinău: [S. n.], 2006. – 380 p.

Valuță, Ion. Practicum de statistică matematică: suport de curs / Ion Valuță. – Chișinău: UTM, 2001. – 114 p.

***

Valuță, Ion. Matematika dlâ tehnikumov na baze srednej školy [učeb. posobie dlâ sred. spec. učeb. zavedenij] / Ion Valuță, Grigore Dumitru Dulgul. – Moskva, 1989. – 574 p.

***

***Ignatieva, A.V.** Curs de matematică superioară / A.V. Ignatieva, T.I. Krasnosciokova, I. Valuță, V.F. Smirnov. – Chișinău: Lumina, 1971. – 767 p.

Lupu, Ilie. Dicționar explicativ de matematică / Ilie Lupu, Ion Valuță, Vasile Marin. – Chișinău: Lyceum, [S. a.]. – 320 p.

***Makarîcev, L.N.** Algebra: Manual pentru clasa a 6-a a școlii medii / L. N. Makarîcev, N. Mindiuc, N.G. Muravin, Ion Valuță. – Chișinău: Lumina, 1978. – 223 p.

***

Rusnac, Gheorghe. Valuță, Ion / Gheorghe Rusnac; Valeriu Cozma // Rusnac, Gheorghe. Profesorii Universității de Stat din Moldova: 1946-2001: Dicț. ist.- biogr. – Chișinău. USM, 2001. – P. 211-212.

M. P.

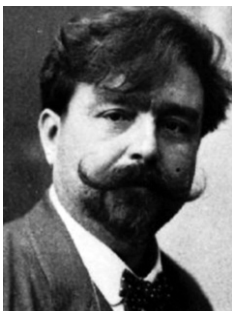

Isaac ALBÉNIZ
1860-1909

Compozitor și pianist. Pionier al renașterii muzicii spaniole la începutul sec. al XX-lea.

S-a născut la 29 mai 1860, în or. Campródon, Catalonia. A decedat la 18 mai 1909, la Camboles-Bains, Pirineii Occidentali.

Își începe studiile la Conservatorul din Leipzig în 1874, după ce trecuse prin Conservatorul de la Bruxelles, unde fusese elevul lui Brassin. Apoi a luat câteva lecții de la compozitorul ungar Liszt.

Susține concerte în America de Sud, Cuba și Spania, unde scrie o serie de *zarzuela* (1882).

Virtuoz al pianului, s-a impus ca un creator al unui autentic stil național, cu pregnante tablouri sonore. Liniile sale melodice în general simple, li se opune o armonie amplă și complexă, deseori inspirată de modurile antice îmbinate cu savuroase *acciacatures*, un ornament caracrteristic, de mare efect.

Preocuparea pentru sonorități, este cea care a dus la apariția unor inovații în tehnica pianistică (digitații neobișnuite, poziții ale mâinilor, atacuri ale claviaturii).

Primele sale lucrări sunt tributare lui Schumann, Mendelssohn și Liszt. Odată cu apariția lucrării *Suita spaniolă*, el fondează școala componistică spaniolă bazată pe prelucrarea ritmurilor și temelor folclorice.

În 1984 se stabilește la Paris, unde face cunoștință cu discipolii lui César Franck, cu Dukas, Debussy și Fauré, a fost profesor de pian la *Schola cantorum* din Paris.

Compune piesele: *La Vega* și *Cântecele Spaniei*. Capodopera sa este suita pentru pian *Iberia* (1905-1908). La comanda unor teatre a scris și lucrarea: *Verigheta magică*, *Henry Clifford* - pentru Opera londoneză, pentru Opera din Paris – *Pepita Jiménez*.

BIBLIOGRAFIE:

Albéniz, Isaac // Dicționarul enciclopedic ilustrat Junior: Nume proprii. – Chișinău: Cartier, 2004. – P. 34.

Albéniz, Isaac // Dicționar de mari muzicieni. – București: Univers encicl., 2000. – P. 16-17.

Bratin, Jack. Albéniz, Isaac / Jack Bratin // Bratin, Jack. Calendarul muzicii universale. – Bucureşti, 1966. – P. 141-142.

Schonberg, Harold C. Albéniz, Isaac / Harold C. Schonberg // Schonberg, Harold C. Viețile marilor compozitori. – Bucureşti: Lider, 1997. – P. 376-377.

***

Martynov, I. I. Isaac Albénis / I. I. Martynov // Martynov, I. I. Muzyka Ispanii. - Moskva, 1972. – P. 126-168.

***

Albéniz, Isaac [Resursă electronică //www.amosnews.ro / Centenar – Issac-Albéniz-Recitalextraordinar-Ilinca Dumitrescu

Albéniz, Isaac [Resursă electronică] // www.wikipedia.org/wiki/Isaac Albéniz

Albéniz, Isaac [Resursă elctronică] //www.mfiles.co /nh/../Isaac Albéniz htm

Albéniz, Isaac [Resursă electronică] //www.last.fm/music/Isaac Albéniz

Albéniz, Isaac [Resuirsă electronică] //www.macmcelure.com/compositors/albéniz/bioeng/html

M. P.

Adriana SEVERIN
1940

Interpretă de operă (soprană) şi profesoară.

S-a născut la 30 mai 1940, la Bacău, România. Şi-a făcut studiile muzicale la Conservatorul *G. Enescu* din Iaşi (1962-1967).

Solistă la Teatrul Dramatic din Baia Mare şi la Opera Română din Iaşi (1969-1994).

Activează ca profesoară de canto la Academia de Arte *George Enescu* din Iaşi (1990-1994), conferenţiar universitar (din 1994).

Interpretează roluri precum Contesa (*Nunta lui Figaro* de W. A. Mozart), *Margareta* (*Faust* de Ch. Gounod), *Leonora* (*Trubadurul*), *Cio-Cio-San* (*Madame Butterfly*), *Tatiana* (*Evgheni Oneghin* de P. I. Ceaikovski), *Ruxandra* (*Alexandru Lăpuşneanu* de A. Zirra), *Cristina* (*Pintea Viteazul* de F. Barbu) etc.

Colaborează cu Ovidiu Bălan, Dan Iordăchescu, Nicolae Herlea, Mihail Munteanu, Florin Diaconescu, Martha Kesler, Pompei Hărăţeanu, Iulia Buciuceanu, Lucian Anca ş. a.

Premii şi diplome: Diploma de Onoare a juriului la Concursul internaţional *Maria Callas* (Barcelona, 1971); Premiul întâi pentru interpretarea rolului *Ruxandra* din opera *Alexandru Lăpuşneanu* de A. Zirra (1983); Premiul *Ionel Perlea* (Slobozia, 1994).

Discografie: Verdi G. *Opera Forţa destinului (ST-ECE02053),* Mozart, W. A. *Opera Nunta lui Figaro*, *Şi Suzana nu vine.*

BIBLIOGRAFIE:

Buzilă, Serafim. Severin Adriana / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreţilor din Moldova. – Chişinău: Museum, 1999. – P. 393-394.

Buzilă, Serafim. Severin, Adriana / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Interpreţi din Moldova: Lexicon enciclopedic. (1460-1960). – Chişinău: ARC, 1996. – P. 383-384.

Iacobescu, A. Am cântat muzică românească şi-am făcut-o cu plăcere: [referiri la soprana Adriana Severin] / I. Iacobescu // Cronica. – 1989. – Nr. 13. – 31 mart. – P. 3.

Vasiliu, Alex. Patru spectacole [referiri la Adriana Severin] / Alex Vasiliu // Cronica. - 1983. – Nr. 3. – 20 ian. – P. 3.

M. P.

Mircea BOLOGA
1935

Specialist în domeniul termofizicii şi hidrodinamicii, membru titular al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

S-a născut la 31 mai 1935, în s. Parcova, jud. Hotin (azi r-nul Edineţ). Absolveşte Facultatea de Fizică a Universităţii de Stat din Chişinău (1956) şi doctorantura la Institutul de Energetică *G. Krijijanovski* din Moscova (1961).

Activităţi profesionale: cercetător ştiinţific la Institutul de Energetică şi Automatică al Academiei de Ştiinţe din Moldova (1961), reorganizat în Institutul pentru Probleme Electrofizice apoi în Institutul de Fizică Aplicată; director al Institutului de Fizică Aplicată al AŞM (1979-1997) şi al Centrului Probleme Electrofizice al Institutului de Fizică Aplicată (din 1997).

A fondat şcoala ştiinţifică în domeniul intensificării transferului de căldură şi de masă din Republica Moldova. În domeniul electrotehnologiilor, au fost iniţiate cercetări sistematice ale proceselor de transfer de căldură şi masă sub acţiunea câmpurilor electrice şi magnetice şi ale particularităţilor hidrodinamice în curgeri cavitaţionale.

A elaborat metode şi echipamente prioritare, a realizat aparate cu structuri magnetofluidizate şi de perspectivă pentru intensificarea proceselor de transfer şi utilizare în medicină. Perspective remarcabile îi revine electroplasmolizei materiei prime - tehnologie avansată, bazată pe sporirea penetrabilităţii membranelor celulare sub acţiunea curentului electric. Particularităţile distinctive ale metodei sunt timpul scurt de prelucrare eficientă înaltă, păstrarea deplină a calităţii lor organoleptice şi a valorii nutritive a produsului. Domeniile principale de aplicare sunt industria alimentară - obţinerea sucurilor din fructe şi legume; industria farmaceutică; fabricarea uleiurilor din pomuşoare şi plante medicinale; electroplasmoliza asigură prelucrarea uniformă şi cu o mare eficacitate a produselor mării. A consolidat la Institutul de Fizică Aplicată un colectiv profesionist, care se ocupă de studiul mai multor domenii: corpul solid, semiconductorii, supraconductibilitatea, posibilităţile neexplorate de utilizare a electricităţii. A contribuit la stabilizarea relaţiilor de colaborare cu instituţiile de învăţământ superior şi cu numeroase instituţii ştiinţifice din mai multe ţări.

Este autor a cca 1100 de lucrări ştiinţifice, inclusiv autor şi coautor a 12 monografii precum: *Èlektrokonvenciâ i teploobmen (1977), Magnitoožiženie (1986), Èlektrokonvektivnyi teploobmen dispersnyh sistem* (1898), *Èlektrogibrodinamičeskie isparitel'nokondensacionnye sistemy* (1991); *Dvuhfaznye sistemy židkost' – par v èlektričeskom pole* (1992); *Electrotehnologii* (în 3 vol., 1999-2005).

A întemeiat, împreună cu acad. Boris Lazarenco, revista ştiinţifico-tehnică *Èlektronnaâ obrabotka materialov* – prima şi unica de acest profil, pe care o conduce iniţial în calitate de şef adjunct (1975-1979) apoi în calitate de redactor-şef.

Laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova (1985), Premiul special al Societăţii Termotehnicienilor din România (1996), Om Emerit (2001), Diploma de Onoare a Prezidiului Academiei de Ştiinţe a Republicii Moldova (2004).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2005*. – Chişinău, 2004. – P. 153-156.

BIBLIOGRAFIE:

Tănăsescu, Florin. Electrotehnologii: În 3 vol. / Florin Tănăsescu, Mircea Bologa, Radu Gramariuc. – Bucureşti: Ed. Acad. Române, 1999 – 2004.

**Vol.1: Electrostatica, 1999. – 281 p.

**Vol. 2: Procesarea materialelor şi tehnologii electrochimice, 2002. – 440 p.

**Vol. 3: Acţiunea radiaţiei ionizate şi neionizate, 2004.

***

Bologa, Mircea. Èlektrogidrodinamičeskie isparitel'no-kondensačionnye sistemy / Bologa, Mircea, Savin, Igor. – Chişinău: Ştiinţa, 2004. – 214 p.

Bologa, Mircea. Rafinaciâ podsolnečnogo masla v èlektričeskom pole / Mircea Bologa, Ion Beril. – Chişinău: Ştiinţa, 2004. – 214 p.

***

Bologa, Mircea // Enciclopedia marilor personalităţi din istoria, ştiinţa şi cultura românească de-a lungul timpului şi de pretutindeni. vol. 4: (Contemporanii) (A-I). – Bucureşti, 2003. – P. 136-140.

Bologa, Mircea // Membrii Academiei de Ştiinţe a Moldovei: Dicţ.: 1961-2006. – Chişinău: Ştiinţa, 2006. – P. 27-29.

Malinowski, T. Pe ogorul muncii ştiinţifice [60 de ani de la naşterea acad. Mircea Bologa] / T. Malinowski // Ştiinţa. – 1995. – Nr. 5. – P. 9.

***

Bologa, Mircea [Resursă electronică] www.asm.md/administrator/fisiere/rapoarte / 9 pdf.

M. P.

Ion MADAN
1935-2008

Istoric, bibliolog, bibliograf, profesor universitar. Om Emerit al Republicii Moldova (1996).

S-a născut la 31 mai 1935, în com. Truşeni, jud. Lăpuşna. Se stinge din viaţă la 4 febr. 2008, la Chişinău.

A absolvit Facultatea de Istorie şi Filologie de la USM (1958). În perioada 1958-1960 este angajat în calitate de colaborator literar la ziarul *Moldova socialistă*. Din anul 1960 până în 1969 a fost redactor, apoi şef de secţie, la Biblioteca de Stat *N.K. Krupskaia*, actuala Bibliotecă Naţională din Chişinău; în 1967 i s-a conferit titlul de Eminent al Culturii din RSSM. Între 1969-1970, a fost redactor-şef al Colegiului de redacţie pentru repertoriu din cadrul Ministerului Culturii, apoi director adjunct pentru ştiinţă la Biblioteca de Stat din Chişinău (1970-1973). Din 1973 a activat în cadrul Universităţii de Stat, unde timp de peste 35 de ani a fost implicat în procesul de instruire a bibliotecarilor din Republica Moldova. După susţinerea tezei de doctor în ştiinte istorice, a activat, cu unele întreruperi, în calitate de şef al catedrei Bibliografie (1974-1993), conferindu-i-se, în 1979, titlul de conferenţiar universitar. Mai apoi, din 1993, a activat în funcţie de conferenţiar universitar la catedra Biblioteconomie şi Asistenţă Informaţională a Facultăţii de Jurnalism şi Ştiinţe ale Comunicării a USM.

Domeniile sale de cercetare au fost cu precădere istoria cărţii, a scrisului, precum şi istoria naţională.

În perioada 1973-1975, a editat câteva lucrări bibliografice, printre care *Dimitrie Cantemir* şi *Cartea Moldovei Sovietice*. În anul 2001 vede lumina tiparului o altă bibliografie monografică, intitulată *Istorie. Arheologie. Etnografie (1981-2001). Contribuţii bibliografice,* fiind consacrată cercetărilor istorice privind teritoriul dintre Prut şi Nistru.

De asemenea, a elaborat un ciclu de lucrări bibliografice care prin conţinutul lor au reflectat dinamica dezvoltării diverselor domenii de activitate ale societăţii. Începând cu 1996, a lansat câteva bibliografii retrospective fundamentale: *Cercetările în domeniul ştiinţelor umanistice la Universitatea de Stat din Moldova (1974-1995). Contribuţii bibliografice,* menţionată cu Marele Premiu la Concursul republican pentru cea mai bună lucrare bibliologică (1996); *Cercetările în domeniul ştiinţelor chimice la Universitatea de Stat din Moldova (1946-1998). Contribuţii bibliografice* (1998); *Cercetările în domeniul ştiinţelor biologice şi agrochimice la Universitatea de Stat din Moldova (1946-1998). Contribuţii bibliografice* (1998). În aceste volume şi-au găsit reflectare publicaţiile ştiinţifice şi didactice ale savanţilor moldoveni care au activat şi continuă să activeze la Universitatea de Stat din Moldova; ele reflectă direcţiile de cercetare care s-au efectuat şi principalele rezultate obţinute.

Interesul profesional privind evoluţia ştiinţifică a profesorilor din Republica Moldova s-a exprimat în elaborarea unui şir de biobibliografii, contribuind astfel şi la promovarea imaginii ştiinţifice a savanţilor moldoveni. Cele mai reprezentative în acest sens sunt lucrările: *Grigore Cincilei* (1998); *Dumitru Batâr. Biobibliografie* (1999); *Promotor al jurnalismului combatant: Dumitru Coval la 60 de ani* (1999); *Un savant cu har de povestitor: Victor Banaru (1941-1997): Biobibliografie* (2001); *Un fecior demn al neamului: (Gheorghe Rusnac la 60 de ani)* (2002); *Stindard al limbii române: Profesorul Anatol Ciobanu la 70 de ani: Biobibliografie* (2004); *Un savant cu reputaţie mondială: Profesorul Aurelian Gulea la 60 de ani: Biobibliografie* (2006), *Cavaler al cunoaşterii şi dăruirii: Profesorul Mihail Revenco la 60 ani* (2006), *Poezia muncii ştiinţifice – savanta profesoara Aurelia Crivoi* (2006), *Academicianul Valeriu Rudic: biobibliografie* (2007).

Paralel cu cercetările consacrate oamenilor de ştiinţă, cultură şi literatură, a elaborat lucrări ce ţin de istoria şi prezentul bibliografiei naţionale, printre care: *Bibliografia literară a Moldovei în preajma mileniului trei* (1999); *Bibliografia*

basarabeană în contextul culturii şi spiritualităţii româneşti; *Bibliografia istoriei* (2001); *Bibliografia artei* (2005); *Bibliologia basarabeană din ultimii 10-15 ani* (2006).

A redactat, prefaţat sau recenzat bibliografii şi lucrări ştiinţifice, inclusiv cele 2 vol. de *Scrieri istorice* de Petru Ganenco (2001), dicţionar biobibliografic *Scriitorii Moldovei în lectura copiilor şi adolescenţilor* (ed. a 2-a) (2004) etc.

A fost membru al colegiului de redacţie şi coautor al *Calendarului Naţional* (1993-2008).

În anul 2008, Asociaţia Bibliotecarilor din Rep. Moldova a instituit *Premiul Ion Madan*, care se va acorda anual membrilor ABRM *pentru remarcabile cercetări în domeniul biblioteconomiei şi ştiinţei informării.*

A se vedea şi articolele din: *Calendar Naţional 2000*. – Chişinău: Litera, 1999. – P. 151-156; *Calendar Naţional 2005*. – Chişinău, 2004. – P. 152-153.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Madan, Ion. Academicianul Valeriu Rudic: biobibliografie / Ion Madan; USM, Inst. de Microbiologie şi Biotehnologie a AŞM. – Chisinau: CEP USM, 2007. – 174 p.

Madan, Ion. Bibliologul, cercetătorul şi patriotul Petru Ganenco (1934-1999) / Ion Madan. – Chişinău: BNRM, 2001. – 63 p. – (Bibliologi basarabeni).

Rec.: Păsat, Dumitru. Un act de amintire a lui Petru Ganenco // Lit. şi arta. – 2002. – 6 dec. – P. 8.

Madan, Ion. Biblioteconomia şi bibliografia Moldovei: Profesori şi discipoli / Ion Madan; red. resp.: Lidia Kulikovski. – Chişinău: USM, 2000. – 114 p.

Madan, Ion. Cavaler al cunoaşterii şi dăruirii: Profesorul Mihail Revenco la 60 ani: Biobibliogr. = The Knight of knowledge and devotion: Professor Mihail Revenco at his 60 th anniversary: Biobibliography / Ion Madan; USM. – Chisinau: CEP USM, 2006. – 144 p.

Madan, Ion. Istorie, arheologie, etnografie: 1981-2001: Contribuţii bibliografice = History, arheology, etnography 1981-2001: Bibliographical contributions / Ion Madan; red. resp.: Gheorghe Rusnac. – Chişinău: USM, 2001. – 480 p.

Rec.: Chirtoagă, Ion // Cugetul. – 2004. – Nr. 1. – P. 72.

Madan, Ion. O familie de intelectuali basarabeni Claudia Slutu-Grama, Dumitru C. Grama, Steliana Grama: triptic biobibliogr. / alcăt. Ion Madan; Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu"; Bibl. Publ. „Ovidius". – Chişinău: Grafema Libris, 2008. – 304 p.: il.

Madan, Ion. O fiică demnă a neamului: (Tamara Isac la 70 de ani) = A dignified daughter of her People Tamara Isac / Ion Madan; Bibl. Naţ. a RM; Bibl. orăşenească "Tamara Isac" din Criuleni. – Chişinău, 2002. – 58 p. – (Bibliologi basarabeni).

Madan, Ion. Omul sfinţeşte locul: Profesorul Petru Gaugaş la 60 de ani / Ion Madan. – Chişinău: CEP USM, 2005. -- 55 p. : foto.

Madan, Ion. Poezia muncii ştiinţifice – savanta profesoara Aurelia Crivoi: Biobibliogr. = La poesie du travail scientifique – La femme savant et professeur Aurelia Crivoi: Biobibliographie / Madan Ion; USM. – Chisinau: CEP USM, 2006. – 138 p.

Madan, Ion. Poezia muncii bibliografice: Ion Şpac la 70 de ani / Ion Madan; Bibl. Naţ. a Republicii Moldova; Bibl. Municipală "B. P. Hasdeu"; Asociaţia Bibliotecarilor din Republica Moldova. – Chişinău, 2000. – 74 p. – (Col. "Bibliologica" – "Bibliologi basarabeni").

Madan, Ion. Stindard al limbii române: Profesorul Anatol Ciobanu la 70 de ani: Biobibliogr. / Ion Madan. – Chişinău: CEP USM, 2004. – 142 p.

Madan, Ion. Un fecior demn al neamului – Gheorghe Rusnac: Biobibliogr. / Ion Madan; Univ. de Stat a Moldovei. – Chişinău: CEP USM, 2002. – 149 p.

Madan, Ion. Un Om între oameni: Profesorul Petru Chetruş la 60 de ani. – Chişinău: CEP USM, 2004. – 45 p.

Madan, Ion. Un savant cu har de povestitor: Victor Banaru (1941-1997): Biobibliogr. / Ion Madan; red.: Ion Guţu; Univ. de Stat din Moldova. – Chişinău: USM, 2001. – 60 p.: fotogr.

Madan, Ion. Un savant cu reputaţie mondială: Profesorul Aurelian Gulea la 60 ani: Biobibliogr. = A famous scientist: Professor Aurelian Gulea at the aniversary of 60: Biobibliography / Ion Madan; USM. – Chisinau: CEP USM, 2006. – 214 p.

***

Madan, Ion. Bibliologia este via în care lucrez: Interviu cu I. Madan, bibliolog, prof. univ. // Gazeta bibliotecarului. – 2005. – Mai (Nr. 5). – P. 4-7.

Madan, Ion. Bibliologia este vocaţia mea... : Interviu cu bibliologul Ion Madan la 70 de ani de la naştere // Lit. şi arta. – 2005. – 26 mai. – P. 7.

***

Cheradi, Natalia. Protagonistul bibliologiei naţionale: Ion Madan la 65 de ani / Natalia Cheradi; Acad. de St. Economice din Moldova. Bibl.; red. resp.: Silvia Ghinculov. – Chişinău, 2000. – 75 p., portr. – (Bibliologi basarabeni).

Digodi, Irina. Ion Madan sau profesiunea de credinţă a dascălului / Irina Digodi // Magazin bibliologic. – 2000. – Nr. 1. – P. 33-35.

Mihail, Zamfitra. Omul din împărăţia cărţilor / Zamfira Mihail // BiblioPolis. – 2008. – Nr. 1. – P. 101-103.

Şpac, Ion. Ion Madan – cercetător de vocaţie al bibliologiei naţionale / Ion Şpac // Magazin bibliologic. – 2000. – Nr. 2. – P. 47-51.

Ţurcanu, Nelly. În amintirea profesorului, cercetătorului şi colegului Ion Mada / Nelly Ţurcanu // Lit. şi arta. – 2008. – 14 febr. – P. 7; 1 mai. – P. 8.

Vieru-Işaev, Maria. Adevăruri bune despre regretatul Ion Madan / Maria Vieru-Işaev // Lit. şi arta. – 2008. – 20 mart. – P. 7.

CALENDAR NAȚIONAL

Iunie

2010

Vineri	1
Sâmbătă	2
Duminică	3
Luni	4
Marți	5
Miercuri	6
Joi	7
Vineri	8
Sâmbătă	9
Duminică	10
Luni	11
Marți	12
Miercuri	13
Joi	14
Vineri	15
Sâmbătă	16
Duminică	17
Luni	18
Marți	19
Miercuri	20
Joi	21
Vineri	22
Sâmbătă	23
Duminică	24
Luni	25
Marți	26
Miercuri	27
Joi	28
Vineri	29
Sâmbătă	30

145 de ani de la naşterea lui CONSTANTIN STERE, jurist, filozof, profesor universitar, publicist, scriitor, memorialist, critic şi istoric literar, om politic (1 iun. 1865 – 26 iun. 1936). *A se vedea şi art. din CB 1995, p. 65-68; CB 1996, p. 95-96; CN 2005, p. 161-163; CN 2006, p. 203-204*.

140 de ani de la naşterea lui IUSTIN FRĂŢIMAN, istoric, publicist, teolog, promotor al culturii naţionale în Basarabia (1 iun. 1870 – 23 sept. 1927). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 163-165*.

100 de ani de la naşterea arhitectului VALENTIN MEDNEC (1 iun. 1910 – 2008).

55 de ani de la naşterea jurnalistului, profesor universitar, CONSTANTIN MARIN (1 iun. 1955). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 163-164*.

100 de ani de la naşterea scriitorului român, originar din Basarabia DAN PETRAŞINCU (2 iun. 1910 - ?).

70 de ani de la naşterea lui ANATOL CIOCANU, poet, publicist şi traducător (3 iun. 1940). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 166-168; CN 2005, p. 164-165*.

100 de ani de la stingerea din viaţă a scriitorului american O' HENRY (11 sept. 1862 – 5 iun. 1910). *A se vedea şi art. din CN 2002, p. 245*.

160 de ani de la naşterea fizicianului german KARL FERDINAND BRAUN, laureat al Premiului Nobel pentru fizică (6 iun. 1850 – 20 apr. 1918). A descoperit detectorul cu cristal.

200 de ani de la naşterea compozitorului german ROBERT S. SCHUMANN (8 iun. 1810 – 29 iul. 1856). *A se vedea şi art. din CN 2006, p. 240-242*.

100 de ani de la stingerea din viaţă a patriotului basarabean EMANUIL GAVRILIŢĂ (18 aug. 1847 – 10 iun. 1910).

150 de ani de la naşterea unei dintre cele mai vestite soprane ale epocii sale DARCLÉE (Haricleea Hartulari) (10 iun. 1860 – 10 ian. 1939). Prima interpretă a faimosului rol al Toscăi din opera cu acelaşi nume de G. Puccini. *A se vedea şi art. din CN 2009, p. 30-31*.

80 de ani de la naşterea poetului şi publicistului ALEXANDRU DONOS (11 iun. 1930). *A se vedea şi art. din CN 2001, p. 124-126*.

100 de ani de la naşterea lui JACQUES-YVES COUSTEAU, savant, oceanograf şi cineast francez (11 iun. 1910 – sept / 25 iun. 1997).

85 de ani de la naşterea sculptoriţei române, originară din Basarabia, ANA CORDONEŢ (12 iun. 1925).

70 de ani de la naşterea lui WILHELM GEORGE POPP (NATHANIEL), ierarh american de origine română, episcop al Episcopiei Ortodoxe din America (12 iun. 1940).

75 de ani de la naşterea lui PETRU PATRON, specialist în domeniul legumiculturii, profesor universitar, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe din Moldova (13 iun. 1935). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 170-171*.

55 de ani de la naşterea scriitoarei CLAUDIA PARTOLE (14 iun. 1955). *A se vedea şi art. CN 2005, p. 172-173*.

280 de ani de la naşterea compozitorului italian ANTONIO SACCHINI (14 iun. 1730 – 7 oct. 1786).

75 de ani de la naşterea graficianului ALEXANDRU HMELNIŢCHI (15 iun. 1935).

70 de ani de la stingerea din viaţă a sculptorului ALEXANDRU PLĂMĂDEALĂ (9 oct. 1888 – 15 iun. 1940). *A se vedea şi art. CB 1998, p. 158-161; CN 2008, p. 340-341*.

190 de ani de la naşterea mitropolitului Moldovei şi al Sucevei, IOSIF NANIESCU (15 iun./27 iul. 1820 – 26 ian. 1902). *A se vedea şi art. din CB 1995, p. 69; CB 1998, p. 112*.

175 de ani de la înfiinţarea la Iaşi a primei şcoli superioare în limba română din Moldova ACADEMIA MIHĂILEANĂ (16 iun. 1835 – 1847). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 173-174*.

85 de ani de la naşterea scriitorului român de origine basarabeană ANATOL E. BACONSKY (16 iun. 1925 – 4 mart. 1977). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 174-180; CN 2005, p. 175*.

70 de ani de la naşterea acrtiţei de teatru LARISA HROMOVA (16 iun. 1940).

65 de ani de la naşterea pictorului VLADIMIR PALAMARCIUC (18 iun. 1945).

65 de ani de la stingerea din viaţă a matematicianului polonez, academician, STEFAN MAZURKIEWICZ (25 sept. 1888 – 19 iun. 1945). *A se vedea şi art. din CN 2008, p. 320*.

100 de ani de la naşterea lui PAUL JOHN FLORY, chimist şi profesor universitar american, laureat al Premiului Nobel (19 iun. 1910 – 9 sept. 1985).

70 de ani de la naşterea lui CONSTANTIN EŞANU, istoric, doctor habilitat, profesor universitar (20 iun. 1940).

65 de ani de la naşterea LUDMILEI EŢCO, profesor universitar, doctor habilitat în medicină, inventator remarcabil (20 iun. 1945).

75 de ani de la naşterea lui FRANÇOISE SAGAN, romancieră şi autoare dramatică franceză (21 iun. 1935 – 24 sept. 2004).

100 de ani de la naşterea poetului rus ALEKSANDR T. TVARDOVSKI (21 iun. 1910 – 18 dec. 1971).

70 de ani de la naşterea lui LUCIAN COCEA, violonist, ansamblist şi dirijor, originar din Bucovina de Nord (21 iun. 1940).

80 de ani de la naşterea ARGENTINEI CUPCEA-JOSU, scriitoare, traducătoare, critic literar (22 iun. 1930). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 181-184; CN 2005, p. 176-177*.

75 de ani de la naşterea virusologului şi fitopatologului MIHAI MOLDOVAN, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (22 iun. 1935 – 11 aug. 1979). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 177*.

60 de ani de la naşterea poetei şi publicistei VALERIA GROSU (22 iun. 1950). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 185-187*.

80 de ani de la naşterea prozatoarei române OLTEA ALEXANDRU, originară din Bucovina de Nord (22 iun. 1930).

60 de ani de la naşterea lui ALEXANDRU BANTOŞ, publicist, scriitor şi editor (23 iun. 1950).

135 de ani de la naşterea sculptorului suedez KARL MILLES (23 iun. 1875 – 19 sept. 1955).

100 de ani de la naşterea dramaturgului francez JEAN ANOUILH (23 iun. 1910 – 3 oct. 1987).

75 de ani de la naşterea lui ION SOCICAN, specialist în selecţia, genetica şi reproducţia animalelor, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (24 iun. 1935).

150 de ani de la naşterea compozitorului francez GUSTAVE CHARPENTIER (25 iun. 1860 – 18 febr. 1956).

65 de ani de la naşterea lui PETRU GAUGAŞ, specialist în ştiinţe fizico-matematice, doctor, profesor universitar (26 iun. 1945). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 178-179*.

175 de ani de la stingerea din viaţă a pictorului francez ANTOINE JEAN GROS (16 mart. 1771 – 26 iun. 1835).

75 de ani de la naşterea istoricului şi profesorului universitar PETRU PASCARI (29 iun. 1935).

50 de ani de la naşterea RAISEI PLĂIEŞU, poetă, prozatoare, traducătoare, bibliografă (29 iun. 1960).

105 ani de la naşterea lui PAUL MIHAIL, teolog, istoric, publicist şi bibliograf român, originar din Basarabia (29 iun. 1905 – 11 oct. 1994). *A se vedea şi art. din CB 1995, p. 70-73; CN 2005, p. 180-181*.

85 de ani de la naşterea arhitectului GHEORGHE CURINSCHI-VORONA (30 iun. 1925 – 20 dec. 1996).

90 de ani de la apariţia la Chişinău, a revistei literare şi de propagandă naţională "RENAŞTEREA MOLDOVEI" (iun. 1920 – 1921).

70 de ani de la apariţia la Bucureşti a gazetei săptămânale de luptă şi atitudine românească "RAZA BASARABIEI" (iun. 1940).

Valentin MEDNEC
1910-2008

Arhitect, Maestru Emerit în artă. S-a născut la 1 iun. 1910, la Comrat. Se stinge din viaţă la 27 oct. 2008.

În 1927 absolveşte Liceul umanist *Ştefan cel Mare* din Tighina. Urmează studiile la Universitatea Politehnică din Brno, Cehoslovacia, Facultatea de Arhitectură (1929-1932), pe care nu o absolveşte din motive politice; apoi la Academia de Arte din Bucureşti, la aceeaşi facultate (1932-1937).

Un timp lucrează la Bucureşti. În 1940 revine în Basarabia, unde se angajează la ziarul *Viaţa nouă*. Începând cu anul 1944 este director al Institutului *Moldavstroiproiekt*; apoi şef al secţiei de proiectare şi planificare a Direcţiei pentru problemele arhitecturii (1954); conducător al atelierelor pentru elaborarea proiectelor-tip la Institutul *Moldavstroiproiekt*; vicepreşedinte al *Gosstroi*-ului din Moldova; este colaborator ştiinţific superior la sectorul de ocrotire a monumentelor al Secţiei de etnografie şi studiere a artelor a Academiei de Ştiinţe din Moldova (1981-1987).

Cunoştea limbile română, rusă, franceză, germană şi cehă. A călătorit în mai multe ţări ale lumii, acumulând experienţă din istoria oraşelor moderne, visând în permanenţă ca şi Chişinăul să devină un adevărat centru al ştiinţei şi culturii, cu panoramă contemporană, frumoasă şi atrăgătoare. Este autorul mai multor proiecte după care au fost construite edificiile publice Casa Poştei, Academia de Ştiinţe a Moldovei şi Ministerul Telecomunicaţiilor din Chişinău (1957); ale planurilor generale pentru oraşele Tighina şi Făleşti; a proiectat spitalul din Tiraspol (1953), casele de cultură din Căuşeni, Slobozia, Străşeni, Hânceşti (1955-1965).

S-a manifestat rodnic în domeniul artei. Astfel, pe la sfârşitul anilor '60 a realizat un şir de proiecte pentru monumentele din Râbniţa, Bardar, Leova, Leuşeni, înălţate în memoria ostaşilor căzuţi în cel de al II-lea Război Mondial.

O pasiune aparte a maestrului a fost colecţionarea fluturilor. Asfel, o cutie de fluturi dăruită de Mednec încă de pe vremea când era elev în clasa a XI-a la Liceul *Ştefan cel Mare*, se află până în prezent într-un muzeu din Bucureşti.

A luat parte la editarea enciclopediei în 8 volume şi a celei de literatură şi artă. O placă memorială Valentin Mednec este amplasată pe faţada clădirii Poşta Centrală de pe Bd. Ştefan cel Mare nr. 134, ctitorită de sculptorii L. Dubinovschi şi A. Deseatnikov.

Maestru Emerit al artei, a fost decorat cu ordinele *Steaua roşie*, *Insigna de onoare*.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Mednec, Valentin P. Arhitectura-expresie a frumosului: [Interviu cu Valentin P. Mednec, fost arhitect-şef al Republicii Moldova, despre etapele de edificare a oraşului Chişinău] / Consemnare: Oxana Ţopa // Curierul de seară. – 1996. – 26 iul. – P. 1, 3.

Mednec, Valentin. Restavratory pamâti: [restaurarea Casei-muzeu „A. S. Puşkin" din Chişinău şi din s. Dolna (Nisporeni)] / Valentin Mednec // Nezavisimaâ Moldova. – 1999. – 4 iun. – P. 15.

Mednec, Valentin. S priznatel'nostû sud'be...: [130 de ani de la naşterea arhitectului A. V. Şciusev] / Valentin Mednec // Nezavisimaâ Moldova. – 2003. – 8 dec. – P. 3.

Mednec, Valentin. Sčastlivaâ sud'ba zodčego: [70 de ani de la naşterea arhitectului] / Valentin Mednec; Alexandru Petricenco // Nezavisimaâ Moldova. – 2000. – 29 dec. – P. 21.

Mednec, Valentin. V Doline čar [din activitatea arhitectului Alexei Şciusev (1873-1949) la Chişinău] / Valentin Mednec // Literator. – 1998. – Nr. 1. – P. 4.

***

Gherasim, Fulga. Umerii de piatră ai Chişinăului: [file din viaţa arhitectului nonagenar Valentin Mednec] / Fulga Gherasim // Ţara. – 2001. – 12 iul. – P. 4.

*Mednek, Valentin // Literatura şi arta Moldovei: Encicl. vol. 2. – Chişinău, 1986. – P. 12.

Negriş, Alexandru. Dragostea de-o viaţă - arhitectura: [Valentin Mednec - schiţă de port.] / Alexandru Negriş // Capitala. – 1999. – 9 oct. – P. 9.

Vâsoţchi, Gheorghe. Un destin sub semnul împlinirii: [arhitectul, Om Emerit în Arte Valentin Mednec, a împlinit 90 de ani de la naştere] / Gheorghe Vâsoţchi, Alexandru Petricenco // Moldova suverană. – 2000. – 11 iun. – P. 4.

Čudin, Viktor. Trevogi starogo arhitektora [Valentina Medneka] / Viktor Čudin // Nezavisimaâ. Moldova. – 1999. – 3 sept. – P. 6.

Meleka, Anna. On pamâtnik vozdvig sebe pri žizni: [a fost dezvelită placa comemorativă în cinstea arhitectului Valentin Mednec cu ocazia aniversării a 90-a de la naştere] / Anna Meleka // Nezavisimaâ. Moldova. – 2000. – 17 oct. – P. 2.

Meleka, Anna. On vernulsâ v svoj gorod! / Anna Meleka // Nezavisimaâ Moldova. – 2008. – 11 dec. – P. 3.

Zaslugi arhitektora Medneka voplotilis'v kamne // Obŝaâ gazeta. – 2000. – 2 oct. – P. 18.

T. N.

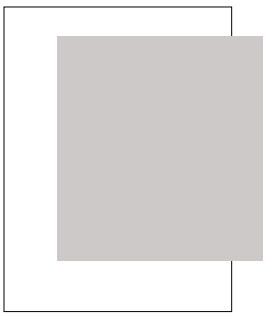

Emanuil GAVRILIŢĂ
1847-1910

Avocat, militant pentru cauza naţională a românilor basarabeni.

S-a născut la 18 aug. 1847, în s. Nicoreşti, jud. Soroca, în familia lui Gheorghe Ioan şi a Zamfirei Gavriliţă. Se stinge din viaţă la 10 iun. 1910, în s. Băcsani.

Şi-a făcut studiile la Liceul Nr. 1 din Chişinău, apoi la Facultatea de Drept a Universităţii din Moscova. După licenţiere, pleacă la Viena, iar mai apoi la Berlin, pentru pregătirea juridică şi perfecţionarea cunoştinţelor.

În 1875, întorcându-se în ţară, a fost ales judecător de pace, de către Adunarea Zemstvei a judeţului Soroca, activând în această calitate până la 1883.

Din 1886 se dedică avocaturii, pe care o profesează până la sfârşitul vieiţii sale. A luptat şi sprijinit cauza naţională. Activitatea sa în acest sens şi profesia de avocatură a cunoscut un avânt şi mai mare în 1894, când vine la Chişinău. Aici face cunoştinţă cu un şir de oameni de cultură, în special ţine legături strânse cu Constantin Stere.

Este director-girant responsabil al primului ziar românesc din teritoriu, *Basarabia* (1906-1907).

În 1934, maestrul Alexandru Plămădeală a executat un bust al lui E. Gavriliţă, dar care a fost distrus în 1940.

BIBLIOGRAFIE:

Colesnic, Iurie. Emanuil Gavriliţă / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Basarabia necunoscută. vol. 1. – Chişinău: Universitas, 1993. – P. 32-37.

Poştarencu, Dinu. Emanuil Gavriliţă: 90 de ani de la moarte (contribuţii biografice [1847-1910]) / Dinu Poştarencu // Destin românesc. – 2000. – Nr. 1. – P. 49-54.

Vataman, Paul. Emanuil Gavriliţă / Paul Vatamanu // Vatamanu, Paul. Figuri sorocene. – Chişinău: Ştiinţa, 1993. – P. 19-35.

N. T.

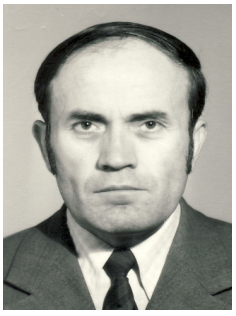

Alexandru DONOS
1930

Publicist, poet, unul dintre cei mai energici şi mai fecunzi veterani ai presei din Republica Moldova. S-a născut la 11 iun. 1930, în com. Ciripcău, jud. Soroca, în familia ţăranilor gospodari Iacob Donos şi Irina Cojocaru. În 1937 intră în clasa întâi a şcolii primare din localitate, pe care nu o termină în condiţii normale din cauza ocupaţiei sovietice. După absolvirea şcolii de 7 ani din satul natal, îşi continuă studiile la şcoala medie din Floreşti (1949–1952). Serviciul militar îl face, timp de aproape 4 ani (ian. 1952 - oct. 1955) în or. Tbilisi din Georgia. Comandantul unităţii militare, colonelul M.Tvaladze, îi permite ostaşului A. Donos să frecventeze şcoala medie rusă serală nr. 16 din Tbilisi, pentru a căpăta atestat de absolvire a zece clase. Este lăsat la vatră în octombrie 1955, tot atunci angajându-se în calitate de corespondent titular la redacţia gazetei raionale *Steaua roşie* din Vertiujeni. În 1956 intră la Facultatea de Filologie a Universităţii de Stat din Chişinău, pe care o absolveşte în 1961. În iunie 1960, student încă fiind, este invitat să lucreze la gazeta *Cultura Moldovei*, unde rămâne cu serviciul şi după absolvirea universităţii. Îşi urmează activitatea la săptămânalul *Cultura*, apoi la *Literatura şi arta*, astfel dăruind 46 de ani (1960-2006) din viaţă acestor publicaţii de literatură, cultură şi artă: la început în calitate de „lucrător literar", apoi şef al secţiei scrisori, şef al secţiei cultură, iar în ultimii 15 ani – secretar general de redacţie.

A debutat cu versuri în revista pentru copii *Scânteia leninistă* (1950), precum şi în revista Uniunii Scriitorilor de atunci numită *Octombrie* (1951). Este prezent cu cicluri de poezii în culegerile colective *Glasuri tinere* (1955, 1957, 1959).

Dedicându-se ziaristicii, A. Donos publică articole de problemă, schiţe, reportaje, cronici, recenzii etc., care la timpul lor au avut o mare rezonanţă în societate. Manifestă un interes deosebit pentru tematica culturală: destinul cărţii şi bibliotecii, dezvoltarea învăţământului naţional, pregătirea şi promovarea cadrelor autohtone, păstrarea şi revigorarea patrimoniului folcloric, renaşterea şi mediatizarea tradiţiilor populare etc.

În pofida cenzurii care dăinuia în acele timpuri, Al. Donos a reuşit să abordeze în scrisul său o serie de probleme stringente. În timpul studenţiei dânsul publică în gazeta Universităţii, din 13 mart. 1959, articolul intitulat „Despre cadrele naţionale", în care a supus criticii situaţia ce domnea atunci în învăţământul universitar, în primul rând, faptul că studenţilor li se preda majoritatea obiectelor în lb. rusă. Desigur, acest articol, ca şi altele mai târziu, i-au adus autorului multe necazuri.

Începând cu a doua jumătate a anilor '80 ai restructurării gorbacioviste, Al. Donos s-a manifestat în paginile publicaţiilor ca un fidel cronicar al evenimentelor care s-au derulat în viaţa noastră: lupta pentru consolidarea independenţei, noua orientare a transformărilor din societate, condamnarea unor aspecte antinaţionale etc. Astfel, beneficiind de libertatea expresiei, a putut aborda, deja prin altă prismă, probleme pe care le-a enunţat în presă încă în tinereţe. A scris o serie de articole, utilizând materiale de arhivă, despre unii reprezentanţi ai literaturii şi culturii, care au avut de suferit în gulagurile staliniste: Nicolai Costenco, Mihail Curicheru, Toader Malai, Petre Ştefănucă. A publicat un şir de interviuri solicitate unor autori, ale căror cărţi au fost date la cuţit sau hăcuite de cenzura sovietică. În felul acesta au fost scoase în evidenţă aspecte mai puţin cunoscute din perioada regimului totalitar privind impactul nefast al cenzurii în domeniul editării de carte.

Al. Donos nu a încetat să scrie nici după 1 iun. 2006, când a demisionat din funcţia de secretar general de redacţie pe care o deţinea la *Literatura şi arta* (în semn de protest împotriva salariilor mizere cu care erau remuneraţi

angajaţii săptămânalului). Publică materiale pe teme actuale în *Săptămîna*, *Timpul* şi mai ales în *Jurnal de Chişinău*, în paginile căruia, graţie generozităţii administraţiei (fiind încadrat ca reporter netitular), i se acordă posibilitatea (sau este solicitat) să-şi exprime opiniile pe marginea celor mai diferite evenimente.

Membru al Uniunii Jurnaliştilor din Moldova (1963). Laureat al Premiului Uniunii Jurnaliştilor din Moldova (1980 – pentru seria de articole cu tema: *Problema tânărului specialist din domeniul culturii)*, membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (2001). Deţinător al medaliei guvernamentale *Meritul civic* (1996), al titlului onorific „Om Emerit" (2001).

A se vedea şi art. din *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău: BNRM, 2001. – P. 124-126.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Donos, Alexandru. Anotimpuri vesele: [Poezii pentru copii]. – Chişinău: Pontos. – 2006. – 28 p.

Rec.: Ciocanu, Ion. Imbold pentru curiozitatea copilului // Florile dalbe. – 2006. – 5 oct. – P. 7.

Rec.: Gheorghiţă, Eugen. Anotimpuri de poveste, că-nainte mult mai este //Florile dalbe. –2006. – 28 sept. – P. 7.

Donos, Alexandru. Ca un prieten bun şi drag: [Versuri pentru copii]. – Chişinău: Colecţia „Rămurele". – 2003. – 8 p.

***Donos, Alexandru.** Făurari ai frumosului: [Schiţe publicistice despre oameni de cultură de la sate]. – Chişinău: Cartea Mold. - 1975. - 92 p.

Rec.: Morăraş, Mihai. Făurari ai frumosului // Viaţa satului. – 1976. – 3 apr. – P. 4.

Donos, Alexandru. Luna: [Hai să facem poezii împreună, dragi copii]. – Chişinău: Labirint. – 2007. – 28 p.

Donos, Alexandru. Scriitori martiri. – Chişinău: Museum. – 2000. – 120 p.

Rec.: Boldişor, Veronica. Demnitatea naţională este diamantul cel mai preţios al unui popor // Mesagerul. – 2001. – 31 ian. – P. 2.

Rec.: Ciobanu, Raisa. O carte a adevărului // Lit. şi arta. – 2000. – 28 dec. – P. 3.

Rec.: Dinescu, Viorel. Alexandru Donos: Scriitori martiri // Lit. şi arta. – 2001. – 21 iun. – P. 3..

Rec.: Stici, Ion. Salvarea memoriei // Moldova suverană. – 2001. – 2 mart. – P. 3.

Donos, Alexandru. Situaţii comice: [Creionări de ieri, creionări de azi]. – Chişinău: Prag-3. – 2008. – 54 p.

Rec.: Prohin, Victor. A.D.ministrator al satirei şi umorului // Glasul. – 2008. – 31 iul. – P. 7.

***Donos, Alexandru.** Viorele: [Pentru grădiniţa de copii]. – Chişinău: Lit. Artistică. – 1981. – 24 p.

***

Donos, Alexandru. Andrei Lupan – susţinător al limbii române // Lit. şi arta. – 1995. – 13 iul. – P. 3.

Donos, Alexandru. Binefacere [Despre Ecaterina, sora lui Constantin Stere] // Lit. şi arta. – 1991. – 18 apr. – P. 2.

Donos, Alexandru. Birou de racolare a studenţilor: [Răspuns la ancheta: Aţi colaborat sau nu cu securitatea sovietică?] // Jurnal de Chişinău. – 2006. – 15 aug. – P. 8.

***Donos, Alexandru.** Caracterul tineresc al „Pluguşorului" // Tinerimea Moldovei. – 1975. - 31 dec. – P. 4.

Donos, Alexandru. Când a murit scriitorul Mihail Curicheru? // Lit. şi arta. – 1992. – 10 sept. – P. 3.

Donos, Alexandru. Când s-a născut Constantin Stere? // Lit. şi arta. – 1990. – 16 aug. – P. 4.

Donos, Alexandru. Când sărbătorim Crăciunul? // Săptămîna. – 2007. – 5 ian. - P. 12-13.

***Donos, Alexandru.** Când vine iarna...: [Primul material în presa sovietică despre tradiţia populară de întâmpinare a iernii, numită „Andreiul"] // Cultura. – 1969. - 20 dec. - P. 13.

Donos, Alexandru. Când vom avea o lege a lustraţiei? // Săptămîna. – 2006. – 20 oct. – P. 8-9.

***Donos, Alexandru.** Călătorul şi cartea: [Despre necesitatea instalării chioşcurilor de vânzare a cărţii în locurile aglomerate: în gări, pieţe agricole, staţii de autobuze etc., propunere care peste câteva luni a început să fie tradusă în fapt de către autorităţile oficiale] // Cultura Moldovei. – 1964. - 26 iul. – P. 3

Donos, Alexandru. Ce a spus Ion Druţă acum 28 de ani // Lit. şi arta. – 1993. – 2 sept. – P. 4.

Donos, Alexandru. Ce s-a întâmplat de fapt; Duminica trecută; Un miting nesancţionat şi atitudini sancţionate; Inimă fierbinte, dar cap rece; Paraşutiştii în faţa lui Ştefan cel Mare, Conducerea părăseşte tribuna, iar ATEM-ul dezinformează publicul // Istoricul an 1989. – Chişinău: Universitas. - 1991. – P. 37-39, 67-68, 70-71, 72-73, 194-203, 358-361.

Donos, Alexandru. Cine-i vinovat de moartea lui Grigore Vieru? // Jurnal de Chişinău. – 2009. – 27 ian. P. 9.

Donos, Alexandru. Covoare; Steaua; Sosea aprilie atunci; Adio, Universitate [versuri] // Iubire de metaforă (Antologie de Mihail Dolgan). Vol. II. – Chişinău. – 2001. – P. 213-219.

***Donos, Alexandru.** Cum vindem cartea: [Este evidenţiată ideea: *un sat contemporan trebuie să aibă numaidecât şi librărie*. Peste câteva luni, a fost emisă o hotărâre oficială privind construcţia de „Luminiţe" la sate] // Cultura. – 1967 - 21 ian. – P. 10.

***Donos, Alexandru.** Cuvântul potrivit: [Despre cartea „Cuvântul potrivit la locul potrivit" de V. Mândâcanu. – Chişinău: Cartea Mold. – 1979] // Lit. şi arta. 17 iul. – P. 7.

Donos, Alexandru. Dăinuirea cărţii: [Rec. la vol. „Cartea, modul nostru de a dăinui" de Lidia Kulikovski. – Chişinău. - 2006] // Lit. şi arta. – 2006. - 20 apr. – P. 6

Donos, Alexandru. De Crăciun, să luăm aminte... // Făclia. – 2007. – 22 dec. – P. 1, 7.

Donos, Alexandru. Descântecul, formula magică: [Interviu cu Dumitru Matcovschi despre cenzura sovietică] // Lit. şi arta. – 2004. - 26 febr. - P. 4.

Donos, Alexandru. Destine: [Despre scriitorul Mihail Curicheru] // Lit. şi arta. – 2000. – 17 aug. – P. 5.

Donos, Alexandru. Familia Stere – la Ciripcău // Lit. şi arta. – 1988. – 13 oct. P. 8; Stere, Constantin. În preajma revoluţiei. – Cartea a patra. – Chişinău: Hyperion. – 1991. – P. 514-521.

Donos, Alexandru. „Făclia" – file de istorie // Făclia. – 2004. – 25 sept. – P. 2.

***Donos, Alexandru.** Folclor moldovenesc în periodicele de limba rusă // Lit. şi arta. - 1982. - 30 sept. - P. 7.

Donos, Alexandru. „Fulgere" ieşite din „Săgeţi": [Despre vol. lui Petru Cărare „Fulgere basarabene"] // Lit. şi arta. – 1998. – 23 apr. – P. 8.

Donos, Alexandru. Identificarea foştilor securişti sovietici // Stare de urgenţă 2009. – Nr. 14. – P. 9-10.

Donos, Alexandru. Ion Ciocanu: „Cenzura a afectat întregul proces literar": [Interviu] // Lit. şi arta. – 2004. – 24 iun. – P. 4; Dolgan, Mihail. Fenomenul artistic Ion Druţă. – Chişinău: Ştiinţa. – 2008. – P. 462-467.

Donos, Alexandru. Ion Druţă despre destinul limbii literare // Dolgan Mihail. Fenomenul artistic Ion Druţă. – Chişinău: Ştiinţa. – 2008. – P. 457-460.

Donos, Alexandru. Inimă iubitoare de adevăr: [Jurnalistul Vasile Coţofan la 70 de ani] // Lit. şi arta. – 1998. – 10 dec. – P. 8.

Donos, Alexandru. În dar oamenilor: [Schiţă despre jurnalistul Gheorghe Remenco] // Nistru. – 1979. – Nr. 7. – P. 115-121.

***Donos, Alexandru.** În mâinile lor – o lume întreagă: [Schiţă despre activitatea telefonistelor] // Femeia Moldovei. – 1972. – Nr. 6. – P. 9; Vocaţie. – Chişinău: Cartea Mold. – 1975. – P. 138-145.

Donos, Alexandru. Învierea. Tatăl nostru: [Pentru prima dată în presa din RSSM este publicată rugăciunea „Tatăl nostru"] // Lit. şi arta. – 1990. – 29 mart. – P. 3.

Donos, Alexandru. La izvorul Tudosiei: [Pe marginea romanului „În preajma revoluţiei" de C.Stere] // Lit. şi arta. – 1995. – 8 iun. – P. 4.

Donos, Alexandru. Librarul şi cartea // Lit şi arta. – 1977. – 14 iul. – P. 1-3.

Donos, Alexandru. Lozincile Liliei Neagu: [30 de ani de la apariţia câtorva zeci de lozinci în grafie latină şi rusă, scrise pe faţada unor clădiri din centrul Chişinăului] // Lit. şi arta. – 2000. – 28 sept. – P. 7.

***Donos, Alexandru.** Lumina şezătorilor // Femeia Moldovei. – 1971. – Nr. 2. – P. 19-20.

Donos, Alexandru. Martir al grafiei latine din stânga Nistrului: [Despre scriitorul Toader Malai] // Lit. şi arta. – 1993. – 19 aug. – P. 7.

Donos, Alexandru. Mateevici din nou cenzurat? // Timpul. – 2008. – 13 mai. – P. 4.

Donos, Alexandru. Mihai Cimpoi – „naţionalist" // Lit. şi arta. – 1992. – 3 sept. – P. 5.

Donos, Alexandru. Modestie: [Despre creaţia pict. D. Trifan] // Lit. şi arta. – 1997. – 27 nov. – P. 3.

Donos, Alexandru. Nu era zi să nu moară un om: [Despre foametea din anii 1946-1947] // Jurnal de Chişinău. – 2007. – 20 mart. – P. 7.

Donos, Alexandru. O lecţie de lingvistică sau Mihail Sadoveanu a fost totuşi tradus în moldoveneşte: [Replică] // Lit. şi arta. – 1997. – 3 apr. – P. 3.

***Donos, Alexandru.** Pentru o înaltă cultură: [Despre necesitatea studierii de către studenţii moldoveni de la filologie a limbilor italiană şi spaniolă] // Moldova socialistă. – 1958. – 10 dec. – P. 3.

Do**nos, Alexandru.** Poet care a fost închis pentru toată viaţa: [15 ani de exil în Siberia al poetului N. Costenco] // Lit. şi arta. – 1991. – 12 dec. – P. 3.

Donos, Alexandru. Petru Cărare: „Cenzura comunistă şi curajul de a o înfrunta vin de la Răsărit": [Interviu] // Lit. şi arta. – 2004. – 27 mai. – P. 5.

Donos, Alexandru. Premergătorii „Făcliei" trecuţi în revistă de un martor ocular // Făclia. – 2007. – 1 sept. – P. 3.

Donos, Alexandru. Profesorul: [Jurnalistul Bartolomeu Musteaţă la 75 de ani] // Lit. şi arta. – 1999. – 18 mart. – P. 8.

***Donos, Alexandru.** Răutul: [Despre poluarea şi necesitatea ocrotirii râului] // Cultura. – 1968. – 25 iun. – P. 14-15.

Donos, Alexandru. Revenire la anii tinereţii: [Despre scriitoarea Ariadna Şalari] // Lit. şi arta. – 1993. – 30 sept. – P. 4-5.

***Donos, Alexandru.** Rodul unei trude neprecupeţite: [Despre antologia „Drama populară moldovenească" de Gheorghe Spătaru. – Chişinău: Ştiinţa. – 1976] // Lit. şi arta. – 1977. – 25 aug. – P. 5.

***Donos, Alexandru.** Să tragem nădejde: [Propunere de a se aborda şi problema alfabetului la apropiatul congres al scriitorilor din 14 oct. 1965, ceea ce s-a şi întâmplat] // Tinerimea Moldovei. – 1965 – 10 oct. – P. 2.

Donos, Alexandru. Să nu turnăm apă la moara comuniştilor: Opinii separate / Alexandru Donos // Stare de urgenţă. – 2009. – Nr. 16. – P. 23.

Donos, Alexandru. Serafim Saka: „Atunci – partidul, acum – gaşca": [Dialog] // Sud-Est cultural. – 2008. – Nr. 3. – P. 80-91; Serafim Saka: „Azi cântă orice răguşit şi macină urluială poetică orice morăraş care se pune în slujba intereselor de gaşcă": [Convorbiri incomode / Consemnare: Alexandru Donos] // Luceafărul (Bucureşti). – 2006. – Nr. 39. – 1 nov. – P. 12-13; Nr. 40. – 8 nov. – P. 12-13.

Donos, Alexandru. Sergiu Nucă: „Era ghilotinată nu numai cartea, ci şi gândirea, memoria omului de creaţie": [Interviu despre cenzura sovietică] // Lit. şi arta. – 2004. – 25 mart. – P. 4.

Donos, Alexandru. Speculaţii în jurul unei sărbători: [Crăciunul – stil vechi şi stil nou] // Săptămîna. – 2008. – 11 ian. – P. 9.

***Donos, Alexandru.** Studiind „Pluguşorul": [Despre cartea „Poezia populară moldovenească a obiceiurilor de Anul Nou" de N.Băieşu. – Chişinău: Ştiinţa. – 1972] // Cultura. – 1972. – 25 dec. P. 2.

***Donos, Alexandru.** Şansele folclorului intim: [Despre vol. „Strigături, amintiri şi scrisori versificate". – Chişinău: Ştiinţa. - 1979] // Lit. şi arta. – 1979. – 13 sept. – P. 7.

***Donos, Alexandru.** Tânărul Stere despre tineretul din vremea sa // Tinerimea Moldovei. – 1989. – 24 mai. – P. 4.

***Donos, Alexandru.** Tezaur al cărţii: [Expoziţie de cărţi miniaturale] // Cultura. – 1976. – 17 ian. – P. 15.

Donos, Alexandru. Trei scrisori regăsite: [Pe marginea unor scrisori primite de la Iorgu Iordan şi Roman R. Stere] // Lit. şi arta. – 1995. – 19 oct. – P. 8

***Donos, Alexandru.** Un frumos buchet de tradiţii: [Despre culegerea „Tradiţii şi contemporaneitate". – Chişinău: Cartea Mold. – 1977] // Lit. şi arta. – 1977. – 22 sept. – P. 8.

Donos, Alexandru. Un pasionat cercetător al dramei populare: [Despre folcloristul bucovinean Gheorghe Spătaru (1933-1997)] // Lit. şi arta. – 1997. – 15 mai. – P. 7.

Donos, Alexandru. Un talent nimicit în floarea vârstei: [Despre scriitorul Mihail Curicheru] // Lit. şi arta. – 1992. – 30 iul. – P. 1, 13.

***Donos, Alexandru.** Un succes al lingvisticii moldoveneşti: [Despre manualul „Curs de limbă literară moldovenească". Partea II. Sintaxa, Cartea Mold., 1959] // Cultura Moldovei. – 1959. – 2 aug. – P. 2.

Donos, Alexandru. Unele segmente inedite din biografia poetului: [Pe marginea unor scrisori primite de la poetul Petru Cărare] // Lit. şi arta. – 2000. – 15 febr. – P. 6.
Donos, Alexandru. Ultimele pagini ale folcloristului Petre Ştefănucă // Lit. şi arta. – 1993. – 10 iun. – P. 3.
***
Burghiu, Iacob. Acest truditor neostoit... [A. Donos la 70 de ani] // Lit şi arta. – 2001. – 21 iun. – P. 3.
Ciocanu, Anatol. Alexandru Donos // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2006. – Chişinău: Prut Internaţional. – 2007. – P. 189-190.
Ciocanu, Ion. Bine informat şi gata să ia atitudine // Moldova suverană. – 2000. – 3 oct. – P. 3; Donos, Alexandru. Scriitori martiri. – Chişinău: Museum. – 2000. – P. 117-119;
Colesnic, Iurie. Povara demnităţii noastre // Alexandru Donos. Scriitori martiri. – Chişinău: Museum. – 2000. – P. 4-5.
Cozma, Valeriu. Un om de mare omenie: [Interviu cu Alexandru Donos] // Rectorii Universităţii de Stat din Moldova (1946-1993). – Chişinău: CEP USM. – 2005. – P. 110-114.
Dabija, Nicolae. Un cronicar: [Publicistul A. Donos la 70 de ani] // Lit. şi arta. – 2001. – 21 iun. – P. 1.
Dinescu, Viorel. Alexandru Donos. Scriitori martiri // Confluenţe. - Galaţi: Arionda. – 2002. – P. 270-274.
Dolgan, Mihail. Poezia de opoziţie din R. Moldova în perioada de „stagnare": [Studii critice de hermeneutică a imaginarului] / Mihail Dolgan. – Chişinău: CEP USM, 2008. – P. 35-36.
Josanu, Efim. Consacrare: [Dialog cu Alexandru Donos privind activitatea sa publicistică] // Lit. şi arta. – 2004. - 30 sept. – P. 4-5; Josanu, Efim. Cum poţi deveni rege. – Chişinău: 2005. - P. 319-327.
Palladi, Tudor. Drumul spre cuvânt sau profunzimea şi limpezimea reflexivă a eului creator: [Eseu despre activitatea literară a lui Alexandru Donos] // Lit. şi arta. – 2008. – 17 iul. – P. 4.
Rusu, Tudor. Proverbiala migală gazetărească // Făclia. – 2004. – 24 sept. – P. 2. – (Semnat: T.R.).
Trofăilă, Vasile. Alexandru Donos / Vasile Trofăilă // Localităţile Republicii Moldova. vol. 4. – Chişinău: Draghiştea, 2001. – P. 136-137.

Alexandru HMELNIŢCHI
1935-2004

Grafician.

S-a născut la 15 iun. 1935, în s. Rodnikovka, reg. Kirovograd (Ucraina). Se stinge din viaţă la 25 mai 2004, la Chişinău. A studiat grafica la Şcoala Republicană de Arte Plastice *I. Repin* din Chişinău (1957-1962) (azi Colegiul Republican de Arte Plastice *Al. Plămădeală*).

A activat în calitate de pictor; şef în secţia ilustraţii la redacţia ziarului *Moldova socialistă* (din 1962) şi colaborator la editura *Cartea Moldovenească* ş.a.

Lucrări: *Eliberarea Moldovei*; placarde: *Soldatului biruitor, slavă!*, *Doina*, *Cântecul păcii*; ilustraţii la cărţi: *Trei cântece ale secolului* de L. Deleanu, *Poezii* de M. Eminescu, *Aventurile lui Guguţă* de S. Vangheli, *Opere alese* de V. Alecsandri etc. A executat o galerie de portrete color ale multor clasici ai literaturii române.

A lucrat în tehnica gravurii şi acvaforte. A participat la expoziţii republicane, unionale şi în străinătate.

Membru a Uniunii Artiştilor Plastici din RSSM (1968). A fost distins cu Diploma Uniunii Artiştilor Plastici din URSS (1972). Maestru în Artă din Republica Moldova (1998).

BIBLIOGRAFIE:

Belicov S. Vameş: Poezii / S. Belicov; Prez. graf. de Alexandru Hmelniţchi. – Chişinău: Hyperion, 1991. – 69 p.
Sârbu, Antonina. Mănăstiri basarabene / Antonina Sârbu, Victor Ladaniuc; editor ziarul „Moldova suverană"; red. şi resp. de ed.: Tudor Ţopa, Vasile Trofăilă; prez. graf. de Andrei Fetescu, Alexandru Hmelniţchi; fotoreporteri: Tudor Iovu, Andrei Mardare. – Chişinău, 1995. – 272 p.
***
Hmelniţchi, Alexandru. Postoânstvo - moâ religiâ: [interv'û s hudožnikom] / zapisala Raisa Kazakova // Delovaâ gazeta. – 2003. – 4 iun. – P. 8.
***
Belicov S. Sentimental şi nostalgic despre Alexandru Hmelniţchi: [Alexandru Hmelniţchi - plastician] / S. Belicov // Moldova suverană. – 1998. – 2 apr. – P. 3.
Colesnic, Iurie. Hmelniţchi, Alexandru / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Colegiul Republican de Arte Plastice „Al. Plămădeală". – Chişinău: Museum, 2008. – P. 121-122.
Dva hudožnika: [expoz. la „Euro Foto Art" a plasticienilor Alexandru şi Igor Hmelniţchi] // Nezavisimaâ Moldova. – 2003. – 30 mai. – P. 6.
Lâhova, Irina. Dinastiâ Hmel'nickih: [expoz. de pictură] / Irina Lâhova // Kišinëvskij obozrevatel'. – 2003. – 5 iun. – P. 8.

T. N.

Larisa HROMOVA
1940

Actriţă rusă de teatru.

S-a născut la 16 iun. 1940, la Saratov (Rusia). În 1961 a absolvit studioul de artă dramatică al Teatrului *K. Marx* din Saratov; Institutul de Artă Teatrală *A. Lunacearski* din Moscova (1983), unde îşi susţine teza de critic şi istoric de teatru. Joacă pe scenele teatrelor din Saratov şi Breansk.

Din 1964 este actriţă la Teatrul rus *A. P. Cehov* din Chişinău, unde colaborează cu Aureliu Busuioc, Nikolai Savostin ş.a.

A interpretat numeroase roluri de neuitat: *Eroina* din piesa *Nila Snijko*; *Iskra* în *Cuibul cocoşului de*

munte de V. Rozov*; Maia* în *Învingătoarea* de A. Arbuzov; *Nataşa* în *104 pagini despre dragoste*; Laura în *Micile tragedii*; Gessi în *Chestiunea rusă*; Maria în *Şase iulie* de M. Şatrov etc.

A montat un spectacol în baza operelor poetei Marina Ţvetaeva, în care a distribuit actriţe tinere. A jucat în duet cu Victor Burhart în specatcolul *Cina pentru cinci* de dramaturgul estonian Enn Vetemaa.

A prezentat la televiziune un şir de monospectacole poetice: *O sută ore fericite* după versurile Veronicăi Tuşnova; *Ascultă-mă!* după operele unor poeţi ruşi şi moldoveni, proza scriitorului francez Saint-Exupéry; *Sunt născut în copilărie* după creaţia poeteicombatante Iulia Drunina ş.a.

A fost decorată cu medalia *Meritul Civic*. Artisă Emerită din RSSM (1975).

BIBLIOGRAFIE:

Hromova, Larisa. „A sčast'â razmerom s Vselennuû...": [S aktrisoj Larisoj Hromovoj besedovala R. Kazakova] / Larisa Hromova // Delovaâ gazeta. – 2005. – 25 mai. – P. 6.

Hromova, Larisa. Dlâ menâ teatr - duhotvorčestvo...: [interv'û s aktrisoj] / Zapisala Raisa Kazakova // Delovaâ gazeta. – 2000. – 21 iul. – P. 19.

***

*Hromova, Larisa // Literatura şi arta Moldovei: Encicl. vol. 2. – Chişinău, 1986. – P. 408.

Korkina, A. Un destin scenic Larisa Hromova: [Larisa Hromova - Artistă Emerită a Republicii, actriţă a Teatrului dramatic rus „A. P. Cehov"] / A. Korkina // Curierul de seară. – 1995. – 26 ian. – P. 5.

Misail, Nicolae. Hromova, Larisa / Nicolae Misail // Misail, Nicolae. Femei din Moldova: Encicl. – Chişinău: Museum, 2000. – P. 137.

Kazakova, Raisa. Zažeč sveču lûbvi...: [serata de creaţie a Artistei Emerite Larisa Hromova] / Raisa Kazakova // Delovaâ gazeta. – 2000. – 1 dec. – P. 19.

Korkina, A. Kalejdoskop sudeb: [O zasl. artistke MSSR, Kišin. dram. teatra im. A. P. Čehova Larise Hromovoj] / A. Korkina // Sov. Moldaviâ. – 1989. – 13 ian. – P. 4.

T. N.

Paul John FLORY
1910-1985

Chimist şi profesor universitar american, laureat al Premiului Nobel pentru chimie.

S-a născut la 19 iun. 1910, la Sterling, Illinois. Se stinge din viaţă la 9 sept. 1985, la Big Sur, California.

A absolvit Şcoala Elgin din Illinois (1927), a susţinut bacalaureatul la Colegiul Manchester (1931) şi teza de doctor la Universitatea de Stat din Ohio (1934).

Activitatea profesională a început-o la Staţia experimentală Du Pont (din 1934), în caliate de cercetător. În 1938 se angajează la Laboratorul ştiinţific de cercetări al Universităţii Cincinnati, apoi se întoarce în industrie, unde lucrează la Laboratorul Companiei de dezvoltare standardă a ţiţeiului (mai întâi la Esso, apoi la Exxon, 1940-1943); mai târziu la Laboratorul de cercetări al Companiei Goodyear Tire and Rubber (1943-1948).

În primăvara an. 1948, Flory este invitat să predea cursuri de chimie la Universitatea Cornell, apoi în toamnă a devenit profesor la aceeaşi universitate. A continuat să predea la Institutul Mellou din Pittsburgh (1957); apoi la Universitatea Standford (1961), unde acivează până la sfârşitul vieţii.

Problematica cercetărilor ştiinţifice ţine de domeniul cineticii polimerice şi de domeniul teoriei şi practicii aplicării polimerilor în industrie. Datorită rezultatelor teoretice şi experimentale obţinute în acest domeniu, au fost elaborate metode de formare a vinilinului, gelului din monomeri, soluţiei termodinamice, elasticităţii cauciucului şi cristalizării lichidului ş.a.

A publicat peste 300 de lucrări ştiinţifice, inclusiv cărţile *Principiile chimice polimerice* (Presa Universităţii Cornell, 1969) şi *Mecanisme statice ale lanţului molecular* (1989).

A primit patru premii naţionale ale Societăţii Americane de Chimie, cinci premii pe categorii, zece titluri onorifice. A fost distins cu Medalia Naţională pentru ştiinţă. Laureat al Premiului Nobel pentru chimie (1979).

***

Flory, Paul John // Personalităţi ale ştiinţei: Mic dicţ. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1977. – P. 111.

***

Paul John Flory [Resursă electronică] // http://nobelprize.org/nobel/.../flory-autobio.html

Paul John Flory [Resursă electronică] // http://www.wikipedia.org/wiki/Paul_Flory

Ludmila EŢCO
1945

Profesor universitar, doctor habilitat în medicină, inventator.

S-a născut la 20 iun. 1945, în s. Buţeni, Hâncești. Absolventă a Facultăţii de medicină curativă a Institutului de Stat de Medicină din Chişinău (1969).

A activat în calitate de obstetrician-ginecolog (1969-1970) la Spitalul central raional din Nisporeni; medic de sector la Consultaţia pentru femei Nr. 2 (din 1970); apoi ordinator în staţionarul Maternităţii republicane din Chişinău; medic-şef adjunct în problemele curative la Maternitatea Nr. 1 (1977-1986) şi medic-şef adjunct al Spitalului clinic repu-

blican Nr. 2 din Chişinău (1986-1988).

În 1984 a susţinut teza de doctor în ştiinţe medicale la Institutul de obstetrică şi ginecologie *D.O.Ott* al AŞM din Leningrad, cu tema *Evaluarea comparativă a operaţiei cezariene intra- şi extraperitonale*. Deţine funcţia de asistent, apoi profesor la Catedra obstetrică şi ginecologie a Universităţii de Stat de Medicină şi Farmacie *N. Testemiţeanu* (din 1986); apoi şef al Departamentului ştiinţific obstetrică al Institutului de Cercetări Ştiinţifice în domeniul ocrotirii sănătăţii mamei şi copilului (din 1988 până în prezent).

În 1995 a susţinut teza de doctor habilitat în medicină, cu tema *Metode medicamentoase de profilaxie şi tratament ale afecţiunilor septico-purulente în naşterea prin cezariană*, fiind prima femeie-obstetrician din Republica Moldova care a obţinut titlul de doctor habilitat. Este autoare a 213 lucrări ştiinţifice, inclusiv 2 ghiduri naţionale, 3 monografii şi 20 de invenţii brevetate. A efectuat cercetări asupra creării tehnologiilor contemporane medicale adjuvante de profilaxie şi tratament ale afecţiunilor septicopurulente în obstetrică şi ginecologie şi posibilităţilor moderne de tratament. La baza invenţiilor sale stă principiul de reducere a morbidităţii şi mortalităţii infantile şi materne.

A participat la numeroase saloane de inventică: AGEPI (1997), Expoziţia Internaţională „Mold-Medizin", Expoziţia specializată „Know-how Exchange" (1998), Expoziţia femeilor inventatoare de la Geneva (Elveţia), Expo-Hanovra (Germania, 2000), Expoziţia Internaţională specializată INFOINVENT (1999, 2000 şi 2001) etc.

I s-a conferit titlul de cercetător ştiinţific superior (1992). Distinsă cu Medalia de Aur „Inventator remarcabil" (2000). Membru al Comitetului executiv al Asociaţiei Naţionale a Femeilor Inventatoare din Republica Moldova.

BIBLIOGRAFIE:

Eţco, Ludmila. Metode medicamentoase de profilaxie şi tratament ale afecţiunilor septico-purulente în naşterea prin cezariană: teza de doctor habilitat în ştiinţe medicale / Ludmila Eţco. – Chişinău: Ed. Minrului sănătăţii al Republicii Moldova, 1995. – 304 p.

Gavriliuc, Eugen. Centrul Ocrotirii Sănătăţii Mamei şi Copilului a împlinit 25 ani de activitate: [Interviu cu doctorul Centrului Ocrotirii Sănătăţii Mamei şi Copilului, Ludmila Eţco, doctor habilitat în ştiinţe medicale] / Eugen Gavriliuc // Flux: ed. de vineri. – 2007. – Nr. 41. – P. 9.

Infecţiile urogenitale la gravide: Recomandare medicală / Ludmila Eţco [et. al.]. – Chişinău: Grafema Libris S.R.L, 2007. – 35 p.

Institutul de cercetări ştiinţifice în Domeniul Ocrotirii Sănătăţii Mamei şi Copilului la 25 ani / Redactor Ludmila Eţco. – Chişinău: „VAST-M" SRL, 2007. – 416 p.

***

Eţco, Ludmila // Cercetători şi inventatori din Republica Moldova. – Chişinău: partea I, 2002. – P. 70-71.

T. N.

Françoise SAGAN
1935-2004

Prozatoare franceză. Pseudonimul lui Françoise Quoirez.

S-a născut la 21 iun. 1935, la Cajarc (Lot), în familia unui industriaş prosper. S-a stins din viaţă la 24 sept. 2004, în urma unei embolii pulmonare.

A publicat aproape 50 de romane şi piese de teatru. A debutat la 18 ani, cu romanul *Bonjour tristesse* (1954), care a cunoscut un succes fără precedent, pentru care a primit "Premiul Criticii". Cărţile sale *Un anume surâs* (1956), *Peste o lună, peste un an* (1957), *Vă place Brahms?* (1959), *Un castel în Suedia* (1960), *Vânătăi pe suflet* (1972), *Cele mai frumoase amintiri* (1979) ş.a., scrise într-un stil alert şi cu o tonalitate amară, s-au bucurat de un succes deosebit. Ultima sa creaţie *Derière l'èpaule* (1998), conţine o privire critică a autoarei asupra carierei sale literare.

În anul 1985 primeşte premiul "Prinţul Pierre I de Monaco" pentru întreaga creaţie literară.

În condiţiile în care în Franţa (prin Nathalie Sarraute, Alain Robbe-Grillet ş.a) se produce o „desfiinţare" a prozei de factură clasică, Françoise Sagan a rămas fidelă unei linii tradiţionale, cu doar anumite inflexiuni moderne. A cultivat o manieră narativă ce continua unele momente de vârf ale prozei lui Guy de Maupassant, cu accente sentimental-impresioniste şi cu un demers considerat feminist.

Majoritatea romanelor ei au fost ecranizate, cu participarea unor celebri actori. Piesele sale dramatice au fost şi mai sunt montate în Franţa şi în alte ţări, având multă priză la spactatori.

În anii '60 '90 proza lui Fr. Sagan a fost tradusă în zeci de limbi din Europa şi Asia.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Sagan, Françoise. Aimez-vous Brahms? / Françoise Sagan. – Paris: Julliard. – 1999. - 124 p.

Sagan, Françoise. Bleus à l'âme / Françoise Sagan. – Paris: Julliard, 1998. – 189 p.

Sagan, Françoise. Când durerile tac / trad. de D. Stanciu-Soreanu. – Bucureşti: Vivaldi, 1995. – 145 p.

Sagan, Françoise. Derière l'èpaule / Françoise Sagan. – Paris: Plon, 2000. – 233 p.

Sagan, Françoise. Ein verlorenes Profil / Françoise Sagan. – Verlag: Verlag Ullstein GmbH, [S. a.]. – 159 p.

Sagan, Françoise. Vă place Brahms? / trad. de Cella Serghi, Catinca Halea. – Bucureşti: Nimbus, 1984. – 103 p.

***

Danţis, Gabriela. Sagan, Françoise // Scriitori străini. – Bucureşti, 1981. – P. 500.

Dimitriu-Păuşeşti, A. Sagan, Françoise // Dicţionar al literaturii franceze. – Bucureşti, 1972. – P. 440.

Galaicu-Păun, Emilian. Françoise Sagan. Bonjour, tristeţe // Jurnal de Chişinău. – 2009. – 7 iul. – P. 10.

Sagan, Françoise // Dicţionar enciclopedic roman. – Bucureşti, 1965. – P. 278.

***

Sagan, Françoise [Resursă electronică] // www.librarian line.ro.

Sagan, Françoise [Resursă electronică] // www.ro.wkipedia.org.

Sagan, Françoise [Resursă electronică] // www.nemira ro.

X. N.

Aleksandr T. TVARDOVSKI
1910-1971

Poet şi eseist rus.

S-a născut la 21 iun. 1910, în s. Zagorie, reg. Smolensk. S-a stins din viaţă la 18 dec. 1971, la Moscova.

A absolvit Institutul Pedagogic din Smolensk (1930). Îşi continuă studiile la Institutul de Istorie, Filozofie şi Literatură din Moscova (1936). Între 1950-1954 şi 1958-1970 e redactor-şef al revistei *Novyj mir*, una dintre cele mai prestigioase publicaţii literare din URSS.

Scrie poemul *Ţara Muravia* (1936), unde abordează tema transformărilor generate de socialism în agricultură.

De o largă popularitate s-a bucurat poemul *Vasili Tiorkin* (1942-1945), care relevă trăsăturile morale ale ostaşului sovietic, erou anonim al războiului antifascist. Abordează tema războiului şi în versurile din vol. *Cronica de război* (1945), poemul *Casa de lângă drum* (1946), poeziile *Am fost ucis lângă Rjev, Mesteacănul* ş. a. Poemul *Zări după zări* (1953) este o amplă dezbatere lirico-filozofică pe tema destinului poporului rus, al omului.

A scris şi proză, publicistică, articole de analiză literară: *Patria şi străinătatea* (1947), *Poezia lui Mihail Isakovski* (1969), *Cuvânt despre A. Puşkin* (1962).

În perioada anilor 1950-1954, 1959-1971 a fost secretar al Comitetului de conducere al Uniunii Scriitorilor din URSS, membru al Comitetului Sovietic pentru apărarea păcii, vicepreşedinte al Asociaţiei europene a scriitorilor. Graţie autorităţii sale de scriitor şi ca redactor-şef al revistei *Novyj mir*, a promovat talente tinere, a publicat opere ce nu corespundeau „realismului socialist", inclusiv primele proze ale lui Al. Soljeniţîn.

A fost menţionat cu Premiul de Stat al URSS (1941, 1946, 1971), Premiul Lenin (1961), trei ordine Lenin.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

***Tvardovski, Aleksandr T.** Zări după zări: Poem /Aleksandr T. Tvardovski; trad. de I. Barjanski. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1962. – 136 p.

***Tvardovski, Aleksandr T.** Versuri /Aleksandr T. Tvardovski; trad. de A. Lupan [et al.]. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1973. – 53 p.

***Tvardovski, Aleksandr T.** Vasili Tiorkin / Aleksandr T. Tvardovski; trad. de L. Deleanu. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1961. – 214 p.

***

Tvardovskij, Aleksandr T. Sobranie sočinenij; v 9-ti t. – Moskva: Goslitizdat, 1959.

Tvardovskij, Aleksandr T. Sobranie sočinenij; v 5-ti t. – Moskva: Hudož. lit., 1966.

Tvardovskij, Aleksandr T. Sobranie sočinenij; v 6-ti t. – Moskva: Hudož. lit., 1976.

Tvardovskij, Aleksandr T. Izbrannoe. – Moskva: Mosk. rabočij, 1957. – 580 p.

Tvardovskij, Aleksandr T. Izbrannaâ lirika. – Moskva: Mol. gvardiâ, 1968. – 315 p.

Tvardovskij, Aleksandr T. Izbrannye proizvedeniâ. – Moskva: Hudož. lit., 1990. – 494 p.

Tvardovskij, Aleksandr T. Izbrannye sočineniâ. – Moskva: Hudož. lit., 1981. – 671 p. : il.

Tvardovskij, Aleksandr T. Izbrannye stihotvoreniâ. – Moskva: Goslitizdat, 1958. – 367 p.

Tvardovskij, Aleksandr T. Izbrannye stihotvoreniâ. – Kemerovo: Kn. izd-vo, 1976. – 191 p. : il.

Tvardovskij, Aleksandr T. Dom u dorogi. – Moskva: Hudož. lit., 1985. – 34 p. : il.

Tvardovskij, Aleksandr T. Iz liriki ètih let: [stihi]. – Moskva: Sov. pisatel', 1976. – 95 p.

Tvardovskij, Aleksandr T. Kniga liriki. – Moskva: Sov. pisatel', 1983. – 447 p. : il.

Tvardovskij, Aleksandr T. Lirika. – Moskva: Kniga, 1985. – 369 p. : il.

Tvardovskij, Aleksandr T. Pis'ma o literature. – Moskva: Sov. pisatel', 1985. – 511 p.

Tvardovskij, Aleksandr T. Poèmy. – Moskva: Sov. pisatel', 1988. – 764 p. : il.

Tvardovskij, Aleksandr T. Strana Muraviâ: [poèma]. – Moskva: Hudož. lit., 1979. – 126 p. : il.

Tvardovskij, Aleksandr T. Vasilij Tërkin. – Moskva: Mol. gvardiâ, 1980. – 254 p. : il.

Tvardovskij, Aleksandr T. Za dal'û-dal': [poèma]. – Moskva: Hudož. lit., 1972. – 144 p.

***

***Cupcea-Josu, A.** Tvardovski, Al. // Enciclopedia sovietică moldovenească. vol. 6. – Chişinău, 1976. – P. 356-357.

Danţiş, G. Tvardovski, Al. // Scriitori străini. – Bucureşti, 1981. – P. 585.

Tvardovski, Al. // Dicţionar enciclopedic român. vol. 4. – Bucureşti, 1966. – P. 747.

***

***Prokof'ev, V.** Tvardovski, A. // Russkie pisateli. vol. 2. – Moskva, 1988. – P. 423-429.

***Turkov, A.** Tvardovski, A. // Russkie pisateliu XX veka. – Moskva, 2000. – P. 679.

X. N.

Argentina CUPCEA-JOSU
1930

Critic litarar, traducătoare, publicistă, profesor universitar.

S-a născut la 22 (în unele surse la) 6 iun. 1930, în s. Cupcui, Hânceşti. Tatăl, Pimen Cupcea, oenolog şi autor al tehnologiei vinurilor *Negru de Purcari* şi *Roşu de Purcari*. Mama, Larisa Cupcea, profesoară de ştiinţe naturale. Este sora maestrului Valeriu Cupcea, actor şi regizor.

În 1934 se mută împreună cu familia la Chişinău, unde îşi face studiile şi activează până astăzi. După absolvirea Şcolii primare Nr. 22 (1940), face studiile la Liceul Teoretic „Regina Elisabeta" din Chişinău (1941-1944), unde i-a avut ca profesori de religie pe preotul Vasile Ţepordei şi de română pe Elena Abageru; urmează studiile secundare la Şcoala moldovenească Nr. 1 (1944-1947) din Chişinău (azi Liceul româno-francez „Gh. Asachi"). Face studii superioare la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Filologie (1984-1953), apoi studii postuniversitare de docturantură (1953-1956).

Profesează ziaristica. A activat în calitate de profesoară de română la Institutul Pedagogic „Ion Creangă" din Chişinău (1956-1961), ţinând cursuri de literatură contemporană şi teorie literară; cercetător ştiinţific la Institutul de Limbă şi Literatură al Academiei de Ştiinţe din Republica Moldova (1961-1979).

În 1953 publică prima sa recenzie, la placheta de nuvele a Anei Lupan *Drumuri spre sat* în revista litarară *Octombrie*; mai apoi, la editura Cartea Moldovenească îi apare şi prima traducere.

În calitate de critic literar, Argentina Cupcea-Josu a promovat valorile autentice ale scrisului românesc din Basarabia. A publicat articole şi studii despre procesul litarar contemporan, printre care: *Conceperea şi realizarea chipului artistic*, *Evoluţia caracterului*, *Talentul scriitorului şi măiestria literară* ş.a.

Este coautorul manualului şcolar de literatură contemporană pentru clasa a X-a; coautor şi coordonator al enciclopediei *Chişinău*; prefaţator de cărţi.

A tălmăcit în româneşte din literaturile rusă, lituaniană, ucraineană, sârbă etc., din Avyžius, Cehov, Nuşici, Gorki etc., şi din clasicii francezi: Stendhal, Maupassant, Flaubert ş.a.

A scris studii despre măiestria traducerilor literare realizate la noi de Igor Creţu, Alexandru Cosmescu, alţi tălmăcitori şi colegi de breaslă.

Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (din 1965); membru al Consiliului Coordonator al Societăţii „Limba noastră cea română"; membru fondator şi preşedinte al Cenacului „Un zâmbet pentru vârsta a treia" de pe lângă Biblioteca „Onisfor Ghibu" din Chişinău.

Maestru al Literaturii din Republica Moldova (1994); Medalia *Mihai Eminescu* (1996); Menţiunea pentru traducerea vol. *Bel-Ami* de Guy de Maupassant (2004).

A se vedea şi articolele din *Calendar Naţional 2000*. – Chişinău: BNRM, 1999. – P. 181-184; *Calendar Naţional 2005*. – Chişinău: BNRM, 2004. – P. 176.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Cehov, Anton P. Un roman cu contrabas: Nuvele / Anton P. Cehov; trad. de Agrentina Cupcea-Josu. – Chişinău: Litera, 1999. – (Bibl. şcolarului).

***Maupassant, Guy de**. Opere alese: Vol. 2: Bel-Almi: Roman / Guy de Maupassant; trad. de Argentina Cupcea-Josu. – Chişinău: Lit. Artistică, 1986. – 572 p.

***Nuşici, Branislav**. Povestiri / Branislav Nuşici; trad. de Argentina Cupcea-Josu. – Chişinău: Lit. Artistică, 1986. – 358 p.

***Stendhal**. Roşu şi negru: Roman / Stendhal; trad. de Argentina Cupcea-Josu. – Chişinău: Lit. Artistică, 1984. – 495 p: il.

***

Cupcea-Josu, Argentina. Destinul împlinit al Sandei Lesnea / Argentina Cupcea-Josu // Ţara. – 1997. – 12 aug. – P. 4.

Cupcea-Josu, Argentina. Ferestre spre cultura universală: [Traducătorul Alexandru Cosmescu] / Argentina Cupce-Josu // Basarabia. – 1997. – Nr. 3-4. – P. 108-113.

Cupcea-Josu, Argentina. La prezentul istoric: [In memoriam: Octavian Ghibu] / Argentina Cupcea-Josu // Ţara. – 1997. – 18 apr. – P. 2.

Cupcea-Josu, Argentina. O viaţă dăruită teatrului şi un cântec de lebădă: [Valeriu şi Ala Cupcea] / Argentina Cupcea-Josu // Moldova suverană. – 1999. – 16 mart. – P. 6.

Cupcea-Josu, Argentina. Să-i dăruim neuitarea: [Lidia Istrati] / Argentina Cupcea-Josu // Femeia Moldovei. – 1998. – Nr. 3-6. – P. 12.

***

Bulat-Saharneanu, Maria. Sărut mâna, Doamnă!: [Argentina Cupcea-Josu] / Maria Bulat-Saharneanu // Femeia Moldovei. – 1998. – Nr. 1-2. – P. 4-6.

Cimpoi, Mihai. Argentina Cupcea-Josu / Mihai Cimpoi // Cimpoi, Mihai. O istorie deschisă a literaturii din Basarabia. – Chişinău, 1997. – P. 272.

Gherman, Victor. Argentina Cupcea-Josu / Victor Ghermna // Gherman, Victor. Femei din Moldova. – Chişinău: Museum, 2000. – P. 87-88.

Omul săptămânii: [scriitoarea Argentina Cupcea-Josu] // Timpul. – 2007. – 15 iun. – P. 3.

Zbârciog, Vlad. Argentina Cupcea-Josu / Vlad Zbârciog // Zbârciog, Vlad. Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia. 1812-2006. – Chişinău: Prut Internaţional, 2007. – P. 157-158.

T. N.

Alexandru BANTOŞ
1950

Publicist, scriitor, editor, redactor-şef al revistei *Limba Română*, director al Casei Limbii Române *Nichita Stănescu*. Este soţul Anei Bantoş – critic literar, doctor în filologie, conferenţiar universitar.

Al. Bantoş s-a născut la 23 iun. 1950, în com. Hiliuţi, jud. Bălţi (acum, r-nul Râşcani), în familia ţăranilor Nichita Bantoş şi Agafia (n. Bâlici). Licenţiat al Facultăţii de Filologie din cadrul Universităţiii de Stat din Moldova (1993).

Activitatea profesională o începe în calitate de colaborator şi conducător al unor subdiviziuni redacţionale la: Radioteleviziunea Moldovenească (1973-1981), editura *Cartea Moldovenească* (1981-1982), ziarul *Tinerimea Moldovei* (1982-1986), revista *Moldova* (1986-1990). În 1991, fondează, împreună cu lingviştii universitari Ion Dumeniuk şi Nicolae Mătcaş, revista *Limba Română*, din acelaşi an Al. Bantoş fiind redactor-şef adjunct. Între 1992 şi 1994 funcţionează ca prim-vicedirector general al Departamentului de Stat al limbilor din R. Moldova. În 1994 revine la *Limba Română*, în calitate de redactor-şef, legându-şi în continuare destinul, întreaga activitate publicistică, intelectuală şi civică – până în prezent – de editarea acestei reviste de cultură şi ştiinţă, unică în felul ei la noi.

De fapt, în cei aproape 20 de ani de activitate, tocmai eforturile creatoare şi perseverenţa lui Al. Bantoş au asigurat plasarea revistei *Limba Română* în prim-planul vieţii literare, culturale şi ştiinţifico-spirituale din R. Moldova, transformând publicaţia într-o instituţie de stringentă necesitate pentru procesul de renaştere naţională la est de Prut, fiind apreciată în întreg arealul românesc pentru calitatea discrursului etico-publicistic şi pentru demersul cultural-ştiinţific de înaltă probă.

Abordarea consecventă şi cu discernământ de către publicaţie a unor subiecte majore, de actualitate stringentă pentru noi, cum ar fi: argumente pentru menţinerea denumirii corecte a limbii; episoade şi figuri remarcabile, ce reprezintă istoria adevărată a Neamului; integrarea culturală a Basarabiei în spaţiul comun românesc şi în cel general european; organizarea unor simpozioane şi conferinţe ştiinţifice cu rezonanţă internaţională, tipărirea unor ediţii speciale ale revistei *Limba Română* şi a unor lucrări tematice etc. au contribuit la limpezirea şi îmbogăţirea multor aspecte importante, legate de regăsirea identităţii naţionale a populaţiei băştinaşe, titulare şi majoritare a R. Moldova. Este deosebit de însemnată contribuţia revistei la cultivarea limbii în spaţiul prutonistrean, la "ajustarea" formelor ei scrisă şi, mai ales, vorbită la rigorile limbii române literare (sau "exemplare", conform aprecierii lui E. Coşeriu). Incontestabilă este şi valoarea instructiv-didactică şi cognitiv-culturalizatoare a publicaţiei, care ţine cont de interesele şi căutările profesorilor filologi, precum şi ale tinerilor studioşi din licee, colegii, universităţi, academii. Pentru materializarea acestor scopuri, Al. Bantoş a putut aduna, de-a lungul anilor, în jurul revistei, nume notorii ale lingvisticii, filologiei, literaturii, culturii şi ştiinţei basarabene, atrăgând şi personalităţi de vază, din aceste domenii, din dreapta Prutului, din diasporă şi din exilul românesc. Însuşi redactorul-şef al publicaţiei elaborează articole, studii, intreviuri, reportaje, eseuri, comentarii etc. vizând diverse aspecte ale valorificării patrimoniului lingvistic, filologic, literar şi cultural autohton, reafirmării unităţii noastre naţionale ca un proces firesc, natural, întrerupt cu brutalitate, prin sfidarea oricăror argumente şi adevăruri ştiinţifice în deceniile de regim sovietic. Îngrijeşte mai multe rubrici de revistă, antrenând la realizarea lor lingvişti, istorici şi critici literari, scriitori, istorici, publicişti de marcă. Realizează un ciclu de dialoguri cu personalităţi distinse ale vieţii literar-culturale, ştiinţifice şi spirituale din R. Moldova, din întreg spaţiul românesc, din alte ţări ale lumii. Vom aminti, în context, interviurile cu academicienii Nicolae Corlăteanu, Silviu Berejan, Anatol Ciobanu, Mihai Cimpoi; cu profesorii Valeriu şi Aurelia Rusu (Franţa), Nicolae Mătcaş, Ion Borşevici, Vasile Pavel, Ion Dedicu; cu scriitorii Grigore Vieru, Ion Ciocanu, Vasile Vasilache, Vladimir Beşleagă, Mihail Gh. Cibotaru ş.a.

Revista *Limba Română* a lansat mai multe proiecte culturale, finalizate cu editarea unor numere speciale, care au avut un impact benefic asupra cunoaşterii fenomenelor culturale şi sociale de pe cele două maluri ale Prutului: *Limba română este numele corect al limbii noastre* (Nr. 4 / 1995, număr de revistă precedat de un simpozion ştiinţific cu acelaşi generic); *Literatura română din R. Moldova* (Nr. 8 / 1997), *Metodica predării limbii şi literaturii române în gimnaziu şi liceu* (Nr. 2 / 1999); *Un portret literar al SUD-ului – judeţul Călăraşi* (nr. 11 / 1999), *Partea de cer numită Maramureş* (Nr. 3-4 / 2000), *Bucovina – aura nordică a Ţării* (nr. 1-3, 2001), *Fără Magistru – o lume mai mult decât săracă*, număr omagial Eugeniu Coşeriu (Nr. 10 / 2002) etc. Numerele consacarate Maramureşului, judeţului Călăraşi şi Bucovinei fac parte dintr-un proiect intitulat *Itinerarii ale identităţii noastre*, prin care revista şi-a propus să prezinte cititorilor importante centre de istorie, cultură şi civilizaţie românească. Menţionăm şi apariţia numerelor tematice consacrate unor personalităţi marcante ale literaturii şi culturii noastre (Nicolae Corlăteanu, Ion Dumeniuk, Silviu Berejan, Anatol Ciobanu, Constantin Ciopraga, S. Dumistrăcel, D. Irimia, Dan Mănucă, Valeriu

Rusu, Vasile Pavel, Vasile Melnic, Mihai Cimpoi, Vladimir Beşleagă, Ion Ciocanu, Anatol Codru, Grigore Vieru, Ion Hadârcă ş.a.), sau unor fenomene istorico-culturale mai deosebite (am aminti, în context, un volum al revistei (Nr. 3-6 / 2003), dedicat integral Chişinăului ca centru spiritual al românilor basarabeni, sau Nr. 11 / 2004, consacrat Festivalului internaţional *Zile şi nopţi de literatură*, desfăşurat la Mangalia etc.). Cele aproape 180 de numere ale revistei *Limba Română*, însumând circa 30 mii de pagini, constituie o dovadă elocventă că în R. Moldova limba strămoşească este vie, palpitantă, bucurându-se de atenţia şi afecţiunea pe care le merită – şi din partea intelectualităţii, şi a tinerei generaţii – prin care se impune ca un idiom născător de valori literare, ştiinţifice şi spirituale perene, în pofida asperităţilor ce mai persistă şi după două decenii de la revenirea noastră la grafia latină şi proclamarea ei ca limbă oficială (de stat). Ni se pare remarcabil faptul că, în anumite perioade ale existenţei revistei, în etape de tensiuni sau disensiuni extra-lingvistice (mai simplu spus – ideologico-politice), redactorului-şef i s-a sugerat, iar uneori i s-a şi cerut imperativ să schimbe sau să modifice măcar denumirea publicaţiei (să fie numită, de ex., *Comoara* sau *Limba noastră*...), ceea ce ar fi „simplificat" ori „uşurat" apariţia ei. Asemenea sugestii au fost respinse cu demnitate, presiunile au fost depăşite prin înfruntarea unor mari dificultăţi, însă denumirea revistei a rămas neschimbată, cum neschimbător este adevărul că la est de Prut se vorbeşte aceeaşi limbă ca şi la vest de „râul blestemat" – limba română. Mai mult, redactorul-şef ţine ca la ortografierea titlului revistei să se folosească majuscula şi la scrierea adjectivului: *Limba Română* - ca un spor de omagiu adus "măsurariului civilizaţiei" naţiunii noastre, cum a calificat Mihai Eminescu limba strămoşească.

Concomitent cu apariţia revistei *Limba Română*, lui Al. Bantoş îi revine meritul de a fi iniţiat şi realizat editatarea unor volume tematice în colecţia *Biblioteca revistei „Limba Română"*, care întruneşte circa 30 de cărţi, dintre care amintim: *Răspântii* de acad. N. Corlăteanu (1995), *Limba română este Patria mea*: *studii, comunicări, documente* (1996, ed. a 2 - 2007), *Contribuţia Basarabiei la cultura românească. Toponimie şi identitate naţională* de Eugen Şt. Holban (1997), *Român mi-e neamul, românesc mi-e graiul* de N. Mătcaş (1998), *Retrospectivă necesară* de Al. Bantoş (2007), *Itinerar sociolingvistic*: *articole, studii*, de acad. S. Berejan (2007) ş.a.

Al. Bantoş este autorul proiectului deschiderii, în 1998, la Chişinău, a Casei Limbii Române, al cărei director este de la fondare. La câţiva ani de activitate, acestei instituţii i s-a acordat numele lui Nichita Stănescu, mare poet şi gânditor, dar şi veritabil novator al limbii române la mijlocul sec. XX. Aici se organizează diverse manifestări ştiinţifice şi culturale, omagieri ale unor personalităţi marcante ale lingvisticii, literaturii şi culturii naţionale, expoziţii de artă, lansări de carte etc. Totodată, Casa Limbii Române *N. Stănescu* a devenit şi un important centru de asistenţă didactică: se fac întruniri şi schimb de experienţă pentru profesorii de limba şi literatura română, se ţin prelegeri pentru tinerii ce doresc să-şi aprofundeze cunoştinţele filologice, funcţionează cursuri pentru alogenii care doresc să studieze limba română ş.a.

Pentru fructuoasa-i activitatea de publicist, filolog, manager al unor proiecte de natură să contribuie la promovarea limbii şi spiritualităţii române în R. Moldova, Alexandru Bantoş a fost distins cu Ordinul Naţional al României *Pentru Merit* în grad de Comandor (la 1 Dec. 2000). Este membru al Uniunii Jurnaliştilor din Moldova; membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Bantoş, Alexandru. Retrospectivă necesară: [dialoguri abordând originea, trecutul şi prezentul limbii române la est de Prut] / Alexandru Bantoş. – Chişinău: [S. n.], 2007. – 252 p.

***

Berejan, Silviu. Itinerar sociolingvistic / Silviu Berejan; selecţie, coordonare şi pref. de Al. Bantoş. – Chişinău, 2007. – 240 p.

Ciobanu, Anatol. Reflecţii lingvistice / Anatol Ciobanu; selecţie, coordonare şi pref. de Al. Bantoş. – Chişinău, 2009. – 340 p.

Corlăteanu, Nicolae. Răspântii: [st., art., reflecţii] / Nicolae Corlăteanu; editor Al. Bantoş. - Chişinău, 1995. – 184 p.

Corlăteanu, Nicolae. Testament: [st., art., reflecţii] / Nicolae Corlăteanu; selecţie, coordonare şi pref. de Al. Bantoş. – Chişinău, 2009. – 256 p.

Holban, Eugen Şt. Contribuţia Basarabiei la cultura românească. Toponimie şi identitate naţională / Eugen Şt. Holban; resp. de ed. Al. Bantoş. – Chişinău, 1997. – 234 p.

Limba română este patria mea: st., comunicări, documente / selecţie şi pref. de Al. Bantoş; cuvânt-înainte de Mihai Cimpoi. – Ed. a 2-a, revăz. şi adăug. – Chişinău, 2007. – 352 p.

Mătcaş, Nicolae. Român mi-e neamul, românesc mi-e graiul/ Nicolae Mătcaş; resp. de ediţie Al. Bantoş. – Chişinău, 1998. – 252 p.

Rusu, Valeriu. Limba română. Vol. 1: Limbă, literatură, civilizaţie / Valeriu Rusu. – Chişinău, 1997. – 212 p.; il.

Rusu, Valeriu. Limba română. Vol. 2: Cuvinte şi imagini / Valeriu Rusu. – Chişinău, 1997. – 212 p.; il.

***

Cernica, Diana. "Limba Română" cu Grigore Vieru / Diana Cernica // (ziar.) Crai nou (Suceava). – 2009. – 31 oct. – (Prezentarea nr. 1-4 / 2009 al rev. "Limba Română", consacrat memoriei lui Gr. Vieru; referiri la activitatea lui Al. Bantoş).

Pădureţ, Ludmila. Revista "Limba Română" – un număr autumnal / Ludmila Pădureţ // Lit. şi arta. – 2009. – 12 noiemb. – P. 4. – (Prezentarea nr. 9-10 al rev. "Limba Română"; referiri la activitatea lui Al. Bantoş).

Roibu, Nicolae. Aproape totul despre Grigore Vieru / Nicolae Roibu // Timpul. – 2009. – 4 mai. – P. 3. – (Prezentarea nr. 1-4 / 2009 al rev. "Limba Română", consacrat memo-

riei lui Gr. Vieru; referiri la activitatea lui Al. Bantoş).

Şchiopu, Constantin. Grigore Vieru în actualitate / Constantin Şchiopu // Lit. şi arta. – 2009. – 12 noiemb. – P. 5. – (Prezentarea nr. 1-4 / 2009 al rev. "Limba Română", consacrat memoriei lui Gr. Vieru; referiri la activitatea lui Al. Bantoş).

Ţopa, Efimia. Bantoş, Alexandru (n. 23.VI.1950) / Efimia Ţopa // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia. 1812-2006. – Chişinău: Prut Internaţional, 2007. – P. 28.

Vieru, Grigore. Limba Română: [poezie]: [se dedică] Anei şi lui Alexandru Bantoş / Grigore Vieru // Acum şi în veac. – Chişinău: Litera, 2000. – P. 138; Taina care mă apără. – Iaşi: Princeps Edit, 2007. – P. 188.

Vlad POHILĂ

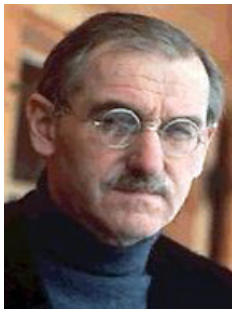

Jean Marie Lucien Pierre ANOUILH 1910-1987

Dramaturg francez, creatorul teatrului de caractere. S-a impus printr-o operă dramatică ce a cucerit scena teatrală a sec. XX.

S-a născut la 23 iun. 1910, la Bordeaux. A decedat la 3 oct. 1987, la Lausanne, Elveţia. Face şcoala primară din oraşul natal. Urmează studiile la Colegiul Chaptal din Paris (1925); apoi se înscrie la Faculatea de Drept a Universităţii Sorbona, unde învaţă un an şi jumătate.

A lucrat doi ani la o agenţie de publicitate; apoi secretar (1931-1932) al lui Louis Jouvet, actor şi regizor la *Comédie des Champs-Elysées*.

A început să scrie devreme. Debutul literar se produce în 1932, când are loc reprezentaţia piesei *Hermina*. Succesul cel mare vine în 1937, când pe scenă este jucată piesa *Le Voyageur sans bagages* (Călătorul fără bagaje). Astfel, dramaturgul va propune publicului câte o piesă în fiecare an.

A scris piese cu subiecte mitologice, pe care le-a modernizat şi interpretat din perspectiva căutării idealurilor. Printre acestea se enumeră *Eurydice* (1941); *Antigone* (1942), *Roméo et Jeannette* (1946); *Médée* (1946) etc.

După cel de al II-lea Război Mondial, Jean Anouilh a fost recunoscut cel mai de succes dramaturg atât în Europa, cât şi SUA, iar capodopera sa a fost considerată piesa *L'Alouette* (Ciocârlia), publicată în 1953 şi tradusă în limba engleză de Lillian Hellman.

A mai publicat: *Mandarine* (1933), *L'avait un prisonnier* (1935), *La sauvage* (Sălbatica, 1938), *Le Bal de voleurs* (Balul hoţilor, 1939), *Pauvre Bitos ou le Dîner de têtes* (Sărmanul Bitos sau Dejunul capetelor, 1956), *Becket ou l'honneur de Dieu* (1959), *Cher Antoine ou l'amour raté* (1969), *L'arestation* (1975), *Vive Henri IV* (1978) etc.

A fost nominant al Premiului Tony (1957; 1958) pentru piesele de teatru *Léocadia* şi *La valse des toréadors*. A fost distins cu Premiul *Dominique* (1959) pentru decorul creat pe scenă; Premiul *Tony* (1961) pentru lucrarea *Beckett* şi Premiul mondial *Cino Del Duca* (1970) pentru întreaga sa activitate literară.

BIBLIOGRAFIE:

Anouilh, Jean. L'Alouette / Jean Anouilh. – Paris: La Table Ronde, [s. l.], 2001. – 189 p.

Anouilh, Jean. Antigone / Jean Anouilh. – Paris: La Table Ronde, 1988. – 123 p.

Anouilh, Jean. Cher Antoine sau iubirea ratată: Piese în 4 acte / Jean Anouilh. – Bucureşti: Univers; Teatrul Naţional „I. L. Caragiale", 1971. – 108 p.

***

Ginestier, Paul. Jean Anouilh: Textes de Anouilh. Points de vue critiques. Témoignages. Chronologie. Bibliographie. Illustrations / Paul Ginestier. – Paris: Seghers. – 193 p.

Anouilh, Jean // 100 de scriitori notorii ai lumii. – Chişinău: Epigraf, 2006. – P. 36-37.

Pierre, Jean-Claude. L'anticomformiste [Jean Anouilh] / Jean-Claude Pierre // Livres hebdo. – 2007. – Nr. 704. – 5 oct. – P. 32.

***

Jean Anouilh [Resursă electronică] // http://www-wikipedia.org/wiki/Jean-Anouilh

T. N.

Ion SOCICAN 1935-2003

Doctor habilitat în ştiinţe agricole, profesor universitar, membru corespodent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

S-a născut la 24 iun. 1935, în s. Corestăuţi, jud. Hotin (acum r-nul Ocniţa). Se stinge din viaţă la 13 sept. 2003, la Chişinău. A absolvit Facultatea de Zootehnie (1959) şi docturantura Institutului Agricol din Chişinău (1964).

A activat în caliate de şef la Secţia avicolă (1966-1974); director al Filialei „Avicola" a Institutului de Cercetări ştiinţifice în domeniul zootehniei şi medicinei veterinare (1974-1990); director al Staţiunii de Cercetări ştiinţifice pentru avicultură (1990-1993); director adjunct al A.Ş. P. „Avicola" (1994-1997) şi şef al Secţiei Avicole a Institutului Naţional Special al Universităţii Agrare de Stat din Moldova (1998-2002).

Este autorul rasei de găini mixte *Gât golaş moldovenesc*, iniţiatorul şi organizatorul creării genotecii naţionale de păsări cu 15 rase, crossuri linii şi populaţii de găini. A efectuat un şir de cercetări în selecţia, genetica şi reproducerea animalelor. Este fondatorul Filialei din Republica Moldova a Asociaţiei Mondiale Avicole.

A publicat peste 300 de lucrări ştiinţifice, inclusiv şapte monografii şi manuale: *Promyślennoe*

pticevodstvo Moldavii (1976); *Opyt proizvodstva gibridnyh cyplât* (1980); *Proizvodstvo mâsa pticy na promyšlennoj osnove v MSSR* (1980); *Proizvodstvo brojlerov v Moldavii* (1980); *Priemy selekcii i vosproizvodstva kur v intensivnom pticevodstve* (1992); *Tratat de avicultură* (Bucureşti, vol. 1-3, 2000-2004) ş.a. Deţine două brevete de invenţie.

Datorită cercetărilor ştiinţifice elaborate de el şi discipolii săi, Republica Moldova a fost asigurată cu material biologic (ouă incubabile, pui de o zi), care se exportă în Ucraina, Uzbekistan, Rusia, Belarus, România etc. (anual cca 5-6 mil. de ouă).

Membru corespodent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (2000), Om Emerit în Ştiinţă. A fost decorat cu Medalia *Meritul Civic*.

***

Bâzgu, I. Avicultura Republicii Moldova în perioada de tranziţie la economia de piaţă: Inform. de sinteză / I. Bâzgu; Ion Socican. – Chişinău, 1996. – 24 p.

***

Socican, Ion // Membrii Academiei de Ştiinţe a Moldovei. – Chişinău: Ştiinţa, 2006. – P. 257.

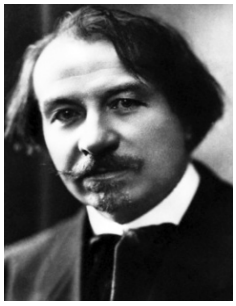

Gustave CHARPENTIER
1860-1956

Compozitor francez.

S-a născut la 25 iun. 1860, la Dieuze, în familia unui brutar. Se stinge din viaţă la 18 febr. 1956, la Paris.

În 1870, împreună cu familia, se refugiază în Turcoing, unde face cursuri de vioară; apoi cântă în orchestra simfonică municipală (1876). A studiat compoziţia la Conservatorul din Paris (1881), avându-l ca profesor pe Jules Massenet.

În 1887 a câştigat Premiul de Rome, pentru cantata sa *Didon*. A mai compus: suita simfonică *Impression d'Italie* (1889-1890); muzică pentru voce şi pian: *Les cheveax* (1893), *Allégorie* (1894), *La musique* (1897), *Les fleurs du mal* (1895); spectacolul în 9 acte *Le couronnement de la muse* (1987), spectacolul în 5 acte *Le chant d'apothéose* (1902); poeme simfonice: *Munich* (1911), *L'amour au fabourg* (1913), *Julien ou La vie du poète* (1913) etc.

Culmea creaţiei lui Charpentier a fost opera *Louis***e** (1889-1896), a cărei premieră a avut loc la 2 febr. 1900, la Teatrul Naţional *Opéra-Comique* din Paris, fiind dirijată de André Messager.

În 1902 a fondat Conservatorul Popular Mimi Pension, pentru a oferi educaţie artistică contraplată fetelor din pătura muncitorească.

A compus muzică pe texte de Charles Baudelaire şi Voltaire. În 1939 o versiune a operei *Louise* a fost ecranizată, în care rolul principal îi revenea actriţei Grace Moore.

Ofiţer în Legiunea de onoare (1912). Comandor în Legiunea de onoare (1930). Ofiţer de rang superior în Legiunea de onoare (1950).

***

Schonberg, Harold. Jules Massenet: [Gustave Charpentier] / Harold Schonberg // Schonberg, Harold. Vieţile marilor compozitori. - Bucureşti: Lider, 1997. -- P. 323.

***

Charpentier, Gustave [Resursă electronică] // http://en.wikipedia.org/wiki/Gustave_Charpentier

Charpentier, Gustave [Resursă electronică] // http://www.musicologie.org/.../charpentier-gustave.html

Antoine-Jean GROS
1771-1835

Pictor francez, considerat unul dintre cei mai importanţi reprezentanţi ai neoclasicismului şi romantismului francez, influenţând ulterior stilul unor artişti precum Gericault sau Delacroix.

S-a născut la 16 mart. 1771, la Paris. Se stinge din viaţă la 26 iun. 1835, la Paris. A început să picteze de la vârsta de şase ani, luând primele lecţii de desen de la tatăl său, pictor miniaturist. Urmează atelierul lui Jacques Louis David (1785-1792), fiind cel mai bun elev al acestuia. Concomitent, face lecţii de pictură la Colegiul Mazarin, apoi urmează Academia de pictură (1787-1793).

În 1793 pleacă în Italia, unde face cunoştinţă cu Napoleon şi devine pictorul oficial al acestuia, însoţindu-l în campanii militare.

În 1800 a revenit la Paris, unde participă la Saloanele de pictură organizate anual, expunându-şi cele mai bune lucrări: *Lazaretul din Jaffa* (Louvre, 1804), *Bătălia de la Aboukir* (Versaille, 1806) şi *Bătălia de la Eyau* (Louvre, 1808). Astfel, Gros a fost recunoscut ca cel mai de succes pictor în Franţa.

După retragerea în exil a maestrului David şi înfrângerea lui Napoleon, Antoine-Jean Gros a preluat atelierul celui dintâi, continuând să lucreze în stilul neoclasic, dar fără succes; a predat pictura la Şcoala de Arte Frumoase din Paris.

După 1815 cele mai bune lucrări ale sale rămân a fi portretele, printre care: *Charles V* (1812), *Madame Bruyere*, *Christine Boyer*, *Madame Pasteure* etc.

I-a avut ca elevi pe: Charles Muller, Joseph-Nicolas Robert-Feury, Hippolyte Bellange, Thomas Couture, Paul Delaroche şi George P. A. Healy.

Alte lucrări: *Madrid*, *Napoleon la piramide* (Versaille, 1810), *decoraţia de pe Casa Sf. Genevieve* (1811-1824), *Plecarea lui Louis XVII* (Versaille), *Îmbarcarea Doamnei d'Angulême* (Bordeaux) ş.a.

Membru al Academiei Franceze; membru de onoare al mai multor academii din lume. A fost

numit Cavaler al Ordinului Sf. Michael; Baron (1824).

***

Krûčkova, V. K. Gros, Antoine-Jean / V. K. Krûčkova // Krûčkova, V. K. Evropejskaâ živopis' XIII-XXVV: Enciklopedičeskij slovar'. – Moskva: Iskusstvo, 1999. – P. 119-120.

***

Gros, Antoine Jean [Resursă electro-nică]//http://en.wikipedia.org/wiki/Antoine_Jean_Gros

Gros, Antoine Jean [Resursă electronică] //http://www.answers.com/topic/antoine-jean-baron-gros

Raisa PLĂIEŞU
1960

Poetă, prozatoare, jurnalistă, biblioteconomistă. Numele adevărat – Raisa Pleşca.

S-a născut la 29 iun. 1960, în s. Valea Rusului, Făleşti.

Licenţiată a Universităţii de Stat din Moldova, Facultatea de Biblioteconomie şi Bibliografie (1983). Activează ca redactor la editurile *Literatura Artistică* şi *Atelierul*, precum şi la ziarele *Viaţa satului*, *Tainele sănătăţii*, *Florile dalbe*. Moderatoare a Cenaclului literar-artistic *Auraş-Păcuraş* de la Gimnaziul nr. 64 din Chişinău, apoi a Atelierului literar-artistic pentru copii şi tineret *Cuvântul*. În prezent, activează ca redactor în Serviciul „Editura", la Biblioteca Naţională a Republicii Moldova.

Publică în presă din anul 1977 – peste 500 de povestiri, poezii, schiţe, articole, eseuri. Editorial debutează în 1989, cu grupajul de versuri *Pădurea din suflet*, ce face parte din volumul *Şapte poeţi tineri*. A editat şi alte cărţi de poezie: *Facultatea de suferinţă* (1996), *Va veni o vreme* (Timişoara, 2003). Scrie şi versuri de inspiraţie creştină, tipărite în cărţi destinate cu precădere copiilor: *Îngeraşe, îngeraş* (1998), *Vie Împărăţia Ta* (2000), *De ce plânge lumânarea?* (2003), *Poetul cântă. 15 psalmi de azi* (cântece creştine, 2007). Semnează şi alte cărţi pentru copii: *Brăduţul* (1996); *Povestea de seară* (1999); *Isteţel, Ghicel* (2001), *Creionul fermecat* (2003), *Doamne ajută, Pământul!* (2009). Este prezentă în diferite culegeri şi antologii poetice: *Dintre sute de catarge* (1984), *Istoki* (Moscova, 1988, în lb. rusă), *La steaua* (1995), *Eterna iubire* (Bucureşti, 1999), *Iubire de metaforă* (2001), *Cât de minunate-s toate...* (2003); Nina Carp *Sinceritate* (2004), Daria Radu *Hai cu mine, clopoţel* (2007), *Poezii din desaga lui Moş Crăciun* (2009) etc. *„Sufletul Raisei Plăieşu nu numai că îmbracă aripile credinţei şi bunăvoinţei, ci, mai mult, îndeamnă „privirea-nrourată", lacrima curată şi blândă, ruga tainică să îmbrace neliniştile şi insomniile pământului creştin"* (Gheorghe Ciocoi).

Pe parcursul anilor, prin intermediul Cenaclului *Auraş-Păcuraş* şi al Atelierului *Cuvântul* a lucrat cu mulţi copii din republică, stimulându-le aptitudinile creatoare în domeniul literaturii, teatrului, muzicii, picturii. Astfel, în domeniul literaturii a susţinut tineri condeieri prin redactarea, selecţia şi editarea câtorva antologii şi cărţi de poezie şi proză ale copiilor şi adolescenţilor: *La izvorul poeziei* (2000), *Pe treptele luminii* (2004), Ana Panovici *Test de suflet* (2005) şi *Clipe* (2007), Cristian Plăieşu-Dvornic *CD-ul Lunii* (2006) şi *Iubeşti natura?* (2007), Cornel Bufneac *Iubire de mamă* (2007), Ecaterina Fialcovschi *Calea spre lumină* (2008), Olguţa Bostan *Rugă pentru mama* (2008), Anişoara Bostan *Bună dimineaţa, viaţă* (2008), Doina Mamaliga *Făclia sufletului* (2009) etc.

Ca redactor în Serviciul „Editura" contribuie la redactarea, sistematizarea şi scrierea materialelor de specialitate în publicaţiile *Gazeta bibliotecarului* (este şi secretar de redacţie), *Salon Expres*, *Magazin bibliologic*. Redactează biobibliografii (*P. Buburuz, Al. Colâbneac*), almanahul *Imaginea Republicii Moldova în străinătate* (nr. 5, 7, 8, din ultimii ani) ş. a.

Membră a Uniunii Scriitorilor din Moldova şi a Uniunii Jurnaliştilor din Moldova, membră a Asociaţiei Bibliotecarilor din Republica Moldova, este prezentă în surse de referinţă precum *Scriitorii Moldovei în lectura copiilor şi adolescenţilor* (2004), *Cartea pentru copii în R. Moldova. Bibliografie (1985-2009)* ş. a.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Plăieşu, Raisa. Brăduţul: (povestire pentru copii) / Raisa Plăieşu. – Chişinău: [S. n.], 1996. – 8 p.; il.

Plăieşu, Raisa. Creionul fermecat / Raisa Plăieşu; pref. Galina Furdui. – Chişinău: Prometeu, 2003. – 16 p.

Plăieşu, Raisa. De ce plânge lumânarea? / Raisa Plăieşu; pref. Z. Toia. – Chişinău, 2005. – 72 p.

Rec.: Zatic, E. De ce plânge lumânarea? / E. Zatic // Florile dalbe. – 2009. – 19 febr. – P. 7.

Rec.: Deliu, E. Poezii creştine: De ce plânge lumânarea? / E. Deliu // Flux. – 2008. – 19 decem. – P. 8.

Plăieşu, Raisa. Doamne, ajută Pământul! / Raisa Plăieşu; pref. Lidia Hlib; postf. P. Nesterov. – Chişinău, Editura Labirint 2009. – 116 p.

Rec.: Rogac, R. Doamne, ajută Pământul! / R. Rogac // Natura. – 2009. – Nr. 6 (iun.). – P. 15.

Plăieşu, Raisa. Facultatea de suferinţă / Raisa Plăieşu. – Chişinău: Ed. Uniunii Scriitorilor, 1996. – 48 p.

Rec.: Crişan A. Facultatea de suferinţă / A. Crişan // Cuvântul liber (Tg. Mureş). – 1997. – 15 noiemb. – P. 3.

Rec.: Partole C. A învăţa la „Facultatea de suferinţă" / C. Partole // Florile dalbe. – 1998. – 17 dec. – P. 12.

Plăieşu, Raisa. Isteţel, Ghicel / Raisa Plăieşu. – Chişinău, 2001. – 40 p.

Plăieşu, Raisa. Îngeraşe, îngeraş / Raisa Plăieşu; pref. Petru Buburuz. – Chişinău: Ed. Prometeu, 1998. – 32 p.

Rec.: Gafton, Marcela. Poezii cu îngeraşi / Marcela Gafton // Alfa şi Omega. – 1998. – Nr. 22. (16-30 noiem.). – P. 5.
Rec.: Perju L. Îngeraşe, îngeraş: poezii creştine / L. Perju. // Vocea poporului. – 2006. – 26 mai. – P. 3.

Plăieşu, Raisa. Poetul cântă: 15 psalmi de azi / Raisa Plăieşu; pref. M. Şalaru; postf. R. Roşca. – Chişinău: Ed. Atelier, 2007. – 68 p.
Rec.: Roibu N. O poetă ne-a dăruit 15 psalmi de azi / N. Roibu // Timpul. - 2008. – 1 aug. – P. 16.
Rec.: Tamazlâcaru A. Dăruitul poartă patima sau de ce, totuşi, poetul cântă? / A. Tamazlâcaru // Lit. şi arta. – 2008. – 25 dec. – P. 3.

Plăieşu, Raisa. Povestea de seară / Raisa Plăieşu. – Chişinău, Editura „Lyceum" 1999. – 48 p.

***Plăieşu, Raisa**. [Versuri] / Raisa Plăieşu // Şapte poeţi tineri: (culegere), Chişinău: Literatura Artistică, 1989. – P. 173-228.

Plăieşu, Raisa. Va veni o vreme / Raisa Plăieşu. – Timişoara: Ed. Augusta, 2003. – 74 p.
Rec.: Grama, Steliana. „Va veni o vreme" / Steliana Grama // Viaţa Basarabiei. – 2004. – Nr. 1 – P. 76-77.

Plăieşu, Raisa. Vie Împărăţia Ta / Raisa Plăieşu; pref. I. Cârchelan. – Chişinău, 2002. – 32 p.

***

Dabija, Nicolae. Poezie şi rugăciune: [referiri şi la versurile Raisei Plăieşu] / Nicolae Dabija // Lit. şi arta. – 2008. – 25 dec. – P. 3.

Furdui, Galina. Pădurea m-a învăţat graiul freamătului: (dialog): [referiri şi la versurile Raisei Plăieşu] / Galina Furdui // Lit. şi arta. – 2000. – 20 iul. – P. 5.

Palladi, Tudor. Poezia inimii: [referiri şi la versurile Raisei Plăieşu] / Tudor Palladi // Florile dalbe. – 1997. – 29 mai. – P. 7.

Tomuz V. Un cenaclu în ospeţie la... un alt cenaclu: [referiri la activitatea cenaclului moderat de R. Plăieşu] / V. Tomuz // Lit. şi arta. – 1999. – 1 apr. – P. 5.

Ţopa, Efimia. Plăieşu, Raisa / Efimia Ţopa // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia. 1812-2006. – Chişinău: Prut Internaţional, 2007. – P. 351. – (Art. semnat: E.Ţ.).

Vlad POHILĂ

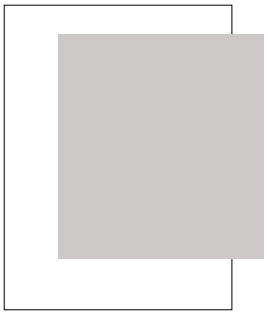

Gheorghe CURINSCHI-VORONA
1925-1996

Profesor, arhitect şi istoric al arhitecturii, originar din Basarabia. Fondator al arhitecturii comparate.

S-a născut la 30 iun. 1925, la Chişinău. Se stinge din viaţă la 20 dec. 1996, la Bucureşti.

În 1935 s-a stabilit în dreapta Prutului. A absolvit facultatea în 1949. Între anii 1953 şi 1956 a făcut studii de doctorat. În 1958 şi-a susţinut teza de doctor în arhitectură, cu tema *Arhitectura Renaşterii în Transilvania.* A urmat un stagiu de specializare în domeniul istoriei arhitecturii în Italia, la Centrul Internaţional de Studii de Arhitectură *Andrea Polladio* din Vicenza şi mai multe călătorii de documentare în oraşe din Italia şi Grecia (1961). A efectuat şi alte călătorii de studiu şi documentare în ţări din Europa şi Asia.

Şi-a început activitatea de proiectare, în 1949, ca ucenic în secţia de sistematizare a oraşului Galaţi, apoi este angajat în colectivul de proiectare al Teatrului Naţional, iar la 1 aug. 1949 este încadrat la Institutul de Proiectare a Construcţiilor, devenit în 1953 Institutul de Proiectare a Oraşelor. În 1953 este transferat la Direcţia Monumentelor Istorice din Comitetul de Stat pentru Arhitectură şi Construcţii, unde a activat ca arhitect principal, apoi ca membru al Consiliului de experţi. În perioada 1963 şi 1968 a activat (prin cumul) în calitate de director tehnic la Direcţia Monumentelor Istorice. A fost şi membru al Comisiei de avizare a monumentelor istorice (până în 1972).

În paralel, timp de 47 de ani şi-a desfăşurat activitatea didactică în cadrul Istitutului de Arhitectură *Ion Mincu* din Bucureşti. După o activitate de trei ani ca preparator (1949-1952) la catedra de Istoria Arhitecturii, la disciplina *Istoria arhitecturii româneşti*, între anii 1952-1961 a funcţionat ca asistent la aceeaşi disciplină. Avansat lector, în 1965 este transferat pe post de conferenţiar, fiind titularizat în 1970. Din anul 1972 a ocupat postul de profesor titular al disciplinelor *Istoria arhitecturii universale şi româneşti* şi *Restaurarea monumentelor.* A fost şef al Catedrei de Istoria şi Teoria Arhitecturii. A avut doctoranzi şi din Basarabia.

A revenit la Chişinău abia în 1990, fiind invitat să ţină un curs special la Facultatea de Arhitectură şi Urbanistică de aici.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Curinschi-Vorona, Gheorghe. Arhitectură. Urbanism. Restaurare: Discurs asupra istoriei, teoriei şi practicii restaurării monumentelor şi siturilor istorice / Gheorghe Curinschi-Vorona. – Bucureşti: Tehnica, 1996. – 466 p. : reprod.

Curinschi-Vorona, Gheorghe. Centrele istorice ale oraşelor / Gheorghe Curinschi-Vorona. – Bucureşti: Ed. Tehnică, 1967. – 290 p.

Curinschi-Vorona, Gheorghe. Introducere în arhitectura comparată / Gheorghe Curinschi- Vorona. – Bucureşti, 1987. – 52 p.

Curinschi-Vorona, Gheorghe. Introducere în arhitectură comparată / Gheorghe Curinschi. – Bucureşti: Tehnica, 1991. – 188 p.: il.

Curinschi-Vorona, Gheorghe. Istoria arhitecturii în România / Gheorghe Curinschi-Vorona. – Bucureşti: Ed. Tehnică, 1981. – 403 p.

Curinschi-Vorona, Gheorghe. Istoria universală a arhitecturii ilustrată / Gheorghe Curinschi-Vorona. – Bucureşti: Tehnica, 1977. – 224 p.: il.

Curinschi-Vorona, Gheorghe. Istoria universală a arhitecturii ilustrată. vol. 2 / Gheorghe Curinschi-Vorona. – Bucureşti: Ed. Tehnică, 1982. – 264 p.: il.

Curinschi-Vorona, Gheorghe. Istoria universală a arhitecturii ilustrată. vol. 3 / Gheorghe Curinschi-Vorona. – Bucureşti: Tehnica, 1986. – 328 p.: il.

Curinschi, Gheorghe. Monumentele de arhitectura din Iaşi / Gheorghe Curinschi. – Bucureşti: Meridiane, 1967. – 128 p.: il.

Curinschi, Gheorghe. Restaurarea monumentelor / Gheorghe Curinschi. – Bucureşti: Ed. Tehnică, 1968. – 288 p.

Curinschi, Gheorghe. Restaurarea monumentelor / Gheorghe Curinschi. – Bucureşti: Ed. Tehnică, 1968. – 288 p.

Curinschi, Gheorghe. Roma, Cetate eternă / Gheorghe Curinschi. – Bucureşti: Ed. Tehnică, 1971. – 185 p.

Curinschi, Gheorghe. Veneţia / Gheorghe Curinschi. – Bucureşti: Ed. Tehnică, 1972. – 193 p.

***

Curinschi-Vorona, Gheorghe. Teoria generală a comparatismului în arhitectură / Gheorghe Curinschi Vorona // Sud-Est: Artă, cultură, civilizaţie. – 1991. – Nr. 3. – P. 41.

***

Colesnic, Iurie. Gheorghe Curinschi-Vorona / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Basarabia necunoscută. vol. 5. – Chişinău: Museum, 2004. – P. 250-263.

CALENDAR NAȚIONAL

Iulie

2010

	Joi	1
	Vineri	2
>	Sâmbătă	3
>	Duminică	4
	Luni	5
	Marți	6
	Miercuri	7
	Joi	8
	Vineri	9
>	Sâmbătă	10
>	Duminică	11
	Luni	12
	Marți	13
	Miercuri	14
	Joi	15
	Vineri	16
>	Sâmbătă	17
>	Duminică	18
	Luni	19
	Marți	20
	Miercuri	21
	Joi	22
	Vineri	23
>	Sâmbătă	24
>	Duminică	25
	Luni	26
	Marți	27
	Miercuri	28
	Joi	29
	Vineri	30
>	Sâmbătă	31

135 de ani de la naşterea lingvistului şi filologului francez MARIO ROQUES, membru corespondent străin al Academiei Române (1iul. 1875 – 1961).

160 de ani de la naşterea lui DUMITRU C. MORUZI, prozator, publicist, poet, dramaturg şi folclorist român (2 iul. 1850 – 9 oct. 1914). *A se vedea şi art. din CB 1994, p. 136-138; CN 2000, p. 195; CN 2005, p. 187-188*.

100 de ani de la naşterea compozitorului LEONID GUROV (3 iul. 1910 – 1993).

70 de ani de la stingerea din viaţă a lui NICOLAE BIVOL, membru în Sfatul Ţării (1881 – 3 iul. 1940). *A se vedea şi art. din CN 2006, p. 417-418*.

90 de ani de la naşterea istoricului AFANASIE REPIDA (4 iul. 1920 – 9 noiemb. 1991).

90 de ani de la naşterea poetului şi prozatorului român DRAGOŞ VICOL (6 iul. 1920 – 22 dec. 1981).

80 de ani de la naşterea lui VALERIU MUŞINSCHI, specialist în ştiinţe fizico-matematice, doctor habilitat, profesor universitar (6 iul. 1930).

70 de ani de la naşterea lui ANATOLI GORLO, prozator de limbă rusă şi traducător din literatura română (7 iul. 1940).

75 de ani de la naşterea profesoarei MARIA STRATAN (7 iul. 1935).

150 de ani de la naşterea compozitorului ceh GUSTAV MAHLER (7 iul. 1860 – 18 mai 1911).

80 de ani de la stingerea din viaţă a prozatorului englez Sir ARTHUR CONAN DOYLE (22 mai 1859 – 7 iul.1930). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 191-192*.

80 de ani de la naşterea regizorului şi dramaturgului francez ANTOINE BOURSEILLER (8 iul. 1930).

160 de ani de la naşterea lui IVAN VAZOV, poet, nuvelist şi romancier bulgar (9 iul. 1850 – 22 sept. 1921).

145 de ani de la naşterea lui VASILE GUMA, preot, deputat în prima Dumă Imperială (10 iul. 1865 - 1954).

180 de ani de la naşterea pictorului francez CAMILLE PISSARRO (10 iul. 1830 – 13 noiemb. 1903).

175 de ani de la naşterea lui HENRYK WIENIAWSKI, violonist şi profesor polonez (10 iul. 1835 – 14 apr. 1880).

140 de ani de la naşterea lui MAURICE LUGÉON, geolog elveţian, membru de onoare străin al Academiei Române, al academiilor de ştiinţe din Belgia, Franţa, Italia şi Polonia (10 iul. 1870 – 23 oct. 1953).

90 de ani de la naşterea fizicianului american OWEN CHAMBERLAIN, laureat al Premiului Nobel (10 iul. 1920 - ?). A descoperit antiprotonul.

50 de ani de la naşterea lui PETRU VUTCĂRĂU, regizor, actor, directorul artistic al Teatrului „Eugen Ionescu" (11 iul. 1960).

70 de ani de la stingerea din viaţă a lui ALEXANDRU OATU, om politic, cunoscut pedagog şi patriot basarabean (31 mart. 1878 – 12 iul. 1940).

60 de ani de la naşterea lui AURELIAN POPESCU, doctor habilitat în fizică, profesor (12 iul. 1950).

115 ani de la naşterea lui VASILE HAREA, pedagog, filolog, istoric literar (13 iul. 1895 – 30 ian. 1987). *A se vedea şi art. din CB 1995, p. 136-137*.

100 de ani de la stingerea din viaţă a lui MARIUS PETIPA, balerin şi coregraf francez, stabilit în Rusia (11 mart. 1818 – 14 iul. 1910). A fost unul dintre creatorii şcolii ruse de balet.

100 de ani de la naşterea scenografului de teatru şi cinema ANTON MATER (15 iul. 1910 – 15 mai 1984).

75 de ani de la apariţia la Orhei, sub redacţia lui E. Balan, a ziarului cultural, social, independent "VREMEA NOUĂ" (15 iul. 1935 – 1937).

75 de ani de la apariţia la Bucureşti, a revistei literare, culturale şi sociale "SUFLET ROMÂNESC" (15 iul. – dec. 1935).

80 de ani de la naşterea lui ŞLIOMA GHIFEISMAN, specialist în ştiinţe fizico-matematice, doctor habilitat, profesor universitar (16 iul. 1930).

135 de ani de la naşterea lui PANTELIMON SINADINO, medic, fost primar al Chişinăului şi deputat în Sfatul Ţării (17 iul. 1875 - 1941).

65 de ani de la naşterea cântăreţei de muzică populară VERONICA MIHAI (17 iul. 1945). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 194*.

90 de ani de la naşterea prozatorului şi jurnalistului de limbă rusă RUFIN GORDIN (18 iul. 1920).

375 de ani de la naşterea fizicianului englez ROBERT HOOKE (18 iul. 1635 – 3 mart. 1703).

120 de ani de la naşterea arheologului italian, membru corespondent străin al Academiei Române GIUSEPPE LUGLI (18 iul. 1890 – 5 dec. 1967). Printre lucrările sale se distinge cea consacrată Columnei lui Traian.

400 de ani de la stingerea din viaţă a pictorului italian MICHELANGELO MERISI CARAVAGGIO (28 sept. 1573 – 18 iul. 1610).

90 de ani de la naşterea lui GLEB DRĂGAN doctor inginer, profesor universitar, membru titular al Academiei Române, membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei, originar din Basarabia (19 iul. 1920).

90 de ani de la stingerea din viaţă a violonistului GHEORGHE HERARU (1853 – 19 iul. 1920).

75 de ani de la naşterea lui ILIE UNTILĂ, specialist în domeniul ameliorării plantelor spicoase, geneticii aplicative, semenologiei şi fitotehniei aplicative, doctor habilitat în ştiinţe agricole, profesor universitar, academician (20 iul. 1935 – 27 iul. 2000). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 196-197*.

75 de ani de la naşterea lui PETRU OBUH, biolog, profesor universitar (20 iul. 1935). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 197-198*.

70 de ani de la naşterea regizorului de film şi actorului VASILE BRESCANU (20 iul. 1940). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 196-198*.

65 de ani de la stingerea din viaţă a poetului şi eseistului neoclasic francez PAUL VALÉRY (30 oct. 1871 – 20 iul. 1945). *A se vedea şi art. din CN 2006, p. 331-332*.

70 de ani de la naşterea LUDMILEI SCALNÂI, activistă pe tărâm social şi politic, fruntaşă a mişcării feministe din Moldova (22 iul. 1940). *A se vedea şi art. din CN 2005, p 199-200*.

100 de ani de la stingerea din viaţă a lui LEOPOLD DELISLE, savant, istoric şi paleograf francez (24 oct. 1826 - 22 iul. 1910).

60 de ani de la naşterea naistului şi flautistului VASILE IOVU (24 iul. 1950). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 259-262*.

80 de ani de la naşterea lui VALENTIN MÂNDÂCANU, lingvist, publicist şi traducător (27 iul. 1930). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 204-206; CN 2005, p. 201-202*.

135 de ani de la naşterea istoricului şi sociologului, originar din Basarabia, PAUL GORE, (27 iul. 1875 – 8 dec. 1927). *A se vedea şi art. din CB 1995, p. 83-85; CN 2000, p. 203; CN 2005, p. 200-201*.

50 de ani de la stingerea din viaţă a lui GEORGE BOSKOFF, compozitor şi pianist, unul dintre cei mai de seamă reprezentanţi ai muzicii româneşti din prima jumătate a sec. XX (2 sept. 1882 – 27 iul. 1960).

175 de ani de la naşterea lui GIOSUÈ CARDUCCI, poet, prozator, eseist şi critic italian, laureat al Premiului Nobel (27 iul. 1835 – 16 febr. 1907). *A se vedea şi art. din CN 2007, p. 189-191*.

85 de ani de la naşterea lui BARUCH BLUMBERG, imunolog, genetician şi medic american, laureat al Premiului Nobel pentru fiziologie şi medicină (28 iul. 1925). A descoperit antigenul seric, numit „australian", la bolnavii de hepatită epidemică.

80 de ani de la stingerea din viaţă a lui ALLVAR GULLSTRAND, medic oftalmolog, profesor universitar suedez, laureat al Premiului Nobel pentru fiziologie şi medicină (5 iun. 1862 – 28 iul. 1930). A cercetat proprietăţile optice ale ochiului.

90 de ani de la naşterea poetului de limbă rusă ALEKSANDR ANDRUSI (30 iul. 1920).

80 de ani de la naşterea lui VALENTIN TANASIEV, profesor universitar, doctor habilitat în agricultură (31 iul. 1930 – 1998).

165 de ani de la apariţia la Bucureşti, a revistei "MAGAZIN ISTORIC PENTRU DACIA" (red. August Treboniu Laurian şi Nicolae Bălcescu) (iul. 1845 – 1848/1851).

75 de ani de la apariţia la Cernăuţi a publicaţiei de dreapta "ICONAR" (sub direcţia lui Liviu Rusu şi Mircea Streinul) (iul. 1935 - ian. 1938).

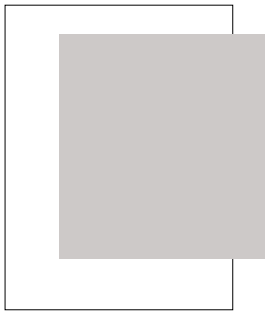

Leonid GUROV

1910-1993

Compozitor.

S-a născut la 3 iul. 1910, la Arhangelsk, reg. Herson, Ucraina. A decedat la 5 iul. 1993, la Chişinău.

A absolvit Institutul Muzical-Dramatic din Odesa, clasa compoziţie a profesorului P. Molceanov (1932). Este conferenţiar la obiectele muzical-teoretice la Conservatorul din Odesa (1932-1941); secretar responsabil al secţiei din Odesa a Uniunii Compozitorilor din Ucraina (1934-1940); lector (1942-1945) apoi director adjunct la Şcoala Muzicală din Irkutsk. Din 1943 este vicepreşedinte, iar din 1944-1945 – preşedinte al secţiei din Irkutsk a Uniunii Compozitorilor din RSFSR.

Şef al catedrei de teorie a muzicii şi compoziţie la Conservatorul de Stat din Chişinău (1945-1960). Este rector la Conservatorul de Stat din Chişinău (1960-1964). Din 1962 este profesor; profesor la Catedra de teorie a muzicii şi compoziţie a Conservatorului de Stat *G. Musicescu* (1964-1974).

A compus lucrări pentru cor, solişti, orchestră; creaţii vocale de cameră; creaţii instrumentale de cameră; muzică la spectacole; lucrări muzicologice, studii ştiinţifice şi lucrări ştiinţifico-metodice: Simfonia nr. 2, *Ceapaev* în 5 părţi; Concert pentru arpă, orgă şi orchestră în 2 părţi; *Rahmaniana*, suită în 5 părţi; Două preludii pentru pian; Sonatina pentru pian; Capriciu pe teme populare moldoveneşti, pentru orgă; Sonată pentru vioară şi pian; Cântec de leagăn, pentru vioară şi pian etc.

Membru al Uniunii Compozitorilor (1937). Diploma de înregistrare în Cartea de aur de onoare a Moldovei. Maestru Emerit al artei din Moldova (1958). Artist al Poporului din Moldova (1985). Laureat a Premiului de Stat al URSS (1986).

BIBLIOGRAFIE:

Gurov, Leonid. Šotlandskaâ ballada: Note / Leonid Gurov. – Chişinău, 1982. – 6 p.

Gurov, Leonid. Tučâ: Romans dlâ golosa s soprovoždeniem fortepiano / Gurov, Leonid. – [S.l.: s.n., s.a.]. – 8 p.

***

Ceaicovschi-Mereşanu, Gleb. Gurov, Leonid / Gleb Ceaicovschi-Mereşanu // Ceaicovschi-Mereşanu, Gleb. Compozitori şi muzicologi din Moldova = Kompozitory i muzykovedy Moldovy: lexicon bibliogr. – Chişinău: Universitas, 1992. – P. 36 – 41.

***

Al'terman, I. Starejšina moldavskoj muzyki: Leonid Gurov / I. Al'terman // Kodry. – 1974. – Nr. 12. – P. 121.

Kletinič, E. Gurov, Leonid / E. Kletinič // Kompozitory sovietskoj Moldavii. – Chişinău, 1987. – P. 73 – 124.

Tkač, Zlata. O Leonide Gurove / Zlata Tkač // Sov. Muzyka. – 1977. – Nr. 10. – P. 43-44.

M. Ş.

Maria STRATAN

1935

Profesoară de matematică.

S-a născut la 7 iul. 1935, la Alexandrovca, Floreşti.

Şi-a făcut studiile la Facultatea de Fizică şi Matematică a Institutului Învăţătoresc din Soroca (1952-1954) şi la Universitatea de Stat din Chişinău (1959-1962).

A fost profesoară la şcoala medie din s. Năpădeni, Ungheni, apoi la şcolile nr. 20 şi nr. 1 din Chişinău (azi Liceul Teoretic Român-Francez *Gh. Asachi* din Chişinău), până în prezent. Participantă la emisiunea televizată *Predarea matematicii în şcoală*. A predat la Cursurile de perfecţionare a cadrelor didactice. A publicat *Îndrumări metodice la matematică*, în ediţii speciale. Delegată la Conferinţa Internaţională a Femeilor (Moscova, 1982). A fost distinsă cu: Ordinul *Gloria Muncii* (1970), *Ordinul Lenin* (1976); Medalia de bronz a EREN a URSS (1983).

***

Movilă, Boris. Stratan; Maria / Boris Movilă // Femei din Moldova: Encicl. – Chişinău: Museum, 2000. – P. 266.

Petru VUTCĂRĂU

1960

Regizor, actor de teatru şi film, directorul artistic al Teatrului *Eugène Ionesco*.

S-a născut la 11 iul. 1960, la Bardar, Ialoveni. Şi-a făcut studiile la Institutul de Arte *G. Musicescu*, Facultatea Regie (1979-1980); Şcoala Superioară de Teatru *B. Şciukin* din Moscova, Rusia, Facultatea Actorie, clasa lui Anatoli Borisov (1980-1985); Institutul de Teatru *Şota Rustaveli* din Tbilisi, Georgia, Facultatea Regie teatru, clasa lui Nugzar Lordkipanidze (1987-1988). A mai absolvit Cursurile Superioare de regie Teatru de pe lângă teatrul Armatei din Moscova, clasa lui

Ion Ungureanu (1988-1989). Împreună cu un grup de absolvenţi ai Şcolii de Teatru *B. Şciukin*, fondează la Chişinău Teatrul *Eugène Ionesco* (1990).

Organizează la Chişinău primul Festival Internaţional de teatru din Republica Moldova: Bienala Teatrului *Eugène Ionesco - BITEI* (1994). Este regizor, actor şi director artistic al Teatrului *Eugène Ionesco* (1995 - prezent).

Director artistic şi selecţioner al Festivalului Internaţional de Teatru *Bienala Teatrului Eugène Ionesco* (1997, 2001, 2003, 2004, 2006).

Se produce în: *Staţiunea Chambaudet* de E. Labiche; *Familia mea* de E. De Filippo; *Două săgeţi* de A. Volodin; *Strigătul* de T. Williams; *Regele moare* de E. Ionesco; *Cadavrul viu* de L. Tolstoi; *Pescărușul* de A.P. Cehov; *Cântăreaţa cheală* de E. Ionesco; *Aşteptându-l pe Godot* de S. Beckett etc.

A montat ca regizor peste o sută de spectacole, atât în Republica Moldova, cât şi în alte ţări: Italia, Franţa, România, Rusia, Japonia, Turcia etc.: *Aşteptându-l pe Godot* (1985); *La Veneţia e cu totul altfel* (1989); *Hei, oameni buni!*; *Cântăreaţa cheală* (1991); *Iosif şi amanta sa* (1992); *Regele moare*; *Chiriţa în provincie* (1993); *Ciocanul* (1994); *Draga Elena Sergheevna*; *Voci în lumina orbitoare*; *Şi cu violoncelul ce facem?* (1995); *Revizorul* (1997); *Noaptea încurcăturilor* (1998); *Visul unei nopţi de vară*; *Florile răului*; *Tartuffe*; *Salonul nr. 6* (2000); *Fecioara şi moartea* (2001); *Maşinăria Cehov* (2002); *Hamlet*; *Elisabeta 1* (2004); *Seaua fără nume* (2005); *Povestea omului care a căzut în stradă* (2007) etc.

Participă la Festivalul Internaţional de Teatru de la Avignon, Franţa, cu spectacole: *Cântăreaţa cheală*, *Regele moare*, *Aşteptându-l pe Godot*. Participă la Festivalul Internaţional *Teatropolis* de la Torino, Italia, cu spectacolele din seria *Femeile lui Picasso* (2006).

Animator de ateliere de formare *Arta actorului* în: Japonia, Franţa, Italia, şcoli de teatru din aceste ţări.

Se produce în filmele: *Strada felinarelor stinse*, rolul principal Sandu-frizerul (1990); *Spune ceva*, rolul principal, Soţul (1991); *Copiii măcelarului*, rolul principal, Necunoscutul (1992); *Patul lui Procust,* rolul lui Fred Vasilescu (2001).

Deţinător a zeci de premii naţionale şi internaţionale pentru regie şi actorie: Premiul criticilor *Pentru cel mai bun actor* la Festivalul Internaţional de teatru experimental, Cairo, Egipt; Premiul 1 *Pentru cea mai bună interpretare masculină* la Festivalul Internaţional de Teatru Contemporan din Braşov (1993); *Marele Premiu* al Festivalului Internaţional de teatru scurt de la Oradea, *Pentru cel mai bun spectacol* (1995, 1999); Premiul *Pentru cea mai bună regie* la Festivalul Internaţional de teatru de la Braşov (2001); Premiul II pentru regie la Gala Premiilor UNITEM 2004; Premiul special al juriului la Festivalul Internaţional de teatru al Ţărilor Baltice şi CSI, Rusia; Premiul *Pentru cea mai bună regie* la Festivalul Internaţional de teatru BLACKSEA de la Trabzon, Turcia; *Premiul de Excelenţă*, acordat de Ambasada României în Republica Moldova; Premiul pentru cel mai reuşit proiect teatral şi manifestare artistică de talent. Este laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Vutcărău, Petru. „Cu cât mai multe provocări îţi oferă meseria, cu atât mai interesant îţi este s-o abordezi”: [interviu cu Petru Vutcărău, dir. Teatrului „Eugène Ionesco”] / consemnare: Liliana Popuşoi // Flux: ed. de vineri. – 2005. – 21 oct. – P. 6.

Vutcărău, Petru. Dincolo, o lume cu doi sori, cu două luni... cu răsărituri şi asfinţinturi concomitente: [Interviu cu actorul şi regizorul Teatrului „Eugène Ionesco”] / consemnare: Luminiţa Ţâgârlaş // Moldova. – 1994. – Nr. – 5-6. – P. 32-33.

Vutcărău, Petru. Ediţia următoare a BITEI va fi despre ceea ce va preocupa lumea în perioada respectivă: [interviu cu Petru Vutcărău, dir. Festivalului Bienala Internaţională a Teatrului „Eugène Ionesco”] / consemnare: Liliana Popuşoi // Flux: ed. de vineri. – 2006. – 2 iun. – P. 9.

Vutcărău, Petru. „Godot” în Japonia / Petru Vutcărău // Sud-Est. – 1997. – Nr. 1. – P. 93-94.

Vutcărău, Petru. „Japonia e o ţară exotică doar în zilele de sărbătoare”: [interviu cu Petru Vutcărău, dir. Tetrului „Eugène Ionesco”] / consemnare: Irina Nechit // Jurnal de Chişinău. – 2005. – 23 sept. – P. 12.

Vutcărău, Petru. În Japonia sau în Moldova teatrul este „otrava” care aduce împăcarea omului cu propria conştiinţă: [interviu cu Petru Vutcărău, Den Fujita, Shibata Yoschiyuki] / consemnare: Tatiana Corai // Luceafărul. – 2002. – 26 apr. – P. 8.

Vutcărău, Petru. Nu m-a preocupat niciodată în mod special teatrul absurdului: [interviu cu dir. artistic al Teatrului „Eugène Ionesco”] / consemnare: Constanin Cheianu // Sud-Est. – 2001. – Nr. 1-2. – P. 5-9.

Vutcărău, Petru. Şapte fericiri fără zahăr: [interviu cu Petru Vutcărău şi Ala Menşicov despre turneul Teatrului „Eugène Ionesco”] / consemnare: Cleopatra Izman // Punkt. – 2006. – Nr. 3. – P. 60-67.

Vutcărău, Petru. Teatre şi ţări îşi dau întâlnire în „Intersecţii”: [ed. 8-a a Bienalei Teatrului „Eugène Ionesco”] / Petru Vutcărău // Timpul de dimineaţă. – 2008. – 23 mai. – P. 27.

Vutcărău, Petru. „Un spectacol de calibru internaţional trebuie să zguduie ţara”: [interviu cu Petru Vutcărău, dir. Teatrului „Eugène Ionesco”] / consemnare: Sorina Ştefârţă // Timpul. – 2003. – 25 iul. – P. 12.

Vutcărău, Petru. „Visul meu e să restabilim vechea trupă a Teatrului „Ionesco”: [interviu cu actorul, regi-

zorul şi dir. Teatrului „Eugène Ionesco”] / consemnare: Silvia Bogdănaş // Timpul. – 2005. – 7 oct. – P. 10.

***

Omul de teatru cu cele mai multe premii: [actorul şi regizorul Petru Vutcărău] // Moldova literară: Supl. al ziarului „Moldova suverană”. – 1997. – 29 ian. – P. 1.

Petru Vutcărău // Localităţile Republicii Moldova: Itinerar documentar-publicistic ilustrat: Vol. 1. – Chişinău, 1999. – P. 236.

Popuşoi, Liliana. Petru Vutcărău: [actor de teatru şi film] / Liliana Popuşoi // VIP Magazin Moldova. – 2006. – Nr. 6.- P. 53.

Popuşoi, Liliana. Regizorul cu clopoţei: [despre Victor Vutcărău] / Liliana Popuşoi // Flux continuu: cotid. naţ. – 2007. – 25 apr. – P. 4.

Porubin, Andrei. Petru Vutcărău: [actor, regizor] / Andrei Porubin // VIP Magazin. – 2007. – Mai. – P. 54.

Roşca, Angelina. Fenomenul extremelor: conflicte estetice şi inestetice: [arta reformatoare a regizorilor Petru Vutcărău, Mihai Fusu şi Sandu Vasilache] / Angelina Roşca // Moldova. – 1996. – Nr. 1-2. – P. 30-31.

M. Ş.

Anton MATER
1910-1984

Scenograf de teatru şi cinema.

S-a născut la 15 iul. 1910, la Hasaviurt, Daghestan. A decedat la 15 mai 1984, la Chişinău. A absolvit Institutul de Pictură, Sculptură şi Arhitectură *I. E. Repin* din Leningrad (1941). A realizat decoraţii la Teatrul Moldovenesc Academic Muzical Dramatic de Stat *A. Puşkin*, la spectacolele *Lumina* (1949), *Trembita* (1950*), Natalia-Poltavka* (1951) etc.

A semnat scenografia la primul film artistic din RSSM *Baladă haiducească* (1958), apoi la alte pelicule produse la studioul *Moldova-film*: *Armaghedonul* (1962), *Călătorie în april* (1962), *Ultima noapte de toamnă* (1965), *Gustul pâinii* (1966), *Podurile* (1973), în filmele televizate *Pădurea în care n-ai să intri niciodată* (1978) etc.

A participat la crearea primelor filme de animaţie din RSSM: *Capra cu trei iezi* (1968), *Punguţa cu doi bani* (1969).

Maestru Emerit al artei din RSSM (1972).

***

Mater, Anton // Chişinău: Encicl. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 305.

*Mater, Anton // Literatura şi arta Moldovei: Encicl. vol. 2. – Chişinău, 1986. – P. 9.

Pantelemon SINADINO

1875-1941

Medic de profesie, a fost primar al Chişinăului şi deputat în Sfatul Ţării.

S-a născut la 17 iul. 1875, la Chişinău. Dispărut fără urmă în 1944, în GULAG-ul sovietic. A crescut în familia unui negustor grec. Şi-a făcut studiile la Liceul Nr. 1 din Chişinău (1894), apoi la Universitatea din Kiev, specializându-se în medicină, economie şi finanţe.

A fost primar al Chişinăului (25 apr. 1903 - 20 ian. 1904). A revenit în postul de primar al Chişinăului la 11 noiemb. 1905, fiind desemnat să deţină acest post pe un termen de patru ani. La 22 oct. 1909 este ales a treia oară primar, însă la 15 febr. 1910 îşi dă demisia. A fost membru al Dumei de Stat a Rusiei (1907-1917). Delegat în Sfatul Ţării din partea organizaţiei naţionale a grecilor. Mandat validat de la 3 dec. 1917 până la 9 mart. 1918. Membru al Comisiilor de Mandate, de Declaraţii şi Statute, Administrativă. A ţinut un discurs în acest for, chiar în ziua deschiderii lui. La 5 mart. 1918, Pantelemon Sinadino s-a aflat la Iaşi, unde a sosit în fruntea unei delegaţii, în audienţă la regele Ferdinand, pentru a-l ruga să ia sub ocrotire Basarabia, care era jefuită şi terorizată de bandele bolşevice.

După Marea Unire din 1918, a deţinut funcţii de răspundere la Banca Populară din Basarabia (1924-1940). Devine membru al Partidului Naţional-Liberal (1933). În acelaşi an este ales deputat în Parlamentul României. A negociat cu Guvernul Român anumite înlesniri pentru Basarabia: reducerea impozitelor cu 25%, intensificarea luptei împotriva agenţilor sovietici, veniţi clandestin de peste Nistru.

A fost arestat la 9 iul. 1940 de către NKVD şi ţinut un timp în închisoarea din Tiraspol, acuzat de activitatea politică „antisovietică”. Soţia şi doi fii au scăpat de teroarea ocupaţiilor sovietice, refugiindu-se la Bucureşti. În 1941, în legătură cu începutul războiului, a fost etapat la închisoarea din or. Penza, de unde i s-a pierdut urma.

P. Sinadino a scris şi a publicat în timpul vieţii mai multe lucrări, până în prezent rămânând nevalorificate câteva manuscrise cu memorii ale sale.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

****Sinadino, Pantelemon**. Ce este necesar pentru însănătoşirea vieţii economice în Basarabia / Pantelemon Sinadino. -- Chişinău: Tipogr. Dreptatea, 1930. -- 16 p.

****Sinadino, Pantelemon**. Kredit v Bessarabii / Pantelemon Sinadino. –

Chişinău: Tipogr. Dreptatea, 1929. – 122 p.

Sinadino, Pantelemon. Naš Kišinev: (1904-1906): Vospominaniâ / Pantelemon Sinadino. – Chişinău, 1911. – (manuscris).

***

Colesnic, Iurie. Sinadino, Pantelemon / Iurie Colesnic // Chişinău: Encicl. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 416.

Colesnic, Iurie. Sinadino, Pantelemon / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Generaţia Unirii. – Chişinău: Museum; Bucureşti: Fundaţia Culturală Română, 2004. – P. 294-295.

David, Alexandru. Sinadino, Pantelemon / Alexandru David // David, Alexandru. Tipăriturile româneşti în Basarabia sub stăpânirea rusă (1812-1918); Bibliografia lucrărilor privitoare la Basarabia apărute de la 1918 încoace; Contribuţii la vechea lirică românească: Bibliogr. – Chişinău: Universitas, 1992. – P. 204.

**Sinadino, Pantelemon // Arhiva Naţională a Moldovei; f. 727, inv. 2, dos. 77. – P. 23.

M. Ş.

Robert HOOKE
1635-1703

Fizician şi filozof englez, membru al Societăţii Regale din Londra, profesor universitar.

S-a născut la 18 iul. 1635, la Freshwater. A decedat la 3 mart. 1703, la Londra. Şi-a făcut studiile la Universitatea din Oxford (1653-1654). Doctor în fizică (1691).

Este asistent la Universitatea din Oxford (1655-1660); curator la Societatea Regală din Londra (1662-1703); secretarul acestei societăţi (1677-1682); profesor de matematică la Gresham (1664-1703).

Contribuţii în astronomie, optică, mecanică, biologie. A descoperit a cincea stea din constelaţia Orion; rotaţia planetei Jupiter şi forma eliptică a orbitei descrisă de centrul de gravitaţie al sistemului Pământ-Lună. A perfecţionat barometrul, telescopul cu oglinzi şi alte aparate. A stabilit punctele constante ale termometrului. A fost adept al teoriei ondulatorii a lumnii. Cu ajutorul microscopului perfecţionat de el a studiat structura plantelor. În 1665 a descris structura celulară a plutei. Termenul celulă a fost introdus de Robert Hooke.

A stabilit proporţionalitatea dintre deformaţiile elastice ale unui corp şi tensiunile la care este supus (legea lui Hooke, legea deformaţiilor elastice).

BIBLIOGRAFIE:

Hooke, Robert // Dicţionar de fizică. – Bucureşti: Ed. Encicl. Română, 1972. – P. 225.

*Hooke, Robert // Enciclopedia sovietică moldovenească. vol. 7. – Chişinău, 1977. – P. 267.

*Hooke, Robert // Personalităţi ale ştiinţei: Mic dicţ. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1977. – P. 146.

***

Bogolûbov, A. N. Hooke, Robert / A. N. Bogolûbov. Matematiki, mehaniki: Biogr. spravočnik. – Kiev: Naukova dumka, 1983. – P. 151-152.

***

Hooke, Robert // Dictionnaire universel alphabétique et analogique des noms propres. vol. 6. – Paris, 1988. – P. 1473.

Hooke, Robert // The New Encyclopedia Britannica. vol. 6. – Chicago, 1993. – P. 44.

M. Ş.

Gleb DRĂGAN
1920

Inginer energetician, profesor universitar, doctor inginer, membru titular al Academiei Române, membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

S-a născut la 19 iul. 1920, la Tătar Copceac-Cahul, în familia învăţătorilor Haralambie şi Alexandra Drăgan, deportaţi „în primul val" – pe 13 iun. 1941.

Studii liceale la Comrat şi Tighina. Ocuparea Basarabiei de către URSS (1940, 1944) a provocat o dramă şi în familia Drăgan, despărţind-o nu numai prin sârma ghimpată de pe Prut. Gleb, refugiat în dreapta Prutului, şi-a făcut studiile şi cariera în România, în timp ce fratele său geamăn, Boris, rămas, a avut de înfruntat mari greutăţi ca să ajungă, în cele din urmă, şi el un mare savant, academician, în Ucraina cu numele rusificat – *Draganov*. S-au putut revedea peste decenii, iar după 1990 au şi conlucrat, au avut emisiuni radio şi TV despre tragedia despărţirii, de câteva cotropiri, a fraţilor.

Gleb a urmat Facultatea de Electromecanică a Şcolii Politehnice din Timişoara cu menţiunea *Magna cum laudae*; cursurile secţiei de matematică a Facultăţii de Ştiinţe din Cluj, refugiată la Timişoara (1941-1943). Obţine titlul de doctor inginer în specialitatea tehnica tensiunilor înalte. A activat la Societatea *Astra Română* din Câmpina (1945-1952), Societatea de Gaz şi Electricitate (1946-1948), Centrala Industrială a Energiei Electrice (1948-1949), Institutul de Studii şi Proiectări Energetice (1949-1952) şi în cadrul Ministerului Energiei Electrice (1952-1953). În paralel, cadru didactic

la Institutul Politehnic Bucureşti: asistent (1948); şef de lucru (1953); conferenţiar (1958), profesor (din 1964), decan al Facultăţii de energetică (1963-1971); şef al catedrei de Reţele Electrice (1971-1984). Profesor consultant din anul 1990. Concomitent a activat la Institutul de Energetică al Academiei Române (1951-1967), în calitate de cercetător, fiind şi şeful Laboratorului de tehnică a tensiunilor înalte.

A creat şcoala de tehnica tensiunilor înalte din România. A realizat un laborator de tehnica tensiunilor înalte la Institutul Politehnic din Bucureşti, unul dintre cele mai moderne şi mai bine dotate laboratoare din această parte a Europei. Are contribuţii în electrostatică, în descărcarea corona, trăsnet, supratensiuni atmosferice şi de comutaţie.

Activitatea ştiinţifică a lui G. Drăgan se concretizează în 12 cărţi şi peste 230 lucrări publicate, din care peste 80 în străinătate: *Montarea reţelelor electrice de distribuţie* (2 vol., 1949); *Tehnica tensiunilor înalte* (1954); *Supratensiuni interne în sisteme electro-energetice* (1975); *Protecţia instalaţiilor chimice contra loviturilor de trăsnet* (1985); *Supratensiuni atmosferice în instalaţii electroenergetice* (1992); *Tehnica tensiunilor înalte* (3 vol., 1996-2003, coautor şi coordonator), primul tratat în acest domeniu pe plan internaţional; coordonator al unor dicţionare pentru ştiinţele exacte. A publicat cărţile de memorii *Deportaţii. Tragedii basarabene* (1991) şi *Exerciţii de memorie: O paranteză tristă a istoriei* (una, împreună cu fratele Boris).

Membru în comitetul de redacţie al revistelor: *Revue des Sciences Techniques. Série Electrotehnique et Énergétique*, *Proceedings of the Romanian Academy. Series A*; membru în comitetul de redacţie al buletinului *ENERG*; membru în consiliul Editurii Academiei Române.

A fost invitat să ţină prelegeri de tehnica tensiunilor înalte la École Polytechnique Fédérale din Lausanne, la Universităţile din Londra, Canada, Roma etc. Este preşedinte al Comisiei de Energetică a Academiei Române, preşedinte al Departamentului de Terminologie pentru Ştiinţă şi Tehnologie, preşedinte al Societăţii Române de Energetică, preşedinte al Diviziei Istoria Ştiinţei a Comitetului Român de Istoria şi Filosofia Ştiinţei şi Tehnicii. Membru de onoare al Academiei de Ştiinţe din Republica Moldova, membru de onoare al Asociaţiei Generale a Inginerilor din România, membru de onoare al Societăţii pentru Optimizarea Consumurilor Energetice din România. *Doctor Honoris Causa* al Universităţii Tehnice a Moldovei şi al Universităţii din Oradea. A fost decorat cu Ordinul Naţional *Pentru Merit* în grad de Cavaler.

BIBLIOGRAFIE:

Drăgan, Gleb. Supratensiuni atmosferice în instalaţii electroenergetice / Gleb Drăgan. – Bucureşti: Ed. Acad. Române, 1992. – 407 p.

Drăgan, Gleb. Tehnica tensiunilor înalte. vol. 1 / Gleb Drăgan. – Bucureşti: Tehnica, 1996. – 484 p.

***

Drăgan, Gleb // Membrii Academiei de Ştiinţe a Moldovei: Dicţ.: 1961-2006. – Chişinău: Ştiinţa, 2006. – P. 312-313.

Drăgan, Gleb // Nemuritorii Academicieni români. – Bucureşti, 1994. – P. 124-127.

Gleb Drăgan // Localităţile Republicii Moldova: Itinerar documentar-publicistic ilustrat. vol. 4. – Chişinău: Draghiştea, 2002. – P. 539.

Rotaru, Tatiana. Sufletul omului – cetate vie a libertăţii: [savanţii fraţi-germani Boris şi Gleb Drăgan] / Tatiana Rotaru / Lit. şi arta. – 2009. – 16 iul. – P. 7.

Rusu, Dorina N. Drăgan, Gleb / Dorina N. Rusu // Rusu, Dorina N. Membrii Academiei Române: Dicţ: 1866-2003. – Bucureşti: Ed. Encicl.; Ed. Acad. Române, 2003. – P. 272-273.

M. Ş.

Ilie UNTILĂ
1935-2000

Specialist în domeniul ameliorării plantelor spicoase, geneticii aplicative, seminologiei şi fitotehnicii aplicative, academician.

S-a născut la 20 iul. 1935, în s. Cobâlca, jud. Lăpuşna (azi Codreanca, Srtăşeni). A decedat la 27 iul. 2000, la Chişinău.

A absolvit şcoala de şapte ani din satul natal; Şcoala Agricolă din s. Cucuruzeni (1953); Facultatea de Agronomie a Institutului Agricol din Chişinău (1958) şi doctorantura la Institutul Unional de selecţie şi genetică din or. Odesa (1964). Doctor habilitat în ştiinţe agricole (1988); profesor universitar (1993). Membru titular al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1993).

I s-a conferit titlurile de *Om Emerit*, laureat a Premiului de Stat al Republicii Moldova şi al Premiului de Stat al Ucrainei. A fost decorat cu Ordinul *Insigna de Onoare*, de două ori - cu Ordinul D*rapelu Roşu de Muncă* şi cu *Ordinul Republicii.*

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2005*. – Chişinău: BNRM, 2005. – P. 196-197.

BIBLIOGRAFIE:

Calcea, Andrei. Untilă, Ilie / Andrei Calcea // Calcea, Andrei. Personalităţi Orheiene: Dicţ. encicl. – Chişinău: Pontos, 2003. – P. 177-178.

Ilie Untilă // Localităţile Republicii Moldova: Itinerar documentar-publicistic ilustrat. vol. 4. – Chişinău: Draghiştea, 2002. – P. 373.

Untilă, Ilie // Cercetători şi inventatori din Republica Moldova. vol. 2.

– Chişinău: Ed. AGEPI, 2003. – P. 151-152.

Untilă, Ilie // Membrii Academiei de Ştiinţe a Moldovei: Dicţ.: 1961-2006. – Chişinău: Ştiinţa, 2006. – P. 145-147.

M. Ş.

Vasile IOVU
1950

Naist, flautist, profesor universitar, artist al poporului.

S-a născut la 24 iul. 1950, la Bardar, Ialoveni.

Urmează şcoala primară din satul natal (1956-1960). Studiază flautul la Şcoala *Eugen Coca* din Chişinău (azi Liceul de Muzică *Ciprian Porumbescu*) (1960-1967). Îşi continuă studiile la Institutul de Arte *G. Musicescu* din Chişinău, clasa flaut şi dirijor de orchestră (1967-1971). Din primul an de studii e angajat de Dumitru Blajinu ca flautist în formaţia *Veselia*. În calitate de naist a debutat ca autodidact, fiind îndemnat de Dumitru Blajinu, dirijorul Orchestrei *Folclor*.

Decisivă, însă a fost pentru Vasile Iovu întâlnirea sa cu Gheorghe Zamfir la Vilnius, Lituania (1971). Atunci când nici cărţile, nici artiştii din România nu ajungeau în Moldova sovietizată, tânărul naist, profund impresionat de talentul şi de încurajarea maestrului Gh. Zamfir, căuta orice posibilitate să-l revadă. Astfel, V. Iovu „a mers pe urmele" maestrului de la Bucureşti până şi în Siberia, unde Gh. Zamfir a avut un turneu la începutul anilor '70.

După absolvirea institutului, colaborează cu mai multe formaţii de muzică populară: *Mioriţa*, *Moldoveneasca*; cu orchestra simfonică a Filarmonicii Naţionale şi cea a Radio TV Naţionale. Din 1972 este solist în Orchestra de muzică populară *Folclor* a Radioteleviziunii Naţionale; profesor de nai la Conservatorul *G. Musicescu* din Chişinău (din 1985); conferenţiar (din 1990). Profesor universitar (din 2001). În cadrul Secţiei de muzică populară a Institutului de Arte *G. Musicescu* a fondat clasa de nai (1973), unde în calitate de profesor dădu acestui străbun instrument muzical o nouă valenţă.

Publică *Melodii şi jocuri pentru nai* (1976). Semnează cartea *Metodă de nai* (1982), destinată învăţământului muzical mediu şi universitar. Creează suportul metodic pentru clasa nai, la Catedra instrumente populare a Academiei de Muzică, Teatru şi Arte Plastice (fostul Institut de Arte). Elaborează diferite programe didactice, reeditează *Metoda de nai*. Pe parcursul anilor, împreună cu discipolul său Ion Negură, creează o adevărată *Academie a Naiului*, educând o întreagă pleiadă de tineri interpreţi talentaţi.

Fondator şi conducător al Ansamblului instrumental *Vasile Iovu* (din 1992), cu care evoluează în străinătate şi în Ţară. Turnee artistice în peste 35 de ţări: pe insulele Filipine, în India, Nepal, Japonia, Australia, Cuba, Franţa, Anglia, Germania, Italia, SUA, Rusia, Belgia, Elveţia etc. Pe parcursul carierei artistice a fost ales adeseori, de către magul naiului românesc Gh. Zamfir, pentru evoluări în comun pe diferite scene din Europa. Celebrii naişti s-au întâlnit în repetate rânduri la Bucureşti şi Chişinău, au cântat împreună la Festivalul *Cerbul de Aur* din Braşov şi la jubileul de 70 de ani ai poetului Grigore Vieru, la Palatul Naţional din Chişinău. I-a avut ca elevi pe Constantin Moscovici, Nelu Laiu, Gheras Marin etc.

În 1976 studioul *Telefilm* din Chişinău lansează două filme cu participarea lui Vasile Iovu: *Tablouri muzicale* şi *Cântă Vasile Iovu*, iar în 1982 apare un alt film documentar cu participarea sa, *Maestrul*. Contribuie la apariţia filmului *La scrânciobul din vale* (1988).

A cântat în ansamblu cu: Ion Bratu, Dumitru Blajinu, Veronica Mihai, Teodor Negară, Constantin Baranovschi, Nina Ermurachi, Boris Rudencu, Angela Păduraru etc. A lansat trei CD-uri intitulate: *Ave Maria*, *Meditaţie* şi *Legenda Basarabiei* (2002).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2000*. – Chişinău: BNRM, 2000. – P. 199-202.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Înregistrări audio:

Iovu, Vasile. Ave Maria / Vasile Iovu. – Chişinău: [S.n.], 2002. – 1 cas. audio.

Iovu, Vasile. Dragostea e ca o floare / Vasile Iovu (nai), Maria Strătila Iovu (voce). – Chişinău: Music Master, 2004. – 1 cas. audio.

Iovu, Vasile. Legenda Basarabiei / Vasile Iovu. – Chişinău: [S.n.], 2002. – 1 cas. audio.

***

Agachi, Alexei. Pe aripi mai spre înălţimi divine / Alexei Agachi // Lit. şi arta. – 2000. – 20 iul. – P. 1, 6.

Batcu, Ion. Orfeul Basarabiei: o lacrimă, o floare, o trestie gânditoare: [55 de ani de la naşterea naistului Vasile Iovu] / Ion Batcu // Lit. şi arta. – 2005. – 22 dec. – P. 1.

Belicov, Serafim. Vasile Iovu - un basarabean al naiului / Serafim Belicov // Moldova suverană. – 2000. – 7 dec. – P. 4.

Buzilă, Serafim. Iovu Vasile / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreţilor din Moldova. – Chişinău: ARC; Museum, 1999. – P. 242-243.

Ciocoi, Gheorghe. Farmecul şi taina naiului / Gheorghe Ciocoi // Dialog. – 2000. – 26 iul. – P. 8.

Hadârcă, Ion. Înţelepciunea izvorului: [naistul Vasile Iovu] / Ion Hadârcă // Univers muzical. – 2003. – Nr. 4. – P. 24-26.

Iuncu, Rodica. Vasile Iovu: Arta Doinei sau misterul timbrului / Rodica Iuncu // Contrafort. – 2004. – Nr. 10-11. – P. 28-29.

Iuncu, Rodica. Vasile Iovu / Rodica Iuncu // Iuncu, Rodica. Spectacolul scenei şi ale vieţii. – Chişinău: Periscop, 2007. – P. 127-138.

Ladaniuc, Victor. Prin voi ne cunoaşte o lume: [Vasile Iovu şi Gheorghe Zamfir] / Victor Landaniuc // Capitala. – 2000. – 23 febr. – P. 4.

Manole, Ana. Răstignit pe fluierele gemeni: [portr. de creaţie al naistului Vasile Iovu] / Ana Manole // Lit. şi arta. – 2001. – 19 apr. – P. 8.

Melniciuc, Ion. Vasile Iovu – un interpret şi pedagog de excepţie / Ion Melniciuc // Lit. şi arta. – 2006. – 7 dec. – P. 6.

Negriş, Alexandru. Naiul, nai, sfântul tău grai / Alexandru Negriş // Capitala. – 2000. – 26 iul. – P. 1, 5.

Partole, Claudia. Suntem un neam care îl are pe Orfeu: [naistul Vasile Iovu] / Claudia Partole // Lit. şi arta. – 2006. – 16 febr. – P. 1.

Trofimov, Rodica. Mereu tânăr: [Vasile Iovu] / Rodica Trofimov // VIP Magazin. – 2004. – Nr. 7-8. – P. 71-74.

Ţopa, Tudor. Stea de călăuză: [Vasile Iovu] / Tudor Ţopa // Ţopa, Tudor. Voievozii inspiraţiei (Eseuri, portrete literare, povestiri documentare). – Chişinău: Draghiştea, 2007. – P. 587-593.

Vasile Iovu: Omul săptămânii // Timpul. – 2009. – 24 iul. – P. 3.

M. Ş.

Valentin TANASIEV
1930-1998

Specialist in domeniul pomiculturii, profesor universitar, doctor habilitat în agricultură.

S-a născut la 31 iul. 1930, la Cocieri, Dubăsari. Se stinge din viaţă în anul 1998, la Chişinău. După absolvirea şcolii medii incomplete din satul natal (1946), urmează studiile la Tehnicumul Agricol din Saharna (1946-1950); Facultatea de Horticultură a Institutului Agricol din Chişinău (azi Universitatea Agrară de Stat din Moldova) (1950-1955).

Activitatea profesională o începe în 1955 în calitate de agronom (1955-1956), apoi conducător de gospodărie (1956-1959) în s. Taşlâc. Predă cursul de pomicultură la Tehnicumul Agricol din Camenca, după care timp de un an studiază la Facultatea de Pedagogie a Academiei Agricole *K. A. Timireazev* din Moscova. Din dec. 1961 urmează studiile în doctorantură la Catedra de pomicultură a Institutului Agricol din Chişinău, unde studiază problemele productivităţii şi ameliorării portaltoilor vegetativi de măr în Republica Moldova. Efectuează un stagiu de specializare în probleme de cercetare şi de producţie pomicolă la Staţiunea experimentală pomicolă East Malling (Anglia, 1964-1965).

Din 1965 se consacră activităţii didactico-ştiinţifice la Catedra de pomicultură a Institutului Agricol din Chişinău în calitate de asistent (1965). Susţine teza de doctor în ştiinţe agricole cu titlul *Uluċšenie podvojnyh kačestv slaboroslovo podvoâ âbloni EMIX putem otbora v usloviâh Moldavii* (1967). Lector superior (1968); conferenţiar (1968); profesor universitar (1986). Concomitent cu activitatea didactică deţine funcţia de prodecan (1970-1984) şi decan al Facultăţii de Horticultură (1986-1990).

Se dedică cercetărilor în domeniul sporirii productivităţii plantaţiilor intensive de măr studiind prioritar productivitatea activităţii fotosintetice la măr şi bacifere şi realizând experienţe polifactoriale de lungă durată în câmp în funcţiile de condiţiile pedoclimatice, compoziţia sorti-mentală şi structurală a plantaţiei. Cercetările originale efectuate au contribuit la precizarea unor verigi ale tehnologiei de cultură a pomilor, căpşunilor şi arbuştilor fructiferi. Cultura intensivă a pomilor de măr a fost principala sa preocupare ştiinţifică, iar în cadrul acesteia, formele de coroană, portaltoii corespunzători şi fertilizarea de aprovizionare având prioritate.

Deşi n-a fost autorul palmetei ca formă de conducere, el este teoreticianul acestei forme. Rămân actuale constatările sale ştiinţifice privind influenţa îngrăşămintelor organice şi minerale administrate înaintea plantării asupra creşterii şi rodirii mărului, coacăzului negru, zmeurului şi căpşunului; influenţa portaltoilor vegetativi asupra ritmului de creştere a soiurilor de măr Jonathan, Renet Simirenko şi Calvil de zăpadă în ontogeneză; comportarea coacăzului negru cultivat în formă de tufă la recoltarea mecanizată a fructelor şi alte aspecte ale tehnologiei de cultură. În baza cercetărilor efectuate susţine teza de doctor habilitat (1984) cu tema *Osnovy uveliċeniâ produktivnosti intensivnyh âblonevyh sadov v usloviâh Moldavii.*

A publicat peste 100 de lucrări ştiinţifice şi didactico-metodice, a fost conducător ştiinţific a cinci doctori în ştiinţe agricole. A participat efectiv la toate acţiunile de modernizare a pomiculturii moldoveneşti, acordând asistenţă tehnică în toate fazele de organizare a plantaţiilor pomicole. Decorat cu medalia *Meritul Civic* (1993).

BIBLIOGRAFIE:

Tanasiev, Valentin. Elemente tehnologice ale culturii coacăzului negru şi căpşunului în Moldova / Valentin Tanasiev, M. Barbaroşie, M. Sârbu [et al.] // Lucrări ştiinţifice. vol. 3. – Chişinău: UASM, 1995.

***

Tanasiev, Valentin. Nakoplenie, struktura i balans fitomasy âbloni v intensivnom sadu / Valentin Tanasiev // Sadovodstvo, vinogradarstvo i vinodelie Moldavii. – 1984. – Nr. 1. – P. 21-23.

Tanasiev, Valentin. Osobennosti plodonošeniâ âbloni privitoj na podvoâh M4 M9, v zavisimosti ot plotnosti nasaždenij i doz udobrenij / Valentin Tanasiev // Sadovostvo, vinogradarstvo i vinodelie Moldavii. – 1979. – Nr. 11. – P. 19-21.

***

Babuc, Vasile. De la colhoznic până la profesor: [Valentin Tanasiev, doctor habilitat în ştiinţe agricole, profesor la Catedra de polimicultură a Institutului Agricol] / Vasile Babuc // Pomicultura, viticultura şi vinificaţia Moldovei. – 1990. – Nr. 9. – P. 44.

Nirca, Eugen. Tanasiev Valentin - eminent profesor de pomicultură / Eugen Nirca // Nirca, Eugen. Compatrioţi înfrăţiţi cu ştiinţa. – Chişinău: Tehnică-Info, 2001. – P. 183-185.

Turiţă, Sava. Valentin, Tanasiev / Sava Turiţă // Turiţă, Sava. Profesorii universitari ai Universităţii Agrare de Stat din Moldova: 1933-2008: Dicţ. ist.-biogr. – Chişinău: Centrul ed. al UASM, 2008. – P. 161-162.

M. Ş.

CALENDAR NAȚIONAL

August

2010

Duminică	1
Luni	2
Marți	3
Miercuri	4
Joi	5
Vineri	6
Sâmbătă	7
Duminică	8
Luni	9
Marți	10
Miercuri	11
Joi	12
Vineri	13
Sâmbătă	14
Duminică	15
Luni	16
Marți	17
Miercuri	18
Joi	19
Vineri	20
Sâmbătă	21
Duminică	22
Luni	23
Marți	24
Miercuri	25
Joi	26
Vineri	27
Sâmbătă	28
Duminică	29
Luni	30
Marți	31

75 de ani de la naşterea criticului literar şi de teatru, director al Editurii Cartea Moldovei, RAISA SUVEICĂ (1 aug. 1935). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 211-212.*

65 de ani de la naşterea lui STEPAN ŞVEŢ, biochimist, doctor în ştiinţe chimice, inventator Emerit al Republicii Moldova, laureat al Premiului de Stat (1 aug. 1945).

125 de ani de la naşterea lui GYŐRGY HEVESY, chimist suedez, laureat al Premiului Nobel (1 aug. 1885 – 5 iul. 1966). A cercetat mobilitatea ionilor şi a separării izotopilor.

75 de ani de la naşterea lui ION UNGUREANU, regizor, actor de teatru şi film, om de stat (2 aug. 1935). *A se vedea şi art. din CB 1995, p. 87-88; CN 2005, p. 213-214*.

80 de ani de la naşterea lui ION TĂBÂRŢĂ, grafician, profesor, unul dintre fondatorii Liceului Republican-Internat de Arte Plastice "Igor Vieru" din Chişinău (2 aug. 1930). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 211-213.*

80 de ani de la naşterea lui VICENZO CAPPELLETTI, filolog italian, membru de onoare din străinătate al Academiei Române (2 aug. 1930).

75 de ani de la naşterea MARIEI BIEŞU, interpretă de operă (soprană) şi lied, profesoară, membru de onoare al Academiei de Ştiinţe al Moldovei (3 aug. 1935). *A se vedea şi art. din CB 1994, p. 78-80; CN 2005, p. 214-216*.

80 de ani de la naşterea regizorului de operă EUGENIU PLATON (4 aug. 1930 – 12 mai 2003). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 216-217*.

75 de ani de la apariţia la Chişinău, a ziarului "BASARABIA CREŞTINĂ" (sub direcţia lui Luca Brândză) (4 aug. 1935 – 1938).

160 de ani de la naşterea scriitorului francez GUY DE MAUPASSANT (5 aug. 1850 – 6 iul. 1893). *A se vedea şi art. din CN 2003, p. 147-150*.

80 de ani de la naşterea lui NEIL ALDEN ARMSTRONG, inginer american, astronaut, a fost primul om care a păşit pe Lună (5 aug. 1930).

75 de ani de la naşterea compozitorului OLEG NEGRUŢĂ (6 aug. 1935). *A se vedea şi art. din CN 2006, p. 250-251*.

350 de ani de la stingerea din vaţă a pictorului spaniol DIEGO RODRIQUEZ DE SILVA VELAZQUEZ (4/5 iun. 1599 – 6 aug. 1660).

60 de ani de la naşterea lui NICOLAE ENCIU, poet, publicist şi profesor de fizică (8 aug. 1950).

125 de ani de la stingerea din viaţă a poetului GHEORGHE TĂUTU (17 iul. 1823 – 8 aug. 1885).

80 de ani de la naşterea lui VITALIE FILIP, poet, prozator, dramaturg, traducător şi ziarist (10 aug. 1930). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 214-215; CN 2005, p. 219-220*.

100 de ani de la naşterea lui VLADIMIR CAVARNALI, scriitor publicist, traducător, originar din Basarabia de Sud (10 aug. 1910 – 17/20 iul. 1966). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 216-218*.

60 de ani de la naşterea lui LEONID CULIUC, fizician, specialist în electrofizică, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (11 aug. 1950).

70 de ani de la naşterea poetului rus BORIS KUDELIN (11 aug. 1940).

100 de ani de la naşterea prozatorului şi publicistului MIHAIL CURICHERU (12 aug. 1910 – 24 aug. 1943). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 219-221*.

55 de ani de la naşterea lui IURIE COLESNIC, inginer mecanic, cercetător, editor, scenarist şi scriitor (12 aug. 1955). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 222-227*.

145 de ani de la naşterea lui FERDINAND I (Victor Albert Meinrad de Hohenzollern), rege al României din 1914 (24 aug. 1865 – 20 iul. 1927).

75 de ani de la naşterea lui ALEXANDRU COJOCARI, specialist în domeniul dreptului, doctor habilitat, profesor universitar (13 aug. 1935).

60 de ani de la naşterea lui MANOLE NEAGU, cercetător ştiinţific, poet, editor, traducător (14 aug. 1950).

125 de ani de la naşterea prozatorului rus VLADIMIR M. BAHMETIEV (14 aug. 1885 – 16 oct. 1963).

60 de ani de la naşterea cântăreţei (sopranei) VALENTINA VEDUTA (15 aug. 1950 – 6 noiemb. 1984).

75 de ani de la naşterea lui ALEXANDRU CHIRILOV, chimist, doctor în ştiinţe biologice, cercetător în domeniul fiziologiei plantelor (16 aug. 1935).

70 de ani de la întemeierea INSTITUTULUI PEDAGOGIC (actualmente Universitatea Pedagogică) "I. CREANGĂ" din Chişinău (16 aug. 1940).

165 de ani de la naşterea lui GABRIEL JONAS FERDINNAND LIPPMANN, fizician francez, laureat al Premiului Nobel, membru de onoare străin al Academiei Române (16 aug. 1845 – 13 iul. 1921).

90 de ani de la naşterea lui VIRGIL IERUNCA (pseudonimul lui Virgil Untaru), filozof, critic literar, poet, eseist (16 aug. 1920 – 28 sept. 2006).

80 de ani de la naşterea chimistei ANA MELNIC (Vitiu), activistă pe tărâm obştesc (17 aug. 1930).

85 de ani de la stingerea din viaţă a scriitorului român IOAN SLAVICI (18 ian. 1848 – 17 aug. 1925). *A se vedea şi art. din CB 1995, p. 89-93; CB 1998, p. 16; CN 2000, p. 222*.

85 de ani de la naşterea scriitorului german JOHN HAWKES (17 aug. 1925 – 15 mai 1998).

75 de ani de la naşterea lui GHEORGHE GUZUN, pedagog, jurist, doctor habilitat în drept (18 aug. 1935 – 10 oct. 2003).

160 de ani de la stingerea din viaţă a scriitorului francez HONORÉ DE BALZAC (20 mai 1799 – 18 aug. 1850). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 232-234*.

230 de ani de la naşterea poetului şi şansonetistului francez PIERRE JEAN DE BERANGER (19 aug. 1780 – 16 iul. 1857). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 234-235*.

540 de ani de la biruinţa oastei lui Ştefan cel Mare la Lipnic (Lipinţi) (20 aug. 1470).

70 de ani de la naşterea lui ALEXEI CAŞU, matematician, doctor habilitat, profesor universitar (20 aug. 1940).

60 de ani de la naşterea lui BORIS PÂRGARI, medic, doctor habilitat în ştiinţă (20 aug. 1950 – 30 aug. 2007).

135 de ani de la naşterea istoricului CONSTANTIN GIURESCU (20 aug. 1875 – 2 oct. 1918). *A se vedea şi art. din CN 2001, p. 248-249*.

90 de ani de la naşterea ZOEI DUMITRESCU-BUŞULENGA, filolog, istoric literar, profesor universitar, academician (20 aug. 1920 – 5 mai 2006). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 225-227*.

120 de ani de la stingerea din viaţă a lui VASILE ALECSANDRI, poet, dramatutg, prozator folclorist, om politic, diplomat, academician (14 iun. 1821/ – 22 aug. 1890). *A se vedea şi art. din CB 1996, p. 108-116; CN 2001, p. 127-128; CN 2008, p. 196-198*.

70 de ani de la naşterea lui NICANOR BABÂRĂ, specialist în ştiinţe filologice, doctor habilitat, profesor universitar (23 aug. 1940).

65 de ani de la formarea Ansamblului de dansuri populare "JOC" (23 aug. 1945). *A se vedea şi art. din CB 1995, p. 97*.

130 de ani de la înălţarea la Chişinău, a BISERICII ÎNTÂMPINAREA DOMNULUI (24 aug. 1880). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 237-238*.

75 de ani de la naşterea artistei de balet CLAUDIA OSADCI (25 aug. 1935). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 238*.

75 de ani de la naşterea prozatorului şi dramaturgului ANDREI STRÂMBEANU (25 aug. 1935). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 238-240*.

90 de ani de la naşterea cântăreţei de operă (soprană) şi profesoarei ELLA URMĂ (26 aug. 1920).

160 de ani de la naşterea lui CHARLES ROBERT RICHET, medic francez, laureat al Premiului Nobel, membru de onoare străin al Academiei Române (26 aug. 1850 – 4 dec. 1935). A făcut cercetări în domeniul fiziologiei nervoase şi al serologiei.

130 de ani de la naşterea poetului şi criticului de artă francez GUILLAUME APOLLINAIRE (26 aug. 1880 – 9 noiemb. 1918). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 240-241*.

70 de ani de la naşterea pictorului ION CHITOROAGĂ (27 aug. 1940).

375 de ani de la stingerea din viaţă a scriitorului spaniol LOPE DE VEGA (Lope Felix de Vega Carpio) (25 noiemb. 1562 – 27 aug. 1635). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 241-243*.

240 de ani de la naşterea filozofului german GEORG WILHELM FRIEDRICH HEGEL, principalul reprezentant al filozofiei clasice germane (27 aug. 1770 – 14 noiemb. 1831). *A se vedea şi art. din CN 2006, p. 352-353*.

100 de ani de la naşterea MAICII TEREZA (Agnes Gonha Bojaxiu), călugăriţă indiană, de origine albaneză, profesoară, misionară a caritătii, laureată a Premiului Nobel pentru pace (27 aug. 1910 – 5 sept. 1997).

1580 de ani de la stingerea din viaţă a lui AUGUSTIN de Hipona (Sfântul Augustin, Fericitul Augustin), episcop, filozof, teolog şi moralist (13 noiemb. 345/354 – 28 aug. 430).

470 de ani de la stingerea din viaţă a lui FRANCESCO PARMIGIANINO, pictor, gravor şi desenator italian (11 ian. 1503 – 28 aug. 1540). *A se vedea şi art. din CN 2003, p. 11-12*.

100 de ani de la naşterea economistului american, laureat al Premiului Nobel TJALLINGS C. KOOPMANS (28 aug. 1910 – 26 febr. 1985).

150 de ani de la naşterea pictorului peisagist rus ISAAK I. LEVITAN (30 aug. 1860 – 4 aug. 1900).

75 de ani de la stingerea din viaţă a prozatorului şi poetului francez HENRI BARBUSSE (17 mai 1873 – 30 aug. 1935).

70 de ani de la stingerea din viaţă a lui SIR JOSEPP JOHN THOMSON, fizician francez, laureat al Premiului Nobel (18 dec. 1856 – 30 aug. 1940). A inventat oscilograful şi a cercetat radiaţia canal. *A se vedea şi art. din CN 2006, p. 379-380*.

55 de ani de la naşterea lui GHEORGHE EFROS, economist, om de stat, mecenat (31 aug. 1955). A contibuit la editarea unor valoroase cărţi, inclusiv „Opere“ în 8 volume de M. Eminescu.

140 de ani de la naşterea poetului VICTOR VLAD-DELAMARINA (31 aug. 1870 – 15 mai 1896). Este cunoscut drept creatorul "poeziei dialectale" în literatura românească.

140 de ani de la naşterea MARIEI MONTESSORI, prima femeie medic din Italia, pediatru, doctor în medicină (31 aug. 1870 – 6 mai 1952).

70 de ani de la construirea UNIUNII ARTIŞTILOR PLASTICI DIN MOLDOVA (aug. 1940).

2480 de ani de la naşterea filozofului grec SOCRATE (aug. 470 – 399 î. Hr.). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 377-378*.

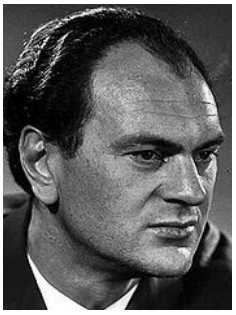

Ion UNGUREANU
1935

Actor, regizor, om de stat, publicist.

S-a născut la 2 aug. 1935, în s. Opaci, jud. Tighina (acum r-nul Căuşeni).

A absolvit Facultatea Arta Actorului din cadrul Şcolii Teatrale *B. Şciukin* din Moscova (1960) şi Cursurile Superioare de regie pe lângă Institutul Teatral *A. Lunacearski* din Moscova (1964). În 1960-1972 a activat în calitate de actor şi regizor la Teatrul *Luceafărul* din Chişinău (din 1964 – regizor-şef).

Timp de 17 ani activează la Moscova (1972-1989) ca regizor de teatru şi televiziune şi ca actor. Montează peste 25 de spectacole la Teatrul Mic, Teatrul Armatei, Teatrul Naţional din Estonia. A pus în scenă cele mai bune spectacole după piesele lui Ion Druţă: *Păsările tinereţii noastre*, 1972; *Sfânta sfintelor*, 1976; *Biserica Albă*, 1988; contribuind astfel la dezvoltarea teatrului poetic druţian şi la promovarea imaginii R. Moldova peste hotarele ei.

În calitate de actor de cinema, se produce (după evoluările anterioare de la studioul *Moldova-film* din filmele *Când omul nu-i la locul lui,* 1958; *Serghei Lazo*, 1966; *Se caută un paznic*, 1967, etc.), la studioul *Mosfilm*, în mai multe pelicule de rezonanţă, cum ar fi: *Acest dulce cuvânt*: *libertate*, 1972; *Centaurul*, 1976; *Povestea unui necunoscut*, 1979; *Enigma vilei Greta*, 1984; *Serghei Vavilov*, 1985 ş.a.

Sporadic, de-a lugul celor 17 ani, a fost invitat ca actor de cinema şi la *Moldova-film* din Chişinău în filme precum: *Calul, puşca şi nevasta*, 1975; *Favoritul*,1977; *Poduri*le, 1980; *Povestea lui Făt-Frumos*, 1981; *Dansul efemer al dragostei*, 1988 ş.a.

În 1989 revine la Chişinău, fiind ales deputat în primul Parlament al R. Moldova. În 1990-1994 a deţinut funcţia de ministru al Culturii şi Cultelor. În 1995 se stabileşte cu traiul în România, unde este numit vicepreşedinte al Fundaţiei Culturale Române.

A publicat peste 400 de eseuri, articole şi interviuri, având ca temă arta, cultura, diverse probleme sociale şi politice.

Munca sa prodigioasă este apreciată cu diplome şi premii. În 1980 Moscova îi conferă titlul de *Maestru emerit în arte* din Federaţia Rusă, în 1989 i se conferă titlul onorific de *Artist al Poporului* din RSS Moldovenească, în 1990 i se acordă Premiul de Stat al Republicii Moldova. În 2009, după 50 de ani de experienţă în domeniul culturii, Academia de Ştiinţe din Moldova i-a oferit titlul de *Doctor Honoris Causa* „*pentru contribuţii substanţiale aduse la dezvoltarea artei teatrale în calitate de actor şi regizor, promovarea culturii naţionale în afara hotarelor republicii*”.

A se vedea şi art. din *Calendar Naţional 2005*, p. 213-214.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Ungureanu, Ion. Că Basarabia are un destin atât de tragic e şi vina noastră: [interviu] / Ion Ungureanu; consemnare: Gheorghe Doni // Lit. şi arta. – 2008. – 15 mai. – P. 6.

Ungureanu, Ion. Cu preţul vieţii: [In memoriam Grigore Vieru] / Ion Ungureanu // Lit. şi arta. – 2009. – 26 febr. – P. 3.

Ungureanu, Ion. Fac parte dintr-o generaţie de sacrificiu: [interviu] / Ion Ungureanu; consemnare: Irina Nechit // Jurnal de Chişinău. – 2005. – 29 iul. – P. 17.

Ungureanu, Ion. Gânduri triste la o aniversare frumoasă / Ion Ungureanu // Teatracţie. – Ed. spec.: [dedicată Teatrului „Eugène Ionesco”]. – 2006. – P. 6-9.

Ungureanu, Ion. În scena lumii intră totul: [interviu] / Ion Ungureanu; consemnare: Efim Josanu // Lit. şi arta. – 2005. – 4 aug. – P. 3.

Ungureanu, Ion. Miracolele n-au vârstă: [despre Nicolae Dabija] / Ion Ungureanu // Lit. şi arta. – 2008. – 10 iul. – P. 7.

Ungureanu, Ion. Ne-am văzut sufletul: [in memoriam Grigore Vieru] / Ion Ungureanu // Lit. şi arta. – 2009. – 19 febr. – P. 1.

Ungureanu, Ion. Nu mai pot, nu mai pot: [in memoriam Grigore Vieru] / Ion Ungureanu // Lit. şi arta. – 2009. – 22 ian. – P. 4.

Ungureanu, Ion. Omul sfinţeşte locul: [in memoriam Victor Ciutac] / Ion Ungureanu // Lit. şi arta. – 2009. – 5 febr. – P. 7.

Ungureanu, Ion. Să întronăm Adevărul!: [interviu] / Ion Ungureanu; consemnare: Angelina Olaru // Timpul. – 2008. – 19 noiemb. – P. 8.

Ungureanu, Ion. Teatrul Absurdului la Chişinău: [interviu] / Ion Ungureanu; consemnare: Tatiana Eţco // Ziarul de gardă. – 2009. – 21 mai. – P. 10-11.

Ungureanu, Ion. Teatrul vieţii mele: / Ion Ungureanu // Lit. şi arta. – 2009. – 21 mai. – P. 3.

Ungureanu, Ion. Un om care a vrut...: [interviu] / Ion Ungureanu; consemnare: Victor Gherman // Sud-Est. – 2005. – Nr. 3. – P. 108-116.

Ungureanu, Ion. Valeriu Gagiu mărturiseşte: [filmul documentar despre Valeriu Gagiu] / Ion Ungureanu // Lit. şi arta. – 2009. – 15 ian. – P. 6.

***

Eţco, Tatiana. Ion Ungureanu – Doctor Honoris Causa: [al AŞM] / Tatiana Eţco // Ziarul de gardă. – 2009. – 14 mai. – P. 20.

Mătcaş, Nicolae. Drept în demnitatea lui, sorbind din cupa libertăţii: [Ion Ungureanu – 70 de ani de la naştere] / Nicolae Mătcaş // Limba Română. – 2005. – Nr. 12. – P. 94-109.

Popuşoi, Liliana. Ion Ungureanu / Liliana Popuşoi // VIP Magazin. – 2006. – Nr. 6. – P. 56.

Soltan, Petru. Din neamul atlanţilor: [Ion Ungureanu] / Petru Soltan // Lit. şi arta. – 2005. – 4 aug. – P. 6.

Strâmbeanu, Andrei. Ion Ungureanu la vremea lui dintotdeauna / Andrei Strâmbeanu // Lit. şi arta. – 2005. – 4 aug. – P. 6.

Vartic, Andrei. Universitatea Ungureanu / Andrei Vartic // Lit. şi arta. – 2005. – 4 aug. – P. 6.

***

Webpagina lui Ion Ungureanu // www.iatp.md/film-moldova/Biografii/Website lui Ion Ungureanu.html.

X. N.

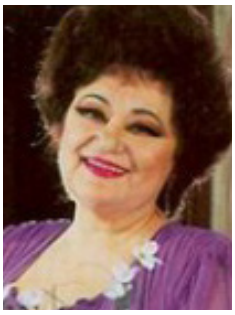

Maria BIEŞU
1935

Cântăreaţă de operă, soprană şi lied, Primadona Operei Naţionale din Republica Moldova, profesor universitar, academician.

S-a născut la 3 aug. 1935 în com. Volintiri (actualmente r-nul Ştefan Vodă).

În 1951 a absolvit şcoala din satul natal, continuându-şi studiile la un colegiu cu profil agrar din or. Leova. Pe scenă, a debutat la un concurs raional, ca solistă în cadrul formaţiei de muzică populară *Fluieraş*, alături de celebrii Tamara Ciobanu şi Serghei Lunchevici.

În 1955-1961a studiat la Conservatorul de Stat din Chişinău, în clasa pedagogului Suzana Zarifian, apoi a profesorului Polina Botezat. După absolvire a fost angajată la Teatrul de Stat de Opera şi Balet din Chişinău, pe a cărui scenă, în 1962, a interpretat aria Florei Tosca din opera *Tosca* de G. Puccini. Succesul a fost recunoscut atât de specialişti, spectatori, cât şi de teatrul care a început să proiecteze un repertoriu special pentru ea. În 1963 îşi prezintă cu brio rolul din *Madame Butterfly* în oraşul bulgar Ruse, iar în 1964 interprinde un faimos turneu prin mai multe oraşe ale ex-URSS. Într-un şir de spectacole, l-a avut ca partener pe Muslim Magomaev.

În 1965-1967 face stagiunea la Teatrul *La Scala* din Milano, unde sub conducerea renumitului pedagog Enrico Piazzi pregăteşte în limba italiană ariile Toscăi, Aidei, Cio-Cio-San şi Leonorei din operele lui G. Puccini şi G. Verdi. În 1967, a obţinut titlul de *„Cea mai bună Cio-Cio-san”* la Concursul Internaţional de canto *Miura Tomaki*, desfăşurat la Tokio, după care urmează o fructuoasă activitate concertistică. A întreprins numeroase turnee artistice în Italia, Japonia, Germania, Polonia, Cehoslovacia, Ungaria, Bulgaria, SUA, România, Brazilia, Franţa, Finlanda, Cuba, Australia, Belgia, Spania, Rusia, republicile ex-URSS. Participă la ciclul de concerte *Voci sublime* de la Berlin, la festivalurile muzicale *Stelele Moscovei, Nopţile albe de la Petersburg, Primăvara kieveană, Toamna bielorusă, Zorii Crimeii, Mărţişor* etc.

Interpretează cu succes roluri din operele compozitorilor din Moldova: Aurelia, Olga (opera omonimă, respectiv, opera *Serghei Lazo* de D. Gherşfeld); Domnica (*Balada eroică* de A. Stârcea), Glira (omonimă de Gh. Neaga); Ruxanda (*Alexandru Lăpuşneanu* de Gh. Mustea); roluri titulare din creaţiile universale: Aida, Desdemona, Leonora, Santuzza (în opera omonimă, în *Othello, Trubadurul, Forţa destinului* de G. Verdi); Cio-Cio-San, Turandot, Mimi (în operele omonime, în *Boema* de G. Puccini); Tatiana, Liza, Nastasia, Iolanta (*Evgheni Oneghin, Dama de pică, Vrăjitoarea,* opera omonimă de P. I. Ceaikovski) etc., în repertoriul cântăreţei predominând opera italiană romantică din secolul XIX: peste 30 de titluri.

Se remarcă în numeroase recitaluri de muzică camerală de compozitori ruşi (M. Glinka, A. Dargomîjski, N. Rimski-Korsakov, S. Rahmaninov, D. Şostakovici, S. Prokofiev, G. Sviridov) etc. A interpretat creaţii vocale de J. S. Bach, G. F. Händel, W. A. Mozart, F. Schubert, F. Liszt, J. Brahms, G. Carissimi, A. Stradella, D. Cimarosa, G. Caccini etc., precum şi de compozitori moldoveni: E. Coca, V. Zagorschi, S. Lungu, V. Rotaru, E. Doga.

Din 1980 activează şi la Conservatorul *G. Musicescu* din Chişinău; docent (1983), profesor universitar (1987).

Membră a mai multor jurii ale unor concursuri (*Glinka, Ceaikovski*) şi festivalurilor internaţionale de canto (Tokio, Barcelona, Budapesta). Preşedinte al Uniunii Muzicienilor din Republica Moldova (din 1987).

Vicepreşedinte al Uniunii Mondiale a Muzicienilor din Moscova (din 1992).

Fondatoare a Festivalului Internaţional al vedetelor de operă şi balet *Invită Maria Bieşu*, care are loc anual la Chişinău (ed. I-a - 1990, ed. XVII - 2009).

Premii şi distincţii: Artistă Emerită a RM (1964), Artistă a Poporului din RM (1967), laureată a Premiului de Stat al RM (1968), Artistă a Poporului din ex-URSS (1970), laureată a Premiului de Stat al ex-URSS (1974), *Ordinul Republicii* (1992), Ordinul Naţional *Steaua României* în gradul de Comandor (Bucureşti, 2000), laureată a Premiului Fondului *Irina Arhipova* şi Medalia de Aur, Medalia *Mihai Eminescu* (Bucureşti, 2001), membră de onoare a Academiei de Ştiinţe a Republicii Moldova (din 1999). Om de Onoare al oraşului Chişinău (1987), *Doctor Honoris Causa* al Academiei de Muzică, Teatru şi Arte Plastice din Chişinău.

A semnat cartea de memorii *Viaţa mea e un turneu...,* menţionată cu Premiul *Cartea Anului*, în cadrul Salonului Internaţional de carte din Chişinău 2009.

A se vedea şi articolele din *Calendarul bibliotecarului 1994*. – Chişinău, 1993. – P. 78-80; *Calendar Naţional 2005*. – Chişinău, 2004. – P. 214-216.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Bieşu, Maria. Viaţa mea e un turneu... / Maria Bieşu. – Chişinău: Cartea Moldovei, 2009. – 209 p.

***

Maria Bieşu: Scena, Opera - Dragostea mea / dir. imagine: Mihai Potârniche ; text : A. Dănilă; fotogr.: Mihai Potârniche. – Chişinău: Cartea Moldovei, 2005. – 240 p.: fotogr.

Vă invită Maria Bieşu: Festival Internaţional al vedetelor de operă şi balet, 10 ani: 3-11 sept. 1998. – Chişinău: Tipogr. Sirius, 2000. – 26 p.: il. – Text paralel: română, rusă.

Vă invită Maria Bieşu: Viziuni actuale asupra operisticii şi baletului:

Opinii, comunicări, eseuri, meditaţii, dialoguri, studii / concepţie, select. şi coord.: Andrei Tămăzlâcaru; red.: Anastasia Rusu-Haraba, Alexandru Gromov; texte în lb. engl.: N. Matiupatenco. – Chişinău, 2000. – 400 p.: il., fotogr. – Text paralel: română, rusă, engl.

Rec.: Ciocoi, Gheorghe. O carte scrisă timp de 10 ani - "Vă invită Maria Bieşu" / Gheorghe Ciocoi // Dialog. – 2000. – 22 sept. – P. 5.

Rec. : Primadona Operei Naţionale a lansat cartea "Vă invită Maria Bieşu" [cu prilejul aniversării celei de-a zecea ed. a Festivalului Int. "Vă invită Maria Bieşu"] // Jurnalul Naţional. – 2000. – 16 sept. – P. 10.

Rec. : Partole, Claudia. Un buchet de voci cules din grădina Omenirii: Festivalul Int. "Vă invită Maria Bieşu" // Moldova suverană. – 2000. – 19 sept. – P. 6.

***

Borş, Ion. Maria Bieşu / Ion Borş // VIP Magazin Moldova. – 2005. – Nr. 9. – P. 35-38.

Caciuc, Anatol. Ave Maria...: Maria Bieşu a marcat 40 de ani de activitate artistică / Anatol Caciuc // Capitala. – 2001. – 1 aug. – P. 4.

Cio Cio San la 74 de ani // Ziarul de gardă: Săptămânal independent de investigaţii. – 2009. – 6 aug. – P. 23.

Gheorghiţă, Nadina. A venit toamna. Primadona îşi adună prietenii în jurul muzicii: Festivalul Int. al vedetelor de operă şi balet "Invită Maria Bieşu" / Nadina Gheorghiţă // Capitala. – 2005. – 3 sept. – P. 8.

Gheorghiţă, Nadina. „Regina Operei Naţionale": simpoz. şt. "Maria Bieşu - 45 de ani de activitate scenică" / Nadina Gheorghiţă // Capitala. – 2005. – 7 sept. – P. 8.

Maria Bieşu, omagiată regeşte // Jurnal de Chişinău. – 2005. – 5 aug. – P. 3. – [Art. semnat "R. L."].

Partole, Claudia. Destin de om şi stea: Maria Bieşu // Lit. şi arta. – 2005. – 18 aug. – P. 6.

Porcesco, Cristina. Maria Bieşu - rarisim talent şi dăruire pe altarul artei / Cristina Porcesco // Moldova suverană. – 2005. – 4 aug. – P. 1.

Porubin, Andrei. Maria Bieşu [primadona Operei Naţionale] / Andrei Porubin // VIP Magazin Moldova. – 2008. – Oct. – P. 28.

Rotaru, Tatiana. Surpriză pentru Maria Bieşu / Tatiana Rotaru // Săptămîna. – 2005. – 9 sept. – P. 12.

Rusu-Haraba, Anastasia. Maria, cea de acasă...: Maria Bieşu, 45 de ani de creaţie / Anastasia Rusu-Haraba // Moldova. Ser. nouă. – 2005. – Nr. 7-8. – P. 26-28.

Strâmbeanu, Andrei. Bravo! Bravo! Bravo, Maria! / Andrei Strâmbeanu // Lit. şi arta. – 2005. – 11 aug. – P. 1.

V. M.

Neil Alden ARMSTRONG
1930

Astronaut american, pilot de teste şi pilot naval, cunoscut ca fiind primul om care a păşit pe Lună.

S-a născut la 5 aug. 1930, în Wapakoneta, Ohio, SUA, într-o familie de europeni: mama sa, era de origine scoţiană-irlandeză, şi tatăl său, de origine germană.

Pasionat de avioane, la vârsta de 16 ani, avea deja licenţă de pilot. După absolvirea Liceului Blume (1949), obţine o bursă la Universitatea Purdue, oferită de Flota Marină a Statelor Unite (licenţa o va lua în 1955). În 1970 a obţinut o diplomă de master în inginerie aerospaţială la Universitatea din California de Sud.

În 1949 este recrutat ca pilot în Flota Marină americană. Apoi, decide să testeze aparatele noi, devenind pilot de teste pentru marina americană. A fost primul pilot care a încercat noua generaţie de avioane de luptă din categoria *F* a armatei americane. A pilotat peste 200 modele diferite de avioane, rachete şi elicoptere.

În anul 1953 s-a înrolat pe celebra staţie navală *Pensacola* şi este trimis ca pilot în războiul din Coreea, unde a participat la 78 de misiuni de luptă. După război, devine din nou pilot de teste pentru aviaţia navală americană.

În 1960 se înscrie în programul de pregatire al NASA, iar în 1962 i se conferă statutul de astronaut.

După câţiva ani de instructaj, primeşte şi prima misiune: primul zbor spaţial în cadrul proiectului *Gemini 5*, reuşind să se facă remarcat. Astfel la următoarea ieşire în spaţiu, în 1966, a fost pilot comandant al misiunii *Gemini 8*. A executat prima conectare a doua nave spaţiale împreuna cu pilotul David Scott. A urmat apoi şi proiectul *Gemini 11*.

Ultima misiune a lui Armstrong a fost cea de comandant al misiunii de aselenizare *Apollo 11*. La data de 20 iul. 1969, a făcut primul pas pe Lună rostind şi celebrele cuvinte: *"Un pas mic pentru om, un salt mare pentru omenire"*. Armstrong, împreună cu Edwin Eugene Aldrin Jr., au coborât pe suprafaţa Lunii, petrecând 2,5 ore pentru explorarea acesteia, în timp ce Michael Collins se afla în orbita Lunii. Misiunea i-a adus onoruri şi i-a oferit numeroase perspective.

Retras de la NASA în 1971, a deţinut o serie de posturi administrative, a predat inginerie spaţială la Universitatea din Cincinnati şi a colaborat cu NASA în calitate de consultant. Este laureat al multor premii speciale şi distincţii, inclusiv Medalia Prezidenţială *Pentru Libertate* (1969), *Medalia Congresului American* (1978).

BIBLIOGRAFIE:

Hansen, James R. First Man: The Life of Neil A. Armstrong, historian James R. Hansen. – New York, 2005. – 768 p.

***

Aniversarea a 40 de ani de la aselenizare [Resursă electronică] //http://www.europafm.ro/stiri/dosare/externe/primul-pas-pe-luna/aniversarea-a-40-de-ani-de-la-aselenizare.html.

Apollo 11 [Resursă electronică] // http://ro.wikipedia.org/wiki/Apollo_11.

Neil Armstrong [Resursă electronică] //http://en.wikipedia.org/wiki/Neil_Armstrong.
Neil Armstrong: A ajuns sau nu pe Luna? [Resursă electronică] // http://www.yuppy.ro/articol/Personalitati/2717/Neil-Armstrong-A-ajuns-sau-nu-pe-Luna.html
Neil A. Armstrong: Biography [Resursă electronică] // http://www.nasa.gov/centers/glenn/about/bios/neilabio.html
Neil Armstrong, 60 Minutes Interview [Resursă electronică] //http://video.google.com/videoplay?docid=1722270428583799532#

V. M.

Mihail CURICHERU
1910-1943

Scriitor şi publicist.

S-a născut la 12 aug. 1910, în com. Negreşti, Lăpuşna. Se stinge din viaţă la 24 aug. 1943, în lagărul de la Igarka din Siberia.

A absolvit Şcoala Normală din Chişinău (1930). A lucrat ca învăţător la şcolile din satele Cimişeni, Grătieşti şi Curluceni (1930-1940).

A debutat publicistic în revista *Şcoala basarabeană* (1936). În 1938 a publicat romanul *În deal la cruce*, care nu s-a păstrat. A mai scris încă un roman, intitulat *Fundul galben,* manuscrisul căruia, de asemenea, a fost pierdut (ian. 1940). A publicat şi nuvele. A colaborat şi la revista *Viaţa Basarabiei*, la almanahul *Octombrie* (după 28 iun. 1940).

În urma unui denunţ, a fost arestat şi condamnat la închisoare.

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2000*. – Chişinău, 2000. – P. 219-221.

BIBLIOGRAFIE:
Burlacu, Alexandru. Mihail Curicheru / Alexandru Burlacu // Burlacu, Alexandru. Literatura română din Basarabia: anii ‘20-’30. – Chişinău: Tehnica-Info, 2002. – P. 175-176.
Şpac, Ion. ...Dar mai presus de toate - adevărul: [Mihail Curicheru 1910-1943] / Ion Şpac // Capitala. – 2000. – 19 aug. -- P. 9.
Şpac, Ion. Enigma unui roman pierdut: [romanul “În deal la cruce” de Mihail Curicheru] / Ion Şpac // Natura. – 1998. – Nr. 6 (Iun.). – P. 13.
Trifan, Călina. Curicheru, Mihail / Călina Trifan // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2006. – Chişinău: Prut Internaţional, 2007. – P. 159.

Iurie COLESNIC
1955

Poet, prozator, editor, scenarist, istoric al vieţii literare, culturale şi sociale din Basarabia, editor, publicist, om politic. Un timp a semnat cu pseudonimul *Iurie Dereneu***.**

S-a născut la 12 aug. 1955, în s. Dereneu, r-nul Călăraşi, într-o familie de pedagogi.

A absolvit Universitatea Tehnică a Moldovei, Facultatea Mecanică (1978).

A fost profesor de cultură fizică (1972-1973) în s. Buda, Călăraşi; referent la Societatea *Ştiinţa* din Chişinău (1979-1980), profesor de tehnologie specială la ŞTP-10 din Chişinău (1980-1983), corector şi redactor tehnic la revista *Scânteia leninistă* (1985-1986), redactor-şef şi director artistic la Studioul *Anima-film* (1986-1991), director al Centrului Muzeografic *M. Kogălniceanu* (1991-1995), director al Editurii *Universitas* (1991-1993), director al Editurii Enciclopedice *Gh. Asachi* (1993-1995), director al Editurii *Museum* (din 1995) şi al Casei Cărţii *Mitropolit Petru Movilă* (din 1996).

Din anul 1997 este membru al Consiliului Cultural al municipiului Chişinău şi director al Complexului Muzeistic Chişinău. Director al Centrului Internaţional de Cultură pentru copii şi tineret *Sergiu Grossu.* Redactor-şef al revistelor: *Strategia civică* (1999); *Universul credinţei* (1999); *Conştiinţa Naţională* (2001), redactor-şef al ziarului *Ora satului;* director al săptămânalului *Alianţa Moldova Noastră***.**

Este membru al colegiilor de redacţie ale publicaţiilor: *Natura***,** *Viaţa Basarabiei***,** *Magazin bibliologic Calendar Naţional.*

A fost preşedinte al Mişcării social-politice *Pentru Ordine şi Dreptate (Jos Mafia!).* Vicepreşedinte (1999) şi preşedinte (2002) al Asociaţiei Obşteşti *Strategia Civică***.**

Vicepreşedinte al Partidului *Alianţa “Moldova Noastră”*; deputat în Parlamentul Republicii Moldova (2009).

A debutat literar în revsta *Nistru* (1977). Debut editorial cu placheta de versuri *Arta memoriei* (1987). Este autorul volumelor**:** *Doina dorurilor noastre:* (*Itinerar-memorial liric: Alexei Mateevici*) (1990, ed. a 2-a - 2007), menţionată cu Premiul Republican *Mihai Eminescu* al Societăţii bibliofililor, *Arheologii interioare* (versuri, 1991), *Basarabia necunoscută* (vol. 1 - 1993, vol. 2 – 1997, vol. 3 – 2000, vol. 4 - 2002, vol. 5 – 2004, vol. 6 – 2005, Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova, vol. 7 – 2007, Cartea Anului), *Spirala lui Arhimede* (versuri, 1994); *Scurtă Istorie a Cărţii Româneşti* (coaut.) (Bucureşti, 1994), *Gheorghe Bezviconi. Bibliografie* (1994, Premiul Asociaţiei Bibliofililor), *Constantin Stere. Documentări politice* (2002, col. *Testament* – aut. de proiect, pref. şi îngrijire, Premiul Salonului Internaţional de Carte, ediţia a XII-a, Chişinău, 2003), *Basarabenii în lume.* Vol. 1-2 (coaut., 2002), *Mi-i dor să vă spun* (ed. 1-2, 2004, ed. a 3-a – 2005); *Profetul nemuririi noastre. Constantin Stere* (2005), *Apostolul Unirii – Pan Halippa* (2006, Premiul pentru publicistică al US), *Enigma Petre Draganov*

(2006), *Repere din Arca lui Noe* (2006), *Un dosar uitat al istoriei: Pământenia basarabeană de la Dorpat - prima organizaţie naţională* (2008), *O călăuză veşnică a ţărănimii: Moş Ion Codreanu* (2009) ş.a.

A semnat scenarii de film şi cărţi cu versuri pentru copii.

A contribuit la apariţia ediţiilor enciclopedice: *Chişinău* (editor, 1997, Premiul Salonului Naţional de Carte de la Iaşi), *Sfatul Ţării* (1998, Premiul Salonului Naţional de Carte pentru Copii); *Femei din Moldova* (2000, aut. de proiect, editor), *Patrimoniul Cultural al Republicii Moldova* (1999, aut. de proiect, editor), *Dicţionar-antologie de istorie şi teorie literară* (2000, aut. de proiect, editor), *Generaţia Unirii* (2004, Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova, 2005), *Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia 1812-2006* (2007), *Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală"* (2008).

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1998). Membru-corespondent al Academiei Internaţionale de Cadre de la Kiev (2000).

Distincţii: Medalia *Sfântul Daniil* (2000). *Doctor Honoris Causa* al Universităţii Umanistice din Chişinău (2000).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional* 2005. – Chişinău, 2005. – P. 222-227.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Colesnic, Iurie. Apostolul Unirii - Pantelimon Halippa / Iurie Colesnic. – Chişinău: Ulysse, 2006. – 140 p. : il. – (Pantheon).

Rec.: Cimpoi, Mihai. Pan Halipa, panoramat documentar / Mihai Cimpoi // Viaţa Basarabiei. – 2007. – Nr. 1. – P. 28-30.

Colesnic, Iurie. Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală": Ghid enciclopedic / Iurie Colesnic; concepţie. graf.: Andrei Gamarţ. – Chişinău: Museum, 2008. – 272 p.: portr.

Colesnic, Iurie. Doina dorurilor noastre / Iurie Colesnic; concepţie graf.: Andrei Gamarţ. – Ed. a 2-a, compl. – Chişinău: Museum, 2007. – 336 p. – (Col. Testament).

Colesnic, Iurie. Enigma Petre Draganov / Iurie Colesnic; Bibl. Mun. "B.P. Hasdeu", Centrul de Inf. şi Doc. "Chisinau"; red.: Laura Ivascu, Valentina Cosmescu. – Chişinău: Museum, 2006. – 84 p. – (Pantheon).

Colesnic, Iurie. Mi-i dor să vă spun / Iurie Colesnic. – ed. a 3-a, compl. – Chişinău: Museum, 2005. – 232 p.

Rec.: Brăviceanu, George. "Mi-i dor să vă spun" / George Brăviceanu // Natura. – 2005. – Nr. 1. – P. 14.

Rec.: Răileanu, Vitalie. Prezenţa omului spiritual la Iurie Colesnic / George Brăviceanu // BiblioPolis. – 2005. – Nr. 1. – P. 50-51.

Colesnic, Iurie. Note din Arca lui Noe / Iurie Colesnic. – Chişinău: Ulysse, 2006. – 36 p.

Rec.: Rău, Alexe. Iurie Colesnic în rolul lui Noe / Alexe Rău // Gazeta bibliotecarului. – 2007. – Nr. 1-3. – P. 10.

Colesnic, Iurie. O călăuză veşnică a ţărănimii: Moş Ion Codreanu / Iurie Colesnic; concepţie graf.: Andrei Gamarţ. – Chişinău: Ulysse, 2009. – 92 p., il. – (Pantheon).

Rec.: Moraru, Haralambie. Judecată dreaptă asupra basarabenilor / Haralambie Moraru // Lit. şi arta. – 2009. – 29 oct. – P. 5.

Colesnic, Iurie. Profetul nemuririi noastre: Constantin Stere / Iurie Colesnic. – Chişinău: Ulysse, 2004. – 108 p. – (Pantheon).

Colesnic, Iurie. Un dosar uitat al istoriei: Pământenia basarabeană de la Dorpat - prima organizaţie naţională / Iurie Colesnic. – Chişinău: Museum, 2008. – 128 p.

***

Colesnic, Iurie. Autori de la "Viaţa Basarabiei" / Iurie Colesnic // Viaţa Basarabiei. – 2007. – Nr. 1. – P. 173-200.

Colesnic, Iurie. Alexandru Bernardazzi / Iurie Colesnic // Moldova. Ser. nouă. – 2006. – Nr. 7-8. – P. 36-39.

Colesnic, Iurie. "Basarabia necunoscuta" e o antologie de drame si tragedii: Interviu cu cercetătorul şi scriitorul Iurie Colesnic // Jurnal de Chişinău. – 2006. – 18 iul. – P. 10.

Colesnic, Iurie. Cea mai înzestrată femeie-sculptor a erei noastre: Miliţa Petraşcu (1892-1976) / Iurie Colesnic // Magazin bibliologic. Ser. nouă. – 2007. – Nr. 3-4. – P. 112-113.

Colesnic, Iurie. Chişinăul cel vechi şi nou: bijuterii arhitecturale / Iurie Colesnic // VIP Magazin. – 2007. – Oct. – P. 60-74.

Colesnic, Iurie. Comoara lui Aurel Ştefanelli / Iurie Colesnic // Magazin istoric. – 2005. – Nr. 6. – P. 12-14.

Colesnic, Iurie. Eden: versuri / Iurie Colesnic // Porto-Franco. – 2007. – Nr. 10-12. – P. 12.

Colesnic, Iurie. Gheorghe Năstase: un mare geograf, istoric, naturalist (1896-1985) / Iurie Colesnic // Natura. – 2006. – Nr. 12. – P. 10.

Colesnic, Iurie. Istoria ca o Coloană a infinitului: Mareşalul Ion Antonescu - una dintre figurile cele mai contestate ale istoriei românilor / Iurie Colesnic // Timpul de dimineaţă. – 2004. – 17 dec. – P. 19.

Colesnic, Iurie. Lumina creştină în Basarabia / Iurie Colesnic // Cuvântul românesc. – 2005. – Iun. (Nr. 336). – P. 15.

Colesnic, Iurie. O carte de referinţă care descoperă unul din multele mistere ale lumii...: [„Hronicul tipografiilor şi editurilor din Republica Moldova (1643-2003)"] / Iurie Colesnic // Magazin bibliologic. – 2007. – Nr. 2. – P. 142-143.

Colesnic, Iurie. O poetă, de care Basarabia a uitat: Elena Donici, fiica unui nobil basarabean din neamul Doniceştilor / Iurie Colesnic // Timpul. – 2007. – 23 febr. – P. 9.

Colesnic, Iurie. Opera basarabeanului Pavel Kuzminski în literatura europeană / Iurie Colesnic // Magazin bibliologic. – 2007. – Nr. 3-4. – P. 114-115.

Colesnic, Iurie. Pasiunea pentru cercetare a venit de la... cronicari: Dialog cu Iurie Colesnic, poet, cercetător si editorul fluviului publicistico-documentar "Basarabia necunoscuta" // Moldova. Ser. nouă. – 2006. – Nr. 12. – P. 16-19.

Colesnic, Iurie. Un promotor al autodafeului literar : [Gh. Viforeanu (1911-2003); Povara uitării: [Alexandru Cosmescu (1922-1989)] / Iurie Colesnic // Magazin bibliologic. – 2008. – Nr. 1-2. – P. 98-102, 108-109.

Colesnic, Iurie. Prin arhive [despre familia de nobili Catargi şi oameni de cultură din Transnistria, Basarabia şi Bugeacul anilor '30-'40 ai secolului XX] / Iurie Colesnic // VIP Magazin Moldova. – 2008. – Oct. – P. 138-139.

Colesnic, Iurie. Prin vocea lui vorbeau străbunii...: actorul basarabean Misail Chiriţă (1922-1993) / Iurie Colesnic // Timpul de dimineaţă. – 2005. – 16 sept. – P. 19.

Colesnic, Iurie. [Sergiu Grossu - 85 de ani] / Iurie Colesnic // Cugetul. – 2005. – Nr. 3. – P. 34-36; Lit. şi arta. – 2005. – 17 noiemb. – P. 6.

Colesnic, Iurie. Testamentul lui Alexe Mateevici / Iurie Colesnic // Moldova. Ser. nouă. – 2007. – Nr. 9-10. – P. 20-22. – [Text paralel în lb. română, rusă şi engl.]

Colesnic, Iurie. Ultimul şi unicul mitropolit român al Transnistriei - Visarion Puiu / Iurie Colesnic // Timpul. – 2007. – 8 iun. – P. 17.

Colesnic, Iurie. Un ambasador care niciodată nu-şi va retrage scrisorile de acreditare: [sculptoriţa Miliţa Petraşcu (1892-1976)] / Iurie Colesnic. – Moldova. Ser. nouă. – 2008. – Nr. 3. – P. 26-29.

Colesnic, Iurie. Un basarabean care putea să ajungă patriarh: mitropolitul Axentie Stadniţchi (1862-1936) / Iurie Colesnic // Natura. – 2005. – Sept. (Nr. 9). – P. 9.

Colesnic, Iurie. Un destin împlinit – Pan Halippa / Iurie Colesnic // Moldova. Ser. nouă. – 2007. – Nr. 1-2. – P. 27-28.

Colesnic, Iurie. Un eveniment literar în Bălţiul interbelic: o întâlnire literară cu scriitorul Cincinat Pavelescu (1872-1934) / Iurie Colesnic // Timpul de dimineaţă. – 2005. – 14 ian. – P. 21.

Colesnic, Iurie. Un nume drag din analele pedagogiei: Valeria Vasilescu, directorul Şcolii Normale "Florica Niţa" din Chişinău (1888-1958) / Iurie Colesnic // Timpul de dimineaţă. – 2005. – 22 apr. – P. 19.

Colesnic, Iurie. Vasile Stroescu a făcut parte din specia rară a capitaliştilor care făuresc revoluţii / Iurie Colesnic // Caiete de istorie. – 2006. – Nr. 2. – P. 11-14.

Colesnic, Iurie. Viaţa şi drama lui Gheorghe V. Madan / Iurie Colesnic // Magazin bibliologic. – 2008. – Nr. 3-4. – P. 106-111.

***

Iurie Colesnic: Biobibliogr. / Ed. îngrijită de Lidia Kulikovski. – Chişinău: Museum, 2005. – 147 p. : il.

Rec.: Gheorghiţă, Nadina. Ispitit de istorie, motivat de prezent, încurajat de viitor / Nadina Gheorghiţă // Capitala. – 2005. – 10 aug. – P. 8.

Moraru, Haralambie. Lecţia Iurie Colesnic / Haralambie Moraru. – Chişinău: Ulysse. – 2005. – 24 p.

***

Brezianu, Andrei. Iurie Colesnic / Andrei Brezianu, Vlad Spânu // Brezianu, Andrei. Historical Dictionary of Moldova. – 2nd ed. – Lanham: The Scarecrow Press, 2007. – P. 93.

Dabija, Nicolae. Arhivarul: Iurie Colesnic la 50 de ani / Nicolae Dabija // Lit. şi arta. – 2005. – 18 aug. – P. 4.

Hadârcă, Ion. Iurie Colesnic – Uliseanul / Ion Hadârcă // Lit. şi arta. – 2005. – 11 aug. – P. 4; 18 aug. – P. 4.

Josu, Nina. Iurie Colesnic: "A fi basarabean nu este simplu, este foarte complicat": [lansarea vol. 6 din colecţia "Basarabia necunoscută"] / Nina Josu // Lit. şi arta. – 2006. – 13 apr. – P. 4.

Moraru, Haralambie. O lecţie pe care au descoperit-o secolele / Haralambie Moraru // Lit. şi arta. – 2005. – 11 aug. – P. 4.

Movilă, Boris. Ştergeţi slinul, mucegaiul!.. / Boris Movilă // Lit. şi arta. – 2005. – 18 aug. – P. 4.

Nechit, Irina. Lumea lui Iurie Colesnic / Irina Nechit // Jurnal de Chişinău. – 2005. – 16 aug. – P. 9.

Popa, Iulius. Iurie, recompensa ta e Acolo / Iulius Popa // Lit. şi arta. – 2005. – 11 aug. – P. 4.

Pohilă, Vlad. La 50 de ani, peste 1000 de lucrări tipărite: [Iurie Colesnic] / Vlad Pohilă // BiblioPolis. – 2005. – Nr. 3. – P. 45-46.

Reabţov, Gheorghe. Iurie Colesnic – cărturarul / Gheorghe Reabţov // Lit. şi arta. – 2005. – 1 sept. – P. 4.

Roibu, Nicolae. Scriitorul şi editorul Iurie Colesnic: "Aştept să-mi apară "Un Dosar al istoriei" / Nicolae Roibu // Timpul. – 2008. – 12 aug. – P. 8.

Ţopa, Tudor. Iurie Colesnic / Tudor Ţopa // Ţopa, Tudor. Voievozii inspiraţiei. – Chişinău: Draghiştea, 2007. – P. 270-279.

Vartic, Andrei. Măreţiile din oglinzile lui Iurie Colesnic / Andrei Vartic // Gazeta bibliotecarului. – 2005. – Aug. (Nr. 8). – P. 3.

Zbârciog, Vlad. Colesnic, Iurie / Vlad Zbârciog // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2006. – Chişinău: Prut Internaţional, 2007. – P. 133-134. – [Art. semnat: V. Z.].

V. M.

Alexandru COJOCARI

1935

Profesor universitar, specialist în domeniul dreptului, doctor habilitat.

S-a născut la 13 aug. 1935, în s. Trestieni, jud. Hotin (azi r-nul Edineţ). A absolvit Şcoala Pedagogică din or. Soroca (1955) cu obţinerea calificării de învăţător pentru şcoli primare; apoi face serviciul militar în Armata ex-URSS, dislocată în or. Magdeburg din fosta RD Germană (1955-1958). În 1964 absolveşte cu eminenţă Facultatea de Drept a Universităţii de Stat din Moldova. Din acelaşi an este angajat la Catedra drept civil şi proces civil, unde a trecut toate treptele ierarhiei universitare: asistent (1964), lector superior (1970), conferenţiar universitar (1974), profesor universitar (1992). A fost ales şef al Catedrei drept civil şi proces civil (1989), apoi şi al Catedrei drept procesual civil (2000).

În 1972 a susţinut teza de doctor în drept cu tema *Examinarea prealabilă a litigiului pe cale extrajudiciară ca o premisă a dreptului la intentarea acţiunii civile*, iar în 1991 pe cea de doctor habilitat cu tema *Problemele teoriei şi practicii privind dreptul la apărarea judiciară în procedura de acţiu*ne *civilă.*

Predă cursul normativ *Drept procesual civil* şi cursul special *Lucrări practice de întocmire a actelor procesual civile.* A îmbinat activitatea didactică cu cea ştiinţifică. Este autorul a peste 60 de lucrări ştiinţifico-didactice, în care sunt abordate probleme fundamentale ale teoriei dreptului procesual civil şi aplicarea în practică a normelor procesual-civile privind dreptul cetăţenilor şi al organizatorilor la apărarea juduciară. Printre aces-

tea se enumeră: *Pravo na sudebnuû zaŝitu v iskovom proivodstve* (1989), *Graždansko-processual'nyj kodeks Moldovy. Kommentarii* (redactor, responsabil şi coautor, 1992), *Culegere de scheme la drept procesual civil* (material didactico-metodic, 1994) ş.a.

Este cunoscut departe de hotarele Republicii Moldova, a fost ales membru al Asociaţiei Interna-ţionale pentru problemele dreptului procesual (din 1999); a participat la Congresul XI al Asociaţiei Internaţionale în drept procesual (Viena, Austria, 23-28 aug. 1999) cu tema *Dreptul procesual în pragul noului mileniu*; la Colocviul Internaţional (or. Gent, Belgia, 25-28 apr. 2000) cu tema *Problemele fundamentale ale dreptului procesual civil*; la Conferinţa Internaţională (or. Kiel, Germania, 15-20 sept. 2000) cu genericul *Reformele dreptului procesual în ţările CSI*; la Congresul Internaţional ed. a XII-a, în drept procesual (or. Jalapa, Mexic, 22-26 sept. 2003).

Sub conducerea sa au fost pregătiţi şi au susţinut teze de doctor în drept opt doctoranzi – atât din Republica Moldova, cât şi din Germania, Iran.

A participat activ şi în viaţa obştească a Republicii Moldova, fiind ales preşedinte al Consiliului Ştiinţific specializat de conferire a titlului ştiinţific de doctor şi doctor habilitat în drept de la Universitatea de Stat din Moldova (din 1993); membru al Senatului USM (două termene la rând, din 1993); este membru al Consiliului ştiinţifico-consultativ de pe lângă Curtea Constituţională a Republicii Moldova (din 1998); membru al Consiliului de Justiţie a Republicii Molodva (din 1970); face parte din Grupul de experţi independenţi al Consiliului Suprem pentru Ştiinţă şi Dezvoltare Tehnologică (din 2000). A contribuit permanent la perfecţionarea legislaţiei Republicii Moldova.

I s-a conferit distincţia de stat *Meritul Civic*, pentru îndelungata şi rodnica sa activitate didactico-ştiinţifică.

BIBLIOGRAFIE:

Cojuhari, Alexandru N. Culegere de probleme la dreptul procedural civic sovietic // Alexandru N. Cojuhari // Cojuhari, Alexandru N. – Chişinău, 1978. – 80 p.

Cojuhari, Alexandru N. Pravo na sudebnuû zaŝitu v iskovom proivodstve / Alexandru N. Cojuhari // Cojuhari, Alexandru N. – Chişinău: Ştiinţa, 1989. – 140 p.

***

Cursul Dreptul locativ: Programă şi culegere de probleme / Editor A. N. Cojuhari. – Chişinău: USM, 2001. – 25 p.

***

Rusnac, Gheorghe. Cojuhari, Alexandru / Gheorghe Rusnac, Valeriu Cozma. Profesorii Universităţii de Stat din Moldova (1946-2001). – Chişinău: CEUSM, 2001. – P. 56-57.

Alexandru Cojocari (Cojuhari) [Resursă electro-nică]//http://www.usm.md/ziar/?cat=307

T. N.

Manole NEAGU
1950

Filolog, scriitor, traducător, editor, cercetător.

S-a născut la 14 aug. 1950, la Manta, Cahul. După absolvirea şcolii medii din satul natal şi-a continuat studiile la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Litere, specializarea *Limba şi literatura română* (1971-1976). Urmează doctorantura la Universitatea din Bucureşti, Facultatea de Litere cu teza *Varlaam, mitropolitul Moldovei. Viaţa şi opera*. Activează în calitate de asistent de regie la Teatrul *Luceafărul* (1976); colaborator ştiinţific inferior, colaborator ştiinţific superior, şef de secţie, director adjunct al Muzeului Republican de Literatură *D. Cantemir* (ulterior Muzeul Literaturii Române *M. Kogâlniceanu*) (1977-1991). Este cercetător ştiinţific la Institutul de Istorie şi Teorie Literară al Academiei de Ştiinţe a Republicii Moldova (1991-1992); redactor superior la editura *Ruxanda* (1998-2000); redactor-şef la editura *Pontos* (2000-2009). Consultant principal în Aparatul Parlamentului, Direcţia de documentare parlamentară, secţia de redactare (2009). Debutează cu cicluri de poezii, în culegerea colectivă *Dintre sute de catarge* (1984). Debut editorial cu volumul de povestiri *Trei scufiţe, trei fetiţe* (2001), urmat de cărţile: *Toamna* (coautor); *Căpşuna: ghicitori cu mir de flori* (2004); *Învaţă de toate,* aforisme; *Scufiţa galbenă, scufiţa albastră; Pe sub rouă, mugurii* (coautor), poezii pentru copii (2005); *Sufletul nu face umbră*, aforisme (2008).

Pe parcursul activităţii sale este prezent cu versuri pentru copii în culegerile antologice: *Culorile ploii* (1986); *Clipa ghioceilor* (2000); *Iubire de metaforă*; *Vârful 'nalt al piramidei*, antologie de texte despre şi pentru Eminescu; *Eminescu atemporal*, ghid biobibliografic, referinţe critice (2001). Mai publică în volumele *Pagini alese din literatura pentru copii* (2002); *Feeria iernii*, poezii pentru copii (2005) etc.

Scrie studii de investigaţie literară: *Varlaam şi contrareforma ortodoxă*, *Mitropolitul Varlaam în contextul literaturii religioase naţionale din secolele XVI-XVII* (2002), *Polemica în opera mitropolitului Varlaam* (2004), *Angajarea şi spontanietatea polemică în cărţile mitropolitului Varlaam* (2007) etc. Materiale de istorie literară: *Literatură românească veche, modernă şi din sec. al XIX-lea* (Gr. Ureche, Varlaam, Academia Vasiliană, Nicolae Costin, Matei Millo, Gh. Asachi, Mihail Kogălniceanu, Mihai Eminescu etc.), *Literatură contemporană* (Liuba Dimitriu, Gh. Gheorghiu etc). Scrie prefeţe, postfeţe la mai multe volume de poezii: Ştefan Agachi *Sălbaticul de pe insulă*, Mihai Rusu *Durata clipei*, Emil Nicula *Arc întins*, Ada Negru *Lumini de nufăr peste ape*, Efim Ghicu *Tribut pentru abuz de spirit* etc.

Îngrijeşte ediţii de carte: *Poezii* de F. Ponomari (selecţie, prefaţă şi bibliografie), *Varlaam*, Opere (alcătuire, transcriere din chirilică în grafie latină a textelor, note şi comentarii, glosar şi bibliografie), *Clipa ghioceilor* (selecţie şi Argument). Concepe, redactează şi realizează cărţile: *2000 de proverbe alese româneşti* (cuvânt-înainte), *Umor cu Ilenuţa şi Nicuşor* (cuvânt-înainte), *Proverbele mele* (ediţie tematică de uz şcolar, cu un cuvânt-înainte), *Proverbe româno-engleze* (prefaţă) etc.

S-a manifestat şi ca traducător, transpunând din rusă *Cond - baştina noastră dragă* de Eduard Avakian (în colab.), *Inima lui Kutuzov* de Boris Sergunenkov, *Călăreţi aprigi*, povestiri ale scriitorilor mongoli (în colab.), versuri din V.A. Jukovski, *Povestiri pentru copii* de scriitorul uzbek Raim Farhadi, *Ramzia*, povestiri de Bogdan Rokov, *Ascensiune şi apus* de Leonid Luganov etc. Este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (2008).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Ghid de termeni şi noţiuni: Psihopedagogie specială, asistenţă socială, terminologie medicală, legislaţie şi reglementări specifice / Alcăt.: Anatol Danii, Manole Neagu, Sergiu Racu. – Chişinău: Pontos, 2006. – 312 p.

Mardare, Marcela. Toamna / Marcela Mardare, Manole Neagu, Ada Zaporojanu. – Chişinău: Pontos, 2003. – 68 p.

Neagu, Manole. Căpşuna: Ghicitori cu mir de flori / Manole Neagu. – Chişinău: Pontos, 2004. – 32 p.

Neagu, Manole. Învaţă din toate: Aforisme. Meditaţii. Sentinţe / Manole Neagu. – Chişinău: Pontos, 2005. – 96 p.

Rec.: Palladi, Tudor. Arhitectura austeră a gândirii, sau frumuseţea Aforismului-poem / Tudor Palladi // Lit. şi arta. – 2005. – 19 mai. – P. 5.

Neagu, Manole. Scufiţă galbenă; Scufiţa albastră = Le Petit Chaperon Bleu / Manole Neagu. – Chişinău: Pontos, 2005. – 72 p.

Neagu, Manole. Soare pe asfalt / Manole Neagu. – Chişinău: Pontos, 2003. – 17 p.

Neagu, Manole. Trei scufiţe, trei fetiţe: povestiri / Manole Neagu. – Chişinău, Pontos, 2001. – 24 p.

Pe sub rouă mugurii: Versuri. Ghicitori în versuri / Marcela Mardare, Manole Neagu, Claudia Partole, Tudor Palladi. – Chişinău: Pontos, 2005. – 72 p.

Proverbe româno-engleze / Select.: Manole Neagu. – Chişinău: Pontos, 2006. – 78 p.

Proverbele mele / Select. şi îngrijire: Manole Neagu. – Chişinău: Pontos, 2006. – 72 p.

***

Manole Neagu // Iubire de metaforă: De la Petru Zadnipru la Svetlana Corobceanu: Vol. 2. – Chişinău: USM, 2001. – P. 329-332.

M. Ş.

UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT „ION CREANGĂ” din Chişinău 1940

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” (până în anul 1992 - Institutul Pedagogic de Stat „Ion Creangă”) este cea mai veche instituţie de învăţământ superior din Chişinău.

A fost fondată la 16 aug. 1940, întrunind cinci facultăţi: Istorie şi Filologie, Fizică, Matematică, Biologie şi cea de Geografie.

În 1941 a fost evacuată în or. Cikalov, Rusia, după care, revine în ţară (1944) cu un contigent de 160 studenţi şi 20 de profesori. Procesul de studii a început la 1 dec. 1944, având 458 de studenţi, iar corpul profesional al Institutului îl formau cadre experimentate şi savanţi pregătiţi în centrele universitare de la Iaşi, Moscova, Bucureşti, Chişinău, Odesa, Rostov pe Don, Sankt Petersburg etc.

În 1946, prin ordinul Ministerului Învăţământului, pe lângă Institutul Pedagogic de Stat „Ion Creangă”, a fost formată aspirantura, care pregătea specialişti în domeniul filologiei, istoriei, matematicii, fizicii, botanicii ş.a. Peste doi ani au fost deschise Facultatea Limbi străine, ce pregătea specialişti la limba engleză şi franceză, şi Facultatea de Cultura Fizică. Astfel, între anii 1950 şi 1951 activau şapte facultăţi: Filologie, Istorie, Fizică şi Matematică, Biologie, Geografie, Limbi străine şi Cultură Fizică, unde îşi făceau studiile 2368 de studenţi şi activau 99 de profesori, inclusiv 24 cu titlu ştiinţific. Tot în această perioadă, în urma reorganizării învăţământului superior, Facultatea de Limbi străine a fost transferată la Institutul Pedagogic din Tiraspol. În 1960 a fost desfiinţat şi unit cu Universitatea de Stat din Moldova şi baza materială împreună cu cele trei facultăţi: Istorie, Filologie, Fizică şi Matematică, a fost transmisă acesteia, iar secţia claselor primare - Institutului Pedagogic de Stat din Bălţi (azi UPS „Alecu Russo”).

La 9 mai 1967, a fost adoptată Hotărârea despre restabilirea Institutului, în componenţa a trei facultăţi: Fizică şi Matematică, Filologie, Cultură Fizică, în raport cu creşterea necesităţii de cadre de pedagogi cu studii superioare.

A fost deschisă specialitatea Defectologie (1970), în baza căreia a fost creată Facultatea de Defectologie (1973), care în prezent activează cu denumirea Facultatea de Psihologie şi Psihopedagogie specială. În 1975 îşi începe activitatea Facultatea de Perfecţionare a conducătorilor din sistemul învăţământului preuniversitar, iar mai târziu Facultatea de Fizică şi Matematică a fost reprofilată în actuala Faculate de Arte Plastice şi Design. În 1985 este deschisă Facultatea de Pedagogie, care pregătea pedagogi pentru clasele primare şi educa-

tori pentru instituţiile preşcolare, mai târziu reîncepe pregătirea profesorilor la Facultatea de Limbi şi Literaturi străine (1993), care în prezent are peste 1000 de studenţi la limba engleză, germană, franceză, italiană.

În anul 1992, prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 330 din 21.05.1992, Institutul Pedagogic de Stat „Ion Creangă" este reorganizat în Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" din Chişinău.

În cele peste şapte decenii de existenţă, UPS „Ion Creangă" a pregătit mai mult de 32 mii de cadre didactice cu studii superioare. Peste 100 de absolvenţi ai universităţii au fost menţionaţi cu titlul *Învăţător emerit* al Republicii. De asemenea, printre absolvenţii universităţii sunt numeroşi oameni de ştiinţă şi cultură, politicieni, scriitori, savanţi cu renume mondial, personalităţi marcante: academicienii Boris Melnic, Boris Mateenco, Petru Soltan, Haralambie Corbu; scriitorii Grigore Vieru, Spiridon Vangheli, Vasile Vasilache, Victor Teleucă, Gheorghe Vodă, Andrei Strâmbeanu, Ion Hadârcă ş.a.

În anul 2002, prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 556 din 7.05.2002, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" a obţinut Certificat de acrediatre nr. 009, a stabilit relaţii de colaborare ştiinţifică cu un şir de centre universitare de peste hotare: Bucureşti, Iaşi, Cluj-Napoca, Constanţa, Galaţi, Düsseldorf (Germania), Montana (SUA), Veliko-Târnovo (Bulgaria), Ankara (Turcia), din Anglia, Olanda, Rusia etc.

Astăzi procesul de studii este asigurat de 430 de unităţi de cadre didactice, antrenaţi în 26 de catedre, 143 au titluri ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice, inclusiv 9 profesori universitari, 3 academicieni şi 2 membri corespondenţi ai AŞM, 124 de doctori habilitaţi în ştiinţe şi conferenţiari universitari.

În prezent activează nouă facultăţi: Informatica şi TII, Limbi şi Literaturi străine, Psihologie şi Psihopedagogie, Arte Plastice şi Design, Filologie, Istorie şi Etnopedagogie, Pedagogie, Formare continuă a CDEC şi Profesii sociale, care reprezintă nouă domenii de instruire, cu cca 6000 de studenţi.

În ultimii ani, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" desfăşoară o vastă activitate de implementare a Procesului de la Bologna. A fost implementat Sistemul European de Credite Transferabile (ECTS) (din 2003), care va facilita mobilitatea studenţilor şi a profesorilor, creând posibilitatea de a participa mai activ în diferite proiecte şi programe academice europene şi internaţionale.

UPS „Ion Creangă" dispune de 6 blocuri de studii şi de 7 cămine pentru studenţi, de bibliotecă cu 6 săli de lectură, de săli cu calculatoare conectate la Internet şi de o tipografie. Aici activează cluburile studenţeşti: *Tânărul Etnograf*, *Iuventus*, Asociaţia Studenţilor Psihologi din Moldova şi Asociaţia Tinerilor Istorici.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" din Chişinău: 1940-2000. – Chişinău: Tipografia UPS „Ion Creangă", 2000. – 386 p.

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" din Chişinău: 1940-2000. – Chişinău: Firma editorială-poligrafică „Tipografia Centrală", 2007. – 48 p.

Culea, Stelian. Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" la 60 de ani / Stelian Culea // Dialog. – 2000. – 14 oct. – P. 3.

Culea, Ştefan. Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" la 60 de ani / Ştefan Culea // Moldova suv. – 2000. – 14 oct. – P. 2.

Izbeştschi, Iosif. Rectorul [Univerităţii Pedagogice de Stat „Ion Creangă"] Ion Guţu mizează pe profesionalism / Iosif Izbeştschi // Făclia. – 2003. – 10 mai. – P. 1-2.

Moraru, Ion. Idealul creştin şi conceptul educaţional: [simpoz. „Conceptul creştin de educaţie, idealul românilor de pretutindeni", organizat de Univ. Pedagogică „Ion Creangă" şi Biserica „Sfânta Teodora de la Sihla"] / Ion Moraru // Ţara. – 2000. – 23 mai. – P. 4.

Morăraş, Mihai. Un moment de cultură filologico-lingvistică: [La Univ. Pedagogică „Ion Creangă" din Chişinău a avut loc lansarea vol. 4 al Atlasului lingvistic român pe regiuni: Basarabia, Nordul Bucovinei şi Transnistria (Chişinău, 2003)] / Mihai Morăraş // Lit. şi arta. – 2004. – 13 mai. – P. 8.

Prus, Elena. Sunt realistă, de aceea şi optimistă: [interviu cu decanul Facultăţii Limbi Moderne a UPS „Ion Creangă"] / consemnare: Tatiana Roşca // Făclia. – 1999. – 27 mart. – P. 4.

Samson, Alexandru. Religia sau antireligia în şcoală: [referire la UPS „Ion Creangă"] / Alexandru Samson // Tineretul Moldovei. – 2000. – 23 sept. – P. 8.

Stoica, Valentina. Universitatea Pedagogică „Ion Creangă" / Valentina Stoica // Chişinău: encicl. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 525-526.

***

UPS „Ion Creangă" [Resursă electronică] // http://ro.wikipedia.org/.../Universitatea_Pedagogică_de-Stat_Ion_Creangă_din_Chişinău

UPS „Ion Creangă"[Resursă electronică] // http://www.upsc.md/

T. N.

Gabriel Jonas LIPPMANN
1845-1921

Fizician şi inventator francez, laureat al Premiului Nobel, membru de onoare străin al Academiei Române.

S-a născut la 16 aug. 1845, la Hollerich, Luxemburg. Se stinge din viaţă la 13 iulie 1921, la bordul transantlanticului *France*, în timpul unei călătorii din Canada spre Franţa.

Şi-a făcut studiile la Liceul *Henric IV* şi la Şcoala Normală Superioară din Paris.

A activat ca cercetător la o serie de laboratoare renumite din Germania: al Universităţii Heidelberg, cu Gustav Kizchhoff şi Kühne (1873) şi al Universităţii din Berlin, cu Melmmoltz (1873).

În 1875 a susţinut la Universitatea Sorbona teza de doctorat, cu tema *Relations entre les phénomèns électriques et capillariques*. A continuat studiul în domeniile electrocapilarităţii, termodinamicii şi opticii, realizând un şir de invenţii fundamentale în acest sens. În 1873 a inventat *electrometrul capilar foarte sensibil*, mai târziu – *un galvanometru*. A studiat relaţiile dintre fenomenele electrice şi capilare, realizând *o maşină electrocapilară reversibilă*, care se roteşte când primeşte curent şi furnizează curent când este rotită (1875). A prevăzut fenomenul piezoelectric invers, care stă astăzi la baza realizării generatoarelor de ultrasunet. Însă cea mai mare realizare a sa este elaborarea *primei plăci fotografice* (1886) şi realizarea *primei fotografii în culori* (1891-1989), pentru care i s-a acordat şi Premiul Nobel în fizică (1908).

A fost şi profesor universitar (din 1878), înlocuindu-l, în 1883, pe Briot, la Catedra de fizică şi matematică la Universitatea Sorbona, trecând peste doi ani la Catedra de fizică experimentală (până la 1921).

Sub îndrumarea sa au fost pregătiţi şi au susţinut teze de doctorat fizicienii români de seamă: Dimitrie Negreanu (în 1889), primul român doctor în fizică; Constantin Miculescu (1891); Dragomir Hurmuzescu (1896), autorul electroscopului (1894) ce-i poartă numele; Nicolae Vasilescu-Karpen (1904); Eugen Neculcea (1906); Constantin Bedreag (1919) ş.a.

Este unul dintre fondatorii Institutului de optică teoretică şi aplicată din Paris. Autor al cărţilor *Cours de thermodynamique* (1886) şi *Cours d'acoustique et d'optique* (1888).

Membru al Academiei Franceze de Ştiinţă (din 1886); membru străin al Societăţii Regale din Londra; membru al Institutului Grand Ducal; membru de onoare străin al Academiei Române (1909). Laureat al Premiului Nobel pentru fizică (1908).

A se vedea şi articolul dun *Calendarul Naţional 2006*. – Chişinău, 2006. – P. 225-226.

BIBLIOGRAFIE:

Lippmann, Gabriel // Personalităţi ale ştiinţei. Mic dicţ. – Bucureşti, 1977. – P. 183

Popescu, Ioan-Ioviţ. Lippmann, Gabriel / Ioan-Ioviţ Popescu // Popescu, Ioan-Ioviţ. Premiile Nobel pentru fizică: (1901-1998). – Bucureşti: Ed. Acad. Române, 1998. – P. 45-48.

Rusu, Dorina N. Lippmann, Gabriel / Dorina N. Rusu // Rusu, Dorina N. Membrii Academiei Române: 1866-2003. – Bucureşti: Ed. Acad. Române, 2003. – P. 475.

***

Lippmann, Gabriel [Resursă electronică] // http://www.answers.com/topic/gabriel_lippmann

Lippmann, Gabriel [Resursă electro-nică] // http://www.nobelprize.org/nobel.../lippmann-bio.html

Lippmann, Gabriel [Resursă electronică] // http://www.wikipedia.org/wiki/Gabriel_Lippmann

T. N.

Ana MELNIC (VITIU)
1930

Chimistă, activistă pe tărâm obştesc; este soţia academicianului Boris Melnic.

S-a născut la 17 aug. 1930, la Chişinău. Şi-a făcut studiile la Liceul de fete „Regina Maria" (1941-1944); urmează Şcoala medie de fete Nr. 1 din Chişinău (1945-1948). A absolvit Universitatea de Stat din Moldova (1948-1953), în clasa profesorilor A. Ablov, G. Lazurevski şi I. Lealikov.

A susţinut la Academia de Ştiinţe din Moldova teza de doctor în biologie cu tema *Izučenie ne notornyh fermentnyh sistem, kataliziruûših prevraŝenie pektina v plobah kormovogo arbuza*, unde activa în calitate de colaborator ştiinţific (1956-1960). A publicat cca 20 lucrări ştiinţifice în reviste ca *Doklady AN SSSR*, *Izvestiâ AN MSSR*.

S-a produs şi ca om de partid şi de stat, fiind prim-secretar al Comitetului orăşenesc al Comsomolului Chişinău (1953-1956); secretar al Comitetului orăşenesc al Partidului din Chişinău (1962-1964); şef de secţie Cultură a CC al PCM (1964-1975); secretar al Prezidiului Sovietului Suprem al RSSM (1975-1987), preşedintă a Sfatului Republican al Femeilor (1975-1987), concomitent este membră a Comitetului Femeilor din URSS, prim-vicepreşedinte al Asociaţiei Femeilor din Moldova (din 1995).

S-a implicat activ în viaţa culturală şi artistică a Republicii Moldova, dirijând şi participând la multe evenimente. În 1969 a participat la Congresul III de Biochimie la Moscova, apoi la Forul Internaţional al Organizaţiilor Nonguvernamentale în problemele femeilor la Beijing (1995) şi la Congresul I al Organizaţiilor Nonguvernamentale la Bucureşti (1995).

A fost decorată cu ordinele *Drapelul Roşu de Muncă*, *Insigna de Onoare*, *Prietenia Popoarelor*.

BIBLIOGRAFIE:

Dezvoltarea şi consolidarea mişcării femeilor în Republica Moldova, 15-16 aprilie 2005: Materialele Conferinţei naţionale (cu prezenţă internaţională) / Ana Melnic [et al.]. – Chişinău, 2005. – 66 p.

Melnic, Ana. Educaţie pentru dezvoltare: Ghidul animatorului / Ana Melnic [et al.]. – Chişinău: Trigraf-Tipar, 2001. – 192 p.

***

Movilă, Boris. Melnic, Ana / Boris Movilă // Movilă, Boris. Femei din Moldova. – Chişinău: Museum, 2000. – P. 191.

Vitiu, Valeriu. Arborele genealogic al neamului Vitiu / Valeriu Vitiu, Andrei Gamarţ. – Chişinău: Museum, 2008. – 104 p., il.

T. N.

Gheorghe GUZUN
1935-2003

Profesor universitar, jurist, doctor habilitat în drept.

S-a născut la 18 aug. 1935, în s. Drăsliceni, jud. Lăpuşna (azi r-nul Criuleni). A decedat la 10 oct. 2003, la Chişinău.

Îşi face studiile la şcoala medie din satul natal (1944-1951) şi la Şcoala Pedagogică din Orhei (1951-1955); apoi la Facultatea de Drept a Universităţii de Stat din Moldova (1964-1968); urmează doctoratul la aceeaşi universitate (1968-1971).

În 1975 a susţinut teza de doctor în ştiinţe juridice cu tema *Protiv fal'sifikacii nacional'no-gosudartsvennogo stroitel'stva v Moldavii (1924-1936) v buržuaznoj ideologii*. S-a specializat şi a ţinut cursuri de perfecţionare peste hotare: Moscova (1977, 1978).

A activat în calitate de lector la Universitatea de Stat din Moldova (1968-1984); lector superior la Univeristatea Pedagogică de Stat *Ion Creangă* din Chişinău (1984-1985); colaborator ştiinţific superior la Institutul de cercetări ştiinţifice în domeniul pedagogiei (1984-1991) şi la Institutul de Filozofie, Sociologie şi Drept al AŞM (1991-1993); conferenţiar universitar la Catedra Discipline statale, Departamentul Drept al ULIM (din 1993).

Domeniul ştiinţific de activitate al lui Gheorghe Guzun s-a axat pe problemele generale ale statului şi dreptului, problemele familiei contemporane.

A ţinut cursuri universitare la *Teoria generală a statului şi dreptului* (din 1971); *Probleme ale teoriei generale a statului şi dreptului* (din 1971); *Sistemul politic al societăţii* (1976-1981); *Bazele statului şi dreptului* (1976-1987).

Este autorul a peste 60 de lucrări ştiinţifice: 3 monografii penetrate, 6 broşuri metodice, 4 lucrări ştiinţifico-didactice, peste 50 de articole ştiinţifice; participant la congrese, simpozioane internaţionale. A publicat cărţi şi articole, printre care: *Statul de drept: realizări şi probleme*, *Problemele perfecţionării legislaţiei familiale a Republicii Moldova*, *Contractul de căsătorie*, *Mari sisteme juridice contemporane*.

Membru al Consiliului Ştiinţific specializat pentru susţinerea tezelor de doctor şi doctor habilitat în ştiinţe juridice DH 12.97.57 de pe lângă ULIM.

BIBLIOGRAFIE:

Guzun, Gheorghe. Izvoarele istorice ale dreptului / Gheorghe Guzun // Guzun, Gheorghe. Symposia professorum; Seria Drept: Materialele Sesiunii ştiinţifice din 4-5 mai 2001. – Chişinău: ULIM, 2001. – P. 7-13.

***

Culegere de probleme şi însărcinări la cursul "Bazele statului şi dreptului sovietic": (Pentru cl. a 9-a) / Alcăt. G. C. Guzun. – Chişinău: [S. n.], 1988. – 125 p.

Educaţia juridică a elevilor: (Din experienţa de lucru a învăţătorilor din şcolile RSSM) / Alcăt. G. C. Guzun. – Chişinău: [S. n.], 1989. – 112 p.

***

Dron, Ion. Guzun, Gheorghe / Ion Dron, Dragoş Vicol. Profesorii Universităţii Libere Internaţionale din Moldova. – Chişinău, 2001. – P. 51.

In memoriam Gheorghe Guzun [jurist, profesor universitar] // Analele ULIM. Drept. – 2003. – vol. 4. – P. 125.

T. N.

Alexei CAŞU
1940

Matematician, profesor universitar, doctor habilitat în ştiinţe fizico-matematice.

S-a născut la 20 aug. 1940, în s. Sadaclia, Cimişlia.

Şi-a făcut studiile la Şcoala medie din satul natal (1947-1958). Urmează Facultatea de Fizică şi Matematică a Universităţii de Stat din Moldova (1958-1963). Susţine teza de doctor în ştiinţe matematice (1969) cu tema *Radicali în module* şi teza de doctor habilitat în ştiinţe fizico-matematice la Sankt Petersburg (1991) cu tema *Functorii principali, torsiuni şi localizări ale modulelor*.

Deţine funcţiile de colaborator ştiinţific inferior (1965-1967), colaborator ştiinţific (1967-1971), colaborator ştiinţific superior (1971-1991), colaborator ştiinţific coordonator (1991-1992), director-adjunct (1992-1998) la Institutul de Matematică şi Informatică al Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Din 1998 este colaborator ştiinţific principal şi şef al Grupului de cercetare algebra şi logica matematică.

În 1999, conform Hotărârii Comisiei Superioare de Atestare a Republicii Moldova, i se conferă titlul de *profesor universitar* la Catedra de algebră a Universităţii de Stat a Moldovei. Predă atât cursuri generale: *Algebra liniară*, *Geometrie analitică*; teoretice şi practice (seminare, lucrări de laborator) cât şi cursuri opţionale din unele domenii actuale ale algebrei (inele, module, categorii, radicali), la studenţii anilor 4 şi 5, precum şi la grupul de masterat.

În activitatea ştiinţifică este preocupat de cercetări în domeniul algebrei. A elaborat *teoria*

inelelor, *modulelor şi a categoriilor*. Rezultatul cercetărilor sunt incluse sau citate în monografiile sale în acest domeniu, printre care se enumeră: caracteristica comportării torsiunilor, localizărilor şi a laticilor de submodule la trecerea de la o categorie de module la alta cu ajutorul functorilor principali, relaţiile dintre laticile de torsiuni în situaţii speciale, când avem perechi de functori adjuncţi sau Morita contexte ş.a.

Este autorul unui manual didactic, a două monografii şi a peste 90 de publicaţii în literatura de specialitate (articole, preprinturi, teze).

A pregătit doi doctori în ştiinţe fizico-matematice, unul dintre ei a susţinut şi teza de doctor habilitat.

Este vicepreşedinte al Societăţii Matematice din Moldova. Membru al Planetei Superioare de Atestare a Republicii Moldova; membru al Comisiei de Experţi a CSA; membru al Consiliului ştiinţific specializat; membru al colegiilor de redacţie ale revistelor: *Buletinul Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Matematica* (Chişinău), *Algebra and Discrete Mathematics* (Ucraina); membru al comitetelor de organizare ale unor conferinţe internaţionale, care au avut loc la Chişinău, Iaşi, Constanţa, Kiev, Lvov etc.

BIBLIOGRAFIE:

Caşu, Alexei. Introducere în teoria modulelor: (Lecţii de algebră modernă) / Alexei Caşu. – Chişinău: CE USM, 2003. – 155 p.

Caşu, Alexei. Radikaly v modulâh: Dissertaciâ kand. fiz.-mat. nauk / Alexei Caşu. – Chişinău: Ştiinţa, 1983. – 71 p.

***

Algebris System and the Applications in Differential Eguations and other domains of mathematics: International Conference dedicated to Vladimir A. Andrunachievici (1917-1997), Constantin S. Sibirschi (1928-1999): Abstracts / Editor: Alexei Caşu. – Chişinău: Inst. de Matematică şi Informatică al AŞM, 2007. – 136 p.

***

Caşu, Alexei // Institutul de Matematică şi Informatică: File din istorie [40 de ani]. – Chişinău: Tipografia AŞM, 2004. – P. 176-178.

Rusnac, Gheorghe. Caşu, Alexei / Gheorghe Rusnac, Valeriu Cozma. // Rusnac, Gheorghe. Profesorii Universităţii de Stat din Moldova (1946-2001). – Chişinău: USM, 2001. – P. 37-38.

T. N.

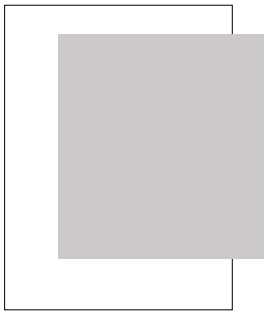

Boris PÂRGARI
1950-2007

Doctor habilitat în medicină, profesor universitar, specialist în medicină.

S-a născut la 20 aug. 1950, în s. Ciuciulea, r-nul Glodeni, într-o familie de agricultori. A decedat la 30 aug. 2007, la Chişinău.

A absolvit Şcoala de opt ani din satul de baştină şi şcoala medie de cultură generală Nr. 1 din Bălţi (1967). Urmează studiile la Institutul de Stat de Medicină din Chişinău (actualmente Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie *N. Testemiţeanu*), Facultatea Medicină Generală (1967-1973), pe care o absolveşte cu succes. Îşi continuă studiile de doctorat cu frecvenţă redusă la Catedra chirurgie pediatrică a Institutului de Medicină (1978), specializându-se în domeniul anesteziei şi reanimării.

În 1983 a susţinut teza de doctor în medicină la Institutul de Cercetări ştiinţifice în domeniul pediatriei al Academiei de Ştiinţe Medicale din Moscova.

A activat în caliate de medic-anestezist la Spiatalul Clinic Republican pentru copii din Chişinău; asistent la catedrele Chirurgie Infantilă şi Anesteziologie şi Reanimatologie ale Institutului de Medicină din Chişinău (1983-1989), colaborator ştiinţific superior (din 1990) la Institutul de Cercetări în domeniul ocrotirii sănătăţii mamei şi copilului, şef al Centrului Republican de anesteziologie-reanimare şi terapie intensivă la copii (din 1993) al Cursului Anesteziologie şi Reanimatologie (fondat prin ordinul Ministrului Sănătăţii, din 1993).

În mai 1992, a susţinut teza de doctor habilitat în medicină la Institutul de Biologie al AŞM.

Activitatea didactică a început-o în 1995, ca profesor universitar la Catedra chirurgie pediatrică. În 1998 a fost ales prin concurs şef al Catedrei anesteziologie şi reanimatologie a FPM; apoi, prin ordinul rectorului, a fost numit şef al Catedrei anesteziologie şi reanimatologie (din 2005), organizată prin consemnarea cadrelor respective de la facultăţile Rezidenţiat şi Perfecţionarea Medicilor.

A avut un aport considerabil în perfecţionarea şi optimizarea procesului de formare universitară şi postuniversitară a specialiştilor medici anesteziologi-reanimatologi şi altor specialişti în problemele de anestezie şi terapie intensivă.

Este autorul a peste 200 de lucrări ştiinţifice, inclusiv 5 monografii, 12 îndrumare metodice, 13 brevete de invenţie, peste 40 de inovaţii.

A participat la un şir de foruri ştiinţifice naţionale şi internaţionale, la care şi-a prezentat rezultatele investigaţiilor ştiinţifice. Sub îndrumarea sa au fost pregătite şi susţinute 17 teze de doctor şi una de doctor habilitat.

Este organizatorul primului Congres al anesteziologilor şi reanimatologilor din Republica Moldova (25-30 aug. 2007), la care au participat somităţi din 19 ţări de pe toate continentele.

I s-a conferit titlul ştiinţifico-didactic de conferenţiar universitar (1995) şi titlul de profesor universitar (1995). Preşedinte al Societăţii anesteziologilor şi reanimatologilor din Republica Moldova.

BIBLIOGRAFIE:
Actualităţi în anestezie şi terapie intensivă: Sistemul cardiovascular şi sângele / Boris Pârgari [et al.]. – Chişinău, 2007. – 340 p.
Pârgari, Boris P. Terapia intensivă în stările critice la copii / Boris Pârgari, V. P. Grosu, C. C. Maruşcioc. – Chişinău, 1995. – 160 p.
***
Landaniuc, Victor. Pârgari, Boris / Victor Landaniuc. Localităţile Republicii Moldova: Itinerar documentar-publicistic ilustrat: vol. 4.: Ci-Cor. – Chişinău, 1999. – P. 168.
Pârgari, Boris [Resursă electronică] // http://www.sanatatea.com/.../1030-boris-pargari.html

T. N.

Zoe DUMITRESCU-BUŞULENGA
1920-2006

Filolog, istoric literar, profesor universitar, academician.

S-a născut la 20 aug. 1920, la Bucureşti. Se stinge din viaţă la 5 mai 2006, la Mănăstirea Văratec, jud. Neamţ. A fost înmormântată la mănăstirea Putna, cu onoruri militare.

După absolvirea liceului (Şcoala Centrală), a făcut studii muzicale la Conservatorul *Pro-Arte,* apoi a urmat cursurile Facultăţii de Drept şi Litere (anglo-germanistică, istoria artelor) a Universităţii din Bucureşti. În 1970 obţine titlul de doctor în filologie. A desfăşurat o bogată activitate didactică şi ştiinţifică, fiind pe rând, până în 1982, asistentă (1948), lector, conferenţiar şi profesor (din 1971), şef al Catedrei de literatură universală şi comparată (din 1975) la Universitatea din Bucureşti; cercetător şi director (1973-1990) al Institutului de Istorie şi Teorie Literară *G. Călinescu* din Bucureşti; director al revistei *Synthesis* şi al *Revistei de istorie şi teorie literară.*

Reputat eminescolog, autoare a numeroase volume de istorie literară, literatură comparată, istoria culturii, sinteze, memorialistică, de prefeţe ori postfeţe la ediţii din operele unor mari scriitori români şi străini.

A publicat peste 200 de studii apărute în din ţară şi din străinătate. A colaborat la: *Secolul 20, România literară, Viaţa Românească, Synthesis, Manuscriptum, Revista de istorie şi teorie literar, Lettres roumaines;* la o serie de publicaţii ştiinţifice şi culturale din străinătate.

Membru corespondent (1 mart. 1974) şi titular (22 ian. 1990), vicepreşedinte (2 febr. 1990-18 febr. 1994) al Academiei Române. A fost vicepreşedinte al Academiei de Ştiinţe Sociale şi Politice, preşedinte al Comitetului Naţional Român de Literatură Comparată, membră în Biroul Executiv al *International Comparative Literature Association* (1973-1979), *visiting professor* la Universitatea din Amsterdam (1972). Membru al Academiei de Ştiinţe şi Studii Europene din Paris şi membru al Academiei *Europaea* cu sediul la Londra (1993). În perioada 1991-1997, a condus *Accademia di Romania* din Roma.

A fost distinsă, de-a lungul timpului, cu mai multe premii şi titluri: Premiul special al Uniunii Scriitorilor din România (1986, 1989), Premiul internaţional *Herder (*1988), Comandor al *Ordine al Merito della Repubblica Italiana* (1977), Ordinul bulgar *Chiril şi Metodiu* (1977), Premiul *Adelaide Ristori,* pentru activitatea culturală din Italia (1993), *Ordine al Merito della Repubblica Italiana* în grad de Comandor (1978) şi în grad de *Grande Ufficiale* (1996), Ordinul Naţional *Pentru Merit*, în grad de Ofiţer (2003) ş.a.

La vârsta de 85 de ani, s-a călugărit la mănăstirea Văratec, devenind Maica Benedicta.

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2000*. – Chişinău, 2000. – P. 225-227.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:
****Dumitrescu-Buşulenga, Zoe.** Contemporanii mei: Portrete / Zoe Dumitrescu-Buşulenga. – Bucureşti: Ed. Niculescu, 2008.
Dumitrescu-Buşulenga, Zoe. Eminescu: Viaţa / Zoe Dumitrescu-Buşulenga. – Bucureşti: ELION 2000. – 231 p.
Dumitrescu-Buşulenga, Zoe. Eminescu şi romantismul german / Zoe Dumitrescu-Buşulenga. – Bucureşti: Universal Dalsi, 1999. – 296 p.
Dumitrescu-Buşulenga, Zoe. Mihai Eminescu: Creaţie şi cultură / Zoe Dumitrescu-Buşulenga. – Ed. revăzută şi adăugită. – Bucureşti: Doina, 2000. – 320 p.
****Maica Benedicta (acad. Zoe Dumitrescu-Busulenga).** Caietul de la Văratec: Convorbiri şi cuvinte de folos / Maica Benedicta (acad. Zoe Dumitrescu-Busulenga). – Bucureşti: Lumea Credinţei, [2007]. – 141 p.
***
Dumitrescu-Buşulenga, Zoe. Eminescu – punte sigură între trecut şi viitor / Zoe Dumitrescu-Buşulenga // Lit. Şi arta. – 2000. – 7 sept. – P. 4.
***
**Omagiu – Acad. Zoe Dumitrescu-Buşulenga la 80 de ani / volum îngrijit de Ileana Mihăilă. – Bucureşti: Roza Vânturilor, 2001.
**Zoe Dumitrescu-Buşulenga: Opera încoronată / Documentar şi postfaţă („Povestea unei revelaţii") de Artur Silvestri. – Bucureşti: Carpathia Press, 2005. – 48 p.
***
Dumitrescu-Buşulenga, Zoe // Dicţionarul esenţial al literaturii române. – Bucureşti: Albatros, 2000. – P. 272-274.
Dumitrescu-Buşulenga, Zoe // Enciclopedia marilor personalităţi din istoria, ştiinţa şi cultura românească de-a lungul timpului. Vol. 4: Contemporanii. – Bucureşti: Geneze, 2003. – P. 272-274.
Rusu, Dorina N. Zoe Dumitrescu-Buşulenga / Dorina N. Rusu // Rusu, Dorina N. Membrii Academiei Române: 1866-2003: Dicţ. – Bucureşti: Ed. Encicl.; Ed. Acad. Române, 2003. – P. 283-284.
Ştefănescu, Alex. Zoe Dumitrescu-Buşulenga / Alex. Ştefănescu //

România literară. – 2002. – 12-18 iun. – P. 10-11.

***

Maica Benedicta – Acad. Zoe Dumitrescu-Buşulenga (1920 – 2006) [Resursă electronică] //http://www.alternativaonline.ca

Zoe Dumitrescu-Buşulenga sau Maica Benedicta [Resursă electronică] // http://www.crestinortodox.ro/ziua/79060-zoe-dumitrescu-busulenga-sau-maica-benedicta

Zoe Dumitrescu-Buşulenga: Opera încoronată [Resursă electronică] / Documentar şi postfaţă („Povestea unei revelaţii") de Artur Silvestri // http://bibliotecaonline.files.wordpress.com/2007/03/zdbusulenga_opera-incoronata-pt.pdf

V. M.

Nicanor BABÂRĂ
1940

Specialist în ştiinţe filologice, doctor habilitat, profesor universitar.

S-a născut la 23 aug. 1940, în s. Sofia, jud. Soroca.

A absolvit şcoala medie din satul natal (1958), apoi devine student al Facultăţii de Fizică şi Matematică a Institutului Pedagogic de Stat *Alecu Russo* din Bălţi, după care în 1960 se transferă la Facultatea de Limbi străine, secţia limbile engleză şi franceză. În 1963 este transferat la Facultatea Filologie engleză a Institutului Pedagogic Unional din Moscova, pe care îl absolveşte în 1956.

Susţine teza de doctor în ştiinţe filologice (1987) cu tema *Dinamica articulatorie a diftongilor şi monoftongilor vorbirii moldoveneşti (în baza röentgenocinematogramelor)* şi teza de doctor habilitat în ştiinţe filologice (1996) cu tema *Studiu comparativ-contrastiv al diftongilor în limbile română şi engleză (în baza röentgenocinematogramelor, oscilogramelor, röentgenogramelor şi a spectrogramelor).*

Activitatea pedagogică o începe la Şcoala nr. 6 din Tiraspol, apoi este angajat în calitate de asistent la Catedra filologie engleză a Universităţii de Stat din Moldova (din 1965), lector superior (1989), conferenţiar (1993), profesor universitar (1999).

A ţinut cursurile normative *Introducere în filologia limbilor germanice* (1989-1998), *Fonetica (comparativ-contrastivă)*, *Citirea analitică*, *Gramatica*, *Citirea individuală.*

Activitatea ştiinţifică s-a axat pe studiul sunetelor compuse în limbile germanice, romanice şi slave; dinamica articulatorie a sunetelor în catina vorbirii; fonetica contrastivă şi didactica limbii engleze în şcoala naţională.

Este autorul a peste 120 publicaţii, printre care: *Sopostavitel'nyj analiz diftongov anglijskogo i moldavskogo âzykov* (1970); *Studiul comparativ al diftongilor din limba moldovenească şi cea engleză* (1976); *Fonetičeskij i fonologičesij status složnyh glasnyh zvukovyh kompleksov germanskih i romanskih âzykov* (1992); *Lingvistica contrastivă: experimente, didactică* (1998), *On the phonetic nature of Romanian and english Diphtongs as compared with monophthongs* (*roentgenocinematograph and oscillograph study*, *Proceedings to the ITEEL*, *East 98 Conference*, Constanţa, aug. 1998) etc.

A publicat şi lucrări metodice precum: *Aspecte de predare a diftongilor din limba engleză* (1990); *O problemă din fonetica comparativă. Predarea diftongilor din limba engleză în şcoala naţională* (1991); *English language didactics in Moldova: Cheking up and appraisal of the pupils' knowledge* (1996) şi articole publicistice: *Vor învăţa moldovenii engleza?* (1991); *Însuşirea limbilor străine în Republica Moldova: Probleme lingvistico-didactice* (2001).

Membru al Asociaţiei Oamenilor de Ştiinţă, Cultură şi Artă din Republica Moldova. Este inclus şi recomandat în ediţiile internaţionale ale savanţilor din lume ale Institutului American Bibliografic, precum şi în publicaţiile internaţionale pentru intelectuali *Who is Who* şi *200 Outstanding People of 20th Century* din Cambridge.

BIBLIOGRAFIE:

Babâră, Nicanor. Studiu comparativ-contrastiv al diftongilor în limba română şi engleză (în baza röentgenocinematogramelor, oscilogramelor, röentgenogramelor şi a spectrogramelor): Specialitatea 10.02.20 - lingvistica comparativ-istorică, tipologică şi comparativă: Referat pentru obţinerea titlului şt. de doctor habilitat în ştiinţe filologice în baza lucrărilor publicate / Nicanor Babâră. – Chişinău: USM, 1996. – 128 p.

Babâră, Nicanor. Fonetičeskaâ priroda monoftongov i diftongov rumynskogo âzyka: Atikulâtornaâ dinamičeskaâ organizaciâ i slogovaâ celostnost' po dannym kinorentgenografirovaniâ: Monografiâ / Nikanor Babyrè. – Chişinău, 1994. – 352 p.

Babâră, Nicanor. Fonetičeskij i fonologičeskij status složnyh glasnyh zvukovyh kompleksov germanskih i romanskih âzykov: Učebno-metod. posobie k kursu „Vvedenie u germanskuû filologiû dlâ stud. 2-go kursa / Nicanor Babâră. – Chişinău: Moldavskij gosuniversitet, 1992. – 136 p.

***

Babâră, Nicanor. Însuşirea limbilor străine în Republica Moldova: Probleme lingvistico-didactice / Nicanor Babâră // Lit. şi arta. – 2001. – 23 aug. – P. 2; 6.

Babâră, Nicanor. Predarea diftongilor din limba engleză în şcoala naţională / Nicanor Babâră // Pedagogul. – 1991. – Nr. 4. – P. 30-32.

***

Nicanor Babâră: [Doctor habilitat în filologie (limba engleză), profesor, viaţa şi activitatea] // Glasul naţiunii. – 1997. – 21 mai. – P. 4.

„Omul este fericit atunci când fericeşte pa alţii...": [studenţii şi profesorii despre Nicanor Babâră] // Glasul naţiunii. – 1997. – 21 mai. – P. 4.

Primul doctor habilitat în filologia contrastivă (engleză şi română) – Nicanor Babâră: [opinii, aprecieri, co-

mentarii] // Glasul naţiunii. – 1997. – 21 mai. – P. 4.

Rusnac, Gheorghe. Babâră, Nicanor / Gheorghe Rusnac, Valeriu Cozma. Profesorii Universităţii de Stat din Moldova (1946-2001): Dicţionar istorico-biografic. – Chişinău: USM, 2001. – P. 17-18.

T. N.

Ansamblul Academic de dansuri populare JOC 1945

Colectiv emerit din Republica Moldova, laureat al multor concursuri republicane şi internaţionale, este considerat unul dintre cele mai prestigioase şi valoroase formaţii artistice în Balcani, având şi locul său inegalabil în lume.

A fost fondat la 23 aug. 1945, de către maeştrii de balet L. Leonardi şi L. Zelţman, având drept scop promovarea valorilor nepieritoare ale tradiţiilor, ritualurilor şi obiceiurilor populaţiei române băştinaşe a Republicii Moldova şi din alte zone etnografice, asumându-şi sarcina de a reprezenta cultura naţională.

Din 1957 Ansamblul de dansuri populare *Joc* este condus de prim-maestru de balet şi director artistic Vladimir Curbet, pasionat etnograf şi folclorist, cunoscător al coreografiei populare. În cei 53 de ani în fruntea ansamblului *Joc* a colectat dansuri, muzică, costume naţionale de pe plaiurile basarabene, aducându-le măiestrit în scenă, creând adevărate perle coregrafice de o culoare şi trăire intensă. Printre acestea se numără: *Jocul fierarilor*, *Brâul*, *Bătuta*, *Voiniceasca*, *Haiduceasca*, *Ţărăneasca*, *Răzăşeasca*, *Hora fetelor*, *Mărunţica*, *Crăiţele*, *Moldoveneasca*, *Căluşarii*, *Nunta moldovenească*, *Hora mare*, *Mărţişor*, *Suita Bucuria*, *Suita din Bugeac*, *Suita din Carpaţi*, duetele *La izvor*, *La vie* ş.a. Din repertoriul ansamblului *Joc* fac parte şi dansuri din folclorul rus, ucrainean, ţigănesc, bulgar etc.

În 1987 i se conferă titlul de *Ansamblu Academic de Dansuri Populare*, pentru meritele deosebite în promovarea artei folclorice. În cadrul colectivului şi-au dezvăluit harul artistic iluştri interpreţi de dansuri şi melodii populare, artiştii poporului din Republica Moldova ce au proslăvit neamul pe tot globul: Ion Furnică, Gheorghe Forţu, Spiridon Mocanu, Boris Rozneriţa, T. Usaci, N. Radu, N. Prisăcăriu, Elisaveta Taraş-Usatâi, Vladimir Rotaru, Gheorghe Mustea, Vasile Goia, Vasile Eşanu, Gh. Banariuc, Nicolae Chiriac, Vladimir Dumincă, Boris Rudenco, Sorin Rusu, Alexandru Şura ş.a.

La prezent, în Ansamblu activează cca 80 de artişti, dansatori şi muzicieni, care şi-au făcut studiile în şcoliile şi instituţiile de specialitate, capabili să promoveze arta coreografică şi muzicală naţională. Printre aceştia s-au remarcat dansatorii Viorica Lupaşcu, Valentina Borş-Moscovici, Alina Burciu, Sergiu Dulce, Mihai Furtună, Radu Soltan, Grigore Paladi; soliştii instrumentişti Sergiu Marian, Marian Gheras, Ghenadie Dabija, Petru Strelciuc ş.a.

Succesul ansamblului *Joc* a fost completat de susţinerea inspirată şi profesionistă a orchestrei de instrumente populare condusă de Gheorghe Şevcişin (din 1980), artist emerit şi dirijor de elită.

Ansamblul Academic de dansuri populare *Joc* este unicul colectiv muzical-coregrafic din Republica Moldova, care a evoluat în cca 65 de ţări ale lumii: Franţa, Portugalia, Australia, Noua Zeelandă, Belgia, Olanda, Danemarca, Finlanda, Germania, Grecia, Turcia, Egipt, Libia, Tunisia, Siria, Liban, Mexic, Argentina, Venezuela, Columbia etc., prezentând peste 7500 de spectacole în faţa a peste 15 milioane de spectatori. De asemenea, au prezentat arta neamului românesc şi pe cele mai vechi scene din lumea antică, cea din Atena-Pireu, Salonic, Corint, Potres (Grecia), în Rodopie (Tracia).

Este laureat la un şir de concursuri naţionale şi internaţionale, unde a ocupat locurile de vârf: Premiul I şi Medalia de Aur la Festivalul IV Mondial al tineretului şi studenţilor de la Bucureşti (1953), Premiul I şi Medalia de Aur la Festivalul mondial de la Moscova (1957), Premiul I la Festivalul folcloric din Dubrovnik-Iugoslavia (1965), Medalia de Aur la Festivalul tineretului de la Berlin (1974), Diploma de gradul I şi Medalia de Aur la Festivalul Folcloric internaţional de la Burgas, Bulgaria (1979), Medalia de Aur la Olimpiada Culturii internaţionale de la Moscova (The first Delphic Games, 2000) ş.a.

„*Poporul care are un asemenea folclor încântător trebuie să fie un popor admirabil şi iubitor de viaţă"[...]* (Gamralo Costelanos, dirijorul Orchestrei simfonice din Caracas); „*[...]Dansatorii moldoveni sunt neîntrecuţi în arta lor, muzica e plăcută, melodioasă şi jucăuşă, costumele – uimitoare, iar dansurile sunt pline de graţie, de viaţă şi de foc*" (Iolanta Moreno, prima dansatoare şi coregraf principal al Ansamblului Naţional din Venezuela).

A se vedea şi articolul din *Calendarul bibliotecarului 1995*. – Chişinău, 1995. – P. 97.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Curbet, Valdimir. Ţara horelor şi a doinelor / Vladimir Curbet. – Chişinău: Pontos, 2007. – 270 p.

Curbet, Valdimir. Valori perene româneşti: Tradiţii. Obiceiuri. Rapsozi populari / Vladimir Curbet. – Chişinău: Pontos, 2003 – 432 p.

***

Bantoş, Tatiana. Ion Furnică şi Spiridon Mocanu - dansul lor a devenit subiect de carte: [în incinta BNRM a avut loc lansarea cărţilor „Spiridon

Mocanu - legendă vie" şi „Ion Furnică – celebru dansator moldav", semnate de folcloristul Antip Ţărălungă] / Tatiana Bantoş // Flux: cotid. naţ. – 2006. – 18 dec. – P. 4.

Bazantin, Ion. O viaţă cât o clipă de iubire: [Paulina Iovu, Artistă Emerită, dansatoare a legendarului ansamblu „Joc"] / Ion Bazantin // Moldova suverană. – 2000. – 13 apr. – P. 6.

Bazantin, Ion. Veşnic tânăr, ca o horă...: [Ion Furnică septuagenar] / Ion Bazatin // Moldova suverană. – 2001. – 12 iun. – P. 4.

Belicov, Serafim. Distanţa dintre două bătăi de inimă / Serafim Belicov // Moldova suverană. – 16 noiemb. – P. 3.

Ciocanu, Ion. „Joc"-ul înainte şi după sărbătoare / Ion Ciocanu // Capitala. – 2000. – 15 noiemb. – P. 5.

Ciocoi, Gheorghe. Al 40-lea pas al lui Vladimir Curbet: [serata jubiliară a conducătorului artistic şi coregrafului Ansamblului Academic de dansuri populare „Joc" cu ocazia celor 40 de ani la cârma colectivului] / Gheorghe Ciocoi // Dialog. – 1998. – 17 dec. – P. 4.

Ciurea, Valentin. Arta basarabeană în contextul românesc / Valentin Ciurea // Glasul naţiunii. – 1996. – Nr. 28. – iul. – P. 5.

Cupcea-Josu, Argentina. Joc / Argentina Cupcea-Josu // Cupcea-Josu, Argentina. Chişinău: Encicl. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 271.

Curbet, Vladimir. Arta populară ca biruinţă şi pavază a spiritualităţii umane: [Interviu cu conducătorul artistic al Ansamblului Academic de dansuri populare „Joc", coregraful Vl. Curbet] / consemnare: Victor Ladaniuc // Moldova literară: Supl. al ziarului „Moldova suverană". – 1996. – 25 sept. – P. 3.

Curbet, Vladimir. „Joc" – miracolul modern al unei tradiţii arhaice: [Interviu cu Vl. Curbet despre turneele în Spania] / Vladimir Curbet // Săptămîna. – 1996. – 6 sept. – P. 20.

Curbet, Vladimir. „N-am montat nici un dans de care să-mi fie ruşine": [interviu cu dir. artistic şi coregraf principal al Ansamblului Naţ. Academic de Stat „Joc" despre activitatea colectivului] / consemnare: Aurelia Terguţă // Săptămîna. – 1998. – 6 febr. – P. 18-20.

Curbet, Vladimir. Şi dansul poate fi ambasador: [pe scena Palatului Naţ. din Chişinău au fost consemnate două jubilee - 55 de ani ai Ansamblului Naţ. Academic de dansuri populare „Joc" şi 70 de ani din ziua naşterii lui Vl. Curbet, conducător artistic al ansamblului] / Vladimir Curbet // Dialog. – 2000. – 24 noiemb. – P. 3.

Dănilă, Aurelian. Turneele ansamblului „Joc" / Aurelian Dănălă // Lit. şi arta. – 2006. – 28 sept. – P. 6.

„Joc" – noi dimensiuni stilistice [An-samblul Academic de Dans Popular] // Moldova. – 1995. – Nr. 1-3. – P. 6.

Mardare, Marcela. Un destin împlinit: [Vl. Curbet şi Ansamblul „Joc"] / Marcela Mardare // Glasul naţiunii. – 2006. – 16 mart. – P. 8.

Prohin, Victor. „Joc"-ul - o expresie a idealului de frumos / Victor Prohin // Lit. şi arta. – 2006. – 28 sept. – P.6

Roibu, Nicolae. „Jocul"-ul, cu noroc şi fără... [la 55 de ani de la fondare; 50 de ani de activitate şi 70 de ani din ziua naşterii dir. artistic şi prim-maestrul de balet Vl. Curbet] / Nicolae Roibu // Flux: cotid. naţ. – 2000. – 9 noiemb. – P. 4.

***

Balan, Dumitru. Dorogie moi „stariki": [file din istoria ansamblului] / Dumitru Balan // Nezavisimaâ Moldova. – 2006. – 12 mai. – P. 20.

Solov'ëva, Tat'âna. Blesk i néŝeta „Joc" / Tat'âna Solov'ëva // Novoe vremâ. – 2004. – 5 mart. – P. 5.

Zenčenko, Ekaterina. „Jocovec" - èto obraz žizni: [despre concertul jubiliar al Ansamblui „Joc" dedicat jubileului de 75 de ani de la naşterea lui Ion Furnică şi 55 de ani de activitate artistică a lui Spiridon Mocanu] / Ekaterina Zenčenko // Novoe vremâ. – 2006. – 29 dec. – P. 6.

***

Ansamblul Academic de dansuri populare „Joc" [Resursă electronică] // http://www.interarta.de/joc-r.htm

T. N.

Andrei STRÂMBEANU
1935

Poet, prozator, dramaturg, publicist, scenarist.

S-a născut la 25 aug. 1935, în s. Fântâna Albă, jud. Hotin (azi r-nul Edineţ), într-o familie de ţărani români, Nicolae, împuşcat în 1948, şi Alexandra Strâmbeanu.

A absolvit şcoala de şapte ani din satul natal (1949) şi şcoala medie din s. Parcova (1954). Urmează studiile la Institutul Pedagogic *Ion Creangă* din Chişinău, Facultatea de istorie şi filologie (1954-1959).

A activat în calitate de redactor: (1958) la ziarul *Cultura Moldovei*; redactor (1959) la editurile *Şcoala sovietică* şi *Cartea Moldovenească*; consilier-traducător (1960) la Prezidiul Sovietului Suprem al RSSM; redactor (1961-1963) la ziarul *Tinerimea Moldovei*; consilier (1965-1966) la Comitetul de Stat al RSSM pentru presă, edituri şi comerţul cu cărţi; redactor (1967-1969) la revista literară *Nistru* şi la editura *Cartea Moldovenească*. În 1971 a fost numit consilier al US pentru dramaturgie, dar în 1977 este nevoit să demisioneze din motive politice. În acelaşi an este angajat în calitate de membru al Consiliului de scenarii al Comitetului de Stat pentru cinematografie al RSSM, apoi este transferat ca redactor superior (1980) la Consiliul redacţional pentru filme artistice la Studioul *Moldova-film*, pe care îl părăseşte în 1984 şi se angajează în calitate de secretar literar la Teatrul Naţional *Mihai Eminescu*. La un an de la concedierea sa de la teatru, a fost numit inspector superior la

Departamentul teatru şi muzică al Ministerului Culturii, iar în 1990 este transferat în postul de şef al Departamentului teatru. În 1996 este pensionat, apoi din nou angajat în funcţia de consilier al US.

A fost deputat în Parlamentul Republicii Moldova (1998-2001), unde a deţinut funcţia de secretar al Comisiei pentru cultură, ştiinţă, învăţământ şi mijloace de informare în masă a Parlamentului.

A început să scrie poezii încă din anii de şcoală, primele lucrări fiindu-i publicate în gazeta raională. La Chişinău debutează în 1958, cu poezii şi schiţe în presa periodică; apoi publică poezia *Contrapunct* (1963). Debut editorial cu volumul de versuri *Fântâna Albă* (1960), urmat de volumul de nuvele *Mireasa* (1967), apărut şi în limba rusă (1968, la editura *Sovetskij pisatel'* din Moscova).

În dramaturgie s-a afirmat din anul 1970, când scrie piesa *Minodora*, montată la teatrele *Luceafărul* şi *Mihai Eminescu* din Chişinău, pentru care câştigă premiul II la Concursul închis de dramatrugie.

Proza sa a fost tradusă în limba rusă, ucraineană, finlandeză, franceză, lituaniană, armeană, georgiană, estoniană, ivrit etc. A scris şi a tradus cărţi pentru copii: *Aruncă-mă în cer* (1974), *Nenea Seva* (de D. Javahşvili); *Şi fiindcă fără de apă...* etc.

Membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (din 1966). A fost decorat cu Medalia *Mihai Eminescu* (1997). Laureat al Premiului unic la Concursul Naţional de Dramaturgie, ediţia 2004, pentru drama *Oltea, mama lui Ştefan cel Mare şi Sfânt*.

A se vedea şi articolul din *Calendarul Naţional 2005*. – Chişinău: BNRM, 2005. – P. 238-240.

BIBLIOGRAFIE:

Strâmbeanu, Andrei. Contrapunct: [Poezii, povestiri, eseuri, piese] / Tab. cron., pref.: Andrei Strâmbeanu; Ref. istorico-litarare: M. Cimpoi, Grigore Vieru, N. Dabija, V. Vasilache, M. Potra, I. Todorov, M. Grecu, D. Ghimpu. – Bucureşti; Chişinău: Litera Internaţional, 2003. – 487 p.

***

Strâmbeanu, Andrei. Amintiri despre oamenii buni / Andrei Strâmbeanu // Lit. şi arta. – 2007. – 11 ian. – P. 4.

Srâmbeanu, Andrei. Bravo! Bravo! Bravo, Maria / Andrei Strâmbeanu // Lit. şi arta. – 2005. – 11 aug. – P. 1.

Strâmbeanu, Andrei. Mare visător făuritor: [rectorul academician Andrei Galben la 55 de ani de la naştere] / Andrei Strâmbeanu // Lit. şi arta. – 2003. – 4 sept. – P. 2.

Strâmbeanu, Andrei. Vinovaţi în proporţie de 90 la sută: [interviu cu Andrei Strâmbeanu, poet, prozator, dramaturg şi publicist] consemnare: Ileana Rusu // VIP Magazin Moldova. – 2005. – Nr. 9. – P. 57-61.

Vieru, Grigore. „Sunt o inimă care cugetă": [interviu cu poetul Grigore Vieru] / interlocutor: Andrei Strâmbeanu // Lit. şi arta. – 2007. – 13 sept. – P. 5.

Nicolae Sulac în amintiri, cronici şi imagini / resp. de ed.: Alexandru Rusu; coord.: Tudor Colac, Alexei Marulea, Andrei Strâmbeanu; red.: Valentina Cosmescu, Gh. Postolache, Efim Bivol. – Chişinău: Baştina-RADOG, 2006. – 192 p.

***

Cimpoi, Mihai. Există momentul Strâmbeanu în litaratură: [scriitorul Andrei Strâmbeanu septuagenar] / Mihai Cimpoi // Lit. şi arta. – 2005. – 13 sept. – P. 5.

Ciocanu, Anatol. Strâmbeanu, Andrei / Anatol Ciocanu // Ciocanu, Anatol. Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia. 1812-2006. – Chişinău, 2007. – P. 422.

Vieru, Grigore. Amărăciune disciplinată: [despre creaţia scriitorului Andrei Strâmbeanu] / Grigore Vieru // Lit. şi arta. – 2007. – 13 sept. – P. 5.

T. N.

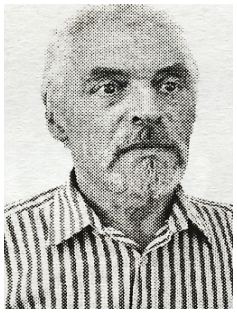

Ion CHITOROAGĂ
1940

Pictor, arstist-decorativ.

S-a născut la 27 aug. 1940, în s. Condrăteşti, Ungheni. A absolvit Şcoala Republicană de Arte Plastice *I. Repin* din Chişinău (1958-1963) şi Şcoala Superioară de Artă Industrială *V. Muhina* din Leningrad (1968-1973).

A activat în calitate de asistent de pictor (1963) la Studioul *Moldova-film*, pictor superior (1974-1975) la Asociaţia *Meşter-faur*, pictor (1975) la *Moldtorg-Reclama*, lector (din 1975) la Catedra de arhitectură şi urbanistică a Institutului Politehnic *S. Lazo*.

Lucrări: *Odihnă în detaşament*, *Femei în bocet*, *Singurătate*, *Autoportret*, *Chişinăul vechi* (ciclu), *Natură statică cu fructe şi flori*, *Ţărance în drum*, *O bătrână în cerdac*, *Joc de şah*, *Idoli*, *La scăldat*, *Palatul regal*, seriile *Reşiţa*, *Cernăuţi*, *Căluşari* etc.

A inaugurat expoziţii personale la Ungheni (1984), Condrăteşti (1985), Kurgan (1992), Chişinău (1990); iar de grup - la Cernăuţi (1973), Kurgan (1982), Chişinău (1990) ş.a.

Lucrările lui Ion Chitoroagă au fost achiziţionate de colecţionari particulari din Franţa, Israel, SUA, Italia, Rusia etc.

Membru al Uniunii Artiştilor Plastici din Moldova (1978).

***

Colesnic, Iurie. Chitoroagă, Ion / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Colegiul Republican de Arte Plastice „Al. Plămădeală". – Chişinău: Museum, 2008. – P. 62-63.

Lâhin, B. Ostavit' na zemle sled...: [vernisajul expoz. pict. Ion Chitoroagă] / B. Lâhin // Capitala=Stolica. – 1999. – 14 aug. – P. 10.

T. N.

MAICA TEREZA
1910-1997

Numele la naştere Agnès Gonxha Bojaxhiu.

Călugăriţă şi misionară catolică, cunoscuta şi sub numele de *Maica Tereza de Calcutta,* este una din figurile religioase reprezentative ale secolului XX, care a desfăşurat acţiuni umanitare în întreaga lume.

S-a născut la 27 aug. 1910, la Skopje, azi capitala Macedoniei. Se stinge din viaţă la 5 sept. 1997, la Calcutta, India.

A rămas orfană de tată, de origine aromân, la vârsta de numai 10 ani (din acest moment, nu a mai avut contact cu ramura aromână a familiei sale). A crescut într-o familie bogată de albanezi catolici, primind o educaţie religioasă solidă. La doisprezece ani, se decide să devină călugăriţă, iar la vârsta de 18 ani a intrat în Ordinul călugăresc irlandez *Surorile din Loretto*, o comunitate cunoscută pentru lucrările de misionariat din India. După două luni de aflare în Irlanda, vine în Bengal, India, unde-şi va depune jurămintele (de sărăcie, castitate şi ascultare), luându-şi numele de Maica Tereza a Pruncului Iisus şi se va implica în sistemul educaţional de aici. Timp de 17 ani a lucrat la

St. Mary's School din Calcutta, mai întâi ca profesoară, apoi ca directoare. Ulterior, primind permisiunea de a-şi părăsi ordinul (sept. 1946), fără să renunţe şi la statutul de călugăriţă, a trăit printre cei săraci, în cartierele mizere ale Calcuttei.

În anul 1949, a devenit cetăţean indian, iar în 1950 a înfiinţat ordinul *Misionarele Carităţii*, recunoscut ulterior de către Papă, intrând în subordinea acestuia şi care prevedea implicări în activităţi de prezervare a demnităţii umane. S-a făcut cunoscută prin punerea în practică a principiului creştin al iubirii faţă de semeni şi a impresionat nenumăraţi oameni din întreaga lume, fiind numită *Saint of the Gutters*. A înfiinţat, în Calcutta, o casă a muribunzilor, apoi, la periferie, Centrul pentru leproşi. Maicii Tereza i se adaugă treptat voluntari şi multe călugăriţe, deşi condiţiile de intrare sunt foarte aspre. (Astăzi, Ordinului Maicii Tereza îi aparţin peste 3000 de călugăriţe şi peste 500 de călugări din întreaga lume). A deschis o casă la Roma (1968) şi o alta chiar în Vatican (1987). Înfiinţează aşezăminte ale *Misionarelor Carităţii* în SUA (unul fiind destinat bolnaviilor de SIDA, la New York, în 1985), Insulele Caraibe, America Centrală şi de Sud, Orientul Mijlociu, Africa, Asia, Australia, Oceania şi în Europa de Est. (A vizitat şi România, pentru prima dată în 1990).

Maica Tereza a fost chemată şi în ţări musulmane (Yemen, Egipt, Arabia Saudită).

Pentru activităţile sale altruiste, va primi de-a lungul vieţii peste 124 de premii internaţionale, inclusiv Premiul Nobel pentru Pace, în 1979.

A fost beatificată de Biserica Catolică la 19 oct. 2003.

BIBLIOGRAFIE:

Maica Tereza. Nu putem trăi fără iubire: Interviu / Maica Tereza; consemnare de M.P. Buluc // Cotidianul. – 1996. – 5 apr. – P. 4.

***

Allegri, Renzo. Tereza sărmanilor / Renzo Allegri. – Braşov: AKIA SRL, 1994. – 143 p. – (Interferenţe).

De la souffrance a la joie: Mère Teresa de Calcutta et ses coopérateurs malades et affligés. – Paris: Les Éditions du Cerf, 1985. – 160 p.: il.

***

Caritate, credinţă, speranţă: (Maica Tereza – o dimensiune a binefacerii) // Glasul naţiunii. – 1997. – 5 febr. – P. 11.

Ciolan, M. Maica Tereza – imagine vie a milei creştine / M. Ciolan // Expres Magazin. – 1993. – 26 mai-2 iun. (Nr. 20). – P. 7.

Erhan, F. Maica Tereza / F. Erhan // Economistul. – 1998. – 23 noiemb. – P. 8.

Febvre, Roselyne. Femei cu influenţă: Maica Tereza – vocea Cerului // Febvre, Roselyne. 50 de femei celebre ale secolului al XX-lea. – Bucureşti: Pro Editură şi Tipografie, 2007. – P. 34-35.

Gheorghe, G. Maica Tereza în dificultate / G. Gheorghe // Sănătatea. – 1993. – Nr. 10. – P. 28.

Pohilă, Vlad. A fost o sfântă printre noi... / Vlad Pohilă // Mesagerul. – 1997. – 26 sept. – P. 6.

Maica Tereza // Personalităţi care au schimbat istoria lumii: De la primul război mondial până în prezent. – Bucureşti: Encicl. RAO, 2004. – P. 284-287.

Mukherjee, Bharati. Mother Teresa / Bharati Mukherjee // Time. – 1999. – 14 iun. – P. 78-80.

***

Maica Tereza [Resursă electronică] //http://www.astroline.ro/P_Maica-Tereza_1502.html.

Maica Tereza [Resursă electronică] //http://www.adevarul.ro/articole/maica-tereza.html. – 2009. – 19 mart.

Maica Tereza, misionară a carităţii [Resursă electronică] // http://www.121.ro/articole/art3379-maica-tereza-misionara-a-caritatii.html.. – 2006. – 7 febr.

V. M.

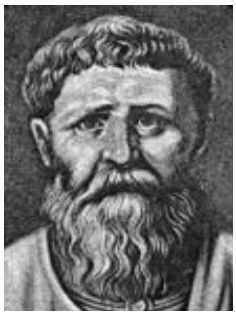

Sfântul AUGUSTIN
354-430

Numit şi Augustin de Hipona sau Aurelius Augustinus.

Episcop african, filozof-teolog al creştinismului timpuriu.

Este unul dintre cei patru Sfinţi Părinţi (alături de Ambrozie, Ieronim şi Grigore cel Mare) ai Bisericii Occidentale. (*Sfânt* în toate confesiunile creştine, exceptând ortodoxia, unde apare sub numele de **Fericitul Augustin**, fiind sărbătorit la 14 iunie).

S-a născut la 13 noiemb. 354, în orăşelul Thagaste, din provincia romană Numidia (astăzi Souk Ahras, din nordul Africii (Algeria). S-a stins din viaţă la 28 aug. 430, la Hippo Regius (azi Bona), pe teritoriul Algeriei actuale.

Tatăl său, păgânul Patricius, mic proprietar funciar, exercita şi funcţia de consilier municipal. Mama lui Augustin, Sfânta Monica, era creştină şi a jucat un rol determinant, în devenirea fiului ei.

A fost crescut după principiile crestine. La Thagaste, Augustin a învăţat primele elemente de latină şi greacă. La vârsta de şaptesprezece ani este trimis la Cartagina, metropola Africii, pentru a urma cursuri de retorică. Impresionat de *Hortensius* al lui Cicero, s-a profilat în filozofie. A urmat întâi maniheismul, apoi scepticismul şi în final neoplatonismul. După convertirea sa la creştinism (24 apr. 387), prin Ambrosius de Milano a devenit în 396 episcop de Hippo Regius, în nordul Africii.

Revenit la Tagaste (389), va întemeia aici o comunitate monahală, prima din Africa, destinată pentru şcoala clerului. În anul 391 a fost hirotonit preot de episcopul Valeriu. În 395/396 a fost ales auxiliar al episcopului Valeriu, iar dupa moartea acestuia, îi urmă în scaun, dedicând activităţii episcopale 35 de ani, ajungând vestit pentru predicile pe care le ţinea, atât în oraşul său, cât şi la Cartagina, unde este invitat regulat pentru a vorbi poporului creştin. Ca preot, a îmbinat studiul cu activitatea pastorală. Constrâns de necesitatea de a interveni în problemele teologice din vremea sa, a apărat prin scrierile şi predicile sale credinţa ortodoxă, luptând contra maniheilor, donatiştilor, pelagienilor şi a altor erezii, luând parte la numeroase concilii (Cartagina - 397, 401, 403, 404, 418, 419; Milevi - 416), fiind sufletul multora, întotdeauna de acord cu Aureliu, primatul Africii, organizând conferinţe publice cu duşmanii săi, scriind cărţi şi întreţinând o vastă corespondenţă. Din anul 397, începe redactarea lucrării *Confessiones*, în 13 cărţi, capodoperă a literaturii universale şi în care relatează convertirea sa. Se consideră că această lucrare creează genul autobiografic în literatura patristică latină. A scris lucrări filozofice, apologetice, dogmatico-polemice, exegetice, de teologie practică, retorice etc., şi este considerat cel mai prolific autor creştin apusean (*De civitates Dei* sau *Despre cetatea lui Dumnezeu*, 413-426, *Despre învăţătura creştină*, 397; *Despre Sfânta Treime*, în 15 cărţi, 398-416).

În lucrarea de recenzie critică, pe care o consacră operelor sale scrise până la anul 427, intitulată *Retractări* sau *Revizuiri* - în două cărţi - operă unică în istoria literaturii vechi şi medievale, şi care crează genul autocriticii literare, Augustin precizează că a scris 93 de lucrări, în 232 cărţi (fără de predici şi scrisori), din care, pe parcursul timpului, s-au pierdut doar 10 lucrări.

Opera sa constituie o punte de legătură între filozofia antică şi cea medievală şi care a modificat substanţial gândirea europeană. Concepţia lui a fost preluată şi utilizată dogmatic pentru respingerea concepţiei aristotelice a lui Toma de Aquino. În timpul Reformei, a fost preluată în special concepţia sa despre predestinare şi istorie ca tămăduitoare.

A fost primul filozof care a luat în considerare istoria ca fiind necesară în educarea oamenilor şi pentru lichidarea răului.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Augustini S. Aurelii. Opera Omnia: În 9 vol. – Cluj Napoca: Dacia, 2002-2005. – [Ed. bilingvă].

Sfîntul Augustin. Confessiones/ Confesiuni Sfintul Augustin. – Ed. bilingvă, traducere din limba latină, introducere şi note, Editura "Nemira", Bucureşti, 2003, 687 p.; ISBN: 973-569-455-7.

Augustin (Saint). Les Confessions de Saint Augustin / Saint Augustin évêque D'Hippone ; précédée De Sa Vie par S. Possidius ; trad. nouv. par L. Moreau. – Paris: Ernest Flammarion, Éditeur, [S.a.]. – 402 p. – (Les Meilleurs auteurs classiques).

Sfântul Augustin. De dialectica = Despre dialectică / Sfântul Augustin; introd., note, comentarii şi bibliogr. de Eugen Munteanu. – Bucureşti: Humanitas, 1991. – 238 p. – [Ed. bilingvă].

Augustinus, Aurelius. De Magistro = Despre Învăţător / Aurelius Augustinus; trad., introd., note, coment., tabel cronologic şi bibliogr. de Eugen Munteanu. – Iaşi: Inst. European, 1995. – 264 p. – Ed. bilingvă.

Augustini (Aurellii) St. Decivitate dei: Capitole alese / Augustini (Aurelli) Sf.; introd. şi note de I. N. Dianu – Bucureşti: Tipogr. "Gutenberg", 1904. – 188 p.

Augustin (Saint). La Lumière intérieure: Textes choisis / Saint Augustin; textes choisis et trad. par Jean-Claude Fraisse. – Paris: Presses Univer-

sitaires de France, 1965. – 240 p. – (Les Grands Textes: Bibliothèque Classique de Philosophie).

Augustin (Sfânt). Solilocvii = Soliloquiorum / Augustin (Sfânt); trad., st. introd. şi note de G.I. Şerban. – Bucureşti: Humanitas, 1993. – 267 p. – Ed. bilingvă: latină şi română.

Augustin (Saint). Soliloquia: Vorbiri însingurate şi Sermones: Predici / Augustine (Saint); St. introd., trad. şi note de D. Negrescu; biogr. şi bibliogr. de C.T. Arieşan. – Timişoara: Ed. de Vest, 1992. – Logos. – 162 p.

***

Augustinianii asumţionişti. – Beuiş: Doina, 2001. – 37 p.

Bergvall, Åke. Augustinian Perstpectives in the Renaissance / Åke Bergvall. – Uppsala: Uppsala University, 2001. – 234 p.

Pavel, Constantin C. Introducere în gândirea Fericitului Augustin / Constantin C. Pavel. – Bucureşti: Ed. Anastasia, 1998. – 227 p. – (Dogmatica).

Pavel, Constantin C. Problema răului la Fericitul Augustin / Constantin Pavel. – Bucureşti: Ed. Inst. Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1996. – 239 p. – (Bibl. teologică).

Sesé, Bernard. Vieţile sfinţilor Augustin, Benedict, Bernard, Francisc din Assisi, Ioan al Crucii / Bernard Sesé, Paul Aymard, Pierre Riché, Michel Feuillet. – Bucureşti: Humanitas, 1996. – 399 p.

***

Costache, Doru. Fericitul Augustin sau Justificarea teologică a minţii: Încercare asupra unor teme din Soliloquia şi Confessiones / Doru Costache // Biserica Ortodoxă. – 2000. – Nr. 2. – P. 109-121.

***

Fericitul Augustin [Resurse electronice]//http://www.crestinortodox.ro/carte-912-81498-fericitul-augustin-126

Sancti Augustini Opera [Resurse electronice] // http://hiphi.ubbcluj.ro/fam/texte/augustin/augustin.htm

V. M.

Isaak I. LEVITAN
1860-1900

Pictor rus, de origine evreu, considerat cel mai important pictor peisagist (se zice că el *a reuşit performanţa de a sublima în culoare literatura lui Cehov şi muzica lui Ceaikovski),* creator al *peisajului stării de suflet (dispoziţiei).*

S-a născut la 30 aug. 1860, în localitatea Kibarty, reg. Kaunas, pe atunci Imperiul Rus (azi Kybartai, în Lituania). Se stinge din viaţă la 4 aug. 1900, la Moscova.

În 1870, împreună cu familia se stabileşte la Moscova. După câţiva ani de educaţie primită în familie, se înscrie la Şcoala de Pictură, Sculptură şi Arhitectură din Moscova, unde i-a avut ca profesori pe celebrii peisagişti ruşi Aleksei Savrasov şi Vasili Polenov (1873-1885). Din 1898, a fost şi el profesor de peisagistică la această şcoală.

Încă de la prima expozitie la care participă (1877), i se recunoaşte talentul, primeşte o medalie de argint şi este apreciat favorabil în presa timpului. Succesul artistic, dar şi cel financiar, nu întârzie să apară. În 1880 pictura sa *Zi de toamnă. Sokolniki* este cumpărată de celebrul filantrop şi colecţionar de artă Pavel M. Tretiakov. Ulterior va mai achiziţiona şi alte tablouri (*După ploaie. Ples,* 1889, *Seara,* 1889 etc.).

Din anul 1884 a participat la expoziţiile Asociaţiei Pictorilor Ambulanţi (Peredvijniki), al cărei membru va deveni în 1891.

A fost prietenul confidenţial al lui Anton P. Cehov, căruia i-a realizat portretul în 1885. Printre prietenii artistului se numărau mulţi intelectuali, artişti şi oameni de cultură.

Împreună cu fraţii Nikolai şi Anton Cehov a colaborat la revista *Moskva.*

În 1897 devine membru al Academiei Ruse de Artă.

A pictat cu predilecţie peisaje: păduri, lacuri, munţi, câmpuri, dealuri înzăpezite, râuri, copaci înfloriţi etc., din împrejurimile Moscovei (1880-1883), din Crimeea (1886, 1899), de pe Volga (1887-1890). De asemenea, a călătorit în Finlanda, Elveţia, Italia, Austria, Germania şi Franţa (1890-1900).

Tablourile sale, foarte apreciate, în prezent, în mare parte, se află în *Galeria Tretiakov* din Moscova, la Muzeul Rus din St. Petersburg şi în colecţii particulare ce aparţin urmaşilor intelectualilor ruşi din Occident.

În colecţia Muzeului Naţional de Arte Plastice al Republicii Moldova se află lucrarea *Cocioabă în munţi*, realizată în anul 1900.

BIBLIOGRAFIE:

Levitan / Introd. by Al. Fiodorov-Davydov; compl. T. Yurova; Des. By Al. Borodin. – Leningrad: Aurora, 1988. – 185 p.

Fedorov-Davydov, A.A. Isaak Il'ič Levitan: Žizn' i tvorčestvo. 1860-1900 / A.A. Fedorov-Davydov. – Moskva: Iskusstvo, 1976. – 271 p.

Petrov, Vladimir Al. Isaak Il'ič Levitan = Isaac Levitan / Vladimir Al. Petrov. – Sankt-Peterburg: Hudožnik Rossii, 1993. – 199 p. – (Russkie živopiscy XIX veka].

Prorokova, Sof'â A. Isaak Il'ič Levitan / Sof'â A Prorokova. – Kiev: Rad. šk. – 1990. – 159 p.

Smirnov, N. P. Zolotoj Ples: Povesti; Rasskazy / N.P. Smirnov. – Moskva: Sov. pisatel', 1982. – 416 p. – [despre I.I. Levitan].

Turkov, A. M. Isaak Il'ič Levitan / A. M. Turkov– Moskva: Iskusstvo, 1974. – 160 p. – (Žizn' v iskusstve).

***

Florea, Vasile. Levitan Isaac / Vasile Florea, Gheorghe Székely // Mica enciclopedie de artă universală: De la origini până la anul 1950. – Bucureşti; Chişinău: Litera, 2001. – P. 250.

Florea, Vasile. Levitan Isaac / Vasile Florea // Florea, Vasile. O istorie a artei ruse. – Bucureşti: Meridiane, 1979. – P. 398-402.

Prut, Constantin. Levitan Isaac / Constantin Prut // Dicţionar de artă modernă. – Bucureşti: Albatros, 1982. – P. 291-292.

***

Bogdanova, A. Levitan i moskovskaâ živopis' vtoroj poloviny XIX veka // Iskusstvo. – 1985. – Nr. 8. – P. 59-65.

Klejn, B. Rodina Levitana: (K biogr. Levitana) // Litva lit. – 1985. – Nr.6. – P. 148-156.

V. M.

CALENDAR NAȚIONAL

Septembrie

2010

Miercuri	1
Joi	2
Vineri	3
Sâmbătă	4
Duminică	5
Luni	6
Marți	7
Miercuri	8
Joi	9
Vineri	10
Sâmbătă	11
Duminică	12
Luni	13
Marți	14
Miercuri	15
Joi	16
Vineri	17
Sâmbătă	18
Duminică	19
Luni	20
Marți	21
Miercuri	22
Joi	23
Vineri	24
Sâmbătă	25
Duminică	26
Luni	27
Marți	28
Miercuri	29
Joi	30

95 de ani de la naşterea pianistei şi profesoarei TATIANA VOIŢEHOVSCHI (1 sept. 1915 – 26 febr. 1976).

50 de ani de la introducerea ÎNVĂŢĂMÂNTULUI BIBLIOLOGIC UNIVERSITAR din MOLDOVA (1 sept. 1960). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 241-242*.

60 de ani de la stingerea din viaţă a lui TRAIAN VUIA, constructor român de avioane şi motoare, inventator, pionier al aviaţiei mondiale (29 aug. 1872 – 3 sept. 1950). *A se vedea şi art. din CN 2007, p. 260-261*.

55 de ani de la naşterea NINEI NEGRU, publicist, bibliolog, cercetător, muzeograf, istoric şi critic literar (4 sept. 1955).

90 de ani de la naşterea ALEKSANDREI KNEAZEVA, specialist în biblioteconomie (5 sept. 1920 – ?).

70 de ani de la stingerea din viaţă a lui MIHAIL BEREZOVSCHI, compozitor, dirijor şi pictor (20 febr. 1868 – 5 sept. 1940). *A se vedea şi art. din CB 1993, p. 20-22; CB 1998, p. 43; CN 2008, p. 88-89*.

60 de ani de la naşterea pictorului VICTOR COBZAC (6 sept. 1950).

60 de ani de la naşterea istoricului GHEORGHE PALADE (6 sept. 1950).

140 de ani de la naşterea scriitorului rus ALEKSANDR I. KUPRIN 7 sept. (26 aug.) 1870 – 25 aug. 1938).

180 de ani de la naşterea poetului francez FRÉDÉRIC MISTRAL, laureat al Premiului Nobel (8 sept. 1830 – 25 mart. 1914). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 253-254*.

100 de ani de la naşterea regizorului şi actorului francez JEAN-LOUIS BARRAULT (8 sept. 1910 – 22 ian. 1994). Unul din marii animatori ai teatrului contemporan.

100 de ani de la naşterea matematicianului american NATHAN JACOBSON, evreu de origine polonează (8 sept. 1910 – 5 dec. 1999).

75 de ani de la naşterea lingvistului, originar din Basarabia, stabilit în Franţa, VALERIU RUSU (9 sept. 1935 – 4 noiemb. 2008). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 254-256*.

425 de ani de la naşterea lui ARMAND JEAN du PLESSIS, cardinal de Richelieu, om de stat francez, creator al Academiei Franceze (9 sept. 1585 – 4 dec. 1642). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 254-256*.

135 de ani de la naşterea pictorului şi compozitorului lituanian MYKALOJUS KONSTANTINAS CIURLIONIS (10 sept. 1875 – 10 apr. 1911). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 256-257*.

125 de ani de la naşterea scriitorului englez DAVID HERBERT LAWRENCE (11 sept. 1885 – 2 mart. 1930).

70 de ani de la naşterea ANTONINEI LUCINSCHI, pedagog şi psiholog, conferenţiar universitar, doctor în ştiinţe pedagogice (13 sept. 1940 – 16 sept. 2005).

70 de ani de la naşterea lui PAUL BRAN, economist, profesor universitar şi manager al învăţământului superior din domeniu (13 sept. 1940 – 26 iul. 2006). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 259-261*.

80 de ani de la naşterea actriţei de teatru şi film CONSTANŢA TÂRŢĂU (14 sept. 1930). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 243-245; CN 2005, p. 261*.

70 de ani de la naşterea lui VASILE POJOGA, lingvist, doctor habilitat, profesor universitar (15 sept. 1940).

100 de ani de la apariţia la Bucureşti, sub redacţia lui Liviu Rebreanu şi Mihail Sorbul, a revistei săptămânale de teatru şi muzică " SCENA " (15 sept. 1910 – ian. 1911).

120 de ani de la naşterea scriitoarei engleze AGATHA CHRISTIE (15 sept. 1890 – 12 ian. 1976).

85 de ani de la naşterea actorului rus de teatru şi film KIRILL LAVROV (15 sept. 1925). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 263*.

80 de ani de la naşterea LUDMILEI TESTEMIŢEANU (Novikova), specialist în medicină, profesor universitar (16 sept. 1930 – 6 apr. 1994). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 263-264*.

75 de ani de la naşterea lui IURI GULEAEV, fizician, doctor habilitat în ştiinţe, profesor universitar, membru titular al Academiei de Ştiinţe a Rusiei, membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (18 sept. 1935).

70 de ani de la naşterea lui SERGHEI ANDRONATI, chimist, doctor habilitat în ştiinţe chimice, membru titular al Academiei de Ştiinţe a Ucrainei, membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (19 sept. 1940).

75 de ani de la stingerea din viaţă a savantului rus, fondator al cosmonauticii, KONSTANTIN ŢIOLKOVSKI (17 sept. 1857 – 19 sept. 1935). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 265-267*.

100 de ani de la naşterea dirijorului şi profesorului ISAI ALTERMAN (21 sept. 1910 – 1 noiemb. 1985).

150 de ani de la stingerea din viaţă a filozofului german ARTHUR SCHOPENHAUER (22 febr. 1788 – 21 sept. 1860).

100 de ani de la stingerea din viaţă a poetului NICOLAE VOLENTI (17 mai 1857– 21 sept. 1910).

100 de ani de la naşterea lui IOSIF VARTICEAN, istoric literar, lingvist, academician (22 sept. 1910 – 13 mai 1982).

70 de ani de la naşterea ELENEI SIUPIUR, istoric, pedagog şi scriitoare (22 sept. 1940).

50 de ani de la naşterea poetei şi eseistei MARGARETA CURTESCU (22 sept. 1960).

90 de ani de la naşterea pianistei ELENA NOVICOV (23 sept. 1920 – 29 mai 1991).

175 de ani de la stingerea din viaţă a compozitorului italian VINCENZO BELLINI (3 noiemb. 1801 – 23 sept. 1835).

140 de ani de la stingerea din viaţă a lui PROSPER MÉRIMÉE, nuvelist, romancier şi dramaturg francez (28 sept. 1803 – 23 sept. 1870). *A se vedea şi art. din CN 2003, p. 206-208*.

125 de ani de la stingerea din viaţă a pictorului şi ilustratorului german CARL SPITRWEG (15 febr. 1808 – 23 sept. 1885).

90 de ani de la stingerea din viaţă a poetului român ALEXANDRU MACEDONSKI (14 mart. 1854 – 24 sept. 1920). *A se vedea şi art. din CB 1994, p. 41-43; CN 2000, p. 246-247; CN 2004, p. 100*.

75 de ani de la naşterea lui ALEKSANDR JUCENKO, agronom, doctor habilitat în ştiinţe biologice, profesor universitar, membru titular al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (25 sept. 1935).

50 de ani de la naşterea interpretului de muzică uşoară ANATOL BIVOL (25 sept. 1960).

90 de ani de la naşterea lui DIMITRIE VATAMANIUC, istoric şi critic literar, eminescolog, academician român (25 sept. 1920). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 248-250*.

425 de ani de la stingerea din viaţă a lui PIERRE de RONSARD, primul poet liric francez, numit „prinţul poeţilor" (1524 – 25 sept. 1585).

90 de ani de la naşterea lui SERGHEI F. BONDARCIUC, regizor de film, scenograf şi actor rus de origine ucraineană (25 sept. 1920 – 20 oct. 1994).

65 de ani de la naşterea poetului bucovinean VASILE TĂRÂŢEANU (27 sept. 1945). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 268-269*.

60 de ani de la naşterea regizorului de teatru TITUS BOGDANJUCOV (28 sept. 1950). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 251-253*.

200 de ani de la naşterea scriitoarei engleze ELIZABETH GASKELL (29 sept. 1810 – 12 noiemb. 1865).

80 de ani de la stingerea din viaţă a pictorului rus ILIA REPIN (5 aug. 1844 – 29 sept. 1930). *A se vedea şi art. din CN 2004, p. 244-246*.

115 ani de la naşterea regizorului LEWIS MILESTONE (Lev Milştein) (30 sept. 1895 – 25 sept. 1980).

140 de ani de la naşterea fizicianului francez, laureat al Premiului Nobel pentru fizică, JEAN BAPTISTE PERRIN (30 sept. 1870 – 17 apr. 1942).

75 de ani de la apariţia la Bolgrad, a revistei literare şi de cultură generală „BUGEACUL" (sept. 1935 – mai 1941). *A se vedea şi art. din CB 1995, p. 99-100; CN 2005, p. 269-270*.

500 de ani de la stingerea din viaţă a pictorului italian GIORGIO GIORGIONE (1477 / 1478 – sept. 1510).

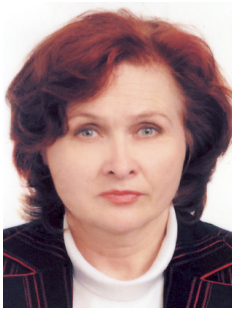

Nina NEGRU
1955

Publicist, bibliolog, cercetător ştiinţific, muzeorgraf, istoric şi critic literar.

S-a născut la 4 sept. 1955, în s. Paicu, com. Zărneşti, jud. Cahul.

Este licenţiată a Universităţii de Stat din Moldova (Facultatea de Litere); face studii de doctorat la Universitatea *Al.I. Cuza* din Iaşi (Facultatea de Istorie).

Şi-a început traseul profesional prin trei ani de muncă în cadrul secţiei Teoria literaturii la Institutul de limbă şi literatură (azi, Institutul de Filologie) al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1977-1980). Au urmat nouă ani (1981-1990) la Muzeul Republican de Literatură *Dimitrie Cantemir* (în prezent, Muzeul Literaturii Române *Mihail Kogălniceanu* din Chişinău), unde a activat ca secretar ştiinţific, apoi ca şefă a secţiei *Literatura veche*. Se ştie că anii 1987-1990 au fost perioada când Uniunea Scriitorilor din Moldova – inclusiv Muzeul de literatură (sau poate tocmai acest muzeu, în primul rând) – , devenise un veritabil stat-major, neoficial, al Mişcării de eliberare naţională a basarabenilor treziţi, se părea, de-a binelea "din somnul cel de moarte". Ca şi pe Aleea Clasicilor, la Cenaclul *Mateevici*, sau la Teatrul de Vară, aici, la manifestările Muzeului de literatură al USM veneau oameni dornici de schimbare a regimului sau cel puţin a atitudinii faţă de valorile noastre naţionale: limba română, alfabetul latin, istoria adevărată a Neamului etc. Nina Negru a fost printre cei care a gestionat, într-un fel, acumularea şi integritatea zecilor şi sutelor de mii de semnături în favoarea limbii oficiale (de stat) şi a grafiei latine, sute de saci cu asemenea "documente populare", care atunci au putut fi depozitate şi păstrate la Muzeul de Literatură şi apoi la Academie, ca argument forte pentru acel moment istoric şi pentru viitor.

Între 1991 şi 1994 funcţionează ca specialist principal în cadrul Direcţiei Culte a Ministerului Culturii şi Cultelor, sub egida lui Ion Ungureanu. Se re-deschideau sau se zideau noi biserici şi mănăstiri, erau trimişi primii tineri basarabeni la studii teologice temeinice în Ţară, apăreau tot mai multe publicaţii cu tematică religioasă, de morală creştină, de istorie a Bisericii Ortodoxe strămoşeşti. Se elabora şi Legea despre religii şi culte – un document mult discutat, şi la multe dezbateri participă energic şi N. Negru, militând pentru ca Biserica strămoşească să-şi recapete locul, rolul, prestigiul cuvenite.

Din 1994 N. Negru lucrează la Biblioteca Naţională a R. Moldova, actualmente fiind şefă a Serviciului *Studii şi cercetări*. Din anul 1998 este redactor-adjunct (pentru problemele din Basarabia) şi colaborator la revista de solidarizare a românilor de pretutindeni *Familia Română*.

De activitatea la BN RM a Ninei Negru se leagă unele manifestări culturale şi socio-culturale de anvergură, dintre care am aminti *Zilele Eminescu, Valori bibliofile,* Studiul *Timpul şi spaţiul lecturii în RM*, Sondajul *Topul celor mai citite cărţi*, pe care le organizează de-a lungul mai multor ani în bibliotecile din republică. Datorită cercetărilor sociologice ale Ninei Negru ne putem crea o imagine – când mai precisă, când mai aproximativă – despre preferinţele cititorilor noştri pentru autorii autohtoni şi scrierile lor cele mai recente.

Nina Negru are mai multe teme de cercetare, respectiv – subiecte pentru a scrie şi a publica în presa de la Chişinău, de la Bucureşti, Iaşi, Oradea, Cluj-Napoca, Târgu-Mureş, Galaţi, Baia Mare etc. Temele cele mai importante, şi mai inspirat abordate de către autoare, par a fi: *istoria literaturii române* (atât din R. Moldova, cât şi din întreg arealul românesc); *istoria cărţii şi a bibliotecilor din Basarabia şi din Transnistria* (sec. XIX şi sec. XX); *istoria Bisericii Ortodoxe din Basarabia în secolul XX* ş.a. Cu aceste şi alte subiecte adiacente Nina Negru a scris sute de articole, studii, recenzii, consemnări, a luat interviuri, a făcut analize şi sinteze.

A publicat monografia *Bibliotecile Basarabiei şi ale Transnistriei şi conştiinţa de comunitate*. Are pregătit pentru tipar un volum elaborat în baza tezei de doctorat, vizând istoria Bisericii Ortodoxe din Basarabia interbelică. Multe cicluri sau grupaje de articole, studii, eseuri, tablete s-ar preta pentru alte câteva volume, cu tematică distinctă, însă la fel de captivantă şi utilă cititorilor de pe ambele maluri ale Prutului. Căci, de-a lungul a vreo trei decenii a avut numeroase şi izbutite colaborări cu ziare şi reviste de cultură, de istorie şi de cult de la Chişinău: *Literatura şi arta*, *Glasul Naţiunii, Orizontul*, *Nistru*, *Basarabia*, *Limba Română*, *Cugetul*, *Sud-Est*, *Luceafărul*, *Timpul, Jurnal de Chişinău* ş.a.

După 1990, scrie pentru diverse publicaţii şi din marile centre culturale româneşti, cu precădere pentru *Familia* (ulterior – *Familia Română*) din Oradea, apoi Baia Mare şi *Destin Românesc* (care de câţiva ani şi-a schimbat sediul de la Bucureşti la Chişinău). Sunt de menţionat scrierile de specialitate ale Ninei Negru: pe de o parte, cele cu subiecte bibliografice (tipărite în *Magazin bibliologic* şi *Gazeta bibliotecarului* din Chişinău sau în *Biblioteca* de la Bucureşti), iar pe de altă parte – cele cu tematică bisericească, inserate în publicaţii precum *Luminătorul* sau *Ortodoxia*, şi în unele culegeri tematice care au văzut lumina tiparului în diferite oraşe din Ţară. Încă în anii '80 ai secolului trecut N. Negru susţinea cu mult succes, împreună cu muzicologii I. Andronic şi D. Blajinu, rubrica *Abecedar poporan* – în revista *Orizontul*, iar în ultimii ani ţine în *Jurnal de Chişinău* rubrica *Sfânta Tradiţie* – despre viaţa bisericească, morala creştină, sărbătorile şi datinile religioase, personalităţi marcante ale Bisericii Române şi

ale altor Biserici Ortodoxe etc. a susţinut, în aceeaşi publicaţie, o rubrică de consemnări *Cărţi în top*. Scrierile Ninei Negru, fie ele strict publicistice, fie de specialitate, se remarcă printr-un limbaj pe cât de limpede, pe atât de elevat; prin spirit combativ şi printr-o impresionantă documentare în materie.

A publicat recenzii la cărţile unor scriitori, filosofi, clerici, istorici basarabeni şi din alte spaţii spirituale: Victor Teleucă, Nicolai Costenco, Liviu Damian, Leonida Lari, Vasile Romanciuc, Nicolae Dabija, Mihai Cimpoi, Vladimir Beşleagă, Vasile Leviţchi, Gheorghe Bogaci, Nicolae Steinhardt, Antonie Plămădeală, Paul Mihail, Eufrosinia Kersnovski ş. a.

A semnat studii despre Nicolae Milescu Spătarul, Dimitrie Cantemir, Mihai Eminescu, Ioan Eliade-Rădulescu, Miron Costin, Antioh Cantemir, Alexe Mateevici, Alecu Russo, Leon Casso, B.P. Hasdeu, mitropolitul Grigorie Dascălu, mitropolitul Gurie Grosu, episcopul Melchisedec Ştefănescu, Ieraclie Flocea, Sandu Tudor, Nicodim Ioniţă etc.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Negru, Nina. Bibliotecile Basarabiei şi ale Transnistriei şi conştiinţa de comunitate: Biblioteca Naţională a Republicii Moldova – 170 de ani / Nina Negru. – Chişinău: BNRM, 2002. – 192 p. – (Clio & Biblon).

Rec.: Bibliotecile Basarabiei // http://prolibro.wordpress.com/2009/04/08/bibliotecile-basarabiei/. – 2009. – 8 apr.

Negru, Nina. Abecedarul Mitropolitului Gurie [Grosu]: La 130 de ani de la naşterea ierarhului / Nina Negru // Jurnal de Chişinău. – 2007. – 12 ian. – P. 10.

Negru, Nina. Arta de a nu face martiri / Nina Negru // Sud-Est. – 2001. – Nr. 3; Familia română. – 2001. – Nr. 2. – P. 35-38; http://www.sfantuldaniilsihastrul.ro/a_martiri.html.

Negru, Nina. Ateul nu poate înţelege [balada] "Mioriţa" / Nina Negru // Jurnal de Chişinău. – 2006. – 24 ian. – P. 11.

Negru, Nina. Biblioteca Naţională la 175 de ani / Nina Negru, Svetlana Barbei (coaut.) // Calendar Naţional 2007. – Chişinău, 2007. – P. 3-4.

Negru, Nina. Bibliotecile Basarabiei şi conştiinţa de comunitate: 1812-1918 / Nina Negru // Biblioteca. – 1998. – Nr. 9. – P. 342-344.

Negru, Nina. Bibliotecile Basarabiei şi conştiinţa de comunitate (1918-1940); Bibliotecile căminelor culturale între 1923-1939 / Nina Negru // Biblioteca. – 1999. – Nr. 7. – P. 214-216 ; Nr. 8, p. 247-248; Nr. 9. – P. 277-280.

Negru, Nina. Bibliotecile Basarabiei şi conştiinţa de comunitate (1939-1944) / Nina Negru // Biblioteca. – 2000. – Nr. 1. – P. 21-22; Nr. 2. – P. 55.

Negru, Nina. Biblioteca Centrală din Chişinău în căutarea identităţii / Nina Negru // Biblioteca. – 2003. – Nr. 11-12. – P. 352-354; 2004. – Nr. 1. – P. 14-16; Destin Românesc. – 2003. – Nr. 2. – P. 132-141.

Negru, Nina. Blocul II al Bibliotecii Naţionale: o istorie de un secol / Nina Negru // Ortodoxia. – 2002. – Nr. 2. – P. 21; Luceafărul. – 2002. – 7 iun. – P. 7.

Negru, Nina. Cazul mitropolitului Gurie: noi puncte de vedere / Nina Negru // Cugetul. – 2000. – Nr. 2. – P. 32-37.

Negru, Nina. Chestiunea israelită şi Eminescu / Nina Negru // Familia română. – 2000. – Nr. 2. – P. 19-22.

Negru, Nina. Corneliu Grumăzescu în presa bisericească din Basarabia interbelică / Nina Negru // Magazin bibliologic. – 2002. – Nr. 1-2. – P. 106-114; Limba Română. – 2003. – Nr. 2-3. – P. 96-104.

Negru, Nina. Criza bibliotecilor şcolare din Republica Moldova / Nina Negru // Familia română. – 2001. – Nr. 2. – P. 39-41.

Negru, Nina. De la Neamţ la Noul Neamţ: secularizarea ca prilej pentru înstrăinarea de valori patrimoniale româneşti / Nina Negru // Magazin bibliologic. – 2008. – Nr. 2. – P. 41-49.

Negru, Nina. Femeia Moldovei: (Pe marginea Enciclopediei "Femeile Moldovei", Chişinău, 1999) / Nina Negru // Luceafărul. – 2001. – 2 mart.

Negru, Nina. Formarea bazei poligrafice a RSSM după cel de-al Doilea Război Mondial // Magazin bibliologic. – 2008. – Nr. 1 – P.

Negru, Nina. Democraţia limbajului de lemn: Tradiţii "democratice" din istoria Bibliotecii Naţionale / Nina Negru // Magazin bibliologic. – 2005. – Nr. 1/2. – P. 14-16.

Negru, Nina. Două cărţi despre mistica ortodoxă: [Rec. la cartea lui Nichifor Crainic "Sfinţenia, împlinirea umanului"] / Nina Negru // Lit. şi arta. – 1998. – 12 febr. – P. 6.

Negru, Nina. În căutarea identităţii: Biblioteca Centrală din Chişinău / Nina Negru // Biblioteca. – 2003. – Nr. 11-12. – P. 352-354.

Negru, Nina. La [mănăstirea] Noul Neamţ, pe urmele egumenului Ieraclie Flocea / Nina Negru // Jurnal de Chişinău. 2000. – 28 iul. – P. 3.

Negru, Nina. Figuri de cărturari din Basarabia: Ieraclie Flocea / Nina Negru // Destin Românesc. – 1999. – Nr. 3. – P. 102-118.

Negru, Nina. Lecturi „duşmănoase" / Nina Negru // Biblioteca. – 2006. – Nr. 7. – P. 218-219.

Negru, Nina. Mărturisirea de credinţă a spătarului Nicolae Milescu (370 de ani de la naşterea marelui cărturar) / Nina Negru // Magazin bibliologic. – 2006. – Nr. 4. – P. 26-30.

Negru, Nina. Misiunea Ortodoxă Română de peste Nistru în anii celui de-al Doilea Război Mondial / Nina Negru // Basarabenii în lume. vol. 2. – Chişinău: Ed. BNRM, 2002; Destin Românesc. – 2001. – Nr. 1. – P. 120-133.

Negru, Nina. Mitropolitul Dosoftei [1624-1693] şi ispita filetismului / Nina Negru // Magazin bibliologic. – 2000. – Nr. 3/4. – P. 37-40.

Negru, Nina. Nu-i lua cu fericirile - disciplinează-i cu decalogul / Nina Negru // Jurnal de Chişinău. – 2005. – 30 aug.

Negru, Nina. Onisifor Ghibu şi problemele vieţii religioase ale românilor de ieri şi de azi / Nina Negru // Destin Românesc. – 2001. – Nr. 2. – P. 134-141.

Negru, Nina. Prima bibliotecă publică pe harta Chişinăului / Nina Negru // Magazin bibliologic. – 2003. – Nr. 3. – P. 122-125.

Negru, Nina. Problema Basarabiei şi Bucovinei în publicistica lui Eminescu / Nina Negru // Familia română. – 1999. – Nr. 1. – P. 11-13.

Negru, Nina. Problema lecturii în Societatea Cunoaşterii / Nina Negru // Magazin bibliologic. – 2006. – Nr. 1/2. – P. 14-16.

Negru, Nina. Republica Autonomă Moldovenească – leagăn al Moldovei

Roşii / Nina Negru // Familia română. – 2002. – Nr. 2. – P. 47-50.

Negru, Nina. Raporturile jurisdicţionale şi culturale dintre Episcopia Huşilor şi Arhiepiscopia Chişinăului între anii 1917-1928 / Nina Negru // Destin Românesc. – 1999. – Nr. 1. – P.74-81; Glasul Naţiunii. – 2001. – Nr. 29. – P. 14.

Negru, Nina. Relaţii jurisdicţionale şi culturale ale eparhiilor basarabene cu Biserica naţională după 1812 // Studia Universitatis „Petru Maior". Series Historia. – 2004. – P. 172-190.

Negru, Nina. Revista noastră ["Familia română"] în Basarabia / Nina Negru // Familia română. 2001. – Nr. 2. – P. 19-20.

Negru, Nina. Românii de pretutindeni la cetatea lui Menumorut: [Simpozionul anual al revistei "Familia română"] / Nina Negru // Gazeta bibliotecarului. – 2003. – Nr. 5.

Negru, Nina. Strategia sovietică în formarea intelectualităţii RSS Moldoveneşti între anii 1944-1951 / Nina Negru // Destin Românesc. – 2004. – Nr. 1-2. – P. 175-187; Magazin bibliologic. – 2004. – Nr. 3-4. – P. 112-118; Anuarul Institutului de Cercetări Socio-Umane "Gheorghe Şincai" din Târgu-Mureş. – Târgu-Mureş, 2004.

***Negru, Nina.** Ştiinţă şi literatură în "Descrierea Moldovei" / Nina Negru // Lit. şi arta. – 1986. – 6 mart.

Negru, Nina. Taina Crucii / Nina Negru // Jurnal de Chişinău. – 2007. – 20 mart. – P. 8.

Negru, Nina. Un suflet pentru Europa / Nina Negru // Jurnal de Chişinău. – 2006. – 18 iul.

Negru, Nina. Ziarist în Basarabia: [Preotul Vasile Ţepordei] / Nina Negru // Jurnal de Chişinău. – 2007. – 6 febr. – P. 10.

***

***Belobrova, Olga.** Paznic de far: Interviu [despre soarta scrierilor lui Nicolae Spătaru Milescu în arhivele şi bibliotecile Rusiei] / Olga Belobrova; consemnare: Nina Negru // Lit. şi arta. – 1986. – 14 aug.; Almanahul Bibliofililor. – Chişinău: Lit. Artistică, 1987. – P. 162-169.

Vulcănescu, Măriuca. Interviu [despre ultimii ani de viaţă ai lui Mircea Vulcănescu] / Nina Negru // Jurnal de Chişinău. – 2000. – oct.

Vlad POHILĂ, V. M.

Gheorghe PALADE
1950

Istoric, econtemporanist, conferenţiar universitar.

S-a născut la 6 sept. 1950, în s. Puhoi, r-nul Ialoveni. Absolveşte Facultatea de Istorie a Universităţii de Stat din Moldova (1973); face doctorantura la Universitatea *M. Lomonosov* din Moscova (1981). Doctor în istorie (1982).

Activităţi profesionale: profesor de istorie, şcoala nr. 1, or, Chişinău (1973-1975); lector, lector superior, conferenţiar la Facultatea de Istorie a Universităţii de Stat din Moldova (din 1975 - prezent). Preşedinte al Asociaţiei Istoricilor din Republica Moldova (sept. 2006 – febr. 2009).

Cercetările sale vizează istoria vieţii spirituale din Basarabia interbelică şi mişcarea naţională din această provincie în perioada 1900 – 1918, la fel şi istoria românilor din epoca contemporană în ansamblu. Participant la numeroase simpozioane şi conferinţe ştiinţifice (R. Moldova, România, Germania).

Lucrări de referinţă: *Basarabia în cadrul României întregite* (1993, în colab.); *Istoria românilor. Crestomaţie pentru cl. a IX-a* (2003, în colab.); *Istoria românilor. Manual pentru cl. a IX-a* (1998 – 2005, în colab.); *Istoria românilor. Epoca contemporană* (2009, în colab.); *Istoria universală. Epoca contemporană. Manual pentru clasa a IX-a* ş. a.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Caşu, Igor. Istoria românilor: Epoca contemporană: Manual experimental pentru cl. a IX-a / Igor Caşu, Gheorghe Palade, Igor Şarov. – Chişinău: Cartdidact; Reclama, 2002. – 114 p.

Caşu, Igor. Istoria românilor: Epoca contemporană: Manual experimental pentru cl. a IX-a / Igor Caşu, Gheorghe Palade, Igor Şarov. – Chişinău: Civitas, 2009. – 240 p.

***

Palade, Gheorghe. Aspecte privind identitatea naţională în Basarabia 1918-1940 / Gheorghe Palade // Basarabia. Dilemele identităţii. – Iaşi: Fundaţia Academică „A. D. Xenopol", 2001. – P. 37-48.

Palade, Gheorghe. Consecinţele economice, demografice şi culturale după anexarea Basarabiei în 1812 la Imperiul Rus / Gheorghe Palade // Timpul. – 2007. – 18 mai. – P. 16.

Palade, Gheorghe. Contribuţia Mitropolitului Gurie Grosu la înfiinţarea şi activitatea Facultăţii de Teologie din Chişinău / Gheorghe Palade; îngrijită şi coordonată de Silvia Grosu // Mitropolitul Gurie – misiunea de credinţă şi cultură: Culegere de articole şi studii despre Mitropolitul Gurie Grosu al Basarabiei (1877-1943). – Chişinău: Epigraf SRL, 2007. – P. 106-117.

Palade, Gheorghe. Contribuţia Universităţii din Iaşi la pregătirea intelectualităţii basarabene (1918- 1940) / Gheorghe Palade; coord. Gheorghe Iacob // Universitatea din Iaşi: de la modelul francez la sistemul Bologne. – Iaşi: Ed. Universităţii „Al. I. Cuza", 2007. – P. 349-362.

Palade, Gheorghe. Dimensiuni ale dezvoltării vieţii spirituale în Basarabia interbelică / Gheorghe Palade // Cugetul. – 2003. – Nr. 1. – P. 24-31.

Palade, Gheorghe. Factori de realizare a propagandei culturale în Basarabia (1918 – 1928) / Gheorghe Palade // Cugetul: Revistă de istorie culturală. – 1999. – Nr. 4. – P. 6-12.

Palade, Gheorghe. Facultatea de ştiinţe agricole din Chişinău: [1933 – 1934] / Gheorghe Palade // Cugetul. – 2005. – Nr. 4. – P. 18-24.

Palade, Gheorghe. Iaşii şi Basarabia în perioada interbelică: conexiuni culturale / Gheorghe Palade // Buletin ştiinţific. Revistă de Etnografie, Ştiinţele Naturii şi Muzicologie. Serie nouă. – 2008. – IX (22). – P. 300-310.

Palade, Gheorghe. Influenţa cercurilor culturale din România asu-

pra mişcării naţionale din Basarabia (1905-1914) / Gheorghe Palade // Al zecelea congres al spiritualităţii româneşti. – Bucureşti: Semne, 2006. – P. 126-137.

Palade, Gheorghe. Interviu cu doctorul Gheorghe Palade, conferenţiar universitar la catedra Istoria românilor a Facultăţii de Istorie a Universitaţii de Stat din Moldova / Gheorghe Palade // Caiete de istorie. – 2003. – Nr. 2. – P. 23-28.

Palade, Gheorghe. Înfiinţarea Facultăţii de Teologie din Chişinău şi constituirea corpului didactic (1926-1927) / Gheorghe Palade // Analele ştiinţifice ale Universităţii de Stat din Moldova. Seria ştiinţe socio-umane. vol. 2. – 2000. – P. 124-135.

Palade, Gheorghe. Legături universitare în perioada interbelică / Gheorghe Palade, Gheorghe Iacob [et al.] // Românii din afara graniţelor ţării: coordonate istorice şi naţionale în cadrul european (simpozion internaţional). – Iaşi: Casa editorială Demiurg, 2007. – P. 135-146.

Palade, Gheorghe. Repere ale evoluţiei Bisericii Ortodoxe din Basarabia (1918-1925) / Gheorghe Palade; coordonator Iulian Pruteanu-Isăcescu // Românii din afara graniţelor ţării: Iaşi-Chişinău: legături istorice. – Iaşi: Demiurg, 2008. – P. 253-268.

Palade Gheorghe. Soarta Facultăţii de Teologie din Chişinău după refugiul de la 28 iunie 1940 / Gheorghe Palade // Cugetul: Revistă de istorie culturală. – 2001. – Nr. 3-4. – P. 31-40.

Presa basarabeană de la începuturi până în anul 1957 / Ediţie îngrijită de Lidia Kulikovski; alcătuitor şi culegere computerizată: Margarita Şcelikova; redactor: Ludmila Pânzaru; lector Vlad Pohilă; pref.: Silvia Grossu, Gheorghe Palade. – Chişinău: Epigraf, 2002. – 619 p.

***

Palade, Gheorghe // Dicţionar de istorie. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 289.

***

Palade, Gheorghe [Resursă electronică] // www. astra.iaşi.roedu.net/ constelaţiiieşene/poly/CI-Nr.10 Pag2-4pdf.

M. P.

Aleksandr I. KUPRIN
1870-1938

Scriitor realist rus.

S-a născut la 7 sept. 1870, în orăşelul Narovciat, reg. Penza. S-a stins din viaţă la 25 aug. 1938, la Moscova. De timpuriu a rămas fără tată. În 1874, împreună cu mama, trece cu traiul la Moscova. Învaţă la şcoala de cadeţi din Moscova (1888-1890).

Debutează cu schiţe şi povestiri pe teme sociale, credincios tradiţiilor realismului critic. Scrie nuvelele *Moloh* (1896), *Olesia* (1898*);* povestirile *Delirul* (1906), *Gambrinus* (1907), *Molia neagră, Blestemul* (1913); romanele *Duelul* (1905), *Sulamita* (1908), *Groapa* (1909), *Brăţara cu granate* (1911).

În 1919 emigrează în Franţa. Opera principală din perioada emigraţiei este romanul autobiografic *Iuncherii* (1928-1933). În 1937 se întoarce în Rusia sovietică.

Încă prin scrierile sale din tinereţe, Al. Kuprin a devenit unul dintre cei mai populari prozatori ruşi ai epocii.

După ce a emigrat în Occident, opera sa este tradusă în mai multe limbi europene, inclusiv în română – atât la Bucureşti, cât şi la Chişinău.

Unele proze de Al. Kuprin au fost dramatizate şi prezentate cu succes pe scene ale teatrelor din Rusia şi alte ţări. Alte creaţii de ale sale au fost ecranizate: *Olesia*, *Duelul*, *Brăţara cu granate* bucurându-se de aprecierea spectatorilor. În ultimele decenii s-au făcut versiuni teatrale şi cinematografice după prozele kupriniene *Moloh*, *Gambrinus*, *Groapa*, *Sulamita*, *Iuncherii.*

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

***Kuprin, Aleksandr I.** Opere alese / Aleksandr I. Kuprin; trad. de Al. Cosmescu. – Chişinău: Ed. de Stat a Moldovei, 1955. – 577 p.

***Kuprin, Aleksandr I.** Scrieri alese / Aleksandr I. Kuprin; trad. de Al. Cosmescu, I. Creţu, G. Samson; prezentare grafică M. Brucman. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1970. – 367 p.

***Kuprin, Aleksandr I.** Elefantul / Aleksandr I. Kuprin; trad. de A. Busuioc. – Chişinău: Lit. Artistică, 1977. – 25 p.

Kuprin, Aleksandr I. Bordelul / Aleksandr I. Kuprin. – Bucureşti: Logos, 1993. – 238 p.

***

Kuprin, Aleksandr I. Polnoe sobranie sočinenij. t. 1. – Sankt-Peterburg: Marks, 1912. – 338 p. : il.

Kuprin, Aleksandr I. Sobranie sočinenij v 9-ti t. – Moskva: Hudož. lit., 1970. – 511 p.

Kuprin, Aleksandr I. Sobranie sočinenij v 6-ti t. – Moskva: Hudož. lit., 1991. – 521 p.

Kuprin, Aleksandr I. Sobranie sočinenij v 5-ti t. – Moskva: Pravda, 1982. – 463 p.

Kuprin, Aleksandr I. Sočineniâ v 3-h t. – Moskva: Goslitizdat, 1954. – 576 p.

Kuprin, Aleksandr I. Sočineniâ v 2-h t. – Moskva: Hudož. lit, 1981. – 352 p. : il.

Kuprin, Aleksandr I. Izbrannye sočineniâ. – Moskva: Hudož. lit., 1985. – 655 p. : il.

Kuprin, Aleksandr I. Izbrannoe. – Moskva: Pravda, 1990. – 571 p. : il.

Kuprin, Aleksandr I. Granatovyj braslet. – Moskva: Kniga, 1990. – 221 p. : il.

Kuprin, Aleksandr I. Olesea. – Kiev: Dnipro, 1985. – 127 p. : il.

***

Danţiş, G. Kuprin, A. // Scriitori străini. – Bucureşti, 1981. – P. 319-320.

Kuprin, A. // Dicţionar enciclopedic român. vol. 3. – Bucureşti, 1965. – P. 45.

Kondakov, B. Kuprin, A. // Russkie pisateli XX veka. – Moskva, 2000. – P. 393-395.

***Ţeboeva, M.** Kuprin, A. // Enciclopedia sovietică moldovenească. vol. 3. – Chişinău, 1972. – P. 537.

X. N.

David Herbert LAWRENCE
1885-1930

Prozator, poet şi eseist englez. Unul dintre cei mai importanţi şi controversaţi scriitori ai literaturii engleze moderne. A revoluţionat romanul sec. al XX-lea, impunându-i noi coordonate.

S-a născut la 11 sept. 1885, în Eastwood, Nottinghamshire, Anglia. Se stinge din viaţă la 2 mart. 1930, în Vence, Franţa. Tatăl lui Lawrence era miner, iar mama a fost profesoară. Copilăria sa a fost marcată de irascibilitatea şi brutalitatea tatălui faţă de soţie, de unde şi cultul viitorului scriitor pentru mamă, în felul acesta întruchipând aspiraţia mamei lui spre o viaţă mai elevată şi mai cultivată, în dezacord cu realităţile din sânul clasei muncitoare. Absolveşte cursurile secundare la *Nottingham High School* (1901). Se angajează muncitor la o fabrică de proteze ortopedice. Între 1902 şi 1906 este elev la *British School* din Eastwood, şi încurajat de către mama sa, obţine o bursă la Universitatea din *Nottingham,* obţinând certificatul de învăţător (1903). După absolvire, Lawrence părăseşte oraşul său natal şi se angajează ca profesor la *Davidson Road School Croydon*, la sud de Londra (1908).

Debutează cu ciclul de povestiri *Păunul alb* (The White Peacock) (1911). Părăseşte Anglia, peregrinând prin Germania, unde o cunoaşte pe Frida von Richthofen Weekly, descendenta unei familii aristocratice cu care se va căsători în 1914, şi care va fi sursa sa de inspiraţia pentru cele mai valoroase scrieri. În timpul războiului se întoarce în Anglia, iar prin 1919 reîncepe să călătorească, mai întâi în Europa, apoi în SUA, Mexic, Australia, Ceylon ş.a.

Lawrence este o prezenţă puternică în aproape toate genurile literare, în fiecare din ele oferind un exemplu unic de angajament cu unele dintre cele mai spinoase probleme ale experienţei moderne.

Lucrările de referinţă: *Infractorul* (The Trespasser*),* roman (1912); *Poeme de dragoste şi altele* (Love poems and others) (1913); *Fii şi îndrăgostiţi* (Sons and Lovers), roman (1913); *Ofiţerul prusac* (The Prussian officer), nuvele (1914); *Curcubeul* (The Rainbow), roman (1915); *Iubiri* (Amores), versuri (1916); *Amurg în Italia* (Twilight in Italy), eseuri (1916); *Priveşte! Am ajuns la capăt!* (Look! We have come through!), poeme (1917); *Psihanaliza inconştientului* (Psychanalysis and the inconscious), eseuri (1921); *Undiţa lui Aaron* (Aaron's Rod), roman (1922); *Cangurul* (Kangaroo), roman (1923); *Şarpele cu pene* (The Plumed Serpent), roman (1926); *Poezii complete* (The Collected Poems of D.H. Lawrence) (1928) etc. Printre ultimele sale cărţi se numără *Amantul Doamnei Chatterley* (Lady Chatterley's Lover), publicată în 1932.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Lawrence, David Herbert. Amantul doamnei Chatterley: Roman / David Herbert Lawrence. – Chişinău: Baricada; Hyperion, 1991. – 224 p.

Lawrence, David Herbert. Chemarea dragostei: Roman / David Herbert Lawrence. – Bucureşti: Ed. Zafira, 1994. – 421 p.

Lawrence, David Herbert. Curcubeul: Roman / David Herbert Lawrence. – Chişinău: Hyperion, 1992. – 351 p.

Lawrence, David Herbert. Fecioara şi ţiganul / David Herbert Lawrence. – Bucureşti: Jupiter, 1991. – 103 p.

Lawrence, David Herbert. Femei îndrăgostitte / David Herbert Lawrence. – Bucureşti: Victoria, 1992. – 570 p.

Lawrence, David Herbert. Parfum de crizanteme / David Herbert Lawrence. – Bucureşti: Romhelion, 1993. – 497 p.

Lawrence, David Herbert. Păunul alb / David Herbert Lawrence. – Oradea: Crican, 1995. – 320 p.

***

Lawrence, David Herbert. Sons and Lovers / David Herbert Lawrence. – Oxford: Oxford University Press, 1998. – 484 p.

Lawrence, David Herbert. The Princess and other stories / David Herbert Lawrence. – Moscow: Tsitadel, 2002. – 240 p.

***

Burt, Daniel S. David Herbert Lawrence / Daniel S. Burt // Burt, Daniel S. 100 cei mai mari scriitori ai lumii. – Bucureşti: Lider; Star, 2005. – P. 299-302.

Christi, Aura. D. H. Lawrence. Poetica erosului / Aura Christi // Contemporanul – ideea europeană. – 2002. – 17 oct. – P. 11.

Danţiş, Gabriela. Lawrence, David Herbert / Gabriela Danţiş // Scriitori străini: Mic dicţ. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Enciclop., 1981. – P. 330.

Lawrence, David Herbert // Dicţionar enciclopedic ilustrat Junior: Nume proprii. – Chişinău: Cartier, 2004. – P. 783.

Lawrence, David Herbert // Nobel contra Nobel. – Bucureşti: Cartea Românească, 1998. – P. 293.

Lawrence, David Herbert // 100 de scriitori notorii ai lumii. – Chişinău: Epigraf, 2006. – P. 165 – 169.

***

Lawrence, David Herbert // Grand Larousse en 5 volumes. vol. 3. – Paris, 1994. – P. 1814-1815.

Lawrence, David Herbert // La Grande Encyclopédie. vol. 12. – Paris, 1974. – P. 7009.

Lawrence, David Herbert // The Encyclopedia Americana. vol. 17. – Danbury, 1994. – P. 85-86.

Lawrence, David Herbert // The New Encyclopedia Britannica. vol. 7. – Chicago, 1993. – P. 203-205.

M. P.

Vasile POJOGA
1940

Lingvist, doctor habilitat, profesor universitar.

S-a născut la 15 sept. 1940, în s. Ciuciuleni, jud. Lăpuşna (azi r-nul Nisporeni).

Absolveşte Facultatea de Filologie a Universitaţii de Stat din Moldova (1967); face doctorantura în filologie cu tema *Construcţii impersonale predicative plus infinitiv* (1969-1972).

Activează în calitate de lector la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Filologie, încadrat în procesul didactico-ştiinţific al Facultăţii de Jurnalistică (1972-1980). Predă ore de stilistică, limba română contemporană, sociolingvistică, cultivarea limbii ş.a. Deţine funcţia de şef al Catedrei redactare şi activitate editorială (1991). Susţine teza de doctor habilitat cu tema: *Potenţialul comunicativ al construcţiilor omonimice* (1994).

Domenii de activitate: Lingvistica generală (Sociolingvistica); Teoria şi practica traducerii; Resursele expresive ale limbajului mass-media. A fost referent oficial la teza *Trăsăturile structural-semantice ale subiectului în limba română* (2005).

Este autorul a peste 70 de publicaţii ştiinţifice, inclusiv al monografiilor: *Unele probleme de sintaxă a propoziţiei* (1977); *Studiu asupra omonimiei sintactice* (1986); *Dicţionar de termeni editoriali şi poligrafici* (1992), precum şi la o serie de lucrări metodice: *Teoria şi practica traducerii* (1978); *Redactarea literară* (1978); *Omonimia sintactică – factor stilistic* (1989) ş. a.

BIBLIOGRAFIE:

*__Pojoga, Vasile.__ Redactarea literară: Material didactic pentru cursul de teorie şi practică a redactării literare / Vasile Pojoga. – Chişinău: [S. n.], 1979. – 74 p.

__Pojoga, Vasile.__ Stilistică şi redactare literară: lecţii / Vasile Pojoga. – Chişinău: [S. n.], 1990. – 16 p.

*__Pojoga, Vasile.__ Studiu asupra omonimiei sintactice în limba moldovenească / Vasile Pojoga. – Chişinău: Ştiinţa, 1986. – 120 p.

__Pojoga, Vasile.__ Termeni editoriali şi poligrafici: Mic dicţ. de specialitate rus-român / Vasile Pojoga. – Chişinău: [S. n.], 1991. – 65 p.

***

__Cozma, Valeriu.__ Pojoga, Vasile / Valeriu Cozma // Cozma, Valeriu. Istoria Universităţii de Stat din Moldova: 1946-1996. – Chişinău, 1996. – P. 371-372.

__Rusnac, Gheorghe.__ Pojoga, Vasile / Gheorghe Rusnac, Valeriu Cozma // Profesorii Universităţii de Stat din Moldova: Dicţ. ist.-biogr.: 1946-2001. – Chişinău: USM, 2000. – P. 162.

M. P.

Iuri GULEAEV
1935

Fizician, profesor universitar, doctor habilitat, membru titular al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

S-a născut la 18 sept. 1935, în or. Tomilino, reg. Moscova, Rusia.

Absolveşte Institutul Fizico-Tehnic din Moscova (1958).

Activează cercetător ştiinţific, cercetător ştiinţific superior, şef de secţie (1960 – 1971), director adjunct (1972) apoi director (1988) al Institutului de Radioelectronică al Academiei de Ştiinţe a Rusiei, profesor şi şef al Catedrei de electronică a Institutului Fizico-Tehnic din Moscova.

Domeniul de activitate: fizica corpului solid, radiofizica. Este fondatorul unei noi direcţii ştiinţifice în acustoelectronică, acustooptică şi electronică spinundulară. A lansat ideea utilizării undelor acustosuperficiale în electronică, a studiat un nou tip de unde acustice superficiale, cunoscute ca undele *Guleaev-Blustein*.

Contribuie la măsurarea cu precizie înaltă şi la cartografierea dinamică a câmpurilor fizice şi a radierii corpului uman în scopul diagnosticii medicale preventive. Rezultatele elaborărilor stau la baza fabricării produselor acustoelectronice, precum filtrele de radiofrecvenţă, liniile de întârziere, a rezonatoarelor, generatoarelor ş. a., care sunt componente importante ale televizoarelor, radioreceptoarelor, telefoanelor celulare etc.

Membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Poloniei, preşedinte al Prezidiului Centrului Ştiinţific din Saratov, al Academiei de Ştiinţe a Rusiei, preşedinte al Uniunii Organizaţiilor Ştiinţifice şi Inginereşti a ţărilor din CSI.

Laureat al Premiului de Stat al URSS, al Premiului de Stat al Federaţiei Ruse, al Premiului Societăţii Europene de fizică etc.

***

Guleaev, Iuri // Membrii Academiei de Ştiinţe a Moldovei: Dicţ.: 1961-2006. – Chişinău: Ştiinţa, 2006. – P. 327-328.

Serghei ANDRONATI
1940

Doctor habilitat în ştiinţe chimice, membru titular al Academiei de Ştiinţe a Ucrainei, membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

S-a născut la 19 sept. 1940, în or. Odesa, Ucraina. Absolveşte Facultatea de Chimie a Universităţii de Stat din Odesa (1964).

A fost conferenţiar la Catedra de chimie organică a Facultăţii de Chimie a Universităţii de Stat din Odesa (1971-1978), şef de sector, director adjunct pentru probleme de ştiinţă (1972-1984), director al Institutului de Fizică şi Chimie al AŞ Ucrainene (din 1984). Începând cu anul 1997 deţine funcţia de şef al Catedrei de chimie farmaceutică a Universităţii Naţionale *I. I. Mecinikov* din Odesa.

Este fondatorul şcolii ştiinţifice în domeniul chimiei bioorganice şi medicinale în Odesa. Sub conducerea sa, au fost efectuate cercetări fundamentale privind dependenţa dintre structura, stereochimia, proprietăţile şi mecanismul acţiunii compuşilor heterociclici care posedă activitate psihotropă, au fost stabilite legităţile biotransformărilor şi farmocineticii preparatelor şi mecanismul acţiunii preparatelor psihotrope la nivel molecular şi celular. A realizat sinteza dirijată a unui şir de substanţe cu acţiune puternică şi puţin toxică; tranchilizanţi, compuşi antivirusuali şi imunotropi, neiropeptide scurte, care posedă un spectru original de proprietăţi farmacologice. În baza cerecetărilor au fost create remedii de înaltă eficacitate: primul preparat autohton anxiolitic, somniferul şi anticonvulsivul *fenozepam*, preparatul anxiolitic cu acţiune de zi *ghidazepam*.

Este preşedinte al Consiliului coordonator al Secţiei de chimie a Academiei Naţionale de Ştiinţe a Ucrainei în problema *Bazele ştiinţifice ale creării preparatelor medicinale*.

Este autorul a cinci monografii, a peste 400 de articole ştiinţifice şi posesor a cca 100 de brevete de invenţie.

Laureat al Premiului de Stat al URSS, al Premiului de Stat al Ucrainei; al Premiului *V. I. Vernadski*; Om Emerit în ştiinţă şi tehnică al Ucrainei. Deţine ordinele: *Insigna de Onoare*, *Prietenia Popoarelor*.

***

Andronati, Serghei // Membrii Academiei de Ştiinţe a Moldovei: Dicţ.: 1961 – 2006. – Chişinău: Ştiinţa, 2006. – P. 294-295.

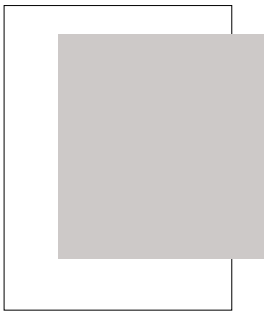

Nicolae VOLENTI
1857-1910

Magistrat şi poet român.

S-a născut la 17 mai 1857, la Galaţi, România, fiul avocatului găläţean Volinte Ghiţă. A decedat la 21 sept. 1910, la Iaşi.

Absolveşte cursul primar şi câteva clase secundare la liceul *Vasile Alecsandri* din Galaţi, finisând însă ciclul liceal la Iaşi, unde urmează şi Facultatea de Drept. A studiat dreptul şi la Paris. Întorcându-se în ţară, s-a consacrat magistraturii: judecător supleant la tribunalele din Putna şi Tutova, apoi judecător de instrucţie la Brăila şi Iaşi, în cele din urmă fiind onorat cu înaltele funcţii de preşedinte şi prim-preşedinte al Tribunalului din Iaşi. Renunţă la magistratură şi intră în Cameră ca deputat de Vaslui. Părăseşte cariera politică, aceasta nepotrivindu-se cu temperamentul său.

Debutează ca poet sub influenţa poeziei eminesciene în paginile revistei ieşene *Convorbiri literare* (1874) şi a publicat majoritatea poeziilor în organul de presă al *Junimii*, al cărei membru a devenit în 1877. Nu a făcut parte dintre junimiştii intransigenţi, fiind uneori în dezacord de principii cu T. Maiorescu. După mutarea revistei *Convorbiri literare* la Bucureşti, în casa lui se întruneau junimiştii rămaşi la Iaşi. N.Volenti a fost adept al teoriei potrivit căreia mediul influenţează pe om, în consecinţă - pe oricare artist. Adept al relativităţii gustului, a fost împotriva canoanelor estetice, considerând că ele duc la convenţional şi la rutină. Din aceleaşi motive a fost adversar al imitării clasicismului care după el împiedică dezvoltarea originalităţii creatoare a artistului. A preţuit poezia populară pe care a recomandat-o ca izvor de creare a unei arte naţionale.

A editat primul său volum intitulat *Câteva strofe* în 1875 – dominantele creaţiei sale fiind pesimismul şi melancolia. Următorul volum *Poezii,* apărut în 1891, are o tematică mai cuprinzătioare şi mai expresivă. Ultimul volum de poezii este intitulat *Câteva versuri* şi apare tot la Iaşi (1903).

N.Volenti s-a manifestat şi ca om de teatru şi dramaturg. A făcut parte din Comitetul teatral al Naţionalului din Iaşi, publicând piesa *Mioara* (1902, în colab. cu S. Prasin), *Istoria a doi cai*, *O idilă* şi *O idee fixă*, considerate printre cele mai reuşite schiţe publicate în *Convorbiri literare*.

A tradus piesa de teatru *Trecătorul* (Le passant) de François Coppée, versuri din V. Hugo şi A. de Musset, fabule de La Fontaine.

„Poet pentru prieteni, pentru un public foarte restrâns, dar mai ales pentru el. Sentimente alese şi cugetări înalte se găsesc îmbrăcate într-o formă plăcută în puţinile scrieri tipărite" (N. Iorga).

BIBLIOGRAFIE:

Maftei, Ionel. Volenti, Nicolae / Ionel Maftei // Maftei, Ionel. Personalităţi ieşene. vol. 2. – Chişinău: Universitas, 1993. – P. 389.

Mănucă, Dan. Volenti, Nicolae / Dan Mănucă // Dicţionarul literaturii române de la origini până la 1900. – Bucureşti, 1979. – P. 917-918.

Predescu, Lucian. Volenti, Nicolae / Lucian, Predescu // Enciclopedia Cugetarea. vol. 3: R-Z. – Bucureşti: [S. n.], 1938. – P. 910.

***

Volenti, Nicolae [Resursă electronică] // www.cerculpoeţilor net / Nicolae-volenti.html

M. P.

Iosif VARTICEAN
1910-1982

Lingvist şi istoric literar.

S-a născut la 22 sept. 1910, în s. Oniţcani, r-nul Criuleni. Se stinge din viaţă la 13 mai 1982, la Chişinău.

A absolvit Institutul Pedagogic de Stat *A. I. Herzen* din Leningrad (azi Sankt Petersburg) (1941). Doctorantura o susţine la Institutul de Lingvistică al Academiei de Ştiinţe a URSS (1946-1949).

Activităţi profesionale: redactor responsabil la revista *Octombrie* (1945), şef de catedră, decan al Universităţii de Stat din Moldova (1949-1952), cercetător ştiinţific superior, şef de secţie la Institutul de Istorie, Limbă şi Literatură al Filialei Moldoveneşti a Academiei de Ştiinţe a URSS (1958-1961), redactor-şef al revistei *Limba şi literatura moldovenească* (1958-1977). Academician-coordonator al Secţiei de ştiinţe sociale a Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1961-1974), vicepreşedinte al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1970-1974), redactor-şef al Enciclopediei Sovietice Moldoveneşti (1974-1982).

A adus contribuţii la valorificarea moştenirii literare şi contemporane prin îngrijirea editării operelor unor scriitori clasici şi contemporani: D. Cantemir, Gh. Asachi, Al. Hâjdău, A. Mateevici, T. Roman, C. Coşărău, M. Andriescu.

Redactor şi coautor al ediţiilor: *Istoria literaturii moldovenești* (vol. 1, 1958); *Relații literare moldo-ruso-ucrainene* (1962); *Schițe de istorie a literaturii moldovenești* (1963); *Relaţii literare şi folclorice moldo-ruso-ucrainene* (1967); *Din trecutul cultural şi literar al poporului moldovenesc* (1969); *Moldavsko-russko-ukrainskie literaturnye svâzi vtoroj poloviny XIX v* (1979) ş. a. În scrieri, a fost tributar ideologiei nocive a timpului, uneori elogiind exagerat, fals, rolul Rusiei chiar şi în cazurile când acest rol a fost unul nefast pentru cultura românească din Basarabia ocupată.

Doctor în filologie (1949); membru titular al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1961). I s-a conferit titlul de Om Emerit, a fost decorat de două ori cu ordinul *Drapelul Roşu de Muncă* şi cu Ordinul *Prietenia Popoarelor*.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

*__Varticean, Iosif.__ Din trecutul cultural şi literar al poporului moldovenesc / Iosif Varticean. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1969. – 141 p.

***

*__Varticean, Iosif__. Očerki moldavsko-russko-ukrainskih literaturnyh svâzej: [s drevnejših vremen do serediny 19 veka] / Iosif Varticean. – Chişinău: Ştiinţa, 1978. – 234 p.

*__Varticean, Iosif.__ Stranicy družby: moldavo-russkie literaturnye svâzi / Iosif Varticean. – Chişinău, 1958. - 239 p.

***

Nirca, E. Cine sunteţi, Iosif Varticean [acad., dr. în filologie.] / E. Nirca // Făclia. – 1990. – 24 aug. – P. 4-5.

Rusnac, Gheorghe. Varticean, Iosif / Gheorghe Rusnac, Valeriu Cozma // Gheorghe Rusnac, Profesorii Universităţii de Stat din Moldova: Dicţ. ist.- biogr. 1946 – 2001. – Chişinău: USM, 2001. – P. 212.

Varticean, Iosif // Chişinău: Encicl. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 532.

*Varticean, Iosif // Literatura şi arta Moldovei: Encicl. vol. 1. – Chişinău, 1985. – P. 124-125.

Varticean, Iosif // Membrii Academiei de Ştiinţe a Moldovei: Dicţ.: 1961-2006. – Chişinău: Ştiinţa, 2006. – P. 153-154.

***

Varticean, Iosif [Resursă electronică] // www.andreilupan.com/loaditem.do?id

M. P.

Aleksandr JUCENKO
1935

Doctor habilitat în ştiinţe biologice, profesor universitar, membru titular al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

S-a născut la 25 sept. 1935, în or. Esentuki, Rusia. Îşi face studiile la Facultatea de Agronomie a Institutului Agricol din Chişinău, între anii 1954-1957 continuându-le la Institutul Agricol Superior V. *Kolarov* din Bulgaria (1957-1960).

Activează în calitate de agronom al Staţiei Experimentale din Cahul a Institutului Moldovenesc de cercetări ştiinţifice în domeniul agriculturii irigate şi legumiculturii, cu sediul la Tiraspol (1960-1963); director al Institutului Moldovenesc de cercetări ştiinţifice în agricultura irigată şi legumicultură şi director general al *A.S.P. Dnestr* (1967-1976). A fost preşedinte al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1977-1989). În aceeaşi perioadă este şi director al Institutului de Genetică Ecologică al AŞM.

În 1989 se stabileşte cu traiul în Rusia, activând în calitate de preşedinte al Comitetului de Stat pentru ştiinţă şi tehnică al Rusiei (1989-1992); vicepreşedinte al aceluiaşi Comitet (1989-1992); vicepreşedinte al Academiei Agrare Ruse, şef al Catedrei de genetică a Academiei de Ştiinţe Agrare *K. A. Timireazev*.

A fondat şcoala ştiinţifică de genetică ecologică a plantelor de cultură, consacrându-se cercetării ecologico-genetice a potenţialului adaptiv al plantelor de cultură, dezvăluirii efectelor privind funcţionarea integrată a componentelor unui sistem agrobiologic, elaborării programelor agrotehnice-ameliorative, macro-, mezo- şi microraionării agroecolo-

gice a teritoriilor în agricultură; construcţiei agroecosistemelor şi agroteritoriilor; implementării metodelor de protecţie integrată a plantelor, elaborării strategiei de intensificare adaptivă a culturii plantelor şi a agriculturii în întregime.

Este autor şi coautor a peste 600 de publicaţii ştiinţifice precum şi al monografiilor: *Genetika tomatov* (1973); *Èkologičeskaâ genetika kul'turnyh rastenij* (1980); *Rekombinaciâ v èvolûcii i selekcii (*1985, în colab); *Adaptivnyj potencial kul'turnyh rastenij* (*èkologo-genetičeskie osnovy*) (1988); *Fundamental'nye i prikladnye naučnye prioritety adaptivnoj intensifikacii rastenievodstva v XXI veke* (2000); *Èkologičeskaâ genetika kul'turnyh rastenij i problemy agrosfery* (*teoriâ i praktika*) (în 2 vol., 2004) ş. a.

A pregătit 48 de doctori şi doctori habilitaţi în ştiinţe. Activează în calitate de membru al colegiilor de redacţie ale revistelor de specialitate: *Genetika*, *Èkologičeskaâ genetika* şi al enciclopediilor *Globulistika* ale Academiei de Ştiinţe a Rusiei; preşedintele colegiului redacţional al revistei *Sel'skohozâjstvennaâ biologiâ. Ser. Biologiâ rastenij*. A fost ales membru corespondent al Academiei de Ştiinţe Ruse, membru titular al Academiei Ecologice Ruse.

Laureat al Premiului de Stat, decorat cu ordinele *Lenin*, *Revoluţia din Octombrie*, *Drapelul Roşu de muncă*.

***

Jucenko, Aleksandr // Membrii Academiei de Ştiinţe a Moldovei: Dicţ.: 1961 – 2006. – Chişinău: Ştiinţa, 2006. – P. 81 – 83

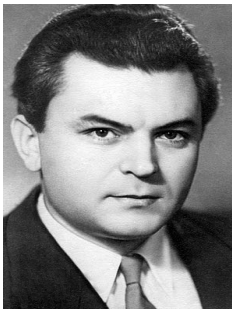

Serghei F. BONDARCIUK
1920-1994

Actor şi regizor rus, artist al poporului din URSS.

S-a născut la 25 sept. 1920, la Herson, Ucraina. S-a stins din viaţă la 20 oct. 1994, la Moscova.

A fost elev la Şcoala de teatru din Rostov pe Don, apoi a făcut cursuri de actorie la VGHIK.

Ca actor debutează în rolul lui Valko din filmul *Tânăra gardă* (1948). A interpretat roluri principale în filmele: *Taras Şevcenko, Amiralul Uşakov, Aceasta nu se uită nici când, Otello ş.a.*

S-a dovedit a fi un regizor deosebit de înzestrat în realizarea filmelor: *Soarta unui om* (1959), care a fost distins cu Marele Premiu la Festivalul internaţional al filmului de la Moscova (1959); *Război şi pace* (1967) în patru serii, care a fost distins cu Marele Premiu la Festivalul internaţional al filmului de la Moscova şi cu Premiul Oscar al Academiei de Arte din SUA (1969). A creat şi unele filme cu mesaj ideologizat (*Clopotele roşii*).

Alte distincţii: Premiul de Stat al URSS (1952), Premiul Lenin (1960); Erou al muncii socialiste (1980), Premiul de Stat al Ucrainei (1982).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Bondarčuk, Sergej. Želanie čuda. Moskva: Molodaâ gvardiâ, 1984. – 220 p.: il.

***

Bondarčuk, Sergej. „Â znaû čego stoit každaâ pâd' Rodiny": [interv'û / zapisal: I. Afanas'ev] // Učit. gaz. – 1989. – 6 mai. – P. 2.

Bondarčuk, Sergej. Čerez vsû žizn': [interv'û / zapisala: E. Dangulova] // Novyj mir. – 1981. – Nr. 3. – P. 236-345.

Bondarčuk, Sergej. „Moâ žizn' – èto moi fil'my": [interv'û /zapisal: A. Vystorobec] // Naš sovremennik. – 1988. – Nr. 8. – P. 164-174.

Bondarčuk, Sergej. „Pomožem kinolûbitelû": [interv'û / zapisal: V. Višnâkov] // Trud. – 1989. – 18 febr. – P. 4.

Bondarčuk, Sergej. „Sprosi s samogo sebâ": [interv'û / zapisala: V. Ivanova] // Sov. kul'tura. – 1987. – 28 iul. – P. 5.

***

Hanûtin, Û. M. Sergej Bondarčuk. – Moskva: Iskusstvo, 1962. – 181 p.: il.

Ignat'eva, N. A. Sergej Bondarčuk. – Moskva: Znanie, 1961. – 32 p. : il.

Podvig, V. Masterskaâ Sergeâ Bondarčuka / V. Podvig, A. Černenko. – Moskva: Iskusstvo, 1985. – 400 p. : il.

Tolčenova, N. P. Mery krasoty. Kino Sergeâ Bondarčuka. – Moskva: Sov. Rossiâ, 1974. – 287 p. : il.

Vystorobec, A. I. Sergej Bondarčuk. Sud'ba i fil'my. – Moskva: Iskusstvo, 1991. – 331 p. : il.

***

***Andon, V.** Bondarciuk Serghei // Enciclopedia sovietică moldovenească. vol. 1. – Chişinău, 1970. – P. 464.

Bondarciuk, Serghei. // Dicţionar cinematografic. – Bucureşti, 1974. – P. 61-62.

Bondarciuk, Serghei // Dicţionar enciclopedic roman. vol. 1. – Bucureşti, 1962. – P. 394.

***

Bondarev, S. Velikaâ sud'ba: [ušël iz žizni bol'šoj talant russkogo i mirovogo kinoiskusstva – Sergej Bondarčuk] // Sov. Rossiâ. – 1994. – 22 oct. – P. 3.

Gromov, N. Pobeda našej pravdy: [o tvorčestve Sergeâ Bondarčuka] // Moskva. – 1960. – Nr. 5. – P. 215-218.

X. N.

Titus BOGDAN-JUCOV
1950

Regizor de teatru.

S-a născut la 28 sept. 1950, în s. Cobani, jud. Bălţi, în familia preotului Dionisie.

Absolveşte cu medalie de aur şcoala medie nr. 1 din or. Bălţi (1967); urmează Facultatea Regie a Institutului de Cultură din Moscova (1967-1971), clasa profeso-

rului G. Gheorghievski; stagiu la Sankt Petersburg, Teatrul Mare de păpuşi (1975-1977).

Activităţi profesionale: actor la Teatrul Republican de păpuşi *Licurici* (1971), apoi deţine funcţia de regizor (1972); prim-regizor (1979-1989). În urma modificării statutului Teatrului Republican de păpuşi *Licurici*, este desemnat în funcţia de director artistic, funcţie pe care o onorează până în prezent (1989-2009).

A montat pe scena Teatrului Naţional *V. Alecsandri* din Bălţi, spectacolul său de licenţă *Tribunalul* de dramaturgul bielorus A. Makaionok. Continuă să monteze pe când era regizor la Teatrul Republican de păpuşi *Licurici* spectacole de succes precum: *Cenuşăreasa* de E. Şvarţ, *Buzduganul fermecat* de L. Deleanu; urmează *Mica vrăjitoare* de Otfried Preussler, *Scufiţa roşie* de E. Şvarţ, *Harap Alb* de Ion Creangă. Pe aceeaşi scenă au văzut lumina rampei şi spectacolele: *Gelsomino* de G. Rodari; *Drum deschis* de P. Cărare; *Până la al treilea cântat al cocoşilor* de V. Şukşin; *Punguţa cu doi bani* de I. Creangă. Valoroase creaţii a căror regie este semnată de Titus Bogdan-Jucov, îmbogăţesc repertoriul teatrului: *Împăratul şi privighetoarea*, după basmele populare chineze; *Jocurile copilăriei* de L. Sobietsky; *Crocodilul Ghena şi prietenii lui* de E. Uspenski; *Aventurile lui Căstănel* de Gh. Urschi etc.

A montat spectacole şi pe scenele unor prestigioase teatre din România (Târgu Mureş, Craiova, *Teatrul de Marionete* Arad cu premiera spectacolului *Răţuşca cea urâtă*, 2000); Rusia (Sankt Petersburg, Moscova); Ucraina (Simferopol, Kiev).

A participat cu toată echipa Teatrului *Licurici* la numeroase festivaluri naţionale şi internaţionale: Gala Internaţională a recitalurilor păpuşăreşti de la Botoşani, România; Festivalul teatrelor de păpuşi de la Constanţa; Festivalul Internaţional *Colibri* de la Budapesta, Ungaria etc.

A fost preşedintele Uniunii Internaţionale a Teatrelor de Marionete (UNIMA); membru al senatului Uniunii Teatrale din Moldova (UNITEM)

Maestru Emerit al Artelor, titlu onorific conferit în 1992; medalia *Meritul Civic* (1995); laureat al Premiului Naţional în domeniul literaturii, artei şi arhitecturii (1998).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional* 2000. – Chişinău, 2000. – P. 251-253.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Bogdan-Jucov, Titus. Aventurile lui Căstănel prin România: Anul 1998: [Dialog cu directorul artistic al Teatrului Republican de păpuşi „Licurici" despre turneele efectuate peste hotarele republicii] / Titus Bogdan-Jucov // Săptămîna. – 1998. – 23 oct. – P. 15.

Bogdan-Jucov, Titus. Continui să alerg cu pleata-n vânt.. : [interviu cu dir. Teatrului Republican de păpuşi „Licurici"] / Titus Bogdan-Jucov; consemnare: Silvia Bogdănaş // Timpul de dimineaţă. – 2004. – 29 sept. – P. 2.

Bogdan-Jucov, Titus. Copilului trebuie să i se arate drumul spre teatru: [interviu cu dir. Teatrului Rep. de păpuşi „Licurici"] / Titus Bogdan-Jucov // Flux: ed. de vineri. – 2005. – 7 oct. – P. 7.

Bogdan-Jucov, Titus. Credinţa vine dintr-o necesitate de purificare şi de mântuire a sufletului / Titus Bogdan-Jucov; consemnare Veronica Boldişor // Lit. şi arta. – 2003. – 6 noiemb. – P. 6.

Bogdan-Jucov, Titus. Deocamdată la Uniunea Teatrală nu se poate schimba nimic: [interviu] / Titus Bogdan-Jucov // Opinia. – 2004. – 2 noiemb. – P. 1, 6.

***

Bogdan-Jucov, Titus // Localităţile Republicii Moldova. vol. 4: Ci-Cor. – Chişinău: Draghiştea, 2002. – P. 320.

Borş, Ion. Titus Bogdan-Jucov, cel care se mai joacă excelent cu păpuşile, a împlinit 50 de ani / Ion Borş // Tinerimea Moldovei. – 2000. – 30 sept. – P. 4.

Cincilei, Grigore. Magul scenei cu păpuşi / Gheorghe Cincilei // Flux: cotid. naţ. – 1998. – 9 sept. – P. 6.

Ciocoi, Gheorghe. Făt-Frumos din lacrimă şi lacrima regizorului: [premiera spectacolului „Făt – Frumos din lacrimă", la Teatrul Republican de păpuşi „Licurici"] // Gheorghe Ciocoi // Dialog. – 2000. – 7 apr. – P. 7.

Morăraş, Mihai. Simbol al statorniciei noastre: [Teatrul Naţional „M. Eminescu" din Chişinău a prezentat în premieră spectacolul „Oltea", după piesa omonimă de Andrei Strâmbeanu. Echipa de creaţie: Titus Bogdan-Jucov (regie) [et al.] / Mihai Morăraş // Lit. şi arta. – 2005. – 2 iun. – P. 3.

Pereteatcu, Tamara. Între lumină şi taină: [Titus Bogdan-Jucov, regizorul, dir. Teatrului „Licurici", organizatorul Galei Internaţionale a Teatrului de păpuşi] // Moldova suverană. – 2000. – 3 oct. – P. 6.

Popuşoi, Liliana. Titus Bogdan-Jucov va monta la Arad spectacolul „Jocuri magice" / Liliana Popuşoi // Flux: cotid. naţ. – 2003. – 1 iul. – P. 4.

Proca, Pavel. Bobocul cel urât: [Titus Bogdan Jucov – regizorul, dir. Teatrului Republican de păpuşi „Licurici" la 50 de ani] / Pavel Proca // Dialog. – 27 sept. – P. 4.

Şviţchi, I. Un maestru al maeştrilor: [Dir. artistic al Teatrului Republican pentru copii „Licurici", Titus Bogdan-Jucov] / I. Şviţchi // Moldova suverană. – 1998. – 27 iun. – P. 6.

M. P.

Elizabeth Cleghorn GASKELL 1810-1865

Prozatoare engleză.

S-a născut la 29 sept. 1810, în Chelsea, Londra, Anglia. Se stinge din viaţă la 12 noiemb. 1865, în Holybourne, Hampshire, Anglia.

A crescut în familia unui preot universitar care a fost pe rând fermier, directorul unui cămin

de studenţi, redactor al revistei *The Scots Magazine*. Pierzându-şi mama la puţin timp după naştere, a fost crescută de o mătuşă la Knutsford, în Cheshire. La vârsta de 15 ani, este trimisă la o şcoală din Stratfordupon Avon, unde stă doi ani, următorii doi îi petrece la Londra, îngrijind de tatăl său bolnav. Mai târziu se căsătoreşte cu William Gaskell, preot unitarian şi profesor de istorie, petrecându-şi tot restul vieţii în Manchester. Intenţia soţilor era de a întocmi o cronică a săracilor din acest oraş industrial, realizată sub forma unei schiţe, publicată în *Blackwood's Magazine*.

După decesul fiului lor, Elizabeth Gaskell se dedică romanului, prima sa operă fiind *Mary Barton, o poveste despre viaţa din Manchester* (Mary Barton – A Tale of Manchester Life) (1848). Cartea a atras atenţia unor scriitori ca Landor, Careyle şi Dickens. Acesta din urmă a invitat-o să colaboreze la revista sa *Household Words*, în care a fost publicat romanul *Cranford* (1851-1853) – un tablou umoristic şi idealizat al vieţii provinciale. Un alt roman apare în aceeaşi revistă, intitulat *Nord şi Sud* (North and South) (1855). Opera *Viaţa Charlottei Brontë* (The Life of Charlotte Brontë) i-a asigurat faima romancierei (1857).

Alte lucrări: *Iubiţii Silviei* (Sylvia's Lovers) (1863*); Întâmplările unei nopţi întunecoase* (A Dark Night's Work) (1863); *Mărturisirile dlui Harisson* (Mr. Harisson's Confessions) (1865); *Soţii şi fiice* (Wives and Daughters) (1866) – acesta din urmă, publicat postum, fiind considerat unul dintre cele mai reuşite în întreaga sa creaţie.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Gaskell, Elizabet Cleghorn. Cranford / Elizabeth Cleghorn Gaskell. – Bucureşti: Univers, 1970. – 207 p.

Gaskell, Elizabeth Cleghorn. Nord şi Sud / Elizabeth Cleghorn Gaskell. – Bucureşti: Ed. Vivaldi, 1993. – 519 p.

***

Gaskell, Elizabeth Cleghorn. Mary Barton / Elizabeth Cleghorn Gaskell / London: Penguin Books, 1994. – 378 p.

Gaskell, Elizabeth Cleghorn. Ruth / Elizabeth Cleghorn Gaskell. – New York: Oxford University Press, 1998. – 471 p.

Gaskell, Elizabeth Cleghorn. Wives and Daughters / Elizabeth Cleghorn Gaskell. – New York: Oxford University Press, 2000. – 470 p.

***

Danţiş, Gabriela. Gaskell, Elizabeth Cleghorn / Gabriela Danţiş // Scriitori străini: Mic dicţ. – Bucureşti: Ed. Şt. Şi Encicl., 1981. – P. 205.

Gaskell, Elizabeth Cleghorn // Dicţionar al literaturii engleze. – Bucureşti: [S. n.], 1970. – P. 146-147.

***

Gaskell, Elizabeth Cleghorn // Dictionnaire universel alphabétique et analogique des noms propres. vol. 2. – Paris, 1988. – P. 1218.

Gaskell, Elizabeth Cleghorn // Encyclopedia Universalis: Thesaurus. Index** (Freidman Phlippe L'Arabe). – Paris, 1985. – P. 1192.

Gaskell, Elizabeth Cleghorn // The Encyclopedia Americana. vol. 12. – Danbury, 1994. – P. 336.

Gaskell, Elizabeth Cleghorn // The New Encyclopedia Britannica. vol. 5. – Chicago, 1993. – P. 137-138.

***

Gaskell, Elizabeth Cleghorn [Resursă electronică] // www.Online-literature com/elizabeth-gaskell

Gaskell, Elizabeth Cleghorn [Resursă electronică] // www.Wikipedia.org/wiki/Elizabeth-Gaskell

Gaskell, Elizabeth [Resursă electronică] // www.lighotic.com/Authors/gaskell.html.

M. P.

Lewis MILESTONE
(Lev MILŞTEIN)
1895-1980

Regizor de cinema american, originar din Basarabia.

S-a născut la 30 sept. 1895, la Chişinău, în familia unui evreu înstărit. Se stinge din viaţă la 25 sept. 1980, la Los Angeles, SUA.

Îşi face studiile la liceul nr. 3 din Chişinău, apoi pleacă în America. După mai multe peregrinări ajunge în California, la Hollywood. Îşi începe cariera ca electrician, mai târziu activează montator la Th Ince, H. King şi la celebrul Mask Sennett, care l-a descoperit pe Charlie Chaplin. Pe când era regizor, montează câteva spectacole la teatrul din Broadway (1937-1939) însă marele său talent rămâne a fi cinematografia. A debutat cu filmul *Şapte păcătoşi* (Seven Sinners) (1925). A obţinut primul *Oscar* pentru filmul *Doi cavaleri arabi* (Two Arabian Knights) (1929). Al doilea premiu *Oscar* îl obţine cu filmul *Pe frontul de Vest nimic nou* (All Quiet on the Western Front) (1930) – după celebrul roman al scriitorului german Erich Maria Remarque, iar următorul film *Prima pagină* (The Front Page) i-a adus nominalizarea la *Oscar*. A fost nominalizat şi în anul 1940, pentru filmul *Despre şoareci şi oameni* (Of Mice and Men).

Filmografia sa mai cuprinde: *Omul din peşteră* (The Caveman) (1926); *Maniere fine* (Fine Manners) (1926); *Grădina Edenului* (The garden of Eden) (1928); *Racheta* (The Racket) (1928); *Ploaia* (Rain) (1932); *Parteneri norocoşi* (Lucky partners) (1940); *Viaţa mea cu Caroline* (My Life with Caroline) (1941); *Pony roşu* (The Red Pony) (1949); *Mizerabilii* (Les Misérables) (1952); *Cangurul* (Kangaroo) (1952); *Cei care îndrăznesc* (They Who Dare) (1954) etc.

BIBLIOGRAFIE:

Colesnic, Iurie. Milestone, Lewis / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Basarabia necunoscută. vol. 7. – Chişinău: Museum, 2007. – P. 356-359.

Milestone, Lewis // Chişinău: Encicl. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 311.

Oprea, Ştefan. Milestone, Lewis / Ştefan Oprea, Anca-Maria Rusu // Cartea Oscarurilor: Dicţ. – Chişinău: Cartier, 2006. – P. 17.

Şpitalnic, S. Milestone, Lewis / S. Şpitalnic // Şpitalnic S. Evreii în literatura, arta şi ştiinţa Moldovei. – Chişinău, 1995. – P. 183-184.

M. P.

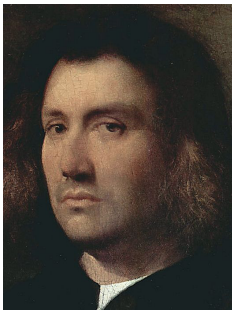

Giorgio GIORGIONE
1477-1510

Pictor italian, iniţiatorul Şcolii veneţiene. Cunoscut şi ca Giorgio sau Zorzo Barbarelli da Castelfranco.

S-a născut în 1477-1478, la Castelfranco, Veneţia. Se stinge din viaţă în sept. 1510, la Veneţia.

A lucrat la început în atelierul lui Giovanni Bellini, la acel timp unul dintre cei mai cunoscuţi maeştri ai şcolii veneţiene, de unde a învăţat tehnica redării luminii prin culoare, tehnică introdusă de Antonello da Messina prin 1430-1479. Asupra picturilor lui Giorgione, şi a inovaţiilor sale în arta plastică, nu se exclude nici influenţa lui Vittorio Carpaccio (1460-1525). A fost influenţat îndeosebi de operele lui Leonardo da Vinci, şi a prezenţei acestuia la Veneţia în anul 1500. Este interesat şi de artiştii care trăiau în afara Republicii Venete, având contact cu pictura lui *Perugino* (1450-1523), care vizitează Veneţia în 1494.

Însă pictura flamandă, aflată la mare cinste în Veneţia, are şi aceasta un efect important asupra activităţii artistice a lui Giorgione.

S-a manifestat pentru prima dată realizând un tablou de altar pentru catedrala *San Liberale* din Castelfranco, la comanda condotierului Tuzio Constanza (1500). Se constată că artistul tratează tema tradiţională (*Madonna cu Pruncul Iisus şi doi sfinţi*) într-un fel diferit de modalităţile anterioare. În această perioadă pictorul se îndepărtează de schematismul lui Bellini, manifestându-şi independenţa. Nu este exclus că la realizarea unui tablou să fi contribuit mai mulţi artişti, lucru obişnuit la acel timp. Giorgione nu efectuează studii prealabile pe hârtie, ci aplică direct culoarea pe pânză, mulţumindu-se cu schiţarea şi cu pensula. Compoziţiile sale sunt caracterizate pritr-un lirism discret, în care peisajul pus în subtilă relaţie cu figura umană, joacă un rol important, iar accentul este pus cu forţă expresivă pe culoare: *Venus dormind* (acesta introduce o noutate, ce va avea un succes uriaş, în istoria de mai târziu a picturii, reprezentarea nudului feminin (1508); *Furtuna* (La tempesta) (1507-1508); *Apus de soare* (Il Tramonto) – reprezintă pe San Rocco şi San Gottardo, tablou pictat sub impresia unei epidemii de ciumă (1504); *Cei trei filosofi* (I tre filosofi) (1508-1509); *Portretul unei tinere femei,* cunoscut şi sub numele de *Laura*; *Concert câmpenesc* (Concerto campestre) (1508 – 1510).

BIBLIOGRAFIE:

Florea, Vasile. Giorgione, Giorgio / Vasile Florea, Gheorghe Székely // Florea, Vasile. Mică enciclopedie de artă universală. – Chişinău: Litera, 2005. – P. 175.

***Settis, Salvatore.** Furtuna inter-pretată: [Giorgione, comitenţii, subiectul]. – Bucureşti: Meridiane, 1982. – 200 p.

***

Giorgione, Giorgio // Axis: L'Univers documentaire Hachette: Dictionnaire encyclopédique. vol. 3. – Paris, 1993. – P. 1322.

Giorgione, Giorgio // Dictionnaire universel alphabétique et analogique des noms propres. vol 2: Choi-G. – Paris, 1988. – P. 1264.

Giorgione, Giorgio // Dicţionar enciclopedic ilustrat Junior: Nume proprii. – Chişinău: Cartier, 2004. – P. 563-564.

Giorione, Giorgio // Grand Larousse en 5 volumes. vol. 3. – Paris, 1994. – P. 1392.

Giorgione, Giorgio // La Grande Encyclopédie. vol 9. – Paris, 1974. – P. 5423-5424.

Giorgione, Giorgio //The Encyclopedia Americana. vol 12. – Danbury, 1994. – P. 756.

Giorgione, Giorgio // The New Encyclopedia Britannica. vol. 5. – Chicago, 1993. – P. 275-276.

***

Giorgione, Giorgio [Resursă electronică] // www.wikipedia.org/wiki/Giorgione

Giorgione, Giorgio [Resursă electronică] // www.encyclopredia.farlex.com/Giorgione+da+Castelfranco

M. P.

CALENDAR NAȚIONAL

Octombrie 2010

Vineri	1
Sâmbătă	2
Duminică	3
Luni	4
Marți	5
Miercuri	6
Joi	7
Vineri	8
Sâmbătă	9
Duminică	10
Luni	11
Marți	12
Miercuri	13
Joi	14
Vineri	15
Sâmbătă	16
Duminică	17
Luni	18
Marți	19
Miercuri	20
Joi	21
Vineri	22
Sâmbătă	23
Duminică	24
Luni	25
Marți	26
Miercuri	27
Joi	28
Vineri	29
Sâmbătă	30

85 de ani de la naşterea lui GURIE COŞCIUG, specialist în medicină, doctor habilitat, profesor universitar (1 oct. 1925).

75 de ani de la naşterea lui METODIE RAŢĂ, matematician, specialist în logica matematică, teoria algoritmilor, matematica discretă, profesor universitar (1 oct. 1935). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 276-277*.

70 de ani de la înemeierea CONSERVATORULUI DE STAT din Chişinău (1 oct. 1940).

65 de ani de la naşterea lui ION PUIU, actor, poet, dramaturg şi artist plastic (1 oct. 1945). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 307-308*.

95 de ani de la naşterea poetului român, originar din Basarabia NICOLAE COBAN (1 oct. 1915). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 275-276*.

125 de ani de la naşterea cântăreţului de operă (bas-bariton) şi regizorului SIGISMUND ZALEVSCHI (Zaleschi) (2 oct. 1885 – 23 mart. 1945).

80 de ani de la naşterea dansatoarei NADEJDA GORODEŢKI (2 oct. 1930). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 277*.

75 de ani de la naşterea scriitorului român, originar din Basarabia, PAUL GOMA (2 oct. 1935). *A se vedea şi art. din CB 1995, p. 102-106; CN 2005, p. 277-279*.

70 de ani de la naşterea pictorului şi ceramistului ANATOL SILIŢKI (4 oct. 1940).

120 de ani de la naşterea poetului şi publicistului TOADER MALAI (5 oct. 1890 – 20 noiemb. 1942).

180 de ani de la stingerea din viaţă a lui DINICU GOLESCU, cărturar iluminist, memorialist, traducător şi ctitor de şcoală românească (7 febr. 1777 – 5 oct. 1830).

130 de ani de la stingerea din viaţă a compozitorului francez, de origine germană, JACQUES OFFENBACH (numele adevărat Jakob Eberst) (20 iun. 1819 – oct. 1880).

65 de ani de la naşterea poetului şi prozatorului VALERIU BABANSKY (6 oct./noiemb. 1945 – sept. 2009).

130 de ani de la naşterea scriitorului SERGIU VICTOR CUJBĂ (7 oct. 1880 – 8 mart. 1937). *A se vedea şi art. din CB 1997, p. 32-33; CN 2002, p. 271-273; CN 2005, p. 279-280*.

70 de ani de la naşterea sculptoriţei NATALIA VLASOVA (7 oct. 1940).

125 de ani de la naşterea lui NIELS HENRIK DAVID BOHR, fizician danez, laureat al Premiului Nobel (7 oct. 1885 – 18 noiemb. 1962).

80 de ani de la naşterea MARIEI CARPOV, lingvistă şi teoreticiană literară română, originară din Basarabia (8 oct. 1930).

175 de ani de la naşterea compozitorului francez CAMILLE SAINT-SAËNS (9 oct. 1835 – 16 dec. 1921).

150 de ani de la naşterea lui CONSTANTIN POPOVICI, teolog, publicist şi profesor (10 oct. 1860 – 3 iul. 1943). *A se vedea şi art. din CN 2008, p. 217-218*.

80 de ani de la naşterea lui HAROLD PINTER, dramaturg, poet, prozator şi regizor (10 oct. 1930).

125 de ani de la naşterea lui FRANÇOIS MAURIAC, scriitor francez, laureat al Premiului Nobel (11 oct. 1885 – 1 sept. 1970).

115 de ani de la naşterea lui ALEKSANDR FRUMKIN, savant electrochimist, membru a 11 academii din lume (12 oct. 1895 – 27 mai 1976).

80 de ani de la naşterea lui GHEORGHE SINGUR, specialist în economie, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (12 oct. 1930 – 2000?).

65 de ani de la înfiinţarea UNIVERSITĂŢII DE STAT "A. RUSSO" din Bălţi (12 oct. 1945). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 283-285*.

65 de ani de la înfiinţarea BIBLIOTECII ŞTIINŢIFICE a Universităţii de Stat "A. Russo" din Bălţi (12 oct. 1945). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 285-287*.

55 de ani de la naşterea VEREI OSOIANU, specialist în domeniul biblioteconomiei, manager (12 oct. 1955). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 290*.

175 de ani de la stingerea din viaţă a scriitorului şi cărturarului TADEU HÂJDEU (Hâjdău) (1769 – 12 oct. 1835). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 283*.

75 de ani de la naşterea tenorului italian LUCIANO PAVAROTTI (12 oct. 1935 – 6 sept. 2007).

85 de ani de la naşterea politicienei MARGARET THATCHER, fost prim-ministru al Regatului Unit al Marii Britanii, una dintre cele mai importante personalităţi britanice (13 oct. 1925).

120 de ani de la naşterea lui TITUS HOTNOG, lingvist, scriitor, publicist, traducător (14 oct. 1890 – 7 iun. 1957).

80 de ani de la apariţia primului număr al revistei "NOI", publicaţie lunară pentru copii şi adolescenţi (15 oct. 1930).

160 de ani de la naşterea prozatorului, publicistului şi medicului VICTOR CRĂSESCU (Ştefan Basarabeanu) (16 oct. 1850/1849 - 1917/1918). *A se vedea şi art. din CB 1998, p. 211-212*.

70 de ani de la naşterea arhitectului ALEXEI PALADI (16 oct. 1940).

200 de ani de la naşterea flautistului şi psaltului ZAHARIE BUZILĂ (17 oct. 1810 – 8 mart. 1878).

70 de ani de la naşterea lui MIHAI COŞCODAN, om politic şi de stat, pedagog, conferenţiar universitar, doctor în geografie (19 oct. 1940).

265 de ani de la stingerea din viaţă a scriitorului englez JONATHAN SWIFT (30 noiemb. 1667 – 19 oct. 1745). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 294-295*.

100 de ani de la naşterea lui SUBRAHMANYAN CHANDRASEKHAR, fizician indian, laureat al Premiului Nobel (19 oct. 1910 – 21 aug. 1995).

120 de ani de la naşterea pianistei ZINAIDA BOLDUR (20 oct. 1890 – 5 iul. 1957).

65 de ani de la înfiinţarea UNIVERSITĂŢII DE STAT DE MEDICINĂ ŞI FARMACIE „N. TESTEMIŢEANU" din Republica Moldova (20 oct. 1945). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 287-289*.

65 de ani de la înfiinţarea BIBLIOTECII UNIVERSITĂŢII DE MEDICINĂ ŞI FARMACIE "N. TESTEMIŢEANU" (20 oct. 1945). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 289-290*.

70 de ani de la naşterea criticului şi istoricului literar DUMITRU APETRI (21 oct. 1940).

65 de ani de la naşterea lui NIKITA S. MIHALKOV, regizor, scenarist şi actor rus, laureat al Premiului Oscar (21 oct. 1945).

140 de ani de la naşterea scriitorului rus IVAN BUNIN (22 oct. 1870 – 8 noiemb. 1953). *A se vedea şi art. din CN 2003, p. 267-269*.

75 de ani de la naşterea artistului de balet VLADIMIR TIHO-. NOV (24 oct. 1935).

60 de ani de la naşterea pictoriţei VALENTINA BRÂNCOVEANU (24 oct. 1950). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 263-266*.

110 de ani de la naşterea lui THEODOR KIRIACOFF, pictor, grafician, scenograf (24 oct. 1900 – 28 apr. 1958).

185 de ani de la naşterea compozitorului austriac JOHANN STRAUSS (fiul) (25 oct. 1825 – 3 iun. 1899). *A se vedea şi art. din CN 2004, p. 102-103; CN 2005, p. 295-296*.

60 de ani de la naşterea muzicologului VLADIMIR AKSIONOV (26 oct. 1950).

90 de ani de la naşterea ŢILEI CONUNOV, chimistă, profesor universitar, doctor în chimie (27 oct. 1920).

80 de ani de la naşterea graficianului BORIS BRÂNZEI (27 oct. 1930 – 8 febr. 1993). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 270-271*.

155 de ani de la naşterea biologului rus IVAN MICIURIN (27 oct. 1855 – 7 iun. 1935). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 297*.

90 de ani de la naşterea pictoriţei VALENTINA RUSU–CIOBANU (28 oct. 1920). *A se vedea şi art. din CB 1995, p. 100-111; CB 2000, p. 272*.

90 de ani de la naşterea poetului ROBERT CAHULEANU (Andrei Ciurunga) (28 oct. 1920 – 7 aug. 2001).

55 de ani de la naşterea lui EUGEN BÂZGU, arhitect, director al Muzeului Satului din Chişinău (29 oct. 1955).

80 de ani de la înfiinţarea COMPANIEI DE STAT "TELERADIO-MOLDOVA" (30 oct. 1930).

75 de ani de la naşterea fizicienei RAISA JITARU (30 oct. 1935). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 298-299*.

60 de ani de la naşterea dirijorului de orchestră ALEXANDRU SAMOILĂ (30 oct. 1950). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 275-278*.

125 de ani de la naşterea lui DICKINSON WOODRUFF RICHARDS, medic şi fiziolog american, profesor universitar, laureat al Premiului Nobel (30 oct. 1895 – 23 febr. 1973).

55 de ani de la naşterea LUDMILEI CORGHENCI, specialist în domeniul biblioteconomiei, informării şi documentării (30 oct. 1955). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 299-300*.

125 de ani de la naşterea scriitorului anglo-american EZRA POUND (30 oct. 1885 – 1 noiemb. 1972). A fondat curentului imagist.

110 de ani de la naşterea lui RAGNAR ARTHUR GRANIT, fiziolog, psiholog şi profesor universitar suedez, laureat al Premiului Nobel (30 oct. 1900 - ?). A inventat retinograma, a contribuit la emiterea teoriei polisomatice a vederii colorate.

100 de ani de la stingerea din viaţă a lui JEAN HENRI DUNANT, filantrop şi publicist elveţian, laureat al Premiului Nobel (8 mai 1828 – 30 oct. 1910). A iniţiat Crucea Roşie pe baza Convenţiei internaţionale de la Geneva.

60 de ani de la naşterea cântăreţului de muzică populară ARSENIE BOTNARU (31 oct. 1950).

200 de ani de la zidirea BISERICII "BUNA VESTIRE" din Chişinău (oct. 1810). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 406*.

70 de ani de la constituirea UNIUNII COMPOZITORILOR din Moldova (oct. 1940).

190 de ani de la naşterea pictorului român GHEORGHE TATTARESCU (oct. 1820 – 24 oct. 1894).

Sigismund ZALEVSCHI
(Zaleschi)
1885-1945

Cântăreţ de operă (bas-bariton), regizor.

S-a născut la 2 oct. 1885, la Bălţi, într-o familie de polonezi, stabilită aici încă în prima jumătate a sec. XIX. Se stinge din viaţă la 23 mart. 1945, la Bucureşti.

A studiat canto la Şcoala de muzică din Chişinău, în clasa lui Angelo Disconti; urmează Şcoala muzicală din Kiev, în clasa tenorului Miszuca; apoi face studii la Academia de Muzică *Santa Cecilia* din Roma, la maestrul Antonio Cottogni.

A fost solist la Teatrul Mariinski din Petersburg (1910-1911); al operelor din Odesa (1915); Torino (1916-1924); Milano (1924-1832).

Debutează în anul 1920 cu opera *Boris Godunov* de Musorgski, pe scena Teatrului *Verdi* din Italia. A obţinut mari succese şi pe scenele teatrelor din Franţa, Germania, Austria, precum şi din America. Interpretează rolurile *Gremin* (Evgheni Oneghin) de P. I. Ceaikovscki, *Igor* (Cneazul Igor) de A. P. Borodin, *Germont* (Traviata) şi *Amonasro* (Aida) de G. Verdi, *Scarpia* (Tosca) de G. Puccini, *Escamillo* (Carmen) de G. Bizet ş.a.

A montat opera *Boris Godunov* şi pe scena Operei din Bucureşti (1924, 1927 şi 1931), cântând rolul titular în românește. Activitatea de regizor şi-a început-o aici, unde lucra ca prim-director (1933-1940).

Între 1924-1945, a semnat regia spectacolelor *Faust, Aida, Tosca, Ermani, Parsifal, Andréa Chenier, Fata din Vest, Demonul, Evgheni Oneghin*. Este autor de librete de operă, printre care şi *Ovidiu* de C. C. Nottara, după V. Alecsandri.

I-a avut ca elevi pe Alla Baianova, Şerban Tasian, Nae Secăreanu, George Folescu, Mircea Buciu ş.a.

A colaborat cu A. Toscanini, P. Mascagni, M. Snijina, M. Metaxa, I. Petrov, A. Protti, L. Babici, E. Giletta, G. Sterian, T. Nănescu, A. Alger, A. Niculescu, J. Sullivan, I, Manolescu, V. Malaneţchi, Z. Radrivilovschi, N. Apostolescu, I. Bein, F. Şaliapin ş.a.

Turnee artistice la Petersburg, Odesa, Milano, Zagreb, Viena, Belgrad, Sofia, Budapesta, Barcelona. Madrid, Roma, Bucureşti, New York, Londra, Chişinău etc.

BIBLIOGRAFIE:

Bezviconi, Gh. [Referire şi la Sigismund Zalevschi] / Gh. Bezviconi // Bezviconi, Gh. Necropola Capitalei [Bucureşti]: Dicţionar enciclopedic. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 226.

Bratin, Jack. [Referire şi la Sigismund Zalevschi] / Jack Bratin // Bratin, Jack. Calendarul muzicii universale. – Bucureşti: Ed. Muzicală, 1966. – P. 245.

Buzilă, Serafim. Zalevschi, Sigismund / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreţilor din Moldova. – Chişinău: Museum, 1999. – P. 479-480.

***Ceaicovschi, Gleb**. [Referire şi la sigismund Zalevschi] / Gleb Ceaicovschi // Ceaicovschi, Gleb. Cântăreţi celebri: (Din trecutul muzical al Moldovei). – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1973. – P. 49.

Petecel, D. [Referire şi la Sigismund Zalevschi] / D. Petecel // Petecel, D. Muzicienii noştri se destăinuie. vol. 1. – Bucureşti: Ed. Muzicală, 1995. – P. 202-203.

Petecel, D. [Referire şi la Sigismund Zalevschi] / D. Petecel // Petecel, D. Muzicienii noştri se destăinuie. vol. 3. – Bucureşti: Ed. Muzicală, 2005. – P. 246; 280.

*Zalevschi, Sigismund // Literatura şi arta Moldovei: Encicl. vol. 1. – Chişinău, 1985. – P. 243.

T. N.

Toader MALAI
1890-1942

Poet şi publicist. Semna cu pseudonimul *Păunel*.

S-a născut la 5 oct. 1890, la Năduşiţa (Boianca), jud. Soroca, într-o familie de ţărani săraci. A decedat la 20 noiemb. 1942, în GULAG.

După absolvirea şcolii primare din satul de baştină, urmează studiile la Şcoala Pedagogică nr. 3 din Chişinău (1912), pe care nu o termină din motive politice; apoi la o Şcoală pomicolă din Odesa (1913-1914), de unde este exmatriculat din aceleaşi motive.

În 1914 se reîntoarce în Basarabia, unde a activat ca angajat practicant la sectorul agronomic Vertiujeni (1915); instructor pe agricultură; agronom la Năduşiţa; după evenimentele din februarie-octombrie 1917, este angajat în activităţi de administrare locală la Camenca şi Hruşca, trecând de partea bolşevicilor şi stabilindu-se în Transnistria.

A debutat cu versuri şi articole publicistice în 1927, la ziarul *Plugarul roşu*, la care era angajat colaborator. În 1929 debutează cu placheta de versuri *Oţelul viu*.

A activat ca redactor al ziarului SMT de la Slobozia; la *Moldova socialistă* de la Tiraspol; ca traducător la Editura de Stat a Moldovei (din 1930); la Comitetul de Radiodifuziune din Tiraspol.

A mai publicat culegerea de povestiri pentru copii *Ştefan Senin* (1930); schiţa *De la întuneric la lumină* (1930); volumul de poeme *Stejar Văluţă* (1931) şi volumul *Versuri alese* (1936).

Creaţia lui Toader Malai a rămas ca un fapt literar dintr-o anumită epocă. Fiind martor ocular la fărădelegile comise de comunişti în

Transnistria, şi-a ridicat vocea împotriva lor. Pentru aceasta, acuzat fiind de „colaboraţionism" cu naţionaliştii români este arestat, dus în Gulag şi omorât prin împuşcare.

O stradă din cartierul Centru şi Schinoasa din Chişinău îi poartă numele.

BIBLIOGRAFIE:

Malai, Toader. De la întuneric la lumină / Toader Malai. – Tiraspol: Ed. de Stat a Moldovei, 1930. – 94 p.

*__Malai, Toader__. Oţelul viu: Poezii şi poeme / Toader Malai. – Chişinău: Litaratură artistică, 1978. – 68 p.

Malai, Toader. Stejar Văluţă / Toader Malai. – Tiraspol: Ed. de Stat a Moldovei, 1931. – 51 p.

Malai, Toader. Ştefan Senin / Toader Malai. – Tiraspol: Ed. de Stat a Moldovei, 1930. – 52 p.

*__Malai, Toader__. Versuri alese / Toader Malai. – Chişinău: Ed. de Stat a Moldovei, 1957. – 104 p.

***

Ciocanu, Anatol. Malai, Toader / Anatol Ciocanu // Ciocanu, Anatol. Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2006. – Chişinău, 2007. – P. 288.

*__Grecul, I. D__. Poetul Toader Malai / I. D. Grecul // Grecul, I. D. Din iureşul vieţii. – Chişinău: Lit.: Artistică, 1981. – P. 135-143.

*__Ocinschi, I.__ Comunist, cetăţean, poet: [75 de ani de la naşterea lui Toader Malai] / I. Ocinschi // Moldova socialistă. – 1965. – 25 febr. – P. 2.

*__Moraru, A__. Calvarul sau pagini inedite din viaţa lui Toader Malai / A. Moraru, N. Movileanu // Nistru. – 1989. – Nr. 1. – P. 135-147.

Şpac, Ion. Malai, Toader / Ion Şpac // Chişinău: Encicl. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 299.

*__Şpac, I__. Malai, Toader / I. Şpac // Şpac, I. Scriitorii Moldovei Sovietice: Indice bibliografice. Ed. a 2-a adăug. şi prelucr. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1969. – P. 211-212.

T. N.

Niels Henrik David BOHR
1885-1962

Fizician danez, de origine evreu. Unul dintre cei mai influenţi fizicieni ai secolului al XX-lea, laureat al Premiului Nobel pentru fizică (1922).

S-a născut la 7 oct. 1885, la Copenhaga, Danemarca. Se stinge din viaţă la 18 noiemb. 1962, tot la Copenhaga.

A studiat fizica, astronomia şi chimia la Universitatrea din Copenhaga (1903-1909). După ce obţine diploma de doctorat, în 1911, şi după o serie de experimente conduse la universităţi de prestigiu din Anglia, publică, în 1913, modelul structurii atomice, introducând teoria conform căreia electronii orbitează în jurul nucleului.

În anul 1916, Bohr devine profesor al Universităţii din Copenhaga, iar în 1921 înfiinţează Institutul de Fizică Teoretică, al cărui director a fost până în 1962.

A adus o contribuţie semnificativă în domeniul mecanicii cuantice şi al structurii atomice.

A fost autorul modelului atomic care îi poartă numele. A adaptat teoria cuantică la studiul structurii atomice şi s-a preocupat de cercetări de fizică nucleară.

De asemenea, a dezvoltat principiul complementarităţii (conform căruia lucrurile pot fi analizate individual, ca având proprietăţi aparent contradictorii), ce a generat discuţii între Bohr şi Albert Einstein. Ulterior, şi-a proiectat propria stemă ce înfăţişa un taijitu (simbolul pentru ying şi yang) şi motto-ul latin *Contraria sunt complementa* (contrariile sunt complementare).

A luat parte la *Proiectul Manhattan*, în laboratorul secret *Los Alamos* din Mexic, unde, din motive de securitate, i se spunea Nicholas Baker.

După cel de-al Doilea Război Mondial, întors în ţara sa natală, a pledat pentru utilizarea paşnică a energiei atomice. Este distins de către guvernul danez cu *Ordinul Elefantului*.

A fost preşedinte al Academiei Regale de Ştiinţe din Copenhaga şi preşedinte al Comisiei Naţionale pentru energia atomică.

Membru al Societatii Regale din Londra (1926), iar în 1938 i s-a acordat Medalia *Copley,* a acestei societăţi. Membru al Societăţii Regale din Edinburgh (1927).

De asemenea, a fost membru de onoare a zeci de Academii de Ştiinţe din lume (Amsterdam, Berlin, Bologna, Boston, Göttingen, Helsingfors, Budapesta, München, Oslo, Paris, Roma, Stockholm, Uppsala, Viena, Washington, Harlem, Moscova Halle, Dublin, Liège etc.)

Doctor Honoris Causa al Universităţilor din: Cambridge, Liverpool, Manchester, Oxford, Copenhaga, Edinburgh, Kiel, Providence, California, Oslo, Birmingham, Londra (1923-1939); Sorbona (Paris), Princeton, Mc. Gill (Montreal), Glasgow, Atena, Lund, New York, Basel, Aarhus, Macalester (St. Paul), Minnesota, Roosevelt (Chicago, Ill.), Zagreb, Technion (Haifa), Bombay, Calcutta, Varşovia, Bruxelles etc. (1945-1962).

Şi fiul său, Aage Niels Bohr (n. 1922), în 1975 a primit Premiul Nobel pentru fizică.

BIBLIOGRAFIE:

Popescu, Ioan-Ioviţ. Niels Bohr / Ioan-Ioviţ Popescu // Popescu, Ioan-Ioviţ. Premiile Nobel pentru fizică (1901-1998). – Bucureşti: Ed. Acad. Române, 1998. – P. 90-92.

Simmons, John. Niels Bohr / John Simmons // Simmons, John. 100 cei mai mari savanţi ai lumii. – Bucureşti: Cartea pentru toţi, 2002. – P. 236-238.

***

Niels Bohr. The Nobel Prize in Physics 1922 [Resursă electronică] //

http://nobelprize.org/nobel_prizes/physics/laureates/1922/bohr-bio.html
Niels Henrik David Bohr 1885 - 1962 [Resursă electronică] //http://www-history.mcs.st-and.ac.uk/References/Bohr_Niels.html

Camille SAINT-SAËNS
1835-1921

Compozitor francez, aparţine epocii romantice.

S-a născut la 9 oct. 1835, la Paris. Se stinge din viaţă la 16 dec. 1921, în Alger (Algeria). La vârsta de doi ani şi jumătate cânta la pian, iar la trei ani compunea prima sa piesă. (Manuscrisul autograf al acestei piese, datat 22 mart. 1839, se află la Conservatorul din Paris). La cinci ani analiza *Don Giovanni* după partitura completă, nu după reducţia pentru pian. Debutează oficial la vârsta de zece ani, interpretând *Concertul nr. 15* pentru pian de Mozart, piese de Haendel, Hummel şi Bach. Se oferea să interpreteze, fără partitură, oricare dintre cele treizeci şi două sonate pentru pian ale lui Beethoven. Vestea genialităţii sale i se duce până în SUA.

A studiat orga şi compoziţia la Conservatorul din Paris (1848-1853). Cu timpul devine unul dintre cei mai importanţi organişti şi pianişti, fiind şi un admirabil dirijor, câştigând admiraţia şi sprijinul lui Berlioz, Liszt, Gounod, Rossini, precum şi ale altor personalităţi notabile. A fost unul dintre primii muzicologi şi un critic muzical competent.

A dat un ciclu de concerte de Mozart, fiind primul din istoria muzicii care a făcut acest lucru. În perioada 1853 şi 1876, a fost organist la Biserica *St. Madeleine* din Paris, profesor la Şcoala *Niedermeyer*, alăturându-se lui Liszt şi Schumann (1861-1865).

Împreună cu Romain Bussine (profesor de canto la Conservator) întemeiază, în 1871, Societatea Naţională de Muzică (Société Nationale de Musique), instituţie care-şi propunea să ofere cât mai multe audiţii ale muzicii franceze.

A fost considerat cel mai genial dintre toţi compozitorii francezi ai vremii sale, muzica sa fiind inspirată din tradiţia clasică. A scris peste trei sute de lucrări în toate genurile muzicale: opere, simfonii, concerte, muzică corală sacră şi laică, muzica de cameră, muzică pentru pian solo, cântece. În anul 1877, a compus opera cu caracter biblic *Samson şi Dalila*, premiera având loc, însă, la Weimar, Germania. Din întreaga sa creaţie ce cuprinde treisprezece opere, *Samson si Dalila* este singura care a rămas în repertorii. Dintre cele mai reprezentative simfonii sunt *Simfonia a treia* şi *Simfonia pentru pian şi orgă*. Cele cinci concerte pentru pian, trei pentru vioară şi două pentru violoncel îl situează pe compozitor în rândul primilor creatori francezi de acest gen. Cea mai cunoscută dintre lucrările sale de acest gen este *Dans macabru*, după o poezie de Henri Cazalis. În 1860 a compus *Le Carnaval des animaux* (Carnavalul de animale, 1886), pentru doua piane şi orchestră, ce a rămas foarte populară. De asemenea, a fost primul compozitor care a scris muzică pentru film. Ca pianist, a acordat o mare importanţă pianului-pedalier, devenit ulterior ineficient.

Spirit enciclopedic, s-a ocupat, în paralel cu muzica, şi de astonomie (a fost membru al Societăţii Astronomice din Franţa), de arheologie, ştiinţele oculte. A studiat limbi străine şi a fost interesat de geologie şi matematici. A efectuat călătorii frecvente prin Europa, SUA, America de Sud şi Orientul Îndepărtat.

A publicat un volum de poezii şi a încercat să scrie piese de teatru. A scris o carte filozofică *Probleme şi mistere*. În 1868 a fost distins cu *Legiunea de Onoare*.

BIBLIOGRAFIE:

Saint-Saëns, Camille. Carnavalul animalelor: fantezie zoologică / Camille Saint-Saëns – Chişinău: Epigraf, 2003. – 89 p.

***

Schonberg, Harold C. Camille Saint-Saëns / Harold C. Schonberg // Schonberg, Harold C. Vieţile marilor compozitori. – Bucureşti: Lider, 1997. – P. 326-330.

***

Biography of Camille Saint-Saëns (1835-1921) [Resursă electronică] // http://www.saintsaens.com/ssbio/.
Camille Saint-Saëns [Resursă electronică] //http://www.classical.net/music/comp.lst/saint-saens.php.
Classical Composer Biography: Camille Saint-Saens [Resursă electronică] //http://www.lessontutor.com/bf_saintsaens.html.
Saint-Saëns, Camille (1835-1921) [Resursă electronică] //http://www.glbtq.com/arts/saintsaens_c.html.

François MAURIAC
1885-1970

Romancier, poet, dramaturg, eseist, polemist şi publicist francez. Laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1952).

S-a născut la 11 oct. 1885, la Bordeaux, Franţa. Se stinge din viaţă la 1 sept. 1970, la Paris.

Îşi face studiile la liceul din Bordeaux, vădind preferinţe pronunţate pentru opera lui Pascal şi Racine dar şi pentru cea a unor poeţi moderni: Baudelaire, Mallarmé, Verlaine, Francis Jammes. În 1905 devine licenţiat al Facultăţii de litere din

Bordeaux, iar în 1906 este admis la *École de Chartes* din Paris, dar ulterior, renunţă la continuarea studiilor în această direcţie (1908). Din 1908, colaborează, scriind editoriale, la *Revue du Temps présent* şi la *Revue de la Jeunesse*.

În timpul Primului Război Mondial este mobilizat ca infirmier (1914).

Din 1916, locuieşte atât la Paris cât şi în provincia natală, la domeniul Malagar.

A lăsat literaturii un număr impresionant de opere narative şi poetice (cca 75 de volume).

A debutat editorial cu volumul de poeme *Les Mains jointes* (Mâinile împreunate, 1909), foarte elogios prezentat de Maurice Barrès în *L'Écho de Paris* (1910). Totuşi, accede la celebritate odată cu publicarea romanului *Le Baiser au Lepreux* (Sărutul dat leprosului), în 1922.

Devenit deja consacrat, şi în urma apariţiei romanului *Le Désert de l'amour* (Pustiul dragostei, 1925), considerat unul dintre cele mai bune romane franceze, obţine *Le Grand Prix du roman*. În 1927 apare romanul *Thérèse Desqueyroux*. În 1930 începe să colaboreze la revistele *Sept* şi *Temps présent*, de tendinţă mai puţin conservatoare decât *L'Écho de Paris*, la care colaborase în perioada imediat anterioară. Publică romanul *Le Nœud de vipères* (Cuibul de vipere), în 1932, an în care devine şi preşendinte al Societăţii Oamenilor de Litere din Franţa. Este ales membru al Academiei Franceze (1933).

La sfârşitul anilor '30, a început să scrie piese de teatru. Prima sa piesă de teatru, *Asmodée* (Asmodeu), a fost prezentată la *Comedia Franceză*, în anii 1937-1938, de cca 100 de ori.

Aderă la Frontul Naţional al Scriitorilor. Publică în clandestinitate *Le Cahier noir* (Caietul negru) (1943), sub numele de Forez, participând la Rezistenţă prin activitatea sa de ziarist.

După terminarea războiului, colaborează la *Le Figaro*, iar din 1954 – la publicaţia *L'Express*. Devine un apropiat al generalului Charles de Gaulle, care îl numeşte ofiţer al *Legiunii de Onoare* (1958). De asemenea, el a publicat o serie de memorii şi o biografie a generalului Ch. de Gaulle. Postum, a fost publicat romanul *Maltaverne*: *Un adolescent d'autrefois* (Un adolescent de altădată – Maltaverne) (1970).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Mauriac, François. Ciubul de vipere / François Mauriac. – Bucureşti: Ed. pentru Lit. Universală, 1964. – 240 p.

Mauriac, François. Îngerii negri / François Mauriac; trad.: R. Paraschivescu. – Bucureşti: Aldomars, 1991. – 199 p.

Mauriac, François. Pustiul Dragostei / François Mauriac; trad.de Elis Busneag. – Craiova: Orion, 1993. – 170 p.

Mauriac, François. Sfârşitul nopţii; Sărutul dat leprosului: Romane / François Mauriac. – Bucureşti: Minerva, 1972. – 323 p.

Mauriac François. Un adolescent de altădată – Maltaverne / François Mauriac. – Bucureşti: Univers, 1974. – 311 p.

***

Mauriac, François. Le Romancier et ses personnages suivi de: L'Éducation des filles / François Mauriac; Précédé d'une étude d'Edmond Jaloux. – Paris: Buchet / Chastel, 1972. – 158 p. – (Le Livre de Poche).

Mauriac, François. Thérèse Desqueyroux / François Mauriac; pref. et comment. de Jean Touzot . – Nouvelle éd. revue et corrigée. – Paris: Bernard Grasset, 2003. – 202 p.

***

Cabanis, José. Mauriac, le roman et Dieu / José Cabanis. – Paris: Gallimard, 1991. – 124 p. – (NRF).

Cattanéo Bernard. François Mauriac: Aux sources de l'amour / Bernard Cattanéo. – Paris: Jean Curutchet, 1998. -- 155 p. : portr.

Casseville, Caroline. Mauriac et Sartre: Le roman et la liberté / Caroline Casseville. – [S.l.]: L'Esprit du Temps, 2006. – 255 p.

Cuciureanu, Sonia. Romancierul şi eroinele sale: Studiu asupra condiţiei feminine în romanele lui Francois Mauriac / Sonia Cuciureanu. – Craiova: Scrisul Românesc, 1994. – 184 p.
François Mauriac / dir. par Jean Touzot. – Paris: Fayard; Éditions de L'Herne, 2000. – 528 p. : il., fotogr.

***

Buntman, Nadejda V. La littérature française contemporaine: L'autobiographie: François Mauriac/ Nadejda V. Buntman, Galina P. Kuznecova // La Langue Française. – 2007 – 1-15 noiemb. (Nr. 21). – P. 9.

Fauconnier, Bernard. Mauriac journaliste / Bernard Fauconnier // Magazine littéraire. –1994 – Janvier (Nr. 317). – P. 94.

Taillandier, François. François Mauriac, "La Pharisienne, c'est lui!" / François Taillandier // Magazine littéraire. – 2008 – Nr. 475 (Mai). – P.86-87.

***

François Charles Mauriac (1885-1970) [Resursă electronică] //http://www.kirjasto.sci.fi/mauriac.htm.
François Mauriac [Resursă electronică] // http://www.answers.com/topic/fran-ois-mauriac.

UNIVERSITATEA DE STAT „ALECU RUSSO" DIN BĂLŢI

1945

S-a constituit la 12 oct. 1945, iniţial ca Institut Învăţătoresc, transformat în anul 1953 în Institut Pedagogic, statutul de Universitate instituţia de învăţământ superior bălţeană l-a căpătat în anul 1992.

În cele trei etape de dezvoltare, universitatea a îndeplinit diferite funcţii: Institutul Învăţătoresc a avut drept scop principal completarea deficitului de cadre didactice, format în urma emigrării

(adesea forţate) profesorilor şcolari la Est sau la Vest; Institutul Pedagogic a avut menirea de a forma profesori şcolari cu studii superioare de profil larg; Universitatea, pe lângă producerea cunoştinţelor, are drept scop satisfacerea pieţei de muncă cu specialişti la nivel de licenţă şi masterat.

Structura Universităţii s-a schimbat pe parcursul anilor. La început în Institutul învăţătoresc au activat trei facultăţi: Filologie, Fizică şi matematică, Limbi străine. Astăzi în Universitate funcţionează opt facultăţi: Filologie; Tehnică, Fizică, Matematică şi Informatică; Limbi şi literaturi străine; Pedagogie şi Asistenţă socială; Muzică şi Pedagogie muzicală; Economie; Drept; Ştiinţe ale naturii şi Agroecologie; de asemenea un Centru de instruire continuă, Liceul regional *Ion Creangă* cu trei profiluri: real, umanist şi arte; Departamentul de Tehnologii Informaţionale şi cea de a noua facultate – Biblioteca ştiinţifică universitară, una din cele mai bine dotate biblioteci din Sud-Estul Europei.

În 1959, prin hotărârea Consiliului de Miniştri al R.S.S.M., Institutului Pedagogic din Bălţi i-a fost conferit numele lui Alecu Russo. A fost finisată construcţia edificiului Bibliotecii Ştiinţifice (1986); urmează crearea Sectorului de cercetări ştiinţifice (1988); redeschiderea Liceului teoretic regional *Ion Creangă* (1995), fondat în anul 1906; crearea reţelei digitale universitare pe fibre optice (1999); darea în folosinţă a două blocuri noi de studii (2003) şi a unui cămin studenţesc modern (2009).

În 2006 universitatea devine membru de profil al Academiei de Ştiinţe a Moldovei, iar la Bălţi este deschisă Filiala Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

În prezent, la USB studiază cca 7500 de studenţi la cele 43 de specialităţi ale universităţii. Procesul de formare este ghidat de 350 cadre didactice, inclusiv 11 doctori habilitaţi şi 110 doctori în ştiinţe.

Universitatea pregăteşte cadre de înaltă calificare prin propria doctorantură la cinci specialităţi: Limba română, Limbi romanice (limba franceză), Limbi slave (limba rusă), Radiofizica, Teoria şi metodologia instruirii (pe discipline). Savanţii universităţii participă la realizarea a 12 proiecte instituţionale de cercetare şi a unui proiect la comanda de stat. Dr. Valeriu Cabac este primprorector al Universităţii de Stat *Alecu Russo* (din 2003).

Din anul 2005 universitatea a trecut la formarea specialiştilor în două cicluri, conform prevederilor Procesului de la Bologna. În procesul de formare este implementat Sistemul european de credite transferabile (ECTS). În planurile noi de studii s-a lărgit considerabil spectrul de discipline opţionale. Ciclul de masterat este urmat de un număr din ce în ce mai mare de studenţi, graţie specializărilor care facilitează încadrarea în câmpul muncii. Între anii 2006 şi 2009 în universitate a fost implementat Sistemul de Management al Calităţii (standardul ISO 9001-2000). În anul 2009 Sistemul de Management al Calităţii a fost certificat de către Societatea Română de Asigurare a Calităţii şi Reţeaua Internaţională de Certificare IQNet.

Universitatea participă activ la realizarea unui şir de proiecte Tempus, finanţate de Uniunea Europeană: crearea unei reţele de şcoli capabile să utilizeze tehnologiile informaţionale şi de comunicaţie în procesul de învăţământ (DICSIM); crearea reţelei educaţionale pentru profesori Est-Vest (WETEN); Modernizarea şi dezvoltarea cursurilor profesionale (MODEP); profesionalizarea formării în asistenţa socială. Contractele de colaborare internaţională pe care universitatea le-a încheiat în ultimii ani cu universităţi din România, Polonia, Ucraina, Federaţia Rusă au fost precedate, de regulă, de activităţi neformale comune la nivel de catedre şi facultăţi. În acest caz, contractul formal oficializează nişte activităţi comune reale.

Universitatea de Stat „Alecu Russo" din Bălţi persevereză în activităţile de integrarea în spaţiul european comun al formării şi cercetării.

A se vedea şi articoul din *Calendar Naţional 2005*. – Chişinău: BNRM, 2005. – P. 283-285.

BIBLIOGRAFIE:

Popa, Iulius. Universitatea de Stat "Alecu Russo" din Bălţi (1945-2005) / Iulius Popa. – Chişinău: Litera, 2005. – 389 p.

Universitatea de Stat "Alecu Russo" din Bălţi = Alecu Russo State University, Bălţi / Aut.- alcăt.: V. Cabac, I. Gagim, E. Harconiţă; trad. în lb. engleză: I. Ignatiuc, A. Muntean, A. Gureanu, D. Mirca, D. Postolachi, V. Rotari. – Bălţi : Presa univ. bălţeană, 2007. – 48 p.

Universitari bălţeni : Dicţ. biobibliogr. / Min. Educaţiei Tineretului şi Sportului, Univ. de Stat "Alecu Russo" din Bălţi, Bibl. şt.; Alcăt.: E. Scurtu, M. Fotescu, E. Stratan ; Red. coord.: E. Harconiţa; Red.: D. Caduc; Trad. în lb. engleză V. Topalo. – Bălţi, 2005. – 384 p.

Academicianul Nicolae Filip: Biobibliogr. / Univ. de Stat "Alecu Russo", Bibl. şt.; Alcăt.: E. Scurtu, M. Fotescu, K. Tabac, F. Tlehuci; Coord. V.Cabac; Ed. îngrijită de Gh. Popa; Red. resp. E. Harconiţa; Trad. în lb. engl. de A.Aladin, în lb. rusă de F. Tlehuci, T. Aculova. – Ed. a 4-a, rev. şi compl. – Bălţi, 2005. – 210 p.

Academicianul Silviu Berejan : Biobibliogr. / Univ. de Stat „Al. Russo", Bibl. şt.; Inst. de Lingvistică al A.Ş.M; Alcăt.: Maria Fotescu, Elena Scurtu; Red. coord. Gheorghe Popa; Red. resp. Elena Harconiţa. – Bălţi; Chişinău, 2005. – 284 p.

Alexandru Abramciuc: Biobibliogr. / Univ. de Stat „A. Russo", Bibl. şt.; Alcăt. M. Fotescu, E. Scurtu; Col. de red.: E. Harconiţa (red. resp.), D. Caduc. – Bălţi, 2006. – 115 p.

Boris Boincean: Biobibliogr. / Univ. de Stat „Alecu Russo" din Bălţi, Bibl. şt.; Alcăt.: Ana Nagherneac, Varvara Ganea; Red. coord.: Elena Harconiţa; Red. bibliogr.: Lina Mihaluţa. – Bălţi, 2009. – 130 p.

Elena Dragan: Biobibliogr. / Univ. de Stat „A. Russo", Bibl. şt; Alcăt.: Elena Scurtu, Varvara Ganea; Red. resp.: Elena Harconiţa; Red. lit.: Galina. Mostovic; Red. bibliogr.: Lina Mihaluţa. – Bălţi, 2008. – 130 p.

Iulius Popa: Biobibliogr. / Min. Educaţiei, Tineretului şi Sportului, Univ. de Stat „A. Russo" din Bălţi, Bibl. şt.; Alcăt.: M. Fotescu, E. Scurtu; Red. resp. E. Harconiţa. – Bălţi, 2005. – 201 p.

Larisa Bortă: Biobibliogr. / Alcăt. A. Nagherneac, M. Şulman; Col. de red.: E. Harconiţa (red. resp.), L. Mihaluţa; Univ. de Stat „A. Russo", Bibl. şt. – Bălţi, 2006. – 118 p.

Valentina Priţcan: Biobibliogr. / Univ. de Stat „A. Russo" din Bălţi, Bibl. şt.; Alcăt.: M. Fotescu, Ana Nagherneac; Red. resp.: Elena Harconiţa; Red. lit.: G. Mostovic; red. bibliogr: L. Mihaluţa. – Bălţi, 2008. – 128 p.

Contribuţii ştiinţifice ale profesorilor Facultăţii Drept / Alcăt. A. Nagherneac, V. Ganea ; Col. de red.: E. Harconiţa (red. resp.), L. Mihaluţa; Univ. de Stat „A. Russo", Bibl. şt. – Bălţi, 2007. – 120 p.

Contribuţii ştiinţifice ale profesorilor Facultăţii Economie: bibliogr. select. / Univ. de Stat „A. Russo"; Alcăt. Maria Fotescu, Elena Scurtu; Red. resp. Elena Harconiţa. – Bălţi, 2005. – 120 p.

Contribuţii ştiinţifice ale profesorilor Facultăţii Filologie (1945-2005): bibliogr. select. / Univ. de Stat „A. Russo", Bibl. şt.; Alcăt.: A. Nagherneac, T. Aculov; Red. resp. E. Harconiţa. – Bălţi, 2005. – 472 p.

Contribuţii ştiinţifice ale profesorilor Facultăţii Muzică şi Pedagogie Muzicală: bibliogr. select. / Univ. de Stat „A. Russo", Bibl. şt.; Alcăt.: M. Fotescu, E. Scurtu ; Red. resp. E. Harconiţa. – Bălţi, 2005. – 133 p.

Contribuţii ştiinţifice ale profesorilor Facultăţii Pedagogie, Psihologie şi Asistenţă socială / Alcăt. M. Fotescu, E. Scurtu ; Col. de red.: E. Harconiţa (red. resp.), D. Caduc; Univ. de Stat „A. Russo", Bibl. şt. – Bălţi, 2006. – 250 p.

Contribuţii ştiinţifice ale profesorilor Facultăţii Fizică. Tehnică. Matematică şi Informatică / Alcăt. M. Fotescu, E. Scurtu ; Col. de red.: E. Harconiţa (red. resp.), L. Mihaluţa; Univ. de Stat „A. Russo", Bibl. şt. – Bălţi, 2007. – 420 p.

Deţinători ai titlului de Doctor Honoris Causa al universităţii bălţene: Dicţ. biobibliogr. / Univ. de Stat „A. Russo", Bibl. şt.; Alcăt.: E. Scurtu, M. Fotescu; Red. resp.: E. Harconiţa; Red. şt.: Gh. Popa. – Bălţi, 2008. – 165 p.

Lucrările profesorilor şi colaboratorilor. Anuar 2007: Bibliogr. select. / Univ. de Stat „A. Russo" Bălţi, Bibl. şt.; Alcăt.: Ana Nagherneac; Ed. ongr.: Elena Harconiţa; Red. bibliogr. L.Mihaluţa. – Bălţi, 2008. – 95 p.

Publicaţiile ştiinţifice ale profesorilor şi colaboratorilor 2000-2005 / Alcăt. A. Nagherneac, V. Ganea; Col. de red.: E. Harconiţa (red. resp.), E. Stratan; Univ. de Stat „A. Russo", Bibl. şt. – Bălţi, 2006. – 345 p.

***

Balanici, Alexandru. Prima revistă ştiinţifică de profil fizico-tehnic: [recenzie la revista "Fizică şi tehnică: Procese, modele, experienţe"] / Alexandru Balanici // Confluenţe bibliologice : Rev. de biblioteconomie şi şt. informării. – 2006. – Nr 3. – P. 81-82.

Cele mai noi metode de predare a limbii şi literaturii ucrainene : Conferinţa Internaţională la USB "Alecu Russo" // Vocea Bălţiului. – 2008. – 14 noiemb. – Nr 40. – P. 3.

Ciolanu, Ludmila. Ševčenkivs'ki dni v Bel'ckomu universiteti / L. Čolanu // Ridne slovo. – 2009. – Nr 4. – P. 4-6.

Curs de instruire on domeniul proprietăţii intelectuale la Universitatea «A. Russo» din Bălţi // AGEPI Inf: presa scrisă şi electronică despre protecţia proprie-tăţii industriale. – 2008. – Nr. 4. – P. 34-35.

Diseminarea practicilor bune în reformarea învăţământului universitar: Cronica evenimentelor Pro Bologna în Republica Moldova: [despre seminarul "Implemintarea ECTS" desfăşurat la Univ. de Stat "A. Russo" din Bălţi] // Procesul de la Bologna în Republica Moldova (2004-2007). – Ch. – 2008. – P.93-94**.**

Duca, **Gheorghe.** Academia de Ştiinţe din Moldova la Bălţi [Interviu cu Gheorghe Duca] / consemnare: Lia Chetrari // Vocea Bălţiului. – 2006. – 17 noiemb. – Nr 44. – P. 2.

Josan, Galina. Părinţii învaţă la şcoală: [inaugurarea Centrului comunitar "Şcoala părinţilor la Universitatea de Stat "A.Russo"] / Galina Josan // Vocea Bălţiului. – 2009. – 6 mart. – Nr 8. – P. 4.

Enciu, Nicolae. Dezbateri Europene la Universitatea "Alecu Russo" din Bălţi / Nicolae Enciu // Literatorul: săpt. de lit. şi artă. – 2007. – 25 mai (Nr 25-26). – P. 2.

Filip, **Nicolae**. Anul universitar 2006-2007: urcuşul continuă / Nicolae Filip // Buletinul rectoratului. Nr.11 (Sept.-noiemb). – 2006. – P. 1-2.

La Bălţi a fost celebrată Declaraţia de Unire a Basarabiei cu România // Literatura şi arta: săptămânal. – 2008. – 6 mart. – Nr 10. – P. 3.

Moraru, Alexandru. Sănătate, tinereţe şi sport la USB "Alecu Russo" / Alexandru Moraru // Literatorul: săpt. de lit. şi artă. – 2006. – 15 dec. – Nr 48. – P. 4.

Omagiu la 80 de ani: [o lucrare bibliografică despre rectorului Universităţii de Stat "Alecu Russo" din Bălţi] // Literatorul: săpt. de lit. şi artă. – 2006. – 3 mart. – P.2.

Prus, Elena. Universitatea ca atelier de creaţie / Elena Prus // Analele Universităţii Libere Internaţionale din Moldova. Ser. Filologie. – 2006, vol.4. – 2007. – P. 227-228.

Prus, Elena. Misiunea (inter)culturală a Universităţii în formula bălţeană de responsabilizare profesională / Elena Prus // Materialele Colocviului Comemorativ Internaţional "Tradiţie şi modernitate în abordarea limbajului" consacrat aniversării a 65-a de la naşterea profesorului Mircea Ioniţă, 25 noiemb. 2006, Bălţi. – Bălţi. – 2006. – P. 12-13.

Universitatea de Stat "Alecu Russo"// Top 100 competitive companies from North region. – [2008]. – P. 40.

Şleahtiţchi, Maria. Un an de deschideri noi: [Secţia Jurnalistică în cadrul Facultăţii Filologie la USB "Alecu Russo"] / Maria Şleahtiţchi // Vocea Bălţiului. – 2008. – 11 iul. – Nr 26. – P.2.

Elena HARCONIŢĂ şi T. N.

BIBLIOTECA ŞTIINŢIFICĂ A UNIVERSITĂŢII DE STAT „ALECU RUSSO” DIN BĂLŢI
1945

Creată în anul 1945, la 12 oct., pe lângă Institutul Învăţătoresc, Biblioteca Ştiinţifică a Universităţii de Stat *A. Russo* din Bălţi s-a dezvoltat împreună cu instituţia - fondatoare, amplificându-şi rolul în procesele de instruire şi cercetare ştiinţifică, transformându-se într-un autentic centru infodocumentar, care asigură calitatea şi eficienţa demersului de învăţământ superior din nordul republicii. Parte a sistemului naţional de biblioteci, clasată de Guvern la categoria superioară, Biblioteca şi-a dezvoltat o colecţie calitativă de documente, ce numără azi mai bine de 1 mln de documente pe diverse suporturi informaţionale. Anual în colecţia ei se înscriu circa 13-15 mii de noi documente, sunt abonate 500 titluri de publicaţii periodice din Moldova, România, Rusia, Ucraina, SUA, Franţa şi Germania. 80-90 % din achiziţiile anuale le constituie donaţiile venite din partea ambasadelor străine din Moldova, PNUD, Biroului Consiliului Europei, Institutului Cultural Român, Direcţiei Românii din afara ţării, Asociaţiei *Pro Basarabia şi Bucovina*, Filialei *Costachi Negri* din Galaţi, Alianţei Franceze, Institutului Goethe – Bucureşti, Fundaţiei SOROS. Includerea Bibliotecii în rândul beneficiarilor din depozitul Legal de către Camera Naţională a Cărţii a avut un impact foarte important asupra actualizării colecţiilor.

În ultimii trei ani au intrat pe această cale 5 422 de cărţi şi reviste apărute la editurile naţionale. O contribuţie valoroasă la creşterea colecţiilor şi asigurarea accesului la resurse informaţionale le o au relaţiile de colaborare cu bibliotecile mari din Moldova şi din România: Biblioteca Centrală Universitară *Carol I* din Bucureşti, Biblioteca Naţională, Biblioteca Naţională Pedagogică, BCU Cluj, Timişoara, Craiova, Galaţi, Suceava. O donaţie excepţională a fost primită în aceşti ani de la Universitatea din Fresno, California – peste 9 000 documente pe diverse domenii de ştiinţă.

În ultimii cinci ani au fost realizate programe şi proiecte reprezentative, care au integrat valoroase colecţii de tipărituri străine.

Statutul de Bibliotecă Depozitară Regională a Băncii Mondiale, obţinut în anul 2007, a deschis o cale sigură de acces la valoroase publicaţii editate în ţările lumii şi acces gratuit la patru baze de date pe domeniile de economie, business, finanţe şi bănci. Acordul de colaborare, semnat în anul 2008 cu Biblioteca Naţională a României, Biblioteca Centrală Universitară *Carol I* din Bucureşti, au sporit colecţiile de carte românească pe diverse domenii. Abonamentele şi asigurarea accesului la periodice on-line, cărţi electronice, baze de date naţionale şi străine Moldlex, EBSCO, Green Fille, AGORA. HEIN Online, webliografii, inclusiv EBSCO, prin Consorţiul eIFL Direct; fondul de publicaţii periodice din proiectul *The Journal Donation, SUA,* bazele de date ale *Centrului de Resurse Informaţionale* ale Ambasadei SUA, participarea la Proiectul SIBIMOL au permis trecerea la spaţiul universal de informaţie, asocierea şi interrelaţia la şi cu servicii naţionale şi internaţionale.

Calitatea şi performanţa serviciilor informaţional-bibliotecare este apreciată în cadrul relaţiilor pe care le construieşte zilnic cu cei 13 mii cititori înscrişi, precum şi prin cele peste 1 mln 400 mii împrumuturi, sau 10 642 de vizite virtuale efectuate din afara Bibliotecii. Conform datelor statistice, un cititor împrumută per an 140 documente şi efectuează 54 vizite la Bibliotecă.

Catalogul electronic al Bibliotecii expus on-line (platforma TinRead) pe site-ul Bibliotecii (http://libruniv.usb.md), vizualizat cu ajutorul modulului OPAC şi modulului TinRead prin Internet, propune azi utilizatorilor o bază de date de circa 262 511 mii notiţe bibliografice (54 % din toate titlurile), inclusiv: monografii 139 351, analitice 116 949, periodice 2 500, AV materiale 2 031, analitice muzicale 1 680.

Biblioteca s-a aliniat tendinţelor moderne în ceea ce priveşte circulaţia informaţiei, atât prin introducerea unui sistem informatic integrat intern, cât şi prin intermediul paginii Web a Bibliotecii în spaţiul Internet. În anul 2008 a avut loc relansarea noii versiuni cu expunerea on-line a Bibliotecii Digitale, precum şi a celor 4 reviste editate de Universitate: Artă şi educaţie artistică; Confluenţe bibliologice, Fizică şi Tehnică, Limbaj şi Context, crearea link-ului spre situl revistei SEMN. Pagina Bibliotecii a mai fost îmbogăţită prin trei tipuri de expoziţii: Intrări noi, Publicaţii ale profesorilor universitari intrate în anul 2007-2009, expoziţii tematice, bio- şi bibliografiiile editate în ultimii ani, e-buletinele *Intrări recente*, resursele web cu linkuri de referinţe, pagina utilizatorului, serviciul Întreabă bibliotecarul, propuneri pentru achiziţie, cartea de vizită etc.

În cadrul programelor speciale: Zilele Bibliotecii la Facultăţi, Zilele Catedrelor, Zilele Informării, Ziua Serviciului, Lunarul Licenţiatului / Masterandului, Ziua Bibliote-carului, Clubul BiblioSpiritus - bibliotecarii organizează expoziţii, treceri în revistă pe profilul Catedrei / Facultăţii, promovează donaţiile, fac referiri asupra complexităţii colecţiilor, deschid şi prezintă situri, CD-uri şi DVD-uri cu informaţii de interes pentru profesori şi studenţi, oferă consultaţii şi demonstrează posibilităţile de accesare ale bazelor de date, Internetului.

Formarea competenţelor informaţionale ale studenţilor evoluează prin promovarea anuală

de către bibliotecarii – asistenţi universitari ai Modulului Bazele Culturii Informaţionale (900 ore) cu care începe cursul universitar Tehnologii Informaţionale şi Comunicaţionale. Biblioteca promovează aceste ore conform recomandărilor Colegiului Ministerului Educaţiei. În anul 2007 bibliotecarii bălţeni au elaborat manualul *Bazele Culturii Informaţionale* şi Curriculumul respectiv, racordat la cerinţele procesului de la Bologna, a avut loc lansarea colecţiei *Cultură informaţională* precum şi deschiderea *Centrului de Cultură informaţională. Marketing.*

Manifestările culturale, organizate în Saloanele Literar, Muzical, Pridvorul Casei cu obiceiurile şi tradiţiile culturale naţionale, Clubul ONU pe lângă CD al ONU, Centrul Educaţie Civică Europeană pe lângă Punctul de informare al Biroului Consiliului Europeii, Cenaclul KONTUR, Clubul *Biblio Spiritus*, au devenit locuri de întâlnire şi relaxare pentru studenţii celor opt facultăţi ale Universităţii bălţene, Liceul şi Colegiul Pedagogic *Ion Creangă.*

Informarea cititorilor se face printr-un *Breviar informativ*, dar cele mai incitante au devenit de câţiva ani *Teleinformaţiile.* La televizorul din hol studenţii recepţionează informaţii privind structura şi serviciile Bibliotecii, programul manistărilor ştiinţifico - culturale, foto-eseuri ale manifestărilor promovate, video-clipuri cognitive şi de loisir.

Imaginea Universităţii, Bibliotecii este promovată prin elaborarea/editarea contribuţiilor ştiinţifice şi bibliografiilor USB (tradiţional/ online) în colecţiile: *Bibliographia Universitas; Vestigia semper adora, Cultura Informaţională; Biblioteca Ştiinţifică Universităţii de Stat „Alecu Russo" în presă şi online*. În anul 2008 a fost iniţiată o colecţie nouă *Deţinători ai titlului* Doctor Honoris Causa ai USB în care au apărut deja două lucrări: Doctori Honoris Causa; *Alexandru Budişteanu – Omagiu la 80 de ani*.

Activitatea de cercetare şi dezvoltare în biblioteconomie este marcată prin implicaţii şi participare la activităţi biblioteconomice de amploare (conferinţe, simpozioane, diverse reuniuni profesionale naţionale şi internaţionale).

În anul 2007 la Biblioteca Ştiinţifică s-a desfăşurarat în premieră Conferinţa Anuală a Asociaţiei Bibliotecarilor din Republica Moldova cu genericul *Instruirea continuă - cerinţă inerentă a Societăţii Informaţionale şi a Cunoaşterii.* Au participat mai bine de 200 bibliotecari din diferite tipuri de biblioteci din republică şi din România. În aceleaşi zile a avut loc şi conferinţa ştiinţifică internaţională *Biblioteca – portal educational intelectual si informational in edificarea Societatii Cunoasterii.* Implicaţiile bibliotecarilor universitari bălţeni în activitatea Conferinţei anuale ABRM (comisii, secţiuni, ateliere, şedinţă în plen): 60 participanţi, 8 moderatori, 26 comunicări, 5 publicaţii editate (lansare), 10 expoziţii, 4 excursii documentare, 2 programe culturare.

În calitate de Centru Biblioteconomic Naţional Biblioteca asigură asistenţa metodologică bibliotecilor din instituţiile preuniversiare de învăţământ, colectarea şi sintetizarea datelor statistice a 600 biblioteci din 15 raioane de la Nordul Moldovei, în anul 2007 editându-se *Raportul statistic 2006 al bibliotecilor şcolare din Republica Moldova.*

Biblioteca dispune astăzi de resurse umane capabile, competente şi bine pregătite profesional pentru deservirea comunităţii academice la nivelul normelor şi standardelor internaţionale: 41 bibliotecari din cei 68 sunt deţinători ai gradului de calificare: 7 – superior; 9 – gradul 1 şi 25 – gradul II.

Meritele bibliotecarilor sunt recunoscute şi apreciate cu diplome ale Ministerului Educaţiei şi Tineretului, Ministerului Culturii şi a Turismului, Asociaţiei Bibliotecarilor din RM, Primăriei municipiului, rectoratului Universităţii.

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2005*. – Chişinău, 2005. – P. 283-285.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Academicianul Nicolae Filip: Biobibliogr. / Univ. de Stat "Alecu Russo", Bibl. Şt.; alcăt.: E. Scurtu, M. Fotescu, K. Tabac, F. Tlehuci; coord.: V.Cabac; ed. îngrijită de Gh. Popa; red. resp. E. Harconiţa; trad. în lb. engl. de A. Aladin, în lb. rusă de F. Tlehuci, T. Aculova. – Ed. a 4-a, rev. şi compl. – Bălţi, 2005. – 210 p.: fotogr. – (Personalităţi universitare bălţene); http://libruniv.usb.md

Academicianul Silviu Berejan : Biobibliogr. / Univ. de Stat „Al. Russo", Bibl. Şt.; Inst. de Lingvistică al A.Ş.M; alcăt.: Maria Fotescu, Elena Scurtu; red. coord.: Gheorghe Popa; red. resp.: Elena Harconiţa. – Bălţi; Chişinău, 2005. – 284 p. – (Personalităţi universitare bălţene); http://libruniv.usb.md

Alexandru Abramciuc: Biobibliogr. / alcăt.: M. Fotescu, E. Scurtu; col. de red.: E. Harconiţa (red. resp.), D. Caduc; Univ. de Stat „A. Russo", Bibl. Şt. . – Bălţi, 2006. – 115 p. ; http://libruniv.usb.md

Alexandru Budişteanu: Omagiu la 80 de ani*:* Biobibliogr. / Univ. de Stat „A. Russo", Bibl. Şt; alcăt.: M. Fotescu, E. Scurtu; red. resp.: E. Harconiţa; red. lit.: G. Mostovic; red. bibliogr.: L. Mihaluţa; design / tehnored.: S. Ciobanu. – Bălţi, 2008. – 400 p. – (Doctor Honoris Causa); http://libruniv.usb.md

Bazele culturii informaţionale : curs univ. / ABRM; Univ. de Stat „Alecu Russo", Catedra Electronică şi Informatică; Bibl. Şt.; dir.: E. Harconiţa; coord. şt.: V. Cabac, V. Guţan; col. red.: E. Harconiţa, D. Caduc, E. Stratan, E. Scurtu, S. Ciobanu (cop./design). – Bălţi: Presa univ. bălţeană, 2007. – 160 p.; http://libruniv.usb.md

Biblioteca Ştiinţifică a Universităţii de Stat Alecu Russo = Scientific Library of Alecu Russo State University Balts Moldova: Ghid = Guide / red.: E. Harconiţa, V. Topalo, L. Alexanchin; design/tehnored.: S. Ciobanu. – Bălţi, 2007. – Pliant color. – Tit. şi text paral. în lb. română şi engleză ; http://libruniv.usb.md

Biblioteca universitară bălţeană la 60 ani / Univ. de Stat "A. Russo" din Bălţi; Bibl. şt.; alcăt.: E. Harconiţa, E. Scurtu, M. Fotescu, E. Stratan ; red. coord. : E. Harconiţa; red. D. Caduc. – Bălţi, 2005. – 214 p.: fotogr.; http://libruniv.usb.md

Bibliotecile şcolare din Republica Moldova: Raport statistic / Min. Educaţiei şi Tineretului din Rep. Moldova; ABRM; Univ. de Stat „A. Russo", Bibl. Şt.; red. – coord.: E. Harconiţa; red.: D. Caduc, E. Stratan, E.Scherlet, V. Topalo, S. Ciobanu (cop./design). – Bălţi: Bibl. Şt. USB, 2007. – 51 p.: tab.; http://libruniv.usb.md

Boris Boincean: Biobibliogr. / Univ. de Stat „Alecu Russo" din Bălţi, Bibl. Şt.; alcăt.: Ana Nagherneac, Varvara Ganea; red. coord.: Elena Harconiţa; red. bibliogr.: Lina Mihaluţa; design/ cop. S. Ciobanu. – Bălţi, 2009. – 130 p. – (Personalităţi universitare bălţene); http://libruniv.usb.md

Carte rară în limba română din colecţiile bibliotecii: contribuţii bibliogr. Fasc. 3 / alcăt.: E. Scurtu, A. Nagherneac; red. resp.: E. Harconiţa; red. lit.: G. Mostovic; red. bibliogr.: L.Mihaluţa; design / tehnored.: S. Ciobanu. – Bălţi, 2008. – 145 p. – (Vestigia semper adora*)* ; http://libruniv.usb.md

Catalogul publicaţiilor elaborate de bibliotecile academice, universitare şi specializate din Republica Moldova / Asoc. Bibliotecarilor din Rep. Moldova, Bibl. Şt. a Univ. de Stat *A. Russo*; lucr. întocm. de: D. Caduc, E. Stratan, L. Mihaluţa; red. resp.: E. Harconiţa; red. bibliogr.: L. Mihaluţa; indexuri realizate de: A. Nagherneac; lector.: G. Mostovic: design / tehnored.: S. Ciobanu, A. Cebotari. – Bălţi, 2008. – 240 p.; http://libruniv.usb.md

Concursul „Cele mai reuşite lucrări în domeniul biblioteconomiei şi ştiinţa informării" 2004 - 2007 / Asoc. Bibliotecarilor din Rep. Moldova, Bibl. Şt. a Univ. de Stat „Alecu Russo"; alcăt.: E. Harconiţa; red. bibliogr.: I. Zalîgaev; design / tehnored.: S. Ciobanu. – Bălţi, 2008. – 37 p.; http://libruniv.usb.md

Confluenţe bibliologice: Rev. de biblioteconomie şi ştiinţa informării a Bibl. Şt. a Univ. de Stat "A. Russo" / dir. Elena Harconiţa; red. - şef Anatol Moraru; col. de red.: V. Topalo, E. Stratan, S. Ciobanu, A.Rău, S.Ghinculov, R.Moţoc, M.Şleahtiţchi, N.Enciu; lector: G. Mostovic.– Bălţi: Bibl. Şt. – 2005-2009. – (Trimestrial).– Disponibil pe Internet; http://libruniv.usb.md

Contribuţii ştiinţifice ale profesorilor Facultăţii Drept / alcăt.: A. Nagherneac, V. Ganea ; red. resp.: E. Harconiţa; red. bibliogr.: L. Mihaluţa; Univ. de Stat „A. Russo", Bibl. Şt. – Bălţi, 2007. – 120 p.; http://libruniv.usb.md

Contribuţii ştiinţifice ale profesorilor Facultăţii Economie: bibliogr. select. / Univ. de Stat „A. Russo"; alcăt.: Maria Fotescu, Elena Scurtu ; red. resp.: Elena Harconiţa. – Bălţi, 2005. – 120 p.; http://libruniv.usb.md

Contribuţii ştiinţifice ale profesorilor Facultăţii Filologie (1945-2005): bibliogr. select. / Univ. de Stat „A. Russo", Bibl. Şt.; alcăt.: A. Nagherneac, T. Aculov; red. resp.: E. Harconiţa. – Bălţi, 2005. – 472 p.; http://libruniv.usb.md

Contribuţii ştiinţifice ale profesorilor Facultăţii Muzică şi Pedagogie Muzicală: bibliogr. select. / Univ. de Stat „A. Russo", Bibl. Şt.; alcăt.: M. Fotescu, E. Scurtu; red. resp.: E. Harconiţa. – Bălţi, 2005. – 133 p. – E. Harconiţa. – Bălţi, 2005. – 133 p.: fotogr.; http://libruniv.usb.md

Contribuţii ştiinţifice ale profesorilor Facultăţii Pedagogie, Psihologie şi Asistenţă socială / alcăt.: M. Fotescu, E. Scurtu; col. de red.: E. Harconiţa (red. resp.), D. Caduc; Univ. de Stat „A. Russo", Bibl. Şt. – Bălţi, 2006. – 250 p.; http://libruniv.usb.md

Contribuţii ştiinţifice ale profesorilor Facultăţii Fizică. Tehnică. Matematică şi Informatică / alcăt.: M. Fotescu, E. Scurtu; col. de red.: E. Harconiţa (red. resp.), L. Mihaluţa; Univ. de Stat „A. Russo", Bibl. Şt. – Bălţi, 2007. – 420 p.; http://libruniv.usb.md

Curriculum la disciplina Tehnologii informaţionale şi comunicaţionale / Min. Educaţiei şi Tineretului al Rep. Moldova, Univ. de Stat „Alecu Russo", Bălţi, Fac. Teh., Fizică, Matematică, şi Inf., Catedra Electronică şi Inf., Bibl. Şt.; elab.: V. Guţan, E. Harconiţă, E. Stratan,... ; red. bibliogr.: L. Mihaluţa; design / tehnored.: S. Ciobanu - Bălţi, 2008. – 30 p.; http://libruniv.usb.md

Deţinători ai titlului de Doctor Honoris Cauza al universităţii bălţene*:* Dicţ. biobibliogr. / Univ. de Stat „A. Russo", Bibl. Şt.; alcăt.: E. Scurtu, M. Fotescu ; red. resp.: E. Harconiţa; red. şt.: Gh. Popa. – Bălţi, 2008. – 165 p. – (Doctor Honoris Causa); http://libruniv.usb.md

Elena Dragan: Biobibliogr. / Univ. de Stat „A. Russo", Bibl. Şt; alcăt.: Elena Scurtu, Varvara Ganea; red. resp.: Elena Harconiţa; red. lit.: Galina Mostovic; red. bibliogr.: Lina Mihaluţa; design / tehnored.: S. Ciobanu. – Bălţi, 2008. – 130 p. – *(Universitari bălţeni)*.

Ghidul licenţiatului/masterandului. Prezentarea referinţelor şi a citărilor din alte opere: Indicaţii metodice / Bibl. Şt. a Univ. de Stat „Alecu Russo"; alcăt.: E. Scurtu, A. Nagherneac; red. coord.: E. Harconiţa. – Ed. a 2-a. – Bălţi, 2008. – 190. p. – *(Colecţia Cultura informaţională)*; http://libruniv.usb.md

Ghidul utilizatorului / Univ. de Stat „A. Russo", Bibl. Şt.; red. - coord.: E. Harconiţa; col. de red.: D. Caduc, E. Stratan, S. Ciobanu (coperta/design). – Bălţi: Bibl. Şt., 2007. – 48 p. – (Colecţia Cultura Informaţională); http://libruniv.usb.md

Iulius Popa: Biobibliogr. / Univ. de Stat „A. Russo" din Bălţi, Bibl. Şt.; alcăt.: M. Fotescu, E. Scurtu; red. resp. E. Harconiţa. – Bălţi, 2005. – 201 p. – (Promotori ai culturii); http://libruniv.usb.md

Larisa Bortă: Biobibliogr. / alcăt.: A. Nagherneac, M. Şulman; col. de red.: E. Harconiţa

(red. resp.), L. Mihaluţa; Univ. de Stat „A. Russo”, Bibl. Şt. – Bălţi, 2006. – 118 p. – (Personalităţi universitare bălţene); http://libruniv.usb.md

Lucrările profesorilor şi colaboratorilor. Anuar 2007: Bibliogr. select. / Univ. de Stat „A. Russo” Bălţi, Bibl. Şt.; alcăt.: Ana Nagherneac; ed. îngr.: Elena Harconiţa; red. bibliogr.: L.Mihaluţa. – Bălţi, 2008. – 95 p.; http://libruniv.usb.md.

Publicaţiile ştiinţifice ale profesorilor şi colaboratorilor 2000-2005 / alcăt.: A. Nagherneac, V. Ganea; col. de red.: E. Harconiţa (red. resp.), E. Stratan; Univ. de Stat „A. Russo”, Bibl. Şt. – Bălţi, 2006. – 345 p.; http://libruniv.usb.md

Regină cărţii în Nord: Colecţie de carte rară; Arta cărţii: CD / alcăt.: E. Harconiţă, N. Linuc, L. Roşca, L. Melnic; cameraman A. Simionica; tehnored.: Iu. Pogrebneac, Iu. Tamco. – Bălţi, 2005. – 1 CD.

Stupacenco, Lidia. Lucrul individual – formă de organizare a procesului de învăţământ: Abordare metodică / Lidia Stupacenco, Elena Scurtu, Maria Fotescu; red.: Elena Harconiţa; Univ. de Stat „A. Russo”, Fac. Pedagogie, Psihologie şi Asistenţă Socială, Catedra Pedagogie, Învăţământ Primar şi Educaţie Preşcolară, Bibl. Şt. – Bălţi: Tipogr. USB “A. Russo”, 2006. – 94 p.; http://libruniv.usb.md

Valentina Priţcan. Biobibliogr. / Univ. de Stat „A. Russo” din Bălţi, Bibl. Şt.; alcăt.: M. Fotescu, Ana Nagherneac; red. resp.: Elena Harconiţa; red. lit.: G. Mostovic; red. bibliogr: L. Mihaluţa; cop.: S. Ciobanu. – Bălţi, 2008. – 128 p. – (Universitari bălţeni).

***

Afatin, Igor. Programe aplicative privind eficientizarea şi rentabilizarea proceselor bibliotecare în Biblioteca Ştiinţifică a USB Alecu Russo / Igor Afatin // Confluenţe şi integrare calitativă a cărţii, activităţii bibliotecare şi a infrastructurii informaţionale în procesul didactico-ştiinţific universitar: Materialele conf. şt. consacrate aniversării a 60-a a Bibl. Univ. bălţene, 4 noiemb., 2005. – Bălţi, 2005. – P. 82-88; http://libruniv.usb.md

Afatin, Igor. Realizări şi perspective de informatizare a Bibliotecii Universitare Bălţene: [comunic. la atelierul profesional Informatizare şi tehnologii informaţionale] / I. Afatin, Silvia Ciobanu // Bul. ABRM: Publ. periodică. – Ed. spec. – 2008. – Nr 1 (7). – P. 90-92; http://www.abrm.md/.

Banca Mondială a deschis un centru de informare la Biblioteca Universităţii de Stat „Alecu Russo” din Bălţi *[on-line]* [Accesat la 27.01.2008]**.** Disponibil pe Internet <http://www.deca.md.index.php?cat=soc_and_civic&id=2424>.

Boguşevschi, Iuliana. 60 de ani de ascensiune a Universităţii de Stat “Alecu Russo” din Bălţi / Iuliana Boguşevschi // Făclia. – 2005. – 5 noiemb. – P. 5.

Budişteanu, Alexandru. La a 60-a aniversare a BŞU din Bălţi / Alexandru Budişteanu // Magazin bibliologic. – 2005. – Nr.3/4. – P. 13 ; www.bnrm.md/publicatii

Buluţă, Gheorghe. Periodice şi cărţi [revista „Confluenţe bibliologice”] / Gheorghe Buluţă // Biblioteca. – 2005. – Nr. 12. – P. 382-383.

Catană, Igor. Confluenţe bibliologice: [Primul număr al revistei cu acelaşi nume] Igor Catană // Vocea Bălţiului. – 2005. – 23 sept.

Ciobanu, Silvia. Modalităţi şi mijloace de formare a utilizatorului în BIBlioteca Ştiinţifică a USB “A.Russo” / S. Ciobanu, Ludmila Răileanu // Bul. ABRM : Publ. periodică. – Ed. spec. – 2008. – Nr 1 (7). – P. 101-103; http://www.abrm.md/

Ciobanu, Silvia. Pagina WEB a Bibliotecii Ştiinţifice a USB: prezentare / Silvia Ciobanu // Confluenţe şi integrare calitativă a cărţii, activităţii bibliotecare şi a infrastructurii informaţionale în procesul didactico-ştiinţific universitar: Materialele conf. şt. consacrate aniversării a 60-a a Bibl. Univ. bălţene, 4 noiemb., 2005. – Bălţi, 2005. – P. 89-90; http://libruniv.usb.md

Ciobanu, Vitalie. „Citadela” de la Bălţi: [red. rev. „Contrafort” la o întâlnire cu Fac. Filologie în incinta Bibl. Şt.] / Vitalie Ciobanu // Cultura (Bucureşti). – 2005. – 12-18 ian. – P. 21.

Chetrari, Lia. Bălţiul are şanse să devină membru al Asociaţiei Europene a Municipiilor Înfrăţite / Lia Chetrari // Vocea Bălţiului. – 2008. – 11 iul. (Nr 26). – P. 1.

Colesnic, Iurie. O bibliotecă de neuitat / Iurie Colesnic // Magazin bibliologic. – 2005. – Nr. 3/4. – P.12 ; www.bnrm.md/publicatii

Conferinţa anuală a Asociaţiei Bibliotecarilor din Republica Moldova: [despre desfăşurarea Conf. an. a ABRM cu genericul „Instruirea continuă – cerinţă inerentă a societăţii informaţionale şi a cunoaşterii la Bibl. Şt. a Univ. de Stat „A. Russo” din Bălţi”] // Intellectus: rev. de proprietate intelectuală. – 2007. – Nr 3. – P. 89.

Filip, Nicolae. Biblioteca mea / Nicolae Filip // Magazin bibliologic. – 2005. – Nr.3/4. – P. 7-8 ; www.bnrm.md/publicatii

Ganea, Varvara. Oportunităţile studenţilor de la Drept în Biblioteca Universitară bălţeană / Varvara Ganea // Bul. ABRM: Publ. periodică. – Ed. spec. – 2008. – Nr 1(7). – P. 26-28.; http://www.abrm.md/

Harconiţa, Elena. Biblioteca universitară în cadrul sistemului de instruire / Elena Harconiţa // Bul. ABRM: Publ. periodică. – Ed. spec. – 2008. – Nr 1 (7). – P. 7-11; http://www.abrm.md/

Harconiţă, Elena. Biblioteca şi oamenii săi / Elena Harconiţa // Magazin bibliologic. – 2005. – Nr.3/4. – P. 18-24 ; www.bnrm.md/publicatii

Harconiţa Elena. Biblioteca universitară în mediul învăţământului şi cercetări ştiinţifice / Elena Harconiţa // Stresul ocupaţional: perspective teoretico-praxiologice / S. Briceag (coord) ; Univ. de Stat „A. Russo”. – Bălţi, 2009. – P. 131-140.

Harconiţa, Elena. Biblioteca Ştiin-ţifică a Universităţii bălţene în context educaţional, ştiinţific şi cultural / Elena Harconiţa // Univers Pedagogic Pro. – 2008. – 2 oct. (Nr 35). – P. 7.

Harconiţa, Elena. Comisia “Colaborare internaţională, naţională şi departamentală” / Elena Harconiţa // Buletinul ABRM : Publ. periodică. – 2009. – Nr 1. – P. 19-21.

Harconiţa, Elena. Cursul Bazele culturii informaţionale la Universitatea de Stat "Alecu Russo" / E. Harconiţă, Elena Stratan // Bul. ABRM: Publ. periodică. – Ed. spec. – 2008. – Nr 1(7). – P. 94-98 ; http://www.abrm.md/

Harconiţa, Elena. Politici bibliotecare la Universitatea de Stat "Alecu Russo" din Bălţi / Elena Harconiţa // Dunărea de Jos. Ser. nouă : Rev. lunară de cultură. – 2007. – Nr 60. – P. 27, 50-51.

Harconiţa, Elena. Provocările anului 2005: [Bibl. Şt. din Bălţi] / Elena Harconiţa // Confluenţe bibliologice : Rev. de biblioteconomie şi şt. informării. – 2006. – Nr. 1/2. – P. 7-9; http://www.abrm.md/

Josan, Galina. Centru de informare al Băncii Mondiale: [deschis la BŞ a US „Alecu Russo", Bălţi] / Galina Josan // Vocea Bălţiului. – 2008. – 14 noiemb. (Nr 40). – P. 1.

La Bălţi a fost celebrată declaraţia de Unire a Basarabiei cu România *[online]*. [Accesat la 25.03.2008]. Disponibil pe Internet <www.literaturasiarta.md/printevents.>.

Moraru, A. Apologii necesare: [rev. „Confluenţe bibliologice"] / A. Moraru // Confluenţe bibliologice. – 2005. – Nr.1. – P. 5-7.

Moţoc, Radu. Biblioteca universitară "Alecu Russo" din Bălţi / Radu Moţoc // Magazin bibliologic. – 2005. – Nr.3/4. – P. 9-10 ; www.bnrm.md/publicatii

Olaru, Cristina. Revista bibliotecii universitare din Bălţi la prima ei apariţie [revista „Confluenţe bibliologice"] / Cristina Olaru // Spirit Românesc. – 2005. – 20 oct. – P. 5.

Pohilă, Vlad. La Bălţi, fără complexe provinciale... / Vlad Pohilă // BiblioPolis: Rev. de biblioteconomie şi şt. ale informări. – 2005. – Vol.13, Nr 1. – P. 46-48; www.hasdeu.md

Popa, Iulius. Biblioteca Ştiinţifică: [o succintă istorie, însoţită de fotografiile a 44 angajaţi] / Iulius Popa // Popa, Iulius. Universitatea de Stat "Alecu Russo" din Bălţi. – Chişinău, 2005. – P. 175-178.

Răileanu, Natalia. Biblioteca Ştiinţifică din Bălţi în prag de jubileu / Natalia Răileanu // Univers Pedagogic Pro. – 2005. – 16 aug. – P. 5.

Rău, Alexe. "Confluenţe bibliologice" / Alexe Rău // Gazeta bibliotecarului. – 2005. – Nr.9. – P. 4; www.bnrm.md/publicatii

Rău, Alexe. Efectul Nordului în biblioteconomie / Alexe Rău // Rău, Alexe. Un fir cu plumb atârnat de un lucru fragil şi înaripat – Chişinău, 2007. – P. 135-139.

Rău, Alexe. O nouă revistă de specialitate / Alexe Rău // Magazin bibliologic. – 2005. – Nr. 3/4. – P. 15 -17; www.bnrm.md/publicatii.

Scurtu, Elena. Biblioteca şi mediul informaţional universitar / Elena Scurtu, Ana Nagherneac // Confluenţe bibliologice: Rev. de biblioteconomie şi şt. informării. – 2007. – Nr 3/4. – P. 36-39 ; http://www.abrm.md/

Scurtu, Elena. Cercetare bibliografică la Biblioteca Ştiinţifică a Universităţii de Stat „A. Russo" / E. Scurtu, Ana Nagheneac // Bul. ABRM: Publ. periodică. – Ed. spec. – 2008. – Nr 1(7). – P. 86-89; http://www.abrm.md/

Scurtu, Elena. Dialog profesional: serviciul documentare – informare bibliografică şi cadrele didactice / E. Scurtu, Ana Nagherneac // Bul. ABRM: Publ. periodică. – Ed. spec. – 2008. – Nr 1(7). – P. 21-23; http://www.abrm.md/

Scurtu, Elena. Paradigme de bibliografiere a patrimoniului ştiinţific universitar / E. Scurtu, Maria Fotescu // Confluenţe bibliologice: rev. de biblioteconomie şi şt. inf. – 2007. – Nr 3/4. – P. 94-96; Bul. ABRM. - Ed. spec. – 2008. – Nr 1(7). – P.81-82; http://www.abrm.md/

Stratan, Elena. Managementul instruirii la biblioteca ştiinţifică a US "Alecu Russo" / Elena Stratan // Bul. ABRM: Publ. periodică. – Ed. spec. – 2008. – Nr 1(7). – P. 52-55 ; http://www.abrm.md/

„Şi iarăşi Eminescu"... : [Spectacol lit.-muz. la Bibl. Şt. a Univ. de Stat „A. Russo"] // Vocea Bălţiului. – 2008. – 18 ian. (Nr. 2).

Teodoru, Vitalie. Biblioteca Univer-sităţii „Alecu Russo" din Bălţi / Vitalie Teodoru // Biblioteca. – 2005. – Nr.2. – P. 63-64.

Topalo, Valentina. Clubul "Biblio-Spiritus" în susţinerea educaţiei profesionale / Valentina Topalo // Bul. ABRM: Publ. periodică. – Ed. spec. – 2008. – Nr 1(7). – P. 64-67; http://www.abrm.md/

Rusu, Veronica. Un lan de flori pentru profesori: [despre premierea pedagogilor din RM; Decernarea Diplomei de Onoare dir. BŞU, Bălţi, dnei Elena Harconiţa] / Veronica Rusu // Univers Pedagogic Pro. – 2008. – 9 oct. (Nr 36). – P. 1-2.

Vizitiu, Tatiana. Ion Druţă omagiat la Biblioteca Ştiinţifică a USB „Alecu Russo" / Tatiana Vizitiu // Vocea Bălţiului. – 2008. – 12 sept. – P. 4.

Wilhelmi, Thomas. La a 60-a aniversare a BŞU din Bălţi / Thomas Wilhelmi // Magazin bibliologic. – 2005. – Nr. 3/4. – P. 14; www.bnrm.md/publicatii.

Luciano PAVAROTTI
1935-2007

Tenor italian; una din cele mai valoroase voci din istoria operei.

S-a născut la 12 oct. 1935, la Modena, în nordul Italiei. A murit tot la Modena, la 6 sept. 2007.

În copilărie a făcut mult sport, fiind şi la vârsta înaintată pasionat de fotbal, tenis şi călărie.

A debutat pe scena sălii de operă din Reggio Emillia, pe 29 apr. 1961, cu aria lui Rodolfo din *Boema* de Puccini. Debutul său american a avut loc la *Greater Miami Opera*, în febr. 1965, cântând în *Lucia di Lammermoor*, de Donizetti. Primul său recital internaţional a avut loc la *William Jewell College in Liberty*, Missouri în 1973. A format, împreună cu Placido Domingo şi José Carreras, un trio de imens succes.

În 1981, la Philadelphia, a fondat un concurs pentru tineri cântăreţi. În ultima perioadă îşi reduce apariţiile scenice în favoarea recita-

lurilor şi producţiilor televizate. A fost singurul cântăreţ de operă care a vândut mai mult de 100 milioane de înregistrări. A câştigat numeroase premii, discuri de aur şi discuri de platină.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Înregistrări audio:

Carreras, Domingo, Pavarotti in concert. – Moskva: Moskovskij opytnyj zavod "Gramzapis," 1990. – [S. l.]. 1 disc.

Donizetti, G. Doc' polka: Opera v dvuh dejstviâh / Tonio – Luciano Pavarotti / G. Donicetti. – Moskva: Melodiâ, [S. a.]. – 1 disc.

Pavarotti, Luciano. – Moskva: Moskovskij opytnyj zavod "Gramzapis", 1983. – [S. a.]. 2 discuri.

Puccini, G. Bogema: Hor Nemeckoj opery (Zapadnyj Berlin) / Luciano Pavarotti / G. Puccini. – Leningradskij zavod gramzapisej, 1988. – 1 disc.

***

Popescu, Constantin. O voce străbate lumea – Luciano Pavarotti / Constantin Popescu. – Bucureşti: Ed. Muzicală, 1999. – 136 p.

Dorobanţu, M. Pavarotti, prizonierul propriei sale voci / M. Dorobanţu // Magazin. – 1992. – 1 aug. – P. 7.

Pavarotti, Luciano // Dicţionar enciclopedic. vol. 5. – Bucureşti: Ed. Enciclopedică, 2004. – P. 249.

Pavarotti, Luciano // Dicţionar enciclopedic ilustrat Junior: Nume proprii. – Chişinău: Cartier, 2004. – P. 1132.

Răzvan, Augustin. Pavarotti – un star la "Euroctar" / Augustin Răzvan // Libertatea. – 1994. – 22 ian. – P. 5.

Ursu, M. O ratare la Mitropolitan: [despre Luciano Pavarotti] / M. Ursu // Momentul. – 1995. – 14 noiemb. – P. 2.

***

Pavarotti, Luciano. "Â, Luciano Pavarotti": [glava iz odnoim. avtobiogr. kn. ital. pevca] // Sov. muzyka. – 1991. – Nr. 8. – P. 95-98.

Pavarotti, Luciano. Pavarotti berët na sebâ stol'ko, skol'ko vesit: [beseda s ital. pevcom: iz fr. žurn. „Paris-match"] Luciano Pavarotti // Argumenty i fakty. – 1993. – Nr. 34. – P. 6.

Pavarotti, Luciano. Velikij Pan iz Pezaro: [beseda s ital. pevcom: iz fr. žurn. „Paris-match"] / Luciano Pavarotti // Kul'tura. – 1993. – 31 iul. – P. 11.

Babalova, M. Luciano obeŝaet vernut'sâ / M. Babalova // Izvestiâ. – 2006. – 26 iul. – P. 12.

Belikov, E. Luciano Pavarotti pokinet scenu čerez tri goda / E. Belicov // Koms. pravda. – 2002. – 29 iun. – P. 12.

Čensellor, A. Luciano Pavarotti: O nëm / A. Censellor // Za rubežom. – 1997. – 28 noiemb. – P. 14-15.

Edinstvennaâ strast' Luciano Pavarotti [muzyka] // Za rubežom. – 1995. – 3 noiemb. – P. 7.

Vinogradova, M. Luciano Grandissimo iz Modeny / M. Vinogradova, A. Grigor'ev // Èho planety. – 1993. – Nr. 26. – P. 28-34.

X. N.

Margaret THATCHER
1925

Numele la naştere *Margaret Hilda Roberts*, devenită Baroness Thatcher. A fost prim-ministru al Regatului Unit (1979-1990), una dintre cele mai importante personalităţi politice britanice. De asemenea este una dintre cele mai controversate figuri politice. A rămas în istorie cu supranumele de *Doamna de fier.*

S-a născut la 13 oct. 1925, în or. Grantham din Lincolnshire, în partea de est a Angliei, în familia lui Alfred Roberts, proprietarul unui mic magazin din oraş şi o figură cunoscută în politica locală. A urmat cursurile unei şcoli pentru fete din Kesteven, apoi Colegiul *Somerville*, Oxford, unde a studiat chimia (din 1944). La varsta de 20 de ani, conduce Asociaţia Universitară Conservatoare din Oxford. Între anii 1947 şi 1951, lucrează ca cercetător chimist pentru *British Xylonite*, apoi la *J. Lyons and Co.*, unde şi-a adus contribuţiile la producerea metodelor de păstrare a îngheţatei.

În 1950 a candidat pentru Parlament în comitatul Dartford. În 1959, a fost aleasă în Parlament din partea Conservatorilor din Finchley, un comitat la nord de Londra. În anii '60, a avut o ascensiune rapidă în Partidul Conservator, iar în 1967 s-a alăturat Cabinetului de opoziţie faţă de Cabinetul Laburist al lui Harold Wilson, aflat la putere.

Între timp devine avocat şi apoi îşi face intrarea în Camera Comunelor. Ulterior este numită secretar parlamentar al Ministerului Pensiilor şi Asigurărilor Sociale. În anul 1970 este desemnată ministru al educaţiei şi ştiinţei în Cabinetul lui Edward Heath, portofoliu pe care il păstrează timp de patru ani. În anul 1974, Partidul Conservator este învins în alegeri şi trece în opoziţie, iar Thatcher a devenit secretar-general al partidului. În febr. 1975, devine lider al Partidului Conservator, fiind prima femeie preşedinte al Conservatorilor. Sub conducerea ei, doctrina Partidului Conservator a alunecat şi mai mult spre dreapta, cerând privatizarea industriilor şi utilităţilor naţionale şi promiţând o apărare hotărâta a intereselor Marii Britanii pe plan internaţional. Alegerile generale din mai 1979 au conferit Conservatorilor lui Thatcher majoritatea în Parlament, astfel devine prima femeie prim-ministru din Europa şi a patra din lume. Mandatul său ca prim-ministru este cel mai lung din istoria Marii Britanii şi ţine din 1979 până în 1990 (a avut trei mandate consecutive).

Îşi începe mandatul cu misiunea de a redresa economia aflată în declin a Angliei. În 1982, învingând forţele argentiniene, ea reuşeşte să păstreze Insulele Malvine sub tutela coroanei britanice. Ca premier, Thatcher ia o poziţie fermă împotriva uniunilor de schimb, supravieţuieste unui atentat cu bombă, ţine piept presiunilor Uniunii Sovietice, iar între 1984 şi 1985 reuşeşte să se opună cu succes grevei minerilor. Promovează o politică externă antieuropeană şi de alianţă cu

americanii. Popularitatea sa printre englezi scade, iar la alegerile anuale din noiembrie 1990, pierde funcţia de preşedinte al Partidului Conservator şi demisionează din funcţia de prim-ministru. În 1992, a fost făcută baronesă şi a dobândit un loc în Camera Lorzilor.

BIBLIOGRAFIE:
Deniskina, V.Â. Političeskij portret M. Thatcher: Naučno-analitičeskij obzor / V.Â. Deniskina. – Moskva: Izd-vo AN SSSR, 1991. – 77 p.

***

"Doamna de Fier" – o legendă vie [Margaret Thatcher] // Week-end. – 1992. – 18-24 apr. – P. 5.

Febvre, Roselyne. Margaret Thatcher / Roselyne Febvre // Febvre, Roselyne. 50 de femei celebre ale secolului al XX-lea. – Bucureşti: Pro Editură şi Tipografie, 2007. – P. 14-16.

Jordan, Bernd. Margaret Hilda Thatcher / Bernd Jordan, Alexander Lenz // Jordan, Bernd. 100 de personalităţi ale secolului. Politicieni. – Bucureşti: Ed. All, 2005. – P. 188

Margaret Thatcher // Alternativa XXI. – 2004. – Nr. 11. – P. 36-40.

Margaret Thatcher // Personalităţi care au schimbat istoria lumii: De la Primul Război Mondial până în prezent: 1914 - până în prezent. – Bucureşti: Enciclopedia RAO, 2004. – P. 280-283.

Memoriile Margaret Thatcher // Totuşi iubirea. – 1994. – Nr. 2. – P. 11.

***

Margaret Thatcher, prima femeie premier din Europa [Resursă electronică] // http://www.eva.ro/divertisment/vedete/margaret-thatcher-prima-femeie-premier-din-europa-articol-6674.html

Revista NOI
1930

Revistă lunară pentru copii şi adolescenţi. Până în septembrie 1990 se numea *Scânteia leninistă*. Din 1946, este editată la Chişinău. Din 1990, fondatorul revistei este Ministerul Educaţiei al Republicii Moldova.

Noi e o publicaţie ilustrată (color) instructiv-cognitivă şi literar-artistică, apare în limba română. Revista inserează creaţii literare, articole, desene şi alte lucrări ale copiilor în scopul educaţiei estetice a tinerei generaţii. Publică lucrări ale scriitorilor din ţară, cât şi de pe alte meridiane ale planetei; găzduieşte materiale menite să cultive copiilor dragostea pentru istoria şi cultura neamului. În publicaţie apar sistematic victorine şi concursuri. Din 1994 redactor-şef este Valerie Volontir. În 1995 *Noi*, în colaborare cu Agenţia *Moldpresa*, a editat cinci antologii de versuri ale copiilor, apărute anterior în paginile revistei. De-a lungul anilor, în revista numită actualmente *Noi*, au debutat practic toţi scriitorii şi publiciştii deveniţi notorii în deceniile următoare. La fel, aici au colaborat numeroşi poeţi, prozatori, artişti plastici, savanţi, oameni de cultură dintre cei mai de seamă din Basarabia anilor '50-'90 şi începutul sec. XXI.

A fost decorată cu Ordinul *Insigna de Onoare* (1980).

***

Volontir, Valerie. [Revista] Noi / Valerie Volontir // Volontir, Valerie. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 345-346.

Ţilea CONUNOV
1920

Doctor în chimie, profesor universitar, laureat al Premiului de Stat.

S-a născut la 27 oct. 1920, la Odesa. A absolvit Universitatea de Stat din Odesa (1938-1941) şi Universitatea de Stat din Taşkent (1941-1946), Facultatea de Chimie.

În 1947 a susţinut teza de doctor în ştiinţe chimice.

A activat ca cercetător ştiinţific principal la Institutul de cercetări al metalelor rare din Odesa (1948-1954); doctor conferenţiar la Catedra chimie anorganică a Universităţii de Stat din Moldova (1954-1964); şef de catedră la Universitatea Tehnică a Moldovei (din 1964); conferenţiar. În 1989 i se conferă titlul de profesor universitar.

Este autoare a peste 200 de lucrări şi articole ştiinţifice şi a 2 brevete de invenţie, publicând monografii, manuale şi materiale didactice.

A efectuat un şir de cercetări ştiinţifice a compuşilor coordinativi ai titanului, zirconiului şi hafniului, aplicând noi metode din arsenalul electrochimiei, cromatografiei şi termochimiei.

Împreună cu doctorii în chimie Mihail Popov de la USM şi Ion Fusu de la Universitatea Pedagogică *Ion Creangă* a publicat un *Curs de chimie* (1988) în limba română. În 1994, în colecţia Literatură didactică pentru studenţii instituţiilor de învăţământ superior, a apărut un curs anonim, beneficiind de o bogată şi prestigioasă practică a cel puţin trei generaţii de profesori chimişti.

A pregătit numeroşi doctori în chimie.

Premiul Academiei de Ştiinţe a URSS (1954). A fost decorată cu medalia *Pentru vitejie în muncă* şi ordinul *Gloria Muncii*. Lucrător Eminent al Învăţământului Public din RSSM.

Premiul de Stat al Republicii Moldova (1998).

BIBLIOGRAFIE:
***Conunov, Ţilea B**. Curs de chimie: Manual pentru facultăţile nespeciale ale instituţiilor de învăţământ superi-

or / Ţilea B. Conunova, Mihail Popov, I. L. Fusu. – Chişinău: Lumina, 1988. – 624 p.

Conunov, Ţilea. Curs de chimie: Manual pentru studenţii facultăţilor nespeciale ale instutuţiilor de învăţă-mânt superior / Ţilea Conunova, Mihail Popov, I. L. Fusu. – Chişinău: Lumina, 1994. – 608 p.

***

Batâr, D. Pedagog şi om de cultură prin vocaţie: [Ţilea Conunov] / D. Batâr // Florile Dalbe. – 1995. – 8 dec. – P. 3.

Dron, Ion. Conunov, Ţilea / Ion Dron // Femei din Moldova. – Chişinău: Museum, 2000. – P. 77-78.

Conunov, Ţilea // Profesorii Universităţii de Stat din Moldova. – Chişinău, 2001. – P. 114.

T. N.

Valentina RUSU-CIOBANU
1920

Pictoriţă, o personalitate marcantă a culturii româneşti din stânga Prutului. Este soţia maestrului plastic Glebus Sainciuc (n. 1919); pictorul şi istoricul artelor Lică Sainciuc (n. 1947) este fiul lor.

S-a născut la 28 oct. 1920, la Chişinău. Face studii la Şcoala de Belle Arte din Chişinău (1938-1940); apoi la Academia de Arte Frumoase din Iaşi (1941-1944). În 1947 absolveşte Şcoala de Arte Plastice *I. Repin* din Chişinău, peste un an devine membră a Uniunii Artiştilor Plastici din Moldova (1948).

Lucrează în mai toate genurile: portret, tablou, peisaj, natură statică. A debutat în 1950 cu lucrări în spirit tradiţional: *Fată cu urcior* (sfârşitul anilor ‘40 - începutul anilor ‘50), *Fată la fereastră* (1954), *La bal mascat* (1956), *Invitaţie la dans* (1957), *Plantarea pomilor* (1960-1961), *Tinereţe* (1967) etc.

Realizează cu succes o serie de portrete ale personalităţilor culturii şi artei moldoveneşti: scriitorii Ion Druţă, Grigore Vieru, I. C. Ciobanu, I. Creţu, V. Malev; regizorii V. Ioviţă, V. Druc, E. Loteanu, S. I. Şcurea; pictorul Glebus Sainciuc; actorul D. Fusu, care au îmbogăţit fără precedent plastica naţională prin măiestria probată.

Compoziţiile anilor ‘70-’80 sunt dinamice, în culori vii şi armonioase. Printre acestea se enumeră *Lunomobilul* (1970), *Copiii şi sportul*, *Vizita medicului* (1970-1971), *Prietenie, Glie şi oameni*, *Micul dejun* (1979-1980), *Mama şi fiica*; *Natură statică cu sticlă* (1973), *Vedere din Crimeea*, *Cană*, *Peisaj din Gurzuf*, *Vedere din Bojeniţa* (Bulgaria), prin care Valentina Rusu-Ciobanu atinge culmi fără precedent în arta plastică naţională, valorificând un larg palmares de procedee şi tehnici inspirate sau perfect ajustate la tradiţiile Renaşterii şi ale artei contemporane.

S-a dovedit a fi şi o bună scenografă. A creat decoruri pentru spectacole *Radu Ştefan, întâiul şi ultimul* de A. Busuioc (la Teatrul *Luceafărul* din Chişinău) şi *Păsările tinereţii noastre* de I. Druţă (la Teatrul Mic din Moscova).

A inaugurat expoziţii personale republicane la Chişinău (1961), Muzeul de Artă din Chişinău (1984), Biblioteca Naţională a Republicii Moldova (2000). Vernisează expoziţii de grup în străinătate: Franţa, Bulgaria (1961), Polonia (1963), Rusia, Germania, Canada (1968), România (1975, 2009 expoziţia *Bessarabia moia*, curatori Ruxandra Garofeanu şi Vladimir Bulat, galeria Artmark, Bucureşti), ş.a. Creaţii de ale sale sunt achiziţionate în colecţia Muzeului Naţional de Arte din Moldova, în muzee din Federaţia Rusă, Ucraina; în colecţii particulare din Franţa, SUA, ţările CSI etc.

În 1966 i s-a decernat Medalia de argint a EREN (Expoziţia realizărilor economiei naţionale a fostei URSS). Laureată a Premiului de Stat al RSSM (1974); *Maestru Emerit în Artă* din RSSM (1980). A fost distinsă cu ordinul *Insigna de Onoare* şi *Ordinul Republicii* (1991). În 1985 a obţinut titlul onorific de *Artistă Plastică a Poporului* din Republica Moldova. Premiul Uniunii Artiştilor Plastici (1998), pentru întreaga activitate. La 22 iulie 2009 i s-a decernat medalia *Dimitrie Cantemir* a Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Doctorul în studiul artelor S. Bobernaga a apreciat: „*Pictura Valentinei Rusu-Ciobanu este o simbioză de realism poetic şi spirit original*”. „*Stilul pentru care a optat pictoriţa putea fi citit, în perioada regimului sovietic totalitar, ca o subversiune sublimată, risc pe care Valentina Rusu-Ciobanu şi l-a asumat*” (criticul Vladimir Bulat).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Rusu-Ciobanu, Valentina. „Nu imit, ci o reinventez, o amplific sau o diminuez în funcţie de dorinţa mea”: [interviu cu pict. în ajunul aniversării a 85-a de la naştere] / consemnare: Constanţa Popa // Jurnal de Chişinău. – 2005. – 28 oct. – P. 12.

Rusu-Ciobanu, Valentina. „Pictura este domeniul în care am trăit...”: [interviu cu pict.] / consemnare Emilia Gheţu // Atelier. – 1998. – Nr. 1-2. – P. 10-11.

Rusu-Ciobanu, Valentina. Pictura înseamnă căutare, dar şi linişte: [interviu cu pict.] / consemnare: Ana Florea // Ţara. – 2000. – 17 aug. – P. 4.

***

***Bobernaga, Sofia**. Valentina Rusu-Ciobanu / Sofia Bobernaga. – Chişinău: Lit. Artistică, 1979. – 80 p.

Ciobanu, Constantin I. Valentina Rusu-Ciobanu / Constantin I. Ciobanu. – Chişinău: ARC, 2003. – 152 p.

Valentina Rusu-Ciobanu: Expoziţia lucrărilor. – Chişinău: Timpul, 1983. – 34 p.

***

Arnăutu, Liliana. Valentina Rusu - Ciobanu - o epocă de arte plastice / Liliana Arnăutu // Flux: cotid. naţ. – 2004. – 12 febr. – P. 4.

Bulat, Vladimir. Valentina Rusu-Ciobanu: apoteoza de după pictură: [Expoz. la Muzeul Naţional de Artă, portr. de creaţie şi lansarea albumului „Valentina Rusu-Ciobanu"] / Vladimir Bulat // Contrafort. – 2004. – Nr. 1-2. – P. 7; 18.

Calinin, Aurelia. Valentina Rusu-Ciobanu, o artistă de excepţie: [la Muzeul Naţ. de Artă a fost inaugurată expoz. personală a pictoriţei] / Aurelia Calinin // Capitala. – 2003. – 24 dec. – P. 8.

Colesnic, Iurie. Rusu-Ciobanu, Valentina / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Colegiul Republican de arte plastice „Al. Plămădeală". – Chişinău: Museum, 2008. – P. 195.

Cupcea-Josu, Argentina. Rusu-Ciobanu, Valentina / Argentina Cupcea-Josu // Chişinău: Encicl. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 404.

Gafton, Marcela. Valentina Rusu-Ciobanu, o epocă în pictura basarabeană / Marcela Gafton // Timpul. – 2004. – 13 febr. – P. 20.

Hlib, Lidia. O expoziţie de neuitat / Lidia Hlib // Lit. şi arta. – 2004. – 13 febr. – P. 20.

Josanu, Efim. Alchimia talentului: [despre pict. Valentina Rusu-Ciobanu] / Efim Josanu // Lit. şi arta. – 2005. – 3 noiemb. – P. 6.

Mihailo, Larisa. Sublima poezie a pictorului: [85 de ani de la naşterea pict. Valentina Rusu-Ciobanu] / Larisa Mihajlo // Capitala. – 2005. – 2 noiemb. – P. 8.

Partole, Claudia. A reuşit un vis într-un portret: [la Casa Uniunii Arhitecţilor a avut loc o expoz. de familie: Valentina Rusu-Ciobanu, Glebus Sainciuc, Lică Sainciuc] / Claudia Partole // Moldova suverană. – 2001. – 16 mai. – P. 4.

Partole, Claudia. Destinul are grijă de noi şi creează...: [o vizită la artiştii plast. Valentina Rusu-Ciobanu şi Glebus Sainciuc] / Claudia Partole // Moldova suverană. – 2000. – 30 aug. – P. 6.

Rucan, Lora. Rusu-Ciobanu, Valentina / Lora Rucau // Rucan, Lora. Voci umane, destine umane. – Chişinău: CEPUSM, 2006. – P. 218.

Stavilă, Tudor. Comentarii la un jubileu: Valentina Rusu - Ciobanu-80 [de ani de la naştere] / Tudor Stavilă // Lit. şi arta. – 2000. – 2 noiemb. – P. 6.

Zamura, Elena. Rusu-Ciobanu, Valentina / Elena Zamura // Femei din Moldova: Encicl. – Chişinău: Museum, 2000. – P. 245.

T. N.

EUGEN BÂZGU
1955

Arhitectul Eugen Bâzgu face parte din generaţia interdisciplinarităţii.

Detaliind, vom preciza că este arhitect, etnolog, muzeograf şi că profesează toate aceste domenii pentru că activează în domeniul muzeografiei. După un sfert de veac de activitate, cât lucrează dumnealui în Muzeul Naţional de Etnografie şi Istorie Naturală, interdisciplinaritatea devine profesie. Tezaurizarea bunurilor culturale – mărturii în timp ale culturilor şi civilizaţiilor, – ca acţiune definitorie a muzeografilor, determină această prestanţă.

S-a născut la 29 oct. 1955 în orăşelul Căuşeni. A studiat la Colegiul (Tehnicumul) de Construcţii din Chişinău, iar mai apoi a absolvit Facultatea de Urbanism şi Arhitectură a Universităţii Tehnice din Moldova (1983). Teza de licenţă *Muzeul arhitecturii populare în aer liber* a realizat-o în baza cercetărilor de teren şi a celor din arhive. A ocupat cu ea locul doi, la Concursul unional al tezelor studenţeşti (Voronej, Rusia, 1983).

Şi-a început activitatea de muzeograf la Complexul Muzeal *Orheiul Vechi*, reuşind să aducă la condiţia expunerii două gospodării ţărăneşti. Din anul 1984 a devenit colaborator ştiinţific în secţia de artă populară a Muzeului Naţional de Etnografie şi Istorie Naturală, numit pe atunci Muzeul de Stat de Studiere a Ţinutului, apoi a lucrat în funcţie de şef al secţiei de restaurare. În anul 1989 a participat la *Concursul pentru cel mai reuşit proiect al Muzeului Satului*. Proiectul elaborat de grupul condus de E. Bâzgu, a fost recunoscut drept cel mai reuşit şi în anul 1992 – luat ca bază pentru viitorul Muzeu al Satului (Muzeul Arhitecturii Populare) din Moldova. A participat la elaborarea concepţiei şi realizarea expoziţiei Muzeului Meşteşugurilor Populare din Moldova în Ivancea, la elaborarea concepţiei şi etalarea expoziţiei de bază a Muzeului Naţional de Etnografie şi Istorie Naturală *Natura. Omul. Cultura*, la organizarea mai multor expoziţii temporare.

Dar scopul vieţii sale a fost şi rămâne edificarea la Chişinău a *Muzeului Satului* (*Muzeul Arhitecturii Populare*). Până în prezent suntem singurul stat din Europa fără un asemenea muzeu, deşi, pentru edificarea lui intelectualii optează de peste 80 de ani!

În anii de activitate muzeală a continuat documentarea pe teren a monumentelor de arhitectură populară şi a fenomenelor de cultură populară adiacente acestui domeniu. A publicat peste 50 lucrări ştiinţifice şi circa 130 articole publicistice în câteva domenii prioritare: arhitectura populară, arhitectura ecleziastică, mănăstirile şi schiturile rupestre, instalaţiile tehnice ţărăneşti, obiceiurile de construcţie, arhetipurile de percepere a spaţiului, arhitectura veche urbană, căutând soluţii ale problemelor formulate spre cercetare la interferenţa dintre: etnologie, etnografie, mitologie, folclor, istoria religiilor.

A crescut cu ochii pe Biserica Adormirea Maicii Domnului din Căuşeni şi o monitorizează în permanenţă. A cercetat sursele primare, a publicat articole ştiinţifice promovând valorile ei, atrăgând atenţia societăţii asupra acestui monument de unicitate în spaţiul nostru. A convins reprezentanţii Ambasadei Statelor

Unite ale Americii să contribuie la salvgardarea bisericii. A organizat un simpozion de comunicări ştiinţifice privind patrimoniul cultural al Căuşenilor şi a coordonat apariţia unui volum colectiv ce argumentează diversitatea şi bogăţia acestuia, având în epicentru biserica medievală. Restauratorii au înlocuit vechiul acoperiş al lăcaşului, foarte avariat, care era şi un focar de afectare a frescelor interioare, au înlocuit bârnele antiseismice putrezite de pe perimetrul pereţilor interiori ai bisericii, fortificând condiţia fizică a monumentului (2003-2005).

A cercetat complexele monastice rupestre din bazinul fluviului Nistru, demonstrând că sunt artere de răspândire a creştinismului în spaţiul nostru în primul mileniu creştin. Are ferma convingere că aceste monumente pot fi înaintate ca un obiectiv comun cu Ucraina în Lista Patrimoniului Universal protejat de UNESCO. Beneficiind de un grant important oferit de Fondul Ambasadorial al SUA a coordonat lucrări de restaurare la Mănăstirea Ţipova (Horodişte), destul de dificile prin natura lor, şi care continuă până la terminarea balconului de lemn ce asigura trecerea de la un nivel la altul al mănăstirii rupestre.

A monitorizat an de an bisericile de lemn de la est de Prut, transferând în depozitele Muzeului Satului câteva dintre ele în vederea montării lor ca obiective muzeale. A supravegheat lucrările de transferare şi de restaurare ştiinţifică a bisericii de lemn Acoperământul Maicii Domnului de la Palanca, Călăraşi (2006-2009).

Timp de câţiva ani a lucrat specialist principal la Direcţia Patrimoniu Cultural şi Arte a Ministerului Culturii şi Turismului, astfel având o condiţie legală de a fi protectorul direct al patrimoniului cultural din republică.

A elaborat proiecte de restaurare şi de construcţie a mai multor biserici din republică. Ultimele pot fi uşor remarcate prin ralierea la fondul arhitectural moldovenesc şi redimensionarea caracteristicilor acestuia în contemporaneitate.

Erudit, înzestrat cu o memorie de excepţie, cunoscător eminent al moştenirii arhitecturale, istorice şi culturale din spaţiul pruto-nistrean, generator de idei şi generos în schimbul de idei, a încurajat mai mulţi prieteni din anturajul său să facă din cercetare o prioritate şi a contribuit la afirmarea profesională a tinerilor arhitecţi, facilitându-le apropierea de arhitectura populară.

De câteva decenii se impune ca documentarist al monumentelor, al relicvelor culturii tradiţionale şi experienţelor seculare intrate în sfera pasivă a memoriei sociale, salvator de monumente. Eugen Bâzgu a contribuit la transferarea de prin sate în Chişinău a mai multor monumente de arhitectură populară în lemn: biserici şi mori de vânt, pregătind condiţiile pentru punerea lor în valoare pe teritoriul Muzeului Satului. Este unul dintre constanţii apărători şi promotori ai edificării Muzeului Satului în Republica Moldova.

A făcut doctorantura la inegalabilul cercetător al culturii populare, prof. univ. Dumitru Pop la Facultatea de Litere a Universităţii *Babeş-Bolyai* din Cluj-Napoca.

Este un cercetător neobosit care se împarte între salvgardarea monumentelor ce alcătuiesc patrimoniul cultural naţional şi valorificarea lor prin documentare şi publicaţii. Contribuie realmente la salvgardarea monumentelor de istorie şi cultură. A acumulat o arhivă impresionantă de imagini foto ale monumentelor din republică.

Elaborare diverse proiecte: proiect-concepţie Muzeul Satului (Chişinău, 1989-1991 - şef echipă); proiectul pavilionului din Muzeul Agriculturii (or. Slobozia, România, 2000); proiect de restaurare cromatică a pavilionului din Grădina Botanică a Muzeului Naţional de Etnografie şi Istorie Naturală (Chişinău, 2002); proiect-concepţie de valorificare-restaurare a conacului Vila Mândâc; proiectul foişorului de lemn pentru conferinţe din complexul muzeal Orheiul Vechi.

Elaborare proiecte de restaurare: proiecte de reconstituire a bisericilor demolate din or. Hânceşti (1997) şi s. Hadji Curda (act. Kamâşovka) Ismail (1999); biserica Adormirea Maicii Domnului din Căuşeni (1998-2002); clopotniţa din Butuceni, Orhei (2000); biserica Sf. Maria din Butuceni, Orhei (2000-2001); biserica de lemn din Pererâta, 1771, Briceni (2001); biserica din Rădenii Vechi, Ungheni (2001); biserica din or. Ialoveni (2001) (elaborarea cromaticii); biserica din Cioc-Maidan, Basarabeasca (2001) (proiect de reconstituire a faţadelor); biserica din Başcalia, Basarabeasca (2002); reconstituirea clopotniţei de lemn din Pererâta, Briceni (2002); biserica de iarnă din mănăstirea Suruceni (2004); mănăstirea rupestră Ţipova (2003, coaut. Roman Antoci); proiectul de reconstituire şi restaurare a bisericii Adormirea Maicii Domnului din complexul monastic Căpriana (2003, coaut. Victor Vornicov); Proiectul de reconstituire a zidului medieval din complexul Căpriana (2005); proiectul de reconstituire a cavoului din biserica de la Căpriana, (2002); proiectul de restabilire a turnului clopotniţă, biserica Albota de Sus, Taraclia (2003); biserica de lemn din Palanca, Călăraşi, (2003 -2006); subzidire fundaţii la biserică de lemn din Teşcureni, Teleneşti; Casa-muzeu *Constantin Stamati* s. Ocniţa (2004-2005, coaut. Victor Vornicov); biserica veche din Ciorăşti, Nisporeni (2005).

Elaborarea proiectelor de biserici noi: turnul-clopotniţă din com. Coşerniţa, Floreşti, (1997); biserica Grăsenii Vechi, Ungheni (1999-2003); biserica din com. Moara Domneacă, Drochia (2000); paraclisul din mănăstirea Răciula (2001); biserica de zid din com. Palanca, Călăraşi (2003-2004); biserica din com. Zamcio-

ji, Străşeni (2003); biserica din or. Cahul (2003, coaut. Victor Vornicov); biserica din Andruşul de Sus, Cahul (2002); bisericile de vară şi de iarnă de pe str. Işnovăţ, Chişinău (2002); biserica din Chioselia Mare, Cahul (2003); biserica din com. Budjac, Comrat (2003); biserica din Boghenii Noi, Ungheni (2003); biserica de la Buiucani, Chişinău (2003-2004); biserica nouă la cimitirul din com. Ulmu, Hânceşti (2003); biserica din com. Albina, Cimişlia (2004); biserica din com. Copceac,Taraclia (2004); biserica din or. Şoldăneşti (2004); biserica nouă de la cimitirul din Ciorăşti, Nisporeni (2005); biserica din mănăstirea Zăbriceni, Edineţ (2005); biserica de la Ciocana Nouă, Chişinău (2005, coaut. V. Vornicov); biserica din or. Floreşti (2005); biserica din or. Străşeni (2005); biserica din s. Ratuş (2005); biserica de pe str. Alba Iulia, Chişinău (2005); biserica din Tohatin, Chişinău (2005); biserica din Pârâta, Dubăsari (2006).

Proiecte de demontare şi transferare pe teritoriul Muzeului Satului din Chişinău: bisericile de lemn din Sudarca, Dondueni (1993), Hârbova, Ocniţa (1992), Horeşti, Făleşti (1988), morile de vânt din Tănătari (Căuşeni), Talmaza şi Ermoclia (Ştefan Vodă), Grigoreuca (Caueni), Gangura (Căinari), Opaci (Căueni).

A contribuit la apariţia enciclopediei *Literatura şi arta Moldovei* (16 art.) (2 vol.), *Svod pamâtnikov istorii i kul'tury Moldavskoj SSR* (18 art.) (1987).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Bâzgu, Eugen. Arhitectura populară din zona Orheiului Vechi: Ghid practic / Eugen Bâzgu, Mihai Ursu. – Chişinău, 2005. – 40 p. : fotogr.

Bâzgu, Eugen. Arhitectura vernaculară în piatră: (monografie-album) / Eugen Bâzgu, Mihai Ursu. – Chişinău, 2009. – 256 p.

Bâzgu, Eugen. Mănăstirea Dobruşa – două secole de istorie / Eugen Bâzgu, Nectarie Gherman, ieromonah. – Chişinău, 1999. – 158 p.

Bâzgu, Eugen. Reabilitarea patrimoniului cultural din centrul istoric al municipiului Chişinău: Exemplu de succes / Eugen Bâzgu. – Chişinău, 2005. – 80 p.

Materialele Simpozionului "Patrimoniul cultural al judeţului Tighina: prezent, trecut, viitor", organizat de Societatea de Etnologie din Republica Moldova, Muzeul Naţional de Etnografie şi Istorie Naturală, Ministerul Culturii al Republicii Moldova la 20-21 iunie 2002 în municipiul Căueni / dir. de proiect şi coaut.: E. Bâzgu; red.: V. Buzilă (coaut.), E. Gheţu. – Chişinău: [S. n.], 2003. – 236 p. : fotogr.

***

Bâzgu, Eugen. Arhetipul începutsfârşit şi conotaţiile sale semantice în gândirea populară / Eugen Bâzgu // Musaios (Buzău). – 2001. – Vol. 6. – P. 58-92.

Bâzgu, Eugen. Arhetipul întregparte / Eugen Bâzgu // Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei (Iaşi). – 2003. – Vol. 3. – P. 95-116.

Bâzgu, Eugen. Casa şi gospodăria ca memorie socială / Eugen Bâzgu // Natura şi sănătatea în tradiţiile populare. – Chişinău, 2007. – P. 73-87.

Bâzgu, Eugen. Coliba mortului în contextul imaginarului tradiţional / Eugen Bâzgu, V. Buzilă // Buletin Ştiinţific: Revistă de Etnografie, Ştiinţele Naturii şi Muzeologie. Ser. nouă. Muzeul Naţional de Etnografie şi Istorie Naturală. vol. 7 (20). – Chişinău, 2007. – P. 104-114.

Bâzgu, Eugen. Complexul rupestru Socola (I) / Eugen Bâzgu // Buletin Ştiinţific. Ser. nouă / Muzeul Naţional de Etnografie şi Istorie Naturală (Chişinău). – 2008. – Vol. 9 (22). – P. 244-271.

Bâzgu, Eugen. Cultul fântânii şi al izvoarelor din Basarabia / Eugen Bâzgu // Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei (Iaşi). – 2007. – Vol. 7. – P. 41-74.

Bâzgu, Eugen. Cultul fântânii şi al izvorului / Eugen Bâzgu, M. Ursu // Resursele acvatice ale Republicii Moldova. Fântâni şi izvoare: Atlas ecologic. – Chişinău: Î.E.P. Ştiinţa, 2008. – P. 9-24.

Bâzgu, Eugen. Cultural Heritage and built environment of Moldova: Introducţion to Moldova; Orheiul Vechi and the cave monasteries in the Nistrul/Dnister valley; The Fortesses along the Nistrul/Dnister river / [coaut.] Eugen Bâzgu // Urban Cultural and Architectural Heritage in an Ethnic Cross-Road of Europe: West Ukraine and Moldova, Report from an internaţional seminar in Lund, Sweden, 2004. – Lund: Ed. Bo Larson, 2005. – P. 153-158. – (În lb. engl.).

Bâzgu, Eugen. Hurdughia – casa cetei de feciori din Basarabia / Eugen Bâzgu // Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei (Iaşi). – 2001. – Nr.1. – P. 155-167.

Bâzgu, Eugen. Influenţe orientale în arhitectura vernaculară de piatră din zona Orheiul Vechi / Eugen Bâzgu // Diversitatea expresiilor culturale ale habitatului tradiţional. – Chişinău, 2007. – P. 40-52.

Bâzgu, Eugen. În căutarea „modelului de aur" / Eugen Bâzgu // Arhem: rev. de teorie şi practică arhitecturală (Chişinău). – 2001. – Nr. 1. – P. 4- 6.

Bâzgu, Eugen. Între sacru şi profanat / Eugen Bâzgu // Arhitect Design (Bucureşti). – 1997. – Nr. 8. – P. 46.

Bâzgu, Eugen. Obiceiuri şi datini ce ţin de construcţia şi funcţionarea casei la moldoveni / Eugen Bâzgu // Buletin ştiinţific. Muzeul de Stat de Studiere a Ţinutului din RSSM. – Ed. 3. – Chişinău, 1990. – P. 77-96.

Bâzgu, Eugen. [Mănăstirile din R. Moldova] / Eugen Bâzgu, Em. Brihuneţ protoiereu // Monastyri: Ènciklopedičeskij spravočnik. – Moskva: Respublika, 2000. – P. 284-302. – (În lb. rusă).

Bâzgu, Eugen. Mănăstirile rupestre din bazinul fluviului Nistru – artere de răspândire a creştinismului / Eugen Bâzgu // Sud-Est. Artă, cultură, civilizaţie. – Chişinău, 1997. – P. 10-19.

Bâzgu, Eugen. Moara cu ciutură sau morişcă din ţinutul Sorocii / Eugen Bâzgu // Buletin Ştiinţific. Ser. nouă / Muzeul Naţional de Etnografie şi Istorie Naturală (Chişinău). – 2005. – Vol. 3 (16). – P. 9-17.

Bâzgu, Eugen. „Moara cu morişcă" din Basarabia: după Catagrafia din 1820 a ţinutului Soroca şi Hotin / Eugen Bâzgu // Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei. – Iaşi, 2002. – P. 18-29.

Bâzgu, Eugen. Morile subterane cu manej din Basarabia / Eugen Bâzgu // Musaios (Buzău). – 1999. – Vol. 5. – P. 527-539.

Bâzgu, Eugen. Muzeul Satului la Chişinău / Eugen Bâzgu // Arhitect Design (Bucureşti). – 1997. – Nr. 8. – P.14.

Bâzgu, Eugen. Procedee tradiţionale de captare a apei potabile / Eugen Bâzgu // Buletin Ştiinţific. Serie nouă / Muzeul Naţional de Etnografie şi Istorie Naturală (Chişinău). – 2006. – Vol. 5 (18). – P. 46-61.

Bâzgu, Eugen. Reevaluarea fenomenologiei vizând complexul monastic Saharna / Eugen Bâzgu // Arta '98. – Chişinău, 1999. – P. 67-74.

Bâzgu, Eugen. Reevaluări cronologice ale complexului monastic rupestru Butuceni-Orhei / Eugen Bâzgu // Arta '97. – Chişinău, 1997. – P. 130-139.

Bâzgu, Eugen. Repertoriul monumentelor ecleziastice de lemn din judeţul Ungheni / Eugen Bâzgu // Pyretus: Anuarul Muzeului de Istorie şi Etnografie din Ungheni. – Ungheni, 2001. – P. 123-154.

Bâzgu, Eugen. Scoaterea ochilor sfinţilor – legendă şi practică magică / Eugen Bâzgu // Patrimoniul cultural al judeţului Tighina. – Chişinău, 2003. – P. 155-168.

Bâzgu, Eugen. Semnificaţii mitosimbolice ale pietrei / Eugen Bâzgu // Destin Românesc (Chişinău). – 2001. – Nr. 2. – P. 110-125.

Bâzgu, Eugen. Terminologia construcţiilor populare la românii de la est de Prut / Eugen Bâzgu // Buletin Ştiinţific. Ser. nouă / Muzeul Naţional de Etnografie şi Istorie Naturală (Chişinău). – 2004. – Vol. 1 (14). – P. 57-92.

Bâzgu, Eugen. Un schit rupestru necunoscut: Holercani-Marcăuţi / [coaut.] Eugen Bâzgu // Sud-Est. Artă, cultură, civilizaţie. – Chişinău, 1997. – P. 86-89.

Bâzgu, Eugen. Vama veche din Hotin / Eugen Bâzgu // Atelier. – 2003. – Nr. 1. – P. 14-15.

Alexandru SAMOILĂ
1950

Dirijor şi şef de orchestră. Artist al poporului din Republica Moldova.

S-a născut la 30 oct. 1950, la Şerstobitvo, reg. Tomsk (Rusia), locul de deportare a părinţilor săi, Ştefania şi Grigore Samoilă, români bucovineni.

La vârsta de şase ani, împreună cu mama şi bunica sa au revenit la Ostriţa, ţinutul Herţa (Bucovina). Studiază la Şcoala de muzică din Cernăuţi (1965-1969), pe care o va absolvi cu distincţie; apoi la Conservatorul *N. A. Rimski-Korsakov* din Leningrad (azi Sankt Petersburg) (1969-1974) în clasa profesorului Evgheni Mravinski, la cursul de dirijat orchestră de instrumente populare şi la Conservatorul *M. P. Musorgski* din Sverdlovsk (1976-1979) cu unul dintre corifeii baghetei, Mark I. Paverman (dirijat orchestră simfonică şi de operă).

A fost profesor la Institutul de Arte din Perm, Rusia, concomitent fiind asistent de dirijor la Teatrul de Operă şi Balet din localitate (1974-1976).

Debutează în calitate de dirijor cu opera *Faus*t de Ch. Gounod. În 1979 şi 1981 a fost invitat la Chişinău, unde activează în calitate de dirijor secund al Orchestrei Simfonice a Filarmonicii Naţionale, concertând pe sălile chişinăuiene cu *Simfonia a V-a* de D. Şostakovici în cadrul Festivalului internaţional de muzică *Mărţişor*. A dirijat spectacolul-balet *Andrieş* de Zlata Tcaci, prezentat pe scena Teatrului de Operă şi Balet.

Este numit prim-dirijor al Teatrului Academic de Stat de Operă şi Balet din Chişinău (în prezent Opera Naţională) (1981-1990); dirijor al Orchestrei de Cameră a Radioteleviziunii Naţionale şi profesor la Institutul de Arte *G. Musicescu*. Din 1990 devine dirijor al orchestrei Operei din Izmir, Turcia, unde se stabileşte cu traiul şi activează până în prezent. A deţinut de asemenea funcţia de director muzical al Operei Naţionale din Chişinău (1995-1997), a colaborat cu Opera Română.

Sub bagheta lui sunt interpretate creaţii de J. S. Bach, W. A. Mozart, C. Stamitz, G. Verdi, P. I. Ceaikovski, G. Donizetti, Gh. Neaga, V. Zagorschi ş.a.

A semnat direcţia muzicală a baletului *Luceafărul* de Eugen Doga în premieră la Chişinău şi Moscova, pe scena Teatrului Mare (*Bolşoi*) (1983). A dirijat un număr mare de spectacole, cum ar fi: *Dragoste pentru dragoste* de T. Hrennikov, *Aici e linişte în zori* de K. Molceanov, *Madame Butterfly* de G. Puccini, *Antonio şi Cleopatra* de E. Lazarev, *Alexandru Lăpuşneanu* de Gh. Mustea etc.

Turnee artistice la Cambridge, Bucureşti, Dublin, Londra, Moscova, Kiev, Odesa, Belfast, Clomel (1996-2005). Este invitat în fiecare an să concerteze la Festivalul Internaţional al vedetelor de operă şi balet *Invită Maria Bieşu* de la Chişinău.

A colaborat cu Mihail Munteanu, Maria Bieşu, Vladimir Dragoş, Boris Godin, Antoneta Tagliofilo, Srabo Balint, Margareta Ivănuş, Lidia Stratulat, Vasile Iovu, Ion Zaharia ş.a.

Artist Emerit din Republica Moldova (1983). În 1986 i s-a decernat Medalia de aur *Cio-Cio-San*, la Concursul *Miura Tamaki*, Tokio. *Artist al Poporului din Republica Moldova* (1988). Premiul de Stat (1990). *Ordinul Republicii* (1996).

A înregistrat la Radio Chişinău creaţii de J. Haydn, W. A. Mozart, J. S. Bach, G. Donizetti, S. Buzilă, M. Stârcea, V. Rotaru etc.

[...] „*Alexandru Samoilă va fi artistul ordinii şi al emoţiei. Emoţia pe care această ordine o construieşte, apoi o face să se desprindă, liberă, pentru a se integra cu desăvârşire muzicii*" (Rodica Iuncu).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2000*. – Chişinău, 2000. – P. 275-278.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Înregistrări audio:

Purcell, H. Dido and Aeneas = Didona i Ènej / H. Purcell; Ispoln.: Maria Bieşu, Vladimir Dragoş; Kamernyj ansambl' Gostteleradio Moldovy, Dirižer Alexandru Samoilă. – Moskva: Melodiâ, 1985. – 2 disc.: 33 rot./min., stereo. S 10 22433 001.

Zagorschi, Vasile. Rapsodiâ: Dlâ skripki, fortepiano i udarnyh; Fantaziâ Nr. 2: Dlâ fortepiano i strunnyh / Vasile Zagorschi; Fortepiano Alexandr Palei; Skripka Sofia Propišas; Kamernyj orkestr, Dirižer Alexandru Samoilă. – Moskva: Melodiâ, 1990. – 1 disc: 33 rot./min., stereo. S 10 29807 005.

***

Samoilă, Alexandru. „Drumul către pupitru este drumul spre eşafod": [interviu cu dirijorul] / consemnare: Silvia Bogdănaş // Timpul de dimineaţa. – 2004. – 15 sept. – P. 13.

Samoilă, Alexandru. Dacă nu vor fi luate decizii radicale referitor la gestionarea Operei Naţionale, am putea să o pierdem / Alexandru Samoilă; consemnare: Angela Olaru // Democraţia. – 2005. – 1 febr. – P. 11.

Samoilă, Alexandru. Port mereu în suflet amintirea sărbătorilor de acasă: [interviu cu dirijorul] / Alexandru Samoilă; consemnare: Nadina Gheorghiţă // Capitala. – 2004. – 31 dec. – P. 8.

Samoilă, Alexandru. Un adevărat artist: [Interviu cu dirijorul Teatrului Naţional de Operă şi Balet Alexandru Samoilă] / Alexandru Samoilă; consemnare: Silvia Bogdănaş // Flux: cotid. naţ. – 1998. – 17 sept. – P. 6.

Samoilă, Alexandru. Alexandru Samoilă, desât' let spustâ: [interv'û s dirižërom] / Alexandru Samoilă; consemnare: Zinovij Stolâr // Capitala = Stolica. – 2004. – 25 sept. – P. 5.

Samoilă, Alexandru. Katorga v cvetah...: [interv'û] / zapisala Raisa Kazakova // Delovaâ gazeta. – 2003. – 24 iul. – P. 8; Universul Muzical. – 2003. – Nr. 4. – P. 40-42.

Samoilă, Alexandru. Nastoâšij hudožnik dolžen stradat': [interv'û s dirižërom] / zapisala Elena Uzun // Moldavskie vedomosti. – 2003 – 27 iun. – P. 6.

Samoilă, Alexandru. Ždëm, očen' ždëm vas, maèstro...: [Interviu cu dirijorul] / Alexandru Samoilă; consemnare: Raisa Kazakova // Delovaâ gazeta. – 2005. – 19 ian. – P. 12.

***

Dănilă, Aurelian. În dialog cu dirijorul Alexandru Samoilă / Aurelian Dănilă. – Chişinău: Dep. Edituri, Poligrafie şi Comerţul cu cărţi, 2001. – 272 p.

***

Buzilă, Serafim. Samoilă, Alexandru / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreţilor din Moldova. – Chişinău: Museum, 1999. – P. 386.

Dănilă, Aurelian. Alexandru Samoilă la Bucureşti / Aurelian Dănilă // Lit. şi arta. – 2001. – 15 noiemb. – P. 1.

Iuncu, Rodica. Sunetul viu ca sistem şi magie: [Alexandru Samoilă] / Rodica Iuncu // Spectacolul scenei şi al vieţii. – Chişinău: Periscop, 2007. – P. 153.

Iuncu, Rodica. Sunetul viu ca sistem şi magie: [Alexandru Samoilă] / Rodica Iuncu // Sud-Est cultural. – 2006. – Nr. 2. – P. 111-121.

T. N.

Arsenie BOTNARU
1950

Interpret de muzică populară.

S-a născut la 31 oct. 1950, în s. Chetrosu, r-nul Drochia, într-o familie de ţărani.

Studiază la Şcoala Pedagogică *Boris Glavan* din Soroca (1966-1970), la secţia educaţie muzicală şi la Institutul de Arte *G. Musicescu* din Chişinău (1970-1974), la cursul de dirijat coral.

S-a lansat pe scena cântecului popular în primul an de universitate, ca solist în cadrul orchestrei *Mărţişor*. Apoi, a activat în orchestra de muzică populară *Veselia* (din 1991).

A colaborat fructuos cu orchestra *Folclor* a Radioteleviziunii din Chişinău (1991-1992), cu care a înregistrat la casele de discuri *Melodia* şi *Electrecord*, patru discuri: *Satule, grădină dulce*, *Eu mă uit în sat, cu dor*, *Aşa-i jocul în Moldova*, şi unul în cadrul orchestrei.

Din 1995 activează ca solist-vocalist în cadrul Ansamblului de cântece şi dansuri *Plai Moldovenesc* al Ministerului Afacerilor Interne (MAI).

A cântat în duet cu Maria Sarabaş, interpretă de muzică populară din Republica Moldova şi cu marele artist român Ion Dolănescu.

Până în prezent a lansat 8 casete audio şi 6 CD-uri. De asemenea, a montat două filme muzicale: *Te-am lăsat sătucul meu* şi *La Nistru, la mărgioară*; a avut patru serate de creaţie.

A concertat în multe ţări ale lumii: Nicaragua, Canada, Finlanda, Germania, Bulgaria, Polonia, Austria, România, Franţa etc.

A fost decorat cu *Ordinul Prieteniei* al Republicii Vietnam şi ordinul *Gloria Muncii* (2000). Laureat la diverse concursuri republicane şi internaţionale, al festivalurilor mondiale din Moscova (1985), Montréal şi Quebec (1990). Membru al Uniunii Muzicienilor din Republica Moldova. Deţine titlul onorific *Maestru în Artă* (1995), decorat cu *Crucea pentru Merit* Clasa II (2005).

Discografie: *Neamul nostru să trăiască*; *Cu dorul nu te pui*; *Eu ma uit în sat cu dor*; *Scrisoarea tatălui*; *Suntem opt fraţi la părinţi*; *Cântă cucul în par de vie*; *Unde-i, mamă, tinereţea mea*; *Spune-mi tu, copilărie*; *Când eram flăcău în sat*; *Tinerel m-am însurat*; *Am avut un băieţel*; *Frumos în joc la noi*; *Puişorul tatei*; *Dragul mi-i la joc* ş. a.

BIBLIOGRAFIE:

Înregistrări audio:

Botnaru, Arsenie. Am venit la casa noastră: [în colab.] / Arsenie Botnaru.

– Chişinău: Music Master, 1998. – 1 cas. audio: stereo.

Botnaru, Arsenie. Ce e omul pe pământ / Arsenie Botnaru. – Chişinău, 2000. – 1 cas. audio.

Botnaru, Arsenie. Doină, dor şi omenie: [în colab.] / Arsenie Botnaru. – Chişinău: Music Master, 2007. – 1 cas.

Botnaru, Arsenie. La căsuţa dintre tei: [în colab.] / Arsenie Botnaru. – Chişinău: Music Master, 2000. – 1 cas. audio: stereo.

***

Buzilă, Serafim. Botnaru, Arsenie / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreţilor din Moldova. – Chişinău: Museum, 1999. – P. 74.

Caciuc, Anatol. „Ce e omul pe pământ?...": [Arsenie Botnaru, interpret de muzică populară] / Anatol Caciuc // Dialog. – 1999. – 25 iun. – P. 8.

T. N.

Gheorghe TATTARESCU 1820-1894

Pictor, pionier al neoclasicismului românesc, unul dintre fondatorii Şcolii de Arte Frumoase din Bucureşti.

S-a născut în oct. 1820, la Focşani. Se stinge din viaţă la 24 oct. 1894, la Bucureşti.

A studiat pictura cu unchiul său Nicolae Teodorescu, zugrav de biserici din Buzău; urmează Şcoala de zugravi din Bucureşti, fondată de acesta. Între 1845-1851 a obţinut cu ajutorul episcopului de Buzău, Chesarie, o bursă de studii la Academia *San Luca* din Roma, unde i-a avut ca profesori pe Natale Carta, Giovanni Silvagni şi Pietro Gagliardi. Astfel, a îmbrăţişat tehnica şi limbajul picturii academiste, executând copii după Raphael, Bartolomé Estélan Murillo, Salvatore Rosa, Guido Reniş ş.a.

A participat la revoluţia românească din 1848, fiind membru al organizaţiei *Frăţia* şi prieten bun cu Nicolae Bălcescu. În această perioadă creează lucrări pătrunse de idealurile revoluţionar-patriotice: *Renaşterea României* (1848-1849), *Unirea Principatelor* (1857), *Nemesis, zeiţa răzbunării* (1855); de asemenea şi portrete: *Gheorghe Magheru*, *Ştefan Golescu* şi *Nicolae Bălcescu* (1851, în trei replici aproape identice).

S-a manifestat şi ca peisagist, lucrările lui având discrete accente romantice (*Peştera Dâmbovicioara*), iar în 1860 a fost desemnat să întocmească un *Album naţional*, conţinând privelişti şi monumente istorice din România.

O mare parte din activitatea sa artistică a dedicat-o artei religioase, creând un stil personal, influenţat de academismul italian şi parţial de iconografia tradiţională bizantină.

În 1864, împreună cu Theodor Aman, a înfiinţat Şcoala de Arte Frumoase din Bucureşti, unde a desfăşurat o bogată activitate pedagogică, fiind profesor de pictură, iar mai apoi şi directorul ei (1891-1892).

Între anii 1853 şi 1892 a pictat în stil neoclasic peste 50 de biserici din Bucureşti (*biserica Sf. Spiridon)* şi Iaşi (*Mitropolia din Iaşi*), *Biserica Greacă* din Brăila sau biserica mănăstirii Ciolanu din jud. Buzău, fiind ajutat de elevii săi, de asemenea 24 de icoane pentru Episcopia Râmnicului.

A scris şi o lucrare *Percepte şi studii folositoare asupra proporţiunilor corpului uman şi desene după cei mai celebri pictori (*1865).

A participat la un şir de expoziţii naţionale şi internaţionale, prezentând lucrări ca *Ţăranca din Vlaşca* (Bacău, 1868), *Agar în deşert* (Bucureşti, 1870), *Deşteptarea României* (Paris, 1867) etc.

I s-a decernat Premiul *Congregazione Artistica dei Virtuosi al Pantheon* (1848), pentru pictura *Simon şi Levi, Salvarea surorii lor Dina.* A obţinit medalia Clasa II-a, pentru portretul *Emanuil Bacaloglu* (1868).

Alte lucrări: *Biserica Zlătari* din Bucureşti (1853), *Ţăran din Câmpulung* (1860), *Biserica Fundu* a familiei Oteteleşeanu (1860-1863); *un tablou al abdicării domnitorului Cuza* (1866), portrete:

Marele vornic Ion Filipescu (1857), *Arhimandritul Terşoreanu*, *portretul soţiei lui* (1871-1873), *Mihai Viteazu*, *Mircea cel Bătrân*, *Dragoş Vodă* şi *Ştefan cel Mare* (aflate azi în colecţia Muzeului de Artă Prahova, 1874-1888) etc. În 1951 a fost înfiinţat Muzeul *Gheorghe Tattarescu* din Bucureşti, care adăposteşte o mare parte din lucrările artistului şi care o constituie casa cumpărată de Gh. Tattarescu în 1855, locuind aici timp de 40 de ani.

În 1994 a fost emisă, de către Ispectoratul pentru cultură al municipiului Bucureşti, o plachetă jubiliară efectuată de sculptorul Teodor Zamfirescu, cu ocazia expoziţiei de artă religioasă contemporană, *Omagiu lui Tattarescu.*

BIBLIOGRAFIE:

Firuţă, Corina. Gheorghe Tattarescu: (1818-1894) / Corina Firuţă, Cori Simona Ion. – Bucureşti: Alcor Edimpex SRL, 1995. – 48 p.

Tanasescu, Raluca. Gheorghe Tattarescu, 1818-1894 / Raluca Tattarescu, Aura Popescu, Cristina Panaite. – Bucureşti: Alcor Edimpex SRL, 1994. – 87 p.

***

Florea, Vasile. Tattarescu, Gheorghe / Vasile Florea // Florea, Vasile. Mica enciclopedie de artă universală: de la origini până la anul 1950. – Bucureşti; Chişinău: Litera, 2001. – P. 324-325.

***

Tattarescu, Gheorghe [Resursă electronică] // http://ro.wikipedia.org/wiki/Gheorghe_Tattarescu

T. N.

CALENDAR NAȚIONAL

Noiembrie 2010

Luni	1
Marți	2
Miercuri	3
Joi	4
Vineri	5
Sâmbătă	6
Duminică	7
Luni	8
Marți	9
Miercuri	10
Joi	11
Vineri	12
Sâmbătă	13
Duminică	14
Luni	15
Marți	16
Miercuri	17
Joi	18
Vineri	19
Sâmbătă	20
Duminică	21
Luni	22
Marți	23
Miercuri	24
Joi	25
Vineri	26
Sâmbătă	27
Duminică	28
Luni	29
Marți	30

80 de ani de la naşterea poetului şi traducătorului prozatorului PAVEL DARIE (1 noiemb. 1930). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 290-292; CN 2005, p. 312*.

50 de ani de la naşterea pictoriţei ELENA KARACENŢEV (2 noiemb. 1960).

60 de ani de la stingerea din viaţă a dramaturgului şi eseistului englez, de origine irlandeză, GEORGE BERNARD SHAW (26 iul. 1856 – 2 noiemb. 1950). *A se vedea şi art. din CN 2006, p. 234-235*.

510 de ani de la naşterea lui BENVENUTO CELLINI, sculptor, orfevru, gravor şi scriitor italian (3 noiemb. 1500 – 13 febr. 1571). *A se vedea şi art. din CN 2006, p. 57*.

85 de ani de la naşterea lui MIHAIL CHERDIVARENCO, profesor universitar, specialist în domeniul chimiei (4 noiemb. 1925 – mai 2009). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 308-309*.

70 de ani de la naşterea regizorului de teatru ELEONORA CONSTANTINOV (5 noiemb. 1940).

130 de ani de la naşterea nuvelistului şi romancierului român MIHAIL SADOVEANU (5 noiemb. 1880 – 19 oct. 1961). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 283-289; CN 2005, p. 309-311*.

75 de ani de la naşterea lui NICOLAE ANDRONATI, specialist în domeniul informaticii şi tehnicii de calcul, academician (7 noiemb. 1935). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 312-313*.

60 de ani de la naşterea specialistului în domeniul biblioteconomiei GALINA ZAMKOVAIA (7 noiemb. 1950).

75 de ani de la naşterea actorului francez de teatru şi film ALAIN DELON (8 noiemb. 1935). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 313*.

60 de ani de la naşterea LUDMILEI BULAT, filolog, jurnalistă, redactor de carte (9 noiemb. 1950).

90 de ani de la înfiinţarea TEATRULUI NAȚIONAL din Chişinău (10 noiemb.1920 – 1 apr. 1935).

165 de ani de la naşterea lui VASILE STROESCU, filantrop, militant al mişcării naţionale, genealogist (11 noiemb. 1845 – 15 apr. 1926). *A se vedea şi art. CB 1995, p. 116-118; CN 2005, p. 315-316*.

100 de ani de la naşterea lui BORIS LAZARENKO, academician, inginer, doctor habilitat în ştiinţe tehnice, profesor universitar (11 noiemb. 1910 – 26 aug. 1979).

100 de ani de la naşterea dramaturgului român MIHAIL DAVIDOGLU (11 noiemb. 1910 – 17 aug. 1987).

60 de ani de la naşterea lui MIRCEA DINESCU, poet, prozator şi publicist (11 noiemb. 1950). *A se vedea şi art.din CN 2000, p. 349-351*.

100 de ani de la naşterea poetului şi prozatorului BORIS GR. CHELARU (12 noiemb. 1910 - ?).

60 de ani de la naşterea pictorului MIHAIL JOMIR (12 noiemb. 1950). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 293-295*.

280 de ani de la naşterea sopranei italiene CATERINA GABRIELLI (12 noiemb. 1730 – 7 oct. 1796).

170 de ani de la naşterea lui AUGUSTE RODIN, sculptor, desenator şi acuarelist francez (12 noiemb. 1840 – 17 noiemb. 1917). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 322-323*.

80 de ani de la naşterea lui MIHAIL GARAZ, poet, publicist, traducător, ecolog (13 noiemb. 1930 – 13 iul. 1990). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 296-299; CN 2005, p. 316*.

50 de ani de la naşterea specialistului în domeniul biblioteconomiei NELLY ŢURCAN (13 noiemb. 1960).

80 de ani de la naşterea GEORGETEI HORODINCĂ, istoric şi critic literar român, originară din Basarabia (13 noiemb. 1930).

50 de ani de la stingerea din viaţă a lui GHEORGHE TEODORESCU–KIRILEANU, filolog, istoric literar, editor, folclorist şi publicist român (13 mart. 1872 – 13 noiemb. 1960). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 300-304; CN 2002, p. 95-97*.

160 de ani de la naşterea scriitorului englez ROBERT LOUIS BALFOUR STEVENSON (13 noiemb. 1850 – 3 dec. 1894).

160 de ani de la naşterea bibliografului american CHARLES EVANS (13 noiemb. 1850 – 8 febr. 1935).

90 de ani de la naşterea scriitorului şi publicistului SERGIU GROSSU (14 noiemb. 1920 – 25 iul. 2009). *A se vedea şi art. din CB 1995, p. 119-120; CN 2000, p. 305-306*.

75 de ani de la naşterea actorului şi regizorului de teatru SANDRI ION ŞCUREA (14 noiemb. 1935). *A se vedea şi art. din CB 1995, p. 121-122; CN 2005, p. 316-318*.

75 de ani de la apariţia la Chişinău, a ziarului independent „GAZETA BASARABIEI" (14 noiemb. 1935 – 1940).

70 de ani de la naşterea pictorului SERGIU CUCIUC (14 noiemb. 1940). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 307-310*.

170 de ani de la naşterea pictorului francez CLAUDE MONET (14 noiemb. 1840 – 26 dec. 1926). *A se vedea şi art. din CN 2006, p. 382-384*.

100 de ani de la naşterea lui ION LUCIAN MURNU, sculptor, pictor-grafician român (15 noiemb. 1910 – 1984).

380 de ani de la stingerea din viaţă a astronomului şi matematicianului german JOHANNES KEPLER (27 dec. 1571 – 15 noiemb. 1630). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 318-319*.

75 de ani de la naşterea lui ANATOLIE CASIAN, doctor habilitat în fizică şi matematică (17 noiemb. 1935).

70 de ani de la apariţia la Iaşi, a revistei săptămânale de probleme actuale literare şi critică "CETATEA MOLDOVEI" (17 noiemb. 1940 – dec. 1943). S-a pronunţat pentru libertatea scrisului.

230 de ani de la naşterea compozitorului şi dirijorului austriac FRANZ CLEMENT (17 noiemb. 1780 – 3 noiemb. 1842).

75 de ani de la naşterea radiojurnalistei TAMARA DOROGAN (18 noiemb. 1935). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 319-320*.

130 de ani de la naşterea lui GHEORGHE TOFAN, critic şi istoric literar, publicist român (18 noiemb. 1880 – 15 iul. 1920). *A activat şi la Chişinău. A se vedea şi art. din CN 2005, p. 320-321*.

70 de ani de la stingerea din viaţă a omului politic, preşedinte al Sfatului Ţării, ION INCULEŢ (7 dec. 1884 – 19 noiemb. 1940). *A se vedea şi art. din CN 2000. p. 311-313*.

100 de ani de la stingerea din viaţă a muzicologului şi compozitorului TITUS CERNE (16 iul. 1859 – 19 noiemb. 1910).

55 de ani de la naşterea VARVAREI BUZILĂ, doctor în filologie, folclorist, conferenţiar universitar (19 noiemb. 1955).

60 de ani de la naşterea specialistului în domeniul biblioteconomiei ELENA COROTENCO (20 noiemb. 1950).

100 de ani de la stingerea din viaţă a scriitorului rus LEV N. TOLSTOI (9 sept. 1828 – 20 noiemb. 1910). Este considerat unul dintre cei mai importanţi romancieri ai lumii. *A se vedea şi art. din CN 2003, p. 192-194; CN 2008, p. 306*.

85 de ani de la naşterea balerinei ruse MAIA PLISEŢKAIA (20 noiemb. 1925). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 321-322*.

300 de ani de la începutul domniei lui Dimitrie Cantemir (21 noiemb. 1710 – 23 apr. 1711).

80 de ani de la naşterea scriitorului şi folcloristului ION BEJENARU (22 noiemb. 1930).

230 de ani de la naşterea compozitorului german CONRADIN KREUTZER (22 noiemb. 1780 – 14 dec. 1849).

130 de ani de la naşterea poetului rus ALEKSANDR BLOK (22 noiemb. 1880 – 7 aug. 1921). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 329-331*.

85 de ani de la naşterea lui SIMON VAN DER MEER, fizician olandez, laureat al Premiului Nobel (24 noiemb. 1925).

200 de ani de la naşterea lui NIKOLAI I. PIROGOV, chirurg, anatomist, profesor universitar şi academician rus (25 noiemb. 1810 – 5 dec. 1881). *A se vedea şi art. CN 2006, p. 371*.

90 de ani de la naşterea scriitorului CONSTANTIN CONDREA (27 noiemb. 1920 - 2009). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 314-316*.

75 de ani de la naşterea NADEJDEI ŞIŞCAN, profesor universitar, doctor habilitat în economie (27 noiemb. 1935). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 326-327*.

70 de ani de la naşterea LAVINIEI TOMULESCU–COMAN, pianistă, solistă vocală şi profesoară (27 noiemb. 1940).

125 de ani de la naşterea prozatorului şi dramaturgului român LIVIU REBREANU (27 noiemb. 1885 – 1 sept. 1944). *A se vedea şi art. din CB 1994, p. 125-128; CN 2005, p. 327-329*.

70 de ani de la singerea din viaţă a lui NICOLAE IORGA, istoric, publicist, critic literar şi de artă, memoralist, dramaturg, prozator, poet şi om politic român (17 iun. 1871 – 27 noiemb. 1940). *A se vedea şi art. din CB 1996, p. 84-85;*

CN 2000, p. 317-320; CN 2001, p. 129-130; CN 2006, p. 192-193.

100 de ani de la naşterea criticului literar şi traducătorului ZUNEA SĂPUNARU (28 noiemb. 1910 - ?).

60 de ani de la naşterea pictorului ARCADIE RĂILEANU (28 noiemb. 1950).

75 de ani de la naşterea regizorului VITALI DIOMIN (29 noiemb. 1935 – 14 febr. 1997).

80 de ani de la naşterea pictorului şi criticului de artă ANDREI ORLOV (30 noiemb. 1930).

150 de ani de la naşterea lui VASILE G. MORŢUN, publicist şi om poltic (30 noiemb. 1860 – 30 iul. 1919).

175 de ani de la naşterea prozatorului american MARK TWAIN (Samuel Langhorne Clemens) (30 noiemb. 1835 – 21 apr. 1910). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 336.*

225 de ani de la naşterea comisului IONICĂ TĂUTUL, poet, publicist şi traducător (noiemb. 1795 – 30 apr. 1830). *A se vedea şi art. din CB 1995, p. 130-131, CN 2000, p. 114.*

Eleonora CONSTANTINOV
1940

Regizor de teatru.

S-a născut la 5 noiemb. 1940, la Chişinău.

A absolvit Conservatorul *G. Musicescu* din Chişinău, clasa dirijor de cor (1964) şi Conservatorul *N. A. Rimski-Korsakov* din Leningrad, clasa regie muzicală (1970).

Din 1970 este regizor la Teatrul de Operă şi Balet, unde a montat spectacolele de operă: *Evgheni Oneghin* şi *Iolanta* de Ceaikovski; *Traviata*, *Nabucco* de G. Verdi; *Cneazul Igor* de A. Borodin; *Iar zorile aici sunt liniştite* de K. Molceanov; *Cavalleria rusticana* de P. Mascagni; *Alexandru Lăpuşneanu* de Gh. Mustea, *Mozart şi Salieri* după capitolul cu acelaşi nume din *Micile tragedii* de A. Puşkin etc.

Laureată a Concursului de artă Teatrală *Florar-88*. *Maestru Emerit al Artei* din RSSM (1984). Laureată a Premiului de Stat al RSSM (1989).

BIBLIOGRAFIE:

Constantinov, Eleonora // Chişinău: Encicl. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 166.

Constantinov, Eleonora // Femei din Moldova: Encicl. – Chişinău: Museum, 2000. – P. 77.

*Constantinov, Eleonora // Literatura şi arta Moldovei: Encicl. vol. 1. – Chişinău, 1985. – P. 320.

Eleonora şi Constantin Constantinov // VIP Magazin. – 2007. – Iun. – P. 66-67.

Fagur, Mihai. Spaţiul de lumină şi de zbor: [regizorul Operei Naţionale Eleonora Constantinov] / Mihai Fagur // Viaţa satului. – 1996. – 20 ian. – P. 12.

Mihailo, Larisa. Armonia pe care atât de mult şi-o dorea sufletul artistului: [expoz. „Destinul în lumina artei", dedicată dinastiei de artişti Constantinov] / Larisa Mihailo // Capitala. – 2005. – 23 noiemb. – P. 8.

Olaru, Angelina. Eleonora Constantinov, singura femeie-regizor la Opera Naţională / Angelina Olaru // Timpul de dimineaţă. – 2007. – 26 ian. – P. 16.

M. Ş.

Ludmila BULAT
1950

Publicistă, redactor de carte, traducătoare.

S-a născut la 9 noiemb. 1950, în com. Cojuşna din preajma Străşenilor, în familia pedagogilor Ştefan şi Maria Bulat.

După absolbvirea şcolii medii de cultură generală din satul natal (1968), Ludmila dă admiterea la Facultatea de Litere a Universităţii din Chişinău (în prezent, Universitatea de Stat din Moldova), a cărei licenţiată devine în 1973. Este repartizată la Institutul de limbă şi literatură al AŞM, însă neavând şansa de a continua studiile de doctorat, la finele anului 1973 se angajează la editura *Cartea Moldovenească*. Aici parcurge toate "treptele ierarhice": redactor inferior, redactor, redactor superior, şefă de redacţie. Este o perioadă când, graţie unor colegi de breaslă, dar şi unor autori, ale căror manuscise le redacta, Ludmila Bulat face o solidă şcoală a îngrijirii / redactării textelor, precum şi o şcoală a traducerii din rusă în română. Cu diferite ocazii, în scris sau prin viu grai, L. Bulat aminteşte cu admiraţie şi recunoştinţă numele colegilor de editură, redactori de carte ceva mai în vârstă: Tamara Canţâr, Aurelia Danu, Lora Bucătaru, Lidia Mardare, Mihai Mereuţă, Pahomie Bejenaru, Maria Cebotaru ş.a.; la fel, evocă momentele de conlucrare cu unii maeştri ai traducerii precum Valentin Mândâcanu, Foca Obadă, Anton Comerzan, Alexandru Alici ş.a.

În aceşti ani a redactat zeci de manuscrise cu diversă tematică, dar preponderent – social-politică; la fel, a făcut şi unele traduceri din limbă rusă, cărţi pe teme social-politice şi de popularizare a ştiinţei, care au văzut lumina tiparului la editurile *Cartea Moldovenească* şi *Timpul*.

În 1991, în urma fuzionării acestor edituri, apare noua editură *Universitas*. Schimbările ce surveniseră în societate, pe atunci, atât în R. Moldova (încă parte a URSS), cât şi în România, au creat condiţii extrem de prielnice pentru o politică editorială la unison cu aspiraţiile participanţilor la mişcarea de eliberare şi deşteptare naţională. Alături de alţi colegi de editură, L. Bulat se implică plenar în munca de pregătire pentru tipar şi editare a unor volume deosebit de preţioase pentru restabilirea adevărului istoric, pentru trezirea şi concolidarea conştiinţei naţionale în spaţiul prutonistrean: lucrări antologice de N. Iorga, Gh. Bezviconi, Ion Pelivan, Paul Mihail, Dinu C. Giurescu, N. Busuioc; Ion Agrigoroaei, C. Cihodaru, Mihail Diaconescu, Teodor Tanco etc. Redactează sau colaborează într-o formă sau alta la editarea unor manuscrise de istorici locali, contemporani, dar elaborate într-o viziune nouă, prin renunţarea definitivă la falsurile, răstălmăcirile şi calapoadele ideologice specifice istoriografiei sovietice: Ion Ţurcanu, Gheorghe Palade, Nicolae Movileanu, Anton Moraru, Alexei Agache ş.a. Este lector la mai multe apariţii editoriale în colecţia "Columna" a editurii *Universitas*.

Din 1996 activează ca redactor la ed. *Ştiinţa*, pregătind pentru tipar manuscrise cu tematică agricolă, istorică, din domeniul ştiinţelor naturii etc. Din oct. 1997 funcţionează la Centrul Naţional de Standardizare şi Metrologie (reorganizat, din anul 2002, în Institutul Naţional de Standardizare şi Metrologie), în Sectorul traducere, redactare şi editare a documentelor normative.

În activitatea sa de redactor, de filolog-practician, Ludmila Bulat excelează prin asiduitate şi meticulozitate, printr-o grijă mai puţin obişnuită, maternă – am putea spune – faţă de text: de la manuscris până la cartea expusă în librării sau pe rafturile bibliotecii. La fel, şi-a impresionat colegii şi prietenii prin marea-i dragoste pentru limba română, prin pasiunea puternică în "a pune cuvântul potrivit la locul potrivit" – fie în textele altora, fie în proriile-i scrieri. Simte o atracţie deosebită pentru trecutul glorios al poporului din care se trage, de unde şi o trăire deosebit de acută pentru evenimente de altădată, dar şi curente, "pentru faptele şi oamenii din preajmă".

Şi cum am amintit ceva mai sus de atenţia sporită cu care scrie şi îşi autoredactează textele, este tocmai cazul să menţionăm şi acest aspect: Ludmila Bulat a simţit mereu fascinaţia cuvântului scris, de-a lungul anilor dovedindu-se a fi o publicistă şi prolifică, şi autoare a unor lucrări captivante, ce îşi găsesc obligatoriu destinatarii. Ni se pare semnificativ faptul că debuturile în jurnalism ale Ludmilei Bulat vizează domeniul cărţii: a început prin a ţine o rubrică *Noutăţi editoriale*, în oficiosul *Moldova socialistă*, din anii '80 ai sec. XX. Cu timpul, şi-a extins tematica, a crescut cu mult şi numărul publicaţiilor la care colaborează: *Ţara* (în acest excelent ziar, L. Bulat avea o memorabilă rubrică de recenzii şi consemnări: *Cărţile Unirii)*, *Glasul Naţiunii*, *Literatura şi arta*, *Destine*, *Unirea*, *Ginta Latină*, *BiblioPolis* etc.; unele artticole i-au fost inserate şi în publicaţii din Iaşi, Bucureşti sau chiar din Tel Aviv.

Editorial, a debutat în 1989, cu volumul de publicistică *Paşi în ascensiune* (coautor – Simion Cojuşneanu). În 1990, respectiv, 1991, se implică, în calitate de redactor-alcătuitor, în apariţia a două valoroase cărţi de istorie naţională: *Îndemn la înălţare în istorie* (autor de proiect – Ion Ţurcanu) şi *Basarabia 1940. Documente şi articole* (autori de proiect şi coordonatori – Ion Ţurcanu, Mihai Adauge). Ca un omagiu străbunilor de pe linie maternă se prezintă cartea *Românii moldoveni de dincolo de Bug* (2002), volumul având la noi, în Basarabia, şi un titlu de pionierat – vasta şi profuna monografie a savantului-martir Anton Golopenţia era cunoscută unui cerc extrem de îngust de cercetători, devenind mai accesibilă abia odată cu editarea ei, în 2007, de către fiică-sa, Sanda Golopenţia, stabilită în SUA. Nu este întâmplător faptul că în *Topul celor mai citite cărţi ale anului 2002*, organizat de BN RM, această lucrare a L. Bulat s-a situat pe locul 4. De altfel, L. Bulat semnează unele articole cu numele mamei, respectiv, al bunicilor din partea mamei – *Doroşenco (Doroşencu)*, iarăşi în semn de omagiu faţă de obârşii. Tipărite la o distanţă de patru ani, următoarele două cărţi ale Ludmilei Bulat (*Izvoade de lumină* (2005) şi *Omul din preajmă* (2009) – au mai multe afinităţi tematice şi sentimentale: în ambele autoarea pune în prim-plan personalitatea şi munca redactorului de carte, a editorului. Şi în aceste cazuri avem a face cu o noutate în privinţa subiectului: breasla lucrătorilor din edituri fiind în genere cam neglijată. Puţini au scris la noi despre redactorii de carte, despre corectori, tehnoredactori etc. asemenea. Şi mai puţini au putut să scrie cu competenţa, dar şi cu căldură cu care a izbutit să o facă autoarea noastră. Prin aceste cărţi, ca şi printr-o serie de articole şi eseuri, risipite încă prin presa periodică din ultimele două-trei decenii, Ludmila Bulat dedică o frumoasă şi cuprinzătoare odă muncii de îngrijire a textului, iar mai larg – un imn Cărţii şi, concomitent, un tulburător elogiu Limbii Române.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Bulat, Ludmila. Izvoade de lumină: [articole, eseuri] / Ludmila Bulat. – Chişinău: Ed. Pontos, 2005. – 116 p.

Bulat, Ludmila. Omul din preajmă: [articole, eseuri, tablete] / Ludmila Bulat. – Chişinău: Ed. Pontos, 2009. – 152 p.

***Bulat, Ludmila**. Paşi în ascensiune: publicistică / Ludmila Bulat, Simion Cojuşneanu. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1989. - 148 p.

Bulat, Ludmila. Românii moldoveni de dincolo de Bug: [schiţă istorico-etnologică] / Ludmila Bulat; pref. Andrei Crijanovschi. – Chişinău: Ed. Civitas, 2002. – 98 p.

***

Basarabia în 1940. Documente şi articole / autori de proiect: Ion Ţurcanu, Mihai Adauge; red.- alcătuitor: Ludmila Bulat. – Chişinău: Universitas, 1991. – 280 p.

Îndemn la înălţare în istorie /autor de proiect şi coordonator: Ion Ţurcanu; red.-alcătuitor: Ludmila Bulat. – Chişinău: Universitas, 1990. – 167 p.

***

Braga, Victoria. Sacrificiu: [despre activitatea publicistică a Ludmilei Bulat, cu referire specială la vol. "Izvoade de lumină"] / Victoria Braga // Lit. şi arta. – 2006. – 2 mart. – P. 7.

Localităţile Republicii Moldova. vol. 4. – Chişinău: Dragiştea, 2002. – P. 422-423. – (Referiri la Ludmila Bulat).

Rogac, Raia. Cu dragoste, despre omul din preajmă: [Ludmila Bulat] / Raia Rogac // BiblioPolis. – 2009. – Nr. 3. – P. 55-56. – (Articol semnat: R. Pelin).

Vieru-Işaev, Maria. Două cărţi de Ludmila Bulat: pionierat şi provocare: [despre scrisul Ludmilei Bulat, cu referire specială la vol. "Izvoade de lumină" şi "Omul din preajmă"] / Maria Vieru-Işaev. – Lit. şi arta. – 2009. – 12 noiemb. – P. 5.

Vlad POHILĂ

Boris LAZARENCO
1910-1979

Inginer, doctor habilitat în ştiinţe tehnice, profesor universitar, membru titular al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

S-a născut la 11 noiemb. 1910, la Moscova. A decedat la 26 aug. 1979, la Chişinău.

A absolvit Universitatea *M. V. Lomonosov* din Moscova (1936). Activează în calitate de şef de laborator la Institutul de cercetări ştiinţifice al Ministerului Industriei Electrotehnice al URSS (1936-1948); director al Laboratorului Central de cercetări ştiinţifice în domeniul prelucrării electrice a materialelor al Academiei de Ştiinţe a URSS, consilier superior pe lângă Prezidiul Academiei de Ştiinţe a Republicii Populare Chineze. Este numit director al Institutului de Energetică şi Automatică al Academiei de Ştiinţe a Moldovei, reorganizat în Institutul de Fizică Aplicată, pe care îl fondează şi al cărui director este în perioada 1964-1979. Concomitent, deţine funcţia de vicepreşedinte al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1974-1979).

A fondat şcoli ştiinţifice în domeniul prelucrării materialelor prin electro-eroziune la Moscova şi la Chişinău.

Este autorul metodei de prelucrare electrică a materialelor, care a pus începutul unei direcţii noi în tehnologia prelucrării suprafeţelor şi a influenţat soluţionarea unui şir de probleme ştiinţifice ce ţin de fizica materialelor conductoare de curent. A descoperit metoda electroeroziunii (1943). O altă descoperire valoroasă este metoda alierii prin scântei electrice a suprafeţelor metalice, cu ajutorul căreia pot fi îmbunătăţite caracteristicile de exploatare ale pieselor de maşini, metodă folosită în diferite ramuri ale economiei.

A fost preocupat de comportarea organismelor vii în câmpurile electrice şi magnetice. Conducător ştiinţific a peste 30 de doctori şi doctori habilitaţi în ştiinţe tehnice.

A semnat peste 150 de lucrări ştiinţifice: *Èlektronnaâ obrabotka materialov*, *Mehanizm prohoždenâ èlektičeskogo toka cerez èlektrolit* etc. Deţine 50 de brevete de invenţie. A fost fondator şi redactor-şef (1965-1979) al revistei *Èlektronnaâ obrabotka materialov*. *Om Emerit*, laureat al Premiului de Stat al URSS (1946). A fost decorat cu ordinele *Drapelul Roşu de Muncă*, *Revoluţia din Octombrie*, *Insigna de Onoare*.

BIBLIOGRAFIE:

Lazarenko, Boris. Èlektričeskaâ èroziâ metallov / Boris Lazarenko, Nataliâ Lazarenko. – Moskva; Leningrad: Gosènergoizdat, 1944. – 28 p.

Lazarenko, Boris. Èlektričeskie sposoby obrabotki metallov i ih primenenie v mašinostroenie / Boris Lazarenko. – Moskva: Mašinostroenie, 1978. – 41 p.

Lazarenko, Boris. Kommutaciâ toka na granice metall-èlektrolit / Boris Lazarenko. – Chişinău: [S. n.], 1971. – 74 p.

***

****Bologa, Mircea**. Boris Lazarenko (1910-1979) / Mircea Bologa // Ştiinţa. – 1996. – Nr. 91 (sept.). – P. 14.

Lazarenko, Boris // Membrii Academiei de Ştiinţe a Moldovei: Dicţ.: 1961-2006. – Chişinău: Ştiinţa, 2006. – P. 87-89.

M. Ş.

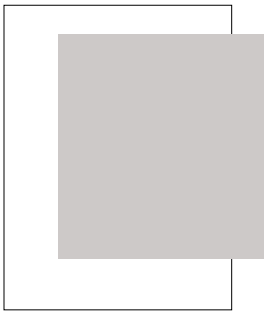

Mihail DAVIDOGLU
1910-1987

Dramaturg român.

S-a născut la 11 noiemb. 1910, la Hârlău. A decedat la 17 aug. 1987, la Bucureşti.

A absolvit Liceul Comunităţii israelite din Galaţi (1929). A urmat apoi cursurile Facultăţii de Litere şi Filozofie din Bucureşti (1929-1931).

Funcţionează o vreme ca învăţător apoi profesor de limbi clasice, mai târziu este funcţionar în Ministerul Artelor (1945-1948).

Debutul în literatură şi în dramaturgie are loc în 1936, cu scenariul radiofonic *Marinarul smirniot*, citit iniţial de Panait Istrati. La sugestia lui Liviu Rebreanu, consilier la Societatea Română de Radiodifuziune, Mihail Davidoglu scrie piesa radiofonică *Ion Vodă cel Cumplit*, difuzată la 14 mart. 1937. Debutul scenic a avut loc la 23 mai, la Teatrul Naţional din Bucureşti cu drama în trei acte *Omul din Ceatal*, urmată de *Minerii* (1949); *Cetatea de foc* (1950); *Inima viteză* (1954); *Două fete şi-o comoară* (1965); *Tunelul* (1969); *Ştefan Luchian* (1980); *Gheorghe Enescu* (1981) etc.

Unele din piesele sale au fost adunate în volumele: *Teatru* (1957); *Piese într-un act* (1962); *Trilogie dramatică* (1972); *Platforma magică* (1973); *Măicuţa* (1981); *Cele trei Marii din vale, Noi cei din vale*; *Din pragul veşniciei* (1983); *Suflete în furtună* (1986). A ocupat diverse funcţii la Uniunea Scriitorilor.

Majoritatea pieselor sale au văzut lumina rampei, fie la teatrele profesionale, dar mai ales pe scenele teatrelor de amatori.

Premiul *I. L. Caragiale* al Academiei Române şi Premiul de Stat.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Davidoglu, Mihail. Baba Dochia şi brigadierul: schiţă dramatică într-un

act / Mihail Davidoglu. – Bucureşti: Ed. pentru Lit., 1962. – 108 p.

Davidoglu, Mihail. Cele trei Marii din vale / Mihail Davidoglu. – Bucureşti: Cartea Moldovenească, 1983. – 173 p.

Davidoglu, Mihail. Dansul fetelor şi echipajul D685 / Mihail Davidoglu. – Bucureşti: Ed. pentru Lit., 1963. – 182 p.

Davidoglu, Mihail. Horia: Dramă în 4 acte, 12 tablouri / Mihail Davidoglu. – Bucureşti: Ed. de Stat pentru lit. şi artă, 1955. – 143 p.

Davidoglu, Mihail. Noi cei fără de moartea: Dramă într-un act / Mihail Davidoglu. – Bucureşti: [S.n.], 1956. – 90 p.

Davidoglu, Mihail. Piese într-un act / Mihail Davidoglu. – Bucureşti: Ed. pentru Lit., 1962. – 175 p.

Davidoglu, Mihail. Teatru: Neamul Arjoca. Trilogie dramatică / Mihail Davidoglu. – Bucureşti: Ed. Eminescu, 1972. – 271 p.

Davidoglu, Mihail. Trandafirul negru / Mihail Davidoglu. – Bucureşti: Ed. pentru Lit., 1961. – 110 p.

***

Davidoglu, Mihail // Dicţionarul general al literaturii române. vol. 1: D-C. – Bucureşti: Univers Encicl., 2004. – P. 600-601.

Maftei, Ionel. Davidoglu, Mihail / Ionel Maftei // Maftei, Ionel. Personalităţi ieşene. Omagiu. vol. 7: Iaşi, 1997. – P. 80-83.

Rotaru, Ion. Davidoglu, Mihail / Ion Rotaru // Rotaru, Ion. O istorie a literaturii române. vol. 3. – Bucureşti: Minerva, 1987. – P. 949-951.

Ţarălungă, Ecaterina. Davidoglu, Mihail / Ecaterina Ţarălungă // Ţarălungă, Ecaterina. Dicţionar ilustrat al scriitorilor români. – Bucureşti, 2007. – P. 173.

M. Ş.

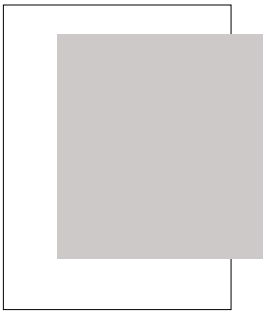

Boris CHELARU
1910 - ?

Compozitor, muzicolog, dirijor de cor, profesor, poet şi prozator.

S-a născut la 12 noiemb. 1910, la Chişinău. Anii copilăriei şi-i petrece la Mereni, jud. Lăpuşna.

A absolvit Seminarul Teologic din Chişinău, după care urmează Facultatea de Teologie din Chişinău (1930-1933) şi Conservatorul *Ciprian Porumbescu* din Bucureşti (1956-1960). Este profesor de muzică la Institutul Român din Sofia (1940-1941); la Şcoala de cântăreţi din Bălţi (1942-1944); la Liceul Comercial *Gheorghe Ghiţu* din Craiova (1945-1948) şi la Colegiul Naţional *Nicolae Bălcescu* din Craiova (1949-1973). A fost dirijor al Capelei Sindicatului Învăţământului (1955-1962); al corului Catedralei Mitropolitane (1948-1972), al corului de cameră *Camerata* a Facultaţii de Filologie şi Istorie (1973-1980) şi al corului Bisericii *Sf. Gheorghe-Vechi* din Craiova (1980-1994). A compus creaţii simfonice, vocal-simfonice, instrumentale, corale, vocale, lieduri. A scris cronici muzicale, articole, studii, recenzii în revistele *Muzica*, *Actualitatea muzicală*. *Literatura şi arta*, *Mitropolia Olteană*, *Gazeta de Sud*, *Opinia*, *Cuvântul libertăţii*, *Luminătorul* etc.

În literatură debutează cu volumul de proză pastorală *Mai aproape de popor* (1942). Peste 50 de ani la Craiova îi apare lucrarea autobiografică *Sertarul cu amintiri* (1992), urmată de culegerea de versuri *Zboruri frânte*, *Zboruri spre cer* (1994).

Este laureat al mai multor festivaluri şi concursuri: Bucureşti (1964, 1971); Timişoara (1977); Craiova (1972); Piteşti (1978).

BIBLIOGRAFIE:

Chelaru, Boris. Sertarul cu amintiri / Boris Chelaru. – [S. l.]: Ed. M. Dutescu, 1992. – 98 p.

***

Buzilă, Serafim. Chelaru Boris / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreţilor din Moldova. – Chişinău: Museum; ARC, 1999. – P. 110-111.

Chelaru, Boris // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2006. – Chişinău: Prut Internaţional, 2007. – P. 90 - 91. – [Art. semnat: V. N.].

Cimpoi, Mihai. Boris Chelaru / Mihai Cimpoi // Cimpoi, Mihai. O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia. – Chişinău: ARC, 1997. – P. 315.

M. Ş.

Nelly ŢURCAN
1960

Specialist în domeniul biblioteconomiei.

S-a născut la 13 noiemb. 1960, la Soroca.

A absolvit Facultatea de Biblioteconomie şi Bibliografie a Universitaţii de Stat din Moldova (1981), doctorantura Institutului de Stat de Cultură din Moscova (1984). Doctor în istorie (1987), conferenţiar universitar (1996). Stagii ştiinţifico-didactice: Institutul de Stat de cultură din Moscova (1990), la Biblioteca Institutului Universitar European din Florenţa, al Uniunii Europene (1996); la Universitatea *La Sapienza* din Roma (1997) şi la Universitatea *Complutense* din Madrid (1988); Colegiul Universitar, Departamentul de biblioteconomie şi ştiinţă a informării din Suedia (2002, 2003), Universitatea Missouri, Şcoala de Jurnalism din Columbia (2004, 2006), Centrul European de Jurnalism din Praga (2009). Cursuri *Managementul resurselor informaţionale* (1999). Este bibliotecar la Biblioteca Universitaţii de Stat din Moldova, Facultatea de Economie (1981); lector la Catedra Biblioteconomie şi Asistenţă Informaţională a Universităţii de Stat din Moldova (1985-1989); lector la aceeaşi Catedră (1989-1993); şef al catedrei

Biblioteconomie şi Asistenţă Informaţională a Facultaţii de Jurnalism şi Ştiinţe ale Comunicării a Universitaţii de Stat din Moldova (1993-2004); prodecan al aceleiaşi facultăţi (2004 - prezent).

Prezintă cursurile: *Doctrine contemporane ale comunicării publice; Metodologia cercetării ştiinţifice în biblioteconomie şi ştiinţa informării; Cultura şi practica calităţii serviciilor de bibliotecă; Introducere în teoria, organizarea şi tehnologia bibliografiei; Resurse informaţionale* etc.

A elaborat şi predă disciplinele: *Bibliografia generală, Bibliografia ştiinţelor reale, Bibliografia străină*, *Documentaţie de brevete şi tehnico-normative*, *Surse documentare*.

A participat la elaborarea Proiectului *Sistemul Naţional de Biblioteci al Republicii Moldova*. A ţinut o comunicare la Conferinţa a V-a unională consacrată problemelor actuale ale bibliologiei (Moscova, 1984). Membru al Comitetului tehnic Nr. 1. de standardizare *Biblioteconomie. Informare. Documentare.* Membru al Consiliului Ştiinţific al Facultaţii de Jurnalism şi Ştiinţe ale Comunicării şi al Consiliului Ştiinţific al Bibliotecii Naţionale. Membru al Senatului Universitaţii de Stat din Moldova. Membru al colegiului de redacţie al *Analelor ştiinţifice* ale Universitaţii de Stat din Moldova. Depune eforturi pentru alinierea învăţământului bibliologic din Moldova la standardele europene. Redactor responsabil al culegerilor de studii *Biblioteconomie. Informare. Documentare* şi *Studii şi cercetări de biblioteconomie şi jurnalism*.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Activitatea bibliografică a bibliotecilor: Îndrumări metodice / alcăt.: Nelly Ţurcan [et al.]. – Chişinău, 1990. – 80 p.

Biblioteconomie şi ştiinţa informării: Prelegeri pentru studenţii specialităţii Biblioteconomie şi Asistenţă Informaţională / coord. Nelly Ţurcan; red. Ion Madan. – Chişinău: CEP USM, 2002. – 185 p. – (Bibliografie şi biblioteconomie. 1).

Biblioteconomie şi ştiinţa informării: Prelegeri pentru studenţii specialităţii Biblioteconomie şi Asistenţă Infor-maţională / coord. Nelly Ţurcan; col. red. Nelly Ţurcan, Ion Madan, Natalia Goian. – Chişinău: CEP USM, 2005. – 196 p. – (Bibliografie şi biblioteconomie. IV. Vol. 3).

Clasificarea zecimală universală: Ed. prescurtată / Lidia Karpenko, Ludmila Korobko, Nelly Ţurcan [et al.]. – Chişinău, 1994. – 250 p.

Descrierea bibliografică a documentelor conform STA7. 1-84: Recomandări pentru bibliotecile de masă / alcăt.: Nelly Ţurcan [et al.]. – Chişinău, 1991. – 108 p.

Descrierea bibliografică a documentului / Nelly Ţurcan [et al.]. – Chişinău, 1990. – 74 p.

Dicţionar rus-moldovenesc şi moldovenesc-rus de bibliografie: pentru studenţii Facultăţii de biblioteconomie / alcăt.: T. Pavlic, Nelly Ţurcan, I. D. Digodi. – Chişinău, 1989. – 52 p.

***

Ţurcan, Nelly. Accesul deschis: iniţiative internaţionale / Nelly Ţurcan // Dezvoltarea durabilă a României şi Republicii Moldova în context european şi mondial: Conferinţa ştiinţifică internaţională. – Chişinău: ASEM, 2007. – P. 320-325.

Ţurcan, Nelly. Accesul deschis la informaţia ştiinţifică: Iniţiative internaţionale / Nelly Ţurcan // Magazin bibliologic. – 2006. – Nr. 4. – P. 40-46.

Ţurcan, Nelly. Arhive electronice ale biblioteconomiei şi ştiinţei informării / Nelly Ţurcan // Confluenţe bibliologice. – 2007. – Nr. 1-2. – P. 32-38.

Ţurcan, Nelly. Arhive electronice deschise - nou acces la informaţia ştiinţifică / Nelly Ţurcan // Biblio-Polis. – 2002. – Nr. 6. – P. 16-19.

Ţurcan, Nelly. Biblioteca universitară în procesul de comunicare ştiinţifică / Nelly Ţurcan // Managementul resurselor electronice în bibbliotecile din Moldova: a 3-a conferinţă internaţională. – Chişinău: ASEM, 2006. – P. 38-40.

Ţurcan, Nelly. Competenţele profesionale ale specialiştilor în informare şi documentare şi procesul de la Bologna / Nelly Ţurcan // Magazin bibliologic. – 2007. – Nr. 3-4. – P. 39- 42.

Ţurcan, Nelly. Modelul conceptual al bibliotecii electronice în cadrul sistemului de instruire şi cercetare / Nelly Ţurcan // Lectura [Cluj]. – 2006. – Nr. 3-4. – P. 36 - 38.

Ţurcan, Nelly. Resurse elctronice pentru ştiinţă şi cercetare în Republica Moldova / Nelly Ţurcan // Magazin bibliologic. – 2008. – Nr. 1-2. – P. 17-30.

Ţurcanu, Nelly. Unele aspecte ale comunicării ştiinţifice / Nelly Ţurcan // Probleme actuale ale teoriei şi practicii biblioteconomice. – Chişinău, 2005. – P. 147-151.

***

Cozma, Valeriu. Nelly Ţurcan / Valeriu Cozma // Cozma, Valeriu. Istoria Universitaţii de Stat din Moldova: 1946-1996. – Chişinău: USM, 1996. – P. 376-377.

Ţurcan, Nelly // Biblioteconomia şi bibliografia Moldovei: Profesori şi discipoli / Aut.-alcăt.: Ion Madan; red. resp.: Lidia Kulikovski – Chişinău, 2000. – P. 48-50.

M. Ş.

Sergiu GROSSU
1920-2009

Scriitor şi publicist, activist pe tărâmul culturii.

S-a născut la 14 noiemb. 1920, la Cubolta, jud. Bălţi. A decedat la 25 iul. 2009, la Bucureşti.

Studiază la Liceul *Ion Creangă* din Bălţi. Aici publică primele sale încercări lirice în revista liceului *Crenguţa*. Colaborează cu versuri şi publicistică la revistele *Poetul*, *Itinerar*, *Viaţa Basarabiei*. Conduce revista *Flori de stepă* (1938) a Grupării literare Bălţi.

În 1940 se refugiază peste Prut. Este funcţionar la Ministerul Propagandei. Îşi ia licenţa în filosofie la Universitatea din Bucureşti cu calificativul *Magna cum laude* (1948). Frecventează Seminarul Pedagogic Universitar *Titu*

Maiorescu. Activează în cadrul organizaţiei ortodoxe *Oastea Domnului*, care în 1949 este interzisă. În 1959 este arestat şi condamnat la doisprezece ani de închisoare. Este amnistiat (1962).

Emigrează în Franţa, împreună cu soţia (1969). La Paris editează revista *Catacombe* (1971-1992). Publică poeme religioase în *Buna-Vestire* din Roma, în *Revista scriitorilor români*, editată la München, *Cuvântul românesc* (Canada) etc. Fondează la Chişinău Centrul Internaţional de Cultură pentru copii şi tineret *Sergiu Grossu*, care editează cărţi, organizează anual Concursul literar *Sergiu Grossu*, la care sunt prezentate lucrări de inspiraţie creştină.

A se vedea şi articolul din *Calendarul bibliotecarului 1995*. – Chişinău: BNRM, 1995. – P. 119-120; *Calendar Naţional 2000*. – Chişinău: BNRM, 2000. – P. 305-306.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grossu, Sergiu. Chipul omului dinlăuntru / Sergiu Grossu. – Bucureşti: [S. n.], 1999.

Grossu, Sergiu. Apărând adevărul / Sergiu Grossu. – Bucureşti: Duh şi Adevăr, 2002. – 237 p.

Grossu, Sergiu. Copiii gulagului: cronică a copilăriei oprimate în URSS / Sergiu Grossu. – Chişinău: Museum, 2002. – 238 p.

Grossu, Sergiu. Cu gândul la Basarabia / Sergiu Grossu. – Chişinău: Museum, 2003. – 136 p.

Grossu, Sergiu. Datoria amintirii / Sergiu Grossu. – Bucureşti: Ed. Maşina de scris, 2003. – 207 p.

Grossu, Sergiu. Îmi bate inima la Bug / Sergiu Grossu. – Chişinău: Museum, 2000. – 127 p.

Grossu, Sergiu. În adâncul abisului / Sergiu Grossu. – Bucureşti: Fundaţia Academia Civică, 2004. – 206 p.

Grossu, Sergiu. În slujba Bisericii Tăcerii / Sergiu Grossu. – Bucureşti: Duh şi Adevăr, 2005. – 160 p.

Grossu, Sergiu. În spatele cortinei de bambus: De la Mao-Tzedun la Fidel Castro / Sergiu Grossu. – Bucureşti: Vremea, 2005. – 160 p.

Grossu, Sergiu. Poezii / Sergiu Grossu. – Chişinău: Museum, 2005. – 192 p.

Grossu, Sergiu. Roada anilor tineri: 1940 – 1954: (versuri şi proză) / Sergiu Grossu. – Chişinău: Museum, 2000. – 199 p.

***

Burlacu, Alexandru. Grossu, Sergiu / Alexandru Burlacu // Burlacu, Alexandru. Literatura română din Basarabia. Anii ’20-’30. – Chişinău: Ed. Tehnica-Info, 2000. – P. 100-102.

Grossu, Sergiu // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812 – 2006. – Chişinău: Prut Internaţional, 2007. – P. 229-230

Grossu, Sergiu // Flux: ed. de vineri. – 2009. – 31 iul. – P. 8.

Grossu, Sergiu // Prezenţe basarabene în spiritualitatea românească: Dicţ. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 142-143.

Podocea-Constantinescu, Mihaela. Grossu, Sergiu / Mihaela Podocea-Constantinescu // Dicţionar general al literaturii române. vol. 3. – Bucureşti: Univers Enciclop., 2005. – P. 427-428.

Sergiu Grossu // Localităţile Republicii Moldova: Itinerar documentar-publicistic ilustrat: vol. 5. – Chişinău: Draghiştea, 2005. – P. 311-312.

M. Ş.

Anatolie CASIAN
1935

Specialist în domeniul fizicii şi matematicii, doctor habilitat în fizică şi matematică, profesor universitar.

S-a născut la 17 noiemb. 1935, la Colicăuţi, jud. Hotin (azi r-nul Edineţ).

A absolvit şcoala medie nr. 1 din Edineţ. Urmează Facultatea de Fizică şi Matematică a Universităţii de Stat din Moldova (1957-1960). Doctor (1965) şi doctor habilitat în ştiinţe fizico-matematice (1988).

A activat la Academia de Ştiinţe a Moldovei în calitate de colaborator ştiinţific inferior, superior, secretar ştiinţific la Secţia de ştiinţe fizico-tehnice şi matematice (1960-1969). E stagiar la Universitatea *M. Lomonosov* din Moscova, sub conducerea renumitului academician N. Bogoliubov (1962-1963), profesor asociat la Universitatea din Alger (Algeria, 1967-1969). Este şef al catedrei Mecanica Teoretică, dar cu unele întreruperi, fiind solicitat în diferite funcţii la filiala din Chişinău a Asociaţiei ştiinţifico-industriale *Kvant* din Moscova (1969-1976; din 1982).

Paralel cu activitatea pedagogică, desfăşoară o amplă muncă ştiinţifică. Activitatea ştiinţifică se bazează pe cercetări fundamentale în domeniul fizicii teoretice, mecanicii reţelei cristaline, teoriei semiconductorilor şi nanostructurilor. A publicat peste 200 de lucrări ştiinţifice, inclusiv 2 monografii şi 6 îndrumări didactice pentru studenţi.

Este ales membru titular al Academiei Internaţionale de Termoelectricitate. A susţinut cursuri la Universitatea *H. Poincaré* şi la Institutul Naţional Politehnic al Lotaringiei din Franţa. A prezentat un raport de activitate la firma *TE Tehnology* din Washington, SUA. În ultimii ani a participat în calitate de şef de echipă la realizarea a patru proiecte internaţionale, la mai multe conferinţe şi simpozioane ştiinţifice. Sub conducerea lui au fost susţinute şapte teze de doctor în ştiinţe la Universitaea Tehnică din Moldova şi două teze în Algeria. Este membru al Societăţii Fizicienilor din Moldova.

Laureat al Premiului Naţional în domeniul ştiinţei şi tehnicii (2004).

BIBLIOGRAFIE:

Balmuş, Ion. Lucrări de laborator la mecanică realizate în MATLAB / Ion Balmuş, Anatolie Casian, Valeriu Mihailov. – Chişinău: UTM, 2007. – 118 p.

*__Casian, Anatolie.__ Efecte cinetice în semiconductori de diferite dimensionalităţi / Anatolie Casian. – Chişinău: Ştiinţa, 1989. – 122 p.

*__Casian, Anatolie.__ Mecanica / Anatolie Casian, Mircea Colpagiu. – Chişinău: Lumina, 1987. – 176 p.

*__Diomin, Vladimir.__ Soarta sistemului solar / Vladimir Diomin, Anatolie Casian. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1976. – 120 p.

***

Balmuş, Ion. Termoèlektičeskie èfekty v mnogoslojnyh poluprovodnikovyh strukturah / Ion Balmuş, Analolie Casian. – Chişinău: Ştiinţa, 1992. – 144 p.

Casian, Anatolie. Kinetičeskie èfekty v poluprovodnikah različnoj razmernosti / Anatolie Casian. – Chişinău: Ştiinţa, 1989. – 120 p.

Casian, Anatolie. Osnovnye priloženiâ kvantovoj mehaniki: učeb. posobie po kursu Statističeskaâ fizika i kvantovaâ mehanika / Anatolie Casian, Aurel Marinciuc, M. M. Miglej. – Chişinău, 1988. – 88 p.

***

Anatolie, Casian // Localităţile Republicii Moldova: Itinerar documentar-publicistic ilustrat. vol. 4. – Chişinău: Draghiştea, 2002. – P. 441-442.

Casian, Anatolie // Universitatea Tehnică a Moldovei: 1964-2004. – Chişinău: Museum, 2004. – P. 103.

M. Ş.

Ion INCULEŢ
1884-1940

Om de ştiinţă, politician, membru titular al Academiei Române, preşedintele Sfatului Ţării.

S-a născut la 5 apr. 1884, la Rezeni, jud. Chişinău. A decedat la 19 noiemb. 1940, la Bucureşti, înmormântat în satul natal al soţiei – Bârnova, Iaşi.

A absolvit şcoala primară în satul natal (1894); Seminarul Teologic din Chişinău (1905), s-a înscris la Facultatea de Fizică şi Matematică a Universităţii din Dorpat (azi - Tartu) Estonia; în 1907 s-a transferat la Facultatea de Fizică şi Matematică a Universităţii din St. Petersburg, pe care a absolvit-o în 1911.

Este fizician la Observatorul Meteorologic (1914). A făcut cercetări asupra ionizării atmosferei. A predat algebra şi geometria la Şcoala Reală, la Şcoala Comercială şi la Gimnaziul de fete din St. Petersburg (1911-1917).

A publicat o serie de articole de popularizare a ştiinţei: *Despre presiunea luminii*, *Principiul lui Doppler şi însemnătatea lui în astronomie*, *Despre influenţa ştiinţei asupra omului* etc., precum şi câteva biografii ale unor savanţi: Camille Flammarion, Henri Poincaré, P. Lebedev. Preşedinte al Sfatului Ţării (1918).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2000*. – Chişinău: BNRM, 2000. – P. 311-313.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

****Bejan, Vlad**. Ion Inculeţ / Vlad Bejan, Ionel Maftei // Bejan, Vlad. Personalităţi universitare ieşene din Basarabia. – Iaşi: Ed. PIM, 2006.

Cernea, Gheorghe. Ion Inculeţ, patriarh al Unirii cu România la 1918 / Gheorghe Cernea // Lit. şi arta. – 2008. – 19 iun. – P. 3.

Inculeţ, Ion // Dicţionar de istorie. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 212.

Inculeţ, Ion // Prezenţe basarabene în spiritualitatea românească (secolul al XIX-lea – prima jumătate a secolului al XX-lea): Dicţ. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 165-166.

Rusu, Dorina N. Ion Inculeţ / Dorina N. Rusu // Rusu, Dorina N. Membrii Academiei Române: 1866-2003: Dicţ. – Bucureşti: Ed. Encicl.; Ed. Acad. Române, 2003. – P. 398.

Tască, Mihai. Precizări la biografiile deputaţilor Sfatului Ţării: Ion Inculeţ, Dumitru Groapă şi Elena Alistar-Romanescu / Mihai Taşcă // Destin Românesc. – 2007. – Nr. 1-12. – P. 119-129.

Vasilescu, Virgil. Ion Inculeţ / Virgil Vasilescu // Vasilescu, Virgil. Cărmuitorii neamului românesc. – Chişinău: Cartier, 2001. – P. 174-176.

M. Ş.

Varvara BUZILĂ
1955

Specialist în folcloristică, doctor în filologie, conferenţiar universitar.

S-a născut la 19 noiemb. 1955, în com. Trebujeni, Orhei.

Licenţiată a Facultăţii de Jurnalistică, Universitatea de Stat din Moldova, specialitatea redactor literar (1980).

A început cercetarea în timpul studiilor universitare, realizând investigaţii de teren, inclusiv în cadrul echipelor de folclor ale Academiei de Ştiinţe. Timp de trei ani a lucrat etnograf în Sectorul de etnografie al Asociaţiei meşteşugurilor artistice populare *Artizana*. Specificul activităţii de a investiga fenomenele de artă populară prin sate, pentru a organiza expoziţii şi a asigura pictorii întreprinderii cu mostre artistice valoroase, au determinat-o să cunoască realităţile culturale în mediul lor de funcţionare, să identifice metode eficiente de descoperire şi documentare a faptelor culturale. Cartea *Artizanat* (1983), a cărei coautor este, constituie una din finalităţile acestei activităţi.

Din 1984 până în 1990 a lucrat la Muzeul de Stat de Studiere a Ţinutului (actualmente Muzeul Naţional de Etnografie şi Istorie Naturală), în Secţia de Artă Populară, ceea ce i-a permis să studieze colecţiile de artă populară de aici şi cele din alte muzee ale republicii, formulându-şi ca rezultat noi programe de cercetare.

Din 1991 şi până în 2001 a activat în Secţia Probleme generale ale Institutului de Etnografie şi Folclor al Academiei de Ştiinţe a Moldovei. În 1992 s-a înscris la doctorat la Facultatea de Litere a Universităţii *Babeş-Bolyai* din Cluj-Napoca, avându-l conducător ştiinţific pe cunoscutul profesor universitar Dumitru Pop, care i-a conturat noi orizonturi ştiinţifice şi noi modele de cercetare. În acelaşi an a avut o documentare la Universitatea *La Sapienzza* din Roma, Italia, sub conducerea etnologului Cristina Papa.

Până în prezent a întreprins cercetări de teren în peste 600 de sate din Republica Moldova, Ucraina şi România, pentru că observarea nemijlocită şi documentarea fenomenelor prin sate face parte din metoda sa complexă de investigare. Cuprinde în cercetare toate structurile culturii, componentele lor şi relaţiile dintre acestea, punând accent pe interpretarea rosturilor, funcţiilor şi semnificaţiilor lor din perspectivă semiotică. A elaborat mai multe studii, abordând de fiece dată un spaţiu mai puţin cercetat din sfera societăţii şi a culturii tradiţionale.

În 1998 a susţinut teza *Pâinea de ritual în cultura românilor de la Est de Carpaţi*, în baza căreia i s-a conferit titlul ştiinţific de doctor în filologie, specialitatea folclor. În 1999 lucrarea a apărut la ÎEP *Ştiinţa* din Chişinău cu titlul *Pâinea: aliment şi simbol. Experienţa sacrului*, într-un tiraj de 600 exemplare, destinate completării fondului de carte al bibliotecilor din republică. Stocul de carte s-a epuizat de mulţi ani, iar solicitanţii, foarte mulţi şi foarte diverşi, continuă să o caute.

În 2002 a revenit la Muzeul Naţional de Etnografie şi Istorie Naturală în funcţia de vicedirector ştiinţific, sectorul etnografie. Astfel, reuşeşte să asigure cercetarea ştiinţifică în toate domeniile prioritare de activitate ale instituţiei. Este redactorul ştiinţific al revistei de profil a Muzeului Naţional de Etnografie şi Istorie Naturală *Buletin Ştiinţific. Revistă de etnografie şi istorie naturală* şi al altor publicaţii apărute în ultimii ani sub genericul muzeului.

Din 1991 este membru al Societăţii Europeniştilor (cu sediul la Bruxelles), al Asociaţiei de Studii Semiotice (Viena) şi de mai mulţi ani - preşedintele Societăţii de Etnologie din Republica Moldova. Este membru al juriilor concursurilor republicane: Festivalul-concurs al interpreţilor de folclor *Tamara Ciobanu*, Festivalul cântecului pascal *Pentru tine, Doamne*, Festivalul obiceiurilor de Iarnă *Aprindeţi Luminile!* organizate de către Uniunea Muzicienilor din Moldova, Festivalul cântecului folcloric ostăşesc, Festivalul obiceiurilor de iarnă *Florile Dalbe*, organizate de către Direcţia de Cultură, Tineret şi Sport a sector. Botanica, mun. Chişinău.

Pe parcursul anilor 2005-2006 a organizat şi prezentat mai multe emisiuni din ciclul *O vatră a tuturor satelor* care a reflectat desfăşurarea acţiunii *Intră în istorie dăruind Muzeului / Muzeului Satului / un obiect*.

Este cadru didactic din 1990 şi ţine cursuri la Facultatea Arte Plastice, Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice şi la Facultatea Istorie şi Psihologie, Universitatea de Stat din Chişinău. A introdus în curriculumul universitar cursurile: *Etnologie, Etnosemiotică, Semiotica culturilor din Sud-Estul Europei, Cultura populară, Antropologia formelor simbolice, Antropologia ritului* şi este titularul lor. A fost conducătorul ştiinţific a 10 teze de magistru. Din 2004 este conferenţiar universitar în arte vizuale (istoria culturii şi civilizaţiei).

A publicat mai bine de 50 de lucrări ştiinţifice, care tratează o problematică diversă din domeniul semnelor şi simbolurilor etnice, identităţii culturale, portului popular, obiceiurilor, etichetei populare, ospitalităţii, habitatului tradiţional, plasându-şi cercetările în zona de interferenţă a etnografiei, etnologiei, folcloristicii, muzeologiei, semioticii, ritologiei.

Pe parcursul anilor a acumulat în baza metodelor relevante o factologie impunătoare vizând cultura populară din spaţiul nostru cultural. Redactează preferenţial studii care rezolvă probleme actuale ale cercetării. Continuă să facă teren, considerând că investigaţiile nemijlocite sunt sursa de bază în activitatea etnografilor, folcloriştilor, etnologilor şi antropologilor, mai ales în Republica Moldova, unde cercetarea rămâne mult datoare în faţa realităţilor culturale.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Buzilă, Varvara. Pâinea: aliment şi simbol. Experienţa sacrului / Varvara Buzilă. – Chişinău: Ştiinţa, 1999. – 373 p.

***

Buzilă, Varvara. Batista în contextul comunicării juvenile / Varvara Buzilă // Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei. – Iaşi**,** 2008. – P. 64-89.

Buzilă, Varvara. Codul vestimentar: complex al inferiorităţii şi dimensionare imaginară în spaţiu / Varvara Buzilă **//** Probleme de educaţie şi de instruire în învăţământul artistic superior. Universitatea de Stat de Arte din Moldova. – Chişinău, 2002. – P.70-73.

Buzilă, Varvara. Coliva mortului în contextul imaginarului tradiţional / Varvara Buzilă, E. Bâzgu // Buletin ştiinţific. Revistă de etnografie, ştiinţele naturii şi muzeologie. – Chişinău, 2007. – P. 104-113.

Buzilă, Varvara. Contribuţii ale antropologilor străini la cercetarea culturii şi societăţii româneşti (secolul XX) / Varvara Buzilă, Jennifer Cash // Revista de Etnografie**.** – Chişinău, 2005. tom 1. – P. 252-261.

Buzilă, Varvara. Covoarele produse în sistemul industrial / Varvara Buzilă **//** Buletinul Ştiinţific al Muzeului Naţional de Etnografie şi Istorie Naturală. Serie nouă 3. (tom. 16). – Chişinău, 2005. – P. 49-66.

Buzilă, Varvara. Cultura tradiţională – obiect de studiu în secolul XXI: Editorial / Varvara Buzilă // Buletin ştiinţific. Revistă de etnografie, ştiinţele naturii şi muzeologie. – Chişinău, 2007. – P. 5-12.

Buzilă, Varvara. Darul de pâine cerut de copii / Varvara Buzilă // Mu-

saios: Muzeul Judeţean Buzău. vol. 5. – Buzău, 1999. – P. 445-455.

Buzilă, Varvara. Discursul antropologic universitar / Varvara Buzilă // Învăţământul artistic – dimensiuni culturale. Conferinţa de totalizare a activităţii ştiinţifico-didactice a profesorilor pe anul 2002. ediţia a II-a. Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice. – Chişinău, 2002. – P. 177-183.

Buzilă, Varvara. Duminica Mare şi Rusaliile în Moldova / Varvara Buzilă // Natura şi sănătatea în tradiţiile populare. – Chişinău, 2007. – P. 46-61.

Buzilă, Varvara. După cap – şi căciulă. Căciula de cârlan în strategiile identitare / Varvara Buzilă // Buletin ştiinţific. Revistă de etnografie, ştiinţele naturii şi muzeologie. – Chişinău, 2008. – P. 21-46.

Buzilă, Varvara. Eticheta tradiţio-nală în contextul internaţional de comunicare / Varvara Buzilă // Cultura politică şi politica culturală în relaţiile internaţionale: dimensiunea est-europeană. – Chişinău, 2008. – P. 136-146.

Buzilă, Varvara. Etnologia în curriculum-ul universitar artistic / Varvara Buzilă // Problemele metodico-didactice în învăţământul artistic superior. – Chişinău, 2003. – P.10-14.

Buzilă, Varvara. Etnologia între compromisurile epistemice şi avatarurile practicii / Varvara Buzilă // Revista de Etnologie. – Chişinău, 2001. – Nr.3. – P. 58-64.

Buzilă, Varvara. Fântânile în sistemul de valori al culturii populare / Varvara Buzilă // Buletin ştiinţific: Revistă de etnografie, ştiinţele naturii şi muzeologie. tom 5 (18). – Chişinău, 2006. – P.29-46.

Buzilă, Varvara. Fântânile şi izvoarele în peisajul cultural al satelor / Varvara Buzilă // Natura şi sănătatea în tradiţiile populare. – Chişinău, 2007. – P. 30-34.

Buzilă, Varvara. "Firul vieţii" în ciclul obiceiurilor de la naşterea şi moartea omului / Varvara Buzilă // Imagini şi permanenţe în etnologia românească. – Chişinău: Ştiinţa, 1992. – P. 96-100.

Buzilă, Varvara. Hotarul şi semnele de hotar în satul tradiţional / Varvara Buzilă // Buletin Ştiinţific. Muzeul Naţional de Etnografie şi Istorie Naturală. tom 14. – Chişinău, 2004. – P. 18-55.

Buzilă, Varvara. Hramul localităţii în contextul schimburilor culturale / Varvara Buzilă // Diversitatea expresiilor culturale ale habitatului tradiţional. – Chişinău: Cartdidact 2007. – P. 196-210.

Buzilă, Varvara. Identificarea, cunoaşterea, salvgardarea, conservarea şi promovarea patrimoniului / Varvara Buzilă // Patrimoniul cultural al judeţului Tighina. – Chişinău, 2003. – P. 19-24.

Buzilă, Varvara. Imaginea culturilor cerealiere pe covoarele moldoveneşti (sec. XVIII - prima jumătate a sec. XX) / Varvara Buzilă // Buletin ştiinţific. Muzeul de Stat de Studiere a Ţinutului din RSSM. tom. 3. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1990. – P. 136-152.

Buzilă, Varvara. Izobraženie zernovyh kul'tur v moldavskih kovrah XVI-II-XX vv**.** / Varvara Buzilă // Trudy. Gosudarstvennyj Kraevedčeskij muzej MSSR.. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1989. – P.136-161.

Buzilă, Varvara. Imaginea personificată a morţii în viziune populară / Varvara Buzilă // Materialele conferinţei de totalizare a muncii ştiinţifico-didactice a profesorilor pe anul 1999. Universitatea de Stat a Artelor din Moldova. – Chişinău, 2000. – P. 58-62.

Buzilă, Varvara. Manuscrise inedite din sec. al XIX-lea privind eticheta vestimentară populară / Varvara Buzilă // Buletin ştiinţific. Revistă de etnografie, ştiinţele naturii şi muzeologie. – Chişinău, 2007. – P. 45-65.

Buzilă, Varvara. Obiceiul cinstirii vinului la moldoveni / Varvara Buzilă // Tyragetia. tom XV**.** – Chişinău, 2006. – P. 488-498.

Buzilă, Varvara. Obiceiul înmormântării moaşelor / Varvara Buzilă // Tyragetia. Muzeul Naţional de Istorie a Moldovei. – Chişinău, 2003. – P. 154-160.

Buzilă, Varvara. Ospitalitatea românilor – necesitate şi exces / Varvara Buzilă // Destin românesc. – 2004. – Nr. 1-2. – P. 97-116.

Buzilă, Varvara. Pasca - însemne confesionale şi etnice / Varvara Buzilă // Călăuza ortodoxă. – Constanţa, 1997. – Nr.4. – P.16-17.

Buzilă, Varvara. Pâinea de ritual în tradiţia creştinismului popular / Varvara Buzilă // Revista de etnologie şi culturologie. vol. 3. – 2008. – P. 37-49.

Buzilă, Varvara. Pâinea şi naşterea / Varvara Buzilă // Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei. – Iaşi. – 2001. – Nr. 1.

Buzilă, Varvara. Petru Caraman despre originea colacilor / Varvara Buzilă // Colinda. – Constanţa. – 1998. – Nr.1. – P.8-9.

Buzilă, Varvara. Pomul cu pâine, ipostază a arborelui cosmic / Varvara Buzilă // Revista Mioriţa: Centrul Naţional Judeţean de Creaţie Populară Hunedoara. – Deva, 1999. – Nr.1. – P. 70-75.

Buzilă, Varvara. Portul popular – marcă a identităţii culturale / Varvara Buzilă // Folclorul şi contemporanitatea. Conservarea, revitalizarea şi valorificarea culturii tradiţionale. – Chişinău, 2006. – P.21-31.

Buzilă, Varvara. Ritual breads through the seasons / Varvara Buzilă // Culinary cultures of Europe. Identity, diversity and dialogue. – Stockholm: Ed. Consiliului Europei, 2005. – P. 301-304. – (În lb. engl.).

Buzilă, Varvara. Simbolica pâinii de ritual (în baza sărbătorilor ce ţin de începutul anului) / Varvara Buzilă // Buletin ştiinţific. Muzeul de Stat de Studiere a Ţinutului din RSSM. tom. 3. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1990. – P.114-135.

Buzilă, Varvara. Simboluri ale doliului în Moldova / Varvara Buzilă // Revista de Etnografie. I. Institutul de Arheologie şi Etnografie. – Chişinău, 2005.

Buzilă, Varvara. Tradiţia scoarţelor de Căuşeni / Varvara Buzilă // Patrimoniul cultural al judeţului Tighina. – Chişinău, 2003. – P. 136-143.

Buzilă, Varvara. Simvolika moldavskogo ritual'nogo hleba (Na osnove prazdnikov priuročennyh k načalu goda) / Varvara Buzilă // Trudy. Gosudarstvennyj Kraevedčeskij muzej MSSR. vypusk 3. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1989. – P.113-135.

Buzilă, Varvara. Vestimentaţia lăutărească – ca semn identitar / Varvara Buzilă // Învăţământul artistic – dimensiuni culturale. ediţia a IV-a. – Chişinău: Grafema Libris, 2004. – P. 276-282.

Buzilă, Varvara. Ziua moaşei / Varvara Buzilă // Pyretus: Anuarul Muzeului de Istorie şi Etnografie din Ungheni. anul 1. – Ungheni, 2001. – Nr.1. – P.100-106.

Ion BEJENARU
1930

Scriitor şi folclorist, pedagog.

S-a născut la 22 noiemb. 1930, la Dinăuţi, jud. Hotin.

A absolvit Şcoala Normală din Cernăuţi (1955); Universitatea de Stat din Cernăuţi (1961). Doctor în filologie (1971). Profesor de limba română şi autor de manuale şcolare (în colab.). Publică primele poezii, legende, cântece populare în anii de studii la Şcoala Normală.

Debutează editorial în 1974 cu două cărţi: *Auzite de la mama* şi *Povestea lui Paroliţă*, urmate de *Cu gândul la pâine şi la muncă* (1985), *Balade şi snoave* (2001), *Istoria satului Dinăuţi* (2003), *Drumbur verde*, *Doctor iscusit* (2004). Medalia *Veteran al muncii* (1988).

BIBLIOGRAFIE:

Bejenaru, Ion. Balade, snoave / Ion Bejenaru. – Timişoara: Augusta, 2001. – 106 p.

Bejenaru, Ion. Cuib de înţelepciune: Man. de lit. română pentru cl. a 8-a a şc. alolingve / Ion Bejenaru. – Chişinău: Lumina, 1997. – 152 p.

Bejenaru, Ion. Drum bun verde / Ion Bejenaru. – Chişinău: Prim, 2005. – 248 p.

Bejenaru, Ion. Istoria satului Dinăuţi: (schiţe istorico-etno-folclorice) / Ion Bejenaru. – Chişinău: [S. n.], 2003. – 248 p.

***Bejenaru, Ion**. Povestea lui Paroliţă: Legende / Ion Bejenaru. – Chişinău: Lit. Artistică, 1988. – 72 p.

Bizovi, V. Literatura română: [man. pentru cl. a 6-a a şc. cu limba de predare română din Ucraina] / V. Bizovi, Ion Bejenaru. – Lvov: Svit, 2001. – 192 p.

***

Bejenaru, Ion. Din Hotin şi pân' la mare / Ion Bejenaru // Lit. şi arta. – 2000. – 7 sept. – P. 7.

Bejenaru, Ion. Feciorii satului Dinăuţi în războaiele imperiale / Ion Bejenaru // Revistă de istorie şi cultură. – 2002. – Nr. 1. – P. 70-73.

Bejenaru, Ion. Libertatea, cinstea şi traiul ţării: [nuvelă ist.] / Ion Bejenaru // Glasul Naţiunii. – 2004. – 25 mart. – P. 7.

***

Ion Bejenaru: Bibliografie / alcăt.: Ludmila Capiţa. – Chişinău: Bons Offices, 2006. – 68 p.

Apetri, D. Scriitor şi folclorist / D. Apetri // Florile dalbe. – 2000. – 28 noiemb. – P. 4.

Borşevici, Ion. Căutări inovatoare în creaţia unui scriitor-pedagog: [Ion Bejenaru] / Ion Borşevici // Lit. şi arta. – 1995. – 9 noiemb. – P. 6.

Ciocanu, Anatol. Bejenaru, Ion / Anatol Ciocanu // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2006. – Chişinău: Prut Internaţional, 2007. – P. 37 – 38.

Ciocanu, Anatol. Omagiu folcloristutlui Ion Bejenaru / Anatol Ciocanu // Lit. şi arta. – 2000. – 28 sept. – P. 6.

Suceveanu, Arcadie. O lecţie de istorie: [creaţia lui Ion Bejenaru] / Acadie Suceveanu // Florile dalbe. – 1995. – 8 noiemb. – P. 8.

M. Ş.

Lavinia TOMULESCU – COMAN
1940

Pianistă, solistă vocală şi profesoară universitară.

S-a născut la 27 noiemb. 1940, la Focşani.

Şi-a făcut studiile la Şcoala generală de fete nr. 1 din Focşani (1954-1957), la Şcoala medie de muzică nr. 1 din Bucureşti (1957-1958) şi la Conservatorul *Ciprian Porumbescu* din Bucureşti (1959-1964). Este preparatoare la clasa de lied a profesorului Nicolae Secăreanu (1964-1968), asistentă la catedra de pian general (1968-1990), lector universitar (1990-1993) şi profesor universitar la aceeaşi catedră a Academiei de Muzică din Bucureşti (astăzi Universitatea de Muzică); director al Liceului de artă *George Enescu* din Bucureşti (1981-1987), în paralel cu activitatea universitară.

A fost membru al juriului (1973-1981) la Concursul de interpretare *Ciprian Porumbescu* din Suceava. S-a perfecţionat la Weimar (1969, 1970), Roma (1983), Madrid (1984), Paris (1988), Lvov (1993), Senigallia (1996), Barcelona (1997) etc. Din iun. 1992, doctorand în domeniul teoriei interpretării muzicale.

Îşi începe activitatea concertistică în anul 1964, în timpul studenţiei, acompaniată de Orchestra Conservatorului. A abordat un vast repertoriu clasic şi contemporan: concerte de J. Haydn, W. A. Mozart, L. van Beethoven, F. Liszt; lucrări vocale de M. Jora, L. Profeta, D. Constantinescu etc.

Din plăcere şi pasiune şi, după însăşi mărturisirea sa, din nevoia de a-şi exterioriza stările lăuntrice şi sub o altă formă decât prin intermediul clapelor, cântă. Vocea sa a dat viaţă multor pagini aparţinând celor mai diverse genuri, de la *chanson*-ul francez şi *lied*-ul german la cântecul românesc de ieri şi de azi, incluzând în preocupările sale şi muzica uşoară şi experimentul de jazz.

A înregistrat la Radio Bucureşti peste 200 minute de muzică. A publicat culegerea *Piese pentru pian*, de compozitori români contemporani (1979). S-a impus şi prin câteva realizări discografice: Brânduşi, N. *Şapte psalmi* pe versuri de T. Arghezi; Coman, N. *Metamorfozele cerului*; *Antologia muzicii româneşti pentru pian*: *I. Mu-*

reşeanu, *M. Burada*, *D. Lipatti*, *P. Constantinescu*, *T. Ciortea*, *N. Brânduşi, N. Coman*.

A efectuat turnee artistice în Germania, Bulgaria, Franţa şi Spania.

BIBLIOGRAFIE:

Buzilă, Serafim. Tomulescu-Coman Lavinia / Serafim Buzilă // Buzilă Serafim. Enciclopedia interpreţilor din Moldova. – Chişinău: ARC; Museum, 1999. – P. 438 – 439.

Drăgoi, Constantin. Lavinia Tomulescu-Coman / Constantin Drăgoi // Muzica. – 1974. – Nr. 5. – P. 30.

Drăgulescu, Theodor. Lavinia Tomulescu-Coman, Dan Iordăchescu, Aurelian Octav Popa / Theodor Drăgulescu // Muzica. – 1982. – Nr. 1-2. – P. 54.

Sârbu, Cristina. Lavinia Tomulescu-Coman / Cristina Sârbu // Muzica. – 1989. – Nr. 2. – P. 17 – 19.

M. Ş.

CALENDAR NAȚIONAL

Decembrie

2010

Miercuri	1
Joi	2
Vineri	3
Sâmbătă	4
Duminică	5
Luni	6
Marți	7
Miercuri	8
Joi	9
Vineri	10
Sâmbătă	11
Duminică	12
Luni	13
Marți	14
Miercuri	15
Joi	16
Vineri	17
Sâmbătă	18
Duminică	19
Luni	20
Marți	21
Miercuri	22
Joi	23
Vineri	24
Sâmbătă	25
Duminică	26
Luni	27
Marți	28
Miercuri	29
Joi	30
Vineri	31

65 de ani de la naşterea lui ION PROCA, publicist, poet şi drmaturg (1 dec. 1945). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 341-342*.

75 de ani de la naşterea lui WOODY ALLEN STEWART KÖNIGSBERG, actor, scenarist şi regizor american, de origine evreu (1 dec. 1935). Considerat unul dintre cei mai importanţi regizori de film americani.

75 de ani de la naşterea poetului român NICOLAE LABIŞ (2 dec. 1935 – 22 dec. 1956). *A se vedea şi art. din CB 1995, p. 124-126; CB 1996, p. 194-195; CN 2005, p. 342-343*.

240 de ani de la înfiinţarea BIBLIOTECII UNIVERSITĂŢII DIN PARIS (Biblioteca Universităţii Sorbona) (3 dec. 1770).

340 de ani de la naşterea lui ANTIOH-VODĂ CANTEMIR, Domn al Moldovei (4 dec. 1670 – 1726). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 330-331*.

70 de ani de la naşterea doctorului habilitat în biologie MIHAI BODRUG (4 dec. 1940 – 24 noiemb. 2007).

60 de ani de la naşterea pictorului MIHAI MUNGIU (4 dec. 1950).

80 de ani de la naşterea maestrului de balet VLADIMIR CURBET (5 dec. 1930). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 336-339; CN 2005, p. 346-347*.

70 de ani de la naşterea solistului (bas) ION PAULENCU, originar din Bucovina de Nord (5 dec. 1940). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 340-341*.

60 de ani de la naşterea scriitorului ION ANTON (5 dec. 1950).

285 de ani de la stingerea din viaţă a lui DAMASCHIN, episcop (cca 1660 – 5 dec. 1725). Cărturar de seamă, a militat pentru înlocuirea definitivă a limbii slavone în cult cu cea română; în acest scop, a tradus aproape toate cărţile de slujbă în româneşte, contribuind astfel la formarea limbii literare române.

240 de ani de la stingerea din viaţă a matematicianului scoţian JAMES STIRLING (1692 – 5 dec. 1770).

140 de ani de la stingerea din viaţă a scriitorului francez ALEXANDRE DUMAS (tatăl) (24 iul. 1802 – 5 dec. 1870). *A se vedea şi art. din CN 2002, p. 195-197*.

60 de ani de la naşterea artistului plastic ANDREI SÂRBU (6 dec. 1950 – 14 apr. 2000). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 342-345*.

90 de ani de la naşterea chimistului englez, laureat al Premiului Nobel pentru chimie GEORGE PORTER (6 dec. 1920). Întreprinde cercetări în domeniul cineticiii reacţiilor chimice foarte rapide, fotochimiei şi fotosintezei.

110 ani de la naşterea lui ŞTEFAN NEAGA, compozitor, dirijor şi pianist (7 dec. 1900 – 29 mai 1951). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 346-348*.

330 de ani de la naşterea lui GIOVANNI LORENZO BERNINI, pictor, sculptor şi arhitect italian (7 dec. 1598 – 28 noiemb. 1680).

180 de ani de la naşterea matematicianului şi mecanicului italian LUIGI CREMONA (7 dec. 1830 – 10 iun. 1903).

75 de ani de la naşterea lui SERGIU NUCĂ, publicist, eseist, traducător şi editor (8 dec. 1935). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 347-348*.

125 de ani de la naşterea lui DANIEL CIUGUREANU, om politic, originar din Basarabia, deputat în Sfatul Ţării (9 dec. 1885 – 5/6 mai 1950).

90 de ani de la apariţia la Chişinău–Iaşi, a revistei literare săptămânale "VULTURUL BASARABIEI" (10 dec. 1920 – 1923).

200 de ani de la naşterea lui ALFRED de MUSSET, poet, dramaturg şi prozator francez (11 dec.

1810 – 2 mai 1857). *A se vedea şi art. din CN 2007, p. 166-167*.

80 de ani de la naşterea actorului francez de teatru şi film JEAN-LOUIS TRINTIGNANT (11 dec. 1930). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 348*.

400 de ani de la stingerea din viaţă a pictorului german ADAM ELSHEIMER (18 mart. 1578 – 11 dec. 1610).

70 de ani de la naşterea dirijorului de cor şi folcloristului ANDREI TĂMĂZLÂCARU (13 dec. 1940). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 352-354*.

120 de ani de la naşterea lui ALEXANDRU CRISTEA, teolog, profesor şi compozitor român (13 dec. 1890 – 27 noiemb. 1942). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 355-359*.

290 de ani de la naşterea scriitorului italian CARLO GOZZI (13 dec. 1720 – 4 apr. 1806).

100 de ani de la naşterea pictoriţei de origine basarabeană TANIA BAILLAYRE (13 dec. 1910 – 1 ian. 1990).

75 de ani de la stingerea din viaţă a chimistului şi profesorului universitar francez, laureat al Premiului Nobel pentru chimie, VICTOR GRIGNARD (6 mai 1871 – 13 dec. 1935). A descoperit reacţia de obţinere a compuşilor organo-halogeno-magnezieni cu ajutorul reactivului.

60 de ani de la naşterea lui SAVA MIHAILICENCO, pictor-decorator, restaurator (14 dec. 1950).

80 de ani de la naşterea profesorului universitar, specialist în domeniul ştiinţei fizico-matematice ION ANDRONIC (15 dec. 1930 – ?). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 348-349*.

150 de ani de la naşterea lui NIELS RYBERG FINSEN, medic şi fiziolog danez, profesor universitar, laureat al Premiului Nobel, fondator al fototerapiei moderne (15 dec. 1860 – 24 sept. 1904).

75 de ani de la naşterea istoricului şi profesorului universitar ION BUGA (16 dec. 1935). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 349-350*.

230 de ani de la naşterea lui BARBU LĂUTARUL (Vasile), cântăreţ, cobzar şi viorist român (17 dec. 1780 – 12 dec. 1860 / 1861). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 360-362*.

240 de ani de la naşterea compozitorului german LUDWIG van BEETHOVEN (17 dec. 1770 – 26 mart. 1827). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 350-351; CN 2007, p. 126-128*.

180 de ani de la naşterea scriitorului şi criticului literar francez JULES de GONCOURT (17 dec. 1830 – 20 iun. 1870). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 351-352*.

400 de ani de la naşterea istoricului şi lexicografului francez CHARLES du FRESNE du CANGE, autor de glosare ale limbilor latină şi greacă din Evul Mediu (18 dec. 1610 – 23 oct. 1688).

150 de ani de la naşterea compozitorului american EDWARD ALEXANDER MAC DOWELL (18 dec. 1860 – 23 ian. 1908).

75 de ani de la naşterea compozitorului EDUARD LAZAREV (19 dec. 1935). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 354-355*.

75 de ani de la stingerea din viaţă a baronesei IULIA von GHEIKING (1858 – 20 dec. 1935).

70 de ani de la naşterea lui CONSTANTIN TURTĂ, specialist în chimia anorganică, profesor universitar, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (20 dec. 1940). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 356-358*.

75 de ani de la naşterea actriţei române de teatru şi film, originară din Basarabia, STELA POPESCU (21 dec. 1935). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 358*.

635 de ani de la stingerea din viaţă a prozatorului şi umanistului italian GIOVANNI BOCCACCIO (1313 – 21 dec. 1375). *A se vedea şi art. din CN 2003, p. 35-36*.

70 de ani de la stingerea din viaţă a scriitorului american FRANCIS SCOTT FITZGERALD (24 sept. 1896 – 21 dec. 1940).

90 de ani de la naşterea istoricului, omului de cultură român, de origine basarabeană, EUGEN HOLBAN (22 dec. 1920). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 363-365*.

130 de ani de la stingerea din viaţă a prozatoarei şi traducătoarei engleze GEORGE ELIOT (pseudonimul lui MARY ANN EVANS) (21 noiemb. 1819 – 22 dec. 1880).

60 de ani de la naşterea pianistei şi pedagogului LIDIA STRATULAT (23 dec. 1950).

60 de ani de la naşterea pianistei şi profesoarei OLGA ŢINCOBUROV (23 dec. 1950).

150 de ani de la naşterea lui CONSTANTIN CAZIMIR, agrochimist, pedolog, doctor în ştiinţele naturii (24 dec. 1860 – 12 ian. 1910).

100 de ani de la naşterea fizicianului şi profesorului universitar american WILLIAM HAYWARD PICKERING (24 dec. 1910). A realizat primul satelit artificial american. *A se vedea şi art. din CN 2008, p. 84*.

60 de ani de la stingerea din viaţă a lui LEV BERG, ihtiolog, climatolog, geograf, unul dintre fondatorii teoriei landşafturilor (2 mart. 1876 – 24 dec. 1950). *A se vedea şi art. din CN 2006, p. 73-74*.

75 de ani de la naşterea lui VLAD IOVIŢĂ, prozator, scenarist şi regizor de cinema (25 dec. 1935 – 23 iun. 1983). *A se vedea şi art. din Cb 1995, p. 127-129; CN 2005, p. 360-361*.

60 de ani de la naşterea lui DIMITRIE COŞCIUG, profesor universitar (Univ. *M. Lomonosov*), doctor în ştiinţe geologice (25 dec. 1950).

75 de ani de la stingerea din viaţă a lui PAUL BOURGET, romancier, nuvelist, poet, eseist şi dramaturg francez (2 sept. 1852 – 25 dec. 1935). *A se vedea şi art. din CN 2002, p. 236*.

75 de ani de la naşterea cântăreţei de operă (mezzo-soprană), lied şi oratoriu VIORICA CORTEZ (26 dec. 1935). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 362-363*.

80 de ani de la naşterea mezzo-sopranei LUDMILA ALIOŞINA (27 dec. 1930). *A se vedea şi art. din CN 2000, p. 366; CN 2005, p. 363*.

65 de ani de la naşterea actorului SANDU ARISTIN-CUPCEA (27 dec. 1945).

60 de ani de la naşterea interpretului de muzică uşoară ALEXANDRU LOZANCIUC (27 dec. 1950).

85 de ani de la naşterea cântăreţului de operă (bariton) şi lied VASILE BĂRBIERU (28 dec. 1925).

70 de ani de la naşterea artistului (solist-instrumentalist), originar din Bucovina de Nord, GHEORGHE USACI (28 dec. 1940).

460 de ani de la naşterea lui VICENTE ESPINEL, poet, prozator şi compozitor spaniol (28 dec. 1550 – 4 febr. 1624).

75 de ani de la apariţia la Tighina a ziarului democrat "GÂNDUL NOSTRU" (29 dec. 1935 – 1936).

55 de ani de la naşterea artistului plastic TUDOR ZBÂRNEA (29 dec. 1955). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 366-367*.

55 de ani de la naşterea telejurnalistei NINA BOLBOCEANU (29 dec. 1955). *A se vedea şi art. din CN 2005, p. 365-366*.

100 de ani de la naşterea economistului englez, laureat al Premiului Nobel în economie, RONALD COASE (29 dec. 1910). A elaborat teoriile privind importanţa economică a drepturilor de proprietate şi costurile de comercializare a tranzacţiilor de afaceri.

130 de ani de la naşterea violonistului şi compozitorului polonez ADAM ANDRZEJOWSKI (30 dec. 1880 – 23 dec. 1920).

100 de ani de la naşterea compozitorului şi scriitorului american PAUL BOWLES (30 dec. 1910 – 18 noiemb. 1999).

150 de ani de la naşterea compozitorului şi arhitectului elveţian, de origine franceză, LOUIS PIERRE BLANC (31 dec. 1860 – 26 apr. 1903).

305 ani de la apariţia primului roman social românesc "ISTORIA IEROGLIFICĂ" de Dimitrie Cantemir (dec. 1705).

230 de ani de la naşterea lui ZILOT ROMÂNUL (pseudonimul lui Ştefan Ion Moru, Mora sau Fănuţă), cronicar şi autor de versuri (dec. 1780 – 12 noiemb. 1851/1853).

80 de ani de la apariţia la Bucureşti, sub redacţia lui Adrian Maniu, a revistei lunare pentru literatură, artă şi turism "MAGAZINUL" (dec. 1930 – sept. / oct. 1945).

70 de ani de la apariţia, la Bucureşti, a ziarului gazetarilor refugiaţi "GÂND BASARABEAN" (dec. 1940).

65 de ani de la apariţia la Paris, în limba franceză, a revistei "BULLETIN INTERIEUR DES ORIGINAIRES DE BESSARABIE" (dec. 1945).

Mihai BODRUG
1940-2007

Biolog, doctor habilitat în biologie, profesor.

S-a născut la 4 dec. 1940, la Hârceşti, jud. Ungheni. A decedat la 24 noiemb. 2007.

A absovit şcoala medie din satul natal; Institutul Pedagogic din Tiraspol (1963). Este profesor de biologie şi geografie la şcoala din Sineşti, Grozasca (1963-1966); doctorand la Institutul de Botanică *V. L. Komarov* din Sankt Petersburg (1966-1969), unde în 1970 susţine teza de doctor în biologie cu tema *Vidy šalfeâ proizrastaûšie v Moldavii, ih biologičeskie i biohimičeskie osobennosti.*

Timp de trei decenii, îşi continuă cercetările ştiinţifice la Grădina Botanică a Academiei de Ştiinţe a Moldovei, unde fondează o colecţie unicală de plante aromatice, care întruneşte 300 de specii, soiuri şi forme, din diferite zone floristice de pe toate continentele, concomitent deţinând funcţiile: cercetător ştiinţific inferior al Grădinii Botanice (1970-1975); cercetător ştiinţific superior (1975-1986); şef Laborator plante aromatice şi medicinale (1986-1989); director adjunct pe probleme de ştiinţă (1989-1991). Susţine la Moscova teza de doctor habilitat în biologie (1990) cu tema *Biologičeskie osnovy introdukcii vyraŝivaniâ novyh èfirnomasličnyh rastenij v Moldavii.*

Este şef Laborator plante aromatice (1992-1996); director adjunct pe problemele implementării realizărilor ştiinţei în Grădina Botanica (1996-1999); şef Laborator plante aromatice şi medicinale (1999); cercetător ştiinţific principal la Staţiunea plante aromatice şi medicinale a Institutului de cercetări ştiinţifice pentru porumb şi sorg (2000-2003). Profesor universitar la Catedra farmacognozie şi botanica farmaceutică a Facultăţii de Farmacie a Universităţii de Stat de Medicină şi Farmacie *N. Testemiţeanu*, concomitent director al Grădinii de plante medicinale a aceleiaşi Universităţi (2003). Domenii de cercetare: plante aromatice din flora spontană; biochimia plantelor aromatice, introducerea în cultură a plantelor aromatice. A publicat peste 270 de lucrări ştiinţifice, inclusiv trei cărţi. Este coautor la *Îndrumar pentru medici, farmacişti şi studenţi* (2004). Autor a peste 15 brevete de invenţii. În industria de vinificaţie au fost implementate un şir de plante aromatice şi medicinale, utilizate în aromatizarea vinurilor *Buchetul Moldovei*, *Roua dimineţii* etc., apreciate în toată lumea.

BIBLIOGRTAFIE:

*__Bodrug, Mihai.__ Flori din Moldova = Cvety Moldavii / Mihai Bodrug. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1981. – 248 p.

**Îndrumar pentru medici, farmacişti şi studenţi / Mihai Bodrug, Maricica Colţun, Nina Ciocârlan [et al.]. – Chişinău: Tipogr. Centrală, 2004. – 1248 p.

***

Bodrug, Mihai. Dikorastuŝie èfirnomasličnye rasteniâ Moldavii / Mihai Bodrug. – Chişinău: Ştiinţa, 1981. – 141 p.

Bodrug, Mihai. Instrodukciâ novyh èfirnomasličnyh rastenij v Moldove / Mihai Bodrug. – Chişinău: Ştiinţa, 1993. – 260 p.

***

Mihai, Bodrug // Grădina Botanică la 50 de ani. – Chişinău: Cartea Moldovei, 2004. – 144 p.

Mihai, Bodrug // Localităţile Republicii Moldova: Itinerar documentar-publicistic ilustrat: vol. 7: H-Le. – Chişinău: Draghiştea, 2007. – P. 203.

M. Ş.

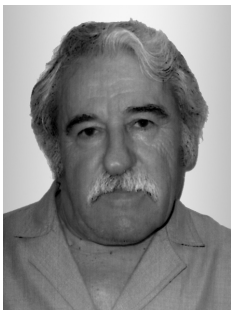

Sergiu NUCĂ
1935

Publicist, eseist, traducător şi editor.

S-a născut la 8 dec. 1935, la Bădragii Noi (Băscăuceni), plasa Briceni, jud. Hotin, într-o familie de ţărani.

Urmează şcoala primară din satul natal, cu întreruperi şi repetări, în anii de război şi foamete (1942-1949); şcoala secundară (de 7 ani) din Bădragii Vechi (1949-1952); şcoala medie din Burlăneşti, Edineţ (1952-1955).

Studii superioare la Universitatea de Stat din Cernăuţi, Facultatea de limbi romano-germanice (1955-1960). Licenţiat în filologie cu teza *Concepţii lingvistice ale lui Mihai Eminescu.* Student, activează în cadrul cenacului literar; colaborează la publicaţiile *Radianski student*, *Bucovina sovietică*, *Moldova socialistă.* În 1958, publică prima cronică de amploare *Mihai Eminescu la Cernăuţi*, semnată cu pseudonimul S. Mugur. După absolvire, activează ca profesor de limba română şi franceză la Şcoala tinerilor muncitori din Basarabeasca (1960-1961), apoi la şcoala din Trinca, Edineţ (1961-1962); director de studii la şcoala din Găleşti, Stăşeni (1962-1965).

Din 1965, se consacră carierei de jurnalist, fiind angajat colaborator literar la revistă *Cultura* (1965-1971), numit apoi şef de secţie *Şcoli* şi de *Cultură* (1974-1977), unde desfăşoară o vastă muncă de publicist în domeniul învăţământului, culturii şi artei, susţinând anual rubricile tematice *Note de la lecţii*, *Fruntaşii şcolii*, *Limba plaiului natal*, *Viaţa muzeelor*, *Viaţa satului*, *Cartea*, *Bogăţia*

artei noastre populare ş.a. La prestigioasa redacţie, se formează ca publicist notoriu, bucurându-se de sprijinul şi preţuirea unor gazetari de şcoală veche: Zenon Reaboşapca, Vladimir Belistov, Vitalie Tulnic, Pavel Darie, Abram Cotlear etc. Odată cu suprimarea *Culturii* (1977), continuă munca la noua publicaţie *Literatura şi arta*, unde îndeplineşte, un timp (1977-1978), funcţia de secretar de redacţie, apoi de şef de secţie *Publicistică* (1978-1983, 1997-2004), realizând un spectru bogat de materiale la rubricile *Presa românească din Basarabia*, *Compatrioţii noştri*, *Viaţa literară*, *Clopotniţa memoriei*, *Are Chira socoteală.*

A deţinut funcţiile de şef de redacţie *Literatura artistică originală* la Editura Cartea Moldovenească (1971-1974); de redactor ştiinţific pentru manuale şcolare la Editura Lumina (1983-1984); de redactor-şef la revista, în 4 limbi, *Faites connaissance de la Moldavie sovietique* - organ al Societăţii de prietenie şi relaţii culturale cu ţările străine (1984-1985). Este acuzat de miopie politică, exclus din partid, persecutat ca element ideologic compromis şi concediat din serviciu; marginalizat, o perioadă şomează (febr. 1985 - ian. 1986). Temporar, este angajat corespodent la ziarul *Învăţământul public*; referent la *Comitetul pentru apărarea păcii*; redactor ştiinţific la revista *Pedagogul sovietic* (1986-1987). În 1987, este angajat în calitate de redactor ştiinţific superior, apoi numit şef de redacţie *Literatura artistică şi folclor* la Enciclopedia Moldovenească (1987-1992), inspector superior la *Departamentul de Stat al limbilor* (1992-1993).

Ca editor, a redactat şi a pus în circuitul de valori scrieri semnate de A. Busuioc, I. Vatamanu, D. Matcovschi, P. Cărare, S. Saka, L. Damian, V. Tulnic, A. Marinat, M. Garaz, V. Leviţchi ş.a.; manualul pentru instituţiile de învăţământ superior *Introducere în teoria literaturii* de G. L. Abramovici (1984). A colaborat la editarea *Dicţionarului enciclopedic moldovenesc*; pune bazele editării, în cadrul Redacţiei principale a E.S.M., a unei *Enciclopedii a literaturii naţionale*, în 4 volume, în colaborare cu AŞ şi US din Moldova şi Institutul *Al. Filippide* din Iaşi, lucrare rămasă în manuscris.

Scrie în toate genurile şi speciile jurnalisticii: articole pe probleme de limbă, istorie şi cultură, literatură şi artă, viaţă socială şi politică; prezentări de carte, interviuri, eseuri, tablete, cronici, reportaje ş.a.

Colaborează la revistele *Terra Moldaviae*, *Moldova*, *Viaţa Basarabiei*, *Limba Română*; la ziarele *Făclia*, *Glasul Naţiunii*, *Mesagerul*, *Opinia*, *Luceafărul*, *Capitala* ş.a. La *Făclia* a susţinut (1992-1993) rubrica *Panteonul Basarabiei* (ciclu de schiţe biografice despre înaintaşii noştri de la 1918); la rev. *Moldova* (serie nouă, 2004-2005) - rubricile *De neamul moldovenilor* şi *Compatrioţii noştri*; inclusiv la radio.

Publicistul S. Nucă este un elegiac lucid, captivat de obiectele reflecţiei; un militant activ al renaşterii naţionale. Opera sa - fie că scrie memorialistică, e polemist, cronicar la zi, reporter al satelor, istoric al artelor populare, autor de meditaţii - conturează imaginea unui spirit sensibil, a unui analist cu har, posedând calităţi integratoare, un limbaj cronicăresc, concentrat şi sugestiv, cu unele accente lirice: schiţele *Balada Pietrei*, *Un om între oameni* din culegerea colectivă *Inima gliei* (1976); *Rapsodul*, *O viaţă şi a doua*, *La olarii din Iurceni* din volumul *Drumuri* (1978). Memorabile sunt studiile *Ce şi cum citim*, *Rafturi văduvite*, *Luminiţele* (Cultura, 1967-1974); cronicile *Ne cheamă clasicii*, *Alecsandri şi Basarabia*, *Doamne, ocroteşte-i pe români*, *Maica Natalia Ilaşcu*, *Şcoala românească de chirurgie cardiovasculară*, *Mecenaţii Basarabiei* ş.a. Cartea care îl reprezintă este *Cinstind pe Eminescu* (2005), notabilă sub aspect lingvistic şi etnografic, al sincerităţii în expresie şi sentimente, al spontaneităţii şi spiritului de observaţie. Lucrarea conţine cronici şi studii cu valoare estetică şi etică pentru tineret, menită să ţină treaz sentimentul de afecţiune al tinerei generaţii faţă de marele Poet.

Este cunoscut şi ca traducător al mai multor cărţi de autori din Rusia, Cehia, Iugoslavia ş.a.

Membru al Uniunii Jurnaliştilor din Moldova (1968), membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (2003). Menţiuni: medalia *Pentru vitejie în muncă* (1979), Diploma de onoare a Ministerului Culturii (1977), Diploma de excelenţă a Uniunii Jurnaliştilor din Moldova (2002).

„*Sergiu Nucă e un nume cunoscut în publicistica basarabeană din ultima jumătate de veac. A fost prezent în toate revistele de cultură ale timpului. Scrisele domniei sale puteau fi distinse lesne de cititor, autorul având un stil incisiv şi vervă polemică; articolele lui fiind căutate pentru că autorul ştie să le posteze pe lungimea de undă a sufletelor majorităţii cititorilor*" (Nicolae Dabija).

A se vedea şi art. din *Calendar Naţional 2005*. – Chişinău, 2004. – P. 347-348.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Nucă, Sergiu. Cinstind pe Eminescu / Sergiu Nucă. – Chişinău: Prut Internaţional, 2005. – 76 p., il.

Rec.: Apetri, Dumitru. Cinstind pe Eminescu / Dumitru Apetri // Metaliteratură: Rev. şt. a Inst. de Filologie al AŞM şi a Fac. de Filologie a UPS „Ion Creangă". – 2006. – Nr. 1. – P. 104-105.

Rec.: Morăraş, Mihai. Universal, Poetul nostru! / Mihai Morăraş // Morăraş, Mihai. Răzbunătorul eu pe mine însumi. – Chişinău: Reclama, 2007. – P. 266-267.

Nucă, Sergiu. Drumul Unirii / Sergiu Nucă. – [Chişinău]: FEP. "Tipogr. Centrală", 2008. – 148 p. : il.

Rec.: Boldişor, Veronica. Anevoiosul drum al Unirii / Veronica Boldişor // Lit. şi arta. – 2008.

***

Camilar, Eusebiu. Stejarul din Borzeşti / Eusebiu Camilar; resp. de ed.: Sergiu Nucă; prez. graf.: Filimon Hămuraru. – Chişinău: Oasis, 1994. – 15 p.

Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2006 / Muzeul Literaturii Române "M. Kogălniceanu"; coord.: Valeriu Nazar; [coaut.: Sergiu Nucă]. – Chişinău: Prut Internaţional, 2007. – 504 p. : fotogr.

***

Nucă, Sergiu. Alexandru Lăpuşneanu: Anii domniei 1552-1561; 1564-1568 / Sergiu Nucă // Moldova. Ser. nouă. – 2005. – Nr. 1-2. – P. 18-19.

Nucă, Sergiu. Barca: (Povestire documentară) / Sergiu Nucă // Lit. şi arta. – 2009. – 25 iun. – P. 4.

Nucă, Sergiu. Cu limba de un hexametru: [rec. la cartea „Cu limba de un hexametru" de Gheorghe Bâlici] / Sergiu Nucă // Lit. şi arta. – 2008. – 7 aug. – P. 6.

Nucă, Sergiu. Cuza Vodă : Anii domniei 1859-1866 / Sergiu Nucă // Moldova. Ser. nouă. – 2005. – Nr.12 - P. 18-19.

Nucă, Sergiu. Dimitrie Cantemir / Sergiu Nucă // Moldova. Ser. nouă. – 2005. – Nr. 9. – P. 26-29.

Nucă, Sergiu. Duca Vodă: Domn al Ţării Moldova: Anii domniei 1665-1666; 1668-1672; 1678-1683 / Sergiu Nucă // Moldova. Ser. nouă. – 2005. – Nr. 7/8. – P. 18-19.

Nucă, Sergiu. Grigore al III-lea Alexandru Ghica : Domn al Moldovei (1764-1767 şi 1774-1777) şi al Ţării Româneşti (1768-1769) / Sergiu Nucă // Moldova. Ser. nouă. – 2005. – Nr. 10-11. – P. 28-29.

Nucă, Sergiu. Ioan-Vodă cel Cumplit (1572-1574) / Sergiu Nucă // Moldova. Ser. nouă. – 2005. – Nr. 3-4. – P. 16-17.

Nucă, Sergiu. La margine de ţară: Cuvânt-înainte / Sergiu Nucă // Bunacalea, Petru. Osândiţi la nemurire: Mişcarea de rezistenţă „Majadahonda" din Orhei: 1940-1941 / Petru Bunacalea, Andrei Calcea. – Chişinău: Concernul „Presa", 1999. – P. 5-7.

Nucă, Sergiu. Petru Rareş (1527-1538; 1541-1546) // Moldova. Ser. nouă. – 2004. – Nr. 11-12. – P. 17.

Nucă, Sergiu. Răgăţanu: (Povestire documentară) / Sergiu Nucă // Lit. şi arta. – 2008. – 11 sept. – P. 4.

Nucă, Sergiu. Poetul dulcei Bucovine: 85 de ani de la naşterea lui Vasile Levi̧chi // Lit. şi arta. – 2006. – 29 noiemb. – P. 4.

Nucă, Sergiu. Ruinele nădejdii: (Biografie septuagenară) / Sergiu Nuică // Lit. şi arta. – 2005. – 8 dec. – P. 5.

Nucă, Sergiu. Statuia Domnitorului: monumentul "Ştefan cel Mare şi Sfânt" / Sergiu Nucă // Viaţa Basarabiei. – 2004. – Nr. 2. – P. 6-10.

Nucă, Sergiu. Ştefan cel Mare / Sergiu Nucă // Moldova. Ser. nouă. – 2004. – Nr. 7-8. – P. 16-17.

Nucă, Sergiu. Ştefan cel Mare (anii domniei 1457-1504) / Sergiu Nucă // Moldova. Ser. nouă. – 2004. – Nr. 7-8. – P. 16.

Nucă, Sergiu. Vasile Lupu / Sergiu Nucă // Moldova. Ser. nouă. – 2005. – Nr. 5-6. – P. 20-23.

***

Bulat, Ludmila. Intelectual de viţă veche / Ludmila Bulat // Bulat, Ludmila. Omul din preajmă. – Chişinău: Pontos, 2009. – P. 41-45.

Nazar, Valeriu. Nucă, Sergiu / Valeriu Nazar // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2006 / Muzeul Literaturii Române "M. Kogălniceanu"; coord. : Valeriu Nazar. – Chişinău: Prut Internaţional, 2007. – P. 334. – [Art. semnat: V. N.]

Sergiu Nucă - 70: grupaj de art. dedicate lui Sergiu Nucă: publicist, eseist, trad. şi editor // Lit. şi arta. – 2005. – 8 dec. – P. 5. – [Din conţ.: Intelectual de viţă veche / Ludmila Bulat; Neamul Nucă / Vlad Ciubucciu; Aprecieri / Pavel Darie, Nicolae Dabija, Alexei Marinat].

Daniel CIUGUREANU
1885-1950

Medic basarabean, politician. A fost prim-ministru al Republicii Democratice Moldoveneşti, ministru în patru guverne ale României Mari, persecutat politic. Luptător pentru emanciparea românilor basarabeni, a fost unul dintre făuritorii României Mari.

S-a născut la 9 dec. 1885, la Şirăuţi, jud. Hotin, în familia preotului Alexandru Ciugureanu. Se stinge din viaţă în detenţie la 5/6 mai 1950, la Sighetu Marmaţiei.

A urmat liceul din Bălţi şi Seminarul Teologic din Chişinău. În perioada 1908-1913 a studiat la Facultatea de Medicină a Universităţii din Kiev, unde şi-a susţinut şi doctoratul în ştiinţele medicale. După absolvire, este repartizat medic-şef, mai întâi la spitalul de boli contagioase din Vorniceni, apoi la cele din Lăpuşna şi Hânceşti. A practicat chirurgia şi la spitalele din Chişinău şi Bucureşti (după 1934, la spitalul *Dr. Ioan Cantacuzino*).

S-a manifestat de timpuriu în lupta pentru emanciparea naţiunii române din Basarabia. În 1908, împreună cu S. Murafa, Al. Mateevici, D. Bogos, Gr. Cazacliu, Şt. Ciobanu ş.a., a înfiinţat cercul *Deşteptarea*, cu scopul declarat de a lupta pentru dezrobirea Basarabiei şi unirea cu România. Acţiunile sale au atras atenţia autorităţilor ruse care l-au arestat în 1912 şi l-au dus în detenţie în Siberia, de unde evadează şi se reîntoarce în Basarabia. În 1913, împreună cu alţi intelectuali unionişti, a editat la Chişinău publicaţia *Cuvânt moldovenesc*, ce a avut un rol important în viaţa spirituală a Basarabiei. El a fost unul dintre fondatorii Partidului Naţional Moldovenesc – gruparea forţelor luptei de emancipare a românilor dintre Prut şi Nistru. Pe măsură ce Imperiul Rus se dezintegra, Ciugureanu şi-a intensificat acţiunile unioniste, organizând congrese şi activând în sprijinul Partidului Naţional Moldovenesc. În ajunul Unirii Basarabiei cu România, a participat la constituirea Parlamentului (Sfatul Ţării), la declararea autonomiei şi la for-

marea guvernului (Consiliul Directorilor Generali) al Republicii Democratice Moldovenești, devenind prim-ministru (ian. 1918). Salutând Unirea Basarabiei cu România, după 27 mart. 1918, a demisionat din funcţia de premier al Basarabiei pentru a intra în guvernul României ca reprezentant al acesteia. Între 1918-1919 a fost ministru în patru guverne, perioadă în care a condus delegaţii la Paris şi Londra, susţinând unirea provinciilor româneşti cu România, a militat pentru apărarea integrităţii teritoriale a României şi sporirea prestigiului ei în lume.

A fost ales parlamentar în repetate rânduri: deputat de Chişinău (1919), deputat de Cetatea Albă (1922), deputat de Lăpuşna şi vicepreşedinte al Camerei Deputaţilor (1926), deputat de Hotin (1933), senator de Tighina (1934) şi chiar vicepreşedinte al Senatului.

A fost membru în Consiliul de administraţie al Societăţii Române de Radiodifuziune (1936-1937) şi delegat inspector general sanitar tehnic în Ministerul Sănătăţii şi Ocrotirii Sociale (1938).

Opiniile sale privitor la bolşevism şi le-a făcut publice şi prin discursuri şi lucrări apărute în periodice româneşti, franceze şi engleze, inclusiv în cartea *Problema rusă faţă de interesele europene şi române* (1919), în care avertizează că pentru *„multe zeci de ani de aici înainte, cea de căpetenie îngrijorare pentru statul român va fi constituită din problema rusă”*.

În 1939, se stabileşte la Bucureşti. Fondează Cercul basarabenilor (1940), prin care acordă sprijin moral şi material refugiaţilor din Basarabia. În 1941 este mobilizat ca medic militar, având gradul de colonel. Activează în această calitate până în 1946, după care se pensionează. La 5 mai 1950 este arestat de Securitatea comunistă şi moare în aceeaşi noapte. Deoarece mormântul lui n-a fost descoperit, la închisoarea Sighet a fost instalată o cruce, iar la Cimitirul *Cernica* de lângă Bucureşti, fiul său, Gheorghe Ciugureanu, a înălţat un cenotaf.

A fost distins cu *Marea Cruce a Coroanei României* cu cordon; ordinul *Ferdinand I* în grad de *Mare Cruce* cu eşarfă; ordinul *Serviciul Credincios* în grad de Mare Ofiţer etc.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Ciugureanu, Daniel // Dicţionar de istorie. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 91.

Ciugureanu, Daniel // Prezenţe basarabene în spiritualitatea românească: (sec. al XIX-lea – prima jum. a sec. al XX-lea): Dicţ. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 88-89.

Colesnic, Iurie. Ciugureanu, Daniel / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Generaţia Unirii. – Chişinău: Museum, 2004. – 166-167.

Mamina, Ion. Ciugureanu, Daniel / Ion Mamina, Ioan Scurtu // Mamina, Ion. Guverne şi guvernanţi: 1916-1918. – Bucureşti: SILEX, 1996. – P. 155-156.

Movilă, Boris. Ciugureanu, Daniel / Boris Movilă // Chişinău: enciclop. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 151.

Negrei, Ion. Patrioţi basarabeni întemniţaţi în închisoarea din Sighet: Pantelimon Halippa (1883-1979), Daniel Ciugureanu (1885-1950), Ion Pelivan (1876-1954), Generalul Ioan Râşcanu (1874-1952) / Ion Negrei // Cugetul. – 2007. – Nr. 3. – P. 22-35.

Opriţescu, Mihail. Daniel Ciugureanu şi Unirea Basarabiei cu România / Mihail Opriţescu // Rev. de ist. – 1994. – Nr. 7-8. – P. 805-810.

Roşca, Nuţu. Daniel Ciugureanu, un fiu al Basarabiei ce şi-a făcut deplin datoria faţă de ţară şi neam / Nuţu Roşca // Cugetul. – 2007. – Nr. 4. – P. 8-13 ; Transilvania. – 2008. – Nr. 3-4. – P. 97-101.

Rusan, Romulus. Elitele Unirii exterminate în închisori : [Daniel Ciugureanu] / Romulus Rusan // Revista 22. – 2008. – 25 noiemb.-1 dec. (Nr. 48).

Tarlapan, Efim. Doctorul Daniel Ciugureanu, erou şi martir al marii Uniri / Efim Tarlapan // Lit. şi arta. – 2005. – 15 dec. – P. 6.

***

Daniel Ciugureanu [Resursă electronică] //http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Daniel_Ciugureanu

Roşca, Nuţu. Daniel Ciugureanu, un fiu al Basarabiei ce şi-a făcut deplin datoria faţă de ţară şi neam [Resursă electronică] // http://www.revistatransilvania.ro/arhiva/2008/pdf/numarul3-4/art13.pdf.

M. Ş.

Andrei TĂMĂZLÂCARU
1940

Dirijor de cor, folclorist şi istoriograf.

S-a născut la 13 dec. 1940, la Grăsenii Vechi, plasa Cornești, jud. Bălți.

Își face studiile la Școala muzical-pedagogică din Călărași cu Dimitrie R. Berdâșev (dirijat cor) (1958-1961). Urmează studiile la Institutul de Arte *G. Musicescu* din Chișinău (1964-1969) cu Reveca Brodschi și Elizaveta Șapoșnikova (dirijat cor), Iulia Țibulschi (armonie, solfegiu), Boris Kotlearov, Alexandra Beilina (istoria muzicii), Margareta Belâh și Marc Kopytman (polifonie).

Este metodist la Casa de creaţie populară din Chişinău (1968-1970); pedagog la Catedra de folclor a Institutului de Arte (1968). Începe să se ocupe de culegerea şi studierea folclorului; lector la Catedra de folclor a Institutului de Arte din Chişinău (1970-1977). Organizează la catedră ansamblul vocal *Doinița* (1974-1975), cu sco-

pul de a reînvia şi reproduce cântece folclorice. Activează în calitate de consultant la Societatea corală, ulterior Uniunea Muzicienilor din Modova (1980-1990); dirijor şi conducător artistic al Ansamblului etnofolcloric *Tălăncuța* din Chişinău (din 1980).

Iniţiază un curs de predare a muzicii populare (teorie şi practică). Participă la diferite conferinţe ştiinţifice şi simpozioane.

A publicat culegerile: *Trandafir bătut la poartă* (1980); *Tăpuşele-tăpuşele* (1989); *Lui-lui-lui* (1995); *Cântece populare pascale* (1996); *Spicuța* (în colab., 1998); *Domnul e lumina* (în colab., 1999); *Probleme actuale ale Operei* (1999); *Caiet de folclor* (1999); *Aprindeți luminile* (2002).

Membru al Uniunii Muzicienilor din Moldova, Lucrător Emerit al culturii din Republica Moldova (1989); Eminent al învăţământului public (1990); Ordinul *Gloria muncii* (1997).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2000*. – Chişinău: BNRM, 2000. - P. 352-354.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Agachi, Alexei. Te duci, tinereţe, te duci: Album de romanţe: [pentru voce fără acomp.] / Alexei Agachi, Andrei Tămăzlâcaru. – Chişinău: Draghiştea, 2005. – 111 p.

Tămăzlâcaru, Andrei. Aprindeţi luminile: Colinde: [pentru voce fără acomp.] /Andrei Tămăzlâcaru. – Chişinău: Sirius, 2002. – 116 p.

Tămăzlâcaru, Andrei. Pe drumul dorului: Caiet de folclor. În memoria Tamarei Ciobanu: [pentru voce fără acomp.] / Andrei Tămăzlâcaru. – Chişinău: ŞEAREC-com, 2001. – 134 p.

Vă invită Maria Bieşu / concepţie, selectare şi coordonare generală: Andrei Tămăzlâcaru. – Chişinău: Tipogr. Centrală, 2000. – 400 p.

Vin' bădiţă, vin' diseară: Caiet de folclor: cântece notate şi îngrijite de Andrei Tămăzlâcaru. – Chişinău: Grafema Libris, 2006. – 296 p.: note muz.: il.

***

Tămăzlâcaru, Andrei. Arta populară nu are doar o funcţie estetică, ci una vitală: [interviu cu folcloristul Andrei Tămăzlâcaru] /consemnare: Irina Nechit // Lit. şi arta. – 2001. – 22 mart. – P. 6.

Tămăzlâcaru, Andrei. Aşa a vrut Domnul: [folclorul religios – pagină nouă în folcloristica românească] / Andrei Tămăzlâcaru // Ţara. – 2000. – 27 iun. – P. 4.

Tămăzlâcaru, Andrei. Dialog cu străbunii:. [sărbători creştine, obiceiuri de iarnă] / Andrei Tămăzlâcaru // Moldova şi lumea = Moldova i mir. – 2004. – Nr. 1. – P. 26-29.

Tămăzlâcaru, Andrei. Ei sunt pe drept moştenitori: [ansamblul de dansuri populare „Moştenitorii" din Râşcani] /Andrei Tămăzlâcaru // Moldova: serie nouă. – 2005. – Nr. 10/11. – P. 48-50.

Tămăzlâcaru, Andrei. Folclorul reflectă adevărul istoric / Andrei Tămăzlâcaru // Lit. şi arta. – 2002. – 14 mart. – P. 6.

Tămăzlâcaru, Andrei. Formula românească e pornită din universul muzical: [interviu cu fondatorul Ansamblului Folcloric „Tălăncuţa"] / consemnare: Olga Alerguş // Săptămîna. – 2003. – 12 dec. – P. 8.

Tămăzlâcaru, Andrei. Geamănă cu folclorul muzical: [Zinaida Bolboceanu – interpreta de muzică populară] / Andrei Tămăzlâcaru // Moldova: serie nouă. – 2007. – Nr. 7/8. – P. 32-35.

Tămăzlâcaru, Andrei. Maria Iliuţ – frumuseţe, inteligenţă, talent / Andrei Tămăzlâcaru // Moldova: serie nouă. – 2006. – Nr. 3. – P. 21-24.

Tămăzlâcaru, Andrei. Gheorghe Mustea – azi şi totdeauna / Andrei Tămăzlâcaru // Moldova: serie nouă. – 2006. – Nr. 4/5. – P. 30-33.

Tămăzlâcaru, Andrei. Tălăncuţa – imn al luminii: [interviu cu conduc. Ansamblului Etnofolcloric „Tălăncuţa" Andrei Tămăzlâcaru] / consemnare: Raia Rogac // Glasul Naţiunii. – 2004. – 29 ian. – P. 19, 20.

***

Belicov, Serafim. Colindele care ne poartă sau un pic sentimental despre Andrei Tămăzlâcaru, sexagenar / Serafim Belicov // Moldova suverană. – 2000. – 23 dec. – P. 3.

Buzilă, Serafim. Tămăzlâcaru, Andrei / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreţilor din Moldova. – Chişinău: ARC; Museum, 1999. – P. 430.

Cibotaru, Alexandru. Sună, sună Tălăncuţa...: [conduc. Ansamblului Etnofolcloric „Tălăncuţa" Andrei Tămăzlâcaru] /Alexandru Cibotaru // Capitala. – 2000. – 1 ian. – P. 7.

Colac, Tudor. Vocaţie de folclorist: [Andrei Tămăzlâcaru] / Tudor Colac // Moldova suverană. – 2000. – 23 dec. – P. 3.

Despre Marele Anonim, cel de dincolo de abstracţii: [Andrei Tămăzlâcaru] // Ţara. – 2000. – 26 dec. – P. 4.

Morăraş, Mihai. Împătimitul căutător de comori: Andrei Tămăzlâcaru / Mihai Morăraş // Capitala. – 2000. – 13 dec. – P. 4.

Rusu-Haraba, Anastasia. Unul care păşeşte pe urmele strămoşilor [Andrei Tămăzlâcaru] / Anastasia Rusu-Haraba // Moldova: serie nouă. – 2005. – Nr. 12. – P. 24-25.

M. Ş.

Alexandru CRISTEA
1890-1942

Muzician, profesor, dirijor de cor, compozitor, poet, autorul muzicii renumitului imn *Limba noastră*, remarcabil om de cultură.

S-a născut la 13 dec. 1890, la Chişinău. A decedat la 27 noiemb. 1942, la Chişinău.

La vârsta de şapte ani cântă în corul mitropolitan condus de

Mihail Berezovschi (din 1897). Urmează Şcoala Spirituală din Chişinău (1900-1907). Se înscrie la Seminarul Teologic din Chişinău, urmându-l până la 17 ianuarie 1908. Aici ia parte la greva seminariştilor, care cereau introducerea limbii române în şcoli (1907-1908). Se înscrie la cursurile de învăţători de pe lângă Şcoala Spirituală din Chişinău (1909). Obţine certificatul de învăţător cu dreptul de a preda şi cântul bisericesc. Absolveşte Şcoala de Muzică *Vasile Cornilov* din Chişinău, calificativul *Magna cum Laude* (1928), apoi şi Conservatorul *Unirea,* cu acelaşi calificativ (1929).

Actrivitatea de profesor de cânt şi-a început-o la vârsta de 19 ani, îmbinând-o cu cea de maestru de cor şi de cântăreţ bisericesc. Este pedagog la şcoala primară bisericească din Otaci, Soroca (1909-1911), transferat maestru titular provizoriu la catedra de muzică a şcolii primare bisericeşti din Tatarbunar (1911). Pe parcursul următorilor zece ani îndeplineşte mai multe funcţii legate de sfera pedagogică şi muzicală: maestru de muzică la şcoala medie din Tatarbunar (1912), dirijor al corului episcopal din Ismail (1915), profesor de muzică bisericească la Seminarul Duhovnicesc Inferior *Melhisedec Episcopul* (1915-1918), maestru de muzică la liceele de fete şi de băieţi din Ismail (1918-1919). Este hirotonisit diacon (1920), transferat la Chişinău şi angajat maestru de muzică vocală la Şcoala Eparhială de fete, unde va activa, cu mici intermitenţe, până la sfârşitul vieţii. Diacon supranumerar, fără leafă, la Catedrala din Chişinău (1923). Dirijează corul mixt al Seminarului Teologic şi al Şcolii Eparhiale de fete din Chişinău (1926). Este numit diacon titular la Catedrala din Chişinău (1927-1941).

Se refugiază, împreună cu familia, în dreapta Prutului, stabilindu-se în or. Caracal, după care se transferă la Bucureşti. Profesează în cadrul catedrei de muzică la Gimnaziul de băieţi *Ion Heliade-Rădulescu* din Bucureşti (1940). Revine în Basarabia, dar circumstanţe de ordin familial îl fac să se întoarcă la Bucureşti (1941). Activează la Liceul de băieţi *Titu Maiorescu* din Bucureşti, ca maestru de muzică şi profesor de religie. Dirijor al corurilor Liceului *Regina Mamă Elena* din Chişinău (1941-1942). Este numit dirijorul capelei ortodoxe române din Berlin (1942). Revine în acelaşi an la Chişinău, unde în august 1942 este hirotonisit şi numit preot la capela Şcolii Eparhiale de fete. Ultimul concert dirijat de Alexandru Cristea a avut loc la 21 noiembrie 1942.

A compus şi lasă posterităţii, alături de imnul *Limba noastră*, creaţii corale, bucăţi muzicale cu caracter ecleziastic: *Heruvic*, *Mila păcii*, *Răspunsurile*, *Acum slobozeşte*, *Lăudaţi numele Domnului*, *Uşile pocăinţei*, *Sufletul meu*, *Canonul cel mare* şi lucrări laice: *Fa leliţă, fa tu fa*, *Bat-o focul* etc.

Este membru al Consiliului de administraţie a caselor Catedralei din Chişinău. Ordinul *Răsplata muncii pentru biserică* cl. II (1925); Premiul I pentru cor, acordat de Societatea *Tinerimea Română* (1926); Premiul I, cu distincţie pentru cor, acordat de Societatea *Tinerimea Română* (1928); Premiul Excepţional al Societăţii *Tinerimea Română* (1938); Premiul *Magna cum laude* (1928, 1929).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2004*. – Chişinău: BNRM, 2000. – P. 355 – 359.

BIBLIOGRAFIE:

Vieru-Işaev, Maria. Alexandru Cristea (1890-1942): Viaţa şi activitatea reflectate în timp / Maria Vieru-Işaev. – Chişinău: Civitas, 2001. – 336 p.

***

Alexandru Cristea // Luminătorul. – 2003. – Nr. 1. – P. 52-56.

Axenti, Ion. Casa Cristea – de la tradiţie la modern / Ion Axenti // Democraţia. – 2005. – 8 apr. – P. 3; 15 apr. – P. 4.

Buzilă, Serafim. Cristea, Alexandru / Serafim Buzilă // Chişinău: Enciclop. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 174.

Buzilă, Serafim. Cristea, Alexandru / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreţilor din Moldova. – Chişinău: ARC; Museum, 1999. – P. 148-149.

Chirilov, Viorica. Ca o icoană – amintirea: [Alexandru Cristea] / Viorica Chirilov // Capitala. – 2002. – 27 noiemb. – P. 4.

Chiseliţă, Vasile. Alexandru Cristea: succint profil de creaţie / Vasile Chiseliţă // Lit. şi arta. – 2002. – 12 dec. – P. 6.

Cristea, Alexandru // Dicţionar de istorie. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 128.

Cristea, Alexandru // Prezenţe basarabene în spiritualitatea românească (secolul al XIX-lea – prima jumătate a secolului al XX-lea): Dicţ. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 99-101.

Işaev, Maria. Prin Alexandru Cristea am descoperit dragostea pentru cercetare: [interviu cu cercetătoarea Maria Vieru-Işaev] / consemnare: Irina Nechit // Lit. şi arta. – 2002. – 12 dec. - P. 6.

Malaneţchi, Vasile. Mitropolitul Gurie Grosu, cuvinte de consolare la moartea părintelui Alexandru Cristea / Vasile Malaneţchi // Flux: ed. de vineri. – 2001. – 10 aug. – P. 7.

Roşca, Agnesa. Slujitor al celor sfinte: [Alexandru Cristea] / Agnesa Roşca // Lit. şi arta. – 2002. – 18 iul. – P. 6.

Slutu-Grama, Claudia. Un studiu inedit despre Alexandru Cristea / Claudia Slutu - Grama // Basarabia. – 2003. – Nr. 1. – P. 137-141.

M. Ş.

ION BUGA
1935

Istoric contemporanist, profesor universitar.

S-a născut la 16 dec. 1935, în s. Hăsnăşenii Mari, jud. Bălţi, într-o familie de ţărani români.

Şi-a făcut studiile la şcoala de şapte clase din satul natal şi Şcoala Pedagogică din Bălţi – Soroca, apoi la Facultatea de istorie şi filologie a Universităţii de Stat din Moldova, pe care o absolveşte cu menţiune în 1961.

Urmează activitatea pedagogică şi ştiinţifică universitară (1961-1999) la Institutul Pedagogic din Tiraspol, Institutul Politehnic din Chişinău, Institutul Pedagogic de Stat *Ion Creangă* şi Universitatea de Stat din Moldova.

Îşi face studiile postuniversitare la doctorantura Universităţii de Stat din Sankt Petersburg, unde susţine tezele pentru conferirea titlului ştiinţific de doctor (1967) şi de doctor habilitat în istorie (1981). Deţine titlurile didactico-ştiinţifice de conferenţiar (1971) şi profesor universitar (1984).

A activat în calitate de decan al Facultăţii de istorie şi pedagogie a Universităţii Pedagogice *Ion Creangă* (1983-1985), şi şef al catedrei Istoria Românilor la Universitatea de Stat din Moldova (1995-1999). Cercetările profesorului Ion Buga sunt orientate în studierea istoriei contemporane a românilor, fiind axate pe problema: *Istoria agrară şi politica naţională în Republica Moldova*.

A făcut stagii de perfecţionare şi documentare la universităţile şi arhivele din Moscova, Sankt Petersburg, Iaşi şi Bucureşti.

Este autorul a peste 150 de lucrări ştiinţifice, didactico-metodice şi publicistice, inclusiv şapte cărţi. Are pregătite pentru tipar monografiile *Basarabia la cumpănă de milenii* şi *Istoria satului Hăsnăşenii Mari*. Prof. Ion Buga a publicat şi alte articole şi eseuri de rezonanţă, care au avut un impact puternic între conaţionali.

S-a afirmat şi ca om politic. Este ales deputat şi vicepreşedinte de comisie a Parlamentului Republicii Moldova (1990-1994); membru al Delegaţiei Parlamentului Republicii Moldova în APCE (Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei) şi membru al Sfatului Frontului Popular din Moldova. Preşedinte al Partidului Naţional Român din Republica Moldova. Secretar general al mişcării civice Forul Democrat al românilor din Republica Moldova.

S-a implicat plenar în mişcarea de eliberare naţională din Basarabia în anii 1988-1991, fiind autorul cunoscutului articol *O limbă maternă – un alfabet* (1988), care a impulsionat lupta pentru limba română şi alfabetul latin în Republica Moldova, autorul fiind persecutat de vechiul regim.

La 19 dec. 1992, împreună cu alţi deputaţi basarabeni a semnat *Actul Patriarhal şi Sinodal al BOR* despre reactivarea Mitropoliei Basarabiei. În 1997, din iniţiativa lui Ion Buga, a fost înălţat la Hăsnăşenii Mari monumentul *Crucea martirilor foametei din 1946-1947*, apoi în 2002, la Floreşti, - monumentul *Crucea martirilor deportărilor din 1941, 1949, 1951*.

Este decorat cu medalia *Meritul civic* (1996).

„*Creaţia, munca, lupta şi zbaterile profesorului Ion Buga sunt o mărturie de credinţă pentru un intelectual de înaltă ţinută morală, care va rămâne, peste timp, un reper de conduită civică, într-o vreme tulbure, când omenirea, în ansamblul ei, îşi caută noi repere şi căi de evoluţie*" (Ioan Scurtu, cunoscut istoric român, ex-director al Institutului de Istorie *Nicolae Iorga* al Academiei Române din Bucureşti).

În anul 2005, cu prilejul aniversării istoricului, regretatul poet academician Grigore Vieru scria: „*Ion Buga este unul dintre cei mai de seamă fruntaşi ai mişcării pentru eliberarea noastră naţională, şi istoria îi va înregistra numele în filele ei de aur*".

A se vedea şi articolul (revăzut) din *Calendarul Naţional* 2005. – Chişinău, 2004. – P. 349.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Buga, Ion. Anexarea Basarabiei în anul 1940 de către Uniunea Sovietică – o consecinţă directă a Pactului Molotov-Ribbentrop / Ion Buga [et al.]. – Chişinău, 2002. – 128 p.

Buga, Ion. Anul 1812 în destinul Basarabiei: Basarabia – victimă a expansionismului rusesc / Ion Buga [et al.]. – Chişinău, 2002. – 52 p.

Buga, Ion. Satul Petreni: file din istorie / Ion Buga, Vasile Cazacu, Valerian Ciobanu. – Chişinău: Iulian, 2009. – 192 p.

Buga, Ion I. Sovhozy Moldavii / Ion I. Buga; Red. A. V. Repida. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1973. – 123 p.

***

Buga, Ion. Adevărul despre războiul din Transnistria / Ion Buga // Realitatea românească: Bucureşti. – 1992. – 18 iun. – P. 2.

Buga, Ion. Băştinaşii Republicii Moldova (limba şi numele lor) sub aspectul dreptului internaţional / Ion Buga // Limba Română. – 1995. – Nr. 4. – P. 107- 111.

Buga, Ion. Calvarul foametei din Basarabia în anii 1946 – 1947 / Ion Buga // Ţara. – 1997. – 4 apr. – P. 4.

Buga, Ion. Cimitirele militare româneşti din Republica Moldova / Ion Buga // Cugetul. – 2005. – Nr. 3. – P. 8-18.

Buga, Ion. Clopotul Buga de la Mănăstirea Putna evocat în opera lui Mihai Eminescu / Ion Buga // Lit. şi arta. – 2004. – 17 iun. – P. 2.

Buga, Ion. Cultura Cucuteni pe moşia Hăsnăşeni / Ion Buga // Comunicări prezentate la cel de al treilea simpozion „Cucuteni-5000 Redivivus": Ştiinţe exacte şi mai puţin exacte: ediţia III, 11-12 sept. – Chişinău: Ed. UTM, 2008. – P. 68-77.

Buga, Ion. Dezrobirea ţăranilor / Ion Buga // Lit. şi arta. – 1991. – 10 oct. – P. 1.

Buga, Ion. Hăsnăşenii Mari / Ion Buga // Localităţile Republicii Moldova. vol. 7. – Chişinău: Draghiştea, 2007. – P. 82-102.

Buga, Ion. 28 iunie – zi de doliu / Ion Buga // Lit. şi arta. – 2000. – 6 iul. – P. 8.

Buga, Ion. Memoriul istoricilor adresat conducerii Republicii Moldova, privind predarea cursului „Istoria Românilor" / Ion Buga [et al.] // Ţara. – 1997. – 9 mai. – P. 3.

Buga, Ion. Necesitatea reformei agrare şi emanicipării ţărănimii în Moldova postsovietică / Ion Buga // Primul simpozion naţional de istorie şi retrologie agrară a Moldovei. – Chişinău, 1995. – P. 30-33.

Buga, Ion. Nicolae Sulac - mesager al conştiinţei naţionale româneşti / Ion Buga // Nicolae Sulac în amintiri, cronici, imagini. – Chişinău: Baştina-Radog, 2006. – P. 36-37.

Buga, Ion. O carte despre conştiinţa naţională a românilor moldoveni / Ion Buga // Ghimpu, Gheorghe. Conştiinţa naţională a românilor moldoveni. – Chişinău: Litera, 1999. – P. 8-11.

*__Buga, Ion__. O limbă maternă – un alfabet / Ion Buga // Învăţământul public. – 1988. – 19 oct. – P. 4.

*__Buga, Ion__. Pământ strămoşesc / Ion Buga // Lit. şi arta. – 1989. – 3 aug. – P. 1, 3.

Buga, Ion. Repunerea în cetăţenia română a basarabenilor va fi un act reparatoriu / Ion Buga // Lit. şi arta. – 2006. – 22 iun. – P. 3.

Buga, Ion. Reunirea Basarabiei cu Patria-Mamă România este inevitabilă / Ion Buga // Lit. şi arta. – 2008. – 27 mart. – P. 3.

Buga, Ion. Ştefan cel Mare apără şi azi Ţara şi Europa / Ion Buga // Lit. şi arta. – 2004. – 22 iul. – P. 4.

Buga, Ion. Un adevărat Om: [Poetul Grigore Vieru la 70 de ani de la naştere] / Ion Buga // Lit. şi arta. – 2005. – 10 febr. – P. 3.

Buga, Ion. Unirea Basarabiei cu România, o realizare firească a dreptului naţiunilor la autodeterminare / Ion Buga // Destin românesc. – 1998. – Nr. 3-4. – P. 33-36.

***

*Îndrumări metodice la istoria URSS (Perioada sovietică) (clasele IX-X): Material pentru învăţători / În rom. de Ion Buga, G. Buleico, A. Blanovschi. – Chişinău: Lumina, 1977. – 415 p.

***

Cozma, Valeriu. Buga, Ion / Valeriu Cozma // Cozma, Valeriu. Istoria Universităţii de Stat din Moldova: 1946 – 1996. – Chişinău, 1996. – P. 226-228; 492.

Ion Buga // Dicţionar de istorie. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 66-67.

Ion Buga la 70 ani // Lit. şi arta. – 2005. – 15 dec. – P. 7. – [Din conţinut: Un intelectual de înaltă ţinută morală / Ioan Scurtu; Dârzenie, bunătate, suferinţă / Grigore Vieru; Românismul conştientizat al prof. Ion Buga / Gheorghe Ghimpu; Un savant – tribun / Tudor Ţopa; Colegul de ieri, amicul dintotdeauna] / Ion Stici.

Madan, Ion. Buga, Ion / Ion Madan // Madan, Ion. Cercetări în domeniul ştiinţelor umanistice la Universitatea de Stat din Moldova (1974-1995). – Chişinău, 1996. – P. 434.

Ţopa, Tudor. Savant-tribun: [Ion Buga] / Tudor Ţopa // Ţopa, Tudor. Voievozii inspiraţiei. – Chişinău: Draghiştea, 2007. – P. 153-169.

T. N.

Iulia von GHEIKING
1858-1935

Baronesă.

S-a născut în 1858, la Sankt Petersburg, era fiica general-locotenentului Petru Osipovici Şumleanski şi a contesei Agripina Nikolaevna Musin-Puşkin. A decedat la 20 dec. 1935, la Chişinău.

Şi-a făcut studiile la Institutul de fete nobile Smolnîi. Se stabileşte la Chişinău deoarece tatăl ei fusese numit ca şef militar regional. Se căsătoreşte cu generalul Gheorghe Aleksandrovici Gheiking, participant la războiul rusoturc din 1877.

La zece ani după decesul tatălui său, Iulia von Gheiking deschide o grădiniţă de copii (1892). Întemeiază o şcoală primară (1901), iar mai târziu, în 1909, o transformă în gimnaziu pentru fete, instituţie care i-a purtat numele şi-a funcţionat până în 1931. După desfiinţarea gimnaziului pentru fete *Gheiking,* a dispărut şi necesitatea de a se consacra unei cauze.

Clădirea gimnaziului este un monument de arhitectură de însemnătate naţională. În perioada postbelică aici s-a aflat sediul Consiliului Comisarilor Poporului ai RSSM, apoi şcoala medie nr. 5.

***

Colesnic, Iurie. Iulia von Gheiking / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Basarabia necunoscută. vol. 3. – Chişinău: Museum, 2000. – P. 234-327.

***

Clădirea fostului gimnaziu pentru fete fondată de baronesa Iulia von Gheiking [Resursă electronică] // http://wikimapia.org./9459845/ro/

M. Ş.

Francis Scott FITZGERALD
1896-1940

Scriitor american de origine irlandeză.

S-a născut la 24 sept. 1896, la St. Paul, Minnesota. A decedat la 21 dec. 1940, la Ellerslie.

Şi-a făcut studiile la o academie romano-catolică din New Jersey (1911-1913). Frecventează cu întreruperi Universitatea Princeton (1913-1917), paralel desfăşoară o

intensă activitate literară la revistele *The Tiger* şi *The Nassau Literary Magazine*. Serviciul militar l-a prestat în timpul Primului Război Mondial.

Se înrolează voluntar în armată (1917). Demobilizat din armată, se angajează la o agenţie publicitară (1919), publică primele povestiri scurte în *Smart Set Magazine*.

Publică prozele *Dincoace de Paradis, Adolescenţi şi filozofi* (1920); *Frumosul şi condamnatul*; *Povestiri din epoca jazzului*; *Cei frumoşi şi blestemaţi* (1922). Publică piesa de teatru *De la preşedinte la poştaş* (1923). Apare capodopera sa *Marele Gatsby* (1925), pusă în scenă la teatrul *Ambasador* de pe Broadway (1926).

În următorii zece ani activează în domeniul filmului, ca scenarist şi producător.

Publică romanul *Blândeţea nopţii* (1934); culegerea de povestiri *Bătăi în deşteptător* (1935). Romanul *Ultimul magnat* a fost publicat postum (1941). A întreprins călătorii în Europa: Anglia, Franţa; Italia, în Algeria.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Fitzgerald, Francis Scott. Cei frumoşi şi blestemaţi / Francis Scott Fitzgerald. – Bucureşti: Univers, 1991. – 412 p.

Fitzgerald, Francis Scott. Dincoace de Paradis: Roman / Francis Scott Fitzgerald. – Piatra Neamţ: Ed. Noema, 1995. – 269 p.

Fitzgerald, Francis Scott. Ecouri din epoca jazzului / Francis Scott Fitzgerald. – Timişoara: Ed. Marineasca, 1994. – 140 p.

Fitzgerald, Francis Scott. Marele Gatsby / Francis Scott Fitzgerald. – Oradea: Ed. Sophia, 1994. – 195 p.

Fitzgerald, Francis Scott. Ultimul magnat: Roma / Francis Scott Fitzgerald. – Braşov: Ed. Arania, 1993. – 238 p.

Fitzgerald, Francis Scott. Visuri de iarnă şi alte povestiri / Francis Scott Fitzgerald. – Iaşi: Ed. Moldova, 1992. – 176 p.

***

Fitzgerald, Francis Scott. The crack-up with other pieses and stories / Francis Scott Fitzgerald. – Harmondsworth: Penguin Books, 1977. – 155 p.

Fitzgerald, Francis Scott. Le dernier Nabab: Roman / Francis Scott Fitzgerald. – Paris: Gallimard, 1952. – 250 p.

Fitzgerald, Francis Scott. The Great Gatsby / Francis Scott Fitzgerald. – Cambridge Universitz Press, 1991. – 225 p.

Fitzgerald, Francis Scott. Tendre est la nuit / Francis Scott Fitzgerald. – Paris: Pierre Belfond, 1985. – 476 p.

***

Almoşnino, Eleonora. Fitzgerald, Francis Scott / Eleonora Almoşnino // Scriitori străini: Mic. dicţ. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1981. – P. 189.

Burt, Daniel S. Francis Scott Fitzgerald / Daniel Burt // Burt, Daniel S. 100 cei mai mari scriitori ai lumii. – Bucureşti: Ed. Lider; Ed. Star, 2005. – P. 317-319.

Cioran, Emil. Fitzgerald. Experienţa pascaliană a unui romancier american / Emil Cioran // Cioran, Emil. Exerciţii de admiraţie. – Bucureşti, 1993. – P. 171-181.

*Fitzgerald, Francis Scott // Enciclopedia sovietică moldovenească. vol. 7. – Chişinău, 1977. – P. 131.

Mihaiu, V. Purtătorul de cuvânt al [epocii] jazzului: Centenar Francis Scott Fitzgerald / V. Mihaiu // România literară. – 1996. – 11-17 sept. – P. 21.

Moix, T. Legenda tragică a lui Francis Scott Fitzgerald: [scriitor american] / T. Moix // Momentul. – 1995. – 20 mai. – P. 4

M. Ş.

Eugen HOLBAN
1920

Inginer, istoric, om de cultură.

S-a născut la 22 dec. 1920, la Chişinău.

Îşi face studiile la Liceul *Alexandru Donici* din Chişinău, apoi la Institutul Politehnic *Gh. Asachi* din Iaşi. Se refugiază peste Prut (1940). Revine la Chişinău în 1941, pentru a se refugia iarăşi în 1944. Funcţionează în domeniul industriei şi chimiei alimentare (1944-1982).

În calitate de cercetător, publică un şir de lucrări ştiinţifice, inclusiv cărţile *Frigul şi alimentaţia* şi *Teoria şi practica EVOP în industria alimentaţiei* (1981-1982). Paralel, întreprinde investigaţii privind trecutul istoric al Basarabiei înstrăinate.

După pensionare, se stabileşte în Franţa (1986). Fondează la Paris editura *Căpriana* (1990), la care scoate în tiraje limitate, din propriile economii, lucrări ce îl au în calitate de autor, redactor, corector, tipograf şi difuzor. Participă la Conferinţa Internaţională în problemele Basarabiei de la Chişinău (1991). Este preşedintele Alianţei pentru sprijinirea Basarabiei din Franţa, consilier al Comunităţii Românilor din Franţa şi susţinătorul Concursului de istorie a românilor şi istorie a literaturii române pentru elevii şi liceenii din Republica Moldova, corespondent netitular al publicaţiilor *Literatura şi arta*, *Ţara*, *Basarabia*, *Destin românesc* etc.

A publicat lucrările: *Basarabia românească*; *Figuri basarabene* (1990); *Prin veacurile învolburate ale Moldovei dintre Prut şi Nistru* (1991); *Ostaşii Moldovei*; *Monumente istorice 1917-1918* (1994-1995); *Contribuţia Basarbiei la cultura românească*: *Toponime şi identitate naţională* (1997).

Laureat al săptămânalului *Literatura şi arta* şi al ziarului *Moldova suverană*.

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2000*. - Chişinău: BNRM, 2000. - P. 363-365.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Holban, Eugen. Pericolul venirii la putere a comuniştilor în Republica

Moldova / Eugen Holban // Cuvântul românesc. – 2001. – Febr. (Nr. 289). – P. 18.

***

Ciubucciu, Vlad. Axa Lohăneşti-Cărpineni-Paris: [arborele genealogic al lui Eugen Holban] / Vlad Ciubucciu // Lit. şi arta. – 2000. – 21 dec. – P. 3.

Dabija, Nicolae. Un om care şi-a semnat destinul: [Eugen Holban] / Nicolae Dabija // Lit. şi arta. – 2000. – 21 dec. – P. 3.

Gânduri la jubileul [de 80 de ani] lui Eugen Holban // Lit. şi arta. – P. 2000. – 21 dec. – P. 3.

Iachim, Ion. Eugen Holban la 80 de ani. Profesor de istorie şi de patriotism / Ion Iachim // Făclia. – 2000. – 23 dec. – P. 8.

M. Ş.

George ELIOT
1819-1880

Prozatoare şi traducătoare engleză, pe numele adevărat: *Mary Ann Evans*.

S-a născut la 21 noiemb. 1819, la Warwickshire, în Anglia de Mijloc. A decedat la 22 dec. 1880, la Londra.

În familie a primit o educaţie strict puritană. Îşi face studiile la pensionul din Nuneaton, unde primeşte o educaţie cu profunde baze evanghelice (1824-1830). Se perfecţionează în studiul limbii eline (1831). După absolvirea şcolii s-a apropiat de un cerc de intelectuali liber-cugetători, a citit mult, a studiat filozofia şi istoria (1842-1848). A tradus lucrarea iconoclastică a lui David Straus *Viaţa lui Isus* (1848). A devenit agnostică, ceea ce a dus la un conflict cu tatăl său, adept convins al ritului evanghelist. Se stabileşte la Londra (1849), unde a fost angajată ca redactor asistent la publicaţia progresistă *Westminster Review*, apoi redactor-şef (1851-1855). A tradus în limba engleză lucrarea filozofului german Ludwig Feuerbach *Esenţa creştinismului* (1854).

În 1858, apare prima ei lucrare beletristică *Scene din viaţa clericală*, urmată de primul ei roman *Adam Bede* (1859). Urmează *Moara de pe Floss* (1860); *Silas Marner* (1861); *Romola* (1862); *Felix Holt, radicalul* (1866); drama *Ţiganca spaniolă* (1868); *Middlemarch* (1871-1872); volumul de versuri, unicul din cariera scriitoarei *Legenda lui Jubal şi alte poeme* (1874); romanul *Daniel Deronda* (1876). Postum, este tipărit volumul intitulat *Eseuri şi file dintr-un carnet de însemnări* (1884).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Eliot, George. Adam Bede: Roman / George Eliot. – Bucureşti: Romhelion, 1993. – 534 p.

Eliot, George. Eseuri literare / George Eliot. – Bucureşti: Ed. pentru Lit. Universală, 1966. – 359 p.

Eliot, George. Imposibila iubire: Roman / George Eliot. – Bucureşti: Ed. Zafira, 1994. – 592 p.

Eliot, George. Medlemarch: Roman: În 4 vol. / George Eliot. – Bucureşti: Minerva, 1977.

***

Eliot, George. Adam Bede: Roman / George Eliot. – New York: Oxford University Press, 1998. – 598 p.

Eliot, George: La Conversion de Jeanne: Scènes de la Vie du Clergé / George Eliot. – Paris: Librairie Hachette et C-ie, 1911. – 384 p.

Eliot, George. Daniel Deronda / George Eliot. – New York, 1986. – 903 p.

Eliot, George. Medlemarch / George Eliot. – New York: Oxford University Press, 1998. – 810 p.

Eliot, George. The Mill on the Floss / George Eliot. – [S.l.]: [s.n.], 1953. – 137 p.

***

Dolin, Tim. George Eliot / Tim Dolin. – Oxford: Oxford University Press, 2005. – 284 p.

Smith, Grahame. The Novel and Society: Defoe to George Eliot / Grahame Smith. – Totowa: Barnes & Noble Books, 1984. – 240 p.

***

Burt, Daniel S. George Eliot / Daniel S. Burt. – Bucureşti: Ed. Lider; Ed. Star, 2005. – P. 171-174.

*Eliot, George // Enciclopedia sovietică moldovenească. vol. 2. – Chişinău, 1971 – P. 455.

F. R. Eliot, George / F. R. // Scriitori străini: Mic dicţ. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1981. – P. 171.

Lefter, V. O bibliografie de excepţie: [George Eliot] / V. Lefter // Luceafărul. – 1995. – 25 ian. – P. 23.

M. Ş.

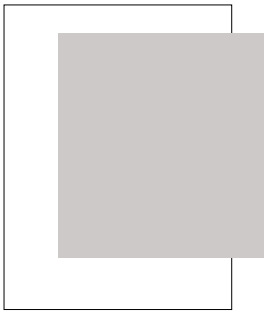

Constantin CAZIMIR
1860-1910

Agrochimist, pedolog, profesor universitar, doctor în ştiinţele naturii.

S-a născut la 24 dec. 1860, la Cernoleuca, Soroca. A decedat la 12 ian. 1910.

A absolvit şcoala din satul natal şi gimnaziul real din Chişinău; Academia Agricolă din Moscova (1884). Studiază agrochimia şi pedologia la Universitatea din Leipzig (1884-1886), unde obţine gradul de doctor în ştiinţele naturii.

A fost profesor de agrochimie la diferite instituţii de învăţământ superior din Europa Occidentală. A studiat fosforiţii din Basarabia, obţinând îngrăşăminte minerale

cu un conţinut minimal de fosfor, folosindu-le pentru diferite culturi agricole: grâu, orz, porumb etc. S-a ocupat reuşit cu selecţia porumbului, obţinând rezultate calitative. A fondat şi a condus secţia agricolă a Societăţii naturaliştilor şi iubitorilor de natură din Basarabia (1890-1910). Este organizatorul şcolii de grădinari din Cernoleuca (1891); a şcolii medii agricole din Grinăuţi (1893), ambele construite şi înzestrate cu toate cele necesare din contul finanţelor proprii. În şcoala medie agricolă din Grinăuţi era curatorul stabil, ţinea cursurile de agrochimie şi pedologie. A creat şi a dezvoltat medicina de zemstvă. Din propriile finanţe a construit un spital modern, susţinea cursurile bianuale pentru pregătirea surorilor medicale şi a felcerilor, din Chişinău şi Odesa.

Institutul de Medicină Experimentală decernează în fiecare an două premii în onoarea lui Constantin Cazimir celor mai eminenţi savanţi, pentru tratarea reuşită a unor boli: pelagra şi cancerul, din banii propuşi de doctorul în ştiinţele naturii special pentru aceste premii.

A făcut mult pentru pregătirea medicilor de zemstvă din rândurile felcerilor tineri din Otaci, Briceni şi Ocniţa. A organizat şcoli de o calitate superioară din contul său propriu în satele Văscăuţi, Bulboaca, Cernoleuca şi Rosoşani, judeţul Soroca. A fost curator al celor 20 de şcoli primare şi medii speciale, curator şi preşedinte al Consiliilor pedagogice, al primelor gimnazii din Chişinău şi Moghiliovsk. Cheltuia anual 140 mii de ruble pentru întreţinerea studenţilor săi din gimnaziile şi universităţile oraşelor Moscova, Kazan, Kiev, Harkov, Tartu etc. Tot din finanţele proprii a deschis în Edineţ o bibliotecă cu sală de lectură, instituţii de cultură cu cadre calificate dintre foştii săi discipoli; a asigurat satul Cernoleuca cu o grădiniţă de copii etc.

În cei 30 de ani de activitate didactică şi sociumanistă a reuşit să pregătească pentru ţinutul său natal, din propriul cont financiar peste 500 de specialişti de o calitate înaltă.

Activitatea pedagogică, ideile şi inovaţiile acestui celebru profesor, au fost apreciate foarte mult de Asociaţia naturaliştilor şi iubitorilor de natură din Basarabia.

BIBLIOGRAFIE:

*Cazimir, Constantin // Enciclopedia sovietică moldovenească. vol. 3. – Chişinău, 1972. – P. 159.

Constantin Cazimir // Localităţile Republicii Moldova: Itinerar documentar-publicistic ilustrat: vol. 3: C-Ch. – Chişinău, 2001. – P. 418-419.

Nirca, Eugen. Cazimir Constantinov - savant umanist al Basarabiei / Eugen Nirca // Nirca, Eugen. Compatrioţii înfrăţiţi cu ştiinţa. – Chişinău: Ed. Tehnica-Info, 2001. – P. 53-57.

M. Ş.